
PLUS ULTRA.
NUNQUAM OTIOSUS.
VIGILANTER & FIDELITER
CUNOGRAPHIA
CURIOSA
CHRISTIANI FRAN
CISCI PAULLINI
cum Mantissa
eiusdem argumenti
PIE ET IUSTE.
VIRTUTE & DOCTRINA
NOSCE TE IPSU.
QUO PIA FATA VOLUNT.
SURSUM!

CYNOGRAPHIA CURIOSA
SEU
CANIS DESCRIPTIO,
Juxta Methodum & Leges
Illustris
ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM
adornata,
Multisq; curiosis, raris, jucundis & stupendis Naturæ Artisque observationibus, secretis & quæstionibus referta,
ET MANTISSA CURIOSA
ejusdem argumenti,
complectente
JOH. CAJI LIBELL. DE CANIBUS BRITANNICIS,
&
JOH. HENR. MEIBOM. EPIST. DE ΚΥΝΟΦΟΡΑ,
aucta
à
CHRISTIANO FRANCISCO PAULLINI,
Academico Curioso.

NORIMBERGÆ,
Sumtibus JOHANNIS GEORGII ENDTERI

LECTORI MEO.

Salutem & gaudium in JESU Crucifixo.

Miraberis fortè, quòd ego pusillus homunciò, ac Amplissimi Collegii fex & umbra, pingue hoc blattarum Jentaculum publico obtruserim Orbi. Næ! fertilia pectora peperit seculum nostrum, quæ abstrusa Naturæ Artisque magnalia, quôvis hymnâ majora, certatim ebuccinant, & præclarè monstrant, priscos quidem *Duces*, at non *Dominos* nostros, fuisse, multa egisse, sed non cuncta peregisse. Quid tu igitur *latras?* absit, ut cum *Philippo Catulo* respondeam apud *Erasm. in apopht. L. VI. p. m. 502.* Quorsum *sacrificium canis? Es. L. XVI. 3.* Apage *scabiosam* bestiam! quid enim *canis in balneo?* quam parœmiam *ex Aet. Tetrab. 2. Serm. 2. c. 25.* latè explanat *Ronsaus epist. XVI. p. m. 60.* Eja! vin' aliquid esse? At patere, quæso, Mi Lector, *capra pilos* in sacrificiis. *Exod.* XXV. 4. Serpat *hedera* nostra victrices inter *laurus:* ne temne *plumas*, quas cum *candidis* columbis devotè in aram ponimus. Da saltem precariò angulum, in quo delitescat, *caniculæ* nostræ. Nec frons ei, sociæ istius cui nulla fides, apud *Justin.* L. XLIII. c. 41. Miltiadis tropœum & mihi somnum ademit, ut tandem, licèt impari passû, præclara Summorum Virorum vestigia calcarem, & cum *Rudbert. à Mosheim, Lips. Camerar. Micyllo, Naugerio* (*L.* cui titulus L U S U S, & quidem *Eclog.* d. J O L A S pag. 25. seq.) *Victor. Giselin. Wolfgang. Cunado* (cujus αὐθόγραφον penes *Hekelium* nostrum,) *Senftlebio* (*Parod.* 13. & 19.) *Gölnitz* (*Itin. Belgico-Gallic. p. 94. seqq.*) & sexcentis aliis (Vid. *Amphitheatr. Dornavii T. I. p. 507. seqq.*) amasio meo, raucâ quidem voce, publicum cantarem pœa- *quid tibi cum cane?*

curiosius in exoticis ingenium ostendere. na. Vah! *annon curiosius fuisset in re exotica vastum ostendisse ingenium?* amice, fortunatus mihi, sua qui bona novit domi nata. Et hîc Dii sunt! Nusquam magis, quàm in minimis & abjectis, rerum natura tota est. Vix mihi aliud dabis ἄλογον, quod *cani* palmam faciat dubiam. Etenim totius Naturæ Synopsis & gazophylacium est, est languentium asylum, fidei idéa, speculum vigilantiæ, ingenii ac memoriæ emblema, tessera & symbolum *sapientis*, (Vid. *Plat. dial. 2. de Rep.*) animal togâ sagôq; illustre, Dîs, Regibus, principibus, civibus, agrestiq; turbæ, omni sexui & ætati, in qualibet orbis plaga, ab ipsis mundi natalibus carissimum. Dignum sanè, (judiciô *Moshemii in encom. canis*,) quod cum homine, *ceu perpetuus Achates, non tantùm cohabitet, sed etiam convivetur, unâ eâdemq; patinâ cibum sumat, unà condormiat; siquidem non animal brutum, sed penè quidam homo mutus & Quadrupes dici potest.* Non puduit igitur AUGUSTUM Brunov. ac Lyneb. Ducem *canes* perpetuos habere contubernales & commensales suos. Sic ejus

- - - *domus alta Molossis personuit canibus. Hor. I. Sat. 6.*

Dignum certè animal, cui *Batavi* scholas erexêre, in quibus varias addisceret artes, ut verè cum *Strepsiade* ap. *Aristoph. in nubib. d. I. Si l'I. ÿ. 3 6.* dicat: κυνηδὸν τὴν σοφίαν σιτήσομαι, *utrum ego doctrinam arripiam velut canis?* cuíq; in Regno Magni *Mogolis* nosocomia exstructa, teste *D. Joh. Sigismund. Wurffbain in Itin. MS.* mox publicando. I tu, si vires anniq; sinunt, per peregrinæ Naturæ mysteria, abi ad Afros, trana ad Indos, proficiscere, patent portæ, mirare singula, & gratias hymnosq; à me merebris. *Heinsius* commendavit *pediculum*, *culicem* Virgil. *vulpeculum scholasticam* Heider. *nucem* Ovid. Favorin. *Thersiten*, Erasmus *stultitiam*, Gorgias Leontin. *Helenam adulteram*, *pulicem* Taubmann. cum Ovid. Turner. *ebrietatem*, Picus, Mirandul. Com. *barbariem*, Isocrates *Busyridem*, Stigel. Apulej. (Madaurensis Platonicus,) Agrippa, Joh Passerat. Cipolus Monachus, (ejusq; interpretes Canterius & Jac. Lynd. ab Hoenstedt/) ac Anonym. quidam, conjecturâ J. Bened. Carpzovii in philologem. sacr. de *asino* Messiæ vectore edit. Lips. ad 1661. Dan. Heinsius *asinum*, Plutarch. *gryllum*, Thrasymach. & Glauco *injustitiam*, Catullus *passerem*, Insulanus *quartanam febrim*, Lu-

cianus *muſcam*, Menalcas Caprimulgus *lanam caprinam*, Ulric. ab Hutten *neminem*, Paſſerat. *nugas*, Morus *Utopiam*, Eynd. & Maronius *ſimiam*, Majorag. *lutum*, Calcagninus *podicem*, Car. Libhard. *latrinam*, Syneſ. *calvitiem*, Czanakius *ſcabiem*, Democritus *talpam*, Cardan. *podagram*, Douſa *umbram*, Schupp. & Goclen. *nihilum*, Bruna (ut ferunt) Italus *diabolum*. Et mihi, liberæ Reip. civi, cùm libeat, non liceat *canem* deſcribere? quamvis non adeò facetus & lepidus ſit, ut iſte apud *Steph. Guaz. in convivio Caſalin. p. 419.* non tamen adeò deformis erit. At *Quàm grandis valetudinarius, ephemeri vitâ beandus*! & tamen in ipſo ædium veſtibulo ferocior. O bone, ſcio, me genuiſſe mortalem. Sed ὃν φιλεῖ Θεὸς ἀποθνήσκει νέος. Odimus ſenes, qui nullum aliud habent teſtimonium, quô ſe *diu* vixiſſe evincant, quàm *ætatem*, quæ non *annis*, ſed *gloriâ* metienda; Sed *muſtea ubiq; ſubtexta* παράδοξα. Vah! quanta mixtura dementiæ. Joci equidem *ovium*, non *canum* inſtar, mordaces eſſe debent, interim ego non ringor. Gaudeo potius, mi Cenſor, quòd magni ingenii κριτήρια in me deprehendas; ſiquidem, notante *Seneca, L. de tranquillit. anim. c. 15. nullum magnum fuit ingenium ſine mixtura dementiæ.* Verùm cur me vocas *novatorem*? fors, quòd nec *Coo*, ſeu *Pergameno*, vel *Stagiritæ* ubiq; pollicem premam, eosq; ſequar tanquam ovicula arietem ſuum? Sit in pretio ſuo ſenilis ruga. Ego autem *nullius in verba.* Qui enim *canem* alit peregrinum, huic plerunque, præter funiculum, fit reliqui nihil. Non credo ideò *Barbatis* Magiſtris, quòd ipſi dixerint, ſed ſi vera dixerint. Magnifacio *Hippocr.* At ejus doctrina apud me nondum eſt *apodictica*, ſeu *lydius lapis, in qua quod non probatur, abjiciatur*, ut ſœpius ajebat Doctor meus olim in Reg. *ac Equeſtr. Acad. Sorana I. Cortnumm.* Conf. *ej. de morb. attonit. L. c. 7. p. 93.* Quieſcat ergò tintinnabulum iſtud Pythagoricum αὐτὸς ἔφα. Teſſera noſtra: *Scrutamini* Sincerè *Lactant. L. II. div. Inſt. c. 7. Sapientiam*, infit, *ſibi adimunt, qui ſine ullo Iudicio inventa majorum probant, & ab aliis, pecudum more, ducuntur. Sed hoc eos fallit, quòd, Majorum nomine poſitô, non putant, fieri poſſe, ut aut ipſi plus ſapiant, quia minores vocantur, aut illi deſipuerint, quia Majores nominantur. Galenum* verò ſi *multarum confuſionum parentem* dixero, & *Hipp.* longè inferiorem,

quam grandis valetudinarius?

nova ubiqi subtexta paradoxa, somnia, nugæ &c.

es novator.

verè dixi. Hic enim *rosas*, at iste *spinas* collegit. Aliter *catuli*, aliter *sues* longè olent. *Plaut. Epid. a. 1. S. 2. ỳ. 9.* i. e. ἄλλο γλαὺξ, ἄλλο κορώνη φθέγγεται. *Mich. Apostol. C. II. adag. 64.* Quid verò de *Aristotele* censes? tacet *Tullius IV. Acad. qu. c. 46.* cum lymphatico *Averrhoë in 3. tr. de anim.* ac *Meisnero P. I. phil. sobr. S. 3. c. 3. qu. 1. §. 3.* Modestior indoles *Selneccero in præloqu. Phys. & Cl. Bassoni in præfat. phil. nat.* Expendas velim, obsecro te, quis in *religione*, *moribus* & *doctrina* fuerit hodogeta tuus, ne nescias, cujusmodi socium sequaris. Vin'? attende Doctiss. & cordatissimis Viris P. *Gassend. S. Th. D. & Cathedr. Diniens. Eccles. Canon. Lib. I. adversùs Aristot. exercit. 3. p. 55. seqq. & D. Ol. Borrich. S. R. M. Dan. & Norvveg. Med. & Prof. Hafniens. Præcept. olim honoratiss. L. de Herm. Ægypt. ac Chem. sapient. c. 10.* Vera & justa *Bassionis* in *præloqu. Phys.* censura; æquum *Helmontii* Judicium *de caussis & initiis naturalium.* Aureus ejusd. epilogus in *aliment. Tartari insontia. In Natura ubiq; lapsius est Aristoteles, quia totus Naturæ ignarus miser rixatur.* Et *Cardan.* nescio quô veritatis œstrô percitus, Dictatoris vice *Act. L. I. p. m. 1315.* ait: *Aristoteles ad eorum, quæ in Natura sunt, arcanorum doctrinam naturalemq; disciplinam minimus, & omninò qs. nullus habendus est. Cui æstimationi qui non credit, prorsus stultus est. Omnia enim ferè, quæ de natura animalium scripsit, ab uno didicit Hipp. cùm tamen* ingratissimus *Vir ejus nunquam meminerit*, infit *Andr. Laurent.* (cui tamen *genius Naturæ, & altera Natura* erat) *L. VIII. anat. qu. 30.* At est! *canis* in eadem semper dormitat tegula, nec unquàm à corio absterrebitur unctô, Arth läst von Arrh nicht / noli igitur *canibus* ossa prodere, aut agninis lactibus eos alligare. Sola mihi bona, quæ vera. Et hæc, seu *Davus* seu *Oedipus* dixerit, ad os & pectus premo. *Cane* autem pejus & angue istam mortalium colluviem vito, qui nihil verum rectumq; putant, nisi quod antiqui fecêre aut scivêre. Quasi Natura adeò sterilis, ut non amplius fœcunda pariat ingenia. Non mihi placent aliquando eæ tantùm opiniones, quæ aliquot seculorum numerant ætatem, nec nauseam movet statim sententia aut heri vel nudiùs tertiùs à fertili ingenio exclusa. Terminus mihi *veritas*: quem si non assequar, memento mortalitatis, ex qua hoc vitium traxi. Quædam *omninò non* intelligimus, quædam *malè* Judica-

Quid de Aristotele censes?

dicamus, quædam *negligentiùs* conſcribimus. Dixerim cum *Martial. L. I. epigr. 17.*

Sunt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura,
quæ legis hîc, aliter nec fit, Amice, liber.

Plura tamen ſuperſunt de *cane* dicenda, & hæc noſſe debebat Acad. *Curioſus*. Dixti. At ſcio' *Euripidæum* iſtud rotundum ac verum: ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πάντ' ἐπίσταται βροτῶν. Nullus ſcit, mihi crede, quantum neſciat. Quod quivi, feci, NUNQUAM OTIOSUS. Si non ſingula Tibi placuerint, haut cuncta etiam diſplicebunt. Ambulat in eodem prato *bos* & *canis, ciconia & virgo*. Ille quærit *herbam*, hic venatur *leporem*; illa capit *lacertam*, hæc carpit *floſculum*. Cape tu, quod ad palatum tuum, cetera linque mihi. Dicent alii cum *Plempio* & *Plumpio in præfat. in Cl. Lindan. Manud. ad Medicin.* quia Germanus ſum, me compilatorem & *rhapſodicum*. Sed dicant: ego non impero linguis. Hic mos meus, monente *Drexel. P. I. aurifod.* c. 1. à puero, non *lecta* tantùm, ſed & *audita*, ſubinde etiam *viſa dignioris notæ* in meum uſum trahere, Apes in ſaltibus omnia libant, nos tamen *mella* earum *cæleſtia* dicimus *dona*. *Virg. IV. Georg.* Hanc operam maximè promoverunt ſelectiſſimæ Bibliothecæ Reg. Acad. *Hafniens.* Ampliſſimæ Reip. *Hamb. Lugdunô - Batava*, inprimis *Auguſta Guelferbitana ad Ocram* toto orbe Celeberrima, nunc Ampliſſimo & Præcellenti D. *Michaëli Ritthalero* Modorâ Panonio, Amico noſtro ſingulariter colendo, obq; *candorem, humanitatem & variam doctrinam* meritò commendando, demandata, cui multum me debere ultrò & gratus hîc fateor. Verùm *ſtylus gibboſus eſt, nec ſatis floridus*. Nec Oratoris filius ſum, nec *oratoris* munere fungor. E diverſis Autoribus, Grajis pariter ac latinis, ſacris & profanis, gentilibus & Chriſtianis, priſcis & muſteis, hanc conflavimus beſtiam; Quilibet ſuô ore & more fatur, quid carpis igitur ſtylum difformem? Quæ mea ſint verba, facilè videbis. Humiliter enim fluunt, & ſine ſtrepitû. At *papæ! quorſum oberrat* canis *tuus circùm inteſtina*, panes ſemper ſomnians? *cur tot epiſtolas & metra vertici beſtiæ affigis?* Bombylius homo! vino vendibili nemo ſuſpendit hederam. Num ab aliorum elogio laudem tibi promittis & autoritatem? num aliorum plumis Juvat ſuperbire?

at plura de cane dicenda.

at compilator es.

ſtylus non ſatis floridus.

cui bono metra & epiſtolæ?

Pax! qui tot insignium Virorum tenerrimum in me affectum, & censuras modestè obtentas, temerè spernam? quî Leg. *Acad. nostræ X.* (cui fidem spopondi & industriam) petulanter transiliam? vides interim, ipsos Bonos è suis latibuli *canem* meum tandem tanquam *ex orco* in lucem protraxisse, non spontè erupisse, sed lentiùs festinâsse, ne *coecos* pareret *catulos*. Dic tamen, me gloriæ æstu *quorsum lanx satura?* tactum, quid inde? At quid tam *pinguem caudam* trahis, veluti *oves Persicæ*, (de quibus *Olear. L. V. Itin. persic. c. 8. p. m. 567.* Add. *Diar. Itin. orient. Behrii p. 78. & J. Leon. L. IX. descript. Africæ*,) quorsum *mantissa* ista, seu lanx satura? vide, quæ præfiximus nomina, *& variæ picturæ?* astra pulsantia, & fide. Demum quid sibi volunt *picturæ* istæ, ceu *stigmata*, fronti *canis* inusta? Laudis quanta fames! Non ita, mi Lector; Quamvis enim Amplissimus SEROTINUS, virtute & doctrinâ nobilis, & gloriam meam, algâ viliorem, eruditâ crenâ bellè delineârit, meô tamen me metior pede. *Emblemata* sunt, quæ Te & me erudiunt. Nucleum hujus corticis tàm facile esse poteris, quàm *canes exta*, aut *vulpes pyrum*. *Plaut. Mostell. a. III. Sc. 1. ℣. 22.* *Fides & vigilantia* cardines salutis nostræ. Fides, inquam, δι' ἀγαπῆς ἐνεργυμένη *Gal. V. 6. II. Pet. 1. 15.* Hoc *scutum* si servatum audias, dic cum *Epaminonda: satis vixi, invictus enim morior. Val. Max. L. III. c. 2. ext. n. 5. Corn. Nep. in ej. vit. c. 9. Cic. L. V. ep. fam. 12.* *Mors, ubi aculeus tuus? inferne, ubi victoria tua? Deo autem laus &* *Vigilanter & fideliter!* *gloria!* *1. Cor. XV. 57.* *VIGILANTER* itaq; *Luc. XII. 39. XXI. 36. Matth. XXVI. 41. Marc. XIII. 33. I. Thess. V. 67. 1. Cor. VI. 13. Col. IV. 2. Ap. III. 2. XVI. 16.* & *FIDELITER! Ap. II. 10.* Gideon cum Midianitis pugnaturus è multis millibus *trecentos* tantùm elegit, (ô quàm *pauci* electi! *Matth. XX. 10. Conf. R. P. Maximil. Sandæi Theol. Symb. L. VI. Comment. V. p. 542. seqq.*) eosq; qui se flexissent, &, veluti *canes*, manû haustam aquam lamberent, & hisce paucis data est victoria. *Jul. VII. 5. seqq.* Hi, *hydriis* & *facibus* noctû juxta agmina fractis, tantum hosti incussêre pavorem, ut in semetipsum conversus mutuis caderet vulneribus. Bellum *virtutis & industriæ* signum! Vita nostra *militia*, *Job. VII. 1.* milita igitur *bonam*, *I. Tim. I. 18.* sta adversus μεθοδείας diaboli *Eph. VI. 11.* firmus per *fidem 1. Pet. V. 8.* cape *galeam salutis*, *Es. LIX. 17.* θώρακα *fidei*

fidei & *caritatis*, *1. Thess. V. 8.* gladium *spiritûs*, *Eph. VI. 17.* qui quòvis gladiô *ancipiti* penetrantior; *Eb.* IV. 8. & longè efficacior *Gideonis* illô, *Jud.* VII. 20. quô stygio *Goliatho* capút præcidimus, *1. Sam.* XVII. 51. inprimis sume *scutum fidei*, quô possis omnia ignita Jacula *τῦ πονηρῦ* feliciter, extinguere. *Eph. VI. 16.* Accende, velut Levita & Sacerdos novi fœderis 1. *Pet.* II. 9. Ap. 1. 6. ad *vesperam* hujus mundi *Luc.* XXIV. 29. *lucernã Domini*, *Ps.* CXIX. 105. quâ præstrinxeris oculos hujus mundi, sonôq; *Evangelii*, rei equidem (proh dolor!) contemtæ, horrorem incusseris *hostibus crucis Jesu Phil.* III. 18. Sic triumfum ages per *sanguinem Agni*, *Ap.* XII. 11. incola civitatis, in qua *Agnus* ipse *lucerna Ap.* XXI. 23. Cùmq; nihil agere sit malè agere, *ceu grus* ipsam noctem cum vigiliis partire, *NUNQUAM OTIOSUS*; licèt *sus amica luto Hor. I. ep. 2.* tibi, velut *cani*, ad aucupia erudito, sanctam hanc servitutem exprobret. Simplicitatem *astû* fermenta *Matth.* X. 16. Sic habebis olim exactum rei benè gestæ monimentum *ære perennius*, *regaliq; situ pyramidum altius*, *Hor. III. od. 30.* usq; adeò posterâ laude cresces recens. Et quia *πολίτευμα* nostrum in *sublimi*, quid mens humi affixa putrescat? *PLUS ULTRA!* lubricus mundi globus, stare nescius. Avolemus *pennis aquilinis*, *Es. XL. 31.* ut videamus splendorem *Solis Justitiæ*, *Mal. IV. 2.* *& orientis ex alto*, *Luc. I. 78.* à quo salus nostra unica. Degener animus, qui *pullos* mẽtis suæ non assiduè ad hunc *Titana* obvertit, ut *fixis oculis* eum constanter intueri assvescant, & *sorbeant sanguinem Job.* XXXIX. 30. *seqq.* *agni Ap.* VII. 14. Seculum hoc in maligno positum, &, veluti *canis* Æsopicus, cum *tintinnabulo* superbit, qui primarius *dementiæ* character. *Prov.* XV. 21. Ludit nobiscum *ut catuli bolô*, *Plaut. Stich. a. V. S. 4. ℣. 22.* & ubiq; pro *scabioso cane* suem reposcit. *Dolô* igitur & *fucô*, non in agrestium casis, nec civium tabernis, sed in *illustribus sacrisq;* locis, quorum Domini dicuntur *Dii. Fide & diffide!* Verissimum enim nostratium adagium. An der Hunde hincken/ an der Huren wincken / an der Kramer schweren / muß sich niemand kehren. Sed liceat in sanire orbi. Nos piæ simplicitatis Candidati *PIE* agemus & *JUSTE*, *Tit. II. 12.* ut obtineamus aliquando beatarum frontium prœmia, *PALMAM* immarcessibilem. *1. Chor. IX. 25.* Ut verò sis *OLEA*, si *ALOE*. Vexatio *prudentia* genitrix. *Es.* XXVIII. 19. Virtus equidem hodie post nummos, & doctrina inquæstu pro

Nunquam otiosus.

Plus ultra!

Pie & Juste.

meretrice sedet. *Cani* dant *paleas* & asino ossa. Quàm digna *canis* sede! Sed hoc quid ad me, quid ad Te? Sincere Lector. *Stultorum exaltatio ignominiosa Prov.* I I I. 35. & veluti *canes* non facilè assvescunt loro, (alte Frauen lernen spåth auf dem Seil tantzen;) Scabat *mulus* mulum, (laß sie einander die Flöh ablesen wie die Hunde/) sicq; *ὁ κύων κυνὶ κάλλιςος*, nos non curabimus.

Virtute & doctrinâ *VIRTUTE* distinguitur & *DOCTRINA*. Hæc bona, *κτημάτων ἀθάνατα*, è *naufragio* nobiscum enatant, cœlo beant, vetantq; mori: cetera, quæ plebs stupet, vana sunt, & brevissimi ævi spolia. Fausta igitur anima,

sursum! quæ *SURSUM* tendit semper, & lubricæ sortis ludibria è sublimi specula miratur & calcat. Pecora uni serviunt ventri; nos *æternitati*. Tollamus ergò *erectos* ad sidera *vultus*, *floris* instar *Solis* aut fiamus veri *URANII*, i. e. cives æternæ mansionis. Ah! felix & ab omni parte beatus, qui hæc meditatur seriò, qui *SEIPSUM NOSCIT*, interq; fallacis fortunæ oscula, inter publicos orbis applausus se *UMBRAM* esse credit, & præterea nihil. At cor nostrum, veluti *canis venaticus*, omni momentò ad nugas exire gliscit. *Heften* L. II. *Schol. cord. lect.* 1. Scimus enim insani talia, & ludimus tamen cum *Canio* Julio latrunculis, licèt jamjam cædendi. *Zvvinger.*

Nosce teipsum. *Th. V. H.* L. II. T. XXIII. p. 3990. *NOSCE TEIPSUM!* Hic est apex supremæ sapientiæ. Vid. *S. Bernh. Medit. c.* 5. Hanc Philosophiam ut discerent cati *Ægyptii*, inter lautissima fercula, inter blandissima amicorum colloquia *sceleton* ponebant cum hac tessera: *COMEDITE, tales olim futuri!* Cubet quamvis ronchasq; ducat *catellus* sub læva papilla, fratricida, mox latrabit, terrebit, mordebit *Gen.* IV. 13. & *Add. Matth.* XXVII. 5. Vive ergò lethi memor, & *NOSCE TEIPSUM!* In exulcerata nos Deus rejecit tempora. Ferrum inter & ignes, inter lachrymas & suspiria tum trahimus miseri, ut bellè in nos quadret emblema istud Alciat. n. 143. Ploremus! fumat Ilium: fuimus Troes! O Deus meliora! At quorsum lamenta? non ero *canis* in saxa sæviens.

quò pia fata volunt. Animi constantia fortunæ Regina. I tu mecum, *QUO PIA FATA VOLUNT*, quamvis cum *cane* etiam lorum amiserimus, & *canis* in olla sit. Licét Dominus nos occiderit, tamen sperabimus in eum. *Canis* famelicus non timebit fustem. Si hic non

pluit,

pluit, pluet alibi. Patria est, ubicunque bene est, & *vivus canis* mihi melior mortuô leone. Virtus ubique tuta. Allatret *catellus* echinum, Lunamvé, *Camer. C. II. embl. 86. Alciat. in embl. 165.* arrodatque Herculis clavam, semper cruentis recedet faucibus. *Savedr. Symb. pol. 9.* Fiamus licet, *ARIONIS* fatô, pila turbinum, & voraginis lusus, hoc quid impedit? ingens præsidium in periculis innocentia Belluæ nos servabunt, si homines robur & æs triplex circa pectora gestent. Securi equitabimus, triumfantium ritû, & fronte explanatâ, per ignotum æquor omnia portantes nobiscum. At *pectore* gestabimus illa non humeris, non oculis visenda, sed *animô* æstimanda. Ipsis elementis dominabimur, & bestiæ amabunt, si homines fastidiant, Artem. Hæc *penna* desiderio nostro sufficit. Nihil habentibus nihil unquam defuit *Penna* cœlo beat; *penna* volare facit astra super. Non potest sapiens esse pauper, cùm quævis tellus nutriat virum (Biedermanns Erbe liegt in allen Landen.) Tandem in portu navigabimus votivas Servatori suspensuri tabulas. Tange *citharam*, ARION, quamvis littora mugiant, & jam muros hostis habeat, tuus tamen non disturbabitur pulvis. Inunc, ô noster, & sta sub quolibet pondere rectus. Si qui *gannitu vocis adulent*, Lucret. V. ỳ. 1069. *pretiumque* tibi ponant, (*pretium* aliàs *caninum* aversanti, *Deut. XXIII. 18. Add. Dan. Fessel. L. II. Advers. sac. c. 29. §. 10. T. I. p. m. 186. Gerhard. Comm. in h. l. &* Bökens Oetingische Brack *f. 4. Bocchart. Hieroz. P. I. L. II. c. 56. p. 690.*) reminiscere fabulæ de *cane* & *frustuo carnis*. Citius enim reperitur, quàm retinetur, fortuna. Ergo reverenter habe, & age gratias. Digna *canis* pabulô. Si verò alii malint obstrepere & *fremere* ut *canes Ps. LIX. 7. 15.* ὑλακτεῖν, seu ῥύζειν, aut ῥύζειν, vel ῥάζειν, quod *canum* est, (seu γρύζειν vel γρύζαν, quod *porcorum* proprium est,) & invisum istud AR, vibratâ dentes inter linguâ, edere, ut

Sonet hæc de nare canina litera Pers. Sat. I.

aut si in jus vocaberis, asinusque te mordeat, aut tuæ te *canes* allatrent, ne hirrias velim, ceu *canes* isti apud *Jonston.* L. III. *de quadrup. p. m. 178.* quid enim *cani* cum crocodilo terrestri? *Canem* tamen ut cœdamus, facilè reperimus fustem, & quàm facilè *canis* peccatum sus dependet. Dulce est aliquando desipere. A *cane* non magno

 etiam

etiam sœpe tenetur *aper*. Magnæ indolis character *minorem* non allatrare, nec lœdere eum, qui se humiliat in dorsum recumbens. Gloria finis! *Embl. Altorfin. Dec. IV. p. 468. & Camerar. C. II. Embl. 63.* Fœdum quoque cum *canibus* in puteo pugnare. Imò si *nigram citò raptus in culinam cordillas madidâ tegas papyrâ, vel thuris piperisq; fias cucullus Mart. III. epigr. 2.* wann man dich ins Hunds-Loch schmisse / nec latra, nec labra comede, ne fias κυων περὶ δέρμα. Aut num tu vescéris betis? *Cor* dedit *catulus* coquo, cum *corculum* in culina raperet. παθήματα μαθήματα. Excelsa livori indoles. Non suescit *mortuum canem* persequi, 1. *Sam.* XXIV. 15. ejusvé *aures* apprêndere. Sors aliàs fuerit & recti argumentum rodi à *cane* illo *rhetorico*, *caninæ scævæ* amantissimo (vid. *embl. Altorf. Dec. IV. p. 468. & Camer. C. II. embl. 63.*) ut *Zoilum* vocat *Ælian.* L. XI. c. 10. Gloriæ obstetrix calumnia. Non magis unquam torsi invidos meos, quàm temnendo. Semper enim, ceu immanis fera, lentiùs respexi ad *catelli* latratum. Una Bonorum vox erit:

rodant, qui velint, pellem caninam, nos hac à scabie tenemus ungues. Mart. V. ep. 61. Vale, mi *Lector*, & vive, ut vivas, *Deo, Orbi, æternitati!* Propediem spondeo *leporem*, quem haud invitis *canibus* venatus sum, quemq; excipiet *BUFO*, fœdum, sed mirabile animal, tandem *SALVIA.* Præstat enim esse, quàm videri, *NUNQUM OTIOSUS.*

FRON-

FRONTISPITIO

hujus operis

Variis picturis illustrato, Duce Autoris nomine, interpretamentum ponit

V. CL.

CASPAR STIELER

ICt, Sereniss. Ducis Saxô-Isnacensis Cameræ Secretar. Illustrissimiq; CARPOPHORORUM Collegii Socius, dictus SEROTINUS.

CHRISTIANUS FRANCISCUS PAULLINI, CURIOSORUM ARION.

Per anagramma

I fortis in cursu, mirus olor pinna! laus hic: canis cura.

Vulgus *caninum* vos dehinc facessite!
caniculæ sacratus hic piæ locus.
Penetrat *sagacis* panditur *solertiæ*,
fideiq; templi concrepant almæ fores.
Profani abeste, exeste delicatuli!
Gens oscitans, fruges sati consumere,
utraq; condens pigrâ palmas gens sinu:
& vos scelesti & subdoli amovemini,
fallaciarum & architecti fraudium,
verum nefas falsâ tegentes nomine!
Molossus hic vos *pervigil* latratibus,
horribilibus vos imperetq; morsibus;
cavete nauci turba, vecors, perfida,
vobis *triceps* namq; erit ille *Cerberus*,
aliâs *catella*, sed Bonis, blandissima.
Placet *canis* sacratus *Æsculpio*,
Iater canis virtute nam clarè enitet,
præservat & curat *fide* ac *insomniâ*.

I emblema: Vigilanter & fideliter.

Pernox

Pernox *ARION* hæc medendo conficit
& curiosè *CURIOSUS* quæritat,
Natura quæ parens latenter occulit;
Industriæ est specimen *Cynographicus* hic labor,
quem doctus edit docto & alto seculo.
Prodire nunc timet, nec invidiæ *canes*
tanti æstimat rabidos, vel usq; rodere
raucos, aut insiliendo dissilire finit.
Scribendo Victor interim *Celsus* volat
per æthera. *Aligeri catella* hæc *Pegasi*
vicem obtinet. *Medicis* potestas consimilis
est ac *Poetis;* sospitare qui valet
ægros Apollo, Vatibus, Pater, piis
II. emblema: nũquàm otiosus. præest is idem. *ARION utrinsq;* cluet
noster *Sacerdos Cynthy, Memphitices*
hinc illi aperiuntur superba pondera
obelisci, & exsurgunt, quietis nescio
& *otiosô nuspiam*, præardua
Pyramidum onera, scitô notata symbolô,
fausto *gruis* quod explicatur omine,
Re, nomine, excubias *Vigil* quæ perficit,
stans promta & expedita & alia & impigra,
nixa intumentis *Viperæ* peritiâ,
innoxioq; & *cauto* acumine ingenI
suffulta, quæq; despicit terrestria.
Beatus Ordo gloriosi Gymnas I
& Curiosi cætus inclytus, solô
polôq; famâ nobilis, ARIONE
(a) in Illustre Carpophororum Collegio dicitur der Wachsame. Jam *Vigile*, (a) quàm antea, *magis spectatior.*
Quod scripta tu progignis aurea, atq; quot
leporibus refertus & *mysteriis?*
Pimpleides adoreâ rident tuâ
horrea gravari sua. Superba copiis
Hygeja turget: plena fastû pectora
altosq; gerens spiritus, nil æstimat
præ se. Secundô *plus* en! *ultra* personat.
III. emblema: plus ultra. It clamor astra versùs. *Alitis Jovis*
stridet per auras *pinna*, cœlo proxima
calcat globi terrena & aspicit *Solem*,
avis, Patrem, *fixis* amœna *vultibus*,

& *lumi-*

& *lumina sua sistit ejus in face*;
nec ora ab oribus amovet rosei Dei.
ARION hæc, ut omnia. Rebus fragilibus,
fluxis, caducis fidere & Inanibus
cavet. Vices expertus humanas pede
orbis pilam tundit gravi viriliter,
contra & procaces arduæ sortis minas
fidente tollitur *gradû*. Per *aera*,
Plus ultrà, iter *pinnâ* secans, astra superat
micantia, & *cœlum* premit vestigiis
non æmulandis. Haut labore frangitur,
haut vigiliis noster *Vigil*, contra sed it
audentior, *victor resurgit, erigit*
se ponderum pressu & gravatum, palma ceu,
vigore nobili. *Pii sunt pectoris*
hæc signa vivida, murus est hic ferreus:
conscire nil sibi, fas & æquum prosequi,
puras manus servare jugiter, fucum,
fraudum & strophas eludere innocentiâ
rectiq; vi. Mali metu sed torpeant
& deprimantur mole tristium gravi,
dumeta tristia & vepres vilissimæ,
triumfet at *fœcunda palma* & *floreat*,
fructusq; perpetim ferat suavissimos,
fundata moribus vetustis & fide (a)
antiquâ, & *Ascenatis amplâ copiâ*
fandi; quibus stat & stabit *fulcris tribus*
immota semper. Non coruscam fulminis
vim *palma* pallet, nec robur minantium
noti procellarum: tenacibus fibris
trux namq;, fixa hærens, Iniqua nil timet
fata, aut acutæ ictus bipennis, aut ferox
phalangium, Scorpive virus luridum,
nec aspidis morsus. Sub hac *sociabili*
recumbe felix *arbore* & tutus, *Philax*,
suffragiis cœtûs piiq; *Saxonis*
locum quietus obtineto *Fructifer!*
Aonia laurô revinctus si oves
potensq; carminis, sacrata culmina
Heliconis inclyti volans *mirus* petas

IV. *Emblema*: Piè & justè.

(a) *respicitur ad Leges & instituta Societat. Fructiferæ, quæ de lege iis* den neusprossenden Palmbaum des Sprossenden / Hrn. Georg Neumarks / *ICti. & Vinariensis Secretarii.*

olor!

olor! per ardua juga qualis gnaviter
Virtutis optimæ perennis nixus es
iter patens, fublime vel qualis caput
effers per artes. *Hicce mentis igneus*
vigor tuus, *lethi & fepulcri nefcia*
virtus, *benigni largitate Numinis*,
quod contigit binium Tibi decus,
in fecla Te, *Vatem*; innumera tuebitur,
& mortis è contagione nil dabit.
Larvale fimulacrum, *fuprema fabrica*,
exangue corpus aridum, *artus offëi*,
compage qui referunt imaginem necis;
quod pertimefcas eft nihil. Terreftria,
mors vindicat fibi: *Poli germen* dies
fummus, laris minoris hofpitam haut rapit,
nec gloriam partam facinore fplendido
delere quit. Sed noffe fi, *quid fis*, voles,
vel *quid futurus*; euge! præmeditabere
hac in *figura*. *Hæc ultima eft fapientia*:
γνῶθι, σεαυτόν. Hôc gradu nam fcanditur
beata ad æthera. Fragiles alias fumus,
miferi & caduci, quosq; momento unico
ceu fabulas paufam vides facere, dare, aut
pofcere manûs plaufum, aut pedis fupplofium.
Himmelia ortûs fic parente, *fæmina*
Clara, (*a*) *clari clarefcere* fatagens Dei
veri, *memor mortalitatis*, unicè
cœlum vehis parte igneâ tecum tui.
Cœlo incales, *cœlum* cupis, *cœlo* faves,
cœlumq; totus cogitas, *cœleftia*
fortisq; & invictus petis *curfû* piô,
humum lutofam calce trudens mafculâ.
Occurrit ut *Soli* fuo *Heliotropius*, (*b*)
flos affecla, & fponfæ fuæ cupidine
accenditur: Tu *Cœlicus*, (*c*) fic permanes
Hyperionis jufti tenax obtutibus,
vultû fequax, *Solem* tuum per nubila
perpete premis, noftiq; Sponfi candidas
pedum notas. Cognomen *Ordo Floridus* (*d*) hinc

V. *Emblema*: Virtute & doctrinâ.

VI. *Emblema*: nofce teipfum.

VII. *Emblema*: Surfum.

(*a*) *Mater ARIONIS fuit CLARA, ex antiqua & celebri Himmeliorum familia.*

(*b*) *heliotropium Autori datum à Celeberr. Ordine Florali, vulgò* dem Blum Orden.

(*c*) *in quo Sodalitio dicitur Uranius.*

(*d*) der gekrönte Blumen-Orden / oder die Pegnitz-Hirten-Gesellschafft / *qua de vide Illuftriff. Sigismund. à Birken dict.* Floridan / *in fingul. libell.*

hinc addidit tibi celebre: ab æthere
Surſum voluit & Te volentem ſcandere.
Quemadmodum ſurgit *decorus floſculus*
in aera, & cubile tenebroſum putris
geſtit, luti & limi ſatur, perſringere;
tellure adhuc quamvis tenetur *bulbalus:*
Sic germinas, tendisq́ ad auras vertice.
Sic Te minæ, nec *macro* formidabilis
aut *cautium* horridæ crepidines, furens
maris nec ira, *turbové, imber* aut ferens
noctem: ruina aut ſorpta *navis* gurgite
terroribus pavidum dabunt. *Quà juſſerint*
decreta ſortium, ſequeris illicò.
*ARION*es: nil depreceris uſpiam,
ſplendens *triumfali* es decorus purpurâ,
inſignis es *lauro*, (a) *coronâ regiâ:*
doctusq; *pollice* es ſonare *chordulas.*
Undas times: *dorſum recurvum* porrigit
Delphinus; ictus *fulminis: Parnaſſia*
Daphne vetat; *fluctus*: tenent liquidas aquas
carmina; *mare invium:* viam *penna* notat.
Eſt *penna remigium, beat cælo: pia*
& fata quò trahunt, iter planum facit.
Pirata nil audet, ferox *balæna* nil
ARIONEM contra *Vias tutus maris*
tentat, ſonora cum lyra qui navigat
cytharâve, pennâ, laureâ & fiduciâ.
Virtute macte jam tuâ, *Vir optime.*
I fortis in curſu piis fatis ducibus,
mirusq́ olor pinnâ, canoros da modos;
Laus hic: canis cura eſt, eritq; maxima:
Sublime Te feret, tibi præmia dabit
ætas & hæc, & poſterûm ventura gens.
Quis ſis, probas, qualis, quis & futurus es.
Concurrit omne cum *cane* hoc artis genus
Theologus, Hiſtor, Philologus, quin *Ethicus*
Conterminusq; huic *Politicus: domum*
& qui tuetur, cum *Poeta, & cui ſilent*
Leges: valensq; *Hygéa* claudit agmina.
Quàm *Suada* ubiq; regnat & dulcis *Venus.*

VIII. Emblema: quò pia fata volunt.

(a) quâ Autorem in Illuſtri Salana ſolenniter olim donavit ICtus Eminentiſſimus D. D. Chriſtoph. Philipp. Richter / Com. Pal. Caſ. &c.

& invidendus *Gratiis* ipsis *lepor!*
Faber recede *Lemnius!* non *areus*
tuus *canis*, donum Jovi, *canem* refert
hunc *aureum*: ad vitam reduc; tamen *lapis*
erit. *Sacrata* aſt ſtat perennitatibus
hæc *viva fabrica*, & ſenectâ temporum eſt
major, *caninô* dente quam non obteret
Momus, nec in quam *Parca* jus ferox habet.
Sed quisnam ego! ut adinventa pectoris tui
emblemate erudita, ceu *Cyllenius*
alter, mihi explananda præſumam? tua
ſed vicit obteſtatio verecundiam.
Pudere nam, linquas ubi facienda, non
pudor, ſed eſt agreſte quoddam & ruſticum.
Quamvis adeſſet, quod reſponderem Tibi:
*oblita carmina, impedita mens: fori
certamen, & vexata Jura* plurimum.
Non *Sirius* cœlo flagrans, non meſſium
horæ pigræ: quin *Advocatus*, quem paro,
meus, dies diglutiens totos mihi
voragine inſatiabili: nomen ſed &
inglorium *SEROTINI* & ignobile,
haut inter altos gloriâ Viros locum
dignum occupare, *oloribus* vel inſeri,
Prævaluit, inquam, ſed tuarum vis precum;
queîs indecorum denegare quid foret,
obnoxio inprimis, *plus* & *quàm ſolvere
quit*, *obligato*. Agnoſco *debitum* libens
meum. Juvabit velle. Si lapſa eſt manus.
ſtylusque ceſpitat, dabis Veniam. Sat eſt.
Jam finio; & ſignaculum præſentibus
in publicam imprimo fidem, ſumitô licèt
ex mutuo ſermone. *Quamdiu mei
vivam memor, pectusq; ſincerum geram,
Te mente fidâ ſemper obſervans colam,
Tuusq; dici gloriabor.* Hinc amet
Ventura proles & probet

Serotinum.

APPLAUSUS, STIMULI ET JUDICIA CURIOSORUM.

Secundùm ordinem, quô mihi per literas communicata sunt, *citra omne præjudicium*, præfixa.

I.

D.D. JOH. MICHAEL FEHR, *Kittinga-Francus*, Imperialis ac Liberæ Urbis *Suinfurtensis* Prætor, & Physic. Ordin. S. R. I. Acad. Nat. Curiosor. *Præses* & *Argonauta*.

QUæsivisti dudum & meruisti gloriosam famam, E. V. non tàm magnitudine *nominis tui*, quàm *felicioris genii & ingenii dexteritate*. Vidimus id & ex ungue leonem perspeximus, cumprimis *novissimâ* illâ & *exasciatissimâ tua Cynographia*, quàm, *in* NATURÆ CURIOSORUM *favorem, ad Eorum normam & formam*, tàm *speciosè* adornâsti. Gratias habe, V. E. pro tanto in Nos affectû, quô in *Tui* iterum *ducimur trahimurq; observantiam, nil magis in votis habentes, quàm ut arctiori amicitiæ vinculô nobiscum junctus in castra quoq; nostra quàmprimùm descenderes, Legibusq; nostris subscriberes*, quô nomine Ego, pro autoritate ab *Inclyto Collegio* mihi singulariter concessâ, E. T. *solenniter hîc invito, invitatamq; volo, eô modô, quô tùm universi Artis nostræ Medicæ Statores* & *Altantes* in I. Ephemerid. anno, *tùm singuli hactenus à Nobis invitati sunt.* Nostrum erit non tàm obviis Te excipere ulnis, quàm *omnem eò unicè dare operam, ut Tibi de nostra gratitudine inserviendiq; promtitudine certò constare possit*, quod equidem de me *sanctè* polliceor, & quodammodò hîc contestari Volui exili hoc *tristicho*, quod vili filô in *Cynographiam* tuam contextum, invitâq; Minerva fusum æqui boniq; ut consulere digneris, enixè rogito.

 Acce-

Acer odoratû *canis* ut vestigia lustrat,
pressa sui Domini quæ tetigêre pedes.
Sic PAULLINE tuus *labor improbus* omnia vincit,
quæ de festivo prodita scripta *cane*.
Aude, Mome, *canem* hunc Theoninô rodere *dente*,
dentibus excussis turpe *cadaver* eris.

II.

Idem Vir Celeberrimus.

MActe istâ Virtute, V. E. & salue Nobis COLLEGA honoratissime. Meruit dudum spartam hanc *in omni literarum genere rerumq; variarum peritia excellens ingenium & profunda eruditio*, ut albo nostro insereretur E. T.

Quod igitur felix faustumq; sit, & S. Rom. Imper. Acad. Nat. CURIOSORUM gloriosum!

In nomine SS. TRIUNITATIS!

Ego JOHANN. MICHAEL FEHR. PHILOS. ET MEDicin Doctor, Physicus *Suinfurtensis* Ordinarius, S. R. I. Acad. Nat. CURIOSORUM Præses, dictus ARGONAUTA, Te CHRISTIANUM FRANCISCUM PAULLINI, *Medicum, Philosophum, Poetam & Carpophorum* VIGILANTEM &c. in Ordinem NATURÆ CURIOSORUM receptum Collegam publicè renuncio, & ex ea quæ, mihi ab inclyto Collegio Nat. CURIOSOR. singulariter concessa est, Autoritate, *ob plurima tua hactenus præstita præstandaq; merita*, ARIONIS agnomen Tibi *solenniter* confero, collatumq; volo. Salve iterum Suavissime COLLEGA, & have plurimùm Mellitissime ARION, pulsa porrò divini istius Genii tui *citharam*, quò ejusdem suavitate allecti, dulcedine capti ac deliniti, refectique ægrotantes, velut ex inferis *Orphei Eurydice*, ad *vitam sanitatemq;* integram reducantur, reddanturq; pristino vigori. Vive valeq; Nobil. Domine COLLEGA, viresce & flore in seculi ornamentum & ACAD. NAT. CURIOSORUM diutissimè felicissimè!

III. D. D.

III.

D.D. PAULUS AMMANNUS, *Uratislaviensis*, Electoralis Acad. *Lipsiensis* PP. & Botanicus, B. Mar. Virgin. Colleg. Collegiat. Acad. Nat. Curios. DRYANDER.

LAudem *plenariam* meretur Tua κυνογραφία, quæ ut lucem publicam propediem videat, precor. Laudem prosecutus sum carmine græco, &c. *Lipſ.*

Αἰόλα παντοίης ἱερᾶς τῆς μυστήρια τέχνης
    ἐκμαθέειν συνετοῖς ἄσπετον εὖχος ἔχει.
Αἶνος ἔφυ μείζον τοῖς ἐσσομένοισιν ἀγήρων
    Δαιδαλέου καμάτου μάρτυρει τῆς σοφίης.
Οὐρανόμηκες ἔχει ἐνὶ θνητοῖσι σοφοῖσι
    Κῦδος, Παιήων φέρτατος ὃς τελέθει
ΠΑΥΛΙΝΟΣ λέγεται τῶν ἕνεκα φίλτατον ἔρνος,
    τῆς φύσεως Μύστης, Καρποφόρων τε μέλος.
Ἐξ ὀνύχων ἀπαλῶν Μοῦσας ἀρετάς τε φίλησε.
    Δειξάσας ἰδέαν συγγραφέμεν κύνεον.
Χαίρετε Πιερίδες πολύτροπον ὄμμασ' ἰδοῦσαι
    τὸν κύνα. Φιλόλογοι χαίρετε, Θεολόγοι.
Χαίρετε Μυθολόγοι, Φυσικοὶ, Παιῶνες ἀγαυοὶ,
    χυμικοὶ ἐθλομαθεῖς, Ἱστορικοί τε καλοί:
Τίνετ' ὀφειλομένας χάριτας, καταθύμια πάντα
    εὐχηθ' Ἰητρῷ λῷστα λέγοντι κύνα.
Καὶ θέμις ἐστὶ φίλον σὺν χάρμασιν ἐυγματοείζαν,
    ὥστε φίλον βίβλον πάντοτε θαυμένεται.

IV.

D.D. GEORG. CHRISTOPH PETRI, *Erfurtô-Thuringus*, Medic. Electoralis Moguntinus & Patriæ Ordin. in antiqua *Hierana* Med. PP. & ſuæ Facult. t. t. Decanus, Curioſorum ACHILLES.

QUantô ſim perfuſus gaudiô, conſpectis E. T. literis ſummam erga me benevolentiam ſpirantibus, magis animô ſentio, quàm verbis exprimo. A tanto enim Viro (utut quoad faciem ignoto, quoad no- *Erf.*

ad nominis celebritatem verò jamdudum cognitiſſimo) amari, non in honore ſolùm, *ſed & in lucro* pono. Usq; adeò gratulor *inclyto* noſtro *Collegio* de tanto ſodali, præterea in ſinu etiam gaudeo, quòd E. T. ſuo favore atq; affatû literariô me immeritum fuerit dignata. *Sciagraphiam* dexterrimè elaboratæ *Cynographiæ*, propediem lucem viſuræ, attentè perluſtravi, & cùm ex ungue leonem, illamq; *omnibus numeris abſolutam* deprehendam, *atq; adeò totam digniſſimam prælo* judicem, (quippe quæ non ſolùm inſignem *utilitatem*, ſed & maximam *jucunditatem* toti Reip. Medicæ afferre poterit,) religio mihi eſt aliquid heîc monere vel addere, ne actum agere videar. Proinde autor ſum, ut quàmprimùm Orbem literatum bees *exaſciatô hôc ingenii tui partû*, quem ut diutius lambas aut expolias, opus non eſt. Nomen conſequeris hinc æternam & famam indelebilem. Adjeci volante crenâ & venâ levis monetæ carmen gratulatorium, quod ut æqui boniq; conſulas, etiam atque etiam rogo.

Quis novus æquoreis emergit ARION ab undis?
quæ cata Pieridum ſoboles? quæ Svada? quis *Orpheus*
detinet attonitas ſvavi modulamine mentes?
Non ego cœrulei *Delphinis* terga prementem,
ſed *cane Manalio* vectum alterum ARIONA miror.
Fallor, an in varias ſe transmutare figuras
(dicere ſic liceat) poſſit, ceu *Proteus* alter.
Sed totô cœlô diſtare videtur *ARION*
noſter ab antiquo, quem poſt ſe mille relinquit
paſſibus; ille *fides* tractare & *carmina* nervô
alternis ſociare modis & voce canorâ
doctus erat, palmam rapiens *Sirenibus* ipſis.
Filius hic phœbi clariſſimus *arte medendi*,
Solis utramq; domum complet, ſeu pharmaca miſcet,
ſeu ſenis in mediâ ſiſtens ſtyge cymbulam onuſtam
Pœoniâ avertit prædam Virtute Charontis,
ſeu doctos edit, plaudente Helicone, libellos.
Hoc teſtatur opus *ſplendente perennius ære*
de *cane*, manſurum poſt fata ſuprema ſuperſtes;
Hic igitur multis paraſangis præſtat ARION.
Zoile, *pervigilem* noli allatrare *moloſſum*,
quærit is argutè veſtigia cœca ferarum
nare ſagace bonus; Te, te, *lupe*, corripit ille.
Marſyadenq; velut ſuperatum carmine quondam

vindice cultellô Victor deglubit Apollo:
à cute, nî taceas, *tua sic*, cave! *membra recedent.*
Non affixus humi *canis* est: sublimia ad astra
at dudum *Procyon* sese & *Cynosura* recepit.
Incluta sic pridem PAULLINI ad sidera *Virtus*
purpureis vexit famâ aurigante quadrigis.
Macte, *Vir Excellens*, *insigni* macte *labore!*
Vive diu sanus! successibus utere faustis!
& famam egregiis factis extendito, donec
nomen ARIONIUM vastum compleverit orbem!

V.

D.D. MATTHIAS TILINCIUS, *Jeuer. Frisius* Orientalis, in Illustri Universitate *Hasso-Schaumbugica*, quæ est *Rintbelii* ad Visurgim, Med. Prof. Primar. Archiater Hassiacus, & Curiosor. ZEPHYRUS.

Cum ex Virtutis admiratione qs. bilance apprehensas diversorum hominum conditiones contemplor, cùm collationem inter *Clarissima* hôc nostrô seculô *coruscantia sidera* tentare propono, cùm eorundem *doctrinæ*, *ingenii*, *dignitatis gradum* adumbrare statuo, nonne par aut majus quid molior, ac si *Anthéum* intra ulnas opprimerem? *columnas* in oceano figerem, vêl aurea *Hesperidum* mala raperem? Ex iis occurris Tu, *Vir Amplissime*, primus, *audacis Naturæ miraculum*, cujus *illustriores animi dotes*, *sapientiæ*, *virtutis*, *&* *candoris* monumentis expressæ, promtissimè sacram Medicinam affectantibus svavissimam, & reconditam doctrinam instillant. Quare, *Celeberrime Vir*, omnem mihi dubitandi ansam deponis. Tibi enim *Cynographiâ* tuâ *insigniter elaboratâ* excelsum & præeminentem in sublimi immortalitatis fano locum comparabis, non trutinâ, sed medicâ staterâ honorificè adjudicatum. *Cynographiæ* tuæ *idéam* legi, perlegi, relegi. *Cedrô sanè dignissima* in ea deprehendi. *Methodus* illius est *elegantissima*, *res* sunt *curiosissimæ*, non blattis, sed *luce* ista mihi *dignior* videtur. Magna certè ab omnibus Eruditis, quibus *Cynographia* tua maximè *utilis* ac *necessaria* erit, in Te redundabit gloria, quòd tot Naturæ arcana de *cane*, alias intricata & densissimis nebulis involuta nobis explicare volueris. Varia & multa quidem de *canum* virtutibus & vitiis multi scripserunt, *Cyno-* *Rinthelii.*

 nogra-

nographia autem tua, quam *solertissimô Marte*, *perspicacissimâ mente*, *vigilantissimâ curâ* conscripsisti, eorum mentem longè superat, ultra se extendit, & altiora sapit. Perge ergò feliciter, *Vir Nobil.* in cursu tuo laudabili. Deus conatibus tuis faveat: applaudentem invenies orbem eruditum.

VI.

D. Lt. CHRISTIAN. FRIDERICUS Garmann, *Martisburgensis* Reip. *Chemnicensis* in Misnia Physic. Ordinar. Curiosorum POLLUX.

Chemnicii. DUm *Cynographiam* meditaris *curiosam*, multùm se Tibi debere, ultrò fatebuntur Medici, & cunprimis *Illustris nostra Academia*, cujus *novum* audies *jubar*. Rectè autem vocas *Curiosam*. Quid enim à *Philosopho*, *Historico*, *Philologo*, *Poeta*, *Physico*, *Medico*, imò & *Theologo* in medium de *canibus* afferri poterit, cujus dilucidationem *egregius tuus labor* non permittit? cur ergò non probem opus, quod præsens & futura approbabunt secula, quodq; Te *Polyhistorem eximium* stellis miscet, fulgentissimoq; *canis* sideri &c.

VII.

D. D. JOH. DANIEL MAJOR, *Uratislaviensis*, in Illustri Cimbrorum Acad. quæ *Kilonii* est, Med. Pract. & Anat. PP. suæq; Facult. t.t. Decan. Sereniss. ac Reverendiss. Princip. & Episcop. Lubecens. Archiater, Curiosor. Adjunctus & HESPERUS.

Kilonii Cimbrorum. DEsidero editionem *eruditi* tui de *canum* historia tractatus videre, qui certè suos inveniet lectores &c.

*
* *

Quid *cane* produxit Natura sagacius unquàm?
nil nisi PAULLINI scripta, notanda *cedrô*.
Gratulor ingenii (& miror) *præfertilis* ausus,
quos *canis* in cœlo *sidus* utrumq; colat!

II X.D.D.

IIX.

D.D. GEORG. WOLFGANG. WEDEL,

Sprembergâ Lusatus, in inclyta Acad. *Jenensi* PP. Med. Ducal. Saxon. Curiosorum Adjunct. & HERCULES.

K*τυολογίαν* tuam non possum non *insigniter* laudare, autorq; sum, ut edendæ huic propediem incumbas. Jubes verò me noctuas Athenas, dum ex meis scriniis expectas, quæ tam abunde jam apud Te extant. *Jenâ.*

IX.

D. D. JOH. DANIEL HORSTIUS, *Giesâ-Cattus*,

diversorum S. R. I. Principum Archiater, & Curiosorum PHOENIX.

AD utramq; tuam epistolam verbô respondeo, valde mihi placere laborem tuum, meq; libenter operam collaturum, &c. *Francofurtô ad Mœnum.*

X.

D. PRÆSES ET ARGONAUTA Curiosorum.

SEmestri jam spatiô, *Collegarum Ocelle*, ternas à Te accepi literas. Plurimi mecum desiderant *exasciatissimam* tuam *Cynographiam*. Utinam illa brevi lucem videret. &c. *Svinfurtô.*

XI.

D. POLLUX CURIOSORUM.

SUmmum laborum meorum condimentum & solatium fuit, eritque inposterum, *solidè doctorum* amicitia, & cum illis omni melle suavius commercium literarium. Inter *hos* cùm *TU* emices, de favoris tui constantia mihi gratulor, &c. *Chemnicii Misnia.*

❧ ✿ ☙

XII.

D. D. SALOMON REISELIUS, *Hirschbergâ-Silesius*, olim Archiater *Hanoviensis*, tunc Lib. & Imperial. Reip. *Wormatiensis* Phys. ordi. Curiosor. AMPHION. nunc Consiliar. & Archiat. *Stuttgardian.*

Wormatiâ. MIhi plus nimium tribuis, Tibi derogas, more *ingenuorum* hominum, qui laudem, quam merentur, metuunt. Et ne Tibi in faciem præconiis tuis sim tædiosus, gratulari malo mihi de *tanto amico*, Tibi de honore novo & ARIONIS titulo inter NATURÆ CURIOSOS *dignissimo*; dein & vovere, ut longos annos vivas optimè, velisq; juvare Remp. Medicam multis *tam accuratis* laboribus, ut in *cane* fecisti. Fac autem, ne *canis* iste diu lateat, aut obmutescat planè; Meretur enim audiri *latratus* ejus &c.

Idem: Tractatûs tui methodum ad normam Collegii *accuratissimè* agnosco factam, & ut in pluribus facere possis, opto, & ut matures ipsius editionem rogo &c. Ad cujus stimulum ecce Vernaculum epigramma.

Ihr schreibet Herr Paullin scharffsinnig von dem Hunde
aus einem der Natur und Kunst-gemäßem Grunde/
zieht alles in ein Buch mit schöner Ordnung an/
was man von diesem Thier nur weiß und lesen kan.
Ihr weisset/ daß die Wut von Würmen her entspringet/
wie manch-verborgnen Schmertz der Würme Beut erzwinget/
wer hier die Nase rümpfft und runtzelt drob die Stirn/
der wurmt/ und hat ein Nest voll Würmer im Gehirn.

XIII.

D. D. GEORG. HIERON. VELSCHIUS, Patritius & Medicus *Augustæ Vindelicorum*, Curiosorum NESTOR. I.

Augustâ-Vindelicorum. SCriptio tua de *cane*, quantum ex indice transmisso colligo, *accurata*, *ampla*, *doctissima*, & famæ par est, crede, nec differ in annos. Qui secus senserint, *caninum* ingenium habent, nullis Virtutibus, sed vitiis infame &c.

XIV. D. D.

XIV.

D. D. CASP. THEOPHIL. BIERLING,

Lipsiensis, Medic. *Magdenburgensis* Ord. Curiosor. Collega.

MErum gaudium mihi eruditionis tuæ literæ merô amoris melle stillantes & affectu tribuerunt, quibus profectò nihil mihi gratius, imò nihil dulcius accidere potuit. Faustum itaq; me dixero, modò tenuitas indignitasq; mea amicitiæ tuæ fores intrabit. Erudita *Cynographiæ* Tuæ *curiosa dispositio admodum mihi grata* fuit, & dubium certè non est, quin complementum ejus propter *rarissimas* & *doctissimas* in illa scribendi materias universo Literatorum Orbi plus quàm acceptum fuerit &c. *Magdeburgô.*

XV.

D. ZEPHYRUS CURIOSORUM.

D. Hannemann PP. *Kiloniens.* Clariss. maximè ambit amicitiam tuam, Teque meis verbis salutat. *Cynographium* Tuam curiosam summo cum desiderio expecto, optoque, ut mox lucem videat. *Kimbeliis*

XVI.

D. D. MELCHIOR FRIBE, PRÆFECTURæ & Civitatis *Haynensis*, ut & Præfecturar. Electoral. *Moritzburg. Zabellicens.* & *Waldens.* Phys. Ord. Curiosorum CLEANDER.

GRatias, quas possum, ago maximas pro communicatione *ingeniosa synopseos*, seu dispositionis *Cynographiæ perquam doctæ & summè curiosæ.* Contribui, quantum habui, & ab aliis, nimirum Illustriss. Collega L. B. à *Frisen*, Collegii nostri JASONE II. Dominoq; HERMETE fuit communicatum. Adjeci etiam epigramma, & suum quoq; apposuit HERMES noster cum Voto omnis felicitatis, promittit non solùm candidum amorem, collegialem & fidelem amicitiam, sed & desideratam per literas communicationem. *Haynâ*

A & O.

Quod *canis ingenium*, quæ sit *Natura*, *profanus*
illius & quondam qui *sacer* usus erat,
Quàm multus *Chymica*, *Medica* quàm clarus in Arte,
quamq; *nov-antiqua* sit *canis* historia,
Dignaq; quæ *plura*, & quæ sint *indigna* relatû,
visa est ingenio res ea *digna* tuo,
PAULLINI, meditaris *opus memorabile*. Quod si
rodere constituet, nec *canis* ipse potest.

Aliud

Qui studiis PAULLINE caput felicibus effers,
à *cane* nunc famam porrò decusq; petis.
Nempe nihil refert: Grassatur ad ardua Virtus,
Laudi & materies vel *canis* esse potest.

XVII.

D. CHRISTIAN. ADOLF. BALDUINUS, IC.

& Chymicus absolutus, Serenissimi ac Potentissimi Elect. Saxon. Præfectus *Hayna*, Reg. Societat. Anglic. & Curiosor.
HERMES. I.

*
* *

Haynâ. Christianus Franciscus Paullini, Medicinæ Doctor
Naturæ Curiosorum Arion.

Per purum Anagramma,

Is canis, ecce, latrans in fundo pulchrior audit,
cur? ornavit eum sic Arionis amor.

XVIII.

D. ACHILLES CURIOSORUM.

Erfordiâ, CAnus tuus, quem *comtissimum* novi, ubi terrarum tamdiù latet? tam *elegans* opus cur lucem videre detrectat? nullæ te moveant censuræ, nullæ invidorum calumniæ. Non enim majorem gloriam *Zoilus* in nominis tui fama arrodenda relinquet, quàm in vasto mari vestigium cymba.

XIX.

D. D. LAURENTIUS GIESELER, *Osterodensis*, Physic. *Brunsvicens.* Ordin. Curiosorum HIPPOCRATES. I.

NOn *possum non multùm laudare conatum tuum*, quô Rem medicam ornare & augere satagis. Monstrabit hoc ubertim *Commentarius*, quem de *cane* meditatus es, *amplissimus*. Opto, ut quàmprimùm lucem videat; *Curiosis* enim quin satisfacturus sit, nullus dubito, gestio valdè ipsum videre. *è Brunonis Vico.*

XX.

D. POLLUX CURIOSORUM.

QUæ tuam morantur *Cynographiam*, ut hactenus lucem non adspexerit publicam, eadem & mea opuscula. Id tamen è Bibliopolarum tenacitate & tarditate consequuntur utilitatis, ut quotidie ferè auctiora evadant & limatiora. Addidi carmen germanicum *Cynographiæ* tuæ sacrum. Tu, optime Poeta, Poetastri titubantem non respicies venam, sed animum benevolentis. *Chemnicii.*

So willstu nun den Hund / mein ädeler *Paullin* /
durch deinen schlauen Fleiß und Feder setzen hin /
Wo *Sirius* die Gluth mit vollen Strahlen sprühet /
wo Mars und Venus lacht / wo Mond und Sonne glüet?
dein Fleiß ist rühmens werth. Man hat das ädle Thier.
sonst allzeit hochgeliebt / selbst Scaliger hat hier
die Feder angesetzt. Es hat es wollen ehren
der kluge Lipsius / wenn er sich lassen hören
mit einer Lobeschrifft. Oft hat der Tichter Schaar
durch manchen netten Verß sein Lob gemachet klar /
und sternen-wertz geführt. Wer weiß nicht seine Liebe /
die er zu Menschen trägt? bald hätten lohse Diebe
entführet dieß und das / wann seine Treu gethan /
was Capparus verricht / wird noch gemercket an /
als er den Dieb gescheucht in Eskulapens Tempel
und offenbahr gemacht. Man zählet viel' Exempel
von seiner Wachsamkeit: offt hat der Hund bey Nacht
ein gantzes Krieges-Heer durch seinen Fleiß bewacht.

Wenn

Wenn Koridon im Busch an Galatheen dencket/
und ihr durch hohle Luft manch Lied und Seufzer schencket/
wenn Hylas lieb-entzückt verfällt in Traum und Schlaff/
hält Hylax Wach und Huth/und schützet Vieh und Schaaf.
Zwar in dem Kapitol hats einst der Hund versehen/
daß von dem Feinde wär' ein Uberfall geschehen/
wann nicht die muntre Ganß gemachet ein Geschrey/
doch diß kommt eben nicht flugs allen Hunden bey.
Es lauffet ein Versehn bey allen Sachen unter/
der Tichter-Printz/Homer/ist selbst nicht allzeit munter/
wie hoch er sonst berühmt. Oft trifft den höchsten Sinn
aus Schwachheit einger Fehl zum niedern Pöbel hin.
Merckt man des Hundes Arth im Stobern und im Spühren/
wie er zum scheuen Wild den Jägersmann kan führen/
wie er den Netzen zu des Wild so artig treibt/
wie er das Rephun jagt/so haben viel geglaubt/
ihm sey was höheres vor allen andern Thieren
vom Himmel eingeflößt. Der wil was menschlichs spühren
in seiner Unvernunfft. Ein andrer sagt/es sey
was auch kein Mensche kan/dem Thier geleget bey.
Es hat Apizius/der Lecker/viel zu dancken
dem schlau-und kecken Thier/sein Magen müst erkrancken
von der Murenen Schleim/und andrer Fische Wust/
wenn nicht das truckne Fleisch des Wildes neue Lust
in solchem regete. Wer achtet nicht die Stärcke/
die Klugheit ädel macht? man sehe seine Wercke/
er nimmts mit Leuen an/er scheut den Parther nicht/
auf Wölff-und Bahren-Jagt ist er wohl abgericht.
Gefahr ist ihm ein Spiehl: er achtet keine Streiche/
kein Biß/kein Schlag/kein Striem zwingt ihn/daß er entweiche/
dem fast erzörnten Wild, Blut reget Hertz und Blut/
ob er einst unten liegt/so fast er neuen Muth/
und gehet frischer drauf. Drum hat man ihn vorzeiten
in Schilden vorgestellt den tapffern Krieges-Leuten/
gab einer dann Reißaus/verließ Schild und Pannier/
so mußt' er tragen um ein räudicht Hunde-Thier.
Die Aertzte sind ihm hold/weil er in Artzeneyen
das Seine träget bey. Was wollt ihr lange schreyen/
die Giecht und Reissen plagt/ihr/die ihr seyd verwundt/
ihr Lahmen sprechet an den oft-bewährten Hund/

und

und den / der euch so wohl die Artzeneyen weiset /
so euch der Hund verspricht / den Fama längst gepreiset /
Appollo überlaut mit seiner Dafne Haar /
Galenus einverleibt der klugen Aertzte Schaar.
den selbst der Kaiser liebt / den grosse Fürsten ehren /
wil / was der Hund vermag / in diesem Buche lehren.
Hier kämpfft Verstand und Kunst. Sein Fleiß ist Stöbers Arth /
er suchet / was vom Hund Athen und Rom verwahrt.
Glück zu! Hoch-werther Freund / so kan man Ruhm erjagen /
dein Haubt soll eine Kron' / und Momus Hunde tragen.

XXI.
D. ZEPHYRUS CURIO-RUM.

DE *cane* meditaris opus, ut scio, *expolitissimum* & *exquisitissimum*. Ideo plures jam Tibi mitto observationes. Pro amore enim meo, quô te prosequor, & pro amicitia, quam inter nos colimus integram atque salvam, adeo Tibi obstrictus sum, ut omnia, quæ in gazophylacio meo medico habeo, Tibi libenter communicare cogar. *Rintheliæ.*

XXII.
D. D. COLLECTORES EPHEMERIDUM nostrarum *Uratislavienses.*

OPus, quod E. T. sub manu est, de *cane curiosissimum*, *adeo absolutum numeris omnibus* ominamur, ut eo in genere nihil perfectius dari possit. Omnem enim, quod ex transmissa diathesi perspicimus, dicendorum materiem adeò exhausisse videris, ut ne *Argus*, quidem *centoculus* quicquam, quod desideraret offenderet. Noctuas itaque Athenas afferremus, si quidplam exquisitissimo huic scripto addere conaremur. Hortamur potius, ut editionem matures, ac *Cynologiam* hanc *curiosam*, Acad. nostræ *splendorem*, Tibi verò *nominis perennitatem* allaturam, publico propediem dones &c. *Uratislaviæ.*

XXIII.

D. HIPPOCRATES I. CURIOSORUM.

Brunsvigâ. DIctum mihi à Cl. V. *Te nimis diffusè scripsisse.* Verum ego caussam hanc *nullam* esse dico, qs. literatus, & qui ingeniô pollet, incarcerare ingenii vires vellet, & non potius exspatiari in amplissimos amœnissimosque omnigenæ doctrinæ campos. Ego potius summè laudo *industriam* tuam, nihil magis optans, quàm ut quantocyus *hunc & subsecuturos* tractatus videam.

XXIV.

D. POLLUX CURIOSORUM.

Chemnicii. FLorentiæ pariter de *canum* natura commentarium sub manibus habere Celeberrimum quendam Virum, nuper significavit *Heckelius.* Ut igitur in lucem propediem mittas *Cynographiam* tuam, svasor essem.

XXV.

D.D. JOH. JACOB. WALDSCHMIEDT/ in Illustri Acad. *Marburg.* PP. ejusdemq; t. t. Rector Magnific. Archiater Hassiacus, Curiosorum PRIAMUS.

Marburgô. QUod Tu interim operi tam *laborioso & Curioso* sedulam, in Artis nostræ ornamentum, admoveas manum, gaudeo & simul contendo, ut quàm alacriter pergas.

XXVI.

D.D. COLLECTORES EPHEMER. nostrarum *Uratislaviensis.*

Uratislaviâ QUod tanti affectum in Te nostrum, quem Tibi, V E. *ob merita tua insignia*, debemus, facias, ut non osculô saltem eundem excipiendem

endum duxeris, ſed & immeritis laudum præconiis Nos extollere dignatus ſis, effectum *præcellentis humanitatis*, quæ rariſſimæ doctrinæ Viris, *qui Tu es*, individua ſemper comes eſt judicamus. Injurii itaque in hanc eſſemus, ſi *ingentes* tuos *auſus*, in *inclyta Societatis noſtra* gloriam unicè collimantes, pro virili noſtro juvare non conaremur. Næ *dignè ſatis* æſtimari nequit ingens ardor tuus promovendi Publicum &c.

XXVII.

D. HERMES I. CURIOSORUM.

NEc eſt quicquam tam dulce, quàm *Zoilorum* virus propriâ Virtute ſopire. Rectè hinc atque ordine facis, E. V. qui talium ſecurus, non *Cynographiam* tantùm luci publicæ committes, ſed & *Logagraphiam* meditaris. *Hagæ*.

XXVIII.

D.D. GODOFRED. CHRISTIAN. WINCKLER.

Sereniſſ. ac Potentiſſ. ELECTORIS *Brandenburg.* Conſiliar. & Archiater, Colleg. Curios.

NOn potui non exultare animo perlectis amantiſſimis literis tuis. Gratulatur enim ſibi totum noſtrum Collegium de *membro tantâ eruditione & ſapientiâ claro.* Deſinas itaq; mirari, *V. Celeberrime*, cur Te Viri eruditi amore & benevolentiâ proſequantur. Meretur id *ſumma Tua eruditio*, poſtulat id *humanitatis tuæ ſvavitas*, queîs animi hominum qs. faſcinentur neceſſum eſt. Delineationes *tractatuum* tuorum cum admiratione legi, & Reip. Medico *de novo incremento* ſummoperè gratulatus ſum &c. *Bregâ Siles.*

XXIX.

D. D. JOH. LUDOVIC. Hannemann/

Friſius, in Illuſtri Acad. *Kilonienſi* Phys. PP. Curios. Collega, d. NESTOR II.

EST quòd mihi plurimùm gratulor in cognitionem *tanti Viri* pervenire, inq; Ejus familiaritatem admitti, qui cum *Illuſtribus hujus ſeculi Viris*, quorum agmen ducit *incomparabilis Naturæ ſcrutator* *Kiloniâ Cimbror.*

tator Athanas. Kircherus, amicitiam colit. Conatum tuum in edenda *Cynograph. Curiosa* laudo, laudant mecum Illustres Viri, quorum non postremus est *Hesperus* noster &c.

XXX.

D. D. EHRENFRIED HAGEDORN/ *Görlició-Lusatus*, Serenisf. ac Potentiss. ELECTORIS Saxon. & Amplissimæ *Reip. Patriæ* Medic. Curiosor.

PEGASUS II.

Görlicii. EFfari non possum, quantô suffundebar rubore, cùm *tanti subsellii Virum* meam, ceu hominis sibi ignoti, ceu immerentis, affectare amicitiam legerem. *Limatissima ingenii tui*, quæ promisisti, *specimina* expecto, oppidoq; eadem precor. Sic Vale, *V. Nob.* & Remp. Medicam, cui natus es, *eruditissimis* tuis quantocyus exhilara opellis.

XXXI.

D. D. GEORG. FRANCUS, IN ELCTORALI Acad. *Heydelbergens.* P. P. primarius, ejusdemq; t. t. RECTOR, Com. Pal. Cæsar. Elector. Trevirens. Ducis Würtenberg. & Marchion. Badensis Archiater, Curiosor.

ARGUS.

Heydelbergæ. JOvi Publio V.S.L.M. quòd Te, *Vir CL.* in favorem & amorem mei pellexerit! Habeo, de quo congratuler & Tibi, & mihi, & orbi literato. *Tibi* de *cedro dignissimis lucubrationibus*, nobilissima illa triga *Zoophytologica*: adeò procul dubio & *hoc trinam perfectum* erit. *Mihi*, quod cultoribus tuis me annumerare dignatus fueris; chartulasque nostras evocare. Ceterùm mire perplacuit elegantissima diatyposis *curiosi tui trifolii*. Et quî displiceat, quod omnem *elegantioris doctrinæ abyssum* est perscrutatum? Prodeant *doctissima* tuæ *lucubrationes*, (aspiciant feliciſſimè opem ferentem Lucinâ meliore meliorem lucem, nec in tenebris cum tineis blattisvé rixentur diutiùs, quæ *maturrimô* congessisti judiciô atq; *laboriosissimè* &c.

❧ ❧ ❧

XXXII.

D.D. JACOB. SCHMIEDT/ *Guedla-Saxo*, Archiater *Anhaltinus* Curiosor. PODALIRIUS II.

CHnographiam Tuam *Curiosam*, quam tot Illustres Viri, imò Docti & Boni quiq; maximè expetunt, ego, si quis alius, videre gestio, nec quid illi amplius addi possit, video. &c. *Quedlinburgi.*

Agmina magna *canum* latrantum vidit *Apollo*,
murmureq; ingenti vastas resonare *Diana*
audivit sylvas, tùm *Cynthia* talibus infit:
Quis clamore *canum* nostris in saltibus audet
perterrere feras, nemorosaq; linquere lustra
hasce jubet? lucosq, *canum* latratibus implet?
Insolitus mea regna petens *Venator* inultus
nullus abibit. At his ea *Apollo* verba reponit.
Cynthia, non tua sunt, sed nostra patentia regna,
Palladis, & VIGILANS per quæ venator ARION;
atq; *haud invitis canibus* traxisse laborat
in casses non *Delphinas* nec magna ferarum
dona, sed æternæ splendentia munera famæ,
inq; suos cecidit casses j'm *præda petita*.
Hunc igitur sudâsse, novis pensabo brabeis:
Salve, *Venator*, Famæ redimite *coronâ*,
Gloria perpetuò Tua sic splendore coruscet!

XXXIII.

D.Lt BENJAMIN SCHARF, ARCHIATER *Sondershusanus*, Curiosor. BIAS.

EN dextra fidesq, quibus sanctè promitto, me ad quodvis humanitatis & amicitiæ munus collegiale tam paratum esse quàm paratissimum. Lapis enim, non homo, sit necesse est, quem mellitissimæ tuæ literæ singularis candoris & humanitatis plenissimæ ad tam svave amicitiæ munus non potuerint commovere. Sed egonè noctuas Athenas, & inter tam *Illustres olores* anserinum excitare strepitum audeam? cùm tot *lumina* & *columnæ Inclutæ Artis nostræ* jam sua contulerint symbola, ut nostris nugis & quisquiliis haud opus esse conjiciam. *Sondershusæ.*

XXXIV.

D. D. JOH. PAUL. WURFFBAIN, Phys. Ordin. Norinberg. Curiosor. HERMES II.

Norimbergâ. CTnographiam Tuam *curiosam* ex Sciagraphiâ mihi transmissâ, sufficientissimũ *profundæ eruditionis* Tuæ specimen, *vix majori & meliori studio, diligentia, judicio, dispositione* & procul dubio etiam *elaboratione*, à quoquam eruditorum edi ac perfici posse, sine omni adulationis umbone fateri cogor. Dolendum hinc esset, si *eximius* ille ac *utilissimus* labor, cum insigni eruditorum detrimento, in scrinio sepultus ac conclusus periret, & *Acad.* nostræ *Curios.* gloriam famamq; prout potis est, non adaugeret; Curabis itaque quantus quantus es, ut quantocyus, ob hunc *diligentiæ & eruditionis* Tuæ prolem feliciter in lucem editam, Tibi gratulari & decentes agere gratias queamus.

XXXV.

D. D. LUCAS SCHROCKIUS, Junior, Physicus August. Vindelicor. Ordin. Curiosor. CELSUS.

Augustâ Vindelic. INprimis autem *laboribus & studiis* tuis *indefessis* applaudo, atq; divina gratia ut felicem eis progressum concedat, animitus voveo. In otio enim tuo Te minus otiosum transmissa ad *D. Helianthum sciagraphia de cane, lepore* &c. abunde comprobant, quibus *eruditionis monumentis egregiis* in lucem edendis ut gratus inveniatur Bibliopola, omnes precamur. &c.

XXXVI.

D. D. EBERHARD GOKELIUS, Sereniss. Ducum Würt. Weilting. Archiater Reipubl. Ulm. ac Diversor. S. R. I. Statuum Phys. Ordinar. Curios. ALECTOR.

Ulmâ Suevorum. CTnographiam Tuam curiosam, jam sub prœlo sudantem, ut & *Lagographiam* ac *Phrynographiam*, quarum ideam concinnam limatamq; maximâ laude digniorem, admirabundus perlustravi, & licet indignus, approbavi; Si lucem viderint, Summa cum veneratione exosculabor, earumq; lectione proficiam. D. D. *Jac. Ottonem*, Com. Pal. & Reip. Ulmens. Consiliar. ut & *D. Alfons. Khanium*, Collegam meum honorandum, tuo nomine jussus salutavi, qui Salutationem hanc pro singulari honore æstimant, ac Te, cum oblatione officiorum suorum, resalutant.

VOTA

VOTA ET CENSURA
aliorum
EXCELLENTIUM VIRORUM.

I.

D. ATHANASIUS KIRCHERUS, SOC. JESU Theologus, & Professor *Romanus*, ὁ Πάνυ.

Literas tuas, quas uberi in me affectûs profusione ad me dare non dedignatus es, pari animi voluptate volvi & revolvi, ex quibus nô duntaxat *pectus germanô candore præditum*, sed & *omnigenâ eruditione & doctrinâ excultum luculenter* cognovi. Quòd verò meam indignam personam, laboresq; literarios orbi hucusq; editos, apud Te nonnihil esse patiaris, id non tàm meæ, si qua fuerit, eruditioni, verùm *eximiæ tuæ humanitati affectuiq;*, quô me sincerè prosequeris, ascribendum meliori jure censeo, cùm Tui similium proprium sit in aliis id admirari, quod ipsi emt quàm affluentissimè habent. Vidi deinde κυνάλγιον tuum, operis, inquam, quod de *cane* scripsisti, *synopsin*, quô sanè uti *absolutum combinatoriæ analogicæq; artis specimen* dedisti, ita quoq; id, utpote ad *palatum meum*, non possum non approbare, veluti *opus dignissimum*, *quod omnibus ad imitandum* publicæ luci pateat. Perge interim, *Eruditissime Vir*, quæ in ingenii tui recessu recondita tenes, studiosè excolere, excultisq; Remp. literariam liberali animô locupletare &c. *Romæ.*

II.

D. NICOL. STENO, HAFNIA-DANUS, Regius quondam in inclyta Acad. *Hafniens.* Anatomicus, postea Episcopus *Titiopolitanus* & Vicarius Apostolicus, nunc Suffragan. *Monasteriensis.*

SI hîc Te haberem, de loco *Pisis* obtinendo inter Professores non desperarem, cùm illum jam tùm Tibi promiserit *Sereniss. Magnus Hetruriæ* *Florentiâ.*

truriæ Dux. *Cynographiam* tuam Doctis placituram, nullus etiam dubito. Laudo industriam. Prælo subjice &c.

****

III.

D.D. JUSTUS CORTNUMMIUS, CELLENSIS, Regius Profess. Primarius in Equestri Danorum *Soranâ*, ejusdemq; Decanus, Præceptor noster Optimus.

Sorâ Danorum. DExter mihi salit oculus, quoties video, Te odiosis & molestiarum plenis laboribus non solùm non defatigari, sed indies alacriori ingeniô & acriori judiciô ad eosdem redire, admirabundus, undenâ tantum liceat suffurari temporis ad omnia ista evolvenda. *Insignem* istum de *cane tractatum* prœlo destinatum non est quòd abscondas, fac, lucem videat, nullus dubito, quin gratâ & amœnâ jucunditate se fit commendaturus, & *Curiosos* legentium oculos oblectaturus &c.

****

IV.

R. P. CASP. SEVENSTERN, SOCIET. JESU, & Theolog. Polemicæ in Illustri *Hildesia* PP.

Hildesiâ. BInas jam accepi literas, quibus D. V. evocatur *Coloniam*, ut proficiscatur ad *M. Hetruriæ Ducem*, qui cambium multorum scutorum *Coloniam* misit pro sumtibus itineris. Quando latrabit *canis* tuus?

****

V.

D. D. JOH. CHRISTIAN. FROMMANN, *Coburgensis*, in Illustri & inclyto Athenæo ibid. PP. & Med. Provincial. nunc Archiater Saxonicus Præceptor noster Venerandus.

Coburgô. TEnuia fuerunt, quæ à mea tenuitate hîc reportâsti vix gratiis digna. Si tamen vel prima *scintilla* eruditionis medicæ Tibi à me collatæ in *ignem* talem *luculentum*, favente aurâ cœlesti, excrevit, est, de quo mihi gratulor. Macte esto his omnibus, & quibus in altum subvectus es, ad astra pergas *Labore* & *Candore*, *Virtute & doctrinâ*. Macte esto honoribus, quibus Te & *Æsculapius*, & Amplissimum *Nat. Curiosor.* Collegium conferendo cognomen ARIONIS magis auctum voluit. Thema, quod juxta tenorem legum Nat. Curios. tractandum suscepisti, *ut rarum,*

ita carnem erit omnibus. Quæ enim publicè vel apud *Historicos*, *Philologos*, *Medicos*, *Physicos* &c. occurrunt, Te, *librorum helluonem*, jam ante omnia devorâsse, σκιαγραφία & delineatio totius operis *ingeniosissimè* posita satis prodit, ut noctuas Athenas portare meritò dicar, si ad forum hoc tuum quid attulero. Interim sequens epigramma *doctissimo* Tuo *tractatui* consecro:

De *cane* PAULLINI quia doctè scripsit, APOLLO
hoc, EUGE! BELLE! nunc ego subdo meum.
Applaudo: meus est is, mox ÆSCLAPIUS addit:
nam mea sacra *canis* Symbola & ipse subit.

VI.

D. D. THOM. BARTHOLINUS, Hafniâ-Danus, Hæreditarius in *Hagested*, S. R. M. Dan. ac Norwag. Archiater Primar. inq; Summo Tribunali Reg. *Hafniæ* Assessor, inclytæ Acad. ibid. Prof. Honorarius, & Med. Facult. Decan: perpetuus &c. Præceptor noster meritissimus.

CUm *vigilantiæ* tuæ *diligentiæq;* specimen in *cane*, quem doctô calamô examinandum suscepisti, ostendas, Nos quoq; ad eadem negotia capessenda amicè revocas. Nolim Te cum *cane* conferre, quem in *cane* describendo occupatum video, sed symbolô istô *industriam* tuam adumbrari pateris, quæ in hoc argumento, sicut ex idéa *Cynograph.* tuæ perspicio, non velut *canis in Nilo* versatur, sed ad *immensam* rerum copiam se diffundens, *magna eruditionis documenta*, famâ feliciter, orbi *curiosô* exhibet. *Hafniâ Danorum.*

Ille tuus vigilando *canis* testatur amicum
PAULLINIUM *vigiles invigilâsse* dies.
Ille loquax referet *vigilatæ* prœmia noctis,
nec *canis* in Domini funere *mutus* erit.

VII.

R. P. SEVENSTERN, Soc. Jesu.

SCripsit ad me nuper *Româ* R.P. *Athanas. Kircher.* & valdè sollicitè inquirit, ubi moretur, vel in quo statu versenturres D. *Paullini*, Amici singularis, qui κυνολόγιον promisit. *Lucemne vidit?* *Hildesiâ.*

f IIX.DD.

IIX.

D. D. DANIEL LUDOVICI, *Vinariâ-Thuringus*, Archiater *Saxo-Gothanus*.

Gothâ. E. T. me devinctum video, tùm ob servatam mei memoriam, tùm & præcipuè ob transmissam *elegantissimi tractatûs* ἐκμαγεῖον. Exactè complexus es singula, ut locum planè non inveniat in alieno ædificio forsan curiosior &c.

IX.

D. CASP. STILER, IC. SECRETAR. *Saxi-Isenacensis*, inter Carpophoros SEROTINUS, der Spate.

Isennacô. Sed cur Tu *canem* qs. spem tyrociniumq; famæ esse voluisti, qui cum *Pegasis* & *Aquilis* ad astra volare jamdudum consveveras? At, quod *ingeniosissimi* solent, parva magnificas, & in *cane* ostentas vasti ingenii altum argumentum. Quod & frontis ejus insignia docent, Te, *FRUCTIFERI nostri Ordinis* amore tactum, *Vigilantis* & *Fidelis* exemplum præstantiore anteferre voluisse subjecto, & ita *Teipsum* qs. referre. *Vigilans* namq; in Sparta tua, *vigilans* in studiis, in pietate. *Fidelis* in moribus, in amore, in officio, ore sincero, corde patulô, utrisq; sibi gnaviter consentientibus &c.

X.

R. P. LUDOVIC. GAUSIN, Soc. Jesu Theol.

Hamburgi. INclusas ad me direxit *Hafniâ* R. P. *Starck*, significans mihi, quòd D. V. *Florentiam* ad M. Etruriæ Ducem invitetur. Gaudeo certè, & gratulor inprimis Cl. V. exhiberi tandem & aperiri campum, in quo & virtus vestra sustentata se exserat, & doctrina pro merito honoretur. Editne *librum Curiosum*?

XI.

D. D. HERMANN. CONRING, FRISIUS, in Illustri Acad. *Julia* PP. Vir θαυμάσιος.

Helmstadii PErgite nihilominus strenuè, ceu cœpistis, *ô Boni*, quotquot *præclaro huic studiorum consortio* nomen dedistis. Deus fortunet vestros labores,

res, atq; ex alto adjuvet? Ceterùm desiderio tuo hâc quidem vice satisfacere nequeo. Ne dubites tamen & *conatibus* tuis me etiam atq; etiam *favere*, & quoq; *promtissimum* esse ad omnia amicitiæ officia exhibenda. Vale, &, nî grave fuerit, saluta Collegas tuos *Curiosos*, *V. Clariss.* meo etiam nomine.

XII.

D. D. AHASVERUS FRITSCHIUS, Thuringus, IC. Com. Pal. Cæs. (nunc) Cancellarius *Schvvartzburgicus*.

Curiosum Tuum de *cane Tractatum* valde probo. Ad seculi palatum conscriptus est, & variâ doctrinâ insignis. Prodi in publicum &c. *Rudolstadii.*

XIII.

D. D. AMBROS. RHODIUS, Kembergâ-Saxo, Med. & Mathemat. olim Reg. *Christianiæ* in Norvvagia.

Adhuc mihi emicat animus & exultat, quando eruditi tui discursûs, in *Septentrione* olim facti, recordor. De honoribus Tibi oblatis & ausibus *cedrô dignis* amicè gratulor. Adsit Deus suâ benedictione &c. *Kembergé.*

XIV.

D. D. FROMMANN, PP. Coburgi.

An *canis* tuus IX. superavit dies, ut lucem tandem videat? *Typographicos* vocabo dies, quibus cæcutit iste. *Melitæus* mihi erit, manibus sedulò curandus, modò lucem brevî videat. *Coburgi.*

XV.

D. D. GEORG. SEGER, THORUNENSIS, S.R.M. Polon. Medicus, Physic. *Gedani* Ordin. & ibid. Prof. Publ.

Et quia ex transmissa sciagraphia *Curiosorum* operum tuorum mihi facilè colligere licuit, ea *summâ cum diligentiâ* ac *solertiâ* esse elaborata, ut quàmprimùm publicam videant lucem, est quod opto. *Dantisci.*

❧ ✠ ❧

XVI.

D.D. SIMON SCHULTZ, S.R.M. POLON.
Med. & Reip. *Thorunensis* in Prussia Phys. Ordin.

Thorunii.

SIstere quando *canem* scriptô moliris, AMICE,
hoc ipso *magnum* næ meditaris *opus*.
Ingenium vix usq; *capax*, vix usq; *beatum*,
quod *canis* haud, animal vile, fatiget, erit.
Solers Naturæ scrutator habebit in illo,
quod *stupeat* potius, quàm *penetrare* queat.
Ingeniô cernes æquè, quàm *nare*, *sagaces*,
ferme ut pollentes sint *ratione canes*.
Nulla quidem tantum, quanti *ratione*, profectò,
à sese atq; *canes*, dissita bruta vides.
Hîc si prægrandem spectas tetricumq; *molossum*,
atq; *catellus* ibi si *Melitensis* adest.
Siderei *Astronomo* cura est *canis* utraq; cœli,
Sirius arva coquens, fervidus & *Procyon*.
Et tempestatum *canis* haud fallacia cauto
signa dat *Astrologo*, gramina quando vorat.
Utilis *Oeconomo canis* est, seu *furibus* ædes
custodit *vigili* dente gregesq; *lupis*
Sive feras indeget, heriq; penaria *cervos*
sedulus & *capreis* repleat atq; focum.
Ethicus inde suas virtutes elicit, arctam
nempè *fidem*, quâ par bestia nulla *cani*.
Mandatis quis heri sic ut *cattellus* obedit?
nutibus observat jussa statimq; facit.
Nec *fraterna* minùs compassio competit illi,
& *benefactorum*, mens bene grata, tenax.
Intrepidus sœpè invadit superatq; *leonem*,
hinc ecquis *fortem* perneget esse *canem*?
A *cane* quod sumat, vel ab ipso discere possit,
& *Medicus* sapiens & *Medicina* sciet.
Hinc cùm procuras *Vomitum*, *stomachoq;* mederis,
inventum à *catulis* & medicamen habes.
Hydrophobum sanare cupis, Machaonia proles?
ipsius *rabidi* viscera sume *canis*?

Et sip-

Et lippi nôrunt *morsus* relevare *caninos*;
cùm medicamentum dat *canis* ipse, *pilos*.
Lex divina *canum* non est oblita, nec esse
Cæsareus codex vult sine Jure *canes*.
Vix tam grata queant offerri *munera* Magnis
Principibusq; Viris, quàm solet esse *canis*,
Ast qui Magnati fidum celeremq; *catellum*
aufert, in se odium, jurgia, bella, ciet,
Ipse Deus *canibus* validis est sœpius usus,
Justitiæ servis Vindicibusq; suæ.
A vanis quicunq; trahis gentilibus ortum,
ex *cane* nunc proles es, miserente DEO,
Officiô si quis non rectè fungitur, ipsi
is Domino *canis*, at *mutus inersq;* cluet.
Atq; *canis rabidi* venient quoq; nomine, Christi
qui servos odiis exagitare student
Sœpe quidem multos vitæ malè-pœnitet actæ,
cum *canibus* qui mox *ad vomitum* redeunt.
Impuros tandem expectat Dominoq; rebelles,
ut laniet penitus, *Cerberus* ipse, canes.
Qui *canibus* fecêre *epicedia*, sunt bene multi,
& cippos tumulis *imposuêre* canum.
Tu *canis* inquiris naturam, *Gemma Virorum*;
qui prodesse homini, qui vel obesse queat.
Quæq; aliàs varii hac de re scripsêre seorsim,
his tu pagellis omnia juncta doces.
Hæc quicunq; leget, *rara* in Te dona videbit,
& cum *deliciis commoda* mille feret
Ast Te, de *canibus* scribentem gloria perpes
ac à post genitis Nomina cana manent.

XVII.

D. Lt, JOH. GUILIELMUS SCHMID.

Reip. Lyneburg. Phys. Ordin.

QUòd *Cynographiam* Tuam attinet, ne nescias, multos eruditos hoc singulare atq; eruditum scriptum, summâ diligentiâ & indefessô labore elaboratum, multùm desiderare, adeò ut non pauci Doctorũ Virorum, toties quoties partim literis partim ore ex me hunc librum vel editum vel adhuc edendum esse, anxiè percunctentur, *Lyneburgi.*

XVIII.

D. M. DAN. GUILIELMUS MOLLERUS, Hist. & Meth. PP. in Illustri Noricorum Altorfina.

Altorfio Noricorum

QUi verò sum? V. E. quòd me meaq; studia, ah! quàm exigua, fereq; nulla, tot laudibus cumulas? qualenam beneficium in Te contuli? quod officiosis adeò verbis deprædicas? profectò nisi affectûs vehementiam, quæ genitrix plerumq; talium esse solet, in Te agnoscerem, aliud quidvis mihi cogitandi illis ipsis ansam dedisses. Quin potius in Te, studiaq; Tua, multò veriùs elogia, laudes & præconia, pace Tuâ, redundare dixerim, qui præter Medicum studium, in quo Te magnum esse Apollinem scripta publicæ luci exposita loquuntur, in Historico quoq;, philologico, Critico & Polymathico stadio ita laudabiliter hactenus decurristi, ut non tantùm curiosissimam æquè ac elegantissimam *Cynographiam*, sed & *leporis*, *busonis*, *salviaq*, meletemata universus orbis literarius, speciatim politior ille, expectet atq; expetat quàm cupidissimè &c.

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

XIX.

CHRISTIANUS FRANCISCUS PAULLINI.

ἀναγρ:

Canis Vir fit plus clarus hic annis.

DEficiunt homines tarda subeunte senecta,
Corporis & vires ingeniiq; cadunt:
Tu tamen in cursu nihil, ô VIR MAGNE, remittis,
Poeonios inter splendida fama Senes.
Cum vitæ spatio solers industria crescit;
Multaq; doctrinæ das documenta tuæ.
Scribendo semper *fis canis clarior annis*;
Ætas Te, quamvis longa, domare nequit.
Inde, diu vivas ut sospes, callida mecum
Ætas, scriptorum capta lepore, vovet.

Patrono suo, inter Florigeros Uranio, observantiæ ergô posuit Academiæ hujus Senior

Myrtillus.

XX.

D. M. ISRAEL CLAUDER. Altenburgô-Misnicus, Eloqu. Poes. & Hist. PP. in Illustri Gymnasio *Casimiriano*, Praeceptor noster fidelissimus. *Coburg.*

I *canis*, infer te docto feliciter orbi,
& contemplandum siste perutiliter.
Ne trepida: tibi de cultu prospexit abunde
PAULLINI raris dotibus ingenii.
Laetis adplaudit Chariteia turba susurris;
turbaq; cum Phoebo Melpomenéa favet.
Qui legit, auctori vitam vovet atq; salutem,
& sic AVInJsin commoda multa vovet.

II.

Quando *cani* meritas meditabar carmine laudes,
tali visa mihi Pieris ore loqui,
Momie, *canem*, docto qui pollice factus ad unguem,
dente Theoninô rodere prave cave.
Si tamen *allatras* malèsanus, habeberis ipse
pro *cane*, qui *cauda* pascit alitq; nihil.

✻✻

XXI.

D. CHRITIAN. FUNCK, Gymnasiarcha *Görlicensis*, Carpophorus Scintillans.

PRoh! quàm religiosè, quàm copiosè scripsisti! Effudisti omnem myrothecio pectoris tui affectum, inq; me exterum & peregrinum hominem plenô, quod dicitur, alveô derivâsti. Exosculor epistolam tuam, velut animi in me singulariter propensi imaginem, quoties eam lego, inq; gravi dono habeo, hanc apud Te de qualibuscunq; studiis meis censionem esse. In dono verò eò graviori id habeo, quò copiosior *candor* & *amor* spirare mihi caeptisq; meis adspirare in epistola tua videntur. Spirant & ibidem, praeter *singularem humanitatem*, *melioris uberiorisq; doctrinae elegantiâ*. Gratulor tandem de *eruditis faetibus*, quos *vigilans*, propitiâ Minervâ obstetricante, enisurus es &c. *Görlic.*

Cui *Charis*, *Meditrina*, *Svada*, *Pallas*,
& cum *Praestite Janthinae* sorores
certatim sua contulêre dona;
cui *Cupidine* cum suo *Dione*

Nymphas *Uranias* faventiores
præter *Phyllida* reddidit nigellum.
Quiq; & *vertice celsiore* cœlum
tangit, in *speculâ* locatus altâ
famæ nobilioris atq; honorum.

XXII.

D. M. MARTIN. HANCKE / Uratislav. Gymnas. *Elisabeth.* ibid. Phil. Pract. Hist. ac Eloqu. PP. Præceptor noster honoratissimus.

Vratislaviâ. AD laborum meorum solatia refero, quòd Te, *Vir. Præclariss.* inter eos numerare possim, quibus aliquando facem prætuli. Quicquid sit: afficit me non parùm animi tui *candor* & illa *modestia*, quàm pauciores hodie suis olim Doctoribus exhibere solent, præsertim cùm evaserint iis superiores. Dispositio tùm *canis*, tùm *leporis* tui, cùm & *naturalis* & *artificialis* sit, locumq; fecerit non *Physicis* tantùm & *Medicis*, sed etiam *Historicis*, & *Antiquitates* respicientibus rebus, mihi valdè probatur. Neq; dubito, seculo nostro longè gratissimam futuram. Id enim & *ingenii tui vigor* & *industriæ tuæ constantia* sperare me jubet.

Producis *PAULLINE canem* Doctissime doctum,
se variâ doctis Arte probare Viris.
Non hoc est monstrare *canem* ratione carentem;
est *rationalem* constituisse *canem*.

XXII.

D. M. JOH. REISKIUS, Gerâ Variscus Illustris Athenæi Guelferbytani Rector.

Guelferbytô.

PRodeat ergò canis nonum bene pressus in annum,
nutritusq; diu! sic benè comtus abit!
prodeat ex antro, catulus perfectior almus
ingenii fœtus, complaceatque bonis!
Hunc bene lambendo formas & perficis acri
jamdudum studio Doctor amice Tuo,
quidnî complaceat Doctoribus ille, Diana,
quem Dictymna colit, doctus & orbis amat.
prodeat ergo canis, latret nec mordeat ipse
nec morsus iterum sentiat inde graves!

XXIV.

D. MICH: RITTHALER., MODORENSIS Pannonius, Augustæ Bibliothecæ *Guelferbytanæ* Præfectus, (seu Bibliothecarius.)

Christianus Franciscus Paullini, Med. utr. Doctor:
ἀντιγρ. versû integrô.
Carpit hic in donis fructus. Illum Ars, Decus, ornat.

* * *

NOstra *brevis vitâ* est, *Ars longa:* sed utraq; nobis immortale decus, uncta parare potest. *Guelferbyti.*
PAULLINI est testis, Vir florentissimus Arte; ars vitam longam conciliavit ei.
Carpit hic in donis fructus. Illum ars, decus, ornat.
Hinc *immortalis* jure vocandus erit.

XXV.

D. JOH. FRIDER. HEKELIUS, GERANUS, P. L. C., & nunc Illustris Scholæ *Rudelstad.* ConRect.

SCiagraphia, quam de *κυνολογίᾳ* tua mecum communicâsti, *placet.* *Dresdæ.* Opus istud ut luci quamprimùm exponatur publicæ, Seriò opto & voveo. &c.

AD instanciam Prænobiliss. atq; Præstrenui Dn. Nüzelii, Schol. & Ecclef. Ephori venerandi, præsentem Nobilissimi Dn. Paullini, Acad. Nat. Curiof. Collegæ dignissimi, tractatum Cynographiæ perlegi, eumq; ut typis, ita lectu dignissimum comperi; quod hisce testari volui, mens. 7br. Anno 1684.

Joh. Georg. Volckamerus, Doct. Med. Collegii Nat. Cur. Adjunctus.

INDEX
CYNOGRAPHIÆ CURIOSÆ GENERALIS.

Cap. III.

SECTIO IV.
est
Physico-Medica.
De
RABIE SEU ΥΔΡΟΦΟΒΙΑ.

MANTISSA CURIOSA
Complectens.

Quod

Quod felix faustumq; esse jubeat Naturæ & Artis Autor, Deus in secula Benedictus.

SECTIO I.

EST

Philologico - Physico - Anatomica.

CAPUT I.

Nomen Canis explicat.

§. 1.

LAudabilis mos est & vetus præceptum à nominibus auspicari dissertationes. Ita enim *Galen.* I. M.M. 5. ἐπὶ πάντων ζητουμένων εἰς λόγον χρὴ μεταλαμβάνειν : & *Socrat.* apud *Arrianum L. I. de Epist. disc. c. 17.* ἀρχὴ τῆς παιδεύσεως ἡ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις. Sunt quippe nomina ὄργανα διδασκαλικὰ καὶ διακριτικὰ τῆς οὐσίας, teste *Platone* in *Cratyl.* τῆς φύσεως νομοτιθήματα. *Hipp. L. de Art. c. p.* καὶ σύμβολα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ νοημάτων. *Arist. L.* περὶ ἑρμηνείας *c. 1.* Ne fastidias igitur velim sobriam eorum interpretationem, monente Doctore nostro meritissimo, *Justo Corthnummio, Prof. Reg. in Equestri Acad. Soranâ Primario & Decano*, Medico exercitatissimo *L. I. de Morb. attonit. c. 1. §. 13. seqq.* & Cl. *Hoppingio de Jur. insign. c. 1. n. 12. seqq.* Sit itaq;, temtis vulgi ronchis, prologus bestiæ nostræ ejusdem nominis interpres. *A nominibus primordium.*

§. 2. Sunt, qui *canem* à *canendo* derivant, quòd instar eorum, qui cornu aut tubæ cantû signum dant, voce, ceu Signô, homines commonefaciat, *Varro L. VI. de L. L.* vel à *canore latratûs. Isidor. L. XII. Orig. c. 12.* Alii à voce *catus* deducunt, quia *cato*, id est *sagaci* ingenio celebris. *Vossius* in *Etymol. p.m.* 101. à græco genitivo κυνὸς, υ in α mutatô, uti à κύλιξ fit calix. *Joh. Gorop. Becan. L. VI. Hermath.* p. 123. ridiculè à Cimbrice *Con* detorquet. Nec quicquam valet *Joh. Fabri, Acad. Lyncei*, defensio *Etymologia latina.* *Fabri Canis ex- defensio.*

in exposit. nov. Hispan. animal. p. 468. Sive enim *Cimbris Con* vel *Can* idem sit *ascitio*, vel *possum*, *canisq;* notitiâ plurimùm *valeat* & *animosus* sit, minimè tamen rem acû tetigit. Veteres etiam in singulari dixisse *canes*, Varro ex *Ennio* probat *L. VI. de L. L.* idq; ex *Menippi Cynici* epitaphio liquet:

Canes in singulari.

Menippus ille, *nobilis* quondam *canes*,
Heîc liquit omnes homines in terræ pila.

Denominata.

Catulus.

§. 3. A *cane* nascitur *catulus* à catô sensu, *Varroni Loc. cit.* ita dictus Propriè est Junior *canum* soboles, *Isid. L. XII. c. 2.* ponitur tamen promiscuè pro quarumlibet bestiarum prole. Ex malo genere non relinquendus, (nicht einer / der an die Wand pisset /) clamabant milites trucissimum *Maximinum Thracem*, ob horrendam crudelitatem, unà cum formosissimo filio, occisuri. *Wmckelman. Cæsareol. p. m.* 23. Conf. I. *Sam. XXV. 22. seq. I. Reg. XIV. 10. XVI. 10. XXI. 21. II. Reg. VIII. 9.* An apud *Lucret.* L. V. pro *catulis Catalos*, Alpium incolas, ponas, vid apud *Taubman. Comm. in Plaut. Stich. a. V. sc. IV. p. m.* 1303. De Illustribus *Catulis* Italis consulantur alii. *Lucan. L. II. Vellej. Paterc. L. II. c. 32. Liv. L. XCVIII. Tacit. L. XIX. Plin. L. VIII. c. 43. Cicer. L. I. de nat. Deor. & Orat. pro L. Manil. Fr. Fabricius in hist. Ciceron. ab Heidmanno edit. p. m. 128. seq.* Ab *Henrico Catulo*, Bajoariæ Duce, Serenissimos Duces Brunsvic. & Lyneb. deducit *J. Carion. in Chron. p. m. 179.* Hujus *Catuli* sororem *Juttam* in matrimonium accepit Dux *Frider.* ex eaq; genuit *Frid. Barbarossam. Paul. Lang. in Chron. Citizens. p. m. 778.* De *Welpo*, seu *catulo*, vid. etiam *Krantz. L. V. Saxon. c. 25.* Signum Minervæ *Catuliana* à Q. Lutatio *Catulo* dedicatum est. *Rosin. L. II. A. R. c. 9. Caninius* Revilius fuit Flamen & Consul Dialis Romæ, in quem jocos recitat *Macrob. L. II. Saturn. c. 2. p. m. 274. & cap. 3. p. 276.* De Angelo *Caninio*, LL. Oriental. peritissimo, vid. *Thuan. à Stöckio enucleat. P. II. p. m. 16. & 58. Fusius Caninius* autor legis *Caninia*, quâ de *Schneidevvin. in not. ad Instit. Imperial.* Habebat autem gens *Caninia* quatuor familias. *Rebilos*, quorum meminit *Liv. L. 42. Regulos* apud *Cæsar. L. VII. Gallos*, qui reperiuntur in antiquis *denariis. Labeones*, qui in *Arniensi tribu* censebantur. *Andr. Schott. in elect. Rom. Antiqu. p. m. XI.* De *Caninus* latiùs *Cuspinian.* de *Consul. Rom.* pag. 256. & alibi C. Cl. *Canina* triumfatrix ap. *Zuvinger. Vol. XXIV. L. 1. Th. V. H.* p. 4022. Epirus olim *canina* dicta, *Cluv. L. III. Geograph. introd. c. 7.* De *Canidio Plut.* T. III. *Vit. Anton. pag. 135. seqq.* de *Canidia* verò, muliere libidinosa & venefica, prolixè *Horat. epod. 5.* De *Canistis* hæreticis *Cent. Magdenb.* & *Baron.* illi, *T. I. L. II. c. 5. hic in annal. Eccles. p. m. 53.* De *Canaria* Insula, à *canum* abundantia ita dictâ *Gryphiand. de Insulis c. 32. p. m. 530.* De diversis *Caniis* Cl. *Buchner in Lex. Fabri p. m. 166.* B. Q. *Gellius Canius*, Attici Amicus, ap. *Nep. in hui-*

Henr. Catulus.

Catuliana.

Caninius.

Canidius.

Canidia.

Canista.

Canaria.

vit.

vit. c. X. *Bosius Comm. ad epist. 31: L. III. ad Attic.* legit *Canum*, & recte. *Canius* enim gentis nomen, *canus* cognomen Gelliorum. *Bos. in not. ad Atticum.*. Rhætios olim dictos esse *caninos*, germ. die Grauen/ *Munsteri* figmentum est *L. III. Cosmogr. c. 226. Canos* dixisse debebat, si patriæ vocem defendere velit. Plura compilavit *Uliss. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. & Gesner. L. I. de quadrup. p. 173. seqq.* Canini.

§. 4. Græcè canis dicitur ὁ καὶ ἡ κύων (etiam σκύων in communi genere,) παρὰ τὸ κύειν, quod *Eustathius* pro φιλεῖν interpretatur, quia est animal φιλοδέσποτον. Ab hac voce fluunt aliæ, putâ προσκύνησις, quæ summam animi submissionem, insignis observantiæ plenam, significat, & *Cynicus*. Hinc Philosophi Κυνικοί, quorum Princeps *Antisthenes, Hercules*, & *Diogenes. Cynicæ* autem, sectæ vita quæ fuerit, è *Martial. L. IV. epigr. 53.* cognosces, ubi inprimis *canam putremq; comam, & in pectus cadentem sordidam barbam* castigat. Cùm enim socii isti, eruditionis plerunq; expertes, ἀναίδειαν publicè profiterentur, ubiq; ab obviis, ut specimen suæ virtutis darent, irritati sunt; alius vestem trahebat, alius *barbam* vellicabat, &c. *Casaubon. ad Pers. Sat. I. v. 133.* ut *Diogeni* ap. *Pers. l. c.* Cur verò ita dicebantur? num à *Cynosarge*, Gymnasio, ubi versabatur *Antisthenes? Cynosarges* adagio locum dedit, ut contumeliæ loco dicamus; *ad Cynosarges*, veluti in spurium, seu imprecando, qs. diceremus: *In malam crucem. Erasm. in adag.* vel à voce κύων, qs. *canini*, quia erant in castigationibus, *canum* more, mordaces contra vitia? vel quia obscenitate licentiâq; sermonis *rabiem* quandam *caninam* repræsentabant? Vid. *D. Andr. Reyher, Gymnasiarch. Gothon., Doct. olim mei, Theat. Rom. Teuton. S. I. p. m. 1616.* aut quia, veluti *canes*, in propatulo coire non erubescebant? *Sinibald. L. I. Geneanthr. tr. I. c. 1. p. 3.* aut num ob *vigilantiam* & *fidelitatem* à *cane* nomen sortiti sunt? *Empiric. L. I. Pyrrhon. c. 14. Lips. Manud. ad. Stoic. Philos. L. I. diss. 13.* Ex hac *canina* familia famosissimus est *Diogenes*,

Etymolog. graeca. Philosophi Cynici. Cynosarges.

cui canis *ex vero dictum cognomen adhæsit*, *Hor. II. Sat. 2.* quo de *Laërt. in ej. vit.* prolixè. Tumulum ipsius *canis* simulacrum exornavit. Inde epithaphium apud *Auson.* Diogenes Cynicus.

Dic, *canis*, hic cujus *tumulus? canis:* at *canis hic quis?*
Diogenes: obiit? non obiit, sed *abit.*
Diogenes, cuî *pera* penus, cuî *dolia* sedes,
ad manes abiit? *Cerberus* ire vetat.
Quonam igitur? *clari* flagrat quà *stella leonis*,
abditus est justè nunc *canis* Erigone.

Cum liberos Corinthii institueret *Xeniades*, & crudum polypum *canibus* objiceret, ab uno eorum in crure sauciatus, eâdem die, quô Alexand.

Babylone obiit, deceſſiſſe fertur. Alii tamen aliter. *Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 474.* *Cynica è gente oportet paraſitum probè. Plaut. Perſ. a. I. ſ. 3. ℣. 42.*

Cynadus. Κίναιδος, impudens inſtar *canis*. Ita Comicus *Menach. a. III. ſ. 2. ℣. 48.* Omnes *Cynados* eſſe cenſes, tu quia es.

I nunc, & miſeros *Cybele* præſcinde *Cynados*,
hæc erit, hæc *cultris mentula digna* tuis. *Mart. IX. ep. 3.*

Cynadi etiam ſunt pantomimi, & pueri meritorii, Schand-Buben/ quorum obſcenam turpitudinem acriter caſtigat *Juvenal. Sat. 9.*

Cynamolgi. *Cynamolgi*, populi haud procul à Meroe, *canes* alentes maximos, queîs indicos venantur boves. *Strab. L. X.* Cur verò hæc gens tam ſtudioſa fuerit *canum*, dicet tibi *Ælian. L. XVI. anim. c. 31.* Sunt etiam *canes* bubulo lacte gaudentes. *Cæl. Rhodig. L. XVII. c. 28.* Eſt quoq; *Cynamolgus* avis Arabiæ, ex cinamomi ſurculis nidum ſibi conſtruens, *Plin. L. XX. c. 33.* ideò dicitur *cinamomus. Ælian. L. XVII. c. 21.*

Cynocephalus. *Cynocephalus* monſtrum humanum caudatum, facie *canina* & latratû apud Indos, piſcationis peritisſimum. *Gell. L. IX. c. 4. Schott. L. III. Phyſ. Cur. c. 6. Ælian. L. IV. c. 46. Nierenb. L. V. Hiſt. nat c. 15.* Totô enim die aquæ immerſum cum *magna piſcium copia* emergit. *Veſte* indui mirificè gaudet, hominum *nulli* nocet, Indorum *linguam* intelligit, *boves* deniq; *lactis causâ* paſcit. *Plin.* L. VII. c. 2. & *Strabo* L. XV.

duo in eo miranda. Duo in eo maximè ſtupenda. *Primò*, quòd duobus anni æquinoctiis *duodecies* in die per ſingulas horas urinam reddat, noctu idem faciendo. Hinc mos inolevit apud *Ægyptios*, ut in *horologiis aqueis Cynocephalum* aſculperent, ex cujus *pene* fiſtulato aqua deſtillaret. *Secundò*, quòd, ubi aliquando Luna cum Sole congrediens expers eſt luminis, mas nequicquam intuetur, nec veſcitur, ſed *demiſſo in terram perſiſtit vultû*, fœmina etiam nusquam oculos contorquet, *miſsô in ſuper è genitali vaſe ſemine. Salmut. ad Panciroll.* P. II. *tit. 10. p. m. 169. Aug. Eltzner. Iſagog. phyſ. med.* c. VII. p. 161. *Mizald.* L. I. *arcan Jonſton. Thaumat. nat. Cl.* VII. *c. 13. p. m. 303.* Probè etiam notandum, quod de *canicipitibus* Indicis ex *Vincent.* LXXXI. c. 11. narrat *Urſin. Mant. acerr. philolog. §. 22. p. m. 556. & Nierenberg.* L. V. *Hiſt. nat.* c. 15.

Hiſtoria memorabilis. Nimirum cùm *Tartari* in illorum terra cum *Kingiſchano* morarentur, convenerunt *Cynocephali* iſti in alta fluvii parte, & cùm eſſet hyems aſperrima, omnes in aquam ſe conjecerunt. Poſthac in continenti ſponte in pulvere volutabantur, ſicq; pulvis admiſtus aquæ ſuper eos congelabatur, & ut ita pluries fecerunt, glacie ſuper eos depreſſatâ, cum impetu magno contra *Tartaros* ad pugnam convenerunt. At verò cùm illi ſagittas ſuper eos jaciebant, ac ſi ſuper lapides ſagittâſſent, retrò ſagittæ redibant. Hinc adagium Tartaricum: *Pater aut frater meus* à canibus *occiſus eſt.* Magnâ enim clade fuſi ſunt *Tartari.*

cur Pericles dicatur Cynocephalus. Cur autem *Pericles*, Athe-

Athenienſium Imperator, dictus fuerit *Cynocephalus*, Vid. apud *Biſciol.* L. III. *Hor. ſubciſ.* c. 20. Plura de indole & diſciplina *Cynocephalorum* collegerunt *Ælian. Geſner. L. I. de quadrup. p. 971. ſeq.* & *Torreblanca.* L. VI. c. 10. & L. X. c. 30. L. II. *demon.* c. 33. *Cynocrambe* eſt herba, aliàs Mercurialis Sylveſtris dicta, wild Bingel-Kraut. *Cynocrambe.* Propè *Scotuſſam* in Græcia, quod oppidum Atraci appropinquans, tumuli olim erant editi anfractuoſiq; , à ſimilitudine κυνὸς κεφαλαὶ nominati, ad quos *Philippus*, Macedonum Rex, ingenti prœlio à Romanis victus, pacem petiiſſe creditur, ſi fides habenda *Emmio* L. IV. *de Græc. vet.* p. 67. *κυνὸς κεφαλαί.* Conf. de hoc oppido *Xenophont.* L. V. *Cynoſſema* autem, κυνὸς σῆμα, propriè *canis ſepulcrum* eſt, aliàs *promontorium* editum acutô angulô, procul in pelagus prominens, ad quod claſſis Attica cum Peloponnenſium claſſe difficili prœliô decertavit, annô belli Peloponneſiaci XXI. victoriamq; tandem obtinuit, ſcribente citato *Emmio* L. V. *de Græc. vet.* p. 78. *κυνὸς σῆμα.* Alii dicunt: *Cynoſſema* illum locum eſſe, in quo *Hecuba*, Priami, Regis Trojanorum, conjux, autore *Ovidio*, L. XIII. *Met. f. 4. ℣. 7. ſeqq.* in *canem* mutata, ſepulta eſt. Cur verò à *cane* nomen trahat, *Pomp. Mela* L. II. *de ſit. orb.* c. 2. rationes affert. Jovem quoq; dicunt *Cynethœum*, aut rectiùs *Cynegetem*, licèt id docti libentiùs ſcriptis ſuis afferant. *Cynethæus.* *Cæl. Rodig.* Lib. XVI. cap. 3. *Cynogloſſa* herba, quam vocamus Hunds-Zung. *Cynogloſſa.* Hæc matrici *canis* copulata, omnes urbis vel ruris *canes* eò loci agit, ubi occultata vel ſepulta fuerit. *Mizald.* C. II. *Memor.* §. 6. Et ſi talis miſcellanea collo *canis* ita appenſa vel ligata erit, ut excuti nequeat, videbis eum tamdiu circumvolvi ac rotari, donec ſemimortuo ſimilis corruat. Sub planta pedis geſtata impedit *latratum canis.*] Nugæ venales! *Cynogloſſus* verò eſt piſcis, eine Art Scholl-Fiſch. *Cynogloſſus* *Cynosbatus*, κυνὸς βάτος, ſentis *canina*, qua de nuper Curioſum edidit libellum *Curioſorum Pegaſus II*, Exc. *Hagendornius*, Med. Electoral. Saxon. Amicus ſinceriſſimus. *Cynosbatus* *Cynoſura*, κυνὸς οὐρὰ, *cauda canina.* *Cynoſura.* *Cynegetica*, libri de re venatoriâ. Græcos ſcripſit *Xenophon* proſâ oratione, metricâ *Oppianus*, latinos exaravit *Gratius* & *Olympius Nemeſianus*, ac *Petr. Angelic. Bargæus* carmine heroicô. *Cynegetica.* Κυνόρροδος idem quod cynosbatos. *Cynorrhodus.*

§. 5. Varias autem induit ſignificationes *canis* noſter. Denotat enim (1) *mordacem* & *rixoſum* hominem. *Homonymia* *Tu qs. venator es, dies atq; noctes cum cane ætatem exigis*, *Plaut. Caſin.* a. II. ſ. 5. ℣. 11. i. e. cum uxore, quæ aſſiduè *latrat* ut *canis*, qua de eleganter Poëtæ Veteres, interprete *Lubinô in floril. epigr.* L. I. c. 19. *(1) eſt homo mordax & rixoſus.* Hecubam *canem* Graji eſſe prædicabant. *Plaut. Menæch.* a. V. ſ. I. ℣. 14. *Hecuba.* Scilicet Græci *Hecubam*, veluti *canem*, lapidibus inſectati ſunt, quia maledicta in quemvis è Græcis ingerebat. Et propter hanc animi acerbitatem & rabiem fingitur in *canem* converſa. *Juven. Sat.* 10. *Ovid.* L. XIII. *Met. f.* 2. Quin & ejus effigiem *canis* formâ pingi ſolitam,

litam, *canemq;* eidem immolatum tradit *Taubmann. Comm. in Plaut. Menaech. a. V. s. 2. p. m. 732.* Tumulo ejus hæc erant inscripta apud *Eurip. in Hecuba a. V. ў. 317.* Κυνὸς γαλαίνης σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ, i. e. *Casp. Stiblino* interprete, *canis* miseræ sepulcrum, signum nautis vagis. Apage istam *caniculam. Plaut. Curcul. a. V. s. I. ў. 8.* quæ *mordet ut fœmina. Plut. in Alcibiad.* Apage! Ex ædilium enim edicto *canem mordacem* habere, qui noceret, non licebat. *Canem latrantem non occido*, ajebat *Vespasianus* Demetrio Philosopho in exilium pulso, *mordaci* homini. *Xiphilin. in epit. Dion. p. 321.* Et *Alfonsus*, notante *Pontanô, c. 30. de liberalit*, *cani oblatranti* offulam dari jubet. Venustè *Hofmann. Elbingens. Gymnas. Rector*, in quendam: Lib. II. *epigr. p. m. 181,*

Dromo canem, *Corydonq;* canem, *pagoq;* Molossum
ad limen vigilem rusticus omnis alit.
Cur canis *excubias agitas tibi nullus ad ædes?*
non opus est, uxor latrat *in æde tuâ.*

Quid immerentes hospites vexas canis? *Horat. epod. 6.* intelligit autem quendam *Cassium Severum* Poetam maledicum. Sic *Heinsius in Aristarch. sacr.* c. XIV. *c. fin. Apage a nobis malevolentiam & veros istos* canes, *qui, cùm loqui possent*, allatrare *omnes malunt*, *Sannazarius* L. II. *epigr. p. m. 181. in Picentem* Med. cum ita:

Quod noctú latras, *quòd sellas* olfacis *unus*,
da veniam, Picens, *hoc* canis *est vitium.*
Sed quia tu Cynicus *vis dici* & Clinicus *idem*,
esse idem poteris Merdicus & Medicus.

Et *Reusner.* T. III. Poet:

Cannius *es Romæ*, *quòd* mordes *dente* caninô,
transpositô unô apice hinc fortè caninus *eris.*

(II) impudens, immundus, libidinosus. (II) Ponitur pro *impudente*, *immundo* ac *libidinoso* homine. Hinc Teutones nostri, quoties hujusmodi quisquilias deprehendunt, subitò exclamant: pfy / der garstige Hund. Add. *Mart.* L. IV. *ep. 53.* Rectè igitur apud *Camerar.* C. II. *hist. medit.* c. 95. (quem *gentis Germanicæ doctissimum* renunciat *Lud. Carion.* L. I. *emendat.* c. 1.) *impudentiæ* idea *canis* est. Inde adagium: *cane impudentior*, quo de *Erasm.* C. IX. *p. m. 28. & Caninio Caninior*, de quo *Andr. Schott. Prov. collect. ex Suida* C. VII. n. 16. Homericus *Achilles Iliad. VIII. Agamemnonem* vocat κυνὸς ὄμματ᾽ ἔχοντα. Plura, nec Inelegantia, in hanc rem vid. apud *Horn.* L. III. *hist. phil. c. 18.* ut adeò præter meritum flagellet *Pierium*, Becanus, quòd *impudentem* hominem *caninô* pinxerit capite. Apud Ruthenos adeò *immundus* habebatur *canis*, ut turpe foret nudâ

nudâ manû eum tangere. *Autor. var. rer. Moscovvit. p. m. 98.* Et Turcis est *immundum* animal. *Busbeqn. epist. 3. rer. Turic. p. m. 297.* Publicam ejus venerem fusè decantat *Lucretius* L. IV. Hinc proverbium : *canis masculi multa cubilia.* Næ, Romæ in *Herculis* ædem in foro boario nec muscæ, nec *canes* intrare debebant, *Plin.* L. X. c. 29. non, ut *Plut.* putat, *qu. Rom. 90.* quia *Cerberus* plurimùm negotii facesserat *Herculi*, sed ob *libidinem* & *immunditiem*. Et ob hanc causam nefas erat, si Romanus sacerdos *canem* tangeret. *Plut. qq. Rom. 13.* Fictus iste *Demetrius* reprehenditur à Russis ideo, quòd cum *canibus* templum intrârit, teste *Petr. Petrejo in hist. Muscovvitic. P. II. p. m. 341.* *Spartani* etiam & *Athenienses* ob *immunditiem* à templis & arce pellebant *Camer. L. II. oper. subcis. c. 9.* Fœdum quippe animal, *canis fœdū animal.*
tùm ob *publicum congressum* cum matre & sororibus,

haret adulterio cum cane *nexa* canis, *Ovid.* II. *de art. amand.* tùm ob crebriorem *Vomitum.* Inde proverb. Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα. II. *Pet.* II. 22. *Stultus repetit stultitiam suam: Prov.* XXVI. 11. *sus lota revertitur ad volutabrum cœni.* II. *Pet.* II. 22. *Ad quid rursus converteris, ô homo,* ad vomitum *tuum? si* canis *hoc faciens horret oculis tuis, tu quid eris oculis Dei? August. in Ps.* LXXXIII. Bene igitur ab *Horat.* L. I. *ep. 2. immundus*, & à *Marone* I *Georg.* ℣. *470. obscenus* dicitur, ideq; ad sacrificia ineptus. *Deut.* XXIII. 18. Hanc *immunditiem* elegans indicat parœmia apud *Musladin. Sadum*, Schirasengem, Persarum Sophum eximium olim, his verbis consignata: *c.* VII. *Rosar. polit. p. 204.* canem *munditiei causâ septem in maribus ne eluito: madidus enim cùm fuerit*, sordidior *erit.* Arabum enim Geographos, post *Septem maria.*
oceanum, alia *septem* nobiliora *maria*, *Bachar Essin.* sc. h. e. mare *Sinense*, *Bachar Elachar*, quod notas mare *Indicum*, *Bachar Faris*, quod idem ac mare *Persicum*, *Bachar Elkulsum*, i. e. mare *rubrum*, *Bachar Errum*, aliàs *maris mediterranei* nomine insignitum, *Bachar Elchesir*, quod nobis mare *Caspium* audit, & *Bachar Pontum*, quod idem ac *pontus Euxinus* etiamnum celebrare, tradit *Gentius*, *Sadi* interpres, *in not. ad h. l. p 361.* Fusiùs de *libidine canum Salviam. Massil.* L. IV. *de gubern. Dei p. 105.* Meritò itaq; cadavera eorum temnit *Sadus l. a. c. 3. p. 128.* hoc modo: *non comedit leo* canis *reliquias, etsi mediâ intra speluncam sit intereundum.* Cur verò *Scylla* inguina in *Scylla inguina cur*
canes mutata finguntur? adi *Sabin. not. ad* XIV. *Met. f. 1. Conf. Justin.* L. IV. *in canes*
c. 1. rectiùs tamen *Fulgent. Planciad.* L. II. *Mythol. Scylla*, infit, *in modum meretricis ponitur, quia omnis libidinosa* canibus *lupisq; inguina sua misceat necesse est. Justè igitur* canibus *& lupis mista, quia nescit alienigenis sua devorationibus saturare secreta*; *versa?*

- - - - - - *sicq; in carmine toto*

inguinis *est vitium* & Veneris *descripta libido. Virg. Cyr.* ℣: *69.* Conf. F. Taubmann.

mann. ad h. l. p. m. 25. & Comm. in Alciat. embl. 68. p. m. 303. seq. At quid de *canina* libidine garrio? vide tu, quæ de ethnicorum epulis ex *Minucio Felice Suffrid. Petr. Leovard. Fris. in Comment. ad Athenagor. legat. p. m. 360.* notat, dicens: *Ad epulas solenniter coëunt cum omnibus liberis, sororibus, matribus, sexûs omnis homines & omnis ætatis. Illic post multas epulas, ubi convivium caluit, incestæ libidinis ebrietate fervor exarsit, canis, qui candelabro nexus est, jactû offulæ, ultra spatium lineæ, quâ vinctus est, ad impetum & saltum provocatur. Sic eversô & extinctô consciô lumine, impudentibus tenebris nexus nefandæ cupiditatis involvunt per incertum sortis. Nos verò tantum ab est*, inquit *Philosoph. Atheniensis in apolog. pro Christian. p. m. 78, ut promiscui simus, ut ne aspicere ad concupiscentiam fœminas liceat.* Adde quæ *Curt. L. V. c. 1.* de Babylone, deq; aliis *Tiraquella L. VII. de connub. c. 30.* collegit. Quid lupanaria, nisi publica brutæ sorditudinis testimonia, & saltem ex medicis principiis, si sanctiora sordent, detestanda? *G. Franc. disp. de lupanar. hab. Heidelb. 1674.*

epulæ gentilium.

lupanaria.

(III) adulator & parasitus.

(III) Sumitur pro *adulatore* & *parasito*. Vid. *J. Gvil. Stuck. L. II. antiqv. conviv. c. 4. p. m. 152. Canes, ut hodie*, sic olim, semper mensis adhibiti, ideoque dicti τραπεζῆες & τραπεζεῦται, aut τραπεζῆνες i. e. *mensales*. Peractâ cœnâ Veteres *panis* frusto, seu, ut alii ajunt, *adipe*, manus suas abstergebant, idq; deinde *canibus* vorandum projiciebant, quod græcè μαγδαλίαν & ἀπομαγδαλίαν vocamus, ἀπὸ τοῦ μάσσειν i. e. *abstergendo*. Lacedæmonii κυνάδα, eò, quòd *canibus* objiciebatur. Inde proverbium: κύων ζῶν ἀπὸ μαγδαλιᾶς. Dicitur in *parasitos* & alienâ quadrâ viventes, quos *Crates Cynicus* bellè appellitabat συγκατανευσιφάγους, q. d. *ad nutum manducones*. Alii τραπεζοκόρους, i. e. qui propter mensæ copiam & lautitiam gratificantur, γλωσσογάστορες, *habent enim linguam propter ventrē*, ait *Pollux L. II. de rer. voc.* Næ omnis eorum natio *Comœdia* est, quam fusè descripsit *Juven. Sat. 3. Canis Clodianus Cic. orat. in L. Pison.* est *adulator*, qui *canis* more, adulabatur, *ut provinciam*, quam vellet, *obtineret. Gotofr. in h. l.* Scitè *Moscherosch, Carpophorus somnians C. V. epigr. 80.*

> *Blandiris Domino*, mordes, *licèt, Aulice*, lingas,
> *quodq;* canis caudâ *fecerat*, ore *facis*.

Et *Hoffmann. C. I. epigr. 32.*

> *More* canis latras, blandiris *more* caninô
> *sic* cynoglossa *tibi est*, *sic* cynosura *tibi est*.

Canes *caudâ* sic agitantes vocat *Hesychius*, σαινοῦρας & σαινουρίδας, Σαίνειν enim est *caudâ*, vel *aurium*, motû blandiri, quod & *Homer. Odyss. ρ. v. 302.* confirmat. Ex horum *canum* catalogo fuit *Poëtaster* ille Persicus, latronis facinora prolixè decantans, quod de *Olear. L. IV. roser. Persic. hist. 10. p. m. 97.*

Dioge-

Diogenes Cynicus Aristippum, quòd *adulator*, βασιλικὸν κύνα vocabat. *Laert. in vit. Aristipp.* L. II. *p. m. 132.* Et erat certè congrua ac lepida responsio, quam idem *Diogen.* cùm in platea pranderet, circumstantibus, ac *canis* identidem clamantibus, promtè dabat, dicendo: *Vos estis* canes, *qui prandentem me circumstatis.* Id. *Laert. in ej. vit.* L. VI. *p. m. 403.* Pulchrè *Tim. Polus* L. I. *epigr. 142.*

> *Danti* blanditur, *non dantem* mordet *at idem*,
> *hinc* adulatorem *quis negat esse* canem?

Et dic mihi, quid sunt *Actaeonis canes*, quàm principum parasiti?

> *Undiq; circumstant, mersisq; in corpore* rostris
> *dilacerant Dominum falsi sub imagine* cervi. *Ovid.* III. *Met. f. 2.*

(IV.) Sumitur pro *rapace* & *fure.* Rapax *enim* canis, *modò si carnem invenerit, utrum* Salichi *camelus, an verò* Dischalis asinus *sit, non rogat. Muslad. Sadus* c. VII. *Rosar. polit. p. 225.* Est autem *Salichus* Mahumedanis excellens Vates habitus, Fil. *Arphachadi*, nepos *Schemi*, *Noachi* pronepos, Ebræis *Schelach* dictus. *Dischales* verò (ut ipsi somniant,) falsus Messias, seu AntiChristus, qui ante extremum judicium *asino* insidens venturus est. Interea *canis* lætanter nuptias celebrat, quando *asinus* moritur, ut est de iis, qui in alterius morte certissimam spem ponunt, *in proverb. Pers.* ap. *Levin. Warner. p. 37.* Eleganter etiam *Pontan.* de *Cerbero* L. II. *Tumulor. p. 3404. seq. T.* IV. *oper.* (V.) pro *rabula, delatore* seu *maledico. Suet. in Vespas. c. 13. Juven. sat. 10. ỽ. 271. Taubmann. Comment. in Virgil.* L. IV. *Æneid. ỽ. 570. Acerrimi* canes. inquit *Senec. c. 22. Consol. ad Marciam*, qui, dicente *Cicerone*, *Verrin.* III. *c. 11.* tribunal *lambunt. Nihil mali* canes *ibi quamplurimos, ubi permulti observandi. Cic. pro Roscio.* Canes curiarum, *pauperum excoriatores, & civium devoratores* vocat avaros istos procuratores *Bartolus in l. omn. pop. q. 5. ff. de Just. & Jur.* Inde adagium: *canina facundia.* Non *loquitur* enim hujusmodi homuncio, sed *latrat Cic. de clar. Orat.* Audi *Isidor.* L. III. *de. S. B. Antiquis ait, forensem eloquentiam* caninam facundiam *nominabant, eò quòd* Causidici *in certaminibus causarum omissis, quæ agenda, veluti alterum sese* lacerant, *jurgiaq; causarum ad injurias suas commutant.*

(IV.) *rapax & fur.*

(V.) *pro rabula, delatore, maledico.*

Jactat & in toto verba canina *foro. Ovid. in Ibin. Conf. Tertull. L. de pallio fori.* Sicut enim *canes* non nisi *cibô acceptô* mansvescunt; *Sen.* L. III. *de ira c. 37.* ita *rabulæ* isti non nisi *lucrô. Columella in praf L. de R. R.* vocat *caninum studium allatrandi*, & *contra innocentes ac pro innocentibus. Gujacius* L. IV. *obs. ult.* pro *canino studio* mavult *Caninam facundiam.* Sed *Columella studium caninum* dixit eô modô, quô *Jul. Firmicus* L. IV. vocat *canina contentionis jurgiosa certamina.* Vid. Prolixiùs *Gell.* L. XIII. c. 29. *Prudent. Hamartig. ỽ. 402.*

(VI) pro vilissimo homine.

Hieron. I. *epist.* 19. *Bisciol.* L. XVI. *hor subcis. c.* 12. Ita quoq; de *rabula* dici solet: *tandem vipera sibilare desiste.* Vid. *Ammian.* L. XXX. *p.* 419. (VI.) Pro *vilissimo homine.* Sic *David* se vocat *canem mortuum.* I. *Sam.* XXIV. 15. Nunquid ego *canis* sum? quærit *Goliath.* I. *Sam.* XVII. 43. *Jam me derident, quorum patres non dignabar ponere cum* canibus gregis mei. *Job.* XXX. 1. *Conf* II. *Reg.* VIII. 13. II. *Sam.* IX. 8. XVI. 9. *Eccles.* IX. 4. *Homer. Iliad.* XIII. *Odyss.* XXII. In cane *periculum est faciendum, non in Imperatore*, i. e. in gregario milite, non in Duce, & *luce Israelitis*, ut de *Davide* dicitur II. *Sam.* XVIII. 3. XXI. 17. *Nam sicuti telo, si primam aciem præfregeris, reliquo ferro* vim nocendi *sustuleris: sic illo*, (Duce) *velut* mucrone *teli, ablato, Resp. vires hebetantur*, quod de *Epaminonda* pronunciabat *Justin.* L. VI. c. 8. *Omnium civium salus in rege. Curt.* L. IX. c. 6. *Jacob. de Vitriaco* L. I. *Hist. orient. c.* 71. catellos vocat *spurios.* Germani abjectissimum & nullius omninò pretii hominem delineaturi, kein Hund/ inquiunt, wird ein Stück Brot von ihm nehmen/ de cujus adagii origine vid. Harsdörff. P. II. der Gesprächs Spiele pag. 270. & 230. & nota, si placet, memorabilem historiam de *Marchione* isto apud *Mich. Sachs. in Chron.* P. IV. *p. m.* 11. Conf. *Brotuff.* L. II. *Chron. Anhalt. c.* 7. *p.* 68. Strinxerat *Engelbertus*, Archi Episcopus *Trevirensis*, *Henric. Comitem Limburg.* sacrô anathemate, qui *cani* famelico bolô projectô dixit: *si non edit* canis, *justè excommunicatus ego.* Quid fit? *canis* omninò abstinet à bolo isto, teste *Masen. in Epit. annal. Trevir. p. m.* 355. Alii temserunt *panes* ab incestuoso, & interfectoribus *S. Thomæ*, *Cantuariensis Episcopi*, *Baron. T.* XI. *annal. Eccles. p. m.* 365. & L. XII. *p. m.* 641. E. Quàm justa, ô Deus, Judicia tua! (VII.) *pro præfractè impio. Nolite sanctum dare* canibus *Matth.* VII. 6. ἔξω οἱ κύνες, *Apocal.* XXII. 15. *Bernh. serm. de eo, quod scriptum est: beatus homo, qui invenit sapientiam &c. Quid tu*, ait, *Pilate seorsim interrogas dominum, ut tibi susurret in aurem, quid sit Veritas? multum est ad te: non dabitur sanctum* cani, *nec margarita* porco (VIII.) *Pro infideli, idololatra, & à fœdere Dei alieno.* Sic muliercula ista Cananæa vocatur *canis Marc.* VII. 27. *Matth.* XV. 26. Inter *Sclavos* gentiles & *Francos* gravissimum olim oriebatur bellum, quòd horum fecialis Regi illorum, fœdus cum *Francis* inituro, responderet: *fœdus cum* canibus *ictum non posse esse sanctum. Paul. Æmyl. in Dagobert. p. m.* 32. *Injustum est Christianos subesse* canibus, (*Hungaris*) clamabat *Henric.* I. *apud Engelhus. in chron. p m.* 174. Scribit *Ditmar. in chron.* L. VII. *p. m.* 205. Anglos à *Suenone*, Danorum Rege, coactos fuisse *immundis canibus* (Danis) censum quotannis solvere. Cùm Dux Heraclii *Saracenos* vocaret *canes*, defecerunt illi ab Imperio Romano, *Richter. axiom. polit.* 203. *Tartari & Turcæ* cunctos Christianos, fidei eorum mysteria ignorantes, *canes* appellant. *Ulyss. Aldrov. de quadrup.* L. III. c. 1. In itinere versùs *Hierosolymam* nonnullos religionis Romanæ

(VII.) pro præfractè impio.

(VIII.) pro infideli, idololatra, & à fœdere Dei alieno.

manæ Comites habuimus, qui omnia monumenta ceremoniis, nescio quibus, deosculabantur, ut nos Idololatras, *canes*, hominum nomine, & quos terra portaret, indignos, magno clamore appellarent Æthiopes, ait *Christoph. Fürer ab Heimendorf in Itiner. Palæst. aliarumq; region. orient. p. 70.* (IX.) Pro *exploratore.* Inde adagium: *canes venatici*, in quos lata sententia apud *Plaut. Pseud. a. I. s. 5.* Quid *canes Palatini*, nisi delatores apud *Barth. L. XLIX. Adversf. c. 3. Cicer. I. Verrin. multa sibi opus esse*, ait, *multa* canibus *suis, quos circa se haberet*, i. e. *servis, aliisq;*, *quibus utebatur* ad prædas indagandas odorandasq;, interprete *Freigio in Schol. ad h. l. p. m. 372.* (X.) Pro *hoste piorum sævissimo. Ps. XXI. 17. LVIII. 15. LXVII. 24. Prudent. in Vincentio. Add. Barth. L. VIII. Adversf. c. 14.* (XI.) Pro *minace & timido.* Hinc *Darius* apud *Curt. VII. 4.* Canis *timidus vehementiùs* latrat *quàm* mordet. Μέγα μὲν πνεῖν, μικρὰ δὲ ἰσχύειν. Groß Geschrey und wenig Wolle/ ajebat ille, cùm suem tonderet. Canes *Moguntini non norunt* mordere, *nec aliquid valent, quàm* latratibus *deterrere*, dixit *Arnold.* apud *Gunter. L. I. Ligurin. p. 287. Inertes* enim *canes* ferarum *pelles* domi *mordent*, quarum *villos in venatu attingere non audent. Plut.* Add. *Batillii embl. 103.* (IX.) pro exploratore. (X.) pro hoste piorum. (XI.) pro minace & timido.

> *Qualis tener ætate juvencula* catellus,
> *causâ vacuus, murmure baubatur acutô,*
> *contrà vetulus non nisi præsensa resignat.*
> *Sic est stolidus, sic sapiens: ille minatur*
> *cunctis sine causa, temerè semper, ubiq;.*
> *Sapiens faciet vulnera, post facta loquetur.* Scalig. L. I. Epidorp.

(XII.) Pro homine *versipelli*, qui ungit, ut pungat. Germ. vocant einen Duckmeuser. *Canis* enim lambit & vulnerat *leporem. Sunt quidem* (ait *S. Chrysost. hom. XV. ad Ephes.*) *sicut* canes, *mordentes latenter, qui accedentem quidem non allatrant, neq; eum ægrè ferunt, blandientes autem, & lenitatis ac mansvetudinis ostendentes speciem, cùm non sibi caventes apprehenderint, eis* dentes infigunt. Sic *Amasa* oppressus, *II. Sam. XX. 9.* ita *Datames* extinctus, *Nep. in ej. vit. c. ult.* Sic *Parmenio* sublatus, *Curt. L. VII. c. 2.* ita *Arsinoës filii* periêre. *Justin. L. XXIV. c. 3. Adeò ingeniis humanis simulatio parata est, Curt. V. 10.* & fronti nulla fides! *Cave* igitur *canes! Phil. III. 2.* fuge *canes non latrantes*, (XII.) pro homine versipelli.

ut fugit infestos territa cerva canes. *Ovid. II. Pont. 2. Altissima quippe flumina minimô labuntur sonô. Curt. VII. 4.* At sic *seculum* hodie est, quô de graphicè *Beat. Rhenan.* citante *Bernegger. quæst. è Tacit. n 107.* (XIII.) Pro *meretrice.* Quid enim *suburæ canes, Hor. Epod. 5. ℣. 58.* nisi publica scorta? *Subura* erat urbis regio, sic dicta, quòd sub antiqua ur- (XIII.) pro meretrice.

 be es-

be esset, & sub montibus *Cælio* & carinis cameratis, ubi prostabant *meretrices*, quas dum *Varus*, contemtor *Canidiæ*, adibat, illum ut *canes*, quæ illic sunt, *allatrent*, optat *Canidia*. *Chabot. in h. l.* (XIV.) Pro *invido* & *avaro*. Notissima fabula de *cane* in *præsepi*. Vid. sîs *Th. Mor. epigr. 114.* quod in *Frobonian. edit. an. 1518. cum ejusdem Mori Utopia, & aliis opuscul.* in 4. *excus. p. 221.* reperies, & *Jac. Catsii embl. amat. 38.* quod in ejusd. *Proteo* p. 147. exstat. *Canis Lunam allatrans* ap. *Alciat. embl. 165.* Conf. *Flemming.* L. IV. *od. 40. p. m. 468.* Celeberrimus D.D. *Sim. Paulli, trium Regum Medicus, Fautor olim meus singularis*, in limine *Botan. quadrip.* pinxit *cygnum* volantem, quem *canis* allatrat, cum disticho:

(XIV.) pro invido & avaro.

Mopsule, cùm niveum nequeas discerpere cygnum,
allatrando canem *te tamen esse probas.*

Passim Teutones nostri: Er ist ein karger/ geitziger/ mißgünstiger Hund. Semper enim invidet *canis* socio suo, nec facilè patitur rivalem. Hinc proverb. *una domus non alit duos* canes, i. e. una culina parva non sufficit duobus ganeonibus. Vid. *Alciat. embl. 94.* Zwey Hund an einem Bein/ sind nimmer eins. Adde sîs *canem Savedr.* Herculis clavam rodentem. *Symb. polit. 9. p. m. 65.* At fertilis fortuna, quæ magnam sustinet invidiam. Εἰς τὰ πλούσια δ' ὁ φθόνος πηδᾶν φιλεῖ, ajebat *Euripid.* Conf. *Stigel.* III. *eleg. 9. Lips.* C. II. *ad Belgas ep. 16. p. 753. J. Weizii Comm. in Adelph. prolog. p. m. 43.* quid enim imbellis livor? nisi θύειον ὁ αὐτὸ ἑαυτὸ κατεσθίει, sententiâ *Athen.* L. I. *Dipnos. c. 16. Jun.* L. XVI. *adag. suum ipsius tormentum*, *Curt.* VIII. 12. *Suppliciumq; suum. Ovid.* II. *Met. f. 12. p. m. 78.* (XV.) Pro *Doctore impuro & negligente. Esa.* LVI. 10. 11. *Phil.* III. 2. qui, cùm, juxta Dei mandata, *Esa.* LVIII. 1. *Ezech.* III. 17. II. *Tim.* IV. 2. *loqui pro re & tempore debebat, tacet, suoq; officiô turpiter desit.* Hunc vitari jubet *Ignatius, Archi Episcopus & Martyr Antiochen.* quando *epist. 9. p. 50. edit. Vairlebian.* ita infit: βλέπετε τοὺς κύνας τοὺς ἐνεοὺς, τοὺς ὄφεις τοὺς συρομένους, τὰ φιλόδερμα δρακόντια, τὰς ἀσπίδας, τοὺς βασιλίσκους, τοὺς σκορπίους· οὗτοι γάρ εἰσι θῶες ἀλωποὶ, ἀνθρωπόμιμοι πίθηκοι, i. e. *Cavete* canes mutos, *serpentes in arctum se contrahentes, dracunculos, pellium amictû gaudentes, aspides, basiliscos, scorpios. Hi namq; sunt Thoes astuti, simiæ, hominum imitatrices:* Interprete *Vairleb. Sylvio.* Aptissimè igitur ob *impudentiam, calumniam*, seu *caninam mordacitatem, voracitatem* vel *avaritiam*, falsi Doctores dicuntur *canes. Raup. in lexic. Theolog. p. m. 229. Schardius in lex. Jurid. p. m. 383.* ita: Canis impurus *dicitur Episcopus, qui nec regiminis in se rationem habuit, nec sua delicta detersit, nec filiorum crimen correxit. Hic, etiamsi sanctè viveret, verùm perditè viventes argueret aut erubesceret, aut metueret, cum omnibus*, qui cô tacente perierunt, *periret*,

(XV) pro Doctore impuro & negligente.

periret. Prosp. L. I. *de vit. contemplat. c. 20. Mortis enim autor existit, quia virus, quod* clamando *expellere potuisset, non expulit. Bernh. Medit. cap. XI. §. 1. Conf. Cyprian. L. de lapsis p. m. 241. B. Horum.* L. I. cap. 37. *Phil. Carpat. in Cant. V.* (XVI.) Pro *bono* & *fideli* Doctore, ut colligitur ex *Esa.* LVI. 10. 11. ubi reprehenduntur *canes muti.* contrà *scientes latrare* probantur. Talem fuisse *Corn. Jansenium*, primum *Gandavensem* Episcopum, *Francisc. Haemus in epitaphio* ipsi observanter posito, *dist.* IV. testis est: (*XVI*) *pro bono & fideli Doctore,*

Exemplar morum, virtutis regula fulsit,
latrator *summi Regis in æde* canis.

Apertè *Gregorius in Cant. Sancti prædicatores dicuntur* canes, *quia prædicationibus assiduis* qs. latratibus *importunis, adversarios quosq; à grege ovium arcere nituntur.* Conf. *Wolfii Lect. memor. C. XVI. p. m. 922.* Pulcherrimè etiam *J. Schellenberg in* θηρανθρωπομυθολογία *Freiberg. Hermundur. excus. an. 1618. in 8vo tit. ult.*

Æditus Domini canis *est. Nam perditus atq;*
pernox excubias fidus & acer agit.
Latratû *insidias perterret, vimq; nocivam*
prodit, & à laribus pellit & arcet heri.
Intonat assiduè, ceu buccina clara Jehovæ,
præco sacer, Vigilax increpitare nefas.
Personat Augusti sacrata palatia templi,
inclamat rabidas sollicito ore feras.
Haud mutus canis *est. Vocati nam increpat ore,*
& ciet è latebris, quæ-fera-cunq; latet.

Et quamvis auditores, *canum* instar, monitis imprudenter *oblatrent*, & bonos viros lædant, ideò tamen sacerdos non relinquat obstinatos contemtores sibi. *Non est ideo*, ait *S. Aug. ep. 48. negligenda medicina, quia nonnullorum* insanabilis *pestilentia.* (XVII.) Ponitur pro *facie talorum* (*XVII.*) *pro* *illâ, quæ unô notatur punctô*, ein Eß/ *facie talorum unô punctô notatâ.*

- - - - *damnosa* canicula *quantum*
roderet - - - - - *Pers. sat. 3. v. 49.*

i. e. *illatô damnô rem minueret*, instarq; *canis morderet eum, qui lusit:*

Semper damnosi subsiluêre canes. *Prop. IV. eleg. 9.*

Damnosi dicuntur, quia pecuniâ mulctant, ut jam dixit, & damnô afficiunt ludentes. Qui enim *canem* jecerat, nil tollebat, sed aliquid conferebat. *Sveton. in August. c. 71. Add. Passeratii prælect. Solenn. in Propert. l. a.* Sic Ovid. L. II. *de Art. p. m. 230.*

Damnosi *facito stent tibi sæpè* canes.

De ipso *ludo talario* eleganter *Freig. in not. ad Exercit. LL. Lud. Vivis*

 p. m. 35.

(XVIII) pro ferrei vinculi genere. p. m. 35. Zvvingerus Th. V. H. T. IV. p. m 3183. Conf. Lipf. L. I. Lect. ant. c. 21. (XVIII.) Pro *ferrei vinculi genere* quô olim victimam, ignem vitaturam, ad aras ligabant. Aliis est *vinculum*, seu *collare*, quô *canum* cervices muniuntur. *Collare* autem tormenti genus hodie frequens, quod collo reorum injicitur, ignominiæ vel pœnæ causâ. *Servilis* enim pœna est, aut (ut ita loquar) *canina*. Nam hoc genere *canes* vinciri solent, qua de causa hoc vinculi genus, autore *Festo* L. III. interdum *canis* appellatur. *Sim. Schard. in Lex. Jurid. p. m. 523.* & C. *Lucil.* L. XXIX. *Satyr.* citant. *Nonio, c. 1. n. 162.*

Cum manicis, catulo, *collariq; ut fugitivum*
deportem.

Hinc loquendi formula: *canem ferre*, i. e. vinctum esse: *Turneb.* L. VII. c. 12. Hodie tu *furcam* fers & *canem*, *Plaut. Casin.* a. II. *f. v1. c. 37.* Vid. nos infrà *Sect.* II. *M.* II. P. I. c. 10. & de hoc catulo *ferreo* Cl. *Demster. Paralip. ad c. 29. L. X. Ant. Rom. Rosin. p. m. 1702. G. D. E.* (XIX.) Pro *sidere cœlesti*. Sunt autem duo in cœlo *canes*, major & minor. *Canem* dicendo simpliciter, intelligimus *majorem*, minor dicitur *canicula*. Vid. latiùs de differentia horum astrorum *Hor. Augen.* L. III. *de mission. Sangv. c. 20. D. Cortnumm. de Morb. aten. c. 2. §. 5. seqq. & Phil. Caroli ad Agell. L. I. c. 2. anim. 4.* Inde V. V.

(XIX.) pro sidere cœlesti.

Dum sentis latrare canem, *mugire leonem*,
te Medicus curet Bacchus, & umbra tegat.

dies caniculares. & alius: *Latrat in æde* canis, *nat in æquore, fulget in astris.* Hinc *dies caniculares*, quos *Horat. I. Sat. 6.* vocat *rabiosi tempora signi*, *canem illum*, *invisum agricolis sidus*, *I. Sat. 7. flagrantis atrocem horam canicula*, III. C. 13. *insanam Pers. Sat. 3. & Ovid.* L. II. de *art. amand. sitientem* caniculam. Vid omninò de iis *Talenton.* L. II. c. 9. *rer. recondit.* & *Bisciol. Hor. Subcis.* T. II. c. 2. L. XII.

annus canicularis. Annus κυνικὸς autem dicitur, quòd initium illius sumitur, cùm primô die ejus mensis, quem vocant Ægyptii Θὼθ, *canicula* sidus oritur. Nam eorum annus civilis solos habet dies 365, sine ullo intercalari: itaq; quadriennium apud eos unô die circiter minus est, quàm naturale quadriennium. *Lud. Carion.* L. II. *Emend. c. 1. p. m. 3.* Si nescis, unde tantus æstus *diebus canicularibus*, adi *Sperling.* L. V. *Inst. Phys. c. 1. qu. 1.* (XX.) pro *bono Principe*. Hinc *Ægyptii* olim solebant figuras *canum* templarum valvis insculpere, ad designandam *curam* & *vigilantiam*, quâ Præsides regni instructos esse oportet, ad omnem externam invasionem, quà *latratû*, quà *morsû* cohibendam. *Kircher. Oedip. Ægypt.* T. I. p. 157. *Pier. Hierogl.* L. V. p. m. 51. Pulchrè *Th. Morus*:

(XX.) pro bono Principe.

Quid bonus est Princeps? canis *est, custos gregis, inde*
qui fugat ore lupos. Quid malus? ipse lupus.

Conf.

Conf. *Basill. embl.* 109. Sapienter itaq; *Hadrianus: non mihi, sed populo!* Imo præfatos Ægyptios optimum Principem exprimere volentes, *canem stolâ decoratum*, quòd animal hoc nonnunquam templa ingreditur, atque Sanctorum illustriumq; Virorum imagines quàm acutissimè aspicit, pinxisse, ex *Bilibaldi Bircheimeri Polit. p.* 203. *Melch. Goldast. curâ an.* 1610. *in fol. edit.* constat. Memini hîc *canis* istius *Ulyssiponensis*, ad invidiam religiosi, quo de legi meretur historia *J. Euseb. Nierenberg.* L. IX. *H. N. & C. Schott. Phys. curios.* L. VIII. c. IX. *p. m.* 826. Add. *Ælian.* L. VII. c. 18. Negat itaq; *Lips.* C. VI. *ad Belg. ep.* 44. *p. m.* 659. *esse animal magis suô meritô amabile, laudabile, mirabile, & idq dotibus animi corporisq;, quas* divinitus (*penè* divinas *scripserat*) *habet* (XXI) pro *pisce marino*, qui, cùm *cani* similis sit, nomen ejus obtinuit. Vid. *Ulyss. Aldrov.* L. III. *de piscib. p. m.* 144. & L. III. *de Quadrup. digit. viv. c.* 1. *Gesner. de piscib.* & *C. Schott.* L. X. *phys. cur. c.* 8. *Castor*, seu *Fiber* etiam *fluviatilis* dicitur *canis*. *Reines.* L. III. *Var. lect. c.* 18. *pag.* 661. De miris *canibus marinis* legi meretur *Thuan. Hist.* L. LXXXXIX. *p. m.* 257. & *Nirenberg. L. XI. H. N. c.* 8. Refert de *cane marino Ursin.* L. II. *acerr. philol.* n. 228. ex *Oppian.* L. I *de piscat.* ✠. 734. *seqq.* quòd *fœtum suum*, imminente tempestate, *laxatis genitalibus*, iterum in *ventrem* abscondat, atque ita iterum iterumq; pariat. At ipse audiatur Poeta.

(XXI) pro pisce marino.

fœtus in ventrem absconditur.

> Θαῦμα δ' ἁλιπλάγκτοιο κυνὸς τόδε τῇ γὰρ ἕπονται
> τέκνα νεοβλαστῆ, καὶ σφιν σάκος ἔπλετο μήτηρ,
> Ἀλλ' ὅτε ταρβήσωσι, τάτ' ἄσπετα δείματ' ἴδωσιν
> ἐν πόντῳ, τότε παῖδας ἐνὶ λαγόνεσσιν ἐδέκτο
> αὐτὴν εἰσίθμην, αὐτὴν ὁδὸν ἔνθεν ὄλισθον
> γεννόμενοι - - - :

Sic græcè: ita latinè.

> *Miraculum autem marivagæ* canis *est illud. Eam enim sectan-*
> *catuli novelli, & ipsis scutum est mater;* (*tur*
> *sed quando trepidant, magniq;* terrores *sunt*
> *in mari, tunc liberos intra lumbos recipit,*
> *per eundemq; meatum, eandemq; viam, unde ceciderunt*
> *nascentes* - - - - - -

Sic *Chuscus*, animal per omnia penè conveniens Jonston. *Carygueja*, fœtus, licèt adultiores, receptat pro arbitrio in vulvâ, quæ illi intus hirsuta notante Excell. *D. Olao Borrich.* Vid. C. III. *epist. med. Bartolin.* 93. *p. m.* 403. Conf. *Margraf. Hist. rer. natur.* L. VI. c. 2. Idem de *vitulo marino* Basilius Magnus *Orat.* VII. *in Hexaem.* & *Ambros.* L. V. *Hexaem.* c. 3. de *Delphine*. Greg. Nazianzen. *in carm. Nicobul.* de *Rondessa*, animali Americano, figurâ

chuscus.

vitulus marinus.

delphin.

rondessa.

simivulpes. balana.

gurâ *felem griseam* referentē; *Dn. de Monconnii in Itin. Germ.* T.II. *p.m.* 320. de *simivulpe*, animali indico, *Joach. Camer.* C.II. *embl.* 8. & de *balana Ol. Magn.* L. XXI. c. 12. narrat. In mari Norvvagico sunt *catuli*, qui natantem hominem facile mergunt, nisi demerso auxilio superveniat *Raja*, quæ grassatores abigit, hominemq; , ut enatet, pro viribus urget, teste *Fournier. Geogr.* P.I. L.II. c. 15. (XXII.) Historicè vox *canis* sumitur pro *certa familia*. Ex hac fuit D. ille *Magnus*, *Prof. Lips.* qui A. 1519. obiit sæpius dixisse fertur: *inter seculares nugæ sunt nugæ, at inter Sacerdotes sunt blasphemia. Comeander in ej. epitaphio* ita:

(XXII.) pro certa familia.

Huic scelus arcenti veluti latratibus, *olim*
è canis *ex vero nomine nomen erat.*
Utq; canis *rapido nocturnos gutture fures*
inclamat, cœptum ne peragatur opus.
Sic homines inter quondam dum Magne *fuisti,*
omne nefas ingens tollere cura fuit.

Adde G. *Fabricii Annal. Urb Misnic.* L. III. *p.m.* 81. Nobilis Vir, *Wigulens* Hund *a Sulzenmos, I.C. & Consiliar. Bojoaricus*, clarus ubiq; est *Metropoli*, quam edidit, *Salisburgensi*. Celebres quoq; *Jodocus Hondius*, Atlantis minoris editor, *Guilielmus* Hond/ *Hagâ-Batavus*, insignis Pictor, *D. Johann de Hond*, ad D. Petri apud *Hyperenses* Pastor ille, qui à *Francisco Haemo*, Insulano, cohonestatus est eleganti carmine, extante in *ejusd. poemat. p. 7. seqq. edit. Antverp. Otto Hundius*, qui graviter animadvertendum esse in Anabaptistas asseruit, uti patet ex *Recessu Convent. Homburg. d. 7. Aug.* 1536. *de Anabapt. fact.* & *I. Henr. Ottii annal. anabapt. p. 86. seq.* inserto. *Christoph.* Hund/ *Consil. Saxon. & Aulæ Coburg. Magister*, qui, referente *Goldast.* P.I. *Polit. Imp. Sect. 4. p. 197. edit. prim.* Sereniss. Saxon. Duc. *Joh. Casimiri* comes erat, cùm *Francof. ad Mœnum* solennia electionis Imper. *Matthiæ* cupidè spectaret. M. *Johann.* Hundemann/ â *Matthao Gotho*, Celeberrimo Poeta, multis dignatus carminibus. Ad *Petr. Hondium* elegiam scripsit *Dan. Heins.* quam reperies in *poemat. ej. Juvenil. p. 526.* Imò adhuc celebris est *Hundius Electoralis Saxon*, cujus *latratus*, qui rarus quidem, exterorum tamen auribus minimè ingratus est. *Dn. Frider.* Hundorf I C. *Consiliar. Brandenb.* & *Cancellar.* nî fallor, *Hallis Saxon*, *Steno* Hundorf/ Nobilis *Danus*, *Dn.* Hundeck / *locum tenens* inter milites præsidiarios *Guelferbyti M* Hundshagen/ *Adjunct. Fac. Philos. in Illustri Salana.* Joh. Hundorf meminit M. *Prætorius* in sua *Alectriiomantia p. m. 35. & Anna Maria* Hundemännin *Grüling.* C. VII. *obs.* 15. Inclyti etiam die Herren von Rüden / von Bruch &c. de quibus infrà latius. Vid. *S. II. Membr. I. cap. 4. Mediolani*, *Sulmona* & *Bononiæ* multæ etiam sunt familiæ à *canibus* cognominatæ. De *cane Scaligero* vid.

vid. *J. Isaac. Pontan. L. VII. Hist. Geldric. p. m.* 210. & *Chronic. Carion. L. V. p. m.* 1115. Fuit autem *canis ille Sclanus*, seu *Scaliger*, Vir insignis, qui An. 1324. *Verona* & *Tarvisii* principatum obtinuit. *Ulyss. Aldrov.* L. III. de *quadrup.* c. 1. Latius de eodem *I. Bapt. Pigna in Hist. Ferrariens. L. IV, p. m.* 255. & alibi. Conf. ipsum *Scaliger. de subtilit. Exercit.* 201. & 267. *advers. Cardan.* Hanc *canem Scaligerum* æri incisum sistit nobis *Musæus Jovianus in suis imaginibus Basil. ad* 1577. *edit.* cui *Theobald. Müller, Marburgensis*, pulchrum subjecit distichon. Tartarorum Imperator quoq; nominatur *magnus canis. Aldrov. loc. cit.* (XXIII.) *Geographicè* ponitur pro *fluvio*, qui aliàs dicitur *Adonis*, quo de *Plin. L. VI. c. 8. Nierenberg. L. de miracul. nat. terr. promiss. c. XV.* & *Ulyss. Aldrov. L. III. de quadrup. c.* 1, (XXIII.) pro fluvio.

Et *vos Scyllæi naufraga monstra* canes. *Ovid. IV. Fastor. p. m.* 91. De allo *fluvio* Hond / ad cujus ripas oppidum Wildshusen in *Diœcesi Monaster.* situm est, vid. *Stangefol. præf. ad Libr. II. circul. Westphal. c.* 8. Conf. *Hamelmann. Chron. Oldenb. P. I. c.* 13. *p.* 44. Vid. nos infrà. *Sect.* II. *Memb.* 2. *P.* I. *c.* 3. § 6. (XXIV.) Et pro *civitate* Africa Κυνὸς seu *canis* dicta. In hac studiosè coli *Anubin*, *Osiridis* filium, *canem* gestantem, imò & honorem & sacrum quendam cibum *canibus* ibidem constitutum esse, ex *Dominici Marii Nigri Comm.* III. *Geograph. Afric. p.* 392. atq; *Strabonis epit. Geogr. per D. Hieron. Gemusæum* translata, & *Comm. laudati Nigri adjunct. p.* 760. necnon *Pignor. in exposit. Mens. Isiac. p.* 41. discimus. (XXV.) pro illo *ferreo instrumento in minori bombarda, quod pyritem stringit, ad ignem pulveri pyrio communicandum. Aldrov. loc. suprà alleg.* (XXVI. pro *morbi aliquo genere*, apud *Galen. L. II. de diff. puls. c.* 3. quale autem sit, non satis constat, fortè est *spasmus cynicus*. Vid. *Mercurial. L. V. Var. Lect. c.* 13. *p. m.* 304. (XXVII.) pro *fatis* quòd cuncta devorent, (XXVIII.) & *Furiis*, (XXIV.) pro civitate. (XXV.) pro instrumento in bombarda. (XXVI.) pro morbi genere (XXVII.) pro fatis.

- - - - - *visæq;* canes *ululare per umbram*
adventante Deâ - - - - - *Virgil. VI. Æneid. v.* 227. (XXVIII.) pro Furiis.

Conf. *Horat. I. Sat. 8. & Serv. nec non Taubmann. in h. l.* (XXIX.) *Harpyjas* vocat *Virg. III. Æneid. Jovis canes.* (XXX.) In oraculis *Zoroastris dæmones* quoque dicti sunt *canes*, quia ex terræ gremio prosilire videbantur. (XXXI.) pro *instrumento metallico* sumitur, quod metallifossores *canem* vocant, quo de *Georg. Agricol. L. VI. de re metallic. p. m.* 113. & 126. (XXXII.) *Canis nigra* dicta est, *navis* quædam apud *Schard.* T. III. *descript. belli Dithmars. p. m.* 2027. (XXXIII.) Demum vox *canis* frequentissimè usurpatur *in conviciis*. Hinc Germanorum istud: du Hunds-Nase / du Hunds-Kopff / & milites nostri: stoß den Hund darnieder. *Convicium* enim *militare* inprimis est. Vid. *Theod. Marcil. in C. Sueton. Vespasian. p. m* 45. Nervosè *Luth.* wer dem Arbeiter seinen Lohn nicht giebt / der ist ein Blut-Hund. (XXIX.) pro Harpyjis. (XXX.) pro dæmonibus. (XXXI.) pro instrumento metallico (XXXII.) pro navi. (XXXIII.) vox canis in convitiis.

Syr. XXXV. 27. Milites *Brunsuicenses* cum *Cattis* pugnaturi sarcasticè clamabant: *leonem Hassorum similem esse* cani. *Bunting. Chron. Brunsvic*, P. III. *p. m.* 68. Conf. de Hundshetzen *Chron. Dassel.* J. *Letzner. p. m.* 55. B. *diû verò canis. Terent. Evn. a.* IV. *s.* 7. ℣. 33. *Consanguinea Ducis non danda est* cani, dicebat *Marchio* ille apud *Krantz. in Vandal.* L. II. cap. 41. *Conf.* L. IV. *Saxon. c.* 34. *Helmond. L. I. Chron. c.* 16. *Calvis. in chronol. p.* 615. *Joannis* III. *Svecor. Regis*, legati vocabantur An. 1569. à Russis *canes. Petr. Petrej. Hist. Muscovvit.* P. II. *p. m.* 187. Ita *Simei* Davidem vocabat *canem* II. *Sam.* XVI. 8. Conf. II. *Sam.* III. 8. (XXXIV.) *Propriè* autem & *physicè canis* est *bestia quadrupes latrans.* Et hæc sit *Helena* nostra. Nec enim Islandorum fera Hundue aliquid ad nos. *Vid. Reseni Edd. Island. P. II. Lit. H.*

(XXXIV.) *h. l. est bestia quadrupes.*

σκύλος. κύων variè sumitur.

§. 6. Hodie apud Græcos non *κύων*, sed *σκύλος*, vulgò dicitur *canis*, à voce *σκύλαξ*, quæ *catulum* notat. Κύων autem antiquis dicebatur etiam *bolus μαγδαλιὰ* seu *frustulum, quô manus abstergebant*, & canibus *deinde projiciebant devorandum.* Est etiam *κύων scintilla, ex ferro candente prosiliens*, cùm malleô percutitur: denotat quoq;, *membrum virile.* Κυνίζω est *canem ago*, seu *cynicam sectam amplector.*

Synonymia.

§. 7. Dicitur etiam canis *Hylactor* i. e. *latrator*, à voce, quam edit; *ἀκανθὶς* apud *Hesychium* & *Suidam*, παρὰ τὸ ἀικάλλειν, quia notis *caudâ* ablanditur. Itali *cane* vocant, Galli *Chien*, Angli Dogge Medi *Spaca*, Germani Hund & Petz / quæ vox ab illyrica *Pes*, i. e. *canis*, detorta videtur. Notus mihi olim in Dania *Jacob.* Petz / militiæ pyrobolicæ locum tenens, curiosus *margaritarum* in *Scania* inventor, quæ sanè *Orientalibus* palmam faciebant dubiam, quasque sæpius apud eum vidi. *Bartholom.* Petz / *Tirolens. Legatus ad portam Otomannicam, post consilii bellici in aula Pragensi supremus Judex à Rudolf.* II. Imp. creatus U. J. D. Vid. *Mund. à Rodach. tr. de Com. Pal. cap.* 3. §. 235. *D. Simon. disp. de Dd. bullat. c.* 3. *Bechmann. ad A. B. Carol. IV. exerc. X. ad tit.* 20. *n.* 56. Vid. his fusiùs Lexicographos *Martinium, Perott. Scapul. Fabr. Calepin. Stephan.* etiam *Aldrov. loc. cit. Gesner. L. I. de quadr. p.* 194. *seqq. Bochart. Hieroz.* P. I. *p. m.* 662. *seqq.* & alios complures. Nunc castra movebimus.

CAPUT.

CAPUT II.

Definitionem & differentiam sistit.

§. 1.

OMnis, quæ à *ratione* suscipitur, de aliqua re institutio, debet à *definitione* proficisci, *ut intelligatur, quid sit id, de quo disputatur*, inquit Princeps Eloquentiæ L. I. Offic. Æquum itaq; est, ut, expensô *canis* nomine, *definitionem* ejusdem subnectamus. Est autem canis *quadrupes, latrans, sagax, docile, vigilans & fidele, hero suo maximè blandiens, adq; varios usus hominis inserviens.*

A definitione incipiendum.

canis definitio.

§. 2. Dixi: esse *brutum*. Brutum verò est, quod caret (I.) *Sermone*, propriè ita dicto, internæ rationis nuncio. *Duo* ad hunc requiruntur, (1.) ut sit *significans ex instituto*, & (2.) *articulatus*. Neutrum est in bruto. Psallat Psittacus χαῖρε suum, recitetvè Symbolum Apostolicum, & respondeat ad interrogata, dicente *Jonston. Thaum. nat. Cl. V I. c. 36. & Drexel. Aurifod. P. II. c. 6. p. m. 173.* Qvid tum? non τῇ καρδίᾳ, sed σχήματι καὶ μιμήσει loquitur. Rectè enim *Arist. L. IV. H. A. 7.* Hominis *proprium* est loqui, sc. *articulatè & significanter*. Talis vox enim nihil aliud est, quàm *interpres rationis*. Hinc Græci *rationem & sermonem* uno vocabulo absolutè dixerunt λόγον, quem in *internum & externum*, distinguunt Philosophi. Hic illum, & ille hunc necessariò & κατὰ πόδα comitatur, nisi aut vitium aut defectus in organis reperiatur. Ubi igitur *ratio* locum habet, ibidem & *oratio*, & contra. Hinc Dei Spiritus bestias expressè vocat ἄλογα ζῶα. *II. Pet. II. 12. quibus non est intellectus. Ps. XXXI. 9.* Et *asina Balaami* (qua de *Num.* XXII. 23.) dicitur ὑποζύγιον ἄφωνον ἀνθρώπυ φωνῇ φθεγξάμενον II. *Pet.* II. 16. Quamvis verò *solus homo* sermone *propriè* ita dicto gaudeat, nec ulli bruto *univocè* competat, *analogicè* tamen quis invidebit iis? Psittaci, aliarumq; avium, loquela vox est & præterea nihil. Est enim *sine mente*: non capiunt, quid hâc vel illâ voce propriè designetur. Si tamen videantur intellexisse, memoriæ idipsum opus est, & longæ assuefactionis specimen. Interim verissimum est, *canes* (& plura animalia) sermonem nostrum, cui assuefacti sunt, capere, seu, quid nos cupiamus, exactè intelligere, imò ex nutu & gestibus, quid ab illis flagitemus, nôsse, alia tamen magis, alia minùs. Si itaq; organa sermonis apta obtinuissent, quidnî phantasiæ & æstimativæ suæ conceptus singulares, quos secundùm Vulgarem sermonem, cui assuvefacta sunt, intus formant, verbis externis (qualia per assuefactionem edocta sunt,) aliis exprimere valeant?

explicatio ejus.

bruta sunt ἄλογα.

 leant?

leant? Cùm verò apti loquelæ instrumentis careant, gestibus tamen, sonis, aliisq; modis, conceptus suos interiores, cùm sibi invicem, tùm nobis perspicuè declarant, non secus ac muti homines gestibus & nutibus admodùm significanter eùm inter sese, tùm & cum aliis, qs. sermocinantur. Non immeritò igitur & *cani*, & aliis quibusdam brutis, (eg. elephanto, simiis &c.) cum *Th. Cornel. Consentino Progym. Phys. I. p. 73.* peculiares adscribendi sunt *sensus*. Vides autem, quàm longè distet *loquela* brutorum à nostra. Numeros illa quidem exprimunt ad *loquelam* aliquam edocta, sed istorum numerorum conceptum *formaliter* non habent, utpote qui non nisi abstractione, adeoq; à facultate immateriali saltem formari potest, siquidem *materiali* tantùm pollent facultate, quæ hujus rei non est capax. Et sicuti λόγος ἐνδιάθετος, (internus,) seu *ratio*, non tantùm ad singularia ac materialia, sed & universalia, abstracta, immaterialia dirigitur, secus atq; brutorum ratio: ita & λόγος προφορικὸς, (externus,) seu *sermo*, tanquam interpres interni i. e. rationis, eôdem accommodatur. Tanta dos autem & tanta gloria nulli bestiæ est concessa.

nec rident. (II.) *Risû.* Imperator *Rudolf.* II. niveam & plumis omnibus candidissimam avem habuit, *anati* non dissimilem, rostrô prægrandi, quam passim omnes den lachenden Hänsel appellabant. Nam ad edendum *risum* & ad mira quævis instituta. Nunquam autem lætiùs, quàm laudata, risit. Hinc illæ compellantium voces. schöner Hänsel / lach mir eins. Emta est, ut ajunt, viginti millibus florenorum. *Drexel. Aurifod. P. III. c. 7. p. m. 347. Camer. Oper. subcis. C. II. c. 26. p. m. 109.* Sed quamvis brutis speciem aliquam *risus* concesserim, rem tamen ipsam constanter denego.

nec flent. (III.) *Fletû.* Refert quidem *Gyraldus de Poet. Hist. dial. VI. p. m. 260.* in *Æginæ*, cùm *Eupolis* obiisset, ibiq; sepultus, *canem* ad tumulum diu luxisse, & tandem moerore ac tabe extinctum esse. Conf. *Zwinger. Th. V. H. T. III. p. m. 2660.* At quemlibet si quis humorem ex oculis fortè labentem pro lachrymis *propriè* ita dictis, & φυσικῶς (non παροιμιακῶς) consideratis accipiat, helleboro purgetur. Bene igitur *Godofr. Vogtius in Delic. Physic. c. 2.* putidam plebis fabulam de veris *Crocodili* lachrymis rejecit, ad quem lectorem amando. Sunt quidem lachrymæ nil aliud nisi *humor, qui oculo irrigando destinatus est, copia majori affluens*, uti verè docuit *Stenonis* noster, Anatom. quondam curiosissimus, Amicus Venerandus, *in obs. anat. de gland. ocular. p. m. 92. c. f. Ast sunt*, pergit alibi, *in obs. anat. de nar. Vas. c. f. moti animi signa.* Utut itaq; bruta etiam crebrò contristentur, & doleant, hisque affectibus agitata *guttulas* ex oculis profundant, & *gemant*, (non *fleant*, longa enim differentia inter utrumq;, teste *Pompa L. III. differ. verbor.*) minimè tamen à guttulis ad lachrymas, à genere ad speciem determinatam, argumentaberis. Lachrymarum *propriè* ita dictarum efficiens causa est

ſa eſt anima rationalis. Hâc abſente quis flebit? Immotus igitur *Nieremb. L. III. H. N. c. 24.* canon: *Solus homo lachrymatur*: ſeu, ut Ch. *Schneider.* effert, *L. III. de catarrh. c. 9. p. 370. nullum animal rationis expers educit lachrymas.* Videntur equidem, & dicuntur bruta *flere*, ſed præter veritatem. Non igitur, niſi *abuſivè*, aut *tropicè*, vel κατ᾽ ἀναλογίαν, iis competunt lachrymæ. Cur verò ſolus homo fleat, diſquirit *Ant. Majoragius L. I. epiſt. 18. & Jul. Caſ. Placent. tr. de lachrym. c. 12.* quos vide. (IV.) *Voluntate* ἡ βούλησις ἐστι τοῦ ἀγαθοῦ ὄρεξις. *Ariſt. III. Eth. 6.* Nunquam malum, ſub ſpecie mali, ſed *ceu bonum apparens*, appetimus. Sumunt quidem bruta quod ſibi prodeſt, & vitant noxia, ſed ex Naturæ inſtinctu & δυνάμει φανταστικῇ. Electio *propriè* in iis non eſt. *Ariſt. III. Eth. 4.* Voluntas pendet ab intellectu, tùm quòd nihil vult, niſi quòd intellectus intelligit, tùm quòd ſic vult, ut intellectus intelligat. Ut appetitus ſensûs: ita voluntas mentis individua comes eſt. (V.) *Intellectu.* Solus homo λογικός. Cauſas tibi dabit *Nierenb.* L. III. *H. N. c. 29. & Macrob. in ſomn. Scipion. Lib. I. c. 14. Galen. ſub init. exhort. ad Art. Lib. ſtud.* licèt ſermonem *externum* brutis præcidat, *rationem* tamen illis adſtruit. Certè antiquiſſimos Philoſophos, putâ *Porphyrium, Plut. Anaxagor*: & plures, quos ſequitur *Salmaſ. in Epict. & ſimpl. p. m. 136.* quosq; *ſtultos* vocat *Ernſt. Introd. ad ver. vit. c. VI. §. 2.* brutis rationem tribuiſſe, in confeſſo eſt. Vid. nos infrà *S. II. M. 2. P. 1. c. 2. §. 6.* Si curioſiùs expendo ſtupenda *canis* opera infrà dicenda, omninò ſententiæ Cl. *Huarti in ſcrutin. Ingen c. 6.* totus accedo, audacter pronuncians: *canem* non tantùm *memoriam* ac *phantaſiam* habere, ſed etiam *aliam quandam potentiam intellectui analogam.* Brevius: *ſimulachra rationis*, *Arnobii* verbô *L. II. adv. gen. p. m. 58.* Ὁμόψηφον habeo Doctiſſimum *Deuſing. Faſci. diſſ. ſelect. S. IV. p. m. 204. ſeqq.* cujus pulcherrima argumenta lubenter amplector. Verbô. Verum *ſermonem* veramq; *rationem* nulli animantium, quàm ſoli homini, indulſit Natura, ejusq; opifex Deus in ſecula benedictus. Habent tamen bruta *analogicam*, à ſenſitiva anima pendentem planè, materialem corporiq; immerſum, atque cum individuo interiturum, & non niſi circa caduca & corporea verſantem. Latiùs hanc controverſiam ventilant *Schott. L.* VII *Phyſ. Cur. c. 19. Sagittar. Exerc. Phyſ.* XII. 6. 16. *Hier. Rorar. libell. quòd bruta ſæpè ratione utantur melius homine P.* II. *& paſſim. Scalig. exerc. 317. S. V. Kyper. L.* IX. *inſt. phyſ. theſ. 1. T.* II. *p. 508. Cartes. diſſert. de methodo art. 5. p. 49. Keckermann. Lib.* IV. *phyſ. c. 1. Danhauer. Colleg. pſycholog. diſp. 5. Controv. 3. Magir V. Phyſ. c. 14. p. 463. Sext. Empiric. L. I. p. m. 13.* & Excell. *D D. Seger. Med. & Prof. Dantiſcanus, Amicus honoratiſſimus, in orat. inaugurat. de curioſit. phyſ. p. 7. ſeqq.*

nec Volunt.

nec intelligunt.

§. 3. Quadrupes brutum eſt *canis*, ut intelligas ſingularem *eminentiam* ejus præ ceteris. Quadrupedia enim dignitate longè ſuperant alia, quia per-

brutum quadrupes perfectius ceteris.

perfectiorem habent animam, & corpus perfectius, membra plura, magis distincta. Hinc etiam splendent magis sensuum operationes in quadrupedibus, quàm in aliis. Deniq; cùm homo sit finis ἁπάντων, *Arist. II. Phys. t. 24.* ad humani corporis naturam propiùs accedunt bestiæ quadrupedes. Ideo Anatomici crebrius eas secant, inprimis *canes*. Vulgò

an canicida infamis? *canicida* habetur pro infami, sed an jure, vid. apud *Pfeil. Consil. 143. Knipschild. de Jur. & Privil. Civit. Imper. L. V. c. 2. n. 75. Beat. in Cent. sent. Saxon. defin. n. 13.* Si quis *canem* alterius interficeret, juxta statutum *Davidis* II. Scotorum Regis, qui A. 1330. regnare cœpit, vigilare & custodire per annum ejus fimarium, seu fimetum, & omnia damna infrà dictum tempus per eum sustentata pro defectu *canis* sui restaurare oportebat. *Joh. Skeneus, Scotus, in Codice Ant. LL. c. 15. p. 51.* Nos, longæ Artis filii, ut fiamus experti ac famosi, impunè occidimus passim. Sunt enim *Martyres* nostri &

inventiones ex cane. præludia famæ. In *cane Asellius* venas lacteas, *Harvejus* (plurium licèt animalium sectionibus intentus) sanguinis periodum, *Pecquetus* demum lacteas thoracicas invenerunt, cum perenni nominum suorum gloria. *Nicol. Stenonis, Hafniâ Danus*, civis & discipulus *Bartholini*, quantum debeat *cani*, oculatissimæ ejus observationes & solida experientia anato-

encomium Stenonianum. mica passim evincunt. *Eruditus hic Danus id peculiare habet, ut maximam rerum partem tam sensibilem reddat, ut quivis victas dare manus mirariq; cogatur, quomodo subterfugere potuerint ea Anatomicos antę eum omnes*, inquiunt *Eruditi in Ephemer.* à Cl. *Nitschio vers. T. I. p. m. 123.* At quid bubo lusciniæ?

canis brutū latrans. § 4. *Latrans* brutum *canis* est, & hoc ejus *proprium*. *Catulos* tamen propriè βαΰζειν asserit *Varin.* ὑλάκτειν de adultis dicitur. Merè hyperbolicum videtur istud *Exod. XI. 7.* nullum *canem hirrivisse* in tot Israelitarum millia, ex Ægypto excedentia; vel singulare Dei miraculum fuit, quô

qui canis fiat mutus? testatus, se huic populo specialiùs invigilare & prospicere. Scribit *Isidor. L. XII. Etym. c. 6. canem* omnem *latrandi* vim amittere, si *rana* calamita, quæ prorsus viridis est, in os ejus offæ permista mittatur, quia, ut alii putant, frigiditate ejus vocis meatus constringuntur. Experientia fallax! Ceterùm ex anatomica schola novimus, nervis recurrentibus vel resectis, aut ligatis, *canes* sine *latratū* & *voce* vivere, laxatis verò vinculis vox redditur illis. Vid. *Reald. Columb. L. VIII. Anat. p. m. 363.* Rectè igitur censuit *Physicus Hafniens. D. Casp.* Kölichen/ *Amicus noster*, caussam interceptæ vocis ac loquelæ in fabro isto ferrario (quo de in *Act. Med. Hafn. T. I. obs. 86.*) fuisse in propaginibus illis sexti paris, quas nomina-

Jocus de cane. mus recurrentes. Jocus forsan est, quod de *cane Perusino* memoratur, qui, ut Domini rebus incumberet, *furibus* allatrabat, sed adeò addictus erat *Dominæ suæ amasiis*, ut sine latratū noctū eos admitteret. Cui mortuo sequens à Poeta compositum distichon.

Latra-

Latrabam ad fures, *sed amantum furta tacebam*;
ut placui Domino, *sic placui* Dominæ.

Die Diebe fuhr ich an / die Buhler ließ ich ein /
so konten Herr und Frau mit mir zu frieden seyn.

Interprete *Flemming. nostro epigr. 31.* De *canibus naturaliter non latrantibus*, vid. *O. Dapper. Afric. p. m. 394. Nierenberg.* L. VII. *H. N. c. 44.* & *Aldrovand.* L. III. *de quadrup. c. 1.* Somnium est ex *Varron.* L. II. *R. R. c. 9. cani* si *cocta rana* detur, nunquam ab alumno suo discedere. Plures hujusmodi canoras nugas vendidit *J. B. Porta L. XV. mag. nat. c. x1. p. m. 504.* In somno aliquando *latrant* & *ululant canes* falsâ imaginatione decepti. Urbani, mendicos crebriùs *allatrant*, num quia cum bene vestitis plerumq; conversantur, laceratos, ceu externos & sibi ignotos, odio habent? sed *baud nocet mendicanti canis latrans*, est adagium Persicum apud *Levin. Warner.* L. LVII. p. 27. Unum si verberas, aufugit, & cum eo ceteri: at suem si flagellaveris, reliqui accurrunt opem laturi vapulanti. A *latratu* dictus est *Avaorum* Deaster *Nicbhaz.* II. *Reg.* XVII. 31. Putant quidam, verè habuisse *latrantis canis* effigiem. *Somnium Varronis.* *cur in somno latrant canes?* *mendicos cur allatrent?*

§. 5. Putat *Athenæus* L. XIII. *Deipnos. p. 611. num.* B. *seqq. edit. Dalechamp.* *Canem* præ ceteris animalibus *quatuor* bonis excellere: at certè pluribus excellit, quæ inter *Sagacitas* à *Beccher. in charactere* omnium linguarum *numero 1151* notata. *Sagire* est *acutè sentire*, ex quo *saga* anus, quæ multa scire volunt, *sagaces* dicuntur. De stupendo ejus *ingenio* & tenacissima *memoria* passim extant historiæ apud *Majol. de dieb. canicular. Colloq.* VII. *p. 231. Ursin. Acerr. Philolog* L. IV. *§ 34. J. Fabrum Lynceum in exposit. nov. Hisp. animal. Nard. Ant. Rechi p. 469. seqq. Lips.* C. *I. epist. ad Belg. 44. Baron.* T. XII. *Annal. Eccles. p. m. 124 D. Franz in Hist. anim. sacr. p. m. 223. Zwinger. Th. V. H,* T. II. *p. m. 1168. Georg. Cedren. in Comp. historic. p. m* 308. (An autem hic *canis mimicus* ex *simia* fortè natus fuerit, meritò quæramus cum *Porta* II *Mag. nat. c. 7.*) De circumforanei cujusdam *cane* miranda recensent *Bisciol.* L. XVII. *Hor. subcis. c. 11. Lampad. Mellif. hist. p. m. 431. Zonar.* T. III. *annal. p. m. 52. Mich. Sachs. in Chron* P. II. *p. m. 40. Paul Diacon. Hist. miscell.* L. XVI. *p. m. 933. Schott* L. VIII. *Phys. Cur. c. 19. §. 4. p. m. 836. seqq. Stangefol.* L. II. *annal. circul. Westphal. p. m. 16.* Quod si ita fuit, quis *canem* istum Pythonis spiritum habuisse negaverit? Plures vid. apud *Camer. C. I. oper. subcis. c. 24. Th. Magirum in Florileg. p. m. 511. in Bibliotheca enucleat. Schilenii p. 158.* & innumeros alios. Nos unam alteramve tantùm recitabimus. Princeps Gallicanus habuit *canem* mediocris magnitudinis, Viennâ Austriæ secum abductum in Italiam. Hunc *canem*, cùm die quodam officii causâ, principem convenisset ἀθανάσιος *Kircher*, jubebat herus, hospiti *Sagacitas canis.* *canini ingenii & memoria stupenda exempla.*

ſpiti ut menſam appararet. Accurrit ilicò *canis*, à Domino clavem petiit, & ſtrinxit dentibus, reſerabat occluſum ſcriniolum, deprọmens mantile, mappulas, orbes, cochlearia & alia, ſternebatq; menſam, & diſtribuebat orbes cum mappulis cultrisq;, & functus præclarè officio, mandata nova accepturus ſe Domino ſiſtebat. Jubetur, exhibitâ prius hoſpiti reverentiâ, ad numeros ſaltare; ſaltat. Objurgabatur ob neſcio quem errorem commiſſum, triſtabatur, & præ triſtitiâ animi deliquium, ac tandem mortem ſimulabat, adeò immotus humo affixus, ut nullis cohortationibus, clamoribus, verberibus dimoveretur. Jubebatur tandem ſurgere, ſurrexit alacriter, & blandiebatur præſentibus qs. plauſum petens, ſicq; finiit ſcenã. *Schott. loc. dict.* Fuit in Ducatu Uratislavienſi (inquit *Excell D. D. Winckler. Sereniſſ. Elector. Brandenb. Conſiliar. & Archiat. Collega Curioſ.* & *Amicus honoratiſſimus, in literis ad me datis,*) nobilis, duorum pagorum Dominus, Pater unius filii, ſed plurium filiarũ. Is pagum unum filio deſtinat, imò jam adulto tradit, alterum filiabus. *Canes* iſte alebat aliquot pro cuſtodia domûs, qui odio plusquàm Vatiniano filium proſequebantur, ut advenientem ferè dilaniarent, ita, ut opus haberet ſervum præmittere, quoties veniebat, ad compeſcendos vel includendos *canes.* Pater morbo periculosò affectus, ſenioq; jam confectus, animum mutat, Teſtamentum conficit, & utrumq; pagum filio legat. Quô factô ipſum, harum rerum planè ignarum, accerſit; ille morbo parentis attonitus, *canum* oblitus, ſtatim advolat. Mirum dictû, *canes* ipſi blandientes accedunt, & ſigna ſubmiſſionis ac gaudii præſtant. Nobilis mutationem hanc miratus, ad ædes paternas feſtinat, Patrem valde debilem & mortivicinum invenit, qui ipſi factum narrabat, quòd ipſe hæres eſſe deberet pagorum, ſororibus verò certa pecuniæ ſumma tradenda ſit. Et ab hoc die *canes* ipſum, ut Dominii, agnoſcebant, nec ipſi unquam infeſti fuerunt. Ita *Wincklerus.* Vidit *Borell.* C. III. *obſ. 68. canes* cujusdam nobilis; qui in omnes advenas irruebant, veniente verò è longinqua regione ejus filio, quem nunquam viderant, nec illum *morſû*, nec *latratu* ullô infeſtârunt, *quod*, ut retur, *ſimiles fortè emiſſiones in filio ac patre odoratû reperirent.* Certè ob ejusmodi *atomos* horrent fugiuntq; *canicidarum* ædes. *Sperling. L. V. Inſt. Phyſic. c. 2. qu. 2.* Per diſſita etiam temporum locorumq; ſpatia dominos ſuos agnoſcunt, quale exemplum habet *Homer. Odyſſ.* XVII. de *Argo, cane Ulyſſis*, poſt viginti annos adhuc herum ſuum noſcitante. Hæc niſi ſufficiant paradigmata, plura dabit *Val. Max.* L. IX. c. 14. *Stob. ſerm.* 54. *f. m.* 372. *Pietr. Meſſia nella ſilva di varia lettione. P. 4. Alex. ab Alexandr.* L. III. *Dier. gen. c. 7. p.* 131. *Beſold. in hiſt. Reg. Sicil. & Neapol. Gaſſend. in vit. Peiresk.* L. II. p. 64. & L. VI. p. 212. *Laurenberg. Acerr. Philol.* C. *II. h.* 53. *Zeiler. ep.* 26. *p.* 76. *ſeqq. Eraſm. Franciſci* luſtiger Schau-

Bühne

Bühne erste Versammlung. *Plin.* L. VIII. c. 40. *Ælian.* L. I. c. 4. & L. VI. c. 53. *Jonston. H. N. de quadrup.* L. III. T. 3. 1.

§. 6. Agit equidem diabolus aliquando in hominis præjudicium per *canes* à se ob- vel insessos, & stupenda quædam molitur, certum tamen est, plurima ejusmodi à *canibus* fieri ex certis causis naturalibus. Nam, quod *sagacitatem* concernit, ea in *canibus* major ob *cerebri caliditatem* & *siccitatem*, quæ sensu interiores reddit promtos & vegetos. *Calor* enim facit, ut faciliùs apprehendantur imagines rerum sensibilium; *siccitas*, ut diutius retineantur. Accedit *sanguinis* & *spirituum subtilitas* ac *puritas*, quæ est ingens sagacitatis instrumentum. Ne dicam de *familiari* cum hominibus *conversatione*, quæ istam sagacitatem quâdam imitationis specie tùm excitat, tùm confirmat; Cùmq;, halitus & odor ex humanis corporibus exhalantes *canis* naturæ inprimis conveniant, fit, ut homini fidelis sit *canis*, si præsertim liberioris pactûs beneficium obtineat. Deniq;, quoniam propter cerebri spirituumq; siccitatem, & ob meatus narium angustiores, (vid. tamen quæ alibi disputabimus *S. l. c. 3. §. 5.* ne erroris accuser,) exquisitissimo olfactû est præditus *canis*, ut vel ex ipsis subjecti odoriferi vestigiis possit odorem percipere, ideò fit, ut & tantò fidelior esse possit, ac simul etiam humana individua ex diversis corporum exspirantibus halitibus à se invicem distinguere. Vid. *Keckermann. Discurs. Philos. disp.* XVIII. *qu. 9. Alsted. Encyclop.* L. VII. *Phys.* P. VI. c. 5. p. 591.

Causa harum rerum physica.

§ 7. *Vigilantiæ caninæ* specimina passim miraberis collecta. Hinc apud Veteres templorum erant custodes. *Gell.* L. VII. c. 1. *Alex. ab Alex.* L. I. *Dier. genial. p. m. 6. Sagittar. L. de Jannis Veterum. c. xx1. p. 132. seqq.* Notus est *Capparus* ille *Atheniensis* apud *Plut. de solert. animal.* Conf. *Lips.* C. I. *epist. ad Belg. 44 p. m. 665.* Tyrannorum quoq; cubicula custodiebant, *Hildebrand. in Comp. Ant. Rom. p. 51.* & Martyrum cadaveribus addebantur, ne auferrerentur ad sepulturam. *Cent. Magdenb.* II. *c. 3. Vol.* I *p. m* 17. Nescio igitur, quô fatô factum fuerit, ut *Romæ* olim in Capitolio *anseribus* cesserint vigilantiâ, & laudabili famæ suæ maculam aspersrint turpissimam. Vid. *Rosin,* L. IV. *A. R. c. 17. p. m. 659. Virg.* L. VIII. *Æneid. ℣. 655. seqq. Ælian.* L. XII. *de anim. c. 33.* Similem historiam de *Casibli*, munitissimo loco, custodibus somnô captis, ab Arragoniis facili negotio occupato, sed ab *accipitre* adhuc servato, narrat *Camerar.* C. I. *Oper. subcis. c. 80. p. m. 369.* Memorabilis etiam *anserum* vigilantia apud *Nierenberg. Hist. L. X. c. 99.* Ceterùm annuo Romanorum *canum* supplicio istud Turcicum affine est, referente *Aldrov. l. d p. m. 532. ex T. IX. annal. Eccles.* in memoriam illorum *canum*, qui cadaver Mahometis vorârunt, singulis annis superstitiosè peractum.

Vigilantiæ caninæ exempla.

Fidelitatis caninæ exempla.

§. 8. *Fidelitatem caninam* omnes commendabimus. *Inter quadrupedes* canis *fidelis*, ait *Micyll. de can. fidel.*

Nam levisomna canum *fido sub pectore corda. Lucret. L. V. ṽ. 862.* Exempla collegerunt *Plin.* L. VIII. c. 40. *Scalig. Exerc. 206. sect. 6. Ælian. X. c. 41. Schott. Phys. Cur. L.* VIII. c. 19. §. 3. *Wilhelm van den Boosche hist. med.* L. II. c. 29. *Lips. C. I. ad Belg. ep. 44. Casp. à Reyes Camp. elys. Jucund. qq. 33. & 17. Coel. Rhodigin.* L. XXIII. *A. L. c. 27. Rorar. L. I. de sent. illa: quòd animal. brut. ratione utantur &c. Speidel. Spec. Variar. Jurid. polit. hist. obs. & notab. p. m. 619. Gesner. de quadrup. viv. L. I. p. m. 257. Nierenb.* L. IX. c. 40. *Spondan.* Lib. I. *Camit. sacr. P. IV. c. 5. p. m. 344. Jonston. loc. cit. Bochart. Hieroz. P. I. L.* II. 682. *seqq. Cardan.* L. VI. *de Variet. c. 31. Zac. Lusitan. de M. P. H. L. V. b. 12. p. m. 288. Ditmar.* L. I. *Chron. p. 15. Exilium melancholiæ edit. Argentor. 1669. p. m. 238. seqq. Zeiler. in Itin. Gallic. p. m. 579. Cassius* L. VIII. *Hist. Rom. p. m. 621. Camerar. C. I. oper. subcis. c. 24. C. II. c. 94. Vincent. in Specul. Nat.* L. XIX. c. 14. *Alciat. embl. 191. in Comment. Bisciol.* L. XVII. *hor. subcis. c. 11. Magir. in Florileg. p. m. 512. seqq. Aldrovand. l. c. p. 492. Coler. Oecon.* L. XII. c. 164. *Alex. ab Alex.* L. III. *p. m. 126. Natal. Com. L. I. de Venatione.* Captâ *Thessalonicâ* à *Balduino*, Flandriæ Comite, iterumq; paulò post à Græcis receptâ, cùm cædes utrinq; variæ & multæ factæ fuissent, canes *Thessalonicenses* nullum omnino cadaver græcum tangebant, qs. amicis & popularibus parcentes: at contrà latinos tantâ rabie vorârunt, ut etiam sepulchris conditos eruerent & lancinarent. *Spondan.* L. II. *Camit. sacr. P. III. c. 4. p. m. 482.* Eques Silesius (scribit mihi *Excell. Winckler.*) è nobili familia *Zedlitziorum* oriundus, redux ab itinere longinquo, in Ducatu Lignicensi, in oppido *Parchwitz*, variolis correptus iis extinguitur. Aluit ille *canem* admodum fidelem, qui funus Domini mortui sequitur ad tumbam usq;, ceremoniis funeralibus peractis cùm corpus defuncti demitteretur, ecce! *canis* in tumbam desilit. Adstantes vi eum expellunt ac retinent. *Canis* ululans & renitens tandem è manibus eorum elapsus, iterum in tumbam desilit, quam jam terrâ replere incipiebant, nec vi se amplius expellere patiebatur. Sic vivus cum hero humatus est. Epitaphium Domino exstructum adhuc in templo cernitur, ubi ipse nobilis & simul *canis* sub pedibus ipsius saxo insculptus est. *Quis famulus amantior Domini? quis comes fidelior? quis custos incorruptior? quis excubitor inveniri potest vigilantior? Columell.* L. VII. c. 12.

Φιλανθρωπία πολιτικὰ caninæ.

§. 9. Non *fidus* autem tantùm *canis* est, sed etiam πολιτικὸς καὶ φιλάνθρωπος, cumprimis heri sui amantissimus. Vid. *Telemach. Homer. Odyss. L.* II. ad concionem euntem cum *canibus*, *Tobiam* peregrinantem *Tob.* VI ṽ. 1. *Evandrum* Virgilian. L. VIII. *Æneid.* Legatum istum Regium apud *Oppianum*, *Masanissam*, Numidiæ Regem, salutem suam custodiâ *canum* vallantem.

tem. *Val. Max. Lib. IX. c. 13. n. 2. Alex. ab Alex. L. VI. dier. genial. p. 317.* *Φιλανθρωπίαν caninam* commendat *Lucas* XVI. 21. *Justin.* L. XLIV. c. 4. *Id.* L. I. c. 4. *Ælian.* L. XII. *V. H.* c. 42. quamvis alii cum *Herodot.* in *Clio* fabulam esse putent (de *Cyro* sc. à *cane* nutrito) è nutricis nomine natam, & ab eâdem pastoris uxore, Medorum linguâ, *Spaco* (i. e. *canis*) appellatâ. Pluscula hominum *θηριοτρόφων* exempla congessit *Camerar. Lib. I. hor. subcis. c. 75.* Jovem aluit *capra*, *Nat. Com. L. VII. Mythol. c. 2.* Habidem *cerva Justin.* L. XLIV. c. 4. Romanorum conditores *lupa*, id. l. cap. & Livius L. I. c. 4. Virgil. L. VIII. *Æneid.* ℣. 630. (hujusq; rei recentius exempla commemorant *Dilich. P. II. Chron. Hassiac. p. m. 173.* & Autor der Schatz-Kammer übernatürlicher Geschichte *p. m. 613.*) Semiramidem *columba*, Platonem *Val. L. I. c. 6. ext. n. 3.* Hieronem, *Justin.* L. XXIII. c. 4. & Pindarum *Ælian.* L. XII. c. 45. *apes.* Add. *J. Ern. Gerhard. disp. de Cyro c. I. & 7. & Thaumas. Stengelii p. m. 98.* Bellè *Anacharsis epist. 8. Thrasyb.* *Ecce, ô homo, canis prædarum animo animal beneficiorum memoriam conservat, domumq; benefactorum amat & æquitatem ad mortem usq; custodit: Tu superaris à* cane *beneficiis, cum ratiocinatione hominibus possis æquiparari?*

aliorumque bestiarum.

§. 10. Ob summam hanc admirandamq; *fidem* & *φιλανθρωπίαν vigilantiam*, aliasq; insignes animi dotes, queîs *canis* excellit, *Æsculapio* nostro sacratus, ut moneremur Medici virtutum, quibus omninò studeamus necesse est. *Fideles* simus ac *vigilantes*, tùm in præsentis sanitatis conservatione, tùm amissæ recuperatione, nec non in custodiendis viribus. Has enim qui conservat, vitam servavit, judiciô *Galen* L. IX. *M. M.* c. 10. venustus & amabilis *φιλάνθρωπος*. Sed vide tu Cl. *Sebizii T. I. Spec. Med. pract. in limine*, nec non discipuli ejus *M. J. Laur. Engelhardii diss. phil. Med. de Æsculapio, habit.* Argentin. 1669. c. 9. totumq; *Æsculapi* emblema ingeniosè reperies explanatum.

cur canis Æsculapio sacratus?

§. 11. Demum ad varios usus inservit *canis*. Homini quippe famulantur omnia: ipsi Angeli adorandi hujus animalis existunt Ministri. Imò Deus ob id homo factus est: rectè itaq; dicitur *μέτρον ἁπάντων*. Firmum Philosophi axioma *I. de part. anim. I. & II. Phys 8.* *ἡ φύσις οὐδὲν μάτην ποιεῖ*, quod prolixiùs exponit *Velsten. Dec. VI. qq. phil. 7.* Oblectant *canes* & vestiunt, nutriunt & medentur, sanis ac infirmis, domi forisq;, in bello pariter ac pace, æquè civibus ac colonis, fideliter inserviunt, custodiunt fortunas nostras, tuentur domos, villas, caulas. Dic, sodes, quæ terra, quis populus, quod tugurium commodè iis carere potest? Hinc Teutones nostri: Wann ein Armer einen Hund hat / bedarff er keinen Knecht mehr. Priscûm adagium erat: *cane turpissimum carere.* Domus enim, in qua non erat *canis*, contemtui habebatur. Scribit tamen *Lerius in hist. navigat. Brasiliens*: ante *Villagagnonis* expeditionem *Americanos* non vidisse canes.

usus canis generalis.

Conf. *Faber Lynceus in descript. nov. Hispan. animal. p. m. 477.* Insulam Arabiæ felicis *Sagaron* non intrare dicuntur: expositi enim circa littus subitò exspirant. *Bisciol. L. XIV. hor. subcis. c. 16. Plin. L. VI. c. 28.* Irritum, imò non foret absq; iis εὕρημα istud θεῶν, ut *Xenophon* vocat venandi libidinem. In Dania quondam pro *cane* venatico sæpè rusticus per ludibrium venibat. *Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 809.* Imò tanti fecêre *canes* Picti Scotiq;, ut etiam crudelissima ob eos gesserint bella. *Bodin. L. IV. de Rep. c. 1. p. m. 613.* Specialem *canis* usum infrà docebimus. Belle *Tullius* L. II. *de nat. Deor. c. f.* Canum *tam fida custodia, tamq; amans Dominorum adulatio, tantumq; odium in exteros, & tam incredibilis ad investigandum narium sagacitas, tantaque alacritas in venando, nil aliud significat, nisi se* ad hominum commoditates *esse generatos.* Nunc ad differentiam.

Differentia canum. (I) ratione patria. Melitenses. §. 12. Differunt autem *canes* variè. (I) *Patriâ. Oppian. L. I. de venat. v. 369. seqq.* septendecim notiones *canum* recenset. *Melitenses*, μελιταῖα κυνίδια, Polster-oder Schooß-Hündlein/ (de quibus latè & benè *Aldrov.* L. III. *de quadrup. c. 2. Gesner. de quadr. vivip. L. I. p. 215. seqq. Porta* L. II. *mag. nat. c. 7. Rappold. enarrat. ad* L. I. *epist. Hor. c. 38. p. 800. seqq. & ad* L. II. *serm. Horat. c. 11. p. 336. Jonston. l. c. p. m. 178.* quorumq; genus desiisse suspicatur *Th. Bartolin. C. I. epist 54. p. m. 225.*) nomen habent ab Insula *Melite*, inter Siciliam & Africam interjectâ. Hi *catelli* inprimis sexûs sequioris deliciæ sunt, non raró tamen Dominis & nutricibus suis gravium malorum fabri. *Baldus à cane necatus.* Certè *Baldus*, famosissimus JC. à rabido *caniculo* ut ajunt in labro demorsus, cùm Medentes nil mali subesse putarent, vulnusq; brevi ad cicatricem perducerent, miserè extinctus est. *Forest. L. X. observ. 27. Paraeus* L. II. *oper. c. 14. Mizald. C. V. memor. §. 91.* *Didac. Osorius.* De *Didaco Osorio*, nobili Hispano, aulicæ puellæ amore, & *catellis melitæ* babautû capto, vid. *Ursin. Acerr. philol. n. 121.* *Anglici.* *Anglici*, Englische Doggen / ceteros magnitudine & viribus superant, inq; principum aulis magnâ curâ aluntur. Prodigiosam eorum magnitudinem laudârunt prisci, & nos adhuc stupamus exteri. *Demst. Paralip. ad Rosin. A. R.* L. II. *p. m. 237. A. B. Icon. animal. Gesner. p. m. 25. seqq. Wilh. Cambden. in Britann. p. m. 190. & Joh. Caj.* in doctiss. libello *de canib. Britann.* Memorabile est, quod de rustico quodam inter *historia singularis.* pecora educato scribit *Camerar. C. I. hist. subcis. c. 75.* illum nempe quadrupedem cum *molossis* & generosis *canibus*, quos inter erant ferocissimi, Anglis Doggen dicti, certamen iniisse, eosq; fictô *latratû* & fremitû *caninô* pendulâq;, comâ, consternatos è cubiculo exegisse, mordicus interdum comprehensis illis minoribus ex indagatorum genere. Utut verò *cur canis fugiat gallinam.* generosus fuerit *canis*, fugit tamen gallinam, si noviter pullos excluserit, fascinô nempè animâ gallinæ *canis* animam ligante, inquit *Helmont. de magnet. Vuln. curat. θ. 1.* *Albani. Indici.* *Albani* robustissimi. *Indici* generosissimi. Vid. nos

nos infra. Laudabilem mentionem *Indici* alicujus *canis* facit *Phyle* in *versib. Jambicis* iisq; de *propriet. anim.* compositè conscriptis, & cum versione *Bersmanniana Lips. An. 1575. in fol. min. lit. Vogelian. edit. p. 84. Caspii Val. Flacc. L. VI. & Boreales* ferocissimi, *Ol. Magn. L. XVII. c. 6. hist. Sept.* De *Finnlandicis* vid. *Zeiler. C. V. epist. p. 158.* De *Lapponicis Mariniers.* Reise nach Norden *c. XXII. p. 33. Hispani* valdè fideles. (II) *Magnitudine.* De magnis *canibus* in *Corsica* vid. *Mich. Heberer. Ægypt. servit. L. I. c. 13. p. 16.* & in Insula *Canaria Plin. L. VIII. c. 32.* Parvos si habere cupis, statim ipsô nativitatis die iis pedunculos & spinam dorsi spiritû vini sœpius inunge, quod *Bononienses* factitant, *T. I. Ephem. nostr. Cur. obs. 79. p. m. 184.* Nobil. & Consultiss. D. *Christ. Adolf. Balduin. JC. Prefectus Electoral. Sax. Hayna, Imperialis Acad. Nat. Curios. & Reg. Societ. Anglic.* H E R M E S, *Collega & Amicus pl. colendus*, hoc nuper mecum communicavit experimentum. Ich habe / scribit, wohlgereinigt-gepülvertes nitrum genommen / einen nassen Finger drein getunckt / und so viel an dem Finger geblieben / einer tragenden Hündin alle Morgen 3. biß 4. Wochen lang vorher / ehe sie geworffen / auf die Zunge gestrichen / auch also hernach mit den jungen geworffenen Hunden ein halb Jahr lang continuiret / so sind sie gar klein blieben / weil das Nitrum wegen seiner Kälte das Wachsthum verhindert. Addo, quæ *Essling.* habet in *Itin. Italic p. 13.* In Bologna finden sich gar viele anmutige Frauen-Zimmers-Hündlein / so klein / daß dergleichen in Italien nicht / vielweniger anderer Orten / zu finden. Man giebt ihnen gantz nichts zu trincken / und wird eins um 20. 30 / biß 40 Reichst. verkaufft. Conf. *Gesner. L. I. de quadrup. p. 238.* (III.) *Formâ* cunctis notâ. Refert *Coler. L. XII. Oeconom. c. 164. p. m. 470. ex Gemm. Fris. L. I. c. 6. de divin. charact.* natum fuisse *canem* capite *acapitris* monstrosum, ex terrore, *canem*, & quidem domesticam, Mexicanam, *gibbosam*, & monstroso quodam corporis habitû, vid. in *rer. Med. nov. Hispan. Thesaur. p. m. 466.* AC. 1269 *Calissa* natus est vitulus cum duobus capitibus *caninis*, & septem pedibus vitulinis. Unum caput in cauda, alterum in fronte obversa sibi invicem spectabantur, ut ambigeres, quò esset incessurus. *Licet. L. I. de monstr. c. 4 Massen. Spec. Imagin. c. XI. §. 18.* Alium vitulum capite *canino* natum *Oeniponti* secuit Amicus noster *Stenonis Act Med. Hafn. Vol. I. obs. 131.* De monstro humano capite *canino* & latrante, eadem *l. c. obs. 26. Licet. L. II. de monstr. c. 58. 61.* Conf. *Aldrov. L. III. de quadrup. c. I. p. m. 527. & Nierenb. L. I. Hist. nat. c. 4.* De *canibus* in *Islandica* sine auribus & cauda natis vid. *Hier. Megiser. in Cosmogr. Tartar. p. 64.* Quidam habent *simos nasos.* Quidam (minores imprimis & albi) dimidiâ ex parte tonsi, leunculorum formam induunt, dicunturq; ideò Löwgen. Inter *venaticos* quidam brevissimas tibias & corpora longissima habent, ut ferarum interiora latibula subeant, Dachs-

Caspii & Boreales.
Finnlandici.
Lapponici.
(II) ratione magnitudinis.
parvi caniculi qui formandi?
(III) ratione forma.
monstra canina.
canes sine cauda, auribus &c.

Hunde dicuntur. *Curfores* verò longiſſimas & ſicciſſimas tibias, alvum ſtrictam, pectus latiſſimum ad faciliorem reſpirationem, & roſtrum acutiſſimum, ad aeris captionem, caudam ceteris longiorem, ad converſiones in curſu reciproco regendas. (IV.) *Colore.* At hunc quis enarrabit? Multi, ut *equos*, canes, aliaq; pecora variegata reddant, locum coitui deputatum datâ operâ artificiosè prius adornant. Experientiâ enim conſtat, ſi locum memoratum quispiam cortinis, quæ nigris maculis in candido temere diſperſis tigridis pellem referant, clauſerit, quòd is animalium iſto in loco coeuntium fœturam, vel ad ſolum variegatum objectum, equos, *canes*, & alia pecora, tigridis ſpecie variegata, ſit producturus: præſertim ſi color multùm illis arriſerit, & naturæ eorum reſponderit. Si quidem ſi quis *canes* viridi, aut coeruleô, vel aureô ſepimento incluſerit, non ideo *canes* quoq; virides, cæruleos, aureos produci debere putes, cùm hi colores naturæ ipſorum non conveniant. At ſi totum locum nigris cortinis ſepſeris, nigra, ſi albis, alba, ſi ruffis, ruffa, ſi maculatis, maculata produces animalia. *Kirch. de Magnet. L. III. P. VII. p. m.* 732. Stupenda phantaſiæ vis! Et aquæ diverſitas colorem mutat. Vid. *Sachs. Gammarol. L. I. c. 17. p. m. 394. ſeqq.* & *Garmann. L. I. de Mirac. mort. Tit. 1. § 23.* De *canum* varietate in novo orbe vid. *Aldrov. in Paralip. hiſt. anim. p. m. 149.* ℞. Atrament. metallic. & ſucc. ſtercor. aſinin. ſevumque caprin. & coq. ſimul. Hôc ſi candidum *canem* 10 dies crebriùs innuxeris, nigreſcet. *Pegapomen. de cur. can. c. 39.* De coloribus pilorum in collo *canis* irati vid. sîs *Boyle de color. p. 29.* (V.) *Educatione.* Hæc quantum valeat, bini Lycurgi *canes ap. Plut. de puer. inſtit.* Conf. *Camer. C. II. embl. n. 59.* & *Baſil. embl. 35.* abundè teſtantur. Pulchrè. *Ariſtot. II. Eth. 1.* (VI.) *Robore Canis* fœmina currendo cedit mari. Domeſtici ſunt pinguiores, habentque plures pilos, quàm Venatici. Hi enim ſi æquè piloſi ac pingues eſſent, facilè incaleſcerent, ſicq; in curſu deficerent. *Canes epirotici*, à Moloſſa, civitate Epiri, ob ſingulare robur maximè commendantur. *Saxo Grammat. L. VI.* narrat: *Biornoni* inuſitatæ ferocitatis *canem* exſtitiſſe qui ſæpius bis ſenos ſolus viros oppreſſerit. De *Albanis* mira narrat *Plin. L. VIII. c. 40.* & *Strabo L. XV.* De *Indicis* (quorum diverſa genera ſiſtit *Nierenberg. L. IX. H. N. c. 36.*) *Curt. L. IX. c. 1.* Conf. *J. Bapt. Port. L. II. Mag. nat. c. 6.* At plura aliquando *tranſcribimus*, quàm *credimus*. Nam nec *affirmare* ſuſtinemus, de quibus dubitamus, nec *ſubducere*, quod accepimus. Hæc *boni* & *fidelis* Hiſtorici nota eſt, judiciô *Loccenii in not. Polit. ad h. l. Curt. Canis*, cui nomen *Leoninus*, tam ſtrenuè cum Indis pugnavit, ut eum magis, quam viginti Hiſpanos, metuerint. *Camer. C. II. oper. ſubciſ. c. 88.* Conf. *M. Paul. Venet. L. II. de Region. Orient. c. 49.* Rex *Hugo* Imperatori Romano duos quondam miſit *canes*, tanti roboris & feritatis, ut cum

(IV) Coloris. color ex aſpectu.

ab aqua.

(V) educationes.

(VI.) roboris.

Epirotici.

Albani.

Indici.

Leoninus.

Imperator ferè dilaniatus.

cum protinus dilaniâssent, nî ab aliis detenti fuissent. Fortè quòd Græcorum more Cheristro (seu Theristro) opertum, habitûq; insolitô indutum viderint, putantes, esse monstrum. *Luitprand. Oper. de Imperat. L. III. p. m. 56.* (VII.) *Animositate.* In senio torpidi fiunt ac somnolenti. Mitiores *canes*, calidô bestiarum cruore assumtô, mordacissimi evadunt. *Sperling. Lib. II. Zool. c. 3, axiom. 2.* (VIII. *Pilis.* Alii habent longos, alii breves, crispulos, albos, nigros &c. In *Islandia* sunt candidissimi pilis densissimis, qs. massæ involutæ lanæ formati. *Ol. Magn. L. XVIII. Hist. sept. c. 6.* Sunt etiam sine pilis, molli tantùm cute fulvisq; maculis aspersâ. *Villosos canes* ajunt ex eo primùm natos, quòd matres in villosis segetibus desederint. *Weinrich. de monstris. c. 17. p. m. 161.* vel quòd jacens *catella* in mollibus arietis velleribus conceperit. *Porta* L. II. *Mag. nat.* c. 19. Robur in esse pilis, *Simsonis* historia probat; *Judic.* XVI. 16. & Cl. *Borrichius, Doctor quondam meus in antiqua & Regiâ Acad. Hafniensi*, singulari illustrat exemplô apud *Bartholin. C. IV. epist. 76 p. m. 452.* Vidit enim virum, qui librarum quadringentarum & amplius incudem ferream villis capillorum occipitii in altum promtè elevabat. (IX.) *Officiô.* Sunt enim *domestici*, qui dies noctesq; ædes custodiunt, ideò vocantur à *Plaut. in Mil. gloriof. a. II. S. 2. ℣. 57. custodes*, ut *Hylax* ille Maronianus, *qui in limine latrat, Ed. VIII. ℣. 107.* Apud veteres non solùm *vivus canis* (quem *Plaut. Truc. a. II. f. 4. ℣. 1. mordacem* nominat,) accubare solebat, sed etiam sculpi, vel januæ appingi, cum hac inscriptione; *cave canem!* Hi *canes* dicebantur *ostiarii*, à ICtis *vincti*, græcè δεσμιοὶ, οἰκουροὶ. *Villatici*, qui villas tuentur, Vorwercks-Hunde. Hi vel liberè circumeunt, vel catenâ per diem vincti & noctibus soluti sunt, unde dicuntur *catenarii*. Rectè monet *Varro de R. R. c. 125.* interdiu clusos esse debere, ut noctû acriores & vigilantiores sint. *Villatici* Turcarum *canes* peculiarem herum non habent, atq; licèt ædes non ingrediantur, tegetes tamen semper in area stratas habent, quibus incubent, & juxtà parietes concava quædam saxa, in quæ offarum reliquiæ, panis & ossa conjiciuntur, queîs vesci possunt. *Bellon. Lib. III. obs. 40. Pecuarii*, qui gregem comitantur & defendunt, Schaaf- oder Vieh-Hunde. Huic muneri seu servitio ab omni ævo præfecti sunt, quod ex Antiquitate longiùs deduxit *Stephan. in not. ad Sax. Grammat.* Requiritur in his maximum robur & alacritas, ut lupos aliasq; feras repellere, persequi & domare queant. Vid. de his aliisq; *Conr. Heresbach. L. III. de R. R p. m. 589. seqq. Varron. L. II. de R. R. c. 9. & Columell. L. VII. de R. R. c. 12. Armillati* plerunq; sunt. Hinc *Propert. L. IV. eleg. 8.*

- - - - *armillatis, colla molossa* canes.

Armillatus est, qui armillas gestat. *Sueton. in Calig. c. 52. & Neron. c. 30. Armillum*, quod & *Armilo* Apulejo, aliud est vas vinarium, propriè tamen

(VII) Animositate.
(VIII) Pilorum.
unde canes villosi?
Pilis in esse robur.
(IX.) Officii, Domestici.
Villatici.
Pecuarii.
Armillum,

collare canum venaticorum & *pecuariorum* dicitur *millus*, factum ex corio, confixumq; clavis ferreis eminentibus, adversùs impetum luporũ aliorumque animalium. Sed apud *Varron. L. II. de R. R. c. 9.* dicitur *malium*, alii scribunt *melium*. *Passerat, Prælect. in Propert. h. l.* Laudatissimi olim erant *Molossici*, seu *Epirotici*, quos *Virg. L. III. Georg. pingui serô pasci* jubet. Conf. *Gesner. L. I. de Quadrupedib. p. 265.* Culpandus itaq; *Ajax*, quòd inter alia *canes pastorales* captivos abduxerit, & in eos vel mactando, vel dissecando, vel flagris cædendo sævierit, uti ex *Sophocle in Ajac. flagellif. ℣. 297. seqq.* apparet. Unde *Strepsiades* ad *Socrat.* apud *Aristophan. in Nubib. a. I. S. 3. ℣. 46.* τὸ δὲ μὴ κοιῶν οἴκοθεν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμον' ἔχοντα, i. e. *interprete Frischlino: Siccine miserum me hodie domo* (ex auditorio Philosophor.) *advenire huc sine pelle canina.* *Venatici*, seu *canes ad venandum*, *Ter. in Andria a. I. s. 1. Turneb. L. III. Adv. c. 23.* vel *Hyrcani comites*, *Virg. in Cyr. ℣. 308.*

Ajax culpatur.

Venatici.

Vestigatores. Horum alii sunt *Vestigatores*, Stäuber- oder Spür-Hunde / qui præcipuâ sagacitate ferarum latebras & vestigia scrutantur ac produnt, de quibus *Ennius L. X. annal.*

- - - εἶμι πρὸς ὕλαν,
καὶ παρὰ πεύκας, ἵνα θηροφόνοι
στιβεύει κύνες, - - h. e.

- - - *quin ipsa sylvas peto*
pinusq;, uti infesti
canes indagine prædam
vestigant - - inquit *Phædra* ap. *Eurip. in Hippolyt. a. I. ℣. 187. seq.*

στιβεύει, ait: hinc Germanorum illud stebern / ausstebern ortum esse puto. Alii *Vertagi*, seu *vertrahi*, rectiùs tamen *fertrahi* *Turneb. L. XVIII. Adv. c. 1.* qui captam feram trahunt ad dominum, de quibus *Martial. L. XIV. ep. 200.* Hujus generis celebrantur ob velocitatem *Laconici*, seu *veloces Spartæ catuli Virg. III. Georg. ℣. 405.* Alii *aquatici*, qui prædam venantur in aquis. Alii alius generis: Dachs-Hüner- Wind-Hunde 2c. Qui verò optimi sint inter *Venaticos*, quis color, quæ species, forma, educatio ipsis conveniat, longissimè docent *Oppian L. I. de Venat. p. m. 400. seqq. Boesch. L. II. hist. med. c. 29. p. m. 250. Petr. Angelin. L. V. Cyneget. p. m. 137. seqq. Nat. Comes L. I. de Venation. Gesner. L. I. de quadrup. p. 239. seqq. Nemesian. in Cyneg. ℣. 108. seqq. Heresbach. L. de Venation. Varro L. II. de R. R. c. 9. Wilh. Ursin. Gymnasiarch. Sarepont. Colloq. lect. L. III. p. m. 572. Arrian. in cynegetic. Rivin. tract. de cura can. Heresbach. L. III. de R. R. p. m. 591. seqq.* Tanti fecit quidam *Silesiæ* Dux *canes* suos *venaticos*, ut etiam testamentum conditurus domum ædificari jusserit, in qua *canes*, qui utiles fuerunt venationi, ob senectutem & corporis debilitatem nunc à suis relicti dominis,

fertrahi.

aquatici.

quanti habiti sint Venatici.

usq;

usq; ad dies vitæ alerentur. Et *Dornadilla*, Scotiæ Rex, ſi quis *venaticorum canum* inter venandum oculum aliudvé membrum caſu amiſiſſet, eum publicè ali jubebat. *Zuvinger. Th. V. H. p. m. 3370.* Probè autem diſpiciendum, cui generi ſingulos applicare velis, ut eorum animalium, quæ venationi ſunt deſtinata, ſanguinem cum oſſis ſtatim poſt ablactationem ſubminiſtres; nempè ſi ad *cervos* & *lepores*, cervinum vel leporinum, ſi ad *apros* & *vulpes*, aprinum & vulpinum ſanguinem dabis: ſi ad *perdices* cor, inteſtina & capita earum porriges. Hâc ratione fiet, ut ſtatim horum animalium veſtigia inſequantur, nec aliis aviculis, aut animalibus obviis, animum applicent, & à recta venatione avertantur. *Wecker. L. VI. de ſecret. c. 9.* *regula pro Venatoribus*

- - - - venaticus, *ex quo*
tempore cervinam *pellem latravit in aula*,
militat in Sylvis - - - - - - *Horat. L. I. epiſt.*

In *Islandia* & *Ferroenſibus* Inſulis etiam *ovium* venationi deſtin[illegible] ſicut ex incolis accepit Multiſcius *Bartholinus*, *Preceptor quondam m[illegible] optimus.* Ad nutum imperantis domini balantes in rupibus *oves* apprehendere docti ſunt, domumq; referre, quascunq; digito indicaverit. Nec aliâ ratione ad uſus ſuos poſſent totô annô inter nives errantes perducere incolæ, niſi hâc canum ſagacitate. Eôdem modô *oves britannicas* vel ad mactandum prehendi, vel Sanandum capi, nullâ prorſus læſione, jamdudum teſtatus eſt *Cajus* in curioſo ſuo de *Canibus britannicis libro p. m. 6.* quem, ceu *lancem Saturam*, in fine dabimus. Dantur etiam *canes militares*, de quibus *Ol. Magn. L. XVII. c. 7. Richter. axiom. Oecon. 262. p. m. 448. Beat. Rhenan. L. I. rer. Germ. p. m. 76. Plin.* L. VIII. c. 40. *Nierenberg.* Lib. IX. c. 38. *Camerar.* C. II. *Med hiſt.* c. 94. *Biſciol.* L. XVII. *hor. ſubciſ.* c. 11. *Aldrovand.* L. III. *de quadrup. c. 4. p. m. 543. & c. I. p. m. 533. Gesner. L. I. de quadrup. vivip. p. m. 259. & 216. ſeqq. & Nos infra Sect. II. Membr. 2. Part. 2. cap. 6.* *Ovium venatio.* *bellicoſi.*

- - - - *quæ turba* canum *non ſegniùs acres*
exilit ad litæos pugnasq; capeſſit heriles?

ait de *Caſpiis Val. Flaccus L. VI. Argon.* De *ſylveſtribus canibus* Weſprinl in Hungaria evolvi meretur *Zeiler. P. I. Itin. Germ. c. 29. p. m. 577.* De aliis in Palæſtina, *Vahu* Arabibus dictis, vocem humanam ejulatû exprimentibus, vid. *Troslo Itin. orient. p. 79.* Apud Tartaros Septentrionales *canes*, aſini magnitudine, jugum ſubeunt & trahas vehunt, cujusmodi boves ſolent, duobus jugo ſuppoſitis. In novi orbis plaga paſſim ſarcinas dominorum ſuorum velut aſini deferunt. Vid *Schott. Phyſ. Curioſ. L. VIII. c. 19. p. m. 838. M. Paul. Venet. de Region. Orient. L. III. c. 48. p. m. 401. Gesner.* *ſylveſtres.* *alii trahas vehunt &c.*

ner. L. I. de quadrup. p. m. 215. Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 405. Job. Xiphilin. in epit. Dion. p. m. 269. Cardan. var. rer. L. I. c. 4 p. m. 36. Ant. Var. rer. Moscovvit. p. m. 63. & Nos infrà *Sect. II. Memb. III. c. 3. §. 1. seqq.* (X.) Deniq; differunt *nominibus*. Singuli peculiari gaudent. Jubent Scriptores nomina *canina* aut *monosyllaba*, aut *δυσύλλαβα* esse, certè brevia & pronunciatû vocatûq; facillima. Talia sunt apud Xenoph. L. de venat. Ψυχὴ, Θυμὸς, Πόρπαξ, λόχος, φρουρὰ &c. Germanicè Fuchs/ Wolff Türck/ Schütz ꝛc. Plura vid. apud *Gesner. L. I. de quadrup. p. m. 199.* Apud *Jov. Pontan.* in poemat. passim *Asterion* est nomen *canis*, ut & *Borgetus*, quem album fuisse *Hercules Stroza, Fil.* in epiced. hujus *canis* ℣. 117. & seqq. probat.

(X) ratione nominum.

> *Heu* candore *nives, illumq; anteibat* olorem
> *formosa meruit quô Juppiter oscula Leida.*

De *Catella* Publii *Issa*, vid. *Martial. L. I. ep. 90.* Mirari autem quis posset, cur *Naso III. Met. f. 2. canibus*, ex natura quidem & proprietatibus eorum ducta, [illegible] trisyllaba, etiam tetrasyllaba indiderit nomina, e. g. *Ichnobates, Melam[illegible] Pamphagus, Neprobionus* &c. cùm apud *Xenophont.* nullum duabus Syllabis longius reperiatur, qui tamen plura, quàm *Ovid.* recenset. (XI.) Tandem differunt *sexû*. Est enim mas & fœmina. Has Persæ valde honorant, teste *Schickardo in Tarich. p. 46.* Quidam generantur ex *cane & lupo*, (Lyciscæ) ex *cane & vulpe*, de quibus *Xenoph. L. de venat.* & *Porta L. II. Mag. nat. c. 6.* dicti Alopecidæ, ex *cane & leæna*, aliisq; bestiis. Inde truculentiores fœtus, quod è veteribus ostendit *Majol. l. a. p. 227.* Alex. Macedo canem habuit *ex tigride & cane* natum, ab Albanorum Rege sibi d[o]natum, tantæ ferocitatis & roboris, ut ursos & apros in prœlio contemneret *Plin.* Lib. VIII. cap. 50. Conf. *Camerar.* C. II. *embl. 7.* Plura dabunt *Aldrov.* Lib. III. *de quadrup. Gesner. de quadrup. vivip.* Lib. I. *Zvvinger, Vol.* XXIII. *Th. V. H.* L. II. *p. m. 3985. a. b. Nierenb.* L. IX. *H. N. c. 36. & seqq.* &. quos suprà laudavi, *Oppian. Rivin.* aliique *κυνήγεται*. Adde sis elegantissimum *κυνελόγιον Jacobi Micylli*, ligatis verbis scriptum, atque *Casp. Dornavio in Amphitheatr. scient. Socrat. Joco-Ser. T. I. p. 506. seqq.* studiosè annotatum, & aureolum *J. Caji libell*; ad quem Te ablego, ideò nolui prolixior hîc esse, siquidem is grandi me fasce levabit.

(XI) ratione sexûs.

CAPUT.

CAPUT III.

Specialiorem canis deſcriptionem exhibet.

§. 1.

Quantum *canis* in Anatome ab homine differat, latiùs dicit *Severin. Zool. P. IV. p. m. 385.* nec neſciunt iſtud cuncti ſublimioris Medicinæ alumni. *Oculus* enim Artis noſtræ *Anatome.* Nos hîc, quæ vel aliorum, vel noſtrâ induſtriâ ſingulariter obſervavimus in primariis partibus, ultrò communicabimus. Juvat verò à *capite* ordiri. *Caput* & *cerebrum canis* benè temperatum eſſe, docile ejus *ingenium* & tenax *memoria* abunde teſtantur. Dedimus ſuprà exempla aſteriſcô digna c. 2. *Vermiculum* teretem & oblongum in *cerebro canis* Roſtochii olim vidit *Zephyrus* noſter. Et nos, factâ inflatione in Ventriculum *cerebri* quartum, *glandulam pinealem* motitari vidimus. *Canem tricipitem* nobis ſiſtit *Borell. C. II, obſ. 83.* Quid verò de Poetarum *tricipite Cerbero? Cerberus* qs. κρεοβόρος carnivorus, quem *Eurip.* vocat θῆρα τρικάρηνον, in ſpelunca quadam ante fores Plutonis recumbit, omnibus ingreſſuris humaniſſimè blanditur, at neminem patitur exire, Vid. *Jac. Cruquii Enarrat. ad Hor. L. I, od. 4. ỷ. 7.* Sed cunctos. *horrendis latratibus terret*, *VI. Æneid. ỷ. 417.*

Canis & hominis differentia. *Caput & cerebrum.* *Vermis in cerebro.* *motio glandulæ pinealis* *canis triceps cerberus.*

> *. . . . ſervans pervigil atra*
> *limina. Jan. Secund.* L. III. *eleg. 1. ỷ. 7. ſeqq.*

Hinc paſſim ejus tituli: *tartareus cuſtos. VI. Æneid. ỷ. 395. janitor æternùm latrans, ibid. ỷ. 400. immanis janitor aulæ. Hor. III, C, XI.* *Forma* corporis *cani* fingitur ſimilis, ſed.

> *anguibus hinc atq; hinc horrent cui colla reflexis,*
> *ſanguineiq; micant ardorem luminis orbes. in Culic. ỷ. 219. ſeqq.*

Monſtrat effigiem ejus tyronibus *Taubmann. Comm. in Culic. p. 89.* Add. sîs *Svidam in voce* Κέρβερος. *lit. K. 5. fac. 1. col. B.* ejusq; bonum interpretem *Wolff. col. 494.* Vulgò *tria* ipſi affingunt capita, hinc *Maroni* eſt *trifaux*, *VI. Æneid. ỷ. 417. tria guttura habens, ibid. ỷ. 421.* cuî *tria ſunt latrantia colla: Prop.* L. III. *el. 18. Heſiod.* autem in *Theogonia* πεντηκοντακέφαλος, *quinquaginta* habens capita. *Horatio bellua centiceps. Tibull.* L. III. ait: quæ *anguineâ vincta catenâ.* Ceterùm ſi *phyſicè* explanes fabulam, *geneſin rerum naturalium* mihi dabis facilè. Etenim *Cerberus Echidnæ* & *Typhonis* Fil. *Typho* ardens, *Echidna* frigidiſſimùm animal, quod *viperam* ſignificat. Harum qualitatum miſtura eſt ortus omnium rerum. Hinc fit, ut animalibus è cœlo ad inferos deſcendentibus, renaſcentibus, *Cerberus* blandiatur, at

capita ejus. *explicatio fabulæ phyſica.*

morale ex- positio contrà nitentes, i. e. morituras, deterreat animas. *Moraliter* si exponas, dixeris: *Cerberum* esse idéam *avaritiæ*. Advenientibus opibus blanditur, semperq; ingeminat *affer, affer!* *Prov.* XXX. 15. At si roges, ut det, nunquam dabit, quin ipsi *pridem tonsor ungues demserat, collegit omnia, abstulit præsegmina. Plaut. Aulul. a. II. S. IV. ỳ. 43. seqq.* Πολυκέφαλος est, i. é. Apostolo interprete, ῥίζα πάντων τῶν κακῶν. 1. Tim. VI. 10. In spelunca habitat: stultissimus hominum avarus: verbo; ἄφρων. Luc. XII. 20. *Hercules* demum extraxit Cerberum, intellige singularem animi magnitudinem. *Bocch. Symb. quest. 9.* *canis ἀκέφαλος.* *Canem* sine *capite, ore*, vel quoquam illi *analogo*, natum notat *Regner. de Graaf L. de organ. mul. gener. inf. c. 15. p. 289.* *obs. anatom* Feci olim experimentum in *cane* lactante circa spinalem medullam, scrutaturus, num *membrana* aut ipsa *medulla* magis sentiret? dum *membranam* secarem, *cane* jam ferè mortuâ, nullum amplius motum membrorum notavi, tactâ autem, seu divisâ scalpellô *medullâ*, motum in crure sensi manifestum.

calvaria. 2. §. *Calvariam canis* suturis esse distinctam, contrà *Arist.* docet *Vesal. L. I. c. 5.* & *Lynceus* ille *Faber in exposit. animal. nov. Hisp. Nardi Anton. Rechi p. m. 476:* "Et ita omninò est. In *calvaria* etiam ejus, secus quàm in hominis, latum tenueq; os admodum spectatur ab occipitis osse pronatum, ac totum superiori cerebelli sedi non secus instratum, quam duræ cerebri membranæ processum in hominibus cerebello obductum cernimus. *canes cornuti.* *Id L. I. c. 6.* De *canibus cornutis* vid. sîs *Logograph. mea c. III. Sect. I. §. 2.* & *Jonston. L. I. de quadrup. p. 85. a.*

oculi canis. an catuli canum cæci. §. 3. *Oculi canis* innatâ radiant luce. *Catulos* novem dies cæcos, plebis fides est. Læderentur omninò tenelli *catellorum* oculi, vel ab aere ambiente, vel à luce majori, nisi prudentissima Natura, hoc malum ocyus declinatura, tenuissimâ cuticulâ eos obtegeret. Quid verò hanc solertiam Naturæ vocamus *cæcitatem?* cæcitas est privatio, num ab hac ad habitum datur regressus? frustrà igitur quæritur: an cæci *canum catuli* monstra? Verè *Sperling. L. I. Inst. Phys. c. 9. qu. 8. p. m. 271.* *In oculorum fabrica tam sapiens Natura varietas, & tam varia ejusdem Sapientia est, ut ignavos etiam & rudes ad sui rapiat contemplationem.* Aquila *perfectis nascitur oculis, canis* imperfectis, *sed tamen* perficiendis. Quæ aliàs *Autor Collegii anat. Amstel. privat. P. I. p. m. 30. seqq.* in *canibus* notavit, nos etiam non semel vidimus, ut tædeat repetere. Ceterùm quò liberaliùs aluntur lacte, eò seriùs oculos aperire dicuntur. Optimus habetur, qui postremò lucem aspicit, (quod communiter septimo die fieri solet, rarò ultrà vigessimum,) aut quem primùm fert in cubile mater, si vulgo credimus. *Jonston. Cl. VII.* *fabula plebis.* *Thaum. nat. c. XI. p. 304.* At fabulæ & plebis somnia adeò passim invaluerunt, ut etiam doctos fascinaverint Viros. Scilicet *nulla res efficaciùs regit*

multi-

multitudinem, *quàm superstitio*, *Curt.* L. IV. c. 10. & Philosophi etiam *fabularum* quodammodò *amatores* sunt. *Arist.* L. I. *Met. c.* 2. Ni molestum fuerit, adi *Sachs. nostrum in Gammar.* Lib. I. c. 2. *Kirchmayeri dissert. Zool. Deusing. diss. select. Vogt. Curiosit. Delicias phys.* & Physical. Zeitvertreiber / *Schott. Phys. cur. Sperling Zoolog. Eph. Cur. Germ.* T. II. *obs.* 57. & videbis plurimas scholarum fabellas, *Physica* adspersas, magnô zelô damnatas.

§. 4. *Nares* habet *canis* insigni odorandi facultate præditas. *Vis* enim *canum odora.* L. IV. *Æneid.* ỽ. 132. Hinc vetustissimus Poeta *Liv. Andron.* eos vocat *odorisequos*: anserem tamen eum præcellere, putant alii. Posteriora & excrementa sociorum odorantur, quia qualitates corporis odore cognoscunt. Nec tantùm Dominorum suorum, sed quoq; lupi, apri, aliorumque brutorum, vestigia à se invicem discernunt. Turcas à Christianis odore cognoscebant in Insula *Rhodo*: hinc illos latratû terrebant, & proscindebant mordicus, his verò abblandiebantur. *Sabellic. Dec.* III L. 19. *Schott. Phys Cur.* L. VIII. c. 19. p. m. 839. Graminis odore valde delectantur. Falluntur sc. & putant, esse gramen alimentarium, ideo abstinere nequeunt à gramine odorifero, etsi ipsis postea noceat. *Keckermann. Syst. phys.* L. II. c. 24. In floridis & odoriferis pratis impediuntur à venatione. Diversissimæ enim exhalationes turbant olfactum; contrarium tamen asserit *Chrys. Orat.* 20. Scribens: *canem bene institutum non impediri ab investigandis feris, etiamsi* multi odores *ex fructibus & floribus misceantur.* Flantibus *Zephyris* frequenter etiam à feris aberrant, propterea quòd hi venti suâ tùm humiditate, tùm etiam continuô, & terris admodum vicinô, flatû aerem densant & confundunt, ut *ferarum odorem*, quô penè *solô* ad insequendum ducuntur *canes*, nec satis idoneè in se recipiant, nec etiam diu interdum servent. *Keckerm. Curs. phil. disp.* 7. *coroll.* 8. Quidam *perdices* & *coturnices* eminus odorantur, nec desinunt, donec capta fuerit præda. Ad longiùs remota cadavera accurrunt, & ululatû sæpè funera præsagiunt, quia cadaverosorum ægrorum odorem naribus percipiunt, & desiderio illius tenentur. *Bartol.* C. III. *ep.* 58. *p. m.* 231. Victis à Polonis Germanis, non procul *Uratislaviâ*, *canes* catervatim confluxêre cadavera voraturi; inde locus iste dictus est Hunds-Feld. *Spir. Chron. Lehmann. L. V. c.* 42. *p. m.* 480. De *vulturibus* refert *Albert. c.* 25. quòd, post bellum Trojanum, ad spatium leucarum 500 senserint odorem ex cadaveribus occisorum. *Æthiopes Antillarum* tam subtili odoratu præditi sunt, ut etiam *Æthiopis* alicujus & *Galli* vestigia discernere queant, dum saltem olfaciunt locum viæ, ubi incesserunt. *Ephem. Erud. à Cl. Nitsch. vers.* T. III. *p. m.* 105. Ceterùm *canis nares*, ut etiam ovis & bovis, semper madent.

nares. *olfactus.* *à quibus turbetur.* Hunds-Feld. *Vulturum olfactus.* *& æthiopum.*

Causa in novo nasi vase à felicissimo *Stenonio* detecto quærenda est. De mira *narium* sagacitate. *Borrich. Vol. 4. Act. Med. Haf. obs. 49.*

causa olfactus canis varia.

§. 5. Unde autem tàm excellens *cani olfactus*? *Sebitz.* L. III. *de facult. alim. p. m. 625. processibus mammillaribus* imputat (quos organa olfactus credit,) & *cerebri canis valdè sicco. Sperling. ait.* L. III. *Zool. c. 19. qu. 4.* quia *nervus odoratûs major est in cane*, quàm in bove, aut alio bruto. Ast non *mammillares processus*, sed ipsam *membranam*, *naribus obductam*, verum esse odoratûs instrumentum, *Rolfinc.* & *Schneider.* dudum probârunt: ille L. IV. *differt. anat. c. 30*, hic *L. de osse cribriformi*, ubi cumprimis *p. m. 304. seqq.* varia, *odoratum* & *naturam canum* spectantia, illustrat. Novum *odoratus* systema dedit nobis *Casp. Bartolin. Junior. T. V. Act. Med. Hafn. obs. 16.* quod sanè curiosissimâ speculatione dignum. Add. *Boneti L. I. Med. Septentr. Sect.* XXIII *c. 6. p. m. 276. B.* Hæc *membrana* à re odorabili, mediante aëre, *substantiam* quandam *corpoream*, tenuem, & aëream recipit, constituitq; olfactum. Putant quidam, nudam odoris speciem à re odorata, sed planè spiritualiter, ceu imaginem à re visibili, emissam ad organum olfactûs deferri & recipi. At omninò *aliquid reale* esse oportet, quod odoratum movet, neque tamen materialis qualitas, quæ cum corpusculis suis nullibi certò cohæret, sed inordinatè aëris motû movetur. Sunt, qui *atomos* explodunt, at frustrà.

Vera olfactûs causa.

§. 6. In omnibus *canibus*, quos cum Curioso *Zephyro* secui, semper *nervos* ad finem nasi ferè extensos, item *membranam* nares internas & externas Vestientem moderatè siccam annotavi. Hinc perfectionis *odoratûs* causam *canum organo olfactûs* ascribimus, quod istud sc. pluribus fibris nervosis, iisdemque delicatioribus & ad odores recipiendos exactiùs dispositis, exuberet. Inest enim *canibus* olfactûs organon siccius, quippe pituita non in illis viâ ordinariâ defluit, sed per quosdam meatus, quos in extremitatibus nasi distinctè cernis. Vel *canes* quoque *olfactú* homines vincunt, quoniam non ita crassis ciborum vaporibus replentur, sicuti homines, qui, fumis ex stomacho & varia esculentorum mixtura emissis, obstant, ne tenuiores corporum particulæ, quæ odorem efficiunt, recipiantur. Unde ipsimet *canes*, si multùm in culinis versentur, aut pastû largiori sanginentur, sagacitatem suam amittunt, & *olfactûs* deterioris evadunt, quàm si in suis latibulis recludantur, & ois duntaxat cibus, venaturis idoneus, subministretur. Imò si homines solis fructibus aut radicibus victitarent, haud dubium est, quin ceteros, qui lautioribus cibis epularentur, olfactu essent superaturi, sicuti de quodam *Joanne Leodiensi* refert Nob. Vir *Kenelmus*, *Eques Digbæus*, *in*

alia.

pulchra historia.

tract. de corpor. c. 27. qui timore in sylvam, ob appropinquantes milites, adactus, multis annis illic vitam transegit, *sylvestribus pomis, glandibus* & *radicibus* vescens. Post verò agrestium insidiis captus, ubi verba proferre didicit, narravit, se *odoratu*, quamdiu inter feras degit, *cibos exploràsse*, ipsum *insequentes Venatores* percepisse, eorumq; insidias non raro elusisse. Quò exemplô notum fit, narium sagacitatem generosorum ciborum vaporibus corrumpi, & nonnihil homines etiam olfactû *canibus* & ceteris animalibus cedere, quia cibis lautioribus pascuntur, & nares crassis opsoniorum vaporibus infarciunt.

§. 7. *Os canis* habet resciſſum. Senescentibus vox evadit gravior. Mutatur etiam aliquando in exsectis & jam Venere utentibus. Scilicet in exsectis non est ille caloris vehemens motus, qui partes vocales dilatat, vocemque graviorem reddit. Mos erat olim *novis nuptis*, post primæ noctis concubitum, illudere *dimensione colli*. Si enim collum eandem haberet crassitiem, quam habebat ante concubitum, credebantur intactæ. Sin: jam Venerem expertæ. Cur verò? scilicet in illa caloris & spirituum lucta, imò in illa totius corporis concussione, necesse est inprimis laborare partes respirationi inservientes. Inter illas cùm sit *collum*, factum quippe propter pulmones, mirum non est, canes ipsius in nisu illo fieri tumidiores. Vid. *Casp. Hofmann. Lib. I. de Gener. Hom. cap. 20.* *Os.* *dimensio Veterum colli.*

§. 8. Κυνάγχη seu συνάγχη (nos enim autoritate *Galen.* III. *prognost. t. 18.* nullam de vocibus heîc movebimus rixam,) in *fata cane* à lymphæ defectu notavimus. In jugulo & collo potiſſimùm sita sunt *lymphatica* vasa, ut pro humectanda aspera arteria, quia cartilagines ab aſſidua aëris reciprocatione facilè exsiccantur, unctuoso humori, quô ejus tunicæ perfunduntur, materiam suggerant, & partes vicinas ad motum reddant aptiores. Hôc autem liquore exhaustô vox fit clangosa, & spiritus non sine summa difficultate trahitur, quamvis in thorace vel pulmonibus nullum existat vitium. *κυνάγχη.*

§. 9. De *spasmo cynico* paſſim agunt Practici, quos vide A sudore faciei retropulso eundem affectum observavit *D. Sim. Paulli in suo de Regio equo Judicio med. p. m. 21.* *Ululatus canum nocturnus* valdè obominabilis & molestus, ideò *à Virg. I. Geog. v. 470.* dicuntur *obsceni*, mali ominis. *Obscenitas* enim ominis proprium est, nempè quia *obscena* omnia & *fœda* antiquis visa tristia & infausta, ut contra *pura purgataq;* læta & felicia. Quid sentiendum de ho. *ferali ululatu*, docet *Th. Barthol. L. III. de luc. anim. c. 9.* In quibusdam Germaniæ locis pro infausto habetur omine, non secùs ac *prægnans canis obviam fortè facta. Vid. Rosin.* L. III. *A. R. c. 9. p. m.* *spasmus cynicus.* *ululatus canum.*

c. 9. p. m. 454. B. Alex. ab Alex. L. V. c. 13. *Zvvinger. Th. Vit. hum.* T. II. *p. m. 1365.* At cur *atri canis ingressus* aut *transcursus*, priscis adeo invisus? Vid. *Terent. Phorm. a. IV. s. 4.* Genus augurii *domesticum* erat, cùm vel *serpens* vel *mustela* visa erat, vel *gallina* cecinerat, aut *canis ater ingressus* erat ædes. Hujus auspicii inventor fuit *Telegonus. Turneb.* Lib. IX. *Adverf. c. 21.* Res *atræ* verò apud paganos omnes habebantur pro infaustis. Vi.r L. IX *æn. ℣. 719. X. æneid. ℣. 77. Hor. IV. Od. 41.* L. III. *æneid. ℣. 64. atri lapilli*, idq; more gentis *Thraciæ*, quæ calculorum colore dies *felices* ab *infelicibus* distinguere solebat. *Plin.* VII. 40. *Ovid. L.* XV. *Met. f. 1. ℣. 41. Hildebrand. de natalit. Veter. p. 28.* Læta contrà & auspicata dicebantur *alba*, *candida*, *nivea*. Vid. *Ovid.* L. V. *Trist. eleg. 5. ℣. 13. Tibull.* L. I. *eleg. 8. ℣. 63.* Sic Veteres solebant sedere vel accumbere, cùm in plerisque solennioribus aliis, tùm vel maximè *natalitiis* conviviis, *albas lacernas prætextamq; induti*, quas vestes *Prytanicas* vocabant. *Stuck. L. I. Antiq. conviv. c. 16.* Hunc ritum disertè notant *Horat. II. Sat. 2. ℣. 15. Ovid. L. III. Trist. eleg. 13. ℣. 13. & L. V. eleg. 5. ℣. 7. Pers. Sat. I. ℣. 25. Æl. Lamprid. in vit. Imp. Alex. Sever.* Nimirum lautissimus quisque erat *albatus*, præsertim diebus festis, rebusque lætis, & tales etiam convivia inibant, vid. *Turneb.* L. XXI. *Adverf. cap. 3. prudent. L. I. adv. Symmach. ℣. 546. Lambin. Comm. in Hor. II. Sat. 2. p. m. 83. J. Durant. Cassell. L. II. Var. c. 20. Barth. L. XLI. Adverf. c. 3. p. m. 1830. togis sc. recentibus & nondum obsoletis*, quas *Senec. epist. 93. mundas*, *& L. de tranquillit. anim. c. 1. ex arcula prolatas* dicit. Hinc *Tullii* in *Vatinianum* verborum fulmina, quòd *atratus* in convivio cœnatus fuerat: Sic Dis superis *alba*, inferis *atra sacrificia* offerebantur. *Demster.* ad *c. 9. A. R. Rosin. p. m. 610.* Qui Magistratum aliquem petebant, *candidam* gestabant *togam*, & *cretâ conspersam*, ut *candesceret* & *splenderet. Lips. L. I. Elect. c 13.* Hinc adhuc *Candidati* nostri. Vid. *Macrob. I. Saturn. c. 16. Isidor. L. XIX. c. 24. Sigon. L. II. de Judic. c. 30. & L. III. c. 19. Lips. l. c. Freig. in not. ad Colloq. Lud Viv. p. 156.* Triumfatores *albis* vehebantur *equis*, *Onufr. Panvin. de triumf. Tibull. L. I eleg. 7. J. Christfrid Sagittar. disp. de triumf. Romanor. habit. Jen 1649. th. 41. 42. Claudian. de 6. Hon. Conf.* & currum *Jovi* sacratum *albentes* trahebant *equi. Curt. L. III. c. 3.* Ipse *Salvator* noster *niveo* vehitur *equo*, καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ. *Apoc. XIX. 11. 14. Angelus* resurrectionem Christi annuncians habebat ἔνδυμα λευκὸν ὡσεὶ χιών. *Matth. XXVII. 3.* (*realem* tamen *albedinem nivi* non concedit *Vogt. diatr. de nive*,) στολὴν λευκὴν *Marc. XVI. 5.* Apud *Flaccum I. Od. 35. rara fides* albo *velata est panno*, & à *Marone L. I. æneid. ℣. 296.* dicitur *cana*. *Albus canis* apud *Gyrald. in Synt. hist. Deor. I. p. m. 28.* est *fidei* symbolum. Add. *Val. Maxim. Lib. 1. cap. 1. num. 15.* *Candida*

cur atri canis ingressus malus?

atra infausta,

Alba auspicata,

probatur exemplis.

dida vestis apud Veteres *regia* pariter ac *sacerdotalis* erat. Quis igitur mysterium factum à Providentia divina non agnoscat, quòd *Christus*, verus *Rex* & *Sacerdos*, à suis irrisoribus *candidâ* amictus fuerit *veste? Marc. XXIII. 11.* Vid. *Casaub. exercit. XVI. ad Baron. Annal.* Gentiles ad Christum conversi, Dominica *Quasimodogeniti* in Ecclesia per Baptismum recepti, & dicti *qs. modo geniti, i. e.* ut *Petrus* ait *I. epist. II. 2.* ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, *per integrum octiduum albis incedebant vestimentis*, quia *purgati* erant à peccatis, *Eph. V. 20.* & ut admonerentur, se inposterum in *novitate vitæ ambulare* debere, *Rom. VI. 4.* & sollicitos esse de *reparanda ac retinenda veste innocentiæ* & *stolis albis. Apoc. VI. 11.* Eja! suspirabimus etiam, ut fiamus *Candidati æternitatis, verbô Tertull. L. II. adv. Marcion*, i. e. cogitabimus τὰ ἄνω. Coloss. III. 1. Pluscula de *albo colore* studiosè collegit *D. Henric. Müller. in Jesu patiente n. 30. ac Phosphorus Curiosor. Gammarol. L. I. c. XVI. §. 15.* & ex eo *Vogtius disp. de nive S. II. c. 2. tit. 2. §. 2.* Sed redibimus ad *ululatum*. Quænam genuina istius causa? respondet *Franz. Hist. anim. P. I. c. 21. p. m. 224.* quòd *terreantur* à *Luna & spectris nocturnis*. *Lunam* timere, vetus dictitat adagium: *canis Hecatæ etiam terretur.* Sed & nocte *illuni*, iisq; in locis, ubi ne suspicari posses *spectra*, ululant. Rectiùs dixero: *frigus nocturnum*, frequentius tamen *lapillos, & vermes renales* causas esse. E cognatis D. D. *Reiselii* (uti nuper mihi scripsit *Wormatiâ*) aliquis nutrivit *canem*, qui subitò doloribus infestatus *ejulatu continuô* dies aliquot consumsit, finitisque cum vitâ doloribus *lapillos in renibus* reliquit aliquot, quos instar *bezoardici* lapidis æstimavit *D. Kieferus, Pract. Argentorat.* celeberrimus. Et novissimè idem confirmavit *Cl. D. Scheffer. Med. Francf. Curiosor. Perseus II. Amicus integerrimus.* Conf. *analect. ad Eph. Cur. Germ. ann. IV. & V pag. 304.* — *candida vestis regia & sacerdotalis* — *qs. modogeniti.* — *causa ululatus canini.*

§. 10. *Dentes canum* sunt partim *acuti*, partim *lati*, in toto rictu seu ore 40. Putant alii, *canibus* non excidere *dentem*, alii *caninos* saltem mutari rentur. At ego & *caninos* & alios ipsis defuisse novi. *Dentes oculares* in homine, (quorum quatuor, in qualibet maxilla duo,) κυνόδοντες; gemini supernè in dextra parte *Agrippinæ, Neronis* matri, fortunæ blandimenta spondebant. *Zwinger. Th. V. H. T. II. p. 1431.* Malè autem *Plin.* hos *dentes caninos* non renasci putat. Vid. tu *Leonsden. de animal. & metall. p. m. 154.* Mirum verò, quòd *canes* ossibus vescentes firmos servent *dentes*. Num quia dulcibus nimisq; calidis abstinent? etenim juxta V. V. — *Dentes.* — *canini gemini.* — *an renascantur?*

Pultes ferventes faciunt corrumpere dentes.

Cùmque pascantur *ossibus*, maxilla inferior validissimè ad superiorem trahi debet. Hoc autem præstant musculi, qui in inferiorem implantantur. Sunt enim musculi *canis* amplissimi. *Canis* quippe animal est mordax, & mordendo se defendit, aliaq; animalia invadit. — *maxilla Canis.*

canes sine collo. §. 11. Refert *Joh. Euseb. Nierenb. L. VII. c. 4.* in America *canes* sine *collo* esse. Apud Indos occidentales in Provincia *portûs Veteris*, homines *cervice* carere, autor est *Cardan. L. VIII. Var. rer. c. 43. p. m. 415.* De fœmina sine *capite* monstrosam historiã ex *Laur. Beierling. Th. V. H.* recitat *Masenius in spec. Imag. occult. Verit. c. 10. & 3. p. m. 113.* Ceterùm verum est, homines vixisse sine *hepate, liene, renibus, pene, lingua, pulmonibus*, imô sine *cerebro, capite* & *corde*, qoud *Contin. VI. sat. Med. Excell. D. D. Francus* solidè probavit. *Canes gibbosos* describit *Nierenb. L. VII. c. 6.* Antequam cubant, in orbem currere solent, Sunt, qui hujus rei causam quærunt in *venula dorsi*, quæ non ita facilè, nec sine dolore, flecti potest.

homines sine capite.

cur canis in orbem urrat?

Cor. §. 12. *Cor canis* satis *magnum*, ipse tamen non timidus semper. Corruit itaq; *Arist.* dogma putantis: animalia *parvi cordis* esse audaciora, qua de controversia latè *J. B. Sylvat controv. 2. p. m. 17. seqq.* Rectiùs *Cephalus* noster *in Elaphogr. S. I. c. 2. p. m. 43. Sperling. Inst. Phys.* L. VIII. c. 7. *qu. 1. p. m. 1278.* & *Cl. Bartholin. C. IV. h. 6. & C. II. h. 6.* quos vide.

cor canis pilosum. §. 13. *Cor canis* Alexandri *pilosum* vid. apud *Zwinger. Th. V. T. I. p. m. 295.* Idem de *Aristomene Val. Max.* L. I. c. 8. *ext. n. 15. Plin.* L. XI. cap. 37. *Ludov. Casanova in Hieroglyph. & Med. embl. p. m. 67. Cœl. Rhodig.* L. IV. c. 16. *Muret.* L. XII. *V. L.* c. 10. *Beniven. de abdit.* c. 83. *Amat. C. VI.* cap. 65. & *Sachs. Gammarol. L. II. Sect. 2. c. 7. p. m. 777.* referunt.

qui valvulæ cordis claudantur? § 14. In *cane venatico* vidi cum *Zephyro* nostro & *Autore Colleg. nat. privat. Amstel. P. I. p. m. 23.* quô pactô *valvulæ cordis* claudantur. Si enim abcisså *auriculâ dextra* inflatio fiat cordis per arteriam pulmonalem, statim nempe clauduntur mirabili figurâ; si verò abscissâ *auriculâ sinistrâ* inflatio fiat per arteriam aortam, valvulæ venæ pulmonalis ita attolluntur, ut una fit suprà aliam, non uti in ventriculo dextro, ubi eâdem altitudine ad clausuram istam efficiendam coëunt.

Victima sine corde respirant & clamant, & canis quoq;. §. 15. Victimam sæpius, *corde ereptô araq; impositô*, respirâsse ac clamâsse, confirmat *Galen. L. II. de placit. Hipp. & Plat. c. 4.* Addit *Caspar. à Reyes Camp. Elys. jucund. qq. 32. n. 4.* ex *Columb. anatom. L. XIV. c. fin.* si *cani cor* subtiliter extrahatur, vulnusq; probè consuatur & ligetur, illum tandem vinculis solutum *latrare* & *currere*. Conf. *Laurent. anatom. L. I. qu. 7. Zach. L. IV. t. 2. q. 2. num. 22. Ephem. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 10. & Bonet. Med. Septentr. L. II. S. XIX. c. 18.* Cùm *Henric. ab Heer in obs. med. rar. XI. p. m. 136. Monspelii* commoraretur, quidam Medicin. Candid. arteriarum motui curiosè noscendo addictus, *cani vivo* thoracem aperuit, Motûq; diu spectatô, rasorio decussatim *cordis conum* fidit ad duorum & amplius digitorum altitudinem, deinde *canem* scalæ alligatum vinculis expedivit,

qui

qui solutus cum *insano latratu* adherilem domum recurrit, tanquam nihil passus. *Catulos* etiam, *corculis ereptis*, membra movere & sonô *vagitum* quodammodo referre ad quadrantem horæ, asserunt *Curios. Germ. in Miscell. ann. III. obs. 263.* *Ranam* post ablatum *cor*, factâ ad jugulum, ubi est, apertione, integram adhuc horam vixisse & in aquis discursâsse, *Bartholin. C. IV. epist. 92. p. 521.* experientiâ *Boylei* testatur. *Conf. autor observ. select. Colleg. privat. Amstelod. p. 30.* Latro Haffniensis *corde evulsô* adhuc caput motitavit, *corq;* rejectum attentiùs aspexit, *Barthol. C. III. hist. 15.* Alius exenteratus & per rotam dissectus aliquo post tempore locutus est, *corde exemtô*, & partibus à toto sejunctis. *Verulam. hist. Vit. & mort. art. XV. th. 32. p. 559. G. Horn. L. II. hist. nat. c. 19.* Sed *annon cor aliquando penitus abfuit in Victimis, vivente tamen animali* apud *Val. Max. L. I. c. 6. n. 13. Plin. XI. 37. Jul. obseq. de prodigiis?* Impossibile judicat *Cæl. Rhod. L. IV. c. 16.* alii à Diabolo ablatum putant. *Th. Bartholin. Anat. ref. L. II. c. 6. & Rupert. ad Val. Max. Diss. 2. p. 37.* Alii adhuc in extis latuisse suspicantur, ut *Spigel.* apud *Rolfinc. L. de corde c. 1. p. 6.* Asteriscum tamen meretur *Cl. Lindan.* censura in *Med. physiol. c. VI. art. 12. §. 66.* Conf. Nobilissimi mei *Franci Satyr. med. Contin. 6. p. 15. seqq.*

& catuli, & latro, an cor abfuerit in Victimis vivente animali?

§. 16. Retulit mihi amicus, sibi olim in evisceratione *molossi duo corda* fuisse ostensa, raræ curiositatis gratiâ. Ego autem puto, dextri Ventriculi minùs commodam agglutinationem *bicipitis* vel geminos apices habentis *cordis* speciem præbuisse, uti Excell. *Lindan.* contrà *Athen. L. IX. c. 10. bina corda in perdicibus Paphlagoniis* affirmantem, catè docet *l. cit. pag. 164.* Elephantum *duo corda* habere, ut *Ditericus in analys. Evang. Domin. P. II. p. 511.* ex *Gesnero* scribit, unum quod *furore accensus* exerat, alterum, quod in *dementiam propendeat*, quid nisi fabula? scio tamen, quosdam *bina corda* notâsse. Vid. *Zac. Lusit. L. II. M. P. H. c. 38.* quæ in *gallo* etiam deprehendit *Galen. L. VII. anat. admin.* & in *gallina Rudbeck obs. anat. 18. p. m. 3.3 1.* In *cane* vivo venam cavam in abdominis spatio sic vidimus moveri, ut turgendo impleretur, & concidendo, aut potius constringendo, depleretur. *Auricula cordis dextra* ultimò quoq; huic *cani* movebatur. Diaphragma carnosâ suâ substantia undiq; costis adhærebat, unde semper difficilem respirationem habuit.

duo corda in cane. in perdicibus, elephanto, gallo & gallina. Observatio.

§. 17. Nonnunquam singularem *costarum* cum *sterno* connexionem observavit *Bartholin. C. II. hist. anat. 82.* nec non *costarum* extrema *sterno* jungebantur, more consuetô, sed superponebantur. Sunt autem *costæ* numerô XIII. Claviculis enim caret.

sternum & costæ.

§. 18. *Musculi intercostales* in *cane* semper duplices habentur, externi & interni; at in multis *canibus* hæc duplicitas non observatur. Totô enim eô spatiô, quod est inter sternum & locum eum, ubi costæ pars ossea carti-

Musculi intercostales.

tilaginosæ parti unitur, non nisi unicus musculus occurrit, internus sc. hic adeoq; intercostalem locum, à Vertebrarum corpore ad sternum usq; qui datur, solus occupat, omne autem reliqvum, quod costarum osseâ substantiâ determinatur, duplici musculo gaudet, qui cruciali modo sibi invicem incumbunt, succumbuntq;.

Pulmones. §. 19. *Pulmonem* omninò purulentum & fœtidum in dissectô *cane venatico* vidi olim in *Reg. & Equestri Acad. Sorana.* In alio *lapidem* in pulmone, *& vermem erucæ haud absimilem*, pulmonem avidè devorentem.

Pancreas. §. 20. *Pancreas* (ut in variis animalibus) & per transversum se extendit ventriculo culcitræ instar substratus, & deorsim extensus intestino duodeno adhæret.

Ventriculus §. 21. *Ventriculum canis* habet *arctiorem humano similem*, ait *Arist. I. H. A. c. 16.* At humanus satis amplus est uti *caninus*, ut quivis novit, qui modò vidit. Add. *l. Fabri Lyncei, exposition. animal. nov. Hispan. Nard. Anton. Recchi p. m. 475.* Interdum ramus biliaris abit ad eum, at rarò. *Waleus*, præclarus Medicus, in *centenis*, & *pluribus canibus*, quos hanc ob causam vivos secuit, invenit tantùm in duobus *bilem in ventriculum* confluxisse, quorum unus inediam passus erat per triduum, & in ejus ventriculo (mirum visû!) biliosa spuma ita erat densata ac bulliens, qualem in lixivio lavantibus lotricibus videmus innatare: *Vid. epist. prim. Walej ad Th. Bartholin.*

observatio. Oesophagus *caninus* coctus fibras habet spirales, & sibi invicem occurrentes, instar duarum cochlearum, sic quidem, ut principium unius sit in uno latere, alterius in altero, priori directè opposito, & eo loci, ubi concurrunt (quod in duobus lateribus, adeoq; crebriùs contingit,) decussatim sibi invicem imponantur. Adeoq; sic duo qs. ligamenta concursus iste repræsentat, à Ventriculo ad fauces ascendentia, & è regione sibi invicem opposita. Inter illas fibras & tunicam internam glandulosam etiam vidi substantiam, qualis ferè in intima tunica ventriculi reperitur, nisi quòd hæc cavum Ventriculi spectet, illa verò tunicâ, Oesophagi dictâ, sit obducta. Idem notat *Autor Colleg. Anat. priv. Amstel. P. I p. m. 32.*

intestinum cæcum flatulentum. §. 22. *Intestinum canis cæcum* flatibus aliquando valde distentum, ut nunc demum cum *Excell. D. Sim. Paulli Bot. quadrip. Class. II. p. m. 88.* facilè credam, istud *intestinum*, quod Magnus *Hoffmannus Instit. Med. L. II. c. 21. p. m. 84.* σημεῖν χάριν finxit, esse *naturale flatuum receptaculum.* Intestinorum angusta *canibus* difficiles facit secessus. *Lumbricos* in *intestinis* & *Ven-*

lumbrici in intestinis. *triculo* sæpiùs offendimus. De lumbrico lato XII. fermè ulnarum longitud. *usu argenti vivi à catello melitæo* excreto, Vid. *T. IV. Miscell. Curios. Germ. obs 120. Zephyrus* noster infusum *Vitri antimonii* cum vino factum ad unciam ferè unam per venâ cruralem lanceolâ apertâ nuper infudit *cani.*

Is malè

Is malè ab initio se habebat; graviter enim decumbentium instar sonora ducebat suspiria,& inter singultus ac salivationes oris, tertiâ ab infusione horâ, humores partim tenues & biliosos, partim lentos & pituitosos ἄνω καὶ κάτω rejecit: valde inquietus interea, & ex uno angulo in alterum prorepens. Sequente nocte dormienti similis jacebat, mane autem, præter spem omnium, alacris erat, ciboſq; oblatos avide vorabat.

§. 23. Domestica *canicula* Magni nostri Amici, *D. D. Daniel. Ludovici, Archiatri Gothani*, cùm A. C. 1666. *Gothæ* epidemicè grassaretur *dysenteria* correpta est eâdem, fortè quòd excrementis (à tanta consulentium copia clam interdum depositis) assederat, cum procidentia ani. Sed oleô amygdal. cum theriac. infusô, subortôq; largissimô sudore in angulo, brevì convaluit. *Canis dysenterica.*

§. 24. Cùm *Rinthelii* ad *Visurgim* adhuc viveret Doctor olim noster *J. Cortnumm. Reg. ac Equestr. Acad. Soranæ Prof. Primar. ejusdemq; Decanus*, *catellum* aluit, qui omnem cibum assumtum post paucas horas vomitu rejiciebat, per podicem verò nihil excernebat. Unam atque alteram cum hoc malo septimanam conflictatus & emaciatus miserandum domesticis præbebat spectaculum. Ut causam rei indagaret, vivi abdomen secuit, & ingentem in *mesenterio* invenit *scirrhum* induratum, ut cultri aciem ferè respueret. Hic tenuia intestina ad coli valvulam usq; complexus ita ea comprimebat, ut nil quicquam posset pertransire. Et *Zephyrus* noster in *cane macilento* dissecto totum *mesenterium* planè *scirrhosum* observavit. *Scirrhus mesenterii.*

§. 25. *Glandula mesenterii major*, quam *Pancreas Asellianum* vocant, notabilior longè in *cane*, proportione habitâ corporis, quàm in homine, in quo quod deest hujus magnitudini, reliquarum vagarum, per mesenterium totum incertô ordine distributarum, numero compensatur. Convenientius adeoq; *pancreatis* nomen glandulæ mesenterii mediæ in *canes*, quàm in homine tribuitur. *Glandula mesenterii major.*

§. 26. *Hepar canis* in quinq; vel sex nonnunquam, etiam in quatuor partes seu fibras, solarum venarum interventû, invicem continuas disjunctum occurrit. *Vesal. L. V. anat. c. 7.* Et hîc domicilia sua struunt *Vermiculi*. Hirsutum notavit *Borell. C. III. obs. 33.* *Canis venaticus* ab apro in Venatione sauciabatur, ut *hepatis* pars ex vulnere promineret. *Canis* portionem illius, dum Vulnus lamberet, demorsum devoravit, quem tamen sanatum. Vidit *Plater. L. III. observ.* *Hepar.* *Vermes in eo.* *Canis hepatis portio sine noxa vorata.*

§. 27. *Felleam vesicam* in *canibus* eâ parte, quâ hepatis parenchymati unitur, nonnisi unicâ constare tunicâ, at verò eam, quæ ab illa connexione libera est, insuper vestiri membranâ eâ, quæ hepatis corpus exterius ambit; cum multis Anatomicis hactenus credidi. Sed errorem hunc *Observ. anatomica.*

 in *canis*

in *canis* cujusdam anatome correxi, utraq; enim tunica totam vesicam ambit, nec ulla hîc in crassitie disparitas; quòd autem pressa vesica faciliùs atq; uberiùs bilem eâ parte emittat; quâ fuerat hepati juncta, vix aliâ, ramulorum bilariorum parte hâc vesicam intrantium, jam ruptorum, copiæ atq; apertioni adscribi debere censeo.

porus choledochus. §. 28. *Porum choledochum* in *cane* ita distentum vidit *Bartholin*, *C. II. hist. 82. magnum labascentis Anatomes Statumen* & *præcipitantis veritatis Atlas*, censurâ *Rolfincii in epist. Barthol. C. III. p. m. 99*, ut cum intestinis amplitudine comparari potuerit. In aperto poro observatus callus cartilagineus circa intestini ingressum, quo impeditus fuit ad intestina fellis transitus, unde intumuit, & in homine *icterum* procreâsset.

Lien. triangularis. §. 29. *Lien canis* prolixus & nigrior. Magnum in *cane* melancholico notavit *Pollux* noster: *triangularem* obtulit Cl. *Bartholin. J. Theod. Alke*, *olim Med. D. nunc è Societ. JESU*, *Amicus meus*. *Vol. I. Act. Hafn. p. 279.* Elegans etiam observatio Curiosissimi *Borrichii*, *Præceptoris quondam mei in*

observ. anatomica. *Reg. Hafniensi dilectissimi*, *C. IV. epist. Barthol. p. m. 75.* Scilicet in *cane* valido celeri manû enectô observavit, inflatâ arteriâ cœliacâ; (ligaturâ tamen prius injectâ, quâ cor spectat,) primò intumescere *lienem*, inque eo & venas & arterias, hinc hepar unà cum portæ tùm cavæ ramis, imo & trunco cavæ universo, demum lymphatica ex hepate egredientia, tandem reliqua lymphatica ad receptaculum chyli tendentia, denique ipsum ductum thoracicum manifestè distendi. Substantiam *lienis* parenchymaticam fibrillas varias, reticulari qs. plexû, in *canibus* pererrare observavimus semper. Putant alii Anatomici, in *cane* & homine, in quibus vena splenica totum *lienem* transit, fibras, si non omnes, saltem præcipuas, venæ dictæ esse propagines, ex eo, quòd, siquidem in excarnato *liene* flatus in eam immittatur, plurimæ earum aere distendi, imò quovis modo elevatæ, inseparabiliter cum ea ejusque ramulis cohærere notentur. Verùm ego fibras has *lienis* in homine & *cane corpora solida*, seu *stamina filosa* & *nervosa* existimo, quæ tamen poris non carent. Et hæ enascuntur ab interiori *lienis* membrana, & per transversum producuntur in oppositam dictæ membranæ partem, seu ad capsulam quandam, sive commune vasorum involucrum, per medium lienis perreptans. Non idem servant planum, sed identidem sibi occurrentes subdivisæ propriæ substantiæ, vel fibrularum, seu capillarium partium dimidiatâ portione consimilibus inosculantur, ita ut mirus fiat nexus & rete, & dum membranæ accedunt, bifurcantur, unde multiplicibus veluti ramis in ipsam inseruntur. Componuntur hæ fibræ ex filamentis, seu minoribus aliis fibris perlongum ductis. Etenim scissæ, filamentorum elegantem implicationem ramorumq; productionem exhibent, extremis autem finibus

per la-

per latum extensis, in membranam desinunt. Unde satius videtur credendum, fibras hasce productiones esse membranæ propriæ *lienis*, ejusque capsulæ propriis staminibus consarcinatas, ut vasa sanguifera molleque lienis parenchyma conserventur, eumque locum habere, qualem in ædificiis ferrea illa vincula, quæ arcubus ad robur subtenduntur. Consule sis *Highmor. Disquisit. anatom. L. I. P. 3. c. 8. Dimerbroeck. Lib. I. Anat. c 15. Deusing. de F. C. H. P. I. c. 6. Tiling. Anat. lien. Sect. I. c. 10. Canes* apud fabros ferrarios enutriti, ob aquæ potum, in qua pluries *ignitum ferrum extinctum* est, *exiguos* habent *lienes. J. Cas. Baricell. in hort. genial. p. m. 170.* Laudatus *Tillingius* non semel in *canibus ramulos chyliferos*, tùm à ventriculo, tùm à pancreate ad *lienem* porrectos, vidit. Chylus, quem hæc vasa vehebant, solùm aqueus & tenuis erat, ut adeo ex hujus distributione minus oculos incurrerent. Madent namque omnia vivi corporis tenui quodam & aqueo humido, ita difficile quoq; est, ruptis venis dignoscere hunc chylum ab alio sero. Tenue porrò per fibras ac venulas non ita transparet, ut lacteum quid aut sanguineum. *ramuli chyliferi ad lienem.*

§. 30. *Canibus* sæpè *lienem*, salvâ vitâ, exsectum fuisse, testantur *Bartholin. C. IV. ep. 14. p. m. 55. & ep. 92. p. m. 537. C. II. ep. 77. p. 648. Deusing. exercit. de sanguific. §. 79. seqq. Warthon. Adenogr. c. 4. p. 13. D. Major Anat. I. Kilon. c. 2. §. 21. Barbett. L. IV. prax c. 10; & Cl. Decker. not. ad Eund.* Hic & *Elsnerus*, *Practicus Uratislav. Amicus & Collega Curiosus*, observavit in *cane famella, liene jam destitutâ & curatâ*, nempe quòd post annum circiter à dissectione *catulire* incipiēs, cumq; *aliis canibus bis terve congressa, nunquam conceperit, nec catulos produxerit. Ephem. Germ. Cur. ann. I. obs. 118. p. m. 274.* Anglus vero etiam *canis famellæ lienem exscindi* curavit, quæ sanata cùm esset, ut paulò post *catuliret*, admissô *cane*, *non semel, sed bis aut ter, concepit, & aliquot catulos enixa fuit. Eph. Cur. l. c. & in append. ad h. ann. p. m. 30. Add. T. IV. obs. 164. p. m. 209.* *lien cani tutò exscinditur.*

§. 31. Sed num *homini* etiam *tutò* & sine vitæ jactura eximi potest? Credat, qui volet. Ego cum Excellentibus Viris *Th. Bartholino, C. IV. h. 51. & L. I. anat. ref. c. 16. p. m. 98. Moeb. Med. Physiol. c. XVI. p. m. 404. Andr. Vesal. H. C. F. L. V. c. 9. p. m. 629. Knobloch. inst. anat. disp. VI. qu. 2. Higmor. L. I. Anat. P. III. c. 3. p. m. 65. Tiling. in digress. de vase brevi lienis. ejusq; usu p. m. 47. seqq. C. Hofmann. de usu lien. c. 2. p. m. 16. Sebiz. L. III. de fac. alim. c. 5. p. m. 725. Sennert. L. III. prax. S. IV. c. 7. p. m. 494. Bernh. Suevo tr. de inspect. vuln. lethal. P. II. c. 13. p. m. 97. J. Matthia quæst. med. 2.* & compluribus aliis, quos studiosè citat Amicissimus meus *Francus*, *Heydelberg. nostraq; Curios. Acad. Ornamentum, in Continuat. VI. Sat. Med. p. m. 5.* constanter nego. Etenim (I) affirmantium argumenta *fracto arundini* innituntur, quem emendicant ab *Erasistrato* & *Democrito*, docentibus: lienem *frustrà* esse factum, *num etiam homini? Neg. (I) ratio.*

ctum, ut videre est ex *Galeno* IV. P. II. 15. L. II. *de nat. fac. c. 9. L. de atrabile c. 7. Comm. 3. in Hipp. L. de alim.* Huic errori affinem se reddidit *Ruff. Ephes.* L. II. c. 7. Hinc *Plin.* L. II. c. 37. credit: *lienem tutò* eximi posse *cursoribus*, queîs, *Plautinè* verbo, *in Merc. a. I. S. 2. v. 14. Seditionem facit.* At nimium spissus est hic error, ut etiam ferè dubitet *Dn. van der Linden Med. physiol. c. 5. a. 3. §. 34.* fueritne sententia ista tanti Viri, nisi scivisset ex *Senec. L. de tranquillit. anim. c. 15*, nullum *magnum* ingenium sine *mixtura dementiæ unquam* fuisse. Immotus *Arist.* canon, l. *de P. A. 1. & II. Phys. 8. Natura nihil facit* frustrà. Et si *Galen.* sententia L. VI. *admin. Anat. 10.* vera esset, asserentis cum *Parisan.* L. VI. *Nob. exercit. 2. & Deusing. exercit. de sanguif. §. 58. omnia* animalia, (sanguinea) etiam *minutissima, lienem* habere, quærerem ego: *cui bono?* si tamen *frustrà* factus est. Sed illis cum *Endeo in Apolog. pro circulat. sangu. §. 33.* heîc pollicem premere recuso. Satius

(II) *ratio.* erit *Arist.* sententiam L. II. *H. A. 15.* & L. III. *P. A. c. 7.* tueri. (II) Si isti *vix* ad *sanitatem* perveniunt, queis *lien vulneratur*, experientiâ *Tulpii* L. II.

(III) *ratio.* *obs. 29.* quantò magis si *prorsus auferatur*? (III) Maximus *lienis usus.* Quis autem ille, Eridis pomum hactenus fuit in schola nostra. Elegantissimus *Lindanus lib. cit. p. m. 72. seqq.* diversorum sententias operosè congessit. Nos cum *Cl. Mœbio* L. II. *Inst. med. c. 12. p. m. 61. & D. Fromanno*, *Doctore olim nostro in inclyto Gymnasio Casimiriano, de Consens. part. corp. hum. §. 42.* judicamus: *lienis* usum esse *sanguinem arteriosum crassiorem, per peculiarem arteriæ ramulum, suprà cœliacam ortum, recipere, ulterius coquere & ita disponere, ut recrementa serosa, tartarea & melancholica postea in aliis locis, e. g. renibus, pancreate &c. eò melius evacuari queant.* Vel, ut ingeniosissimus *Willis* loquitur de *Ferment. c. 5. p. m. 28. & L. de febr. c. 1. p. 105. Terrestris & limosa sanguinis pars, quæ cruoris* velut fex & caput mortuum *est, lienem subit, & quia succus hic ob sal fixum fermentescibilis naturæ est, ulterius in liene coquitur, & exaltatus in fermentũ abit, quod denuò sanguini commissum ejus motum & volatilisationem promovet.* Ergo *Galen.* L. III. *de loc. aff. & IV. aph. 21.* non ineptè com-

(IV) *ratio.* parat *fecibus vini indolio subsidentibus.* (IV) Observationem meretur, lienem *quintuplò* plures habere *arterias* quàm *Venas*, quibus resciffis, quan-

(V) *ratio.* tum sanguinis diluvium? quæ ἰλιὰς κακῶν? (V) Tàm *arctè* per membranas peritonæi, & vasorum commercium partibus annectitur, ut sine in-

(VI) *ratio.* flammatione & vicinorum damno eximi nequeat. (VI) *Fioravanti Empirici* veritatem scribentis, L. II. c. 8. *Thess. Vit. hum. &* L. II. c. 53. se (& alium) *lienem* pendentem 32. libr. tutò extraxisse, *Rod. à Fonseca C. II. Con-*

(VII) *ratio.* *sult. Medic.* meritò suspectam habet. (VII) *Plinio* respondet *Cæl. Aurel.* L. III. *Chronic. pass. c. 4.* inquiens. *Voce* quidem id esse dictum, sed *officio* non completum. In *canibus* equidem & suibus res faustè succedit, teste αὐτοψία, homini verò *sine insigni læsione* nunquam arte eximi poterit, utut

quidam

quidam in *Eph. Germ. Curiof. Ann. I. obf. 29.* affirmet, & *Clarke, Reg. Soc. in Anglia Collega*, recente historiâ *T. IV. Eph. Cur. obf. 165.* fusiùs testetur: Scio, tonsorem vulnerato *lienem* propendentem per ignorantiam abscidisse, superstite & reconvalescente ægrô. *Ballon. L. II. ephem. p. 251. Th. Bartolin. C. IV. hist. 51. Zac. II. hist. med. Princ. p. 63. & Cl. Kerckring. obf. 11.* docent: posse abesse, ipseque *Arist. IV. de Gen. anim. c. 4. Laurent. Lib. VI. Anat. qu. 25. Becker in cultrivoro p. 83. ac Schenk. III. obf. 7.* exemplis confirmant. Optandum quidem, ut aliquando cum pecoribus propè *Cortynam in Creta* (de quibus *Cæl. Rhodig in L. IV. c. 18.*) *splene* careremus: at vix sine *discrimine* sperandum. *defectus lienis.*

§. 32. *Renes canis* habet ordinariè duos: *tres* tamen vidit Cl. *Bartho. C. II. hist. 82.* Et hîc sæpè latitant *vermes*, teste eôdem *l. d. Vermem cochleæ instar in canis dextro rene*, ut, præter externam renis tunicam, nihil superesset ex carne, idem annotavit *L. I. Anat. reform. c. 17. p. 116.* Vidit eosdem *Cortnummius* & *Zephyrus* noster *Conf. Eph. Germ. Curiof. ann. III. obf. 261. p. 473. T. VI. obf. 215. & Sennert. L. III. Prax. P. VII. S. I. c. 7. p. 816. Decur. II. Mifcell. cur. ann. I. obf. 104. & T. V. Act. Med. Hafn. obf. 106.* *Renes. Vermes in iis.*

§. 33. Putat *Arist. probl. 42.* solum *hominem* fieri *calculosum*. Nolo veterum hîc colligere testimonia contrarium probantia, sufficiunt enim domestica. Ministri cujusdam aulici *canis* fœminini generis ex eorum specie, qui simos habent nasos, nec aliorum magnitudinem communiter assequuntur, malè habens, ejulando quiritandoq; , solitamq; hilaritatem commutando, non obscurè corporis indispositionem prodidit. Solliciti hospites observant, ipsum in angulo cum dolore mingere, & hinc melius habere; dum igitur illîc eunt, inveniunt *calculum* unà excretum *Pisi magnitudine.* Propinant oleum lini, quô effectum est, ut, plures variæ magnitudinis fuerint subsecuti, quos in Muséo suo custodit *Hercules* noster *Acad. Salanæ Decus & gloria. Vid. T. III. Eph. Cur. Germ. obf. 23.* Alia *catella*, vetula tamen, per plures annos *lapides Gothæ* excrevit, sæpe unâ vice plusculos, notante *D. Ludovici.* Et *Galli* non ita pridem in *equo* castrato singularem viderunt *lapidem*, IV. libr. & IV. Unc. cum dimidia pendentem, figurâ rotundum & aliquantulum planum, *Vid. T. IV. Ephem. Erudit. à Cl. Nitschio latinit. donat. p. m. 47.* Conf. *Libav. in cist. med. Hornung. ep. 78. Phosphorum* nostrum *de mir. lapid. nat. p. m. 95. & Th. I V. Eph. Cur. Germ. obf. 167. & T. III. obf. 246.* In Augusta *Norinb.* Bibliotheca adhuc servatur *calculus* miræ formæ & magnitudinis è *canis vesica* exemptus, quo de etiam *J. Jac. Leibniz. in laudat. Biblioth. memorabilib. pag. 16.* Cùm *D. D. Winckler, Archiater Brandenb. Amicus Curiosus, Heydelbergæ* commoraretur, Illustr. DD. Barones à *Schwarzenburg*, Commensales sui, *canem* alebant egregium, qui magno cum dolore moriebatur. Suspicio erat de *canis calculosus. & equus. Vesica canis calculosa.*

 exhi-

exhibito veneno. Apertô autem cadavere *tota vesica calculis repleta*, & *collum* ipsius *totum* ab iis *obstructum* erat, ut ex literis Ejus didici. Vide etiam de *canis vesica Lugdun. Gothofr. Hegenitii Itin. Holland. p. 108.*

Ureteres. §. 34. *Ureteres canum* cùm sint longitudine pares, dexter tamen superiùs vesicæ committitur; sinister verò inferiùs paulò suprà cervicem: adeò quantùm depressus est ren sinister, tanto inferius inseritur urinæ canalis in vesicam. *Severin. Zool. P. IV. p. m. 305.*

Via urinæ nova. §. 35. Bellæ & subtiles *Anonymi Curiosi* conjecturæ *de nova via seri ad renes* delabentis, in *Eph. Germ. Cur. ann. II. obs. 157.* & appositæ sunt notæ ad hanc *obs. p. m. 401.* Vidimus etiam manifestè in *renibus*, quomodo à pelvi, per glandulosam substantiam, usq; in carnosam renum partem, fibræ quædam albæ deducerentur, per quas serum colaretur. Ipsa autem glandulosa substantia si premeretur, nil nisi serum emisit, carnosa verò simul sanguinem.

Vasa spermatica. §. 36. In masculo *cane* vidit *Wepfer. Eph. Cur. Germ. Ann. III. obs. 167. p. m. 315.* post vesicam vasa deferentia ampliora facta, ut *pennam anserinam* admiserint. Illorum tunica externa nervea, interna laxa circulis nerveis, sed humilibus, prœdita erat, obliterabantur vasa, antequam urethram rubram attingebant in corpore glanduloso, in postica vesicæ parte circa collum sito, hoc *prostatas* dixerim: eratq; magnitudine & formâ castaneæ majoris, apice deorsum protenso, crassitie unciæ dimidiæ, pulposum, tegebatur membranâ musculosâ fibris rectis prædita: in parte ejus sinistra invenit cavitatem nucis avellanæ capacem, in dextra verò parte hæc cavitas aberat, at substantia ejus spongiosa fuerat, tùm sinus sinistræ partis, tùm substantia spongiosa profuderant liquorem turbidum lacteum. *Urethra* rubra triplò amplior & rubicundior urethra peni subtensa: circùmdabatur musculo robusto à monticulo ad Isthmum, musculô fibris circularibus præditô Valvula in Isthmo aberat. Nullum vestigium vel vesicularum seminalium, vel prostatarum aliarum, reperire potuit.

Testes. §. 37. *Testes* habet *canis* propendulos ordinariè *binos*, interdum coalitos. *Eph. Cur. Germ. ann. III. obs. 110.* Exsectis fit ingeniosior. *Spiritus enim vitales in materiam seminis, qui absumebantur, cerebro ad imaginationis & ingenii celeritatem in castrato famulantur. Rolfinc. de Part. generat. dicat. P. I. c. 1. §. 8.*

Vasa pampiniformia. §. 38. Vasa *pampiniformia* in *canibus* ubi testam attingunt, non intrant substantiam ejus ullo ramo visibili, sed se diffundunt per tunicam solam propriam, albugineam, præcipuô ramô, ab uno extremo ad aliud procedente, ubi disparet.

Penis. §. 39. Substantia *penis ossea* est, uti etiam in lupo, vulpe, balæna, & quibusdam aliis brutis. Hinc crura attollit inter mingendum adultior

canis.

canis. *Catuli* verò, cùm membrum *molle* habeant, (*incurvum* & *concavum* delineat *Hesperus noster in Anat. Kilon. c. 2. §. 24. p. m. 11.*) ut versùs terram flecti queat, non elevant pedem. Cùm, sublatô crure, mingunt, apti sunt ad Venerem. Fæmellæ considentes lotium emittunt, quædam tamen elatô etiam crure. *Arist. L. VI. H. A. c. 20. Vincent. in specul. Nat. L. XIX. c. 15.* Cur autem plerumq; *secus parietes* mingunt? quatuor incedunt pedibus, unô igitur elevatô, casum timerent, nisi essent penes aliquid, quô se possent sustinere. *cur plerumque secus parietes mingant?*

§. 40. *Tuba uterina*, seu vas seminale deferens, sui lateris cornu non rectô ductû, sed magis tortuosô, intrat, imò non adeò cornu hoc ingreditur, quàm quòd ab eo procedat, sicq; ejusdem continuatio sit. Procedens autem ab utero, antequam testem attingat extremo altero, circulariter eum ambit. Attingens testem haud videtur eidem uniri, licèt ita senserint Anatomici. Continuatio enim hæc non potest demonstrari. Idem hîc quod in ovibus, vitulis, aliisq; locum habere censeo, apertam nempe tubam eo extremo esse, quod testi proximum. Conf. sîs *exercit. anat. de Tuba Uteri* Suavissimi *Zephyri* mei. Dissectô uterô inveniuntur involuti fœtus. Placentam uterinam, quæ in muliere utplurimùm *unica* tantùm habetur, licèt embryones plures occurrerint, in *canibus* totuplicem semper vidi, quotuplex fœtus ipse. Singuli hîc suam habent placentam singularem. Formatur hæc in cingulum aliquod, quod fœtum ambit. Vid. quæ hâc de re fusiûs proposuit *Zephyus* meus in *sua disquisit. anat. de Placenta uteri.* Membranas fœtum ambientes quatuor etiam in *canibus* semper observavimus, quarum tres priores ipsis cum mulieribus communes sunt, ultima propria, inde & *canina* dicta. Prima est *chorion*, omnium extima, duplex hæc videtur, in se una eò quòd placenta, cinguli formam hîc habens, fœtum medium qs. dividat; unde ex utroq; ejus latere *chorion* quærendum. Hanc membranam matres subitò devorant, & sic etiam obstetricis munere funguntur, & mordicus umbilicum, cùm nullo hîc ipsis amplius usui esse queat, abscindunt. Secunda *Alantois* est, urinæ conceptaculum, in placentiferis animalibus, qualia mulieres, *canes*, feles &c. *urinaria* vocanda. *Chorio* hæc subtensa est, fœtum totum cum *amnio* in se continens, propè divaricationem funiculi duplicaturâ sui (quod in muliere non obtinet) cavitatem inter se & cingulum constituens, membranæ quartæ seu *caninæ* destinatam. Tertia *amnios* est, nutritium humorem fœtumq; integrum continens, adeoq; inter humorem hunc & urinam, membranâ præcedente urinariâ detentam, residens. Quarta *Alantoidem* quidem repræsentat figurâ, usui tamen longè diverso destinatur. Occurrit hæc in *cane* & fele, sub cingulo sita, propè funiculi umbilicalis divaricationes, ubi vasa ab invicem discedere incipiunt. *Observ. anatom.*

& versùs placentam pergere. In longum extenditur, in cavitate quadam cum prorsus in finem à membranis aliis, illâc coëuntibus, factâ, & utrinq; ligamento cartilagineo, albissimo, & qs. fibula, iisdem in sui extremitatibus alligatur. Quoad ceteras partes nunquam cavitatis suæ parietibus arctè adhæret, sed ferè libera pendet. In gestationis initio magna est, & humoris plena, ut multò copiosiùs hîc quàm in ceteris membranis simul sumtis conspiciatur. Venis & arteriis frequentissimè spargitur, quibus peculiaribus ex mesenterio oriundis donatur. Progressu autem temporis decrescit paulatim, donec, succô omni absumtô, membranulam choroidem in cerebro adeò accuratè imitatur, ut exemta incautis imponere queat. Succus hîc reservatus minimè *urina* est, sed *nobile quid*, quod fœtui prioribus septimanis impenditur, idq; per vasa peculiara. De membranis hisce bellè etiam discurrit *Needham. L. de fœtu formato c. 3.* ubi plura hûc facientia videri possunt. Innumeros *lacteos ramos* per uteri ligamenta, ad ipsa cornua totumq; uteri corpus, decurrentia in *catella* fœta vidit Amicissimus meus *Zephyrus*.

Lactei rami ad uterum.

Catelli ore apertô latent in amnio.

§ 41. In *amnii* liquore *catelli* latent *ore apertô* & linguâ nonnihil exsertâ. *Bartholin. C. II. h. 82.* Extra dubium aluntur *per os*, ut embryo, quod licèt multi negent, sic tamen est. Vid. *Densing. Genes. Microcosm. in cur. secund. P. II. S. IV. p. m. 310. seqq. Harvej. exercit. de gen. anim. 58. p. m. 262. Barbat. de Sangvin. & sero p. m. 35. Bartholin. de lact. thoracic. c. 10. p. m. 31. Seger in orthod. nutrit.*

Observ. anatom.

§. 42. Sanguinis periodum monstraturus, *canis* ventrem infimum aperi, venasq; (uterinas, ut in mea sectione feci,) liga, quæ ligatæ uterum versùs maximè intumescent, versùs cor autem detumescent. Idem fac in arteriis, & contrarium notabis. Quæ verò multi hactenus de tubulis in uteri substantiam exsculptis (vid. *Riolan. animadv. ad Bauhin. p. m. 123.*) disceptârunt, meâ equidem censurâ Cl. *Lindanus Med. Physiol. c. VII. art. 10. §. 105 p. m. 302.* optimè composuit. Et hanc sententiam experimentô quodam anatomicô illustrat Eruditus Juvenis *Bernh. Barnstorf, in disp. inaugur. de morb. Virgineo, habit. Rostoch. ann. 1670. d. 15. Sept. c. 3. §. 5.*

Tubuli uterini.

Canis hermaphroditus.

§. 43. *Canem & equam hermaphroditos* Antverpiæ vidit *Cardanus L. VII de rer. variet. c. 33. p. m. 343.* Refert *Casp. à Reys camp. elys. juc. qq. n 13. ex Cal. Calcag.* duos *catellos* à *cane mare* fuisse lactatos, ita ut magnâ omnium admiratione matris vice perfunctus sit masculus. Add. *H. Salmut. in repert. nov. tit. 10. p. m. 215.* Sic in *viris* lac notârunt *Borell. C. I. obs. 49. Bartholin. L. II. Anat reform. c. 1. p. m. 213. & C. III. epist. 38. Laurenb. C. III. Acerr. Philol. h. 82. Arist. L. I. c. 12. & L. III. de Gen. anim. c. 20. Vesal. L. V. de C. H. F. c. 18. Marcell. Donat. de variol. & morbill. c. 8. C. à Reys Camp. elys. juc. qq. 47. n. 9. Schenck. II. obs. 290. Jonston. Thaumat. nat. Cl. X. c. 5. a. 2. Eph. Cur. Germ.*

Lac Virile.

Germ, ann. II. observ. 135. cum schol. & ann. VIII. obs. 86. Andr. Laurent. L. II. *Anat. qu. 2. Alex. Bened.* L. III. *c. 4.* Et licèt *Knobloch. Inst. anat. disp. IX. c. 1. §. 1.* lac istud ad alendum planè ineptum censeat, ipsâ experientiâ tamen confutatur. *Hirci* quoq; lac habuêre, teste *Aristot.* L. III. *Hist. c. 20. Matthiol.* L. III. *Fr. Xauerio epist. 3. Nierenb. L. IX. H. N. c. 68. Aldrovand. in Bisulc. c. 9.* Nequaquam igitur ἀδύνατον, *hircos mulgere*, ut cecinit *altera Natura*, *Ecl. III. v. 90.* quô encomiô *Maronem* mactat *Scalig.* L. III. *Poet. c. 4.* Vidit *Nierenberg. Lib. IX. c. 68.* sterilem & *mulam* aliam copiosô lacte nutrientem. Lac immediata *chyli* soboles est, quod *Deusing. in dissert. de lacte*, *Mœbius Fund. Med. Phys. c. 20. p. m. 567.* & *L. I. Inst. med. c. 4. p. m. 13.* cum *Endio in Apolog. pro circulat. sanguin. digress. 5. p. m. 186. seqq.* Solidè probârunt, quicquid etiam contradicat Multiscius *Lindanus dissert. de lacte habit. Franequer. 1649.* In *cane virgine* lac observavit *Libavius.* Vid. *Cist. med. Horstung. ep. 47.* & alii in *puellis* idem *Bartholin. L. II. Anat. Ref. c. 1. p. m. 215. Salmuth. C. I. obs. 92. Sebitz.* L. III. *de alim. p. m. 753. C. Reys. camp. elys. juc. qq. 47. n. 3.* etiam *recens natis*, *Cardan. L. XII. de subtilit*, quod nuper Cl. *Schmidius*, *Phys. Gedanens.* exemplô nobilis puellæ *duarum septimanarum* denuò confirmavit. *Eph. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 86.* Nec est, quòd putes cum plebe, *lac virginum* amissæ Virginitatis esse τεκμήριον. Vid. *Sennert. L. IV. Prax. P. II. S. 3. c. 1. qu. 4.* Adde memorabilem Optimi nostri *Garmanni* historiam de *mirac. mort. L. I. tit. 3. §. 12.* & *Joh. Henr. Lots disp. de Juribus obstetric. habit. Jen. 1671. thes. 13. sequ.*

Lac hircinum. mulæ sterilis. lac chyli soboles. lac in cane Virgine, in puellis, & recens natis. error plebejus.

§. 44. Æquè mares & fœminæ *canes annicula* magna ex parte coëunt. Utriusque ætas adæquari debet, si bonos cupias *catulos.* Vidi fæmellam *septimô* à *nativitate mense* unum peperisse *catulum* mortuum, omni tamen numerô perfectum. Ita *impuberes* generâsse ac peperisse, non unũ testatur exemplũ apud *Coel. Rhodig. L. XIV. L. A. c. 8. Danæum L. II. Ethic. c. 14. Savanarol. Tr. VI. c. 21. rubr. 6. Plin. L. VII. c. 2. Donat. L. IV. H. M. c. 14. Olear. L. II. Itin. Persic. c. 12. p. m. 126. Mandelsloh L. I. Itin. orient. c. 39. & in epist. ad Olear. scripta Slesvici An. 1645. edit. p. m. XI. Bartholin. C. V. h. 17. Busbequ. epist. 3. Aloys. Cardamust. navigat. c. 73.* Conf. *Sat. Med. contin. 3.* Celeberrimi nostri *Franci.*

quando coëant canes? Impuberes generant & pariunt.

§. 45. *Coitum* nusquam aversantur *canes*, nec tempus observant. Conf. quæ diximus supra *cap. I. §. 5.* Mens. *Jan.* ac *Febr.* summâ diligentiâ pariq; studio pasci necesse est, ac omni labore solvi, ut eas coeundi libido incesset cum optimis quibusque *canibus*, ut ita genus per bonos usque conservetur. Postquam autem amore percita fuerit fæmella, & requisiverit maritum, contineto eam dies plus minus decem, deinde aliquando admittito, & semen statim continebit. Ceterùm, interea dum coeunt,

canes ubiq; coeunt. quando potissimum debeant? Regula æconomica.

coeunt, facito *canem* cum mare in cellulam aliquò concludas, nec prorsus committas, ut quisquam coeuntes intueatur. Namq; si tum videantur, *canes* venationi inutiles parient. Et hoc venatores longâ experientiâ, edocti memoriæ tradiderunt. Post coitum verò *canis fœmina* gravida in venationem ne producatur, ut ne, aut cupiditate cursûs nimiâ, catulos corrumpat, aut, si abortum faciat, ipsa pereat, infit *Demetr. Constant. Libr. de cura canum c. 1.* Cavendum etiam, ne ex *eâdem matre* prognati simul misceantur in coitu. Rectè igitur *Donadilla*, Scotorum Rex, venationis studiosissimus, *canum venaticorum* misturam vetuit cum suis *genitricibus. Zvvinger. Th. V. H. T. IV. p. m. 3636.* Cùm *caniunt*, mares è longinquo odorantur. Prominens genitale fæminarum certum *catulitionis* signum. Impientur unô initû, non nunquam plures accedunt. Coeunt usque ad annum octavum vel decimum. Tunc enim pariendi generendique vim senectus sensim exhaurit. Si mas, ex quo concepit fæmella, occiditur, *gravida abortit*, dicit *Mizald. C. IX. b. 16.* At nugæ sunt, & nihil amplius.

pro venatore.

& quomodo?

signum catulitionis.

quamdiu coeant?

somnium Mizaldi.

cur à coitu cohæreant?

§. 46. A coitu (quem *Clitomachus* nunquam aspexit *Zvvinger. Th. V. H. T. II. p. m. 2256.* & à cujus adspectû ego primarium *Benedictinæ* familiæ Cœnobitam insolitos paroxysmos epilepticos sustinuisse, non semel vidi) ordinariè *cohærent*. Causam putat esse *Sperling. L. III. Zool. c. 19. qu. 3.* cum *Ol. Wormio* L. III. *Musei c. 23. p. 321.* *officulum in medio penis* positum, circa quod spiritus & humores aggregantur. Causa in *mare* est. Scilicet *intumescentia partis pudendi posterioris*, quæ ventrem spectat. Hæc enim semine & spiritû impletur, nec detumescit penis, donec semen planè emissum sit. Itaque turgidus exire nequit è vulva fæminæ. *Sebitz. L. III. de alim. fac. p. m. 625. 7. Faber, Lynceus l. d. p. 477.* *mares in coitu cohærentes.* Ita *Gallus* quidam in coitu, *canum* instar, junctus remansit, quod à nimio ardore partium genitalium provenisse putat *Borell. C. II obs. 31.* vel, quòd à *Zibetho*, quô, voluptatis augendæ gratiâ, balanum inunxerat, partes hæ calefactæ & irritatæ fuerint. Oportuit igitur clysteribus partes illas emollire, ut separaretur. Similem historiam de cive *Jenensi* mihi retulit *Godofr. Hoffmann.* U. J. C. Amicus antiquus. Talemq; observavit Excell. D. D. *Ludovici*, Archiater *Gothanus.* Sponsus, qui tale quid primâ nocte passus, id postmodum fassus est laudato Medico, non *glandem* solùm, sed & *anticam penis partem arctissimè* fuisse strictam, liberaveratq; se post horas aliquot ridiculâ ratione, quam *Pers.* aliô sensû Sat. ni fallor, ultimâ posuit. Et tamen sponsa, cui superindormiverat, menstrualis fuit, at annosa Virgo. Idem de *Rugianis* refert *Zvvinger. Th. V. H. T. I. p m. 412. & Mizald. C. VIII. Mem. §. 99.* *Tigrides* etiam, felinæ conformationi propinquiores, cohærere, quidam adhuc dum sustinere

ſtincre volunt. In *anatum* copulatarum ſeparatione pariter obſervamus quandam vehementiam, ſed hîc protuberat aliquantum extremitas, *cani* non, vel parùm.

§. 47. Prudenter autem Ægyptii *canes* ſuos ad coitum pigros *ſalſamentis* excitabant. *Boeſch.* Lib. II. *Hiſt. med. c.* 29. *Cl. Clauder. in diſp. de Sale habit. Jen.* 1650. *c.* 5. quam reperies in *Otio Jenenſi* D. D. J. *Chriſtfrid. Sagittar, olim Hiſt.* & *Poeſ. ibid. PP. poſtea Superintend. Altenb. p. m.* 532. *ſeqq. Sal* ſc. cos amoris. Non tantùm *individui duratio*, *ſed & ſpeciei propagatio a principio ſalino dependet. Willis de ferment. c. 2. p. m. 8. Animalium fœcundationi*, ait *Heſperus* noſter de *Cancr. & ſerpent. petref.* §. 23. *maximè omnium inſervit* Sal: *& ſine* ſalis *activitate nulla fit ſeminum fabrica, nulla in utero conceptio. nulla eorundem in utero ſuſcitatio, atq; ad formam partium perfectiorem reductio.* Conf. *Mizald. Memorab.* C. III. §. 55. & 71. Hinc *Ægyptii ſacerdotes* ſale *abſtinebant* obſervandam caſtitatem. *Plut.* III. *Symp. probl.* 10. *Mures* propter fæcunditatem *ſalis* cupidiſſimi *Plin.* L. XX. c. 25. *Sebiz. de alim. fac.* L. II. *p.* 542. & *Lemn.* L. II. *de O. N. c.* 36. Catè igitur *Venus* è ſalſa *maris* ſpuma procreata fingitur. *Camphoram* verò æſtus venereos extinguere, experientiâ *Scalig. exercit.* 104. *S.* VIII. & noſtrâ, ſi quæ eſt *T. VII. Ephem. Cur. Germ. p. m.* 743. refellitur.

Sal acuit Venerem.

camphora Venerem non extinguit.

§. 48. Coeunt autem *canes*, cùm mares tùm fæminæ, cum lupis etiam, vulpibus, leænis & aliis brutis. Sunt enim libidinoſiſſimæ beſtiæ. Quare etiam non rarò ſuperfœtant, notante *Strauſſio de fœt. Muſſipont. p. m.* 6. *Fernel.* L. VII. *Phyſiol. c.* 12. *Zacch.* L. I. *t.* 3. *qu.* 3.

canes cum aliis brutis coeunt. ſuperfœtatio eorum.

§. 49. Uterum gerit *canis* fæmina 60 dies aut ad ſummum 63. Quæ in anatome *canis* partui vicinæ non ita pridem notavit *Samplonius*, Med. Londin. pulcra ſunt & publica. *Eph. Cur. Germ. ann. III. obſ.* 172. Inſtante partû angulum ſeligunt, ſtruunt cubile, & præparant ſe. Quandam *cervum* inſequentem diverſos perperiſſe *catulos*, ſcimus ex *Nierenb.* L. IX. *H. N. c.* 40. magis tamen admirabile, quod *Harveus exercit. de partu p. m.* 380. de muliere recenſet.

quamdiu canis gravida? canis in fuga pariens.

§. 50. *Crocus* in *δυςοκίᾳ* optimus; quod experimentô ſuo in *cane* etiam nuper me certiorem fecit Amicus. Curioſus *Hertodius cani* trium ſeu quatuor ſeptimanarum gravidæ toto geſtationis tempore tàm cibum quàm potum *crocô* tinctum exhibuit, donec octo forſan dies ad partum ſupereſſent, ubi ultimis tribus diebus etiam ad duas drachm. & tres croci juſculis addidit, hocq; effecit, ut *catelli* de *nigro* ad *albedinem variegati coloris* hinc inde volutantes *albidiores* cutis particulas plenariè *croceô* colore tinctas habuerint. *Eph. Cur. Germ. ann. I. obſ.* 60.

crocus in δυςοκίᾳ. objectatio.

§. 51. Vidi nobilis matronæ *caniculam*, cujus vulvam (ne à maſcule impraegnaretur,) Domina argenteô annulô infibulârat. *Canis* tamen peperit

canis vulva clausa parit.

de equa, perit *gemellos.* Similem historiam de *equa infibulata* refert. Summus *Harvéus exercit. de Partu p.m. 269.* D. D. *Henr. à Moinichen, Reg. in Dania Medicus*, vidit Romæ *puellam*, quæ à nativitate *vulvam* habuit *clausam*, relictô saltem exiguô foramine, per quod urina & menses fluebant; ipsa tamen imprægnata statô tempore peperit filium, *vulvâ* antè ferrô apertâ. *Vid. obs. 13. à laudat. Moinichenio Th. Barthol.* transmiss.

& puellæ.

quot pariat canis. §. 52. Communiter sex aut quinque pariunt, plures tamen etiam, ut XVIII. & XIX. ex observatione *Alberti. Melitenses* plerunq; unum seu duos. Mens. *Maj.* nati optimi habentur: utq; nobiliores, eò studiosiùs educandi, ceteros, qui mali characteris sunt, abjicimus in amnem. *Irmentruda, Isenhardi*, Comitis *Altorfini* in *Suevia*, conjux bis senos enixa filios, unô retentô, omnes in aquam conjici jussit. Maritus autem fortè vetulam, cui opus demandatum, offendens rogabat: quid occuleret portaretvé? regessit ista, *canes:* Cedò igitur, ait Comes, si qui ad venationem apti, servabimus. Sic dolô detectô pusiones servati. *Zeiler. Theat. Tragic. hist. 24. p. m. 989.* Idem de *Gebhard. I.* Comitis *Querfurtensis*, conjuge recitat *Spangenberg.* L. II. *Chronic. Querfurt. c. XI. p. m. 134. seqq.*

Historia notabilis.

purgatio à partu. §. 53. A partu per aliquot dies rejiciunt crassum & humidum phlegma ac macrescunt. Quintô vel sextô demum mense fœmina marem rursus admittit, etiam citiùs. Vulgi experimenta, queîs probare conatur, quisnam præstantissimus *catulorum*, vid. sîs apud *Gesner. hist. anim. p. m. 87. in* κυνοτρόφ. *Phæmon. c. 2. Petr. Angelin. L. V. Cynæget. p. m. 145.* Est & alia proba *catuli* melioris. In libram imponito omnes, & *graviorem* eligito. Quos verò tute retinere volueris, fac sis *ab ipsa matre* alantur, & non ab altera quavis etiam. Τὸ γὰρ τῆς μητρὸς γάλα πάνυ ὠφέλιμον ἐστιν. *Lac namq; matris utilissimum.* Utinam & terq; quaterq; ô utinam! hoc nostræ intelligerent mulierculæ, & legem istam à *Cl. Scheurlio diss. IV. Polit. th. 16.* conditam sobriè expenderent, næ infinita Reip. mala averterentur. Vid. in hanc sententiam fusiùs *Arist. VII. Polit. 17. Danæum* L. II. *Pol. c. ult. Rittershus. ad* L. I. *Oppian. cynæget. v. 453. p. m. 49. Keckermann. Curs. Phil. disp.* XXVIII. *qu. 18. G. Horn.* L. III. *H. N. c. 20. Knipschild. de Jur. Civit. Imp. L. V. c. 18. n. 8. seqq. Reys in camp. elys. jucund. qq. 47. Heider. Polit c. 1. f. m. 124. Gellium* L. XII. *c. 1. Savedram. Symb. Polit 1. Macrob. L. V. c. 11. Higmor. disqu. anat.* L. II. P. I. *c. 2. p. m. 122. Liebenthal. Colleg. Polit. exerc. 1v. Coroll. 5. p. m. 147. Balduin.* L. IV. *c. 14. cas. conscient. 3. p. m. 1223. seqq. Plut. de puer. inst. Canonher. in l. liber. Hipp. aph. Vol. I. p. m. 446. seqq. Harprecht. P. I. disqu. 1. th. 14. Scheurl. l. cit. Bernegger. qq. miscell. ex Taciton. 115. Arnis. L. I. Polit. c. 18. p. m. 561. Speidel. in speculo sub voce* Säug-Amm *p. m. 1108.*

experimenta Vulgi.

catuli à matre alendi

Votum pro mulierculis

Matres sint nutrices, non meretrices.

Et sicul-

Et ficulneæ sunt *Gallegi de la Serna* ratiunculæ in contrarium allatæ. *L. de alend. fœt. ration. c. 8.* Nemesis autem divina est, quâ de ex relationibus publ. ann. 1671. *Sachs.* noster in *Eph. Cur. ann. II. obs. 155. in schol. p. m. 245.* *Serna delirans* *Nemesis divina*

§. 54. Sicuti autem monstra portentaq; passim fiunt, & *mulieres* insolita pariunt, putâ *elephantum*, *Plin. L. VII. c. 3. Th. Europ. T. VII. p. m. 115.* *draconem Th. Europ. T. VII. p. m. 703.* *leonem Abb. Ursperg. in chron. p. m. 351.* *mures*, *Borell. C. III. obs. 73. & C. IV. obs. 100.* *glirem*, *Bartholin. C. I. obs. 10.* quod & *Isennaci* factum esse refert *Wenrich. L. de monstris c. 17. p. m. 161.* *canem & felem*, teste *Jacob. Philipp. Bergomensi*, *Ord. Eremit. S. August. in supplem. Chron. impress. Venetiis A. C. 1483.* & quidem *L. XV. p. m. 175. c. p.* Add. *Schenck IV. obs. 731. & Eph. Curios. Germ. Decur. II. ann. I obs. 1 in suppl.* nec non *Schott. L. V. Phys. Curios. c. 5.* Ita *brutorum* natura haud rarò à destinato legitimi fœtûs opere variè aberrat. Apud *Val. Maxim. L. I. c. 6. ext. n. 1.* equa peperit *leporem*. & apud *Cæl. Rhodig. L. XIII. A. L. c. 14.* ovis *leonem*, bos *agnum Gobel. Person. Cosmodr. at. VI. c. 4.* An. 1631. Mens. Jun. enixa est *felis* in Austria duos *canes* & unum felem, qui S. C. Maj. oblati sunt. *Th. Europ. T. II. p. m. 415.* An. 1676. Mens. Jul. *Hüxariæ* ad Visurgim *canis* unà cum tribus *catulis* peperit *felem*, sed quæ aures habuit *caninas*, & brevî mortua est. De lupo *canem* pariente vid. *hist. monstror. Schenck. p. m. 112.* Nuper in Dania *vacca* unà cum *vitulo* etiam XXX. *catulos caninos* in vulva habuit. Omnes erant vivi, quorum singuli in sua membrana suoque loco latebant. An *canes pastorales* aut villatici vaccam conscenderint, an aliunde *canis* forma inducta, vel an cotyledones astantibus imposuerint, dubitat, hoc qui scribit, ὁ *θαυμάσιος Bartholin. Vol. II. Act. Hafniens. obs. 2.* Scripsi nuper Venerando seni, penitiùs indagaturus inauditæ hujus historiæ fidem. Ad nihil exinde rescivit amplius. Retur *Pollux* noster, *molas* fuisse *caninam* figuram præ se ferentes, quod cunprimis ex numero fœtuum *caninorum* colligit, nec vixisse repugnat, si quis vitam molarum in quadam *vasorum palpitatione* & *pulsu* consistere, cum eodem asserat. Nec inanem tamen Magni *Bartolini* conjecturam de *cotyledonibus* (de quibus nervosè & prolixè *Lindan. Med. Phys. c. VII. art. 11. Fabric. ab Aquapend. L. de form. fœt. P. I. c. 4. & Highmor. disquis. anat. L. I. P. IV. c. 6.*) æstimat. Certè si in *ovis vaccinis* (ut ex Neotericorum hypothesi loquimur,) non nisi *bovini* aut *vaccini* corporis latet delineatio, quomodo illa licèt *caninum*, aut humanum, superveniat sperma, extingui, & alius corporis idea introduci poterit, cùm saltem ad *idearum evolutionem* masculum semen suum conferat symbolum? Dixerim ergo: *Partus insoliti.* *Vacca peperit canes.*

Nil spernat auris, nec tamen credat statim.

§. 55. At si omnia, secundùm *Harveum exercit. de gener. animal. 43.* ex *canis ex ovo, &c.*

ovo, quidni etiam *canis*, homo &c. Vid. *Stenonij* mei observ. 88. *T. II. Act. Med. Haf. p. m.* 210. *Casp. Bartolin. Th. F. epist. anat. Rom. an.* 1676. *edit. aut. T. V. Act. Med. Hafn. obs.* 14. & 15. *Paul. Brand. dissert. de ovo humano Hafn. edit. in 4. an.* 1677. & *Vrdung. in Eph. Germ. Curios. ann. III. obs.* 68. ac *Kerckringii Anthropogen. Ichnogr.* Conf. *Garmanni* nostri auream differt. de *ovo humano*. *D. de Graaf L. de mulier. Organ. c. XII. p.* 176. *seqq.* & Excell. mei *Franci Satyr. Med. Contin. IV. c. f.* ac *T. VI. Eph. Cur. Germ. obs.* 196. *seqq.*

canis oviparus. §. 56. Hoc etiam mirabile, quod *Jungius*, Collega Curiosus, in *Ephem. nostris T. II. obs.* 250. de *cane oviparo* habet; qui cùm escam quandam à rustica, singulari artificiô pro galinis suis, ut *ova copiosiora* & *majora* parerent, præparatam devoraret, dominum suum in itinere insequens aliquot *ova*, *unum post alterum*, pluribus conspicientibus, per *alvum* excludere visus est, unde multùm debilitatus, escâ illâ excretâ, pristino vigori restitutus fuit. Conf. *Thes. Pract. adauct. Besoldi p. m.* 389. B. Idem prorsus de *rustico* bonâ fide mihi narravit Amicus. Idem de alio *cane* in Westphalia, *ova per os* excludente, audivimus. *Vera ova* fuisse, quis credet? *Mulierem* tamen *Norwagicam*, loco fœtûs humani, *duo ova gallinaceis simillima* exclusisse, quorum unum fractum vitellum habuit & albumen, testatur *Bartholin.* Decus Boreale, *C. I. h.* 4. & in agro *Vincentino* idem observavit *Rhod. C. III. obs.* 57. Add. *Vrdung. obs. in Eph. Curios. ann. III. p. m.* 214. *Hafniæ* quoq; *uxor* post multos dolores peperit *ovum*, sed testâ molliusculâ, quô statim apprehensô, ut quid rei esset, pressiùs intueretur, compressâ manû imprudentiùs fregit, nec, præter flatus, quicquam invenit, putamina verò mollia putrida abjecit in sterquilinium. *Barthol. C. III. ep.* 27. *p. m.* 101. De *ovo* in *bovis* ventriculo invento vid. *Schenck. hist. de monstr. p. m.* 129. De *gallo oviparo* Hafniensi Idem *Bartholin.* C. III. *ep.* 52. & *C. I. hist. anat.* 99. de alio *Eph. Germ. Curios. ann. II. obs.* 177. & *ann. IV. in analect. p. m.* 301. *Decur. II. Miscell. Cur. ann. I. obs.* 145. *J. Faber. Lynceus, in exposit. nov. Hispan. anim. p. m.* 773. *Lemn. L. IV. O. N. c.* 12. & Cl. *Kirchmayer* in differt. de *Basilisco c.* 3. §. 2. At *simile* non est *idem*. Massam *oviformem* (qualem in muliere *Lips.* observavit *Salmut* C. II. *obs.* 7.) *gallus* potest rejicere, sed *basiliscum* inde generari, ne jurantibus credo cum *Aldrovand. L. IV. Ornith. c. 1. p. m.* 104. Vid. absurdam & fictitiam hanc genesin fusiùs damnatam à *Sebiz.* L. III. *de fac. alim. c.* 12. *p. m.* 954. *Kirchmayer. loc. cit. Borell. C. IV. obs.* 10. *Sennert. de Cons. & dissens.* Ergo, si basilisci sunt, (quidam enim cum *Matthiol. in L. VI. Diosc. c. ult. Hermol. Barbaro* L. II. *Coroll. c.* 219. *in Diosc. Cardan.* L. I. *de venen. c.* 16. *Varro* L. II. *de fascin. c. p m.* 114.) negant, nullam aliunde habent originem, nisi è *suo semine*. *Canis* generat *canem*; homo hominem; basiliscus basiliscum &c. Fabulosam istam, & tàm Scripturæ, quàm Naturæ adversam generationem *equi vocam* omninò explodimus & aversamur. *Miscell. Cur. ann.* III. *obs.* 128.

& rusticus.

& mulier.

& bos.

& gallus.

an basiliscus ex ovo galli?

§. 57. Absurdum nobis est, ait *Sperling.* L. III. *Zool. c. 6. q. 3. & L. I. Inst. Phys. c. 9. qu. 15.* cum *Nieremb. L. V. Hist. nat. c. 6.* ex *hominis* & *bruti* congressu *verum* edi posse hominem. Sed Excell. *Bartholino C. V. h. 87.* pro vero narratum est, in aula Ducis cujusdam Gallici ex *cane* filiam natam esse cuidam fœminæ eleganti formâ, & *matri* similiorem, quàm patri. Nam nihil *caninum* præ se ferebat, nisi quòd in lecto se volutârit. *Conf. Ælian. L. VII. de anim. c. 19. & Cardan. de variet. rer. L. VII. c. 31. p. m. 239.* Venustè *Paulus Macius* apud *Aldrovand.* L. III. *de quadrup. c. 1. p. m. 486. in Philocynam, canis* amore flagrantem. *Attilam* Hunnorum Regem, ex muliere à *cane* constuprata ortum tradunt Historici. *C. à Reys in camp. elyſ. juc. qq. 45. n. 34.* Sed figmentum videtur. Nam apud *Jordanum* (vulgò *Jornandem*) *Nauclerum*, & *Callimachum*, Attilæ pater *Mundizuccus*, seu *Mundiuchus*, vel *Mundizius*, aut *Mazuchus* nominatur. Quòd verò *Licet. l. a. p. m. 182.* memorat, exemplum est sine exemplo, de muliere sc. quæ sub imperio Ducis *Lotharii* A. C. 854. partum edidit specie hominis & *canis*, corporibus integerrimè conjunctis, dorso connexis ac dorsi spina solidissimè conglutinatis. Hoc verò abominabile, quod apud *Olear.* L. III. *Itin. Persic. p. m. 481.* legimus de quodam in universali contractura, jussû Medicorum, cum *magna cane* coeunte. Constans etiam traditio, *Pegusianos* & *Siniatos*, Indiæ gentes, originem duxisse à *cane*, qui cum puella naufraga corpus miscuerat. *Schott.* L. III. *Phys. Curios. c. 5. §. 2. Joh. de Barres, citante Delrio disqu. magic. p. 380.* Suecicam virginem ex *urso* gravidam filium peperisse, cui à parente *ursi* nomen impositum, scimus ex *Sax. Grammat. L. X. Hist. Dan. & Ol. Magno.* L. XVIII. c. 30. *Dæmoni* id imputat *Del-Rio* L. II. *disquis. magic. qu. 14. Cent. Magdenb. C. X. c. 13. p. m. 639.* historiam hanc inter *Ovidii metamorphoses* reponunt, addunt tamen: raptorem istum fuisse hominem, nomine *Biorn*, ut in Borea vocant *ursum*. Quæ sententia etiam est nostra, & *Cl. Stephanij in not. ad Sax. Grammat. p. m. 210.* Credibile tamen, ex *urso* imprægnari posse virginem. Sunt enim sequioris sexûs amantissimi. De pueris ex *equa* natis vid. *Höpfner.* apud *Horst. S. IV. ep. med p. m. 379.* Fuit in Belgio nefarius quidam, qui *vacca* se commiscuit, quæ perfectum & pulchrum *puerum* postea peperit, qui *baptizatus pietati se addixit*, & feriâ pœnitentiâ patris sui crimina expiavit. *Delrio l. c. p. m. 382.* Sensit tamen in animo propensiones *vaccinas pascendi prata*, & *herbas ruminandi.* Sed à *vacca* natum abnuit, & vaccæ parturienti vento gravidæ à diabolo suppositum fingit *Del-Rio l. cit.* Quod *voluntarium assertum nullâ comprobatione munitum* vocat *Licet.* L. II. *de monstr. c. 68. p. m. 219.* De infantibus ex fœmina & *simio* natis vid. *Licet. l. c. & J. Walter. Temp. Historic. n. 15.* Heîc promptiùs dabimus causam, cur à *brutis masculis fœmina*

canis generat hominem?

Homines ex cane.

monstrosa historia.

execrandus coitus.

ex urso homo

ex equa.

ex vacca.

cur à brutis fætus humanâ formâ generentur?

minæ impregnatæ formâ humanâ *in lucem edant fœtus?* Scilicet humana in *ovo* latent lineamenta, quæ si absq; *inordinata turbatione & impetu* à superveniente spermate explicantur, verus, *quoad faciem* (an quoad rationem, & cetera perfectum hominem spectantia requisita, non edico, quia secundùm *August.* L. XVI. *de C. D. c. 8.* ex *Adam* qui sunt, *homines* sunt) fœtus humanus luci donabitur: quod si autem *impetuosè* fiat idearum evolutio, perturbabuntur, emergetq; *monstrum.*

canis in Viro natus. §. 58. Sed magis miranda narrabo. A. C. 1666. opifex in *Frisia orientali* propè *Embdam* in pago *Riesum*, qui aliquoties in *Grönlandiam* ad capiendas balænas unà profectus erat, in epigastrio dolores & tumores sensit, tandem nihil valentibus remediis extinguitur. Apertô cadavere *fœtus monstrosus*, figurâ externâ *cani similis* & pilis refertus, in ventriculo ejus, & quidem lateri ipsius fundi firmiter ac nimis arctè annatus, repertus est, teste *Zephyro* nostro de *Tubauteri Sect. II. p. m. 90.* Alia peperit *cattum*, *cattus ex muliere.* notante *Pegaso l. in Eph. Cur. Germ. ann. I. obs. 109.* An. 1580 sartor Hanoveranus, *Albert. Hencke*, duos *catulos albos, vivos, catuli ex Viro.* *repentes & nondum videntes* evomuit, qui in patina figulina in templo *S. Georg.* expositi fuerunt, ut ab omnibus viderentur. *Meibom. in Chron. Brunsv. Magdeb.* An. 1620. *impr.* P. III. *p. m. 548. Zeiler.* C. III. *epist. pag. 640.* Ancilla *Schvvabstedtensis* in Ducatu Schlesvicensi à *cane* Anglico imprægnata peperit *tres catulos.* Vid. *Helvvaderi Sylv. Chronol. circul. Balthici ad ann. 1600.* Et An. 1677. M. Octobr. in vico trans-Danubiano *ex puero.* Raickendo. f. duobus milliaribus *Posoniô* distante, puer quinquennis torminibus ventris correptus alvum deposuit. Accurrens mater inspectura excrementa, annon aliquid disenterici subesset, nihil quidem tale, sed *frustum* invenit *carnis membranosum, albicans*, illud ut quid contineat videret, dissecans, *fœtum caninum* bene formatum cum stupore extraxit. Consternata mater rem novam & insolitam statim ad Dominum illius loci Dn. Comitem *Adamum Forgatsch* detulit; Hic misit D. *bufo ex puella.* *Schiltpachero.* Vid. *Eph. Germ. Curios. ann.* VIII. *obs. 58.* Puella quædam *Duacensis* cùm insolito quôdam & prorsus exoticô tumore, qui tergo ejus insederat, diu conflictata esset, nilque proficientibus medicamentis in summam atrophiam incideret, tumor iste tandem ruptus virulentum *& Viro.* exclusit *bufonem.* *Kirch. de Peste S.* III. *c. 3. p. m. 308.* Similem historiam habet *D. de Sorbait in Eph. Germ. Curios. ann.* II. *obs. 103* Scilicet excrementa *semine* turgida ubiq; latitant. Excrementis autem *fœcundam in-* *excrementis inest semen.* *esse materiam & principium vitale*, rectè docet *Arist.* L. III. *de generat. anim. c. 3* Arbor *Guajaba* ex avium *excrementis* in infinitum crevit, ut jam nullum plenius reperiatur in Brasilia, ubi non extet. *Margraf. in Hist. plantar. Brasil.* L. III. *c. 7.* Quis nescit, ex majorum muscarum excrementis *vermes* nasci?

§. 59.

§ 59. Corpus *canis* hirtum est. *Pedes* in digitos fissi, & quidem anteriores *quinis* distincti, ut lupi, posteriores *quaternis*. Interdum *tribus* incedit pedibus, quia siccæ est temperiei, inprimis quoad partes posteriores: hinc fit, ut hæ sæpius contrahantur. In nova *Zembla* adeò aspera tellus est, ut intra horæ quadrantem *canum* pedes miserè atterantur. In Dania *pes anterior* frangitur *canibus villaticis*, ne feras insequantur. Quæ de pago Weinlöhs in Seelandia, tempore *Christiani IV.* ibidem facta, mihi narrârunt incolæ, supprimo. Apud nos portant fustem seu baculum in collo ob eandem causam. Dextrum *canis* pedem anteriorem sphacelatum sine ullo dolore sponte decidentem vidi. Similia habet *Barthol. C. I. hist. 69. Tulp. IV. obs. 50. Borell. obs. 14. communic. p. m. 47. Canem* cum *sex* tibiis idem nobis sistit *Borell. C. II. obs. 83.* *Corpus pedesq; canis. tribus cur incedat? canes nova Zembla. in Dania pes sphacelatus decidens. canis multipes.*

§. 60. *Medius* inter primarios *canum* morbos est *podagra*, soboles immodicæ Veneris, *judiciô Alsted.* L. VII. *Phys.* P. VI. c. 5. *p. m.* 591. At ego *juvenculum* vidi hâc pedum torturâ miserè excruciatum. Rectè igitur contra *Hippocr.* L. VI. *aphor. 30.* docet *Laurentius, Med. Lubecens, exercit. IX. p. m. 137. seqq.* pueros *ante Veneris usum* etiam fieri podagricos. Exempla dabunt *Eph. Cur. Germ. ann.* VIII. *obs. 12. Salmut.* C. III. *obs. 57. & 74.* Materiam podagræ à *capite* derivat *Fernel. L. V. Pathol. VI. p. m. 529. & L.* VI. *c. 18. p. 636. ac Mart. Pansa. L. I. de podagra c. 5.* Sed meritò solidèq; refutantur à *Löselio tr. de podagra S. I Theoric. membr. I. art 4. subsect. 2. p. 71. seqq.* *podagra canis. pueri podagrici. Lapsus Fernelii.*

§. 61. *Caudâ canis* blanditur maximè. *Tob. XI. 9.* Convoluta & intorta singulare ducitur ornamentum. Degeneres sub alvum eam flectunt; in fuga etiam intra crura demissam habent. In venatione si indagatores caudam sæpius motitant, & accuratius vestigiis inhærentes huc illucque se vertentes, subsistentesq; eodem reversi, iterum aliò atq; aliò se flectentes singula rimantur, significant: *leporem esse in propinquo. Syllogismo* qs. colligunt, aut hûc divertisse aut illuc: si neque hûc neq; illûc, necesse est igitur, ut isthâc diverterit, ut ex *Heresbach* notat *Camer.* C. II. *hist. c. 100.* Rectè igitur nominantur *Dialectici, Plut.* T. III. *Moral. L. de anim. solert. p 64.* Hodie multis amputatur *cauda* ut equis, quem morem minùs probo. *Ornatus & robur* inest *cauda.* Hinc apud *Varron.* Lib. II. *R. R. c. 7.* equi generosi formam commendat *longa cauda.* Robur verò inesse, aurigis notum est, qui ex locis uliginosis currum extracturi *caudæ equinæ* alligant, ut fortiùs trahant. Habuit Alcibiades *canem*, magnitudine & formâ mirabili, emtum L X X. minis. Huic *caudam* etiam oppidò elegantem amputabat. Inde familiaribus culpantibus referentibusq;, cum *canis* causâ ab omnibus Atheniensibus convitiis proscindi, subridens respondit: *hoc est, quod volebam. Hunc enim volo sermonem Athenienses habeant, ne quid de me deterius loquantur.* Somnia autem, de quibus *Pli-* *Cauda. canis est Logicus. cauda amputatio improbatur. canis Alcibiadis. Somnia.*

nius & Columella dicentes: *caudas catulorum post diem 40, quàm sunt editi, castrandas esse. Sic enim tutos fieri à rabie.* Modum hujus castrationis docet *Mizald. C. IV. h. 90.*

sanguis ater. experimenta. §. 62. *De sanguine canis atro* adusto vid. *Severin. Zool. P. IV. p. m. 308.* Elegans experimentum Excell. *Borrichij* vid. in *epist. Bartholinian. de hepate defuncto p. m. 83.* qui sanguini *canis* arteriosi, in quinq; diversis vasculis posito, quinq; diversos liquores miscuit, Aceti destillati, Olei Salis Tartari, solut. alumin. Spiritus Vini & Spiritus Salis Armoniaci, & accuratè inde productos effectus annotavit. Certum est, ait *Hercules noster* (*Curiosus in Eph.*

nova syncopes causa. *Germ. ann. II. obs. 197. à subeuntibus sanguinem humoribus variè alterari in corpore ipsius crasin, variosq; inde resultare morbos.* Et inter alia producta non leve est *grumescentia sanguinis*, quæ si contingat, accedente nimirum sanguini concentrante fixanteq; tali liquore vel vapore, certissimū est, turbari œconomiam ipsius & dari *lipothymias* & *syncopes*; si in gradu majori id fiat: Sin minori, expultrix cordis ad motum illegitimum irritatur, *palpitationem tremoremve* inducit.

temperamentum canis. §. 63. *Temperamentum canis calidum* est & *siccum*, *Gal. L. I. de temp. c. 5. p. m. 229.* (*media* temperiei dicit alibi *l. c. c. 6. p. m. 235.*) Ab hoc ingenium ejus deducit *Faber L. V. Panchym. S. I. c. 9. p. m. 602.* Rectiùs enim cùm *Huarto*, Med. Hisp. diversitatem *canum*, iisdem parentibus progenitorum, ad *cerebrum* (& temperamentum) referes, quàm ad educationem solam. Alii *frigidum* & *siccum* temperamentum cani tribuunt, *Donat. L. VI. H. M. c. 1. p. m. 584.* at male.

ira ejus. In iram valdè proclivis est, inprimis *famella*. Hinc *Maro* L. VII. *aeneid. v. 493. seqq.*

> *Hunc procul errantem* rabidæ *venantis Juli*
> *commovêre* canes.

Rectè, est scholion *Taubmanni*, quia in *fœminis* plus iracundiæ est. Alii tamen legunt *rapidæ*. Boni temperamenti indicium est, si pilos *mediocriter longos* habent. *Gesner de quadr. L. I. p. m. 160.*

Pulsus. lux innata. pulsus *caprizans canibus* admodum familiaris. De *luce nativa* legi meretur *Bartholin. L. II. de luce anim. c. 7.* De *pilis* verò *incalescentium canum* notat Parens ipsius *Casp. Bartholin. L. de Meteor. ignit. c. 6.* si manû pertrectentur, adversa & crebra attritione demulceantur, *igneum* splendorem reddere.

Cibus canum. panis caninus. §. 64. Fercula *canis* sunt *panis*, *offa*, *caro*, *cadavera* &c. Inde *panis caninus*, quem *sordidum* vocat *Plaut. Asin. a. I. S. 2. v. 15. Lambin. panem cibarium*, qui servis dabatur. Sed putat *Colerus* viliorem fuisse, nimirum illum, quem *Jusculô superfusô canibus præberi solitum* scribit Vetus *Scholiastes Juvenal.* ad istud *Sal. V.*

- - - - - & *farris mordere* canini.

Nam & *Terent. in Eun. a. V. S. 4. panem sordidum sordes* videtur vocare, ubi &

atrum panem nominat ῥυπαρὸν. *Martial. L. XI. ep. 57. nigrum* dicit, *Horat. L. II. epist secundum, Lamprid.* sequentem, *Cicer. Tusc. V. & Apulej. L. VI. cibarium.* Et opponitur καθαρὸς *mundus, Lamprid. in Alex. Severo*, quem *Horat. I. Sat. 5. pulcherrimum* vocat. Quid autem sibi volunt *canina bucca improbi panis* apud *Martial. L. X. ep. 5.* Conf. *Barth. L. XLIV. Adv. c. 28. & ossa Hircani II. ad Ptolom. Epiph. Alexandriam missi?* vid. *Joseph. L. XIV. Antiqv. c. 4. Gobelin. Person. Cosmodr. p. m. 111.* *Dentes* tamen non comedunt *canes*, quamvis etiam *ossa* sint *suæ speciei. Moeb. Fund. Med. Physiol. c. IX. p. m. 111.* *Recentia* gallinarum *ova* quidam voravit avidissimè. *Schott. Phys. Curios. L. VIII. c. 19. p. m. 839. de Tepeytzcuitli, cane montano*, etiam refert *Nierenb. Hist. de mirac. terr. promiss. c. 37. & Franc. Fernandez. in hist. quadrup. novæ Hispan. tract. I. c. 21.* A *luporum* carnibus, etiam fumô & sale conditis, siccatis, coctisque omninò adhorrent. *Canes* sanè, ob carnes *ovivium* à *lupis* semiesarum devoratas, *lupinam* induêre naturam, ut in commissum sibi gregem irruerint, maximam illius partem occiderint, carnesq; lupinâ aviditate vorârint. *J. Faber Lynceus in animal. nov. Hispan. explic. c. 1. p. 488.* *Carnem caninam* non tangunt, quibuscunq; etiam odoribus ac saporibus transformetur. *Sperling. Zool. L. III. c. 19. qu. 1. Jonston. Thaum. Nat. Cl. VII. c. 10. p. m. 300. Ælian. L. III. c. 9.* Inde vetus proverbium: *canis caninam non est.* Quâ fronte igitur *Fioravanta* asserit: se *canem* per duos menses solâ *carne caninâ* aluisse, qui postea plenus dolorum & pustularum factus fuit, pilosque amisit. *Sennert. L. VI. prax. P. IV. c. 4. p. m. 139.* In regno *Pegu* incolæ quotidie diabolo sacrificantes, ne ipsos vexet, lautas epulas in viis exponunt. Sed cùm *canes* ad ipsas vorandas accedere conspiciantur, à diabolo missos credunt. *Balbus in Itin. Indic. orient. c. X. Cadaveribus* libenter vescuntur, abstinent verò iis, quæ à *fulmine* tacta sunt. His enim inest *virulenta* quædam & *pestilens lues*, ex qua *spiritus venenatus in contacta diffunditur. Mizald. C. I. Mem. & 69.* Quidam in Saxonia *polentam* vorabat, ut *Halberstadii* audivi. Carnem à *feris* discerptam *canibus* projici mandat Deus *Exod. XXII. 31.*

Ossa Hircani.

Lapsus Fioravanta.

Barbaror. dementia.

§. 65. Apud *Homerum Iliad. N. Hector* jactans se interfecturum *Ajacem* inquit:

Ac Trojanorum saturabis canes *& aves pinguedine ac carnibus,*
prostratus apud naves Græcorum
- - - - - - canibus *data præda Latinis*
alitibusq; *jaces.* - - - - *Virgil. L. IX. æneid. v. 485.*

Et enim *avibus cœli & bestiis agri* in escam tradi, significat honestâ sepulturâ caruisse. *Gen. XL. 19. Deut. XXVIII. 26. I. Sam. XVII. 44. 46. I. Reg. XIV. 11. XV. 4. XXI. 23. & 24. & c. XXII. 38. II. Reg. IX. 36. Ps. LXXVIII. 2. Jer. VII. 33. XVI. 14. Ezech. XXIX. 5. XXXII. 4. XXXIII. 27. XXXIX. 4. 17. 18.*

Avibus & bestiis in escam tradi, maxima pœna.

4. 17. 18. *seqq.* II. *Sam.* XXI. *Esa.* LVI. 9. Mos olim erat, ut hostium interfectorum cadavera *canibus* devoranda linquerētur, ut colligitur ex comminatione *Davidis I. Sam.* XVII. 46. *Auferam caput tuum & reliquum truncum* canibus *tui similibus lacerandum relinquam* interpretatur *Joseph.* L. VI. *A. J. c.* 10. *Hercules* apud *Euripid. in Hercule furente* ajebat: *Se abscissurum impium caput Lyci & objecturum* canibus. Maxima certè pœna, si Deus permitteret, ut peccatores à *canibus* devorentur. I. *Reg.* XIV. 11. XV. 4. XXI. 23. *seqq.* II. *Reg.* IX. 10. 34. *seqq. Jerem.* XV. 3. *Joseph.* L. VII. *de B. J. c.* 14. vel ut *lingant eorum sanguinem. I. Reg* XXII. 38. Famelici evadunt truculenti, & non solùm pecora, sed etiam homines invadunt & occidunt. In Insula *Delo* itaq; non alebantur, ut ab omni cæde & inquinamentis esset libera. *Peucer. de divinat. gen. p. m.* 237.

Opium non nocet cani. §. 66. Illustris *Boyleus*, teste *D. Borrichio* apud *Bartholin. C. IV. epist.* 92. *p. m.* 522. *cani* propinavit *opij dosin*, ex qua homo subitò obiisset, nec ullum *evidens* attulit corpori detrimentum. Eadem *feli* propinata *biliosum* animal egit in rabiem. Alius *canis* in arteriam *opii* tincturâ infusâ mox in vertiginem, & paulò post in soporem incidebat, paulatimque ex eo tempore mirum in modum cœpit pinguescere. In alterius *molossi* arteriam infusus *crocus metallorum* minuta quantitate nil invexit damni, cùm autem dosis ad uncias tres adaugeretur, miser animam & omnia simul evomuit.

historia singularis. §. 67. *Canis* Junior *famelicus* nuper musculosam carnem *leænæ* morbô extinctæ flaccidam & *putredini* obnoxiam devorabat, & sequenti die *ἄνω καὶ κάτω meros excrevit vermes*, notante *D. Greiselio, Anatomico Viennensi, in Ephem. Curios. Germ. ann. II. obs.* 5. *p m.* 7. Hoc est, quod *Kircherus, Promptuarium istud reconditæ eruditionis, Fautor & Amicus olim noster selectus* toties, inprimis *Lib. de peste S. I. c.* 7. & 2. *p. m.* 69. seriò inculcat: *omnia putrida esse verminosa.* Quod & ipse nunquam credidisset, nisi frequenti multorum annorum experimento comprobâsset. Legas velim, Curiose Lector, *secretioris naturæ istud amussim*, & victas dabis manus.

Canes Viperas Vorant sine noxa. §. 68. Ego cum *Franc. Redi Nob. Aretino, Academico Furfur. tract. de Viper. p. m.* 13. *c. f. Zwölfero Pharm. Aug. reformat. p. m.* 377. & *Boyleo apud Th. Bartholin. C. IV. epist.* 92. *canibus* non semel *crudas viperas*, & jamjam occisas, unà cum *capitibus*, *visceribus*, *caudis*, *vesiculaq; fellea* devorandas objeci, sine omni vitæ discrimine, sine ullo manifesto veneni periculo. Quid? quod ipsas *viperas* & *serpentes* ab omni homine *securè* & in cibo comedi posse, laudatissimus *Redus l. a. p. m.* 24. *c. f.* seriò attestatur. Sic alii *bufones Borell.* C. II. *obs.* 37. *scorpiones Ephem. Cur. Germ.* T. II. *obs.* 205. *araneas Borell.* C. III. *obs.* 19. *serpentes Idem* C. II. *obs.* 37. & C. IV. *obs.* 95. innoxiè devorârunt. Hinc *Lynceus* ille *Faber in Anim.*

in Anim. nov. Hispan. Nard. Anton. Recchi not. p. m. 781. apertè dicit? nullum venenum *absolutè* dari, sed *relatione solummodò habita ad objectum.* Ne temnas autem, quæso, curiosas observationes *Cl. Raygeri in Eph. Cur. Germ. ann. IV. n. 2.* quæ omninò legi merentur. *an detur venenum?*

§. 69. *Canem levem* in India solô *aere* nutriri, ut *Zach. L. IV. qu. med. legal. 7. p. m. 217.* scribit, rectè negatur à *Liceto L. II. de spont. viv. ort. c. 32.* Fabula etiam, quicquid de *Chamaleontis* pabulo aereo nugatur *Plin.* Lib. VIII. c. 33. Vid. *Vogtii Curios. Physic. c. 5. Bellon. L. II. obs. 25. O. Dapper. descript. Ægypti p. m. 118. Sennert. L. III. Pr. P. I. S. 2. c. 2 p. m. 86. Santorell. Antepraх. med. L. XVI. c. 4. Bartholin. C. II. hist. 62. & Lib. III. de luce animl. c. VI. probl. 2. J. Faber Lynceus de animal. nov. Hispan. p. 723. Sachs. Gammarol. L. I. §. 11. Brod. L. VI. Miscellan. c. 21. Zacut. L. II. Med. hist. p. m. 519. Sebiz. L. V. de aliment. fac probl. 23. p. m. 1261.* Erroneum etiam, quod *Scalig. exerc. 229.* de *manucodiata* aurivora refert. Vid. Cl. *Bartholin. C. VI. hist. 56. Kirchmayer,* Prof. Wittenb. Amic. nostri, *dissert. de ave Paradisi, & singular. tract. D. Frider. Lachmund. Medici Hildesiens,* de hac ave. Nec *Garmanni* nostri experimentum meo respondit. Aër si *alimentosis* halitibus sit perfusus, utcunque alere potest; purus autem & *ratione sui* spectatus nequaquam. Et *illô*, non *hoc* modô araneas *aere* fuisse nutritas credimus. *Vid. Eph. Cur. Germ. T. I. obs. 120.* Adde *Paul. Marquard. Schlegel. disp. habit. Altorff* An. 1627. d. 31. Octobr. qui pulchrè de *aëreo spirituum nutrimento vano & nullo* discurrit. *An aer nutriat?*

§. 70. Dixit mihi quondam Nobilis fide dignus, è Comitatu *Lippiensi*, se vidisse *canem* lapillos, etiam *duriores*, & majusculos, cupidè vorantem; & sine omni noxâ certo tempore eosdem evomentem. At similes ei miraberis convictores apud *Bartholin. C. I. h. 44. Borell. C. I. obs. 69. Eph. Germ. Cur. T. I. obs. 83 p. m. 199.* Magna Sym- & antipathiæ vis, quam prolixiùs enarrare non unius diei studium foret. Jucunda historia de *Scholtzii cane*, qui, quando in testudine fides nervi intendebantur, miserrimè ululabat, qs. verbera magnosque cruciatus sentiret. At idem, cùm numerosè sonarent, non tacebat tantùm, sed gestiebat etiam, quod eidem ad campanarum pulsum vehementiorem accidit. *Weinrich. de monstr. c. 8. p. m. 65.* Add. *Ulyss. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 490.* Et adhuc amicissimo nostro *D. D. Petri*, Dno. ab Hartenfels / *Prof. Erfurtin. & Medic. Mogunt.* *canis* domesticus gallinis insidias, ad catenam, propter ædium custodiem, damnatus, qui quàmprimùm campanarum in vicina turri sonitum audit, horendum in modum ululat. *Canis saxivorus.* *Vis antipathia.*

§. 71. Quî autem *canis* ossa concoquit? De vera chyloseos causâ variè disputant eruditi. Collegit multorum opiniones *Cl. Moeb. in fund. Med. Physiol. c. X. p. m. 167. seqq.* Mihi cum *Kergero*, Physico Lignicensi, *qui canis ossa concoquat?*

 fer-

coeunt, facito *canem* cum mare in cellulam aliquò concludas, nec prorsus committas, ut quisquam coeuntes intueatur. Namq; si tum videantur, *canes* venationi inutiles parient. Et hoc venatores longâ experientiâ, edocti memoriæ tradiderunt. Post coitum verò *canis fœmina* gravida in venationem ne producatur, ut ne, aut cupiditate cursûs nimiâ, catulos corrumpat, aut, si abortum faciat, ipsa pereat, infit *Demetr. Constant. Libr. de cura canum c. 1.* Cavendum etiam, ne ex *eâdem matre* prognati simul misceantur in coitu. Rectè igitur *Donadilla*, Scotorum Rex, venationis studiosissimus, *canum venaticorum* misturam vetuit cum suis *genitricibus. Zvvinger. Th. V. H. T. IV. p. m. 3636.* Cùm *caniunt*, mares è longinquo odorantur. Prominens genitale fæminarum certum *catulitionis* signum. Implentur unô initû, non nunquam plures accedunt. Coeunt usque ad annum octavum vel decimum. Tunc enim pariendi generandique vim senectus sensim exhaurit. Si mas, ex quo concepit fæmella, occiditur, *gravida abortit*, dicit *Mizald. C. IX. h. 16.* At nugæ sunt, & nihil amplius.

pro venatore.

& quomodo?

signum catulitionis.

quamdiu coeant?

somnium Mizaldi.

cur à coitu cohæreant?

§. 46. A coitu (quem *Clitomachus* nunquam aspexit *Zvvinger. Th. V. H. T. II. p. m. 2256.* & à cujus adspectû ego primarium *Benedictinæ* familiæ Cœnobitam insolitos paroxysmos epilepticos sustinuisse, non semel vidi) ordinariè *cohærent*. Causam putat esse *Sperling. L. III Zool. c. 19. qu. 3.* cum *Ol. Wormio* L. III. *Musei c. 23. p. 321. ossiculum in medio penis* positum, circa quod spiritus & humores aggregantur. Causa in *mare* est. Scilicet *intumescentia partis pudendi posterioris*, quæ ventrem spectat. Hæc enim semine & spiritû impletur, nec detumescit penis, donec semen planè emissum sit. Itaque turgidus exire nequit è vulva fæminæ. *Sebitz. L. III. de alim. fac. p. m. 625. J. Faber, Lynceus l. d. p. 477. mares in coitu cohærentes.* Ita *Gallus* quidam in coitu, *canum* instar, junctus remansit, quod à nimio ardore partium genitalium provenisse putat *Borell. C. II obs. 31.* vel, quòd à *Zibetho*, quô, voluptatis augendæ gratiâ, balanum inunxerat, partes hæ calefactæ & irritatæ fuerint. Oportuit igitur clysteribus partes illas emollire, ut separaretur. Similem historiam de cive *Jenensi* mihi retulit *Godofr. Hoffmann.* U. J. C. Amicus antiquus. Talemq; observavit Excell. D. D. *Ludovici*, Archiater *Gothanus*. Sponsus, qui tale quid primâ nocte passus, id postmodum fassus est laudato Medico, non *glandem* solùm, sed & *anticam penis partem arctissimè* fuisse strictam, liberaveratq; se post horas aliquot ridiculâ ratione, quam *Pers.* aliô sensû Sat. ni fallor, ultimâ posuit. Et tamen sponsa, cui superindormiverat, menstrualis fuit, at annosa Virgo. Idem de *Rugianis* refert *Zvvinger. Th. V. H. T. I. p m. 412. & Mizald. C. VIII. Mem. §. 99.* *Tigrides* etiam, felinæ conformationi propinquiores, cohærere, quidam adhuc dum sustinere

ftinere volunt. In *anatum* copulatarum separatione pariter observamus quandam vehementiam, sed hîc protuberat aliquantum extremitas, *cani* non, vel parùm.

§. 47. Prudenter autem Ægyptii *canes* suos ad coitum pigros *salsamentis* excitabant. *Boosch.* Lib. II. *Hist. med. c. 29. Cl. Clauder. in disp. de Sale habit. Jen.* 1650. *c.* 5. quam reperies in *Otio Jenensi* D. D. J. *Christfrid. Sagittar*, *olim Hist.* & *Poes. ibid. PP. postea Superintend. Altenb. p. m.* 532. *seqq.* Sat sc. cos amoris. Non tantùm *individui duratio*. *sed & speciei propagatio à principio salino dependet. Willis de ferment. c. 2. p. m. 8. Animalium fœcundationi*, ait *Hesperus* noster de *Cancr. & serpent. petref.* §. 23. *maximè omnium inservit* Sal: *& sine* salis *activitate nulla fit seminum fabrica, nulla in utero conceptio. nulla eorundem in utero suscitatio, atq; ad formam partium perfectiorem reductio.* Conf. *Mizald. Memorab.* C. III. §. 55. & 71. Hinc *Ægyptii sacerdotes* sale *abstinebant* observandam castitatem. *Plut.* III. *Symp. probl.* 10. *Mures* propter fœcunditatem *salis* cupidissimi *Plin.* L. XX. c. 25. *Sebiz. de alim. fac.* L. II. *p.* 542. *& Lemn.* L. II. *de O. N. c.* 36. Catè igitur *Venus* è salsa *maris* spuma procreata fingitur. *Camphoram* verò æstus venereos extinguere, experientiâ *Scalig. exercit.* 104. *S.* VIII. & nostrâ, si quæ est *T. VII. Ephem. Cur. Germ. p. m.* 743. refellitur. *Sal acuit Venerem.* *camphora Venerem non extinguit.*

§. 48. Coeunt autem *canes*, cùm mares tùm fæminæ, cum lupis etiam, vulpibus, leænis & aliis brutis. Sunt enim libidinosissimæ bestiæ. Quare etiam non rarò superfœtant, notante *Strauffio de fœt. Mussipont. p. m.* 6. *Fernel.* L. VII. *Physiol. c.* 12. *Zacch.* L. I. *t.* 3. *qu.* 3. *canes cum aliis brutis coeunt. superfœtatio eorum.*

§. 49. Uterum gerit *canis* fæmina 60 dies aut ad summum 63. Quæ in anatome *canis* partui vicinæ non ita pridem notavit *Samplonius*, Med. Londin. pulcra sunt & publica. *Eph. Cur. Germ. ann. III. obs.* 172. Instante partû angulum seligunt, struunt cubile, & præparant se. Quandam *cervum* insequentem diversos perperisse *catulos*, scimus ex *Nierenb.* L. IX. *H. N. c.* 40. magis tamen admirabile, quod *Harveus exercit. de partu p. m.* 380. de muliere recenset. *quamdiu canis gravida? canis in fuga pariens.*

§. 50. *Crocus* in *δυστοκίᾳ* optimus; quod experimentô suo in *cane* etiam nuper me certiorem fecit Amicus. Curiosus *Hertodius cani* trium seu quatuor septimanarum gravidæ toto gestationis tempore tàm cibum quàm potum *crocô* tinctum exhibuit, donec octo forsan dies ad partum superessent, ubi ultimis tribus diebus etiam ad duas drachm. & tres crocijusculis addidit, hocq; effecit, ut *catelli* de *nigro* ad *albedinem variegati coloris* hinc inde volutantes *albidiores* cutis particulas plenariè *croceô* colore tinctas habuerint. *Eph. Cur. Germ. ann. I. obs.* 60. *crocus in δυστοκίᾳ. objectatio.*

§. 51. Vidi nobilis matronæ *caniculam*, cujus vulvam (ne à masculo imprægnaretur,) Domina argenteô annulô infibulârat. *Canis* tamen pe- *canis vulvâ clausâ parit.*

perit

& equa, perit *gemellos.* Similem historiam de *equa infibulata* refert. Summus *Harvéus exercit. de Partu p.m. 269. D. D. Henr. à Moinichen, Reg. in* *& puella,* *Dania Medicus*, vidit Romæ *puellam*, quæ à nativitate *vulvam* habuit *clausam*, relictô saltem exiguô foramine, per quod urina & menses fluebant; ipsa tamen imprægnata statô tempore peperit filium, *vulvâ* antè ferrô apertâ. *Vid. obs. 13. à laudat. Moinichenio Th. Barthol.* transmiss.

quot pariat canis, §. 52. Communiter sex aut quinque pariunt, plures tamen etiam, ut XVIII. & XIX. ex observatione *Alberti, Melitenses* plerunq; unum seu duos. Mens. *Maj.* nati optimi habentur: utq; nobiliores, eò studiosiùs educandi, ceteros, qui mali characteris sunt, abjicimus in amnem. *Historia notabilis.* *Irmentruda*, *Isenhardi*, Comitis *Altorfini* in *Suevia*, conjux bis senos enixa filios, unô retentô, omnes in aquam conjici jussit. Maritus autem fortè vetulam, cui opus demandatum, offendens rogabat: quid occuleret portaretvé? regessit ista, *canes:* Cedò igitur, ait Comes, si qui ad venationem apti, servabimus. Sic dolô detectô pusiones servati. *Zeiler. Theat. Tragic. hist. 24. p. m. 989.* Idem de *Gebhard. I.* Comitis *Querfurtensis*, conjuge recitat *Spangenberg.* L. II. *Chronic. Querfurt. c. XI. p. m. 134. seqq.*

purgatio à partu, §. 53. A partu per aliquot dies rejiciunt crassum & humidum phlegma ac macrescunt. Quintô vel sextô demum mense fœmina marem rursus admittit, etiam citiùs. *experimenta Vulgi,* Vulgi experimenta, queîs probare conatur, quisnam præstantissimus *catulorum*, vid. sîs apud *Gesner. hist. anim. p. m. 87. in κυνοτρόφ. Phæmon. c. 2. Petr. Angelin. L. V. Cynæget. p. m. 145.* Est & alia proba *catuli* melioris. In libram imposito omnes, & *graviorem* eligito. *catuli à matre alendi* Quos verò tute retinere volueris, fac sis *ab ipsa matre* alantur, & non ab altera quavis etiam. Τὸ γὰρ τῆς μητρὸς γάλα πάνυ ὠφέλιμον ἐστίν. *Lac namq; matris utilissimum.* *Votum pro mulierculis* Utinam & terq; quaterq; ô utinam! hoc nostræ intelligerent mulierculæ, & legem istam à *Cl. Scheurlio diss. IV. Polit. th. 16.* conditam sobriè expenderent, næ infinita Reip. mala *Matres sint nutrices, non meretrices,* averterentur. Vid. in hanc sententiam fusiùs *Arist. VII. Polit. 17. Danæum* L. II. *Pol. c. ult. Rittershus. ad* L. I. *Oppian. cynæget. v. 453. p. m. 49. Keckermann. Curs. Phil. disp.* XXVIII. *qu. 18. G. Horn.* L. III. *H. N. c. 20. Knipschild. de Jur. Civit. Imp. L. V. c. 18. n. 8. seqq. Reys in camp. elys. jucund. qq. 47. Heider. Polit c. 1. f. m. 124. Gellium* L. XII. *c. 1. Savedram. Symb. Polit 1. Macrob. L. V. c. 11. Higmor. disqu. anat.* L. II. P. I. *c. 2. p. m. 122. Liebenthal. Colleg. Polit. exerc. 1 v. Coroll. 5. p. m. 147. Balduin.* L. IV. *c. 14. cas. conscient. 3. p. m. 1223. seqq. Plut. de puer. inst. Canonher. in I. liber. Hipp. aph. Vol. I. p. m. 446. seqq. Harprecht. P. I. disqu. 1. th. 14. Scheurl. l. cit. Bernegger. qq. miscell. ex Taciton. 115. Arnis. L. I. Polit. c. 18. p. m. 561. Speidel. in speculo sub voce* Säug-Amm *p. m. 1108.*

Et sicut

Et ficulneæ sunt *Gallegi de la Serna* ratiunculæ in contrarium allatæ. *L. de alend. fœt. ration. c. 8.* Nemesis autem divina est, quâ de ex relationibus publ. ann. 1671. *Sachs.* noster in *Eph. Cur. ann. II, obs. 155. in schol. p. m. 245.* *Serna delirans. Nemesis divina*

§. 54. Sicuti autem monstra portentaq; passim fiunt, & *mulieres* insolita pariunt, putâ *elephantum*, *Plin. L. VII, c. 3. Th. Europ. T. VII. p. m. 115.* *draconem Th. Europ. T. VII. p. m. 703. leonem Abb. Ursperg. in chron. p. m. 351.* *mures*, *Borell. C. III. obs. 73. & C. IV. obs. 100. glirem*, *Bartholin. C. I. obs. 10.* quod & *Isennaci* factum esse refert *Weinrich. L. de monstris c. 17. p. m. 161.* *canem & felem*, teste *Jacob. Philipp. Bergomensi*, *Ord. Eremit. S. August. in supplem. Chron. impress. Venetiis A. C. 1483.* & quidem *L. XV. p. m. 175. c. p.* Add. *Schenck IV. obs. 731. & Eph. Curios. Germ. Decur. II. ann. I obs. 1 in* [illegible] nec non *Schott. L. V. Phys. Curios. c. 5.* Ita *brutorum* natura haud raro à destinato legitimi fœtûs opere variè aberrat. Apud *Val. Maxim. L. I. c. 6. ext. n. 1.* equa peperit *leporem*. & apud *Cæl. Rhodig. L. XIII. A. L. c. 14.* ovis *leonem*, bos *agnum Gobel. Person. Cosmodr. at. VI. c. 4.* An. 1631. Mens. Jun. enixa est *felis* in Austria duos *canes* & unum felem, qui S. C. Maj. oblati sunt. *Th. Europ. T. II. p. m. 415.* An. 1676. Mens. Jul. *Hüxariæ* ad Visurgim *canis* unà cum tribus *catulis* peperit *felem*, sed quæ aures habuit *caninas*, & brevi mortua est. De lupo *canem* pariente vid. *hist. monstror. Schenck. p. m. 112.* *Partus insoliti.*

Nuper in Dania *vacca* unà cum *vitulo* etiam XXX. *catulos caninos* in vulva habuit. Omnes erant vivi, quorum singuli in sua membrana suoque loco latebant. An *canes pastorales* aut villatici vaccam conscenderint, an aliunde *canis* forma inducta, vel an cotyledones astantibus imposuerint, dubitat, hoc qui scribit, ὁ θαυμάσιος *Bartholin. Vol. II. Act. Hafniens. obs. 2.* Scripsi nuper Venerando seni, penitiùs indagaturus inauditæ hujus historiæ fidem. Ad nihil exinde rescivit amplius. Retur *Pollux* noster, *molas* fuisse *caninam* figuram præ se ferentes, quod cunprimis ex numero fœtuum *caninorum* colligit, nec vixisse repugnat, si quis vitam molarum in quadam *vasorum palpitatione* & *pulsu* consistere, cum eodem asserat. Nec inanem tamen Magni *Bartolini* conjecturam de *cotyledonibus* (de quibus nervosè & prolixè *Lindan. Med. Phys. c. VII. art. 11. Fabric. ab Aquapend. L. de form. fœt. P. I. c. 4. & Highmor. disquis. anat. L. I. P. IV. c. 6.*) æstimat. Certè si in *ovis vaccinis* (ut ex Neotericorum hypothesi loquimur,) non nisi *bovini* aut *vaccini* corporis latet delineatio, quomodo illa licèt *caninum*, aut humanum, superveniat sperma, extingui, & alius corporis idea introduci poterit, cùm saltem ad *idearum evolutionem* masculum semen suum conferat symbolum? Dixerim ergo: *Vacca peperit canes.*

Nil spernat auris, nec tamen credat *flatum.*

§. 55. At si omnia, secundùm *Harveum exercit. de gener. animal. 43.* ex *canis ex ovo, &c.*

ovo, quidni etiam *canis*, homo &c. Vid. *Stenonij* mei observ. 88. *T. II. Act. Med. Haf. p. m.* 210. *Casp. Bartolin. Th. F. epist. anat. Rom. an. 1676. edit. aut. T. V. Act. Med. Hafn. obs. 14. & 15. Paul. Brand. dissert. de ovo humano Hafn. edit. in 4. an. 1677. & Verdung. in Eph. Germ. Curios. ann. III. obs. 68.* ac *Kerckringii Anthropogen. Ichnogr.* Conf. *Garmanni* nostri auream dissert. de *ovo humano*. *D. de Graaf L. de mulier. Organ. c. XII. p. 176. seqq.* & Excell. mei *Francis Satyr. Med. Contin. IV. c. f.* ac *T. VI. Eph. Cur. Germ. obs. 196. seqq.*

canis oviparus. §. 56. Hoc etiam mirabile, quod *Jungius*, Collega Curiosus, in *Ephem. nostris T. II. obs.* 250. de *cane oviparo* habet; qui cùm escam quandam à rustica, singulari artificiô pro galinis suis, ut *ova copiosiora & majora* parerent, præparatam devoraret, dominum suum in itinere insequens aliquot *ova*, *unum post alterum*, pluribus conspicientibus, per *alvum* excludere visus est, unde multùm debilitatus, escâ illâ excretâ, pristino vigori restitutus fuit. Conf. *Thes. Pract. adauct. Besold. p. m. 389. B.* Idem

& rusticus. prorsus de *rustico* bonâ fide mihi narravit Amicus. Idem de alio *cane* in Westphalia, *ova per os* excludente, audivimus. *Vera ova* fuisse, quis cre-

et mulier. det? *Mulierem* tamen *Norwagicam*, loco fœtûs humani, *duo ova gallinaceis simillima* exclusisse, quorum unum fractum vitellum habuit & albumen, testatur *Bartholin.* Decus Boreale, *C. I. h. 4.* & in agro *Vincentino* idem observavit *Rhod. C. III. obs. 57.* Add. *Verdung. obs. in Eph. Curios. ann. III. p. m. 214. Hafniæ* quoq; *uxor* post multos dolores peperit *ovum*, sed testâ molliusculâ, quô statim apprehensô, ut quid rei esset, pressiùs intueretur, compressâ manû imprudentiùs fregit, nec, præter flatus, quicquam invenit, putamina verò mollia putrida abjecit in sterquilinium. *Barthol.*

& bos. *C. III. ep. 27. p. m. 101.* De *ovo* in *bovis* ventriculo invento vid. *Schenck. hist.*

& gallus. *de monstr. p. m. 129.* De *gallo oviparo* Hafniensi Idem *Bartholin.* C. III. *ep. 52. & C. I. hist. anat. 99.* de alio *Eph. Germ. Curios. ann. II. obs. 177. & ann. IV. in analect. p. m. 301. Decur. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 145. J. Faber. Lynceus, in exposit. nov. Hispan. anim. p. m. 773. Lemn. L. IV. O. N. c. 12.* & Cl. *Kirchmayer* in dissert. de *Basilisco c. 3. §. 2.* At *simile* non est *idem*. Massam *oviformem* (qualem in muliere *Lips.* observavit *Salmut* C. II. *obs. 7.*) *gallus* potest

an basiliscus ex ovo galli? rejicere, sed *basiliscum* inde generari, ne jurantibus credo cum *Aldrovand. L. IV. Ornith. c. 1. p. m. 104.* Vid. absurdam & fictitiam hanc genesin fusiùs damnatam à *Sebiz. L. III. de fac. alim. c. 12. p. m. 954. Kirchmayer. loc. cit. Borell. C. IV. obs. 10. Sennert. de Cons. & dissens.* Ergo, si basilisci sunt, (quidam enim cum *Matthiol. in L. VI. Diosc. c. ult. Hermol. Barbaro* L. II. *Coroll. c. 219. in Diosc. Cardan.* L. I. *de venen. c. 16. Vairo* L. II. *de fascin. c. p m. 114.*) negant, nullam aliunde habent originem, nisi è *suo semine*. *Canis* generat *canem*; homo hominem; basiliscus basiliscum &c. Fabulosam istam, & tàm Scripturæ, quàm Naturæ adversam generationem *equi vocam* omninò explodimus & aversamur. *Miscell. Cur. ann.* III. *obs. 128.*

§. 57.

§. 57. Absurdum nobis est, ait *Sperling.* L. III. *Zool. c.6. q. 3. & L.I. Inst. Phys. c. 9. qu. 15.* cum *Nierenb. L.V.Hist. nat. c.6.* ex *hominis* & *bruti* congressu *verum* edi posse hominem. Sed Excell. *Bartholino C. V, h. 87.* pro vero narratum est, in aula Ducis cujusdam Gallici ex *cane* filiam natam esse cuidam fœminæ eleganti formâ, & *matri* similiorem, quàm patri. Nam nihil *caninum* præ se ferebat, nisi quòd in lecto se volutârit. *Conf. Ælian. L. VII. de anim. c. 19. & Cardan. de variet. rer. L. VII. c. 31. p.m. 239.* Venustè *Paulus Macias* apud *Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 486. in Philocynam, canis* amore flagrantem. *Attilam* Hunnorum Regem, ex muliere à *cane* constuprata ortum tradunt Historici. *C. à Reys in camp. elys. juc. qq. 45. n. 34.* Sed figmentum videtur. Nam apud *Jordanum* (vulgò *Jornandem*) *Nauclerum*, & *Callimachum*, Attilæ pater *Mundizuccus*, seu *Mundiuchus*, vel *Mundizius*, aut *Mazuchus* nominatur. Quòd verò *Licet. l. a. p. m. 182.* memorat, exemplum est sine exemplo, de muliere sc. quæ sub imperio Ducis *Lotharii* A. C. 854. partum edidit specie hominis & *canis*, corporibus integerrimè conjunctis, dorso connexis ac dorsi spina solidissimè conglutinatis. Hoc verò abominabile, quod apud *Olear. L. III. Itin. Persic. p. m. 481.* legimus de quodam in universali contractura, jussû Medicorum, cum *magna cane* coeunte. Constans etiam traditio, *Pegusianos* & *Siniatos*, Indiæ gentes, originem duxisse à *cane*, qui cum puella naufraga corpus miscuerat. *Schott. L. III. Phys. Curios. c. 5. §. 2. Joh. de Barres, citante Delrio disqu. magic. p. 380.* Suecicam virginem ex *urso* gravidam filium peperisse, cui à parente *ursi* nomen impositum, scimus ex *Sax. Grammat. L. X. Hist. Dan. & Ol. Magno. L. XVIII. c. 30. Dæmoni* id imputat *Del-Rio L. II. disquis. magic. qu. 14. Cent. Magdenb. C. X. c. 13. p. m. 639.* historiam hanc inter *Ovidii metamorphoses* reponunt, addunt tamen: raptorem istum fuisse hominem, nomine *Biorn*, ut in Borea vocant *ursum*. Quæ sententia etiam est nostra, & *Cl. Stephanij in not. ad Sax. Grammat. p. m. 210.* Credibile tamen, ex *urso* imprægnari posse virginem. Sunt enim sequioris sexûs amantissimi. De pueris ex *equa* natis vid. *Höpfner.* apud *Horst. S. IV. ep. med p. m. 379.* Fuit in Belgio nefarius quidam, qui *vacca* se commiscuit, quæ perfectum & pulchrum *puerum* postea peperit, qui *baptizatus pietatisse addixit*, & seriâ pœnitentiâ patris sui crimina expiavit. *Delrio l. c. p. m. 382.* Sensit tamen in animo propensiones *vaccinas pascendi prata*, & *herbas ruminandi.* Sed à *vacca* natum abnuit, & vaccæ parturienti vento gravidæ à diabolo suppositum fingit *Del-Rio l. cit.* Quod *voluntarium assertum nullâ comprobatione munitum* vocat *Licet. L. II. de monstr. c. 68. p. m. 219.* De infantibus ex fœmina & *simio* natis vid. *Licet. l. c. & J. Walter. Temp. Historic. n. 15.* Heîc promptiùs dabimus causam, cur à *brutis masculis fœmina*

canis generat hominem.

Homines ex cane.

monstrosa historia.

execrandus coitus.

ex urso homo

ex equa.

ex vacca.

cur à brutis fœtus humanâ formâ generentur?

minæ imprægnata formâ humanâ *in lucem edant fœtus?* Scilicet humana in *ovo* latent lineamenta, quæ si absq; *inordinata turbatione* & *impetu* à superveniente spermate explicantur, verus, *quoad faciem* (an quoad rationem, & cetera perfectum hominem spectantia requisita, non edico, quia secundùm *August.* L. XVI. *de C. D. c. 8.* ex *Adam* qui sunt, *homines* sunt) fœtus humanus luci donabitur: quod si autem *impetuosè* fiat idearum evolutio, perturbabuntur, emergetq; *monstrum.*

canis in Viro natus. §. 58. Sed magis miranda narrabo. A. C. 1666. opifex in *Frisia orientali* propè *Embdam* in pago *Riesum*, qui aliquoties in *Grönlandiam* ad capiendas balænas unà profectus erat, in epigastrio dolores & tumores sensit, tandem nihil valentibus remediis extinguitur. Apertô cadavere *fœtus monstrosus*, figurâ externâ *cani similis* & pilis refertus, in ventriculo ejus, & quidem lateri ipsius fundi firmiter ac nimis arctè annatus, repertus est, teste *Zephyro* nostro de *Tubauteri Sect. II. p. m. 90.* Alia peperit *cattum*, notante *Pegaso l. in Eph. Cur. Germ. ann. I. obs. 109.* An. *cattus ex muliere.* *catuli ex Viro.* 1580 sartor Hanoveranus, *Albert. Hencke*, duos *catulos albos, vivos, repentes & nondum videntes* evomuit, qui in patina figulina in templo *S. Georg.* expositi fuerunt, ut ab omnibus viderentur. *Meibom. in Chron. Brunsv. Magdeb.* An. 1620. *impr.* P. III. *p. m. 548. Zeiler.* C. III. *epist. pag. 640.* Ancilla *Schvvabstedtensis* in Ducatu Schlesvicensi à *cane* Anglico imprægnata peperit *tres catulos.* Vid. *Helvvaderi Sylv. Chronol. circul. Balthici ad ann. 1600.* Et An. 1677. M. Octobr. in vico trans-Danubiano *ex puero.* Raickendo, s/ duobus milliaribus *Posoniô* distante, puer quinquennis torminibus ventris correptus alvum deposuit. Accurrens mater inspectura excrementa, annon aliquid disenterici subesset, nihil quidem tale, sed *frustum* invenit *carnis membranosum, albicans*, illud ut quid contineat videret, dissecans, *fœtum caninum* bene formatum cum stupore extraxit. Consternata mater rem novam & insolitam statim ad Dominum illius loci Dn. Comitem *Adamum Forgatsch* detulit; Hic misit D. *Schiltpachero.* Vid. *Eph. Germ. Curios. ann.* VIII. *obs. 58.* Puella quædam *bufo ex puella.* *Duacensis* cùm insolito quôdam & prorsus exoticô tumore, qui tergo ejus insederat, diu conflictata esset, nilque proficientibus medicamentis in summam atrophiam incideret, tumor iste tandem ruptus virulentum *& Viro.* exclusit *bufonem. Kirch. de Peste S.* III. *c. 3. p. m. 308.* Similem historiam habet *D. de Sorbait in Eph. Germ. Curios. ann.* II. *obs. 103* Scilicet excrementa *semine* turgida ubiq; latitant. Excrementis autem *fœcundam in-* *excrementis inest semen.* *esse materiam & principium vitale*, rectè docet *Arist.* L. III. *de generat. anim. c. 3* Arbor *Guajaba* ex avium *excrementis* in infinitum crevit, ut jam nullum plantarum reperiatur in Brasilia, ubi non extet. *Margraf. in Hist. plantar. Brasil.* L. III. *c. 7.* Quis nescit, ex majorum muscarum excrementis vermes nasci?

§. 59.

§. 59. Corpus *canis* hirtum est. *Pedes* in digitos fissi, & quidem anteriores *quinis* distincti, ut lupi, posteriores *quaternis*. Interdum *tribus* incedit pedibus, quia siccæ est temperiei, inprimis quoad partes posteriores: hinc fit, ut hæ sæpius contrahantur. In nova *Zembla* adeò aspera tellus est, ut intra horæ quadrantem *canum* pedes miserè atterantur. In Dania *pes anterior* frangitur *canibus villaticis*, ne feras insequantur. Quæ de pago Beinlöhs in Seelandia, tempore *Christiani IV.* ibidem facta, mihi narrârunt incolæ, supprimo. Apud nos portant fustem seu baculum in collo ob eandem causam. Dextrum *canis* pedem anteriorem sphacelatum sine ullo dolore spontè decidentem vidi. Similia habet *Barthol. C. I. hist. 69. Tulp. IV. obs. 50. Borell. obs. 14. communic. p. m. 47.* *Canem* cum *sex* tibiis idem nobis sistit *Borell. C. II. obs. 83.* *Corpus pedesq; canis. tribus cur incedat? canes novæ Zembla. in Dania pes sphacelatus decidens. canis multipes.*

§. 60. *Medius* inter primarios *canum* morbos est *podagra*, soboles immodicæ Veneris, *judiciô Alsted. L. VII. Phys. P. VI. c. 5. p. m. 591.* At ego *juvenculum* vidi hâc pedum torturâ miserè excruciatum. Rectè igitur contra *Hippocr. L. VI. aphor. 30.* docet *Laurentius, Med. Lubecens, exercit. IX. p. m. 137. seqq.* pueros *ante Veneris usum* etiam fieri podagricos. Exempla dabunt *Eph. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 12. Salmut. C. III. obs. 57. & 74.* Materiam podagræ à *capite* derivat *Fernel. L. V. Pathol. VI. p. m. 529. & L. VI. c. 18. p. 636. ac Mart. Pansa. L. I. de podagra c. 5.* Sed meritò solideq; refutantur à *Löselio tr. de podagra S. I Theoric. membr. I. art 4. subsect. 2. p. 71. seqq.* *podagra canis. pueri podagrici. Lapsus Fernelii.*

§. 61. *Caudâ canis* blanditur maximè. *Tob. XI. 9.* Convoluta & intorta singulare ducitur ornamentum. Degeneres sub alvum eam flectunt; in fuga etiam intra crura demissam habent. In venatione si indagatores caudam sæpius motitant, & accuratius vestigiis inhærentes huc illucque se vertentes, subsistentesq; eodem reversi, iterum aliò atq; aliò se flectentes singula rimantur, significant: *leporem esse in propinquo. Syllogismo* qs. colligunt, aut hûc divertisse aut illuc: si neque hûc neq; illûc, necesse est igitur, ut isthâc diverterit, ut ex *Heresbach* notat *Camer. C. II. hist. c. 100.* Rectè igitur nominantur *Dialectici, Plut. T. III. Moral. L. de anim. solert. p 64.* Hodie multis amputatur *cauda* ut equis, quem morem minùs probo. *Ornatus & robur* inest *cauda*. Hinc apud *Varron. Lib. II. R. R. c. 7.* equi generosi formam commendat *longa cauda*. Robur verò inesse, aurigis notum est, qui èx locis uliginosis currum extracturi *caudæ equinæ* alligant, ut fortiùs trahant. Habuit Alcibiades *canem*, magnitudine & formâ mirabili, emtum L X X. minis. Huic *caudam* etiam oppidò elegantem amputabat. Inde familiaribus culpantibus referentibusq;, cum *canis* causâ ab omnibus Atheniensibus convitiis proscindi, subridens respondit: *hoc est, quod volebam. Hunc enim volo sermonem Athenienses habeant, ne quid de me deterius loquantur.* Somnia autem, de quibus Pli- *Cauda. canis est Logicus. caudæ amputatio improbatur. canis Alcibiadis. Somnia.*

nius & *Columella* dicentes : *caudas catulorum post diem 40, quàm sunt editi, castrandas esse. Sic enim tutos fieri à rabie.* Modum hujus castrationis docet *Mizald. C. IV. h. 90.*

sanguis ater. experimenta. §. 62. *De sanguine canis atro* adusto vid. *Severin. Zool. P. IV. p. m. 308.* Elegans experimentum Excell. *Borrichij* vid. in *epist. Bartholinian. de hepate defuncto p. m. 83.* qui sanguini *canis* arteriosi, in quinq; diversis vasculis posito, quinq; diversos liquores miscuit, Aceti destillati, Olei Salis Tartari, solut. alumin. Spiritus Vini & Spiritus Salis Armoniaci, & accuratè inde productos effectus annotavit. Certum est, ait *Hercules noster Curiosus in Eph. Germ. ann. II. obs. 197.* *nova syncopes causa.* *à subeuntibus sanguinem humoribus variè alterari in corpore ipsius crasin, variosq; inde resultare morbos.* Et inter alia producta non leve est *grumescentia sanguinis*, quæ si contingat, accedente nimirum sanguini concentrante fixanteq; tali liquore vel vapore, certissimũ est, turbari œconomiam ipsius & dari *liposthymias* & *syncopes*; si in gradu majori id fiat: Sin minori, expultrix cordis ad motum illegitimum irritatur, *palpitationem tremoremve* inducit.

temperamẽtum canis. §. 63. *Temperamentum canis calidum* est & *siccum. Gal. L. I. de temp. c. 5. p. m. 229.* (*media* temperiei dicit alibi *l. c. c. 6. p. m. 235*) Ab hoc ingenium ejus deducit *Faber L. V. Panchym. S. I. c 9. p. m. 602.* Rectiùs enim cùm *Huarto*, Med. Hisp. diversitatem *canum*, iisdem parentibus progenitorum, ad *cerebrum* (& temperamentum) referes, quàm ad educationem solam. Alii *frigidum* & *siccum* temperamentum cani tribuunt, *Donat. L. VI. H. M. c. 1. p. m. 584.* at male. *ira ejus.* In iram valdè proclivis est, inprimis *famella*. Hinc *Maro* L. VII. *aneid. ỳ. 493. seqq.*

> *Hunc procul errantem* rabidæ *venantis Juli*
> *commovere* canes.

Rectè, est scholion *Taubmanni*, quia in *feminis* plus iracundiæ est. Alii tamen legunt *rapide.* Boni temperamenti indicium est, si pilos *mediocriter longos* habent. *Gesner de quadr. L. I. p. m. 160.* pulsus *caprizans canibus* ad- *Pulsus.* modum familiaris. De *luce nativa* legi meretur *Bartholin. L. II. de luce* *lux innata.* *anim. c. 7.* De *pilis* verò *incalescentium canum* notat Parens ipsius *Casp. Bartholin. L. de Meteor. ignit. c. 6.* si manũ pertrectentur, adversa & crebra attritione demulceantur, *igneum* splendorem̄ reddere.

Cibus canum. panis caninus. §. 64. Fercula *canis* sunt *panis*, *offa*, *caro*, *cadavera* &c. Inde *panis caninus*, quem *sordidum* vocat *Plaut. Asin. a. I. S. 2. ỳ. 15. Lambin. panem cibarium*, qui servis dabatur. Sed putat *Colerus* viliorem fuisse, nimirum illum, quem *Jusculô superfusô canibus præberi solitum* scribit Vetus *Scholiastes Juvenal.* ad illud *Sal. V.*

- - - - - & *farris mordere* canini.

Nam & *Terent, in Eun, a. V. S. 4. panem sordidum sordes* videtur voçare, ubi &

atrum panem nominat ῥυπαρὸν. *Martial. L. XI. ep. 57. nigrum* dicit, *Horat.* L. II. *epist secundum*, *Lamprid.* sequentem, *Cicer. Tusc. V. & Apulej. L. VI. cibarium.* Et opponitur καθαρὸς *mundus*, *Lamprid. in Alex. Severo*, *quem Horat. I. Sat. 5. pulcherrimum* vocat. Quid autem sibi volunt *canina bucca improbi panis* apud *Martial. L. X. ep. 5.* Conf. *Barth.* L. XLIV. *Adv. c. 28. & ossa Hircani II. ad Ptolom. Epiph. Alexandriam missi?* vid. *Joseph.* L. XIV. *Antiqv. c. 4. Gobelin. Person. Cosmodr. p. m. 111.* *Dentes* tamen non comedunt *canes*, quamvis etiam *ossa* sint *suæ speciei. Moeb. Fund. Med. Physiol. c. IX. p. m. 111.* *Recentia* gallinarum *ova* quidam voravit avidissimè. *Schott. Phys. Curios.* L. VIII. *c. 19. p. m. 839. de Tepeytzcuitli, cane montano*, etiam refert *Nierenb. Hist. de mirac. terr. promiss. c. 37. & Franc. Fernandez. in hist. quadrup. novæ Hispan. tract. I. c. 21.* A *luporum* carnibus, etiam fumô & sale conditis, siccatis, coctisque omninò adhorrent. *Canes* sanè, ob carnes *ovivium* à *lupis* semiesarum devoratas, *lupinam* induêre naturam, ut in commissum sibi gregem irruerint, maximam illius partem occiderint, carnesq; lupinâ aviditate vorârint. *J. Faber Lynceus in animal. nov. Hispan. explic. c. 1. p. 488.* *Carnem caninam* non tangunt, quibuscunq; etiam odoribus ac saporibus transformetur. *Sperling. Zool.* L. III. *c. 19. qu. 1. Jonston. Thaum. Nat.* Cl. VII. *c. 10. p. m. 300. Ælian.* L. III. *c. 9.* Inde vetus proverbium: *canis caninam non est.* Quâ fronte igitur *Fioravanta* asserit: se *canem* per duos menses solâ *carne caninâ* aluisse, qui postea plenus dolorum & pustularum factus fuit, pilosque amisit. *Sennert.* L. VI. *prax. P. IV. c. 4. p. m. 139.* In regno *Pegu* incolæ quotidie diabolo sacrificantes, ne ipsos vexet, lautas epulas in viis exponunt. Sed cùm *canes* ad ipsas vorandas accedere conspiciantur, à diabolo missos credunt. *Balbus in Itin. Indic. orient. c. X.* *Cadaveribus* libenter vescuntur, abstinent verò iis, quæ à *fulmine* tacta sunt. His enim inest *virulenta* quædam & *pestilens lues*, ex qua *spiritus venenatus in contacta diffunditur. Mizald. C. I. Mem. & 69.* Quidam in Saxonia *polentam* vorabat, ut *Halberstadii* audivi. Carnem à *feris* discerptam *canibus* projici mandat Deus *Exod.* XXII. 31.

ossa Hircani.

Lapsus Fioravanta.

Barbaror. dementia.

§. 65. Apud *Homerum Iliad.* Ν. *Hector* jactans se interfecturum *Ajacem* inquit:

Ac Trojanorum saturabis canes *& aves pinguedine ac carnibus,*
prostratus apud naves Græcorum
- - - - - - canibus *data præda latinis*
alitibusq; *jaces.* - - - - *Virgil.* L. IX. *æneid.* ℣. 485.

Et enim *avibus cœli* & *bestiis agri* in escam tradi, significat honestâ sepulturâ caruisse. *Gen.* XL. 19. *Deut.* XXVIII 26. I. *Sam.* XVII. 44. 46. I. *Reg.* XIV. 11. XV. 4. XXI. 23. & 24. & c. XXII. 38. II. *Reg.* IX. 36. *Ps.* LXVIII. 24. *Jer.* VII. 33. XVI. 14. *Ezech.* XXIX. 5. XXXII. 4. XXXIII. 27. XXXIX. 4. 17. 18.

Avibus & bestiis in escam tradi, maxima pœna.

ℓ. 17. 18. *seqq.* II. *Sam.* XXI. *Esa.* LVI. 9. Mos olim erat, ut hostium interfectorum cadavera *canibus* devoranda linquerêtur, ut colligitur ex comminatione *Davidis I. Sam.* XVII. 46. *Auferam caput tuum & reliquum truncum* canibus *tui similibus lacerandum relinquam* interpretatur *Joseph.* L. VI. *A. J. c.* 10. *Hercules* apud *Euripid. in Hercule furente* ajebat: *Se abscissurum impium caput Lyci & objecturum* canibus. Maxima certè pœna, si Deus permitteret, ut peccatores à *canibus* devorentur. I. *Reg.* XIV. 11. XV. 4. XXI. 23. *seqq.* II. *Reg.* IX. 10. 34. *seqq. Jerem.* XV. 3. *Joseph.* L. VII. *de B. J. c.* 14. vel ut *lingant eorum sanguinem. I. Reg* XXII. 38. Famelici evadunt truculenti, & non solùm pecora, sed etiam homines invadunt & occidunt. In Insula *Delo* itaq; non alebantur, ut ab omni cæde & inquinamentis esset libera. *Peucer. de divinat. gen. p. m.* 237.

Opium non nocet cani. §. 66. Illustris *Boyleus*, teste *D. Borrichio* apud *Bartholin. C. IV. epist.* 92. *p. m.* 522. *cani* propinavit *opij dosin*, ex qua homo subitò obiisset, nec ullum *evidens* attulit corpori detrimentum. Eadem *felis* propinata *biliosum* animal egit in rabiem. Alius *canis* in arteriam *opii* tincturâ infusâ mox in vertiginem, & paulò post in soporem incidebat, paulatimque ex eo tempore mirum in modum cœpit pinguescere. In alterius *molossi* arteriam infusus *crocus metallorum* minuta quantitate nil invexit damni, cùm autem dosis ad uncias tres adaugeretur, miser animam & omnia simul evomuit.

historia singularis. §. 67. *Canis* Junior *famelicus* nuper musculosam carnem *leænæ* morbô extinctæ flaccidam & *putredini* obnoxiam devorabat, & sequenti die *ἄνω καὶ κάτω meros excrevit vermes*, notante *D. Greiselio*, *Anatomico Viennensi*, *in Ephem. Curios. Germ. ann. II. obs.* 5. *p. m.* 7. Hoc est, quod *Kircherus*, *Promptuarium istud reconditæ eruditionis*, *Fautor & Amicus olim noster selectus* toties, inprimis *Lib. de peste S. I. c.* 7. *&* 2. *p. m.* 69. seriò incu'cat: *omnia putrida esse verminosa.* Quod & ipse nunquam credidisset, nisi frequenti multorum annorum experimento comprobâsset. Legas velim, Curiose Lector, *secretioris naturæ istud amussium*, & victas dabis manus.

Canes Viperas vorant sine noxa. §. 68. Ego cum *Franc. Redi Nob. Aretino, Academico Furfur. tract. de Viper. p. m.* 13. *c. f. Zvvölfero Pharm. Aug. reformat. p. m.* 377. *& Boyleo apud Th. Bartholin. C. IV. epist.* 92. *canibus* non semel *crudas viperas*, & jamjam occisas, unà cum *capitibus*, *visceribus*, *caudis*, *vesiculaq; fellea* devorandas objeci, sine omni vitæ discrimine, sine ullo manifesto veneni periculo. Quid? quod ipsas *viperas* & *serpentes* ab omni homine *securè* & in cibo comedi posse, laudatissimus *Redus l. a. p. m.* 24. *c. f.* seriò attestatur. Sic alii *bufones Borell.* C. II. *obs.* 37. *scorpiones Ephem. Cur. Germ.* T. II. *obs.* 205. *araneas Borell.* C. III. *obs.* 19. *serpentes Idem* C. II. *obs.* 37. & C. IV. *obs.* 95. innoxiè devorârunt. Hinc *Lynceus* ille *Faber*

in Anim-

in Anim. nov. Hispan. Nard. Anton. Rechi not. p. m. 781. apertè dicit? nullum venenum *absolutè* dari, sed *relatione solummodò habita ad objectum.* Ne temnas autem, quæso, curiosas observationes *Cl. Raygeri in Eph. Cur. Germ. ann. IV. n. 2.* quæ omninò legi merentur. *an detur venenum?*

§. 69. *Canem levem* in India solô *aere* nutriri, ut *Zach. L. IV. qu. med. legal. 7. p. m. 217.* scribit, rectè negatur à *Liceto L. II. de spont. viv. ort. c. 32.* Fabula etiam, quicquid de *Chamaleontis* pabulo aereo nugatur *Plin.* Lib. VIII. c. 33, Vid. *Vogtii Curios. Physic. c. 5. Bellon. L. II. obs. 25. O. Dapper. descript. Ægypti p. m. 118. Sennert. L. III. Pr. P. I. S. 2. c. 2 p. m. 86. Santorell. Anteprax. med. L. XVI. c. 4. Bartholin. C. II. hist 62. & Lib. III. de luce animl. c. VI. probl. 2. J. Faber Lynceus de animal. nov. Hispan. p. 723. Sachs. Gammarol. L. I. §. 11. Brod. L. VI. Miscellan. c. 21. Zacut. L. II. Med. hist. p. m. 519. Sebiz L. V. de aliment. fac probl. 23. p. m. 1261.* Erroneum etiam, quod *Scalig. exerc. 229.* de *manucodiata* aurivora refert. Vid. Cl. *Bartholin. C. VI. hist. 56. Kirchmayer,* Prof. Wittenb. Amic. nostri, *dissert. de ave Paradisi, & singular. tract. D. Frider. Lachmund. Medici Hildesiens,* de hac ave. Nec *Garmanni* nostri experimentum meo respondit. Aër si *alimentosis* halitibus sit perfusus, utcunque alere potest; purus autem & *ratione sui* spectatus nequaquam. Et *illô*, non *hoc* modô araneas *aere* fuisse nutritas credimus. *Vid. Eph. Cur. Germ. T. I. obs. 120.* Adde *Paul. Marquard. Schlegel. disp. habit. Altorfi* An. 1627. d. 31. Octobr. qui pulchrè de *aëreo spirituum nutrimento vano & nullo* discurrit. *An aer nutriat?*

§. 70. Dixit mihi quondam Nobilis fide dignus, è Comitatu *Lippiensi*, se vidisse *canem* lapillos, etiam *duriores*, & majusculos, cupidè vorantem; & sine omni noxâ certo tempore eosdem evomentem. At similes ei miraberis convictores apud *Bartholin. C. I. h. 44. Borell. C. I. obs. 69. Eph. Germ. Cur. T. I. obs. 83 p. m. 199.* Magna Sym- & antipathiæ vis, quam prolixiùs enarrare non unius diei studium foret. Jucunda historia de *Scholtzii cane*, qui, quando in testudine fides nervi intendebantur, miserrimè ululabat, qs. verbera magnosque cruciatus sentiret. At idem, cùm numerosè sonarent, non tacebat tantùm, sed gestiebat etiam, quod eidem ad campanarum pulsum vehementiorem accidit. *Weinrich. de monstr. c. 8. p. m. 65.* Add. *Ulyss. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 490.* Et adhuc amicissimo nostro *D. D. Petri*, Dno. ab Hartenfels / *Prof. Erfurtin. & Medic. Mogunt.* *canis* domesticus gallinis insidias, ad catenam, propter ædium custodiem, damnatus, qui quàmprimùm campanarum in vicina turri sonitum audit, horendum in modum ululat. *Canis saxivorus.* *Vis antipathia.*

§. 71. Quî autem *canis* ossa concoquit? De vera chyloseos causâ variè disputant eruditi. Collegit multorum opiniones *Cl. Moeb. in fund. Med. Physiol. c. X. p. m. 167. seqq.* Mihi cum *Kergero*, Physico Ligniceni, *qui canis ossa concoquat?*

 fer-

coeunt, facito *canem* cum mare in cellulam aliquò concludas, nec prorsus committas, ut quisquam coeuntes intueatur. Namq; si tum videantur, *canes* venationi inutiles parient. Et hoc venatores longâ experientiâ, edocti memoriæ tradiderunt. Post coitum verò *canis fœmina* gravida in venationem ne producatur, ut ne, aut cupiditate cursûs nimiâ, catulos corrumpat, aut, si abortum faciat, ipsa pereat, infit *Demetr. Constant. Libr. de cura canum c. 1.* Cavendum etiam, ne ex *eâdem matre* prognati simul misceantur in coitu. Rectè igitur *Donadilla*, Scotorum Rex, venationis studiosissimus, *canum venaticorum* misturam vetuit cum suis *genitricibus. Zvvinger. Th. V. H. T. IV. p. m. 3636.* Cùm *caniunt*, mares è longinquo odorantur. Prominens genitale fæminarum certum *catulitionis* signum. Implentur unô initû, non nunquam plures accedunt. Coeunt usque ad annum octavum vel decimum. Tunc enim pariendi generandique vim senectus sensim exhaurit. Si mas, ex quo concepit fæmella, occiditur, *gravida abortit*, dicit *Mizald. C. IX. b. 16.* At nugæ sunt, & nihil amplius.

pro venatore. — *& quomodo?* — *signum catulitionis.* — *quamdiu coeant?* — *somnium Mizaldi.*

cur à coitu cohæreant?

§. 46. A coitu (quem *Clitomachus* nunquam aspexit *Zvvinger. Th. V. H. T. II. p. m. 2256.* & à cujus adspectû ego primarium *Benedictinæ* familiæ Cœnobitam insolitos paroxysmos epilepticos sustinuisse, non semel vidi) ordinariè *cohærent.* Causam putat esse *Sperling. L. III Zool. c. 19. qu. 3.* cum *Ol. Wormio L. III. Musei c. 23. p. 321. osficulum in medio penis* positum, circa quod spiritus & humores aggregantur. Causa in *mare* est. Scilicet *intumescentia partis pudendi posterioris*, quæ ventrem spectat. Hæc enim semine & spiritû impletur, nec detumescit penis, donec semen planè emissum sit. Itaque turgidus exire nequit è vulva fæminæ. *Sebitz. L. III. de alim. fac. p. m. 625. J. Faber, Lynceus l. d. p. 477. mares in coitu cohærentes.* Ita *Gallus* quidam in coitu, *canum* instar, junctus remansit, quod à nimio ardore partium genitalium provenisse putat *Borell. C. II obs. 31.* vel, quòd à *Zibetho*, quô, voluptatis augendæ gratiâ, balanum inunxerat, partes hæ calefactæ & irritatæ fuerint. Oportuit igitur clysteribus partes illas emollire, ut separaretur. Similem historiam de cive *Jenensi* mihi retulit *Godofr. Hoffmann.* U.J.C. Amicus antiquus. Talemq; observavit Excell. D. D. *Ludovici*, Archiater *Gothanus.* Sponsus, qui tale quid primâ nocte passus, id postmodum fassus est laudato Medico, non *glandem* solùm, sed & *anticam penis partem arctissimè* fuisse strictam, liberaveratq; se post horas aliquot ridiculâ ratione, quam *Pers.* aliô sensû Sat. ni fallor, ultimâ posuit. Et tamen sponsa, cui superindormiverat, menstrualis fuit, at annosa Virgo. Idem de *Rugianis* refert *Zvvinger. Th. V. H. T. I. p. m. 412. & Mizald. C. VIII. Mem. §. 99.* *Tigrides* etiam, felinæ conformationi propinquiores, cohærere, quidam adhuc dum sustinere

ſtincre volunt. In *anatum* copulatarum ſeparatione pariter obſervamus quandam vehementiam, ſed hîc protuberat aliquantum extremitas, *cani* non, vel parùm.

§. 47. Prudenter autem Ægyptii *canes* ſuos ad coitum pigros *ſalſamentis* excitabant. *Booſch.* Lib. II. *Hiſt. med. c.* 29. *Cl. Clauder. in diſp. de Sale habit. Jen.* 1650. *c.* 5. quam reperies in *Otio Jenenſi* D. D. J. *Chriſtfrid. Sagittar, olim Hiſt,* & *Poeſ. ibid. PP. poſtea Superintend. Altenb. p. m.* 532. *ſeqq. Sal* ſc. cos amoris. Non tantùm *individui duratio. ſed & ſpeciei propagatio à principio ſalino dependet. Willis de ferment. c.* 2. *p. m.* 8. *Animalium fœcundationi*, ait *Heſperus* noſter de *Cancr. & ſerpent. petref.* §. 23. *maximè omnium inſervit* Sal: *& ſine ſalis activitate nulla fit ſeminum fabrica, nulla in utero conceptio. nulla eorundem in utero ſuſcitatio, atq; ad formam partium perfectiorem reductio.* Conf. *Mizald. Memorab.* C. III. §. 55. *&* 71. Hinc *Ægyptii ſacerdotes* ſale *abſtinebant* obſervandam caſtitatem. *Plut.* III. *Symp. probl.* 10. *Mures* propter fæcunditatem *ſalis* cupidiſſimi *Plin.* L. XX. c. 25. *Sebiz. de alim. fac.* L. II. *p.* 542. *& Lemn.* L. II. *de O. N. c.* 36. Catè igitur *Venus* è ſalſa *maris* ſpuma procreata fingitur. *Camphoram* verò æſtus venereos extinguere, experientiâ *Scalig. exercit.* 104. *S.* VIII. & noſtrâ, ſi quæ eſt *T. VII. Ephem. Cur. Germ. p. m.* 743. refellitur. *Sal acuit Venerem.* *camphora Venerem non extinguit.*

§. 48. Coeunt autem *canes*, cùm mares tùm fæminæ, cum lupis etiam, vulpibus, leænis & aliis brutis. Sunt enim libidinoſiſſimæ beſtiæ. Quare etiam non rarò ſuperfœtant, notante *Strauſſio de fœt. Muſſipont. p. m.* 6. *Fernel.* L. VII. *Phyſiol. c.* 12. *Zacch.* L. I. *t.* 3. *qu.* 3. *canes cum aliis brutis coeunt.* *ſuperfœtatio eorum.*

§. 49. Uterum gerit *canis* fæmina 60 dies aut ad ſummum 63. Quæ in anatome *canis* partui vicinæ non ita pridem notavit *Sampſonius*, Med. Lond in. pulcra ſunt & publica. *Eph. Cur. Germ. ann. III. obſ.* 172. Inſtante partû angulum ſeligunt, ſtruunt cubile, & præparant ſe. Quandam *cervum* inſequentem diverſos perperiſſe *catulos*, ſcimus ex *Nierenb.* L. IX. *H. N. c.* 40. magis tamen admirabile, quod *Harveus exercit. de partu p. m.* 380. de muliere recenſet. *quamdiu canis gravida?* *canis in fuga pariens.*

§. 50. *Crocus* in *δυςοκίᾳ* optimus; quod experimentô ſuo in *cane* etiam nuper me certiorem fecit Amicus. Curioſus *Hertodius cani* trium ſeu quatuor ſeptimanarum gravidæ toto geſtationis tempore tàm cibum quàm potum *crocô* tinctum exhibuit, donec octo forſan dies ad partum ſupereſſent, ubi ultimis tribus diebus etiam ad duas drachm. & tres croci juſculis addidit, hocq; effecit, ut *catelli* de *nigro* ad *albedinem variegati coloris* hinc inde volutantes *albidiores* cutis particulas plenariè *croceô* colore tinctas habuerint. *Eph. Cur. Germ. ann. I. obſ.* 60. *crocus in δυςοκίᾳ obſervatio.*

§. 51. Vidi nobilis matronæ *caniculam*, cujus vulvam (ne à maſculo imprægnaretur,) Domina argenteô annulô infibulârat. *Canis* tamen pe- *canis vulva clausa pariens.*

perit

& equa, perit *gemellos.* Similem historiam de *equa infibulata* refert. Summus *Harvéus exercit. de Partu p.m. 269. D. D. Henr. à Moinichen, Reg. in* *& puella,* *Dania Medicus*, vidit Romæ *puellam*, quæ à nativitate *vulvam* habuit *clausam*, relictô saltem exiguô foramine, per quod urina & menses fluebant; ipsa tamen impraegnata statô tempore peperit filium, *vulvâ* antè ferrô apertâ. *Vid. obs. 13. à laudat. Moinichenio Th. Barthol.* transmiss.

quot pariat canis. §. 52. Communiter sex aut quinque pariunt, plures tamen etiam, ut XVIII. & XIX. ex observatione *Alberti Melitenses* plerunq; unum seu duos. Mens. *Maj.* nati optimi habentur: utq; nobiliores, eò studiosiùs educandi, ceteros, qui mali characteris sunt, abjicimus in amnem. *Historia notabilis.* *Irmentruda*, *Isenhardi*, Comitis *Altorfini* in *Suevia*, conjux bis senos enixa filios, unô retentô, omnes in aquam conjici jussit. Maritus autem fortè vetulam, cui opus demandatum, offendens rogabat: quid occuleret portaretvé? regessit ista, *canes*: Cedò igitur, ait Comes, si qui ad venationem apti, servabimus. Sic dolô detectô pusiones servati. *Zeiler. Theat. Tragic. hist. 24. p. m. 989.* Idem de *Gebhard. I.* Comitis *Querfurtensis*, conjuge recitat *Spangenberg.* L. II. *Chronic. Querfurt. c. XI. p. m. 134. seqq.*

purgatio à partu. §. 53. A partu per aliquot dies rejiciunt crassum & humidum phlegma ac macrescunt. Quintô vel sextô demum mense fœmina marem rursus admittit, etiam citiùs. *experimenta Vulgi.* Vulgi experimenta, queîs probare conatur, quisnam præstantissimus *catulorum*, vid. sîs apud *Gesner. hist. anim. p. m. 87. in κυνοτρόφ. Phæmon. c. 2. Petr. Angelin. L. V. Cynæget. p. m. 145.* Est & alia proba *catuli* melioris. In libram imposito omnes, & *graviorem* eligito. *catuli à matre alendi* Quos verò tute retinere volueris, fac sis *ab ipsa matre* alantur, & non ab altera quavis etiam. Τὸ γὰρ τῆς μητρὸς γάλα πάνυ ὠφέλιμον ἐςίν. *Lac namq; matris utilissimum.* *Votum pro mulierculis* Utinam & terq; quaterq; ô utinam! hoc nostræ intelligerent mulierculæ, & legem istam à *Cl. Scheurlio diss. IV. Polit. th. 16.* conditam sobriè expenderent, næ infinita Reip. mala *Matres sint nutrices, non meretrices.* averterentur. Vid. in hanc sententiam fusiùs *Arist. VII. Polit. 17. Danæum* L. II. *Pol. c. ult. Rittershus. ad* L. I. *Oppian. cynæget. v. 453. p. m. 49. Keckermann. Curs. Phil. disp.* XXVIII. *qu. 18. G. Horn.* L. III. *H. N. c. 20. Knipschild. de Jur. Civit. Imp. L. V. c. 18. n. 8. seqq. Reys in camp. elys. jucund. qq. 47. Heider. Polit c. 1. f. m. 124. Gellium* L. XII. *c. 1. Savedram. Symb. Polit. 1. Macrob. L. V. c. 11. Higmor. disqu. anat.* L. II. P. I. *c. 2. p. m. 122. Liebenthal. Colleg. Polit. exerc. 1 v. Coroll. 5. p. m. 147. Balduin.* L. IV. *c. 14. cas. conscient. 3. p. m. 1223. seqq. Plut. de puer. inst. Canonher. in l. liber. Hipp. aph. Vol. I. p. m. 446. seqq. Harprecht. P. I. disqu. 1. th. 14. Scheurl. l. cit. Bernegger. qq. miscell. ex Taciton. 115. Arnis. L. I. Polit. c. 18. p. m. 561. Speidel. in speculo sub voce* Säug-Amm *p. m. 1108.*

Et sicul-

Et ficulneæ sunt *Gallegi de la Serna* ratiunculæ in contrarium allatæ. *L. de alend. fœt. ration. c. 8.* Nemesis autem divina est, quâ de ex relationibus publ. ann. 1671. *Sachs.* noster in *Eph. Cur. ann. II. obs. 155. in schol. p. m. 245.* *Serna deli- rans* *Nemesis divina.*

§. 54. Sicuti autem monstra portentaq; passim fiunt, & *mulieres* insolita pariunt, putâ *elephantum*, *Plin. L. VII. c. 3. Th. Europ. T. VII. p. m. 115.* *draconem Th. Europ. T. VII. p. m. 703. leonem Abb. Ursperg. in chron. p. m. 351.* *mures*, *Borell. C. III. obs. 73. & C. IV. obs. 100. glirem*, *Bartholin. C. I. obs. 10.* quod & *Isennaci* factum esse refert *Weinrich. L. de monstris c. 17. p. m. 161.* *canem & felem*, teste *Jacob. Philipp. Bergomensi*, *Ord. Eremit. S. August. in supplem. Chron. impress. Venetiis A. C. 1483.* & quidem *L. XV. p. m. 175. c. p.* Add. *Schenck. IV. obs. 731. & Eph. Curios. Germ. Decur. II. ann. I obs. 1 in schol.* nec non *Schott. L. V. Phys. Curios. c. 5.* Ita *brutorum* natura haud rarò à destinato legitimi fœtûs opere variè aberrat. Apud *Val. Maxim. L. I. c. 6. ext. n. 1.* equa peperit *leporem*. & apud *Cæl. Rhodig. L. XIII. A. L. c. 14.* ovis *leonem*, bos *agnum* *Gobel. Person. Cosmodr. æt. VI. c. 4.* An. 1631. Mens. Jun. enixa est *felis* in Austria duos *canes* & unum felem, qui S. C. Maj. oblati sunt. *Th. Europ. T. II. p. m. 415.* An. 1676. Mens. Jul. *Hüxariæ* ad Visurgim *canis* unà cum tribus *catulis* peperit *felem*, sed quæ aures habuit *caninas*, & brevî mortua est. De lupo *canem* pariente vid. *hist. monstror. Schenck. p. m. 112.* *Partus insoliti.*

Nuper in Dania *vacca* unà cum *vitulo* etiam XXX. *catulos caninos* in vulva habuit. Omnes erant vivi, quorum singuli in sua membrana suoque loco latebant. An *canes pastorales* aut villatici vaccam conscenderint, an aliunde *canis* forma inducta, vel an cotyledones astantibus imposuerint, dubitat, hoc qui scribit, ὁ θαυμάσιος *Bartholin. Vol. II. Act. Hafniens. obs. 2.* Scripsi nuper Venerando seni, penitiùs indagaturus inauditæ hujus historiæ fidem. Ad nihil exinde rescivit amplius. Retur *Pollux* noster, *molas* fuisse *caninam* figuram præ se ferentes, quod cumprimis ex numero fœtuum *caninorum* colligit, nec vixisse repugnat, si quis vitam molarum in quadam *vasorum palpitatione* & *pulsu* consistere, cum eodem asserat. Nec inanem tamen Magni *Bartolini* conjecturam de *cotyledonibus* (de quibus nervosè & prolixè *Lindan. Med. Phys. c. VII. art. 11. Fabric. ab Aquapend. L. de form. fœt. P. I. c. 4. & Highmor. disquis. anat. L. I. P. IV. c. 6.*) æstimat. Certè si in *ovis vaccinis* (ut ex Neotericorum hypothesi loquimur,) non nisi *bovini* aut *vaccini* corporis latet delineatio, quomodo illa licèt *caninum*, aut humanum, superveniat sperma, extingui, & alius corporis idea introduci poterit, cùm saltem ad *idearum evolutionem* masculum semen suum conferat symbolum? Dixerim ergo: *Vacca peperit canes.*

Nil spernat auris, nec tamen credat *statim.*

§. 55. At si omnia, secundùm *Harvéum exercit. de gener. animal. 43.* ex *canis ex ovo, &c.*

ovo, quidni etiam *canis*, homo &c. Vid. *Stenonij* mei obſerv. 88. *T. II. Act. Med. Haf. p. m.* 210. *Casp. Bartolin. Th. F. epiſt. anat. Rom. an. 1676. edit. aut. T. V. Act. Med. Hafn. obſ. 14. & 15. Paul. Brand. diſſert. de ovo humano Hafn. edit. in 4. an. 1677. & Vrdung. in Eph. Germ. Curioſ. ann. III. obſ. 68.* ac *Kerckringii Anthropogen. Ichnogr.* Conſ. *Garmanni* noſtri auream diſſert. de *ovo humano*. *D. de Graaf L. de mulier. Organ. c. XII. p. 176. ſeqq.* & Excell. mei *Franci Satyr. Med. Contin. IV. c. ſ. ac T. VI. Eph. Cur. Germ. obſ. 196. ſeqq.*

canis oviparus, §. 56. Hoc etiam mirabile, quod *Jungius*, Collega Curioſus, in *Ephem. noſtris T. II. obſ.* 250. *de cane oviparo* habet; qui cùm eſcam quandam à ruſtica, ſingulari artificiô pro galinis ſuis, ut *ova copioſiora* & *majora* parerent, præparatam devoraret, dominum ſuum in itinere inſequens aliquot *ova*, *unum poſt alterum*, pluribus conſpicientibus, per *alvum* excludere viſus eſt, unde multùm debilitatus, eſcâ illâ excretâ, priſtino vigori reſtitutus fuit. Conſ. *Theſ. Pract. adauct. Beſoldi p. m.* 389. *B.* Idem

& ruſticus; prorſus de *ruſtico* bonâ fide mihi narravit Amicus. Idem de alio *cane* in Weſtphalia, *ova per os* excludente, audivimus. *Vera ova* fuiſſe, quis credet? *Mulierem* tamen *Norwagicam*, loco fœtûs humani, *duo ova gallinaceis ſimillima* excluſiſſe, quorum unum fractum vitellum habuit & albumen, teſtatur *Bartholin.* Decus Boreale, *C. I. h. 4.* & in agro *Vincentino* idem obſervavit *Rhod. C. III. obſ. 57.* Add. *Vrdung. obſ. in Eph. Curioſ. ann. III. p. m. 214. Hafniæ* quoq; *uxor* poſt multos dolores peperit *ovum*, ſed teſtâ molliuſculâ, quô ſtatim apprehensô, ut quid rei eſſet, preſſiùs intueretur, compreſsâ manû imprudentiùs fregit, nec, præter flatus, quicquam invenit, putamina verò mollia putrida abjecit in ſterquilinium. *Barthol.*

& mulier.

& bos. *C. III. ep. 27. p. m. 101.* De *ovo* in *bovis* ventriculo invento vid. *Schenck. hiſt. de monſtr. p. m. 129.* De *gallo oviparo* Hafnienſi Idem *Bartholin.* C. III. *ep. 52.*

& gallus. *& C. I. hiſt. anat. 99.* de alio *Eph. Germ. Curioſ. ann. II. obſ. 177. & ann. IV. in analect. p. m. 301. Decur. II. Miſcell. Cur. ann. I. obſ. 145. J. Faber. Lynceus, in expoſit. nov. Hiſpan. anim. p. m. 773. Lemn. L. IV. O. N. c. 12.* & Cl. *Kirchmayer* in diſſert. de *Baſiliſco c. 3. §. 2.* At *ſimile* non eſt *idem*. Maſſam *oviformem* (qualem in muliere *Lipſ.* obſervavit *Salmut* C. II. *obſ. 7.*) *gallus* poteſt

an baſiliſcus ex ovo galli? rejicere, ſed *baſiliſcum* inde generari, ne jurantibus credo cum *Aldrovand. L. IV. Ornith. c. 1. p. m. 104.* Vid. abſurdam & fictitiam hanc geneſin fuſiùs damnatam à *Sebiz. L. III. de fac. alim. c. 12. p. m. 954. Kirchmayer. loc. cit. Borell. C. IV. obſ. 10. Sennert. de Conſ. & diſſenſ.* Ergo, ſi baſiliſci ſunt, (quidam enim cum *Matthiol. in L. VI. Dioſc. c. ult. Hermol. Barbaro* L. II. *Coroll. c. 219. in Dioſ. Cardan.* L. I. *de venen. c. 16. Vairo* L. II. *de faſcin. c. p m. 114.*) negant, nullam aliunde habent originem, niſi è *ſuo ſemine*. *Canis* generat *canem*; homo hominem; baſiliſcus baſiliſcum &c. Fabuloſam iſtam, & tàm Scripturæ, quàm Naturæ adverſam generationem *equi vocam* omninò explodimus & averſamur. *Miſcell. Cur. ann.* III. *obſ.* 128.

§. 57.

§. 57. Absurdum nobis est, ait *Sperling.* L. III. *Zool. c. 6. q. 3. & L. I. Inst. Phys. c. 9. qu. 15.* cum *Nieremb. L. V. Hist. nat. c. 6.* ex *hominis* & *bruti* congressu *verum* edi posse hominem. Sed Excell. *Bartholino C. V. h. 87.* pro vero narratum est, in aula Ducis cujusdam Gallici ex *cane* filiam natam esse cuidam fœminæ eleganti formâ, & *matri* similiorem, quàm patri. Nam nihil *caninum* præ se ferebat, nisi quòd in lecto se volutârit. *Conf. Ælian. L. VII. de anim. c. 19. & Cardan. de variet. rer. L. VII. c. 31. p. m. 239.* Venustè *Paulus Macius* apud *Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 486. in Philocynam, canis* amore flagrantem. *Attilam* Hunnorum Regem, ex muliere à *cane* constuprata ortum tradunt Historici. *C. à Reys in camp. elys. juc. qq. 45. n. 34.* Sed figmentum videtur. Nam apud *Jordanum* (vulgò *Jornandem*) *Nauclerum*, & *Callimachum*. Attilæ pater *Mundizuccus*, seu *Mundiuchus*, vel *Mundizius*, aut *Mazuchus* nominatur. Quòd verò *Licet. l. a. p. m. 182.* memorat, exemplum est sine exemplo, de muliere sc. quæ sub imperio Ducis *Lotharii* A. C. 854. partum edidit specie hominis & *canis*, corporibus integerrimè conjunctis, dorso connexis ac dorsi spina solidissimè conglutinatis. Hoc verò abominabile, quod apud *Olear. L. III. Itin. Persic. p. m. 481.* legimus de quodam in universali contractura, jussû Medicorum, cum *magna cane* coeunte. Constans etiam traditio, *Pegusianus* & *Siniatos*, Indiæ gentes, originem duxisse à *cane*, qui cum puella naufraga corpus miscuerat. *Schott. L. III. Phys. Curios. c. 5. §. 2. Joh. de Barres, citante Delrio disqu. magic. p. 380.* Suecicam virginem ex *urso* gravidam filium peperisse, cui à parente *ursi* nomen impositum, scimus ex *Sax. Grammat. L. X. Hist. Dan. & Ol. Magno. L. XVIII. c. 30. Dæmoni* id imputat *Del-Rio L. II. disquis. magic. qu. 14. Cent. Magdenb. C. X. c. 13. p. m. 639.* historiam hanc inter *Ovidii metamorphoses* reponunt, addunt tamen: raptorem istum fuisse hominem, nomine *Biorn*, ut in Borea vocant *ursum*. Quæ sententia etiam est nostra, & *Cl. Stephanii in not. ad Sax. Grammat. p. m. 210.* Credibile tamen, ex *urso* imprægnari posse virginem. Sunt enim sequioris sexûs amantissimi. De pueris ex *equa* natis vid. *Höpfner.* apud *Horst. S. IV. ep. med p. m. 379.* Fuit in Belgio nefarius quidam, qui *vacca* se commiscuit, quæ perfectum & pulchrum *puerum* postea peperit, qui *baptizatus pietati se addixit*, & seriâ pœnitentiâ patris sui crimina expiavit. *Delrio l. c. p. m. 382.* Sensit tamen in animo propensiones *vaccinas pascendi prata*, & *herbas ruminandi.* Sed à *vacca* natum abnuit, & vaccæ parturienti vento gravidæ à diabolo suppositum fingit *Del-Rio l. cit.* Quod *voluntarium assertum nullâ comprobatione munitum* vocat *Licet. L. II. de monstr. c. 68. p. m. 219.* De infantibus ex fœmina & *simio* natis vid. *Licet. l. c. & J. Walter. Temp. Historic. n. 15.* Heic promptiùs dabimus causam, cur à *brutis masculis fœmina*

canis generat hominem.

Homines ex cane.

monstrosa historia.

execrandus coitus.

ex urso homo

ex equa.

ex Vacca.

cur à brutis fœtus humanâ formâ generentur?

minæ imprægnata formâ humanâ *in lucem edant fœtus?* Scilicet humana in *ovo* latent lineamenta, quæ si absq; *inordinata turbatione* & *impetu* à superveniente spermate explicantur, verus, *quoad faciem* (an quoad rationem, & cetera perfectum hominem spectantia requisita, non edico, quia secundùm *August.* L. XVI. *de C. D. c. 8.* ex *Adam* qui sunt, *homines* sunt) fœtus humanus luci donabitur: quod si autem *impetuosè* fiat idearum evolutio, perturbabuntur, emergetq; *monstrum.*

canis in Viro natus. §. 58. Sed magis miranda narrabo. A. C. 1666. opifex in *Frisia orientali* propè *Embdam* in pago *Riesum*, qui aliquoties in *Grönlandiam* ad capiendas balænas unà profectus erat, in epigastrio dolores & tumores sensit, tandem nihil valentibus remediis extinguitur. Apertô cadavere *fœtus monstrosus*, figurâ externâ *cani similis* & pilis refertus, in ventriculo ejus, & quidem lateri ipsius fundi firmiter ac nimis arctè annatus, repertus est, teste *Zephyro* nostro de *Tubauteri Sect. II. p. m. 90.* Alia peperit *catum*, notante *Pegaso l. in Eph. Cur. Germ. ann. I. obs. 109.* An. *catus ex muliere. catuli ex Viro.* 1580 sartor Hanoveranus, *Albert. Hencke*, duos *catulos albos, vivos, repentes & nondum videntes* evomuit, qui in patina figulina in templo *S. Georg.* expositi fuerunt, ut ab omnibus viderentur. *Meibom. in Chron. Brunsv. Magdeb.* An. 1620. *impr.* P. III. *p. m. 548. Zeiler.* C. III. *epist. pag. 640.* Ancilla *Schvvabstedtensis* in Ducatu Schlesvicensi à *cane* Anglico imprægnata peperit *tres catulos.* Vid. *Helvvaderi Sylv. Chronol. circul. Balthici ad ann. 1600.* Et An. 1677. M. Octobr. in vico trans-Danubiano *ex puero.* Raiczendo. s/ duobus milliaribus *Posoniô* distante, puer quinquennis torminibus ventris correptus alvum deposuit. Accurrens mater inspectura excrementa, annon aliquid disenterici subesset, nihil quidem tale, sed *frustum* invenit *carnis membranosum, albicans*, illud ut quid contineat videret, dissecans, *fœtum caninum* bene formatum cum stupore extraxit. Consternata mater rem novam & insolitam statim ad Dominum illius loci Dn. Comitem *Adamum Forgatsch* detulit; Hic misit D. *Schiltpachero.* Vid. *Eph. Germ. Curios. ann.* VIII. *obs. 58.* Puella quædam *bufo ex puella.* *Ducensis* cùm insolito quôdam & prorsus exoticô tumore, qui tergo ejus insederat, diu conflictata esset, nilque proficientibus medicamentis in summam atrophiam incideret, tumor iste tandem ruptus virulentum *& Viro.* exclusit *bufonem. Kirch. de Peste S.* III. *c. 3. p. m. 308.* Similem historiam habet *D. de Sorbait in Eph. Germ. Curios. ann.* II. *obs. 103* Scilicet excre- *excrementis inest semen.* menta *semine* turgida ubiq; latitant. Excrementis autem *fœcundam inesse materiam & principium vitale*, rectè docet *Arist.* L. III. *de generat. anim. c. 3* Arbor *Guajaba* ex avium *excrementis* in infinitum crevit, ut jam nullum plenurium reperiatur in Brasilia, ubi non extet. *Margraf. in Hist. plantar. Brasil.* L. III. *c. 7.* Quis nescit, ex majorum muscarum excrementis *vermes* enasci?

§. 59.

§ 59. Corpus *canis* hirtum est. *Pedes* in digitos fissi, & quidem anteriores *quinis* distincti, ut lupi, posteriores *quaternis*. Interdum *tribus* incedit pedibus, quia siccæ est temperiei, inprimis quoad partes posteriores: hinc fit, ut hæ sœpius contrahantur. In nova *Zembla* adeò aspera tellus est, ut intra horæ quadrantem *canum* pedes miserè atterantur. In Dania *pes anterior* frangitur *canibus villaticis*, ne feras insequantur. Quæ de pago Beinlöhs in Seelandia, tempore *Christiani IV.* ibidem facta, mihi narrârunt incolæ, supprimo. Apud nos portant fustem seu baculum in collo ob eandem causam. Dextrum *canis* pedem anteriorem sphacelatum sine ullo dolore spontè decidentem vidi. Similia habet *Barthol. C. I. hist. 69. Tulp. IV. obs. 50. Borell. obs. 14. communic. p. m. 47. Canem* cum *sex* tibiis idem nobis sistit *Borell. C. II. obs. 83.* *Corpus pedesq; canis. tribus cur incedat? canes nova Zembla. in Dania pes sphacelatus decidens. canis multipes.*

§. 60. *Medius* inter primarios *canum* morbos est *podagra*, soboles immodicæ Veneris, *judicio Alsted.* L. VII. *Phys.* P. VI. c. 5. *p. m.* 591. At ego *juvenculum* vidi hâc pedum torturâ miserè excruciatum. Rectè igitur contra *Hippocr.* L. VI. *aphor. 30.* docet *Laurentius, Med. Lubecens, exercit. IX. p. m. 137. seqq.* pueros *ante Veneris usum* etiam fieri podagricos. Exempla dabunt *Eph. Cur. Germ. ann.* VIII. *obs. 12. Salmut.* C. III. *obs. 57. & 74.* Materiam podagræ à *capite* derivat *Fernel L. V. Pathol. VI. p. m. 529. & L.* VI. *c. 18. p. 636. ac Mart. Pansa.* L. I. *de podagra c. 5.* Sed meritò solidèq; refutantur à *Löselio tr. de podagra S. I Theoric. membr. I art 4. subsect. 2. p. 71. seqq.* *podagra canis. pueri podagrici. Lapsus Fernelii.*

§. 61. *Caudâ canis* blanditur maximè. *Tob. XI. 9.* Convoluta & intorta singulare ducitur ornamentum. Degeneres sub alvum eam flectunt; in fuga etiam intra crura demissam habent. In venatione si indagatores caudam sœpius motitant, & accuratius vestigiis inhærentes huc illucque se vertentes, subsistentesq; eodem reversi, iterum aliò atq; aliò se flectentes singula rimantur, significant: *leporem esse in propinquo. Syllogismo* qs. colligunt, aut hûc divertisse aut illuc: si neque hûc neq; illûc, necesse est igitur, ut isthâc diverterit, ut ex *Heresbach* notat *Camer.* C. II, *hist. c. 100.* Rectè igitur nominantur *Dialectici*, *Plut.* T. III. *Moral. L. de anim. solert. p 64.* Hodie multis amputatur *cauda* ut equis, quem morem minùs probo. *Ornatus & robur* inest *caudæ*. Hinc apud *Varron.* Lib. II. *R. R. c. 7.* equi generosi formam commendat *longa cauda*. Robur verò inesse, aurigis notum est, qui ex locis uliginosis currum extracturi *caudæ equinæ* alligant, ut fortiùs trahant. Habuit Alcibiades *canem*, magnitudine & formâ mirabili, emtum LXX. minis. Huic *caudam* etiam oppidò elegantem amputabat. Inde familiaribus culpantibus referentibusq;, cum *canis* causâ ab omnibus Atheniensibus convitiis proscindi, subridens respondit: *hoc est, quod volebam. Hunc enim volo sermonem Athenienses habeant, ne quid de me deterius loquantur.* Somnia autem, de quibus *Plinius* *Cauda. canis est Logicus. caudæ amputatio improbatur. canis Alcibiadis. Somnia.*

nius & Columella dicentes: *caudas catulorum post diem 40, quàm sunt editi, castrandas esse. Sic enim tutos fieri à rabie.* Modum hujus castrationis docet *Mizald. C. IV. h. 90.*

sanguis ater. experimenta. §. 62. De *sanguine canis atro* adusto vid. *Severin. Zool. P. IV. p. m. 308.* Elegans experimentum Excell. *Borrichy* vid. in *epist. Bartholinian. de hepate defuncto p. m. 83.* qui sanguini *canis* arteriosi, in quinq; diversis vasculis posito, quinq; diversos liquores miscuit, Aceti destillati, Olei Salis Tartari, solut. alumin. Spiritus Vini & Spiritus Salis Armoniaci, & accuratè inde productos effectus annotavit. Certum est, ait *Hercules noster* (*Curiosus in Eph. Germ. ann. II. obs. 197.*) *a subeuntibus sanguinem humoribus variè alterari in corpore ipsius crasin, variosq; inde resultare morbos.* *nova syncopes causa.* Et inter alia producta non leve est *grumescentia sanguinis*, quæ si contingat, accedente nimirum sanguini concentrante fixanteq; tali liquore vel vapore, certissimũ est, turbari œconomiam ipsius & dari *lipothymias* & *syncopes*; si in gradu majori id fiat: Sin minori, expultrix cordis ad motum illegitimum irritatur, *palpitationem tremoremve* inducit.

temperamentum canis. §. 63. *Temperamentum canis calidum* est & *siccum, Gal. L. I. de temp. c. 5. p. m. 229.* (*mediæ* temperiei dicit alibi *l. c. c. 6. p. m. 235.*) Ab hoc ingenium ejus deducit *Faber L. V. Panchym. S. I. c. 9. p. m. 602.* Rectiùs enim cùm *Huarto*, Med. Hisp. diversitatem *canum*, iisdem parentibus progenitorum, ad *cerebrum* (& temperamentum) referes, quàm ad educationem solam. Alii *frigidum* & *siccum* temperamentum cani tribuunt, *Donat. L. VI. H. M. c. 1. p. m. 584.* at male. *ira ejus.* In iram valdè proclivis est, inprimis *femella*. Hinc *Maro L. VII. aneid. ℣. 493. seqq.*

Hunc procul errantem rabidæ *venantis Juli*
commovêre canes.

Rectè, est scholion *Taubmanni*, quia in *feminis* plus iracundiæ est. Alii tamen legunt *rapidæ*. Boni temperamenti indicium est, si pilos *mediocriter longos* habent. *Gesner de quadr. L. I. p. m. 160.* *Pulsus.* pulsus *caprizans canibus* admodum familiaris. *lux innata.* De *luce nativa* legi meretur *Bartholin. L. II. de luce anim. c. 7.* De pilis verò *incalescentium canum* notat Parens ipsius *Casp. Bartholin. L. de Meteor. ignis. c. 6.* si manû pertrectentur, adversa & crebra attritione demulceantur, *igneum* splendorem reddere.

Cibus canum. panis caninus. §. 64. Fercula *canis* sunt *panis*, *offa*, *caro*, *cadavera* &c. Inde *panis caninus*, quem *sordidum* vocat *Plaut. Asin. a. I. S. 2. ℣. 15. Lambin. panem cibarium*, qui servis dabatur. Sed putat *Colerus* viliorem fuisse, nimirum illum, quem *Jusculô superfusô canibus præberi solitum* scribit Vetus *Scholiastes Juvenal.* ad illud *Sal. V.*

- - - - - & *farris mordere* canini.

Nam & *Terent, in Eun, a. V. S. 4. panem sordidum sordes* videtur vocare, ubi & *atrum*

atrum panem nominat ῥυπαρὸν. *Martial. L. XI. ep. 57. nigrum* dicit, *Horat. L. II. epist secundum, Lamprid.* sequentem, *Cicer. Tusc. V. & Apulej. L. VI. cibarium.* Et opponitur καθαρὸς *mundus, Lamprid. in Alex. Severo, quem Horat. I. Sat. 5. pulcherrimum* vocat. Quid autem sibi volunt *canina bucca improbi panis* apud *Martial. L. X. ep. 5.* Conf. *Barth. L. XLIV. Adv. c. 28. & ossa Hircani II. ad Ptolom. Epiph. Alexandriam missi?* vid. *Joseph. L. XIV. Antiqv. c. 4. Gobelin. Person. Cosmodr. p. m. 111.* *Dentes* tamen non comedunt *canes*, quamvis etiam *ossa* sint *suæ speciei. Moeb. Fund. Med. Physiol. c. IX. p. m. 111. Recentia* gallinarum *ova* quidam voravit avidissimè. *Schott. Phys. Curios. L. VIII. c. 19. p. m. 839. de Tepeytzcuitli, cane montano*, etiam refert *Nierenb. Hist. de mirac. terr. promiss. c. 37. & Franc. Fernandez. in hist. quadrup. novæ Hispan. tract. I. c. 21.* A *luporum* carnibus, etiam fumô & sale conditis, siccatis, coctisque omninò adhorrent. *Canes* sanè, ob carnes *ovivium* à *lupis* semiesarum devoratas, *lupinam* induêre naturam, ut in commissum sibi gregem irruerint, maximam illius partem occiderint, carnesq; lupinâ aviditate vorârint. *J. Faber Lynceus in animal. nov. Hispan. explic. c. 1. p. 488. Carnem caninam* non tangunt, quibuscunq; etiam odoribus ac saporibus transformetur. *Sperling. Zool. L. III. c. 19. qu. 1. Jonston. Thaum. Nat. Cl. VII. c. 10. p. m. 300. Ælian. L. III. c. 9.* Inde vetus proverbium: *canis caninam non est.* Quâ fronte igitur *Fioravanta* asserit: se *canem* per duos menses solâ *carne caninâ* aluisse, qui postea plenus dolorum & pustularum factus fuit, pilosque amisit. *Sennert. L. VI. prax. P. IV. c. 4. p. m. 139.* In regno *Pegu* incolæ quotidie diabolo sacrificantes, ne ipsos vexet, lautas epulas in viis exponunt. Sed cùm *canes* ad ipsas vorandas accedere conspiciantur, à diabolo missos credunt. *Balbus in Itin. Indic. orient. c. X. Cadaveribus* libenter vescuntur, abstinent verò iis, quæ à *fulmine* tacta sunt. His enim inest *virulenta* quædam & *pestilens lues*, ex qua *spiritus venenatus in contacta diffunditur. Mizald. C. I. Mem. & 69.* Quidam in Saxonia *polentam* vorabat, ut *Halberstadii* audivi. Carnem à *feris* discerptam *canibus* projici mandat Deus *Exod. XXII. 31.*

Ossa Hircani.

Lapsus Fioravanta.

Barbaror. dementia.

§. 65. Apud *Homerum Iliad. N. Hector* jactans se interfecturum *Ajacem* inquit:

Ac Trojanorum saturabis canes *& aves pinguedine ac carnibus,*
prostratus apud naves Græcorum
- - - - - - canibus *data præda Latinis*
alitibusq; *jaces.* - - - - *Virgil. L. IX. æneid. ℣. 485.*

Et enim *avibus cœli & bestiis agri* in escam tradi, significat honestâ sepulturâ caruisse. *Gen. XL. 19. Deut. XXVIII. 26. I. Sam. XVII. 44. 46. I. Reg. XIV. 11. XV. 4. XXI. 23. & 24. & c. XXII. 38. II. Reg. IX. 36. Ps. LXXIX. 2. Jer. VII. 33. XVI. 14. Ezech. XXIX. 5. XXXII. 4. XXXIII. 27. XXXIX. 4. 17. 18.*

Avibus & bestiis in escam tradi, maxima pœna.

in Anim. nov. Hispan. Nard. Anton. Rechi not. p. m. 781. apertè dicit? nullum venenum *absolutè* dari, sed *relatione solummodò habita ad objectum.* Ne temnas autem, quæso, curiosas observationes *Cl. Raygeri in Eph. Cur. Germ. ann. IV. n. 2.* quæ omninò legi merentur. *an detur venenum?*

§. 69. *Canem levem* in India solô *aere* nutriri, ut *Zach. L. IV. qu. med. legal. 7. p. m. 217.* scribit, rectè negatur à *Liceto L. II. de spont. viv. ort. c. 32.* Fabula etiam, quicquid de *Chameleontis* pabulo aereo nugatur *Plin.* Lib. VIII. c. 33, Vid. *Vogtii Curios. Physic. c. 5. Bellon. L. II. obs. 25. O. Dapper. descript. Ægypti p. m. 118. Sennert. L. III. Pr. P. I. S. 2. c. 2 p. m. 86. Santorell. Anteprax. med. L. XVI. c. 4. Bartholin. C. II. hist 62. & Lib. III. de luce animl. c. VI. probl. 2. J. Faber Lynceus de animal. nov. Hispan. p. 723 Sachs. Gammarol. L. I. §. 11. Brod. L. VI. Miscellan. c. 21. Zacut. L. II. Med. hist. p. m. 519. Sebiz L. V. de aliment. fac probl. 23. p. m. 1261.* Erroneum etiam, quod *Scalig. exerc. 229.* de *manucodiata* aurivora refert. Vid. Cl. *Bartholin. C. VI. hist. 56. Kirchmayer,* Prof. Wittenb. Amic. nostri, *dissert. de ave Paradisi, & singular. tract. D. Frider. Lachmund. Medici Hildesiens,* de hac ave. Nec *Garmanni* nostri experimentum meo respondit. Aër si *alimentosis* halitibus sit perfusus, utcumque alere potest; purus autem & *ratione sui* spectatus nequaquam. Et *illô*, non *hoc* modô araneas *aere* fuisse nutritas credimus. *Vid. Eph. Cur. Germ. T. I. obs. 120.* Adde *Paul. Marquard. Schlegel. disp. babit. Altorfl* An. 1627. d. 31. Octobr. qui pulchrè de *aereo spirituum nutrimento vano & nullo* discurrit. *An aer nutriat?*

§. 70. Dixit mihi quondam Nobilis fide dignus, è Comitatu *Lippiensi*, se vidisse *canem* lapillos, etiam *duriores*, & majusculos, cupidè vorantem; & sine omni noxâ certo tempore eosdem evomentem. At similes ei miraberis convictores apud *Bartholin. C. I. h. 44. Borell. C. I. obs. 69. Eph. Germ. Cur. T. I. obs. 83 p. m. 199.* Magna Sym- & antipathiæ vis, quam prolixiùs enarrare non unius diei studium foret. Jucunda historia de *Scholtzii cane*, qui, quando in testudine fides nervi intendebantur, miserrimè ululabat, qs. verbera magnosque cruciatus sentiret. At idem, cùm numerosè sonarent, non tacebat tantùm, sed gestiebat etiam, quod eidem ad campanarum pulsum vehementiorem accidit. *Weinrich. de monstr. c. 8. p. m. 65.* Add. *Ulyss. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 490.* Et adhuc amicissimo nostro *D. D. Petri*, Dno. ab Hartenfels / *Prof. Erfurtin. & Medic. Mogunt. canis* domesticus gallinis insidias, ad catenam, propter ædium custodiem, damnatus, qui quàmprimùm campanarum in vicina turri sonitum audit, horendum in modum ululat. *Canis saxivorus. Vis antipathia.*

§. 71. Quî autem *canis* ossa concoquit? De vera chyloseos causâ variè disputant eruditi. Collegit multorum opiniones *Cl. Moeb. in fund. Med. Physiol. c. X. p. m. 167. seqq.* Mihi cum *Kergero*, Physico Lignicensi, *qui canis ossa concoquat?*

 fer-

fermentatio placet. *L. de Ferment. S. III. c. 2. p. m. 189.* Subtilia quidem *Mæbiana* argumenta in Contrarium allata, verùm sobriè trutinantur à *Kergero.* Quòd autem *anseres*, *gallina* &c. lapillos arenulasque ingerant ac imminuant, fit, *ut ventriculum & intestina iis mundificent*, *Highmor. L. I. Anat. P. II. c. 3.* vel, ut *operâ eorum cibum comminuant*, *& ceu dentibus utantur. Harvej. exercit. VII. de generat. animal.* Suspicari quoque posses cum insigni *Mæbio Med. Physiol. C. XI. p. m. 164* *arenulas deglutitas* & *consumtas* putaminibus *principium coagulativum largiri.* Cumque *salia* à fermento ventriculi eliciantur, & massæ sanguineæ communicentur, quorsum miraberis imminutos lapides?

Cur anseres &c. lapillos devorent?

Potus canum.

§. 72. *Potus canum* ordinarius *aqua* & *sanguis.* Hinc *Ps. LXVII. 34. canum nostrorum lingua dicitur cruentari sanguine fluente ab inimicis*, cùm, magnâ hostium strage à nobis editâ, *canes* nostri lingunt eorum sanguinem. *Humanô Sajanus* suos pascebat *canes. Zwing. Th. V. H. T. III. p. m. 2930. Lipsii Saphyrus* etiam bibebat *vinum*, teste eôdem *C. I. ep. ad Belg. 44. p. m. 700.*

barbaries.

Gemma dedit nomen, sum verè gemma catellum,
quotquot terra habuit Belgica, habebit, habet.
Tale decus vultûs, talis Venus, adde lepores,
ingenium humanum qui sapiunt genium.
Et sanè est aliquid mî hominis, vis argumentum?
vina, *bibo, &* vinò *nata me habet podagra.*

De pluribus bestiis *vinum* bibentibus vid *Sachs. Ampel. L. I. c. 3. §. 9.* Ex *vino* & *aqua ardente* temulentos *canes* vidit *Aldrov.* L. III. *de quadrup. c. 1. p. m. 489.* De urso ex cerevisia ebrio facetam historiam refert *Olear. Itin. persic. p. m. 120. edit. Slesvic. an. 1647.* Herbâ *Oenuttâ* eosdem inebriari, scribit *Fr. Patritius discurs. Peripat. T. I. L. VII. p. 81.* Vidi olim in aula Celsiss. Saxon Ducissæ CHRISTINÆ, susceptricis ac Benefactricis meæ ad urnam aramq; usque subjectissimè veneranda, Nobiliss. Matronam, Aulæ Magistram, ex inclyta stirpe derer von Hund / quæ sanè *prandio canino* ab infantia usque ad excessum contenta vixerat. Etenim nec *vinum*, *cerevisiam*, &c. unquam gustaverat. Et Baro quidam Anglus, de *Waahl*, Amicus noster, temtâ cerevisiâ, utplurimùm bibit aquam, rariùs vinum. Est autem *caninum prandium* abstemium, in quo nihil vini potatur. *Gell. L. XIII. c. 20. Pol. Vergil. C. I. adag. 59. p. 33. Cereris nuptias* vocat *Plaut. Aulular. I. I. S. 6. v. 6.* quæ *Romanis Plin. L. XV. c. 13. Alex. ab Alex. L. III. c. 11. Gell. L. X. c. 23. Milesiis*, *Athen. L. X. c. 9. Massalioticis*, *Cæl. Rhod. L. XV. L. A. c. 6.* & omnibus apud omnes gentes *fæminis* erant solennes, *Xenoph. L. de Spart. Rep.* quasque *Sarracenicas* pro lege injunxit *Mahomet in suo Alcorano.* Ideo cognatæ & propinquæ Romæ invicem se *osculabantur*, ut *scirent, an temetum olerent? Plin. L. XIV. c. 12. Conf. Casp. Finckii P. III. Schediasm.*

Matrona nihil, præter aquam, bibens.

Prandium caninum.

quibus solenne?

diasm. 36. p. m. 147. seqq. & Cl. D. Mart. Kempji, Elect. Brandenb. Historiograph. Amici ac Collegæ nostri Carpophori, aureolum libell. *de osculo*, nec non Erudítiss. *Hekelii*, Amici candidissimi, *discurs. philolog. de osculis c. 2. p. m. 23. & in supplem. p. 123. seqq.* Hinc etiam *claves cellarias* (de quibus bellè *Kirchmann. Lib. de annulis Veterum c. 3.*) mariti loculis condebant. Cur verò vinum *mulierculis* interdictum? num quòd quædam *Herculi* in agrum Crotoniatum venienti *vinum* denegârit? *Athen. L. X. c. 11.* non: sed potius ut *pudori muliebri consuleretur.* Mulier enim *cur feminis vinum interdictum?*

- - - - - . - *multô madefacta Lyæô,*

digna est concubitus quoslibet illa pati. Ovid. III. art. am. ✝. 769.

Conf. *Ruperti* Prof. Norici *Dissert. I. ad L. II. Val. Max. c. 1. exempl. 5. p. m. 105.* & optimi nostri *Hekelii Discurs. de oscul. c. 2. p. 23. & supplem. ejusd. p. 125. seqq.* Ceterùm *pueris* ante annum XVIII. etiam hæc *pranida* injunxit lex *Platonica* apud *Athen. L. X. c. 11.* O quàm prudenter! damna enim, queîs exponuntur pueri *vinum* bibentes, latiùs narrat *Primeros. L. III. de error vulg. c. 16.* Quid enim *oleum flammæ adjicimus? quid ardenti corpusculo fomenta ignium subministramus? Hieron.* citante *Vicentio in Specul. L. XVII. c. 44.* In *Persia* solâ aquâ cogebantur esse contenti. *Xenoph. in Cyropæd. p. 6.* Eadem lex *novis* quoq; *maritatis* apud *Carthaginenses vinum* interdixit, ne fœtus labem inde conciperet, quod tamen *sobriè* accipias velim. Si *moderatè* bibatur, utique conducit generationi, præsertim ad ingenium partui conciliandum. Et *Magistratui* toto Imperii tempore *Carthaginenses* idem interdixisse, testatur *Arist. I. Oecon. 5.* Næ ebrius Princeps apud *Athenienses* morte mulctabatur. *Laert. in Solon.* Apud *Indos*, si *mulier* temulentum Regem occidisset, hôc donabatur prœmiô, ut *Successori nuberet. Alex. ab Alexandr. L. III. c. 11.* Et apud *Locros* sine Medici imperio si quis medicamenti causâ *vinum* bibisset, ex *Zeleuci* constitutione, *capitis* damnabatur. *Athen. L. X. c. 9.* Nos *modicam* vini mensuram concedimus, & *botrum voluptatis Laert. L. I. c. 9.* Verissimum enim Sp. Dei oraculum *Prov.* XXXI. 4. 5. & c. XXIII. 31. seqq. *cur pueris? cur novis maritatis? & aliis. vinum bibere capitale.*

§. 73. *Cani* si post sectam venam siphone *vinum* injiciatur inebriabitur, titubabit, vometque, experimentô Comitis illius apud *Sachs. in Ocean. Macr. micr. §. 155.* Conf. D. *Möllenbroc. Pegasi Curiosor. I.* eximium tract. de *Varis. C. VIII. p. m. 112.* *qui arte inebriandus canis?*

§. 74. *Voracissima* autem bestia nostra, ut etiam ὄρεξις κυνώδης adagio locum dederit & singulari morbo. Noli autem cum βυλίμῳ confundere, qui priscis βούλιμος, qs. βουβούλιμος dicebatur. *Plut. VI. qq. Symp. 8.* Quænam genuina istius *appetentiæ caninæ* causa, explosis *Galeni* nugis, *L. I.* *ὄρεξις κυνώδης. ejus causa*

L. I. de Sympt. cauſ. c. 7. ſincerè exponit *Mæb. in fund. Med. phyſ. c. 8. & L. I. Inſt. Medic. cap. 7.* Vix enim quisquam alius ſolidiùs de humore fermentali *acri* ac *ſalino*, proximâ & immediata *appetitûs canini* causâ, diſſerit, quàm celebre iſtud *Salanæ Acad.* Ornementum *in fund. cit. C. X. p. m. 189. ſeqq.* Cetera, ad hunc effectum pertinentia, omnes docent practici. Rectè autem *Coac. II. aph. 21.* λιμὸν θώρηξις λύει. θώρηξις juxta *Euſtath.* eſt οἰνοποσία καὶ ἀκρατοποσία *Heurn. ad h. l. Joel* tamen *L. IV. Pr. P. II. S. 2. p. m. 320. oleum*, alii *Sp. Vitriol.* præferunt. At mihi placet

cenſura de Sp. Vitriol. candida *Tackii* cenſura de *Sp. Vitriol.* quicquid etiam fumivenduli garriant, quam sîs vid. *in epiſt. ej. ad Cl. Major. de Chirurg. infuſor. § 13.* Tu verò, quisquis bonus es, fuge φαγέδαιναν: fuge ἀσωτίαν: *Eph. V. 3.* fuge γαστριμαργίαν: *tene menſuram & reſpice finem!* ama frugalitatem, *virtutum genitricem. Juſtin. L. XX. c. 4.*

ἀνορεξία canum. Notanda etiam ἀνορεξία *canum*, quâ *aliquando* circa Lunæ quadraturas, præſertim inſtante *pleniluno*, vel tempeſtatum mutatione, vexantur, eôque tempore plerumque omnem faſtidiunt cibum, & qs. febricitare videntur, torpent, vomituriunt &c. Dixi: *aliquando.* Experientia enim fallax. Non ſemper fit, nec omnibus accidit, quod crebriùs obſervavi. Adſcripſerim influxui aſtrali & auræ æthereæ, ſtatô tempore humores inſpirato fermento commoventi. Qui veriorem mihi dixerit rationem, ei victas dabo manus.

canis ſomnus meridianus. § 75. A paſtu amant *quietem canes*, inprimis *meridianam*. Et hanc nobis commendat *Caſp. Hofmann. diſp. de ſomno meridian. habit. Altorf. 1625. d. 9. April.* *Pandiculatio* poſt ſomnum *canibus* nobisque ſolennis,

pandiculatio. additâ plerunq; voce, quam vulgò der Hunde Morgenſeegen dicunt. Notandum verò, *canes* pandiculationem perficere *apertione oris, & emiſſione ſpiritus* ſaltem; hominem verò *attractione ejus ore clauso primo* inchoare, deinde *emiſſione* perficere. Cauſam dat *M. Nicol. Zapffius diſp. de pandiculat. habit. Wittenb. ann. 1627. d. 17. Sept. qu. 2.* Eidem *lateri* plerunque incubant, ὅτι ἔχουσι κεχρημένοι ὅμοιον, ut *Democrit.* ait.

canes vivi in lapide. §. 76. Stupenda autem hiſtoria, quam refert *Stengel. L. de monſtr. c. 1. & 16.* & ex eo *Schottus L. VIII. Phyſ. cur. c. 19. §. 5.* de duobus *canibus* intra *lapidum* undiquaque à natura *occluſorum* cavernas *vivis* repertis. Ex *leporariorum* genere videbantur, at vultû truces, qs. ex *Cerberi* proſapia, odore graves, qs. ex averno, pilorum expertes. Alter citò defecit; alterum ſtupendæ edacitatis Epiſcopus quidam aliquot diebus in delitiis habuit. Malum genium in petra viam aperuiſſe, & *canes* tali carcere incluſiſſe aliunde allatos tunc primùm, cùm reperti fuêre, ſuſpicatur *Schott. l. d.* Conf. *Wilhelm. Neubringens. L. I. Hiſt.*

anglic.

anglic. cap. 28. Del-Rio Lib. II. disq. magic. qu. 14. *Bufonem* in medio *saxo* sine *ullo aditu* vel ingressu *vivum* repertum sistit *Weinrich. L. de monstr.* C. VII. *p. m. 58.* De *formica* & *vipera succino*, nec non *ape electro* inclusa eleganter *Martial. Lib. VI. epigr. 15.* De *rana* in *succino* Prussiaco & *lacerta* vid. *Dan. Hermann. discurs. philos. in fine Lib. IV. Consil.* & *epistol. Medicinal. Craton.* *Serpentem vivum marmori* inclusum vidit *J. Nardius Ann. I. noct. genial. 4. Add. Sachs. Respons. dissert. de miranda lapid. natura p. m. 92.* & *Gammarol. cap. VII. p. m. 146. seqq. Nierenberg.* Lib. VI. *H. N. cap. 13.* Propè *Coloniam* in arce montana *Schnellenberg*, Comiti *Fürstenbergio* parente, lapis detentus fuit, in quo *rana coaxans* & *Aristophanicum* suum κὸαξ βρεκεκὲξ non susurrans, sed planè strepens, audita fuit. Tandem, rupto lapide, exiliit. *Sachs. l. d.* De *cancro vivo* in monte, aliquot milliaribus à mari remoto, Vid. *Adam. Olear.* Amici Carpophori olim, *Itin. Persic. Lib. IV. cap. 21.*

bufo in saxo. *formica &c. in succino.* *serpens in marmore.* *rana in lapide.* *cancer in monte.*

§. 77. *Fulmine* verò frequentiùs infestatur *canis*, ac alia bruta. Hinc si in patente campo cum homine versetur, territus ejus implicatur pedibus. Ratio est in promtu, si dicamus, *canem imbecilliori* donatum *luce* evocanti fulmini *minus* resistere, cùm lux, quàm in homine suspicimus, impetum irruentis *fortiori nisû* elidat, præsertim si in lucem nostram debilius fulmen incurrat, residuam tanquam ex naufragio, quia tota evacuata non fuit, opere leviori resarcimus. Cl. *Bartholin. Lib. I. de luce anim. cap. 8. p. m 51.* Conf. *Jonston. Thaumat. nat. Cl. III. cap. 5. p. m. 105. Keckermann. disp. extraord. de fulmine probl. 9.*

cur canes frequentiùs fulmine infestentur?

§. 78. *Chamæleon albus*, herba, qua de fusè agit *Fab. Columna Lynceus de min: cogn. stirp. P. I. c. 1.* nec non alia edulia, quæ latiùs recenset *J. B. Porta Lib. XV. Mag. nat. cap. 9.* venenum ei sunt. *Squillam* comestam *cani* quoque mortem inferre, non ita pridem experientiâ suâ Pharmacopœus confirmavit. Cùm enim bulbum, ut solent, massæ panis involutum in clibano coxisset, & exemtò eô, eandem *canibus* objecisset, omnes paulò post invenit mortuos, teste *Excell. Garmanno*, *Amico Curioso.*

Canis venena quæ sint.

§. 79. *Hostis* primaria *canis hyæna*, qua de *Gesner. Lib. I. de quadrup. pag. 624. seqq. Schott.* Lib. VIII. *Phys. Curios. cap. 41.* Umbram ejus ferre non potest. Hinc *Eccles.* XIII. 11. egenum ac divitem cum *cane* & *hyæna* comparat.

Hostes canis.

Non sic ovilibus lupis
canive hyæna, *non feris*

Libyssis ursa catulis
nobis ut hostis imminet
immanis ille, vipera
tortus jubata Zabolus. *Fab. L. II. Ang. 8.*

Zabolus. Apud *Hilar. Phœbadium*. & quosdam alios Patres latinos diabolus scribitur *Zabulus*, vel *Zabolus*, nempe ex *Æolica* dialecto za dicente pro *δια*, aut, ut aliis placet, ex vitiosa vulgi pronunciatione, usurpante *zeta* pro *diæta*, quomodo *Azabenicus* dicebant pro *Adiabenicus*, ait ex *Scalig. Ravanell. in addit. ad Bibliothec. sacr. p. m. 1012. B, c. m.* Conf. *Turneb. L.* XXIV. *Adversc. c. 4.* *Ytzecujue-Vanj.* Vulgaris Hispaniæ fera, *Ytzecujucvanj* dicta, noctu accedit oppidorum suburbia, *ululatuq*; ad se evocat *canes*, trucidat & vorat. *Nierenb.* Lib. IX. *H. N. cap. 41.* *Lupi odium, & amor erga canem.* *Lupi* cum *cane* odium nunquam reconciliatum. Quidam tamen cum *canibus* caulas defendit. *Schott. Lib.* VIII. *Phys. cur. cap. 48.* Et *Kircher.* noster *Lib.* III. *de Magnet. P.* VIII. *p. m. 753.* vidit *lupum* cum ovibus non secus ac *catellum* confidenter conversantem. Sic *canes* venatici damas persequentes cum hinnulo secum educato inimicitas non gerunt, sed & hinnulus, qui allàs ad conspectum *canis* tremuisset, nactus fiduciam ex hujusmodi educatione audacter cum iis ludit. *Canis cum leone ludens,* In arce *Londinensi catulus* cum leone à teneris annis educatus summam contraxit familiaritatem, ut nonnunquam morderet leonem. *Digbæus Tr. I. nat. corp. cap. 38.* De leone, *canem* contubernalem suum contra ursum ulciscente, bellam narrat historiam. *Ælian.* Lib. IV. cap. 45. *Catulum* cum leone & tigride ludentem *Byzantii* vidit *Petr. della Valle P. I. Itin. epist. 2. pag. 17. edit. German. Adeò consuetudo potentior natura. Curt. Lib. V. cap. 5.*

Musca & pulices. §. 81. *Muscæ* etiam & *pulices* (quos cupidè captant,) vexant *canes* (contra quos remedia dicit *Columell.* L. VII. *R. R. c. 13.*) & *scabies*, cujus causam decantat *Petr. Angelius L. V. Cyneg. p. m. 154.* *Canis* contrà odium inprimis erga *felem.* *Scaligeri* tamen *juvencula feles* super jacente *cane*, ceu stragula, cubabant, *Exerc. 240. de subtil.* Quod atibi etiam passim videbis. *Causa odii canini cum cattis.* Causam hujus odii cum *cattis* Persici interpretes *Alcorani* omninò ridiculam fingunt, quam, si deliria placent, vid. sis *in Itin. Persic. Olear. L. V. c. 8. p. m. 569.* *Otis.* *Otis* quoque avis maximè horret *canem* *Ælian.* L. III. c. 4. *Lepusculum* cum *canibus* ludentem, eosque mordentem vid. apud *Nierenb. L. I. H. N c. 11. & Sachs. in Gammarol. L. I. c. 2. §. 6.* Verè itaque Vates *L. II. Fastor:*

Sæpe canes leporesq; *juna acuere sub umbra.*

§. 81. Prodiit nuper *opuscul. Germ. de canibus Mart. Bohemi,* quod A. C. 1591. cùm Mens. Septembr. à *rabidis canibus Laudanenses* sœpius

sæpius infestarentur, multis annexis *scitu lectuque dignis*, conscripsit, cui editor hujus opuscul. *J. Casp. Crusius Dialog.* addidit, in qua pag. 8. hæc enarrat. An. 1662. hat zu Weißwasser in der Herrschafft Mußkau dieses Margrafthums Ober-Laußnitz / ein kleines weisses Löwgen / dem seine Jungen weggenommen worden / drey junge Häßgen / die der Haußwirth im Felde gefunden / und in seinen Garten gesetzt / freywillig angenommen und gesäuget. Wann sie ihre Vergnügung gehabt / ist er weggangen / wanns ihn aber Zeit gedaucht / hat er sich wieder zu ihnen verfügt / und sie eine Zeitlang also ernehret. *Canicula lepusculos lactans.* Add. histor. *canis felem lactantis ap. Reg. de Graaf L. de org. Vir. gener. inserv. pag. 126.* *& feles.* Dn. *van de Velde*, in cujus ædibus domicilium *Delphis* sibi elegerat *Pollux* noster, *canem* habuit admodum pinguem, ex cujus mammis *felis* per aliquot annos lac exsuxit, ut inde ferè nutriretur. Gemellum huic ferè recitat Cl. *Keckring. Spicil. obs. anatom. 22. p. m. 52.*

§. 82. Vivit masculus ad 10 fæmella ad XII. plerunque annos. *Vita canis.* Alii tamen ocyus alii citius extinguuntur. *Fæminas* longæviores censent nonnulli, quòd minùs laborent. Indicium ætatis dentes. Juniores habent acutos & albos: seniores nigros & hebetes. Morbis obnoxius *Morbi ejus.* est plurimis, inprimis *rabiei, anginæ, podagræ, calculis, lui venereæ &c.* eorumque mentionem fecimus & faciemus suo loco. *Strumosum canem* vidit *Pechlin. de colorib. æthiop. c. 1. p. 6.* Nunc

Claudimus hos rivos, quoniam hic sat prata biberunt.

SECTIO II.

EST

HISTORICA,

cujus

MEMBRUM I.

Agit de usu Canis sacro.

CAPUT I.

De cane pro Deo culto.

§. 1.

SI ulli unquàm gentilium, abjectô vero Dei cultû, superstitionibus immersi fictitia coluêre numina, *Ægyptii* certè fuerunt. Audi *Juvenal. Sat. XV. ỷ. 1. seqq.*

- - - - *quis nescit, qualia demens*
Ægyptus *portenta colat?* crocodilon *adorat*
Pars hac: illa pavet saturam serpentibus Ibin.
Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,
dimidia Magica resonant ubi Memnone chorda,
atq; vetus Theba centum jacet obruta partis.
Illic cœruleos, hic piscem *fluminis illic*
oppida tota canem *Anubim venerantur, nemo Dianam;*
Porrum *& cepe nefas violare ac frangere morsû.*
O sanctas gentes, *quibus hac nascuntur* in horto
Numia! - - - - - -

Conf. *Cicer. L. V. Tuscul. qq. Hug. Grot. in annotat. ad L. de verit. Relig. Christian. p. 303. & Athenagor. Athen. Philos. Christ. in apolog. seu legation.* pro *Christian. p. 41. edit. Stephanian.*

§. 2. Quæso, quid ineptius bruta, inque iis *canem* & *lupum*, quod de *Ægyptiis* ex *Æliano* refert Faber *Lynceus in exposit. anim. nov. Hispan. p. m. 491.* & de *Lycopolitana* Thebaidos civitate *Macrob. in Saturnal.* religiosè colere? *Anubis Osyridis* erat filius, qui *canem*, insigne armorum, gestavit. Hinc *Ægyptii* ipsum *capite canino* repræsentabant, & *Numinis* instar venerabant-

Anubis.

nerabantur. Vid. *Cæl. Rhodigin. L. VI. L. A. c. 12. & Kircher. Oedip. Ægypt. T. I. p. m. 36.* A *Virgil. L. VIII. æneid. ỽ. 698.* dicitur *latrator.*

§. 3. Rectè itaque subridens *Apollonius* apud *Philostrat. de vit. Apollon. Thyanæi L. II. c. 9.* ὦ ἄνθρωποι, exclamat, μεγάλα ὑμῖν ἀπολέλαυται, τῶν Αἰγυπτίων τε, καὶ Αἰθιόπων σοφίας, εἰ σεμνότερον ὑμῖν καὶ θεοειδέστερον κύων δόξα, καὶ ἶβις καὶ τράγος, (ταῦτα γὰρ θεσπεσίωνος ἀκούω τοῦ σοφοῦ,) σεμνὸν δὲ, δὴ ἢ ἔμφοβον τί ἐν τούτοις τι γὰρ ἐπιόρκοις καὶ τοῖς ἱεροσύλοις, καὶ τὰ βωμολόχα ἔθνη, καταφρονεῖν τῶν τοιούτων ἱερῶν, εἰκὸς μᾶλλον, ἢ δεδιέναι αὐτά. *O viri, magnum profectò ex* Æthiopum Ægyptiorumq; *sapientia fructum accepistis: venerabilior vobis & Deorum imaginibus similior esse videbitur aut* canis, *aut* ciconia, *aut* hircus, (*hac enim sapientem* Thespesionem *audio dicere,*) *quam alia Deorum effigies. In illis enim quid venerationis aut terroris insit, non video. Perjuros enim & sacrilegos, & qui scurrilitate in Deos utuntur, contemnere magis, quam timere ejusmodi templa consentaneum est. Plutarch. de Isid. & Osyrid.* ait: Canem *divinos honores amisisse,* quòd Apidis *a Cambyse projecti cadaver vorâsset.* Refert tamen *Herodot. L. V.* Apin *Cambyse insciò tumulatum, cùm sauciatus femore in templo jacens contabuisset.* Conf. *Nierenb. L. VIII. c. 13.* qui fusiùs de *cane pro Deo habito* in *Sausa* corruptè nunc *Xauxa.* [*temnuntur* — *cur canis divino honore exutus?*]

§. 4. Tullius contra *L. I. de nat. Deor. ait: Ipsi, qui irridentur Ægyptii, nullam belluam, nisi ob aliquam utilitatem, quam ex ea caperent, consecrârunt, velut* Ibes *maximam vim serpentium conficiunt, cùm sint aves excelsæ, cruribus rigidis, corneô procerôq; rostrô: avertunt pestem ab Ægypto, cùm volucres angues ex vastitate Libyæ ventô Africô invectas interficiunt & consumunt. Ex quo fit, ut illæ nec morsu vivæ noceant, nec odore mortuæ.* Felem *adorant Ægyptii propter aspidas & serpentes venenatos utilem* Ichneumonem *propter crocodilos* &c. Apin & Mnevin, *quòd arandæ terræ inserviant, & quòd iis frugum inventio tribuatur.* Crocodilos, *quòd eorum metû Arabiæ latrones Libyæq; Nilum transmittere non audeant. Euseb. Pamphil. L. II. c. 12. præp. Evang.* [*Ægyptii excusantur.*]

§. 5. Quid? quod latuisse *arcanum* quoddam *politicum* in cultu bestiarum, divinant alii. Ita *Plutarch. L. de Isid. & Osirid. Sunt,* ait, *qui Regem quendam callidum & versutum narrant, quòd deprehendisset,* Ægyptios *naturâ leves, & ad novas res apprimè proclives esse, eosdemq; ob multitudinem viribus insuperabilibus & effrenibus præditos, ubi sanâ mente & communi consiliô rem vellent gerere: æternæ iis discordiæ occasionem, dispersâ in singulas gentes superstitione, obtulisse. Cùm enim aliis aliorum animalium cultum injunxisset, quæ inter se inimicitias exercerent, & unum ab alio cibi gratiâ expetitur, dum sua singulæ defendunt animalia, & eorum injurias ægrè ferunt, factum esse, ut ob animalium inimicitias, ipsæ gentes re non observatâ, infestæ sibi invicemq; hostes redderentur.* [*arcanum politicum in cultu bestiarum.*]

§. 6. Ceterùm *Cosdram* Persarum Regem, *gallum* & *Francos*, in Palæstinam militatum ituros, *anserem*, seu, ut alii tradunt, *capram* in nave [*gallus & anser pro Sp. S.*]

 sub

ſub titulo cultuque *Sp. S.* vexiſſe, refert *Sifrid. Presbyter Miſnens. in epit.* L. *I.* Judæos verò *aureum aſini caput* olim adoràſſe, ut *Apion* ſcribit, aureum eſt mendacium. Fabula inde orta, quòd legiſſet fortè, in deſerto olim eos *vituli caput* coluiſſe. *Exod. XXXII. 4.* Eſt *aſinus*, quemcunque *aſinum* ſors aſpera fecit, ut illi, *qui in piſtrino laborant*, *Taubman. præf. ad Plaut. Amphit.* & nullâ *elegantiâ ac lepôre* Tincti, *ſtulti & ſtupidi* ſunt; *Terent. Evn. a. III. Sc. 5. ꝟ. 20. Heaut. a. V. S. 1. ꝟ. 3.* Conf. *Muret. L. XIV. V. L. c. 9. Turneb. L. XXVIII. c. 35. voraces* etiam ita dicti, ut *Eriſychton* apud *Ælian. L. I. c. 27. Attali* iſte *canis.*

Fabula. quinam aſini?

aſinus pro Deo cultus.

§. 7. Ochus tandem, Perſarum Rex, quem *gladio* hieroglyphicè ſignificabant ob crudelitatem, *Apim*, Deum *Ægyptiorum* interfectum, & ad epulandum appoſitum cum amicis abſumſit, ac in ejus locum *aſinum* conſecratum ut colerent, imperavit. *Plut. de Iſide.*

CAPUT II.

De uſu canis in ſacrificiis.

§. 1.

canes caniculæ immolati.

VAria ſuperſtitioſæ vetuſtatis *ſacrificia* fecêre *canes*. Ad placandum *caniculæ* ſidus, frugibus inimicum, immolârunt Romani *canes*, vocabant *canarium*, in quo non niſi *ruffa* adhibebantur *canes*, ut è *Feſto* refert *Hildebrand. in Comp. Antiq Rom. p. m. 51.* Putabant ſc. *fruges flaveſcentes ita ad maturitatem perduci.* Fiebat autem id M. *Julio. Roſin. L. IV. A. R. c. XI. p. m. 632.* Inde *porta catularia* apud *Feſtum.* Et *Hecatæ* immolabantur *canes*, quòd, ut quidam rentur, *inviſum ſit animal iſtud, cujus latratû phantaſmata ab Hecate, immiſſa diſſolvantur. Nat. Com. L. III. Mythol.* C. *XV. p. m. 205. Cl. Rupert. Differt. II. ad Val. Max. L. II. c. 6.* Ideò dicta eſt *Canivora & Canidia.* Cauſam tibi dabit *Gulielm. Canterus.* Sicuti verò *Hecatæ Græci*, ita *Romani Genitæ canem* immolârunt pro domi naſcentibus. *Zwinger. Th. Vit. Hum. T. I. p. m. 178.*

& Hecatæ,

& Genitæ.

& Lucinæ.

& Marti.

§ 2. *Argivos* etiam *cane Lucinæ* rem ſacram feciſſe, *ob facilitatem pariendi*, teſtis eſt *Socrates.* Votum autem quid ſi non ad homines pertinet, domi naſcentes, ſed ad *canes?* ut hos optent non *bonos* & *placidos*, ſed *iracundos* fieri ac *terribiles. Plut. L. II. qq. Rom. Lacones Marti Enyalio canem* mactâſſe, ſcribit *Pauſan.* Dicit enim, *Ephebos Lacones*, cùm pugnam inter ſe eſſent inituri, *Marti catulum canis* immolâſſe, Deo ſc. *validiſſimo* victimam *validiſſimam* & *cicurem* dicare ſe arbitrantes. Conf. *T. I. Cent. Magdenb. c. 15. p. m. 199.* Tradit idem, *catulos* non ſacrificari à *Græcis*, *Colophoniis exceptis*, qui *catellum nigrum* nocturnô tempore immolabant

Triviæ.

Triviæ. *Sabæi* etiam & *Thraces canes* immolârunt, ut & *Romani in lupercalibus*, *Gyrald. Synt. hist. Deor.* C. *XVII. p. m.* 519. de quorum origine & celebratione fusè disputat *Alexand. ab Alex. L. IV. dier. gen. p. m.* 203. De *diversis* aliis *gentibus canem* immolantibus idem *Alex. ab Alex. L.* III. *p. m* 137. De *canum* verò *festis*, seu de *canum diebus natalibus*, pulchrè *Symmach. L. IV. epist.* 18. *S. Ambros. L. de Nabuth. c.* 13. ait; *Soletis* & canum *vestrorum origines sicut divitum recensere.* De festo *canicidio* vid. *Reines. L. I. Var. lect. c.* 15. *p.* 57. *& C. XVI. p.* 62. *& Triviæ. Cr:* *Canum festa.*

§. 3. Veteres in *Dania* pagani *nonô* quôvis *annô canes* numero XCIX. Diis suis solenni pompâ, cum *totidem hominibus*, *totidemq; equis*, *gallis gallinaceis & accipitribus*, sacrificabant circa solstitii hyemalis tempus, quod nos Christi nativitati sacramus, idque propè *Lethram*, Regiam olim in *Salandia* sedem, à *Rolvone* conditam, postea vile oppidum, nunc splendidô ædificiô restauratam à fundi Domino *Thoma Finckio.* Conf. *Stephan. not. ad Sax. Grammat.* L. III. *hist. Dan. p.* 92. *Zeiler. in description. Dan. ac Norvvag. p. m.* 33. Est & aliud apud *Danos* prœdium, Hunds-Lund dictum, *lucus caninus*, ubi *canes* DIS offerebantur, uti quondam me edocuit *Th. Bartholinus*, cujus laudis & orbis idem erit finis. *Danorum sacrificium caninum.*

§. 4. Simili idololatriæ affines erant *Sveci.* Hi siquidem superstitioni suæ principem sedem *Upsaliam* dicârunt, ubi ædes illustris idolorum suorum, quæ quolibet *novenniô* totius Regni celebritate & conventu frequentabantur. Hûc donaria certatim missa, hîc sacrificia *novem* diebus peracta sunt, in quibus non solùm bruta, eg. *canes* &c, sed quoq; *humanæ* cadebant hostiæ, suspensæ in luco, ubi nunc rusticorum templum est. Velut autem præter *anniversaria* & *menstrua* sacra minùs solennia quolibet *novenniô* publicus *Upsaliæ* conventus institutus fuit, & *novem* dies duravit, ita *nonaginta novem* sortitò elegerunt, qui DIs immolarentur, in *novenario* numero mysticum quid ponentes. Auspicatissimum hoc Regno habitum, si sors *Regem* ipsum tetigisset. Hujus immolationem universa multitudo faustis vocibus & summô applausû prosequebatur. Rex *Domalder* sacris devotus & immolatus fertur ad *placandam famem* tunc grassantem, cùm holocausta taurorum & aliquot subditorum incassum adhibita fuissent; vel, ut alii volunt, ad *placandam Numinis offensam, cùm patrem Visburium occidisset.* *Ani*, Rex *Svecorum*, vel *Auni*, ut est in *Chron. Norvvag. novem* ordine filios idolo *Oden* immolâsse fertur, ex solutione voti nuncupati pro spe & promisso sibi facto de totidem decem annos vitam producendo, quot filios mactâsset. Unde ad seram ætatem devenit. Hinc proverbium ortum, Aune dôd/ i. e. *Auni mors*, si quis devectô admodum senio decedit. Vid. *Cl. Loccen. L. I. Antiq. Svec-Gothic. c.* 3. *Svecorum idololatria.* *Auni.*

§. 5. Sed *Diana* illis ipsis feriis suis, quæ *Idib. August.* celebrantur, *canes emeriso.*

 tus,

tur, *emeritos canes*, quietosq; à venatione & immunes habere credebatur.

- - - - - - *ipsa coronat*
emeritos *Diana* canes - - - - *Stat. Papin.* L. III. *Sylv. 1.* *v. 57. Add. C. Barthii animadvers. Cellæ* etiam die natali *Dianæ canes* obtulêre *coronatos. Arrian. c. 37. de venation.*

Laribus dicati canes. §. 6. *Laribus* quoq; antiquitus dicabantur *canes*, quia *communes familiarum custodes* credebantur. *Nat. Com.* L. IV. *Mythol. c. 4. p. m. 252. Ulyss. Aldrovand.* L. III. c. 1. *de quadrup. p. m. 528. Zvvinger. Th. Vit. hum. T. IV. p. m. 3115. Censorin L. d. die natali c. 2.* Et *Mercurio canem* comitem, seu adstitem, dederunt, quia, ut *Plato* ait, *sagax & ingeniosum hoc animal* conveniebat *facundissimo & promtissimo Deorum. Lips. C. I. ad Belg ep. 44 p. m. 658.* Dicebatur autem *canis* iste *Ægyptiace*, Id fuit *Ciceron.* L. III. *de nat. Deor. & Lactant.* L. I. *de falsa religion. c. 6. Thoth* vel *Thoyt*, *Eusebio* L. II. *præp. Evang. c. 6. Taut*, facili & recepto transitu vocalium *A* in O. Ejus vocis vestigium etiam hodie *Ægyptii* retinent, ut *Pignorio* retulit *Alpinus*. *Ægyptii* enim, ut *canes* ad diripienda proposita cibaria provocent, inclamant: *Tao, tao.* Imò conjicere licet, hinc manâsse nostrum *To, To*, quô *canes* allicimus. *Pignor. in exposit. mens. Isiac. p. m. 41.*

& Mercurio.

nymẽ canis 3.

CAPUT. III.

De Periscylacismo Græcorum.

§. 1.

Periscylacismus. Meminit hujus piaculi canini omnium primus, & ex antiquis, quod sciam, solus *Plut.* binis in locis. Alter extat in *Rom. qu. n. 83.* (ubi Chæronensis ita: Τῷ κυνὶ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἕλληνες ἐχρῶντο καὶ χρῶνται καὶ μέχρι νῦν ἔνιοι σφαγίῳ πρὸς τοὺς καθαρμούς. Καὶ, τῇ Ἑκάτῃ σκυλάκια μετὰ τῶν ἄλλων καθαρμῶν ἐκφέρουσι, καὶ περιμάττουσι σκυλακίοις τοὺς ἁγνισμοῦ δεομένους, περισκυλακισμὸν τὸ τοιοῦτο γένος τοῦ καθαρμοῦ καλοῦντες. *Cane*, inquit, *omnes, ut ita loquar, Græci usi fuère, & adhuc pro hostia nonnulli utuntur ad expiationes: Hecatæq; inter alia purgamenta catuli efferuntur, expiandosq; catulis tangunt. Hanc expiationem* Periscylacismum *vocant.* Ita *Xylander* vertit, qui tamen à græco sermone longiùs recedit, ut postrema maximè sic vertenda putem. *Hecatæ inter alia piacula catulos quoq; efferunt, & circumcirca lustrant, sive abstergunt catulis expiatione indigentes.* Alter deniq; lacus in *Parallelis*, & quidem in *Romulo* habetur. ubi de Lupercis commemorans; *Proprium his*, ait, canem *immolari, pergitq;*: καὶ γὰρ ἕλληνες ἐν τοῖς καθαρσίοις σκύλακας ἐκφέρουσι, καὶ πολλαχοῦ

χρῶνται

χρῶνται τοῖς λεγομένοις περισκυλακισμοῖς. *Canem arbitror, si lustratio hæc sacrificium est, immolari, quòd eô utantur lustrati. Græci enim in sacrificiis lustralibus catulos efferunt, multumq; perisçylacismo utuntur.*

§. 2. E quibus locis certa derivabimus porismata. (I) *Perisçylacismus* non erat ipsum sacrificium, sed usitata quædam ad illud præparatio, sive hanc lustrationem, seu purgationem, seu februationem dixeris, ἡ θυσία, ἀλλ' ὁ πρὸς τὴν θυσίαν ἁγιασμός. *Plut.* enim ut duo hæc distinguam, quæ abs aliis confunduntur, ipse facit, cùm anceps secum hæsitat, neq; ait, inter sacrificia lustrationem propriè referri. (II) Quare aliud à *Perisçylacismo* fuit sacrificium *caninum*, seu *catulinum*. *Canes* enim *catulosq;* pro hostiis oblatos aut victimis, græca testatur historia, & *Plut.* antea liquidissimè probavit. Sic *Cares* Marti *canes* immolâsse, *Arnob.* tradit Lib. IV, eumq; καθαρὸν θῦμα *Suidas* in Lexico vocat. Et Hecatæ *canes catuliq;* mactabantur & in Samothracia cluebat ἄντρον Κυνοσφαγὲς θεᾶς, i. e. *antrum Deæ hujus Victimis caninis famosissimum*, quod *Bocchart. Hieroz. T. I. c. 56.* ex Lycophrone manifestat. Quin *Genitæ* Manæ, Deæ generationis Præsidi, è *canibus catulisq;* hostias destinatas, *Plin. LXXIX. c. 4.* & *Plut. l. c.* commemorant. Sic Lacedæmonios ephebeo (ita corruptè legi *Meursius in Miscell. Laconic* probat, *L. I. c. 5.*) Phœbeo potius, seu loco Therapnes suburbanis proximo *caninum catulum* Marti Enyalio mactâsse, *Pausanias* in *Laconicis* refert, additque, sibi esse incognitum nec satis exploratum, an reliqui Græci, præter Colophonios, hæc teneant sacra. (III) Adeo per gravissimi hujus Autoris autoritatem dubium relinquitur, an universa Græcia hoc sacrificii genere usa sit? quod tamen à *Plut.* suprà assertum est. (IV) *Perisçylacismus*, seu *canina*, ista expiatio, duabus constabat partibus, seu ritibus, nempè τῇ τῶν σκυλάκων ἐκφορᾷ, *catulorum elatione*, seu *exportatione*, (ut enim cum *Xylandro oblationem* vertam, vocis haud patitur significatio) & περιμάξει τῶν τῷ ἁγιασμῷ δεομένων, *abstersione eorum, seu lustratione hominum, expiationis indigentium.* Prior pars clarissimè liquet, posterior autem suas habet tricas, eò, quòd non pateat, an *rotatione canis circùm caput, an gyratione circa omne corpus, & in orbem ductû* ea constiterit. Nihil quidem *Plut.* pronunciat, neq; alius antiquorum Autor, quod sciam, seu interpres. De priori tamen suspicatur *Meibom. in epist.* sua, de posteriori Cl. *Reiskius noster*, Rector Guelferbytanus, qui in hoc ritu illustrando suam insigniter contulit operam, publicè d[illegible] prædicandam. Movet eum *Theophrast. in suis morum characteribus*, & *Casaubon.* in elegantissimo ad eum Commentario. Cùm enim græcus Philosophus in eo, quô superstitionem perstringit, capite dixisset, quàm temerè superstitiosus, si quidpiam sinistri viderit aut somniârit, ἱερείας καλέσας, σκίλλῃ ἢ σκύλακι κελεύειν αὑτὸν περικαθᾶραι, i. e. *piatrices advocans jubeat sese squilla aut catulum*

porismata. (I) (II) (III) (IV) *ritus perisçylacismi.* *dubium.*

circumlatione purgari. *Casaubonus p.* 292 observat, priscos sese *catulô* lustrare solitos, eamq; lustrationem dixisse *Periscylacismum.* Nam περικαθαίρειν, ipsius judiciô, idem est quod applicare corpori quidquam expiándi causâ, idq; in *orbem ducere.* Huc refert etiam è *plutarcho* ejusdem significationis Vocabulum περιμάττειν, ex latinis verò auctoribus vocem *circumferendi*, seu *circumlationem.* Ita enim *Virgil.* de suo *Ænea L. VI. Æneid.* ℣. 22. *seq.*

circumferre

> *Idem ter socios purâ circumtulit undâ.*
> *spargens rore levi, & ramo frondentis olivæ;*
> *lustravitq; Viros.* - - - - - - -

Ubi *Servius:* circumtulit i. e. *purgavit.* Sic *Plautus*: *pro larvato te* circumferam, i. e. *purgabo.* Lustratio enim à *circumlatione* dicta est vel tædæ vel sulphuris. Græcis est περιαγνίζειν, περικαθαίρειν, περιμάττειν, quod quia res certæ certaq; februa circumferebantur ei, expiabatur. *Circumferre* latini vocârunt *circumlustrare & circumpurgare.* Vid. *Taubmann. Comment.* adistum *Virgil.* loc. Alibi *Plaut. in Amphit. a. II. S. 2.* ℣. 149.

- - - - *quæso, quin tu istanc jubes pro cerrita* circumferri? i. e. *perlustrari.* *Cerriti* autem & *larvati*, seu *laruati*, (est quadrisyllabum) *Id. in Menæis, a. V. Sc. IV.* ℣. 21. Sunt furiosi & mente moti, qs. larvis, seu spectris exterriti: vel Cereris irâ & larvarum incursione animo vexati. Ita *Horat. II. Sat. 3.*

cerriti.

> Cerritus *fuit? an commota crimine mentis*
> *absolves hominem?*

Cicero Lib. VIII. 15. ad Attic. *Nunquam* cerritior *fuit, quam in hôc negotio*; i. e. insanior.

lustratio Veterum.

§. 3. Frequentissima ergò lustratio apud priscos per aquam, ignem & aera, rarior autem *catulo*, ejusq; *circum corpus hominis ductû*, aut *circumlatione*, adhibitis quoq; *piatricibus mulierculis.* Unde quas *Theophrast.* vocat ἱερείας, ἀπομακτρίας à *Polluce in Onomastico*, περιμακτρίας à *Plutarch.* ἐκ τοῦ περιμάττειν dicuntur. Nec à *Casaubono* recedit *Joh. Lohmayer*, sed istam expiationem *canibus catulisq;* circùm corpora lustratis, seu circumlatis, explicat, & in libro *de lustrationibus Veterum ad sacra*, quæ vocat, *circumferramea* porcos quoq;, feles, *canes* & leones adhibitos docet. *c. XXIII. p. m.* 116. Distinguit deniq; inter κυνοκτασίαν, quæ *canum* mactatio erat, & *Periscylacismum*, qui solâ *circumlatione* fiebat. Leviter itaq; aberrat *Cæl. Rhodig. L. VII. A. L.* [illegible]27 quando *Periscylacismum* cum *canina* victima commiscet, ac hujus solenne festum *Cynophantin* facit, quod lustrationis nihil continuit, sed apud Argivos cœde *canum* plurima per dies *caniculares* viguisse apud *Athen. Dipnos. III. Tom. ult.* legitur. Nec errorem effugiunt *Henr. Stephani in Thes. græc. ling.* nec *Scapula.* qui exscripsit illum in *Lex.* suo, cum σκυλάκων περίμαξιν substituunt, ubi τῶν ἁγιαζομένων περίμαξις fuerat

error Rhodigini.

Henr. Stephan & Scapul.

fuerat usurpanda. A *Periscylacismo* igitur aliena Bœotiorum, eaq; solennis, expiatio fuit, κυνὸς διχοτμηθέντος τῶν μερῶν διεξελθεῖν, i. e. *per canis in duo dissectis partes transire*, *ut* Plut.*l.a.* verba sunt. Alia quoq; fuit apud Macedones ea militum lustratio, qua de *Curt. L.X. c.9. & Lip. L.XL.c.6.*

expiatio Bœotiorum. *lustratio Macedonū.*

§.4. Diversissima deniq; agrorum & urbium lustratio, quam *circumlatis* hostiis, porco, fele, *cane*, aut vitulo constitisse *Taubmann. in Comm. Plaut. p. 66.* scribit. Sed à sacrificiis & piaculis, quæ Viri eruditissimi *Stuckius*, *Saubertus* & *Lohmeierus* in Germania, *Outramus* & *Goduvinus* in Britannia illustrârunt, hîc digrediemur.

agrorum & urbium.

§.5. Non video autem, quî κυνοφορὰ, juxta aliorum opinionem, ἐκ τοῦ περισκυλακισμοῦ orta fuerit. Nihil huic affine cum illa, nisi elatio *catulorum*, & criminis alicujus expiatio ultronea & religiosa: ac *canum* probrosa gestatio, capitali proxima, & à principe indicta. Utraq; tamen adhuc differt maximè Περισκυλακισμος erat, ut dixi, expiatio criminis sacra, & ultrò à delinquentibus sine opprobrio suscepta, ut *Hecatem*, seu *Proserpinam*, placarent. Κυνοφορὰ verò Saxonibus, Suevis, Francis, Bohemis, Longobardis, Italisq; (uti vel unus *Arnulfus Mediolanensis* in *Chronico suo ad ann.* 1008. probat,) olim usitata, (Vid. præter nos infrà *Membr. II. P. I. c. 10. Brovver. in annal Trevirens. L. XIV. Crus. in hist. Svevic. L. X. Jac. Andr Crus. tr. pecul. de h m. Lips. C. III. epist. 44 ad Belgas, & Carol. du Fresne* in *Glossario* suo,) fuit pœna militaris, probrosa, eaq; gravissima, invitis delinquentibus, ex veteri consuetudine, à summo Magistratu, æquè pacis ac belli tempore, irrogata, aliquando cum annexa alia pœna. *Militaris*, inquam, ideò quòd *militibus* solùm, i. e. nobilibus, inq; iis primariis, (qui in Dania adhuc vocantur Hermånner/ græcis ἱκανδροι,) seu *comitibus*, & proximè ab his *Dynastis*, imò *magnis Imperii Principibus*, etiam Ecclesiasticis, non *Ministerialibus*, seu *colonis*, vel *rusticis*, indiceretur. *Probrosa*, dedecus putâ, seu ignominia & summi pudoris probrum. Quantum enim dedecus, si Illustres Viri *fœda tulêre canes generoso pondere collo*, aut *scapulis*, eosq; aliquando *scabiosos*, & quidem per aliquot mille passus, ex uno Comitatu, seu districtû, in alium, vel urbem regiam. Quò probrosior ergo, eò gravior: Invitis delinquentibus, maximè publicæ pacis turbatoribus, etiam aliis, ex veteri consuetudine, quæ legis vicem obtinuit, à summo Principe, seu Cæsare, inflicta, nonnunquàm cum alia pœna, sc. *barbæ resectione, relegatione, mulcta pecuniaria*, etiam *ultimo suppliciô*. Maximè igitur distat Veterum κυνοφορὰ (sic enim scribo, ut græcæ analogiæ obsequar.) à *catulorum* ista ἐκφορᾷ Græcorum. Ἐκφορὰν dico, *elationem*, non *oblationem*, quod *Xylandri* somnium est.

an κυνοφορὰ ex periscylacismo? differentia utriusq;.

§.6. At quid mirabimur lapsum Viri? cùm alibi etiam in *Versione Plut.*

Lapsus Xylandri & Erasmi.

περὶ τῶν ὑγιεινῶν (unà cum *Erasmo*) ex avis *Phœnicis* cerebro comesto, ob nimiam dulcedinem, κεφαλαλγίαν oriri asserat. Ecqui hujus rei experimentum ceperunt in alite, quem, *Tertull. verbò L. de resurrect. carn. de singularitate famosum, unicum tantùm in orbe reperiri volunt*, cùm tamen purum hieroglyphicum, pulcrè id explicantibus P. *Laurenberg. C. II. acerr. Philol. hist. 17. Deusing. in fascic. dissert. select. p. m. 637. Kirchmayer dissert. de Phœnice c. 2. §. 5.* Nec obstat mons iste apud *Nieuhof P. II. Legat. ad Imperat. Chinens. C. XVII p. 167.* cui fabulosa hæc avis nomen dedisse fertur. Nec dissertatio Cl. *Pfeiferi, Græc. Lingu. in Regio Prussorum monte PP.* An. 1673. edita, qui eam reverà dari uberiùs ostendere conatus est, nos remorabitur. *Xylander* autem vapulat à *Muret. L. XIV. V. L. c. 12.*

Phœnix hieroglyphicũ.

dubium.

§. 7. Nonnemo (ut ad κυνοφορίαν redeamus,) à *cane*, Vinculi apud Veteres usitati genere, morem istũ derivat. Hoc enim non aliter atq; furcam gestâsse facinorosos è *Plaut. Casin. a. II. Sc. 6.* demonstrat. Hinc Gallo-Belgicum vocabulum *Canaille*, & pœnam *cane circumlato* germanicam *Lohmeyer.* arcessere non dubitat. Sed doctiores hîc suum interponant judicium. *Meursius* enim ex vetustis *Plauti* codicibus pro *cane* legit *camum*, neq; lectionem hanc *Vossius* in suo *Etymologico* improbat. *Camus* autem aliquid freni genus apud *Hesychium*, græcè κῆμος, apud Autores fori, quod nuncupant, Romani Vinculum, seu quoddam Vinculi genus exponitur, & testimonium ex loco, quem citavimus, *Plautino* subjicitur.

CAPUT. IV.

De usu canis servando Jona.

§. 1.

balæna non voravit Jonam.

POpuli vox est, piscem, in quo Jonas erat sepultus, cujusq; effigiem videbis in *Cl. Bosij Roma subterranea L. II. c. 8.* & in Curia *Bremensi*, fuisse *balænam. Jon. I. 17.* At nos cum *Rondelet. L. XIII. de piscib. c. 12. Th. Bartholin. de morb. Bibl. c. 14. Bocharto in Hieroz. P. post. L. V. c. 12. Aldrovand. L. III. de piscib. c. 32.* & *Borell. C. IV. obs. 48.* meritò inficiamur ob sequentes rationes. (I) *Balæna* arctiori est gutture & ventriculo, quàm ut integrum Virum deglutiat vel contineat. Certè quæ in *Grön-* & *Islandia* capiuntur, cujuscunq; generis & inusitatæ molis vastiq; capitis sint, è cujus unius sola *lingua* XVIII. tonnæ adipis exprîmuntur, tam *angustas* habent *fauces*, quæ vix *brachium* hominis capiant. (II) Nec in *mari mediterraneo*, seu *Persico*, balænæ reperiuntur. (III) Non sunt *carnivora*, sed herbas tantùm in fundo maris nascentes depascere dicuntur, quod etiam probatum est ex sectione ipsarum stomachi, in quorum aliquo

duæ

duæ tresvé corbes viridis herbidæq; materiæ inventæ sunt. Vid. *Cl. Nieschii T. II. Eph. Erudit. p. m. 66.*

§. 2. Rectiùs igitur dixeris: fuisse *canem Carchariam*, seu *Lamiam*, Norvvagis ein Bergfisch / Anglis ein Doggefisch / Batavis Hay / Lusitanis *Tubaron*, dentium ratione, quos multiplices habet, *canem* dictû. *Canis* enim *marinus* ex phocarum genere prorsus ab hoc est diversus. Ille autem patentissimo rictû & gulâ ingenti est, ut *obesum hominem* commodè capere possit, inq; eo *integri viri* olim reperti fuerint. *Voracissimus est*, ait *Gesner. de pisc. & aquatil.* C. *p. m. 174. & antropophagus. Cadavera enim mortuorum etiam integra vorat, quod ex dissectione compertum est. Massiliæ enim & Niceæ aliquando captæ sunt lamiæ, in quarum ventriculo homo loricatus inventus est.* Add. *Hug. à Lindschott P. IV. c. 4.* Ost-Indischer Schiff-Farth / *& Olearii Techuothec Gottorpiens. p. m. 38.* *sed canis carcharias.*

§. 3. Miraberis autem, quòd *quintuplex* dentium ordo, quô *canis* maxilla septa est, non læserit prophetam; sed dicimus cum Summo *Bartholin. l. a. Dei manum ingressum ejus & exodum custodivisse.* Alii ut *Pfeifer. Comm. in Jon. p m. 28.* & Cl. *Kirchmayer, Amicus & Collega Curiosus, disp. Zool. IV. c. 2. §. 4. p. m. 98.* acriter contendunt, fuisse *κῆτον*, ex *Matth. XII. 40.* Κῆτος verò quemlibet magnum piscem significat. *Lamia* itaque illa fugientem Vatem deglutierat ad *Joppen*, & post triduum ad pontum *Euxinum* revomuit, si *Josepho* fides habenda est, *L. IX. Ant. Jud. cap. 11. & ex eo P. Laurenberg. C. II. Acer. Philol. hist. 70. ac Bunting. Itin. S. Script. p. m. 188.* Sic tranâsset totum mare *mediterraneum*, inde *Cycladas*, hinc *Archipelagum*, inde *Propontidem*, hinc *Bosphorum Thracicum*, & sic demum ingressa foret *pontum Euxinum*, confectis CCL. milliaribus germanicis, singulis horis *quatuor.* *canis dubium.* *aliorum opinio.* *iter triduanum Jonæ.*

§. Memini heîc *Fabij*, Nob. Neapolitani, & *Columnæ Lynceæ Acad.* (hôc ipsô seculo à *Federico Casio, Principe S. Angeli*, qui A. C. CIↃIↃCXXX æt. suæ XLV. excessit, fundatæ) *glossopetras Melitenses* pro ossibus, & *canis carcharia* dentibus habentis. Vid. *tr. ej. de purpura. Stenonius* noster eas pro *veris animalium partibus, quorum figuram habent*, agnoscit. Vid *ej. Myolog. specimen cum annex. Anat. capit. Carchar.* At lapides sunt & fossilia, præterea nihil. Quòd cum VIR Cl. *Ampliss. & solidè Eruditus, Dn. M. Johann. Reiskius, Geranus, Schol. Guelferbyt. Rect. merentissimus, Amicus noster sincerissimus, in singul. dissert. epistol. de Glossopetr.* nuper edit. dextrè, accuratè & masculè probaverit, satius erit cordatum lectorem, Veritatis cupidum, ad doctiss. Virum ablegare. *Fab. Columna & Stenonis error.*

CAPUT V.

De uſu canis in Somniis.

§. 1.

Somnia. PLacet *Eccleſiaſtici* de ſomniis naturalibus cenſura C. XXXIV. 1. ſeqq. quæ verò divinitus immittuntur, ſua habent omnia, ſuosq; eventus. Varia congeſſit *Harsdörfer* im groſſen Schauplatz jämmerlicher Mordgeſchichte *c. 184. Zeiler. Theat. tragic. hiſt. 17. p. m. 169. Jonſton. Thaumat. nat. Cl. X. a. 5. Val. Maxim. L. I. c. 7. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 527. Terreblanca L. I. Dam. c. 25.* Conf. ſîs *Henr. Horchii diſp. philoſ. de inſomniis, habit Marburg. an. 1677.* *Somnium matris S. Dominici.* Mater S. *Dominici*, Calarogæ in Hiſpania, ex nobili *Gusmanorum* familia nati, gravida viſa ſibi eſt continere in utero *catulum ore praeferentem facem*, quâ editus in lucem orbem terrarum incenderet. Scilicet *ſplendore* doctrinæ & *lumine* ſanctitatis gentes ad Apoſtolicam fidem inflammavit. *Breviar. Roman.*

& S. Bernhardi. §. 2. Prægnans mater S. *Bernhardi*, Abbat. Clarævallenſis, ſomniabat, ſe *candidum catulum dorsô rutilum & latrantem in utero* geſtare. Quod ſapientes ita interpretati ſunt: futuram eam optimi *catuli* matrem, qui *divinarum adium cuſtodiam ſuſciperet, latratumq; aſſiduum* contrà profanos exerceret, *Pier. Hierogl. L. V. p. m. 48.* *Olympiadis.* *Olympiada* eâ nocte, quâ concepit, in ſomnio cum ingenti *ſerpente* volutatam, refert *Juſtin. Lib. XII. cap. 16.* Nec decepta eſt, addit; nam profectò *majus humanâ mortalitate opus* (Alex. M.) utero tulit. Scilicet! *omnium gentium latronem. Curt. Lib. VII. cap. 8. Add. Lucan. Lib. X. cap. 20. Sen. Lib. I. de beneſ. cap. 13.*

Cimonis. §. 3. De *Cimonis* morte ita *Hildebrand in not. ad ej. vit. p. m. 92. & Zwinger. Th. Vit. hum. T. II. p. m. 1425.* Antequam Athenis exiit *Cimon* in exilium, monitus eſt: Per ſomnium enim vidit *canem* ſeſe allatrantem, & *latratui* hanc Vocem miſcentem: Σέρχε: φίλος γὰρ ἐσῃ καὶ ἐμοὶ, καὶ ἐμοῖς σκυλάκεσσι. *vade: amicus enim eris & mihi & meis catulis.* *Ariſtyphilus* vates mortem ipſi hôc ſomniô denunciari prædixit. Nam *canis* eſt homini, quem *allatrat*, hoſtis: hoſti autem nullâ ratione potiùs, quàm defunctus, amicus efficieris. Nec eventus Vatem feſellit. Conf. *Giseler. obſerv. 202. de peſte.*

CAPUT VI.

De usu canis in portentis & miraculis,

§. 1.

ALdrovandus miracula & portenta de *cane* collegit plurima *lib. cit.* Paucula, quæ vel nescivit, vel studiosè omisit, annectam. Patrum nostrorum memoriâ, evidentissimis ostentis in *Ponto* cùm *Byzantium* ab immanissimis Turcis oppugnaretur, compertum est, apud *Comum*, citerioris Galliæ urbem, vergente ad diem occasu, ingentem *canum* multitudinem per aëra ferri, post quam diversorum pecorum armenta, species peditum primò levis armaturæ, deinde hastatos scutatosque subsequi, equitesque in turmas divisos ingenti instructâ acie persecutos, horis fermè tribus imaginem adventantis exercitus. Demum corpore procero formidabilem hominem, ceu exercitûs Ducem, terribili equo insidentem processisse, *referente Richter. axiom. histor. 187. Alex. ab Alex. Lib. III. dier. genial. p. m. 142.* Ingruente in Germaniam pecorum peste, dum *canes undique* collecti cadaveribus inhærerent, ita disparuerunt omnes, ut nec vivi, nec mortui reperirentur uspiam. *Joh. Pistor. T. I. Script.* *agmen canum in aëre.* *canes subitò disparent.*

§. 2. De *canibus*, *cervum* sub palio S. *Humberti* attingere non audentibus, & *lepusculum* persequi haud valentibus, vide *Carl Stengel. Thaumas. Bened. pag. 140. & cap. 41.* De carne famelicæ *cani* data & divinitus repensa, ut de *Brigitta* narrant, *Bolland. in Act. Sanctor. in vit. ejus cap. IV. p. m. 157.* *Rocho* ægrotanti, & in eremo versanti, *canis* panem attulisse fertur; ideò adhuc cum *catulo* pingitur. *mirabilia, si vera.*

§. 3. Incidit mihi hîc, quod apud *Engelhus. in Chron. p. m. 288.* quondam legi. An. 1397. venerunt, ait, multi nigri equi cum *nigris canibus* ad castrum *Waldek* in Hassia, & Comite agente in agone, receperunt eum lecto & abierunt, spargentes plumas per duo ferè milliaria. Fregerunt & colla duorum ibi vigilum. Sic ille. Hûc ræfer historiam verè raram, & ab *Hannemanno* nostro descriptam in *Ephem. Cur. Decur. II. anni III. in Schol. ad obs. 55.* *tragicus casus.*

CAPUT VII.

De usu canis in Juramentis.

§. 1.

Veterum superstitio. Mira veterum in *Juramentis* superstitio. Romani per *Jovem lapidem Gell. L. I. c. 21. per Solem, Virgil. XII. aeneid.* & innumeros alios jurabant. *Arcades* per *aquam stygis, Herod. L. VII. Nasamones* per *viros*, quos credebant *optimos: Id. in Melpomen. p. 273.* alii per *caput* ejus, quem *carissimum* habebant *l. 3. § fin. & l. seq. ff. de jurejur.* per *ossa & cineres* Parentum, *Prop. L. II. eleg. 20. & L. IV. eleg. ult. per oculos Plaut. in Mænech. a. V. s. 9. v. 1. Conf. Comm. Taubm. ad h. l.* Per *caput*, *Homer. Iliad. 10.* per *Hephæstionem* Alexander; per *anserem* Socrates: per *porcum* Agamemnon. Vid. *Stuck de sacrif. gentil. p. 94.*

hist. singul. §. 2. Mulier quædam, dum *Otto* Imperator iter ageret, venit ad eum, conquerens de violentâ constupratione. Respondit ej: *si reversus fuero, fiat Justitia.* Domine, ait mulier, forsan tunc oblitus es hujus mihi illatæ injuriæ: Cæsar, monstrato digito templo aliquo vicino, *en! hoc sit mihi & tibi in signum memoriæ.* Quo dicto abiit. Rediens vidensq; sacram ædem, vocari jussit fæminam. Quæ subito advolat dicens. Domine, vir iste, quo de nuper questus sum, nunc maritus meus est, egoq; concepi ex eo. Ille: *dico tibi per barbam Ottonis*, (sic enim solebat jurare,) *oportet eum degustare dolabrum.* By Otten Barth/ he moth Barden schmecken. Et sic viro adducto jussit eum capite plecti. *Gobelin. Person. Cosmodr. æt. VI c. 48. p. m. 202.* Add. Jac. Pontan. Attic. Bellar. P. II. Synt. 1. hist. 25. p. 387. Et *Frider. Barbaross.* si quid per *barbam* promisisset, sanctissime observabat, *Agricol. adag. Germ. 733.*

Socrates jurat per canem. §. 3. *Socrates* etiam, apud *Plut. in Phæd. & Alex. ab Alex. Lib. V. cap. 10.* per *canem* symbolum fidei, vel, quòd putaret, obsequium præstandum iis, qui civibus præessent, juravit: seu quod perinde sanctum esset, qs. per ipsam *Philosophiam*, cujus *symbolum canis*, jurâsset, interprete *J. Fabro Lynceo in exposit. nov. Hispan. animal. p. 467. Add. Becan. lib. alib. cit: p. 123. Pier. L. V. Hierogl. p. 46. Zwinger. Th. V. H. 9. I. p. m. 143. Laert. L. VII. p. m. 456. edit. Casaub.* Unde autem hæc formula suos traxerit natales, vid. apud *Rittershus. Comm. ad Salvian. Massil. L. VII. p. m. 299.* Conf. *Barth. Lib. XLII. Advers. cap. 19.*

MEMBRUM II.

MEMBRUM II.

ejusq;

PARS PRIMA
De usu canis politico-togato.

CAPUT I.
De usu canis in regimine obtinendo.

§. 1.

INter alia imperii prodigia, quæ in hist. *Fl. Vespasiani Sveton. c. 5. Christ. Matthiæ & Joh. Gerlac. Wilhelmi, Gymnas. Heidelb. Rector, in theatr. historic.* refert, non infimum est, quòd *canis, Vespasiano* prandente, humanam manum mensæ allatam supposuerit. Conf. *Petrarch. L. IV. de Vir. Illustr.* Scilicet divina providentia, quæ *cuncta gubernat, Sap. XIV. 3.* & *transfert regna de gente in gentem, Dan. II. 21.* non minus ethnicis, quàm Christianis, interdum singularia obtinendi, amittendi aut infeliciter administrandi imperii omina monstrat, quorum catalogum contexuit Cl. *Bernegger. obs. hist. polit. 10. Conf. Richteri axiom. polit. 18.* *canis Vates regiminis.*

§. 2. Eô die, quô natus est *Alex. M.* duæ *aquilæ* præpetes suprà culmen domûs patris ejus sederunt, omen duplicis Imperii, *Europæ Asiæq;*, præferentes. *Justin. L. XII. c. 16. Conf. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 526.* *Hiero* à patre suo, velut de honestamentum generis, expositus fuerat, sed parvulum & humanæ opis egentem *apes*, congestô circa Jacentem melle, multis diebus aluêre. Ob quam rem responso aruspicum admonitus pater, qui regnum infanti portendi canebant, parvulum recolligit, omniq; studiô ad spem Majestatis, quæ promittebatur, instituit. Eidem in ludo inter coæquales discenti *lupus* tabulam, in turba puerorum repentè conspectus, eripuit. Adolescenti quoque prima bella ineunti *aquila* in clypeo, *noctua* in hasta consedit. Quod ostentum & consilio cautum, & manu promtum, regemq; futurum significabat. *Justin. Lib. XXIII. c. 4.* *aquilæ præsagiunt Imperium.* *apes Imperii omina &c.*

§. 3. De *Frideric. III. Dan. ac Norvveg. Rege* Gloriosissimo, narrat Concionator ejus aulicus *M. Joh. Bramer. in concion. funebr. Regia. p. m. 50. c. f.* quòd, cùm Rex Optimus, adhuc peradolescentulus, in *Reg. & Equestri Acad. Soran.* Nutrice olim mea, studiis invigilaret, &, animi recreandi causâ, in nemus oppidulo contiguum secederet, fortè invenerit *folium quercûs*, in quo nomen FRIDERICI, additâ coronâ Regiâ, bel- *Hist singul.*

lè expressum erat. Ita *Dominus providit*, juxta Symbol. ejus desumtum ex *Gen. XXII. c. 8.* quod fusiùs explicui *C. II. epigr. meor. 2.*

CAPUT II.

De usu canis in regimine administrando.

§. 1.

canis rex in Æthiopia. IN *Ptoëmphana* apud *Æthiopas canis* in solio sedebat, è cujus nutu motuq; imperia augurabantur, si caudâ adularetur, propitium, si latraret, iratum credebant. *Plin. L. VI. c. 30. Plut. advers. Stoic. p. 4. Ælian. L. VII. de anim. c. 40. & Zwinger. Th. V. H. T. IV. p. m. 4246.*

Norvvagia. §. 2. Sic *Gunnarus* devictæ gentis *Norvvagicæ* ignaviam insolitatâ conditionis deformitate mulctaturus, rectoris loco *canem* eis præponi curavit. Quô factô quid aliud eum assequi voluisse putemus, quàm ut plenus superbiæ populus insolentiam suam manifestiùs puniri cognosceret, dum obnixos *latranti* vertices inclinaret? Et ne quid contumeliæ deesset? Satrapas procuravit, qui sub ejus titulo privata & publica negotia tuerentur. Cujus etiam jugi constantique custodiæ distinctos procerum Ordines applicabat. Statuit insuper, ut, si quis aulicorum ducis sui despicabile duxisset obsequium, variosque discurrentis incessus plenus venerationis obsequiis insequi supersedisset, membrorum clade supplicia lueret. Ita ex Veterum traditione *Saxo Grammat. L. VII. Hist. Dan. p. m. 134. Conf. Zvvinger. Th. V. H. T. III. p. m. 2750.*

Gunnarus. §. 3. *Joh. Isaac. Pontan. Hist. Dan. L. I. p. m. 29.* historiam ita recenset: Apud *Suecos* tyrannide insignis Regem agebat *Gunnarus*, qui, conceptô in *Norvvagos* parricidali odiô, omnem, quâ poterat, gentem clade ac cædibus respergebat, ultimaq; eidem minitabatur. Præerat tum illis cum imperio *Reginaldus*, extremæ ætatis senex, qui inter cetera metuens, quam unicam habebat, *Drotha* filiæ, eam occultô speců abditam satellitibus custodiendam tradit. Sed *Gunnarus* in aciem profectus senem superat. Utque devictæ gentis extremo & insitato dedecore mactaret, loco Regis *canem* eis præsidere curat. Et ne quid contumeliæ deesset, Satrapas præterea attribuit, qui sub ejus titulo regia ministeria exequerentur, mandavitq; sub capitis pœna eidem *cani* haud aliter ac Regi honorem exhiberi. Dubitare tamen videtur hac de re *Joh. Magnus Gothus L. VII. Gothor. Sveon. hist. c. 16.*

canis imperat Trondheimii. §. 4. Sic etiam *Oistenus*, Uplandiæ Regulus, seu potius tyrannus, *Nidrosiensibus canem* Rectorem olim præfecit, teste *Snorrone Sturleson. in Chron. Norvvag.* linguâ vernaculâ edit. p. 37. Interfectô enim à *Trondheimensibus*

menſibus, quos variis cladium generibus vexaverat, filiô *Oiſteni*, is irâ & furore percitus cum maximis copiis & valido exercitu in territorium *Trondorum* irrumpit, omniaq; paſſim ferrô & igne populatur. Tandem victæ *Trondorum* genti hanc detulit conditionem, ut vel ſervum, nomine *Faxe*, vel *canem* ſuum, cui *Sar* nomen erat, in regem ſibi eligerent. Illi ſtatim *canem* abjectiſſimæ ſortis homini prætulerunt, exiſtimantes, ſe ſub bellua majori libertate fruituros. Ne verò Regem haberent omnis planè rationis expertem, incantationibus & vi magicâ tantùm ſapientiæ ei inſpirârunt, quantum *tribus* ſufficeret *hominibus*. Duo verbo *latrando* edebat, tertium *articulatâ voce* proferebat. Aureâ catenâ vinciebatur. Si quando cœlum erat pluvium, aut viâ lutoſâ incedendum, humeris cum ſuis proceres geſtabant. Palatium habuit in colle *Udreoj*, ab ipſius nomine *Sarshoi* appellato, ſitum. Tandem à *lupis* diſcerptus eſt. *Stephan. in not. ad L. VII. Hiſt. Dan. Sax. Gramm. p. m. 160. ſeqq. Conf. M. Zeiler. deſcript. Dan. ac Norvvag. p. m. 244.*

§. 5. Apud Ugros etiam *canem* imperâſſe ferunt. Sed pro fabula habet *Aventin. L. IV. Annal. Boj. p. m. 488.* inde orta: quòd *Henric.* Rex *Ugris*, tributum ab eo poſtulantibus, *canem villaticum* reddi juſſerit, *caudâ auribusq; mutilatum & ſcabie ſordidum. Mart. Cruſ. in annal. Svevic. L. III, P. II. p. m. 97.* ex *Functio ſcribit*: An. 934. *Ungaros* tributum à *Saxonibus* exegiſſe; quô negatô, Thuringiam magnâ manu irrumpentes ab *Henr.* Cæſare maximâ clade affectos, & in Hungariam repulſos eſſe. Et boc eſſe arbitror, addit, illud quod *Aventin. (l. c.)* ſcribit; *Urgis* ſcilicet, tributum ab *Henr.* exigentibus, ad hoc *canem villaticum* miſſum eſſe. Ajent alii, in *Scythia* adhuc ſupereſſe *Hungariam*, unde noſtri illi prodierint *Hungari*, quos *canem* aliquando Regem habuiſſe proditum eſt. Vid. *Günter. Ligurin. L. I. p. m. 295. Gallum* verò *Perſis* quondam imperâſſe, & vice *Regis* functum eſſe, *Ariſtophanes* autor eſt. Vid. *Alex. ab Alex. L. VI. dier. genial. p. m. 309.*

canem etiam apud Ugros?

unde Hungari, gens noſtra?

gallus Perſarum Rex.

§. 6. Refricat mihi hîc *Sar* dubium *Sect. I. c. 2. §. 2.* ventilatum de brutorum loquela. *Cornicem* loquentem ſiſtit *Suet. in vita Domitian. c. ult. bovem, Val. Max. L. I. c. 6. n. 5. agnum, Fulgos. Lib. I. c. 4. corvum, Bartholin. Vol. I. Act. Med. & Philoſ. c. 49. p. m. 89. & alium Bart. Sibylla in Specul. peregrin. qq. Decad. 3. c. 5. qu. 1. p. 510. gallum, Plin. L. X. c. 21. aprum Urſin. acerr. Philol. L. II. n. 37. lupum, Nierenb. L. II. de miracul. nat. in Europ. c. 42. canem* Plin. *Lib. IIX. c. 41. Conf. Schott. Mag. nat. P. II. Synt. 5. c. 1. ſeqq. C. à Reys Camp. elyſ. juc. qq. 31. n. 15. qu. 55. n. 7. 8. 13. qu. 92. n. 12. Zvvinger. Th. V. H. T. II. p. m. 1376. & G. Franc. continuat. ſat. Med. 9.* Licèt verò beſtiæ *aliquando* voces *articulatè* proferant, *propriè* tamen non loquuntur *Schott. L. VII. Phyſ. Curios. p. m. 765. Fabr. ab Aquapend. in tr. ſingul. de brutor. lo-*

bruta loquacia.

tor. loquel. c. 1. seqq. Deusing. in fascic. differt. select. p. m. 187. seqq. Zacut. Lib. II. M. P. H. c. 5. & nos suprà. *Canem* verò *Simonis Magi* apud *Nicephor. L. II. c. 27. Zvvinger. T. II. Th. V. H. p. m. 1529.* aliumque *quo de Grilland. tract. de sortileg. c. 7. n. 23.* ope diaboli *verè* locutum esse, quis inficiabitur? *Serpentis* colloquium cum Eva consignavit *Moses, Gen. III.* qui equidem *naturalis* fuit, sed *personatus*, & à Satana obsessus, quod contra *Joseph. L. I. Antiq. c. 2.* orthodoxè statuimus; quæ autem species serpentum fuerit, eruere conatur *Nierenb. L. IV. hist. nat. c. 36.*

CAPUT III.

De usu canis in denominandis urbibus aliisq; locis.

§. 1.

origo Helmstadii.

S. *Liudgerus* primus Episcopus *Mimigernevordensis*, i. e. *Monasteriens.* in *Westphalia*, de sacello exstruendo cogitans, locumque commodum speculans à Deo precatus est, monstraret sibi locum, in quo ædem exstrui vellet, ibique *caniculam*, *Elim* nomine, considere juberet. Factum: sicque à *catello* locus denominatus est *Elimsted.* Hanc Veterum traditionem confirmare videntur fenestræ in ambitu templi Monasterii *Vallis Mariæ*, dimidiô *Helmstadio* milliari adhuc superstites, quarum rythmos, ob reverentiam antiquitatis, subnecto:

Konning Karolus Kentzeler /
Sinte Lüder de leve Here /
wolde Godde ein Kloster buwen /
tu leve in allen truwen /
ein Hündelein he hedde / Helim genand /
ein geddelick name bekant /
He Christum usern Herrn bat /
dar dat Hündelein sat /
dat he wolde geven sinen schien /
ichte dat de stede mochte seyn /
Helimstete solte dat heten /
der stede he und veele mochten geneten.

Vid. *Bunting. Chr. Brunsv. p. m. 30. e. m.*

§. 2. Superstitiosum fortè Tibi videbitur, quòd Vir devotus sanctum Dei nomen *cani* imposuerit. At voluit id esse memoriale officii sui, *fide & vigilantiâ* Sanctè & animosè faciendi. *Vid. Nos* suprà *Sect. I. cap. 1. §. 5.*

aliorum sententia.

§. 3. Alii *Helmestadium* derivant ab *Elmo*, saltu finitimo, *ut Hildesium* à vicino

à vicino nemore der Hilles / non autem à *nive*, qua de *Cranz. L. I. Metrop. c.* 10. *Cl. Meibomius Orat. de origin. Helmst à galea* deducit, seu casside militari, quam Helm dicimus. Non tamen à *galea* Hunnici alicujus Regis hîc cæsi, & versùs occidentem in colliculo, sub admiranda lapidum mole tumulati, sed simpliciter à galea, quam conjecturam nummulis firmat, qui adhuc monstrantur, laminæ instar tenuibus, in quibus galea impressa conspicitur, & ab *Helmstadiensibus*, ut ajunt, cusis.

§. 4. Et *Quedlinburgum*, nobile Saxoniæ oppidum, *cani* suum debere nomen, In antiquo *Chron. MS. Quedlinburg.* inveni. Ita autem ibi. Quedlenburg hat seinen Namen von einem Bracken-Hündlein / so auf dem Felsen / da jetzt das Münster steht / gefunden worden. Scilicet A. C. 934. infit *Winnigstad. in Chron. Quedlinb. MS. Attila*, exercitum, 50000 Hunnis constantem, in Germaniam misit, qui, postquam urbem *Quedlinburg.* eiq; proximè adjacens cœnobium S. *Wicperti* ferè devastâssent funditus, demùm ab Henrico I. *Ottonis*, Ducis Saxon. Fil. fugati, & *cane*, muneris loco illis misso, illusi sunt. *Joannes* verò *Oerdanus in C. Mal. Abbatissar. Quedlinb. A. C. 1632. edit. tradit, Henricum Aucupem* arcem urbemque *Quedlam* fundâsse, posuisseq; monumentum victoriæ propè *Mersburgum* ab *Hunnis* reportatæ, ubi eos an. 934. Mens. Mart. profligavit, nimirum in perpetuam tanti triumfi memoriam *canem* in urbis *Quedlinburgi* insignia recipere jussit, qui adhuc in iisdem visitur. Conf. *Wittekind. L. I. annal. p. m. 13.* Alii tamen aliter: nec mihi incerta defendere animus est, quamvis plurimos pagos & urbes in Saxonia vel ab animali, vel instrumento quopiam, nomina sua accepisse constet. *Seepenstetum* à *navi*; *Wormstet* à *verme*; *Buddenstet* à *labro*; *Emmenstet* ab *urna*; *Egenstet* à *dentali*; *Schlanstet* à *serpente*; *Wolfstet* à *lupo*; *Hon-stet* à *gallina* &c. dicitur.

origo Quedlinburg.

urbes & pagi ab animalib. & instrumentis.

§. 5. *Rugravij* à *Dassel* firmissimam struxerunt arcem, vulgò der Hunds-Rück dictam. Scilicet cùm *Hunni* ferrô & igne longè latèq; vastarent terras, laudati Comites, tyrannidem eorum declinaturi, in rupe quadam excelsa, versùs Septentrionem & sylvam, quæ dicitur der Solling / hoc condidêre castrum, idq;, quoniam contra *Hunnos* erectum, Hunnenrück vocârunt. Plebs verò *Hunos* pro *canibus* reputans, in contumeliam gentis, Hunds-Rück appellavit. *Lezner. Chron. Dassel. L. I. c. 5. p. m. 4.* Verùm de regione Hunds-Rück / inter Rhenum & Moselam sitâ vid. *Münster. Cosmogr. L. III. c. 200.*

castrum Hunds-rück.

Hunds-Rück *regio.*

§. 6. A *cane* nomen quoq; suum obtinuit Hunds-Feld / uno ab *Uratislaviâ* milliari, eo in loco situm, ubi *Henr. V.* Imperator, cùm *Glogoviam* diu, sed frustra, obsedisset, An. MCIX. à *Bogeslao* Polono victus & fugatus. Vid. *Nicol. Henelij Silesiogr. c. 4. p. m. 37. seqq. Cromer. de reb. Polon. L. V. p. m. 116. Lehmann. Chron. Spirens. L. V. c. 42. p. m. 480. Cyr.* Spangenberg *Chron. Saxon. c. 211. Mich. Sachs. P. III. Chron. p. m. 232. Conf. Sect. I. c. 3.*

oppidum Hunds-feld.

§. 4. De alio Hundsfeld (rectiùs tamen Hunnesfeld) / inter Carlstadium & Hamelburgum, vid. *Spangenberg. L. I. Chron. Hennenb. p. m. 38.* De Præfectura Hundborg in Diæces. *Osnabr. quædam* profert *Meibom.* in *opuscul. hist. p. m. 220.* Conf. *ej. Chron. Bergens. p. 33.* Meminit quoq; Hundesburg in Saxonia *Pomar.* in *Chron. Magdenb.* ad A. C. 1347. Hundsholm est locus in *Dania.* Domum, der Hunds-Mühlen dictam, condidit *Theodoric.* Comes *Oldenburg. Hamelmann. P. III. Chron. Oldenb. c. 1. p. m. 191.* de cujus incendio idem *l. c. P. III. c. 6. p. 243.* In *Seelandia* Belgarum est *fluvius*, der Hond dictus; ejusdem nominis ille, qui *Oldenburgum* lambit. *Sylva* etiam in Hollandia *canina*, vulgò Hontbos / qua de *vid. P. Bertij. Digest. nov. de aggerib. & pontib. ad mare exstruct. c. 14. p. 142. seqq.* Hunds-Lund / i. e. *lucus caninus*, in Dania.

Hundsburg. Hundsholm. Hunds-Mühl. Hond fluvius. Hontbos. Hunds-Lund. Hunds Grotte.

§. 7. In Italia antrum est, *la crotta de cani*, i. e. *antrum caninum dictum*, die Hunds-Grotte / oder Höhle. Instar fornicis est in arida superiori parte non nocens notoriè, simul ac verò *canis* humidum aerem tangit, in momento extinguitur, reviviscens quidem, si statim aquæ recenti immergatur, cujus Vaporis humidi, qui tamen vix sentitur, tanta vis stricliva est, ut facem ardentem subitò prorsus extinguat. Ceterùm omnem auram è metallifodinis *canibus* plerunq; noxiam esse, notum est,

notior ut jam sit canibus non Delia nostris. Virg. Ecl. III. ṽ. 67. Excell. *D. D. Lucas Schrockius Augusta Reip. Vindelicor. Phys. Curiosor. Celsus Fautor noster singularis* An. 1670. M. Octobr. *canem* in cavernam istam immisit, qui sine ulla offensione inibi erectus stabat, quamprimùm verò caput versùs terram altiùs deprimebatur, subitò ille reluctari, oculosque & linguam nigricantes exerere incipiebat, & tandem instar mortui planè concidebat, cui tamen in vicinum lacum immerso, non ita diu post vita redibat; id quod tamen etiam, licèt paulò tardiùs, accidebat, si, nullâ aquâ conspersus, liberiori aeri tantùm exponebatur. Alium tamen *canem* studiò diutiùs in antro, capite depresso, detentum nec aer liberior, nec aqua illa in vitam revocare valuerunt. Ipse Amicus honoratissimus antrum ingressus. præter *lenem admodum calorem, inprimis circa fundum*, nihil persensit. Noxa autem illa suffocans ad antri fundum saltem hæret, eamq; paululùm altiùs spithamâ exsurgere, color in parietibus subluteus indicare videtur, partim & quòd facula accensa liberâ flammâ ardebat in antro, quamprimùm verò inferiorem illam aeris regionem attingebat, mox extinguebatur, non autem, quod vult *Schottus*, iterum accendebatur altiùs elevata. Hæc *Celsus* noster. Add. *Curiosit. Phys. Schvvimmers.* Utrum verò crassior tantùm exhalans aura, vel unâ malignus aliquis vapor, caninæ constitutioni omnino antipatheticus, aliudve aliquid in causa sit, satis obscurum est, inprimis *cur altius non eleventur illi halitus*, haud facilè dixerim. Non solùm verò *canes*, diu in hoc specu *Puteolano* detentos, sed

quoq; *bufones, serpentes*, aliq; venenata animalia huc conjecta emori, ex relatione incolarum istius loci memorat *J. Faber Lynceus in descript. animal. Nov. Hispan. p. m. 784.* cujus *probabilis* opinio minimè temnenda.

CAPUT IV.

De usu canis in fundandis novis familiis.

§. 1.

Vivunt adhuc *è nobili canum familia* multi apud *Thuringos*, *Francos*, *Variscos*, *Sveves*, *Cattos* & alibi. Licèt verò curiosissimus fuerim in indaganda stemmatis hujus origine, nullibi tamen certi quid expiscari potui, Consului Excellentes Viros & Antiquitatum peritissimos, quos inter honoris ergò nominabo. Magnum *Conringium*, *Collectores Eph. nostr. Curios. Uratislav.* Eximium *D. Horst. D. D. Majorem*, *D. Velsch.* Illustrem *D. Bartholin.* Admirabilem *Kircher.* sagacissimum D. *Wedelium*, Eruditissimum *D. Christ. Petri* ipsos nobiles ab Hund & Bruck / at nihil rescire potui. De *Hildegardis* Imperatricis sororis *Irmintrudis* filiis, unâ vice duodecim natis, & pro *catulis* expositis vid. *suprà S. I, c. 3. §. 51.* è quibus præcipuus *Welfo* (unde *Guelforum* nomen (Comes *Altorfl* & *Regenspurgl* appellari solitus. *nobiles ab Hundt.* *welforum origo.*

§ 2. Illustrem *Ursinorum* familiam inde ortam esse, quòd fœmina ex *urso* filium pepererit, non solùm effigie humanâ, sed etiam ingenio præstanti. putant quidam, Vid. *Fort. Fidel. L. III. derelat. Med. c. 5. p. m. 499.* quod ego verò nec de illa, nec de *nobili canina familia* dixero. *Amphion* noster *Curiosus* putat ex detecto consilio filiorum pro *caniculis* suffocandorum gentem hanc ortam esse, omine & fortuna *Romuli*, qui cum fratre deportatus fuit & servatus. D. *Wedelius*, *Hercules* noster, retur, ut plura alia fortuitò nata nomina Paucissimi enim sunt, qui natalium suorum originem à primo satore arcessere queunt. *D. Achillis* consilium fuit, ne curiosiùs familiæ hujus ortum indagarem, cùm sæpiùs usu veniat, ut illustres etiam familiæ parva agnoscant principia, quæ omnium oculis exponi ægrè ferunt, moderno splendore contentæ, deq; futuro incremento subinde sollicitæ. Illustris etiam *Conring.* noluit quòd ulteriùs scrutarer. *origo Ursinorum.* *cur Autor ortum Nobil. ab Hund non expiscatus?*

§. 3. Hoc unum scio, *duos canes* in insignibus eorum monstrari. Nobilibus *Franconicis* accenset *Spangenberg. L. VII.* des Adelspiegels *c. 6. p. 97. b.* & meminit der Hunde von Altenstein / der Hunde von Wenckheim / *Cattis*, *ibid. c. 9. p. 101. B. Thuringis, ibid. c. 24. p. 123 b.* Ordinis Teutonici Magister XXVII. fuit N. Hund von Wenckheim / ut *idem tit. I. lib. II. c. 4. p. 339. a.* familiis *Saxonicis* accenset *G. Fabric. L. III. annal. Misn. p. 479.* *insignia eorum.*

 Conf.

antiqua familia canina. Conf. *nos suprà Sect. I. c. 1. §. 5.* De antiquitate cum multis aliis hanc familiam certare, testatur *Bucellin. in Indic. Equitum, qui solennibus ludis equestribus interfuêre. German. Topo-Chrono-stemmato-graphica adjecto lit. C. & H.* ubi *canes*, seu *Hundios* ludis equestribus decimis per *Guelfonem* Ducem Bavar. & *Spoleti* Principem *Corsicæ* & *Sardiniæ* edit. *Tiguri* An. 1165. interfuisse commemorat. Ultimum derer Hunde von Saulheim maniâ extinctum, vidit *Reiselius* noster. Excell. Dn. *Moller. Hist. & Metaph. PP. in Acad. Norica*, per *Hermetem* Noribergensem seqq. communicavit. Familiam Nobilium ab Hund in S. R. I. deprehendo *quintuplicem*, (I) Hund/ Schlesische vom Adel. (II) Hund zu Kirbach / Hessische vom Adel. (III) Hund vom Lauterbach/ Bayrische vom Adel. (IV) Hund von Saulheim/ Reinländische vom Adel. (V) Hunt (nota scriptionis differentiam) Steyrische von Adel.

Frideric. Hund comparuit in ludo equestri Xmo. celebrat. *Tiguri* a. 1165.
Andreas Hund - - - - - - - - XIV. - - *Herbipol.* 1235.
Guilielmus Hund - - - - - - - - XVIII. - - *Ingelheim.* 1337.
N. Hund - - - - - - - - - - XXVI. - - *Stutgard.* 1436.

Addo plures de nomine *canum* participantes, quorum torneamenta mentionem faciunt:

N. Hundsbuch comparuit in ludo equestri VIII, celebr. *August.* an. 1080.
Guilelm. ab Hundsbuch - - - - - - IX. - - *Göttinga* - 1119.
eratq; ex IV. Regibus, ad Ludum istum delectis, Rex numero IV. tali ordine I. Rex fuit *Gotthard.* ab *Andlau*, Suevus, II. *Henricus* à *Thöring*, Bavarus, III. *Kilianus* à Wiesenthau / Francus, IV. *Guilielmus* ac Hundsbuch / Rhenanus.

Reinhard. Hundsberg/ Nobilis Thuringus, comparuit in ludo equestri X. celebrat. - - - - - - - - *Tiguri.* An. 1165.

Fuêre etiam Nobiles Hunds-Hausen / Rheinländische vom Adel. Hunds-Brocken / Nobiles Franconici, Hund-Biß à Waldrams / nobiles Sueviæ, è quibus *Joh. Franciscus Adelbert*, Illustrissimi Collegii *Elbangensis* in Svevia (olim Monast. O. S. B. circa A. C. 764. ab *Hariolpho* & *Erlolpho*, Episcopis Lingonensibus, fundat, verùm circa A. C. 1461. in Præposituram, Principali tamen dignitate illustrem, convers.) Canon & Capitularis. Meminit quoq; *Spangenberg. Chron. Hennenb. L. III. p. m. 103.* derer Hunde von Falckenberg / *& L. V. p. m. 186.* derer Hunde von Sternberg. Et *Leonhard. Thalemann, Past. Gehovensis*, Præfecti cujusdam Alstetensis, nomine ab Hund/ in der eigentlichen Beschreibung des Gehovischen Nonnen Gespenstes/ excus. an. 1684. Reverendiss. Dn. Arnold. ab Hundsbrock/ præpositus Capituli Cathedralis Hildesiensis.

Herren von Rüden. §. 4. Sunt præterea die Herrn von Rüden / qui à *canibus pastoralibus* nomen traxêre, quos inter inprimis clari die Herren Rüden von Collenberg

berg in circulo *Rhenano*, die von Bruck in Ducatu *Westphal.* & alibi, Comites à *Wölpe. Bernhardi à Welepa* mentio fit in hist. *de Henr. Leon. & 35. cum not. Mesbom. edit.* an. 1660. *Arnold. Lubec. L. VI. c. 11.* scribit *Wilipia*, alibi tamen *Welpe.* Instrumenta antiqua *Welpia.* Erat comitatus in Saxonia inferiori, confinis *Hojano. Christ. Enzel.in Chron. vet. March.* ex insigniis, quæ duo erant cornua bubula, colligit, comites *Welpenses* cum *Aldenbusiis*, (arx ejus nominis adhuc superest in Ducatu *Magdenb.*) ejusdem fuisse originis, sedibus tamen distinctos: de qua assertione ego cum *Meibom. in not. ad hist. de Henr: Leone p. 261.* nihil pronunciare possum. Tempore *Wilhelmi* Victoriosi, Brunsvic. Ducis, Arx *Welpia* cum tota ditione Ducatui Brunsvic. conjuncta est. Novi etiam Equestrem familiam derer von Winde / è quibus *Hafniæ* vidi *Dn. Olegerum* Winde / *Thesaurar. Regium.*

Comites Wölpenses.

von Winde.

CAPUT. V.

De usu canis in fundandis societatibus illustribus.

§. 1.

FRanciscus *Mennenius in deliciis suis equestribus*, (seu militarium ordinum symbolis, insignibus & originibus,) *extant in L. II. Chron. Chronicor. Ecclesiast. Joh. Gualteri Francof. 1614. in 8vo. maj. ita: Montmorentiadum gentis stemma, quo Lisbio, à Libya Regulus oriundo, magno Areopagitæ commartyri apparentat, origine antiquissimum Francis & Belgis perillustre, summum Christiani nominis columen vel ab incunabulis Regni Gallici semper extitisse constat, primumq; eorum parentem Proto-Christiani & Archi-Baronis nomen* (quod moræ impatiens & zelô Christianismi incensus, eidem lavacro, quo *Rex Clodoveus* primus inter *Gallo-Francos* sacrô baptismate ablutus est, se immerserit,) *commeruisse tradit Robert. Canalis. Nec his contentus autor & ipse fuit primus, ut Aurelus in media Gallia prima sacra comitia celebrarentur. Unde Montmorentiacos primos Christicolas & Franciæ Barones veteri elogiô nuncupari, ejusq; nominis Dieu en ayde, au premier Chrestien & Baron de France. tesseram prœliis meritò inclamari, in hunc usq; diem obtinuerit. Fides insuper memorabile exemplum in Christianam Remp. exstare volunt Illustre Ordinis Equestris Collegium,* cane *nimirum, notissimô* fidelitatis *symbolô, insignitum, & religioni Majorum propagandæ in hac familia fundatum, nullo certo, quod equidem sciam, hactenus autore, qui principatum & magisterium, ut loquuntur, ei planè attribuat, & si non vanâ ratione Coryphæum egregii hujus instituti fuisse, ex* canis *insigniis, quæ in casside stirps illa pro crista gestare solet, augurari liceat. Cujus rei fidem augere Videtur Philipp. Moraus in tabula sua insigniorum Franciæ vulgari sermone conscripta, ubi inter alia gentis hujus decora prodit: Buchardum Montmorentiacum ad*

Ordo seu societas canis.

aulam

aulam Philippi I. multis comitantibus equitibus, venisse, qui omnes, ut & ipse Buchardus, balthenm, seu torquem equestrem, capitibus cervorum distinctum, canisque *effigie ex ima parte pendente exornatum gestarent. Id exemplo multorum Principum, quos canis insignis delectatos fuisse in aperto est, factum reor.*

Societas galli gallinacei. §. 2. Ordinis porrò, qui *galli gallinacei* titulô circumfertur, Equitem nobis prædicant *Petrum* quendam *Montmorenciarum genealogici ejusdem stirpis* Commentatores, minimè verò edocentes tempus erectionis, vel autorem, quod *Petr. Beloyus in orig. suis maximè conqueritur*; ex iis tamen colligi, ait, Gallos Principes, *pugnacis* adeò *animalis hieroglyphico* ductos, Sodalitium equestre instituisse, quod Martis pullum cum vocet *Aristophanes*, & *Eucherius* imperii doceat esse Symbolum. Hæc *Mennenius* Conf. sis *Masen. in Specul. Imagin. c. 33. p. m. 427.* & *Neumarck IC. Secret. Saxô-Vinariens.* Collegam Carpophorum & Amicum colendum, im neusprossenden Palm-Baum *c. 2. p. 49.* von der Hund und Hanen-Gesellschafft.

Societas Regia Anglica §. 3. Illustrissima *Societas Regia in Anglia* in insignibus suis etiam elegit *duos canes venaticos cum duabus coronis locô monilium* pro fulcris. Prudenter sanè! Quid enim est in hoc universo, quod, ceu *sagacissimi canes Venatici*, & indefessi Naturæ venatores non investigent ac prodant Viri *super aethera noti*? DEUS EOS SERVET!

CAPUT. VI.

De usu canis in ludis, statuis & simulacris.

§. 1.

OMnnibus ferè Principum virorum *ludis canes* intersunt. Miror itaque apud *Martial. L. IV. epigr. 35.* otiosos fuisse spectatores prœlii *damarum*. Antonius *Heliogabalus*, ut Bacchum referret, *tigribus* triumfabat, *leonibus* ut Martem, *canibus* verò, ut exemplo careret, narrante *Æl. Lamprid. in ej. vit.*

triumfus Heliogabali.

inscriptiones canum. §. 2. Varias *canum* inscriptiones passim videbis in Italia & alibi, ut prodit *Elias Schedius syngr. 2. de DIS German. c. 48. p. m. 453.* Talis est *Roldani canis* Principis *Joh. Andreæ Doriæ* apud *Wolfg. Albrecht. Stromer. hist. horticult. Laurenb. annex. consid. VII. p. m. 239. Colon. Agrippin. ad aureum clavem Hermes Curios. Phys. Normb.* Amicus venerandus, hosce invenit rythmos:

Es riet ein Ritter mit Fleiß /
der führet zwey Hündlein Schnee-weiß /
der eine hieß Verß Ziesel / der ander Ziesel Verß /
Husch / husch / Verß Ziesel biß dem Ziesel Verß ein Ohr ab.

§. 3. Apud

§. 3. Apud *Maffaeos* Romae in pulcherrimo operis cippo *canis* humi jacens, surrectô vero capite hanc inscriptionem intuens, repertus est:

C. JUL. URBANO ET JULIÆ OPTATÆ CONTUBERNALI ET C. JULIO URBANO, PECULIARI FILIO, POST. SUIS.

Vid *Pier. Hierogl. L. V. p. m. 51.* Add. *Itinerar. MIRABILIS p. 71.*

§. 4 Est fons *Hanoverae* in foro, quem *Actaeon* cum *canibus suis* exornat. *Hamburgi* in templo cathedrali, & pluribus Germaniae locis, multos vidi lapides sepulchrales *canibus* insignitos. *Hecates* statuis etiam appositos fuisse, ex *Rosin. L. II Antiq. Rom.* scimus. *canes in fonte. & saxis sepulchralibus. & statuis Hecates.*

CAPUT VII.

De usu canis in Moneta.

§. 1.

Omnium monumentorum, quae ex antiquitate supersunt nobis, nullum *numismatibus* est vetustius. Templa, theatra, tropoea, libros, picturas & statuas temporum injuriae vincunt: Sola verò *numismata* omnia superant secula, rerumq; sibi concreditarum memoriam semper conservant. Hinc est ratio, cur Veteres nunquam statuas posuerint, aut templa struxerint, aut tropoea erexerint, nisi ad pedes aut fundamenta illorum *nummismata* quaedam posuerint, quia, ut rerum, quas ad posteros propagari volebant, memoriam redderent aeternam, ex praevisa omnium monumentorum ruina, in nulla re quàm in *numismatibus* tàm certi erant atq; securi, ut fusiùs probat *Spanheim. in dissert. de praestant. & usu numismatum.* *usus canis in moneta. numismatum antiquitas.*

§. 2. Olim autem *argentum* non signabatur, progressû tamen temporis *pecudis* nota ei impressa est. *Plin. L. XV. c. 3.* Et vetustissimos repertos esse *nummos*, in quibus *ovis bovisq;* signum extaret, testatur *Plut. Publicol.* Augustus Caesar *nummum argenteum* notâ sideris *Capricorni*, quô natus est, percussit. *Sueton. in Octav. c. 94.* Quondam etiam *Janus geminus* alterâ ex parte, ex alterâ *rostrum navis* signatum. *Plin. L. XXXIII. c. 3.* Ceteras nummorum imagines priscis usitatas studiosè collegit *Masen. in Specul. imagin. c. 30. p. m. 365. seqq.* Hodie ferè signatur ejus *effigie*, cujus *autoritate* cuditur. Sed ad rem. *qui & quando ☽ signata?*

§. 3. In numismate *Theodosii* Imperatoris conspiciebatur *canis* nullô muni- *canis in nummis*

munitus, ore apertô, tanquam signum animosi defensoris & solliciti principis. Collare *canis* fuit signum tutelaris armaturæ, quâ Imperator munitus erat adversus lupos famelicos, qui Ecclesiam vorare audebant *Aldrov. l. de p. m. 519.* In *C. Mamicij* moneta *canis* qs. *latrans* visus est. Numus C. *posthumij* figuram *canis currentis erectâ caudâ* insculptam habebat cum signo jaculi in parte inferiori: in magna moneta ærea *Antonij Pij* conspiciebatur *Hercules* dextra *tricipitem canem* extrahens. In monetis argenteis Serenissimi *Vincentij Gonzagæ*, Ducis Mantuæ visus est *canis* cum lemmate; *Infensus feris tantum. Id. l. c. Canis* quoque in nummis *Atestiorum. Id. l. d. p. 235.* Cùm *Reiskius* noster, Vir curiosus & eruditus, Hamburgi olim numismata *Caroli*, Ducis Croijacensis & Arschotani, nec non *Hub. Golzij* universa revolveret, occurrit Dianæ imago, *cane* venatico cervoque sociis. In *Fulvij Ursini* Romanis familiis *catulus* & *canis*. In *Patino* Mercurius κυνοκέφαλος, ex Ægyptio, qualem conjiciunt, nummo, certè ad mores Ægyptios formato.

in nova moneta. §. 4. Rdmus. ac Sermus. Episcopus Osnabrug. Dux Brunsvic. & Lyneb. ERNEST. AUGUST. An. 1675. nummum argenteum signavit *cane exertâ linguâ*, c[illegible] lemmate: *Vigilantiâ & fidelitate* sc. cuncta geruntur feliciter. Spl[illegible] de *Tacit. L. XIII. annal. c. 54, Nulli mortalium*, ait, armis aut fide *ante Germanos sunt*. *Vigilantiâ* itaque & *fidelitate*, fortissimi Teutones. Sic publicè testabimini, quàm vani isti sint, qui hos sibi fideles putant, quos pecuniâ ad sui amorem compellunt, quandoquidem *caritate id præstatur*, uti filio suo dicebat *Philipp. Macedo* benevolentiam largitione ad se trahere conanti. *Val. Max. L. VII. c. 2. ext. n. 8.*

CAPUT VIII.

De usu canis in insignibus.

§. 1.

Origo insignium. CRediderim ego, non nisi à communi gentium usu primordia *insignium* esse derivanda. Haud facile enim gens dabitur, cui *insignium* non cognita fuerit observantia, usque adeò, ut & in novis Insulis usus eorundem fuerit deprehensus. De priscis Ebræis tradunt autores, eos per singulas tribus propria & distincta vexilla habuisse. Habuit figuram *hominis* vexillum *Ruben*: Juda *leonis*: Ephraim *bovis*, Dan *Aquilæ* &c. quibus imaginibus Patriarcha Jacobus liberorum sortem & fortunam per singulas domos distinxit, *Gen. XLIX.* Nos de cane in insignibus.

Serv. Galb. §. 2. *Servius Galba* Imperator tam sua quàm Majorum acta & insignia hôc symbolô notavit: *Canis* erat à prora navis se inclinans ac desilienti similis,

similis; quô vigilantiam & firmas excubias adversus pericula designavit. Dio *L.51. Claud. Paradin. in symb. heroic. p. m. 108. Xiphilin. Tholosan. L. VI. de Rep. c. 16.* Duces *Montmorency* scuto suorum insignium impositam habent galeam coronatam, ex qua caput *molossi* prospicit aureum, linguâ coccineâ, numellâ concolori, limbo & clavis ejusdem aureis: Laciniæ dependentes sunt ex auro & cocco. Duces de *Havray* & *Croy* galeæ impositum exhibent *semi-canem*, linguâ exsertâ & collari, nec non, loco pedum anteriorum, alis conspicuum. Dux *Utica* ex familia *Crussolia*, qui *semi-canem* cum lingua exertâ, sed pedibus carentem, ex galea protensum habet. Dux *Grammont* supernè ex prima galea surgentem *semi-canem* venaticum rubeum, ore clauso, armillâ nigrâ, duobus pedibus anterioribus, caudâq; recurvâ depictum, infernè autem in quadra scuti ultimâ aureâ *canem* venaticum rubeum, nigrâ armillâ ornatum, caudâ recurvâ, duobus pedibus posterioribus insistentem, & priores duos extendentem, delineatum in insigniis suis repræsentat. Et Duces *Würtenbergici canem* in insignibus ostentant. Marchionis *Brandenburg.* Electoris scuto impositæ sunt IX galeæ, ex quibus post mediam galeam, ad dextram secundo loco posit[a e]st galea Juliacensis, quæ vel *molosso* aurato, nigris alis instructô, vel aquilâ aut grypho exoriente superbit: deinde versùs sinistram partem galea penultima mitrâ Ducali rubeâ est tecta, argentei coloris, pelliculis farta, & super illam inter duo cornua, alternis ex argento & minio segmentis variegata leo exsurgens cum corona rubea, vel potius aureâ, niger. Hic apex Burgraviatum Norimbergensem significat; cujus nomine olim caput & collum *canis* auriti majoris, Brackenkopff / usurpatum, & à se in Mausoleo Burgraviorum, quod Hailspronnæ est, conspectum refert *Limn. L. V. 7. P. p. 127.* Id à temporibus Friderici II. Burgravii Norinb. repeti volunt, & ajunt illum ornatum hunc insignium A. C. 1317. à *Leopoldo Regenspergio* Barone in Episcopatu Constantiensi pretiô 36 marcarum argenti emisse. Sed & illud ferunt, ornatûs hujus causâ dissidium aliquando inter Burgravios & Comites Oetingenses ortum, idem verò, Principum nonnullorum interventû, compositum, tandem auriti hujus *canis* figuram civitati *Werfideliana* attributam.

Duc. Montmorency. *Duc. de Havray & Croy.* *Dux Gramont.* *Dux Würtemb.*

§. 3. Comit. Palat. Rheni lin. *Spanheimensis*, e. g. Dux *Christianus*, sex galeas habet scuto impositas, ex quarum secunda exporrectum videtur caput *molossi* aureum, cum lingua & millo rubeis. Principes & Comites *Oetingenses* scuto suo impositam habent galeam, ex qua protenditur caput & collum *molossi* aureum, cujus auris decussi scutario argenteo ornatur. Hujus apicis causa controversiam ab Oetinganis Burgravio Norimbergensi motam fuisse, cùm hic eundem sibi arrogaret, paulò antè

Com. Pal. Rhen. lin. Spanheim. Princip. Oetingens.

Princip. Salmens. dictum est. Principes *Salmenses*, Comit. Rheni & Sylv. scuto impositam habent ex sinistra parte galeam coronatam, quæ exhibet caput *vertagi* cum collo cœruleum, fasciâ argenteâ exornatum; collo adjectus quatuor pennis pavoninis. *Princip. de Zollern.* Principes de *Zollern*, seu *Hohenzollern*, habent in suis insignibus apicem tribus constantem galeis coronatis, quarum dextra sustinet caput *vertagi* argenteum tessellis primi & quarti quadrantis pictum, pro designando C. Zollerio. Ex quo veteribus Burgraviis Norinbergensibus in galea usitatum *Vertagi* caput esse petendum, non improbabiliter censet Eximius *Spenerus Herald. Part. special. f. 576. §. 6.* *Princip. de Fürstenb.* Principes & Comites de *Fürstenberg* in posteriori galea clypeo impositâ habent *canem* vestigatorem ἄποδον, capite & collo argenteis protensum, cujus auri sinistræ baltheus cochleatus impressus est. Ex hisce Fürstenbergiis Episcop. Argentinensis, præter dicti *canis* figuram in galea posteriore, etiam in scuti laterculo secundo *canem* nigrum quatuor pedibus ad saltum protensis, caudâq; recurvâ exporrectum, gestat. Inclytæ Abbatiæ Benedictinæ *Murbacensis* in Alsatia superiori ad Vogasi montana tessera est *canis* niger.

Com. à Lamberg. §. 4. Comites de *Lamberg* ex tertia coronata galea *canem* nigrum umbilicotenus prodeuntem, millo aureo ornatum pedibusq; anterioribus ad cursum dispositis habent: in scuti verò secunda & tertia areola aurea continetur *canis* niger divaricatis pedibus, millô aureô. In *Siebmacheri* Wapenbuch P. *I. p. 22. canis* pingitur argento: in explicatione scripta, lingua ei & millus assignantur rubei coloris. Hôc *cane* designatur familia *Podwein* à *Demnitka* F. *Nicolai* de *Podvvein*, quæ *Wilhelmi* Junioris Dn. à *Lamberg* uxor, & communis parens *Lambergiorum* fuit. *Com. à Promnitz.* Comites à *Promnitz* scuto suo tres impositas habent galeas coronatas, quarum mediam tres plumæ struthionicæ exornant, aurea, nigra & rubea, in illis considente *molosso* candido, millô aureô, linguâ cruentâ, quæ in diplomate Imp. Rom. LEOPOLDI expressa sunt germanicè ita: auf der mittern Kron entspringen drey Straussen-Federn mit den Gipfeln abhangende/ deren die hintere roth/ fördere gelb/ und mittlere schwartz/ vor deren Vorwarts sitzend ein grosser Englischer weisser Rüd oder Doggen mit offnem Rachen/ roth ausschlagender Zungen/ um seinen Hals ein Halsband mit Gold eingefast/ samt einem göldnen Ring daran habend. *Com. à Barbÿ.* Comites à *Barbÿ* scuto suo duas galeas impositas habent, quarum priori culcitra coccinea imponitur; cui *catulus* insidet candidus millô nigrô. *Henning* autem in *Theatr. Geneal. T. III. P. 2. p. 350.* coronat cassidem, & capiti *canis* imponit aliquas pavoninas pennas. Hæc galea *Barbiana* comitatui propria est, nisi fortè designat dominium Walter Nienburg/ quam arcem *Waltherus* Comes, an. 1278 mortuus, destructô Münch-Neuenburg condidit, & de suo nomine

mine dixit. Eam verò dynastiam, extinctâ familiâ, ad se relapsam Saxoniæ Elector *Johanni*, Principi Anhaltino, concessit, unde in scuto Zervestanorum Principum areolam capite *canino* inter alas prospectante ornatam videre licet. Comites de *Aspermont*, *Lynden* & *Reckheim* scuto sunt ornati tribus galeis coronatis constante, ex quarum media exsurgit aquila argentea gentilis, ex tertia Reckheimius leo, primæ verò insistit *canis* venaticus niger cum millo aureo, quales duo etiam scutum tenentes, dexter argenteo, sinister nigro colore pinguntur, capitibus in extremas cassides abditis. *Canis* venatici istam rationem traditio familiaria allegat: *Arnoldum II*. cùm Comitem Hollandiæ Ultrajectum comitaretur, & à via aberrâsset, reperisse *canem* venaticum nigrum cum millo aureô, ab hoc ei monstratam viam per amnem, ubi eum eques superare potuerit, inde in pratum, in quo animi gratiâ spatiantem reperit *Helenam de Boisichem*, Domini *Culenburgij* filiam, quam dein uxorem, & ab ejus cognato Episcopo Ultrajectensi hoc intuitû comitatum *Lynden* feudo acquisiverit: Hujus ergo rei memoriæ conservandæ volunt apici impositum ipsum *canem*. Ceterùm Barones de *Lynden*, è quibus Canonicus Leodiensis est *Carolus Ernestus*, utentes vidit *Spener. l. cit. L. III. c. 1. §. 16.* solâ cruce gentili, & *cane* coronatæ galea insidente, nec non Telamonibus duobus *canibus*. Principes & Comites *Nassovia Lin. Sarepont.* in antiquo scuto galeam habent mediam, cui impositum est *Vertagi* caput cum collo aureum, millô furvô, limbo, spiculis & annulis argenteis cinctum. Comites & Barones de Windischgrätz scutô in *Sibmachers* Wapenbuch *P. I. p. 20.* utuntur quadripartito: primus & quartus laterculus rubeus caput *Vertagi*, (Windkopff/) uti *Sibmacher.* vocat, fortè allusurus ad nomen, vel potius caput lupinum cum colli parte, ex argento, continet, quæ tessera gentilis est. Clypeum premunt tres coronatæ galeæ, ex quarum priori exsurgit caput *canis*, vel lupi, argenteum. Comites & Domini *Ruthens*, seu *Reussij* de *Plavia*, quarum prior galea in insignibus tecta laciniis argenteis & nigris superbit capite & collo *molossi* ad perpendiculum sectis, ita, ut anterior pars argentô fulgeat, posterior nigricet, lingua exserta rubeat. Verba diplomatis à *Ferdinando I.* tribus *Henricis* Seniori, medio & Juniori Fratribus impertiti ita sonant: Auf dem Schild ein freyer offner adelicher Thurniers-Helm/ mit weiser oder silberfarber und schwartzer Helmdecken gezieret/ darauf erscheinend für sich aufrechts am Hals samt dem Kopff eines Bracken mit ofnem Maul/ und rother gelffender Zunge/ in der Mitte nach der Länge in zween gleiche Theil abgetheilt/ das vördere weiß und hintere schwartz. Burgravii Misniæ ex *Ruthenis* triplici utebantur scuto; medium aureum decussim nigrum referebat, notando Burgraviatum Misniæ. Huic adjiciebantur duo scutula, alterum ad sinistram

Com. de Aspermont.

Princip. & Com. Nassov. lin. Sarepont.

Com. à Windischgrätz.

Comites de Rutheni.

Burgravij Misniæ.

leone

leone insignitum, quod *Ruthenorum* gentile est, cui insistit cassis coronata cum πρoτoμῇ *molossi* bipertita ex nigro & argento: dextra verò parmula tota rubebat, & ornabatur galeâ coronatâ, ex qua inter duas alas rubeas exsurgebat species virginea utrâq; manû alam apprehendens. Hæc insignia Burgraviorum quidam M. C. W. F. versibus descripsit An. 1573. ex quibus huc facere videntur isti:

A lava sese canis acriter *ardnus effert,*
attollens binos fauce patente pedes.
Lingua cruenta procul cujus dependet ab ore,
posterius pulcher corpus at umbo tegit.

Com. à Mollart. Comites & Barones de *Mollart* quadri partitum habent scutum, uti in *Sibmach.* Wapenbuch *P. I. p. 26.* videre est. In prima & quarta quadra cœrulea currit *canis* venaticus argentatus, & super eum tres fulgent stellæ aureæ. Hæc gentilis parma est. Secunda & tertia areola cœrulea inferiori parte undis argenteis permeatur, ex quibus exsurgit turris miniata: duæ coronatæ galeæ clypeum premunt, quarum priori insidet *canis* venaticus cum millo coccineo, ex altera sursum protenditur brachium armatum pugionem nudum deorsum vibrans. Laciniæ utrinq; sunt ex cyano & argento. Aucta deinde sunt insignia; uti videre est in Fürstens. Wapenbuch *P. V. p. 9.* & præter parmulam auream cum aquila bicipiti, etiam millus *canis*, (qui hîc *molossi* specie est,) in priori galea non coccô, sed aurô tingitur: quod vel etiam, ait *Spener. l. c.* gratiæ peculiari tribuendum, vel dicendum est, in *Sibmachero* erratum fuisse. *Com. à Poëtting.* Comites & Barones de *Poëtting*, qui in laterculo insignium secundo & tertio rubeo *canem* venaticum habent argentatum cum millo aureo. Galeæ premunt clypeum duæ coronatæ, ex quarum secunda emergit *canis* venaticus argentatus, coronatus, & tribus plumis struthionicis, coccô & argentô, infectis fastigiatus, millô aureô. *Com. à Weisenwolf.* Ungnad, Comes à *Weisenwolf*, cui in *Sibmach.* Wapenbuch *P. I. p. 20.* scutum attribuitur quadripartitum: prima quadra rubea lupum rapacem argenteū continet, quæ tessera primæva ipso nomine teste fuit. Secunda & tertia cœrulea murum continet ter pinnatum aureum: quarta areola rubea continet duos *molossos* argentatos aversos, & millis aureis colligatos salientes. Galeæ tres insistunt coronatæ, quarum tertiæ insident duo *molossi* argentei, millis aureis. *Com. à Falkenstein. Com. ab Hakeborn.* Et Comitum à *Falkenstein* insignia (quæ sis vide apud *Dilichium* in *Chron. Hassiaco P. I. p. m. 58.*) *cane* conspicua sunt, ut & Comitum ab *Hackeborn*. *Card. Bessarius.* Eminentissimus Cardinalis *Bessarius*, olim Episcopus Fani, in gentilitio suo insigni *canem* habuit coronatum, cum lemmate: SPES NUTRIX; *Ul. Aldrov. l. c. p. 523.* *Apulia.* Et Apulia regio pro insigni habet *canem* exsertâ linguâ.

§. 5. Hos

§. 5. Hos præter complures alii nobiles & generosi Viri *canis* figuram in insignibus expressam habent. ArchiEpiscopus & Elector Trevirensis, Dom. *Carol. Casp.* von der Leyn/galeas scuto suo (ceu in *Fürstenij* Wapens buch extat,) imponebat tres: media Antiepiscopalis mitram culcitræ impositam sustinebat. Primæ ad dextram incumbit pileus Ducalis rubeus ora hermionica reducta, & super hunc in orbem figuratum ventilabrum, sive tabula argentei coloris cruce rubea pictum, pennis pavoninis oculatis septem exterius ornatum, cruci impressa tessera *Leyana*, palo insignis argenteo: demum sinistra coronata inter alas expansas cœruleas foliolis argenteis sparsas refert prospicientem *canem* argenteum. *Alefeldiorum* in Holsatia Nobilium, originem ab ejusdem nominis Baronibus in Ducatu Brunsvicensi quondam derivantium, *canis* suprà galeam pulvinari insidens, insigne est. *Höping. de Jure Insignium c. IX. §. 4.* Ornat porrò antiqua & gentilitia insignia *canis* Nobilium à *Grünrod*, à *Preuner*, *Bellendorf*, *Geldrich*, à *Sigmarshofen*, ab *Hausen*, *Berga*, à *Blumen*, in Holsatia, à *Wagenheim*, (hoc saltem discrimine inter duas lineas, *Wintersteinensem* & *Wagenheimensem*, observatô, quòd altera recto positu, altera declivi *canem* sculpi curet,) à *Rüden*, à *Bruch*, *Dorsted*, *Brambach*, *Berckfeld*, *Raszenried*, *Baldinger*, *Hundbiss* à Waldrams in Svevia. *Scaligeri*, sub cognomine von der Leiter zu Behrn/quorum scutum *Sibmacher.* Wapenb. *P. I. p. 31.* miniô tingit, scalam argento, eiq; ascendentium sitû addit duos *canes* argenteos flavis maculis interstinctos, millisa culeatis nigris. Apicē etiam imponit excoronata galea inter duas alas aureas emergens caput *molossi* scutarii coronatum. An verò à *Fürstio* & *Sammarthano*, infit *Spener. op. Herald. Part. Special. L. I. c. 49. §. 6.* per errorem *canes* in leones, aut à *Sibmachero* leones in *canes* mutati sint, an variaverint ipsi *Scaligeri* σύγμαλα, non definire possum. Pro *canibus* faceret frequens in Majoribus *canis* nomen. Sanè *canis Facinius*, cogn. *Siguorius*, filius *Martini Scaligeri I.*, Principis Veronæ, hoc ipsum satis testatur. Et *Vicentinus Farretus* carmine heroico gesta Scaligeri *canis* celebravit. Et Menapii *canis* imaginem in clypeo gestabant, nec non Illustris *Campegiorem* familiæ, ut & Senatoriæ Bononiensis v. g. *Sampetriorum*, *Fibbiorum* insignia *canis* auget. *Anubis* quoq; in insigni suo *canem* habuisse, refert *Annius Viterbiensis in L. V. Annal. Beros. f. 65.* B. Memini etiam Dnn. *Dammen* & *Garlopen*, Patriciorum Lyneburg, è quibus *Luc. Lossius in sua Lyneb. excus. Francof. an. 1566. p. m. 89.* singulariter commendat *Henr. Garlop.* Consul. Lyneb. *veteri nobilitate* *satum*, & A. C. 1553. denatum. *Baldingeri.* Patricii quondam Norinberg. cùm *canem* scuto impositum habuerint, Generoso & Perstrenuo Viro D. *Carolo* Nützel à Sündersspühl/Equiti aurato & Consil. Cæs. olim ansam dedêre hoc distichon elaborandi;

Archi Episc. Trevir.

Alefeldii.

& alii.

Fidus hero canis *est*, *domuique fidelis herili*,

hinc typus ingenua simplicitatis erit.

Haud multò post circa eadem occupatus insignia *Mich. Piccart.* Prof. Noricus, cecinit h. m.

Fidum animal canis *est Domino domuique*, *proinde*

his patriæ fidis civibus ille datus.

Excell. D. *Dan. Gulielm. Moller*, Hist. & Metaph. PP. in Illustri Altorfina Amicus noster singularis, qui hoc meum opusculum insigniter auxit, anteambulones illos sequendo, hosce panxit Versiculos:

Custos templorum ut canis *est*, *Dominique domûsque*

hac ita stirps servat, *templa*, *domus*, *dominos.*

Ferè oblitus essem Celeberrimi Medici, D. *Francisci Joëlis*, cujus galeæ *catulus* insidet, ut ex frontispicio oper. ej. Med. Amstelod. edit. videre est. Atq; hæc ferè sunt, quæ de usu *canis* in arte Heraldica hactenus apud Autores, inprimis *Spenerum*, mihi observare licuit.

cur Hundii Lunas in insigne habeant? §. 6. Quâ intentione autem quibusvé de causis Nobilis *Hundiorum* familia trium crescentium *Lunarum* cum *stelle* utatur stemmate, dicet *Cl. Hoping. de Jure insign. c. IX. n. 382. seqq.* ubi de Semilunis & stellis: Hac fortè simili ve de causa Nobilem *Hundiorum* à Saulheim familiam, quæ ordinis Hospitalariorum S. Johannis Hierosolymitani Equitum supremo Magistro, S. R. J. Principe ac Domino, Dn. *Joh. Friderico* Hund von Saulheim / illustris reddita, trium crescentium semilunarum gloriosissimo digmate præminere constat, nec minùs multi alii nobiles, ut sunt ab Hörlingsberg / Stockhörner / Albachsen &c. In præcedente *num. 381.* causas horum insigniũ tales affert: *Semilunas* ut plurimùm hanc causam commenti sunt, ut sic Nobiles admonerentur, considerandas rerum vicissitudines, quæ præsertim in *Luna* spectabiles sint, ne solô Nobilitatis nomine nimiùm turgescerent. *Pier. L. XLIV. p. 329. C. 2.* Sunt, qui partæ victoriæ faciunt symbolum. Sic Turcicus Imperator (cui etiam *canis* in insigni) has *Semilunas* in signum victæ gentis in clypeo deferre non detrectavit. *Mennen. in delic. ord. Equestr. Rubr. Ordo navalis p. 166. & seqq.* Christianis verò *Semiluna* in insignibus denotant, quòd eorum Reges, Duces, Viriq; militares sæpissimè gloriosissimos de barbaris triumfos reportârint, Imperiiq; orientalis signa, nocturnô illô lumine splendentia, eripuerint. *Mennen. l. a. p. 166.* Præterea sicut inter omnia à Deo creata, cumprimis *Luna*, perpetuò mutationi obnoxia, alternisq; horis & intervallis crescit vel decrescit, augetur vel senescit, modò curvata in cornua, modò æquâ portione divisa, modò sinuata in orbem, maculosa, eademq; subitò prænitens, immensa, orbe pleno ac repente nulla. *Majorag. Orat. XXI. p. 434.* Ita quoq; militantẽ pro Ecclesia exercitum eodem in

statu

flatu nunquam agere, sed mox inclinare, mox assurgere, divináq; adjutum auxilio vincere & superare. *Paradin. Symb. heroic. Rubr. donec totum impleat orbem, p. 22. seqq. Plaut. Quaest. Rom. 76. Heidfeld. in Sphing. c. XXXIII. p. 1078.* Ego, ceu *canis* è Nilo, hæc tantùm degustare Volui. Ocyùs enim

cum canibus *timida venient ad pocula dama. virg.*

quàm singula *κατὰ τάξιν* recensuero.

CAPUT IX.

De usu canis in Funeribus.

§. 1.

TAnta Veterum fuit superstitio, ut etiam pecudum varia genera ad rogum defunctorum mactarentur, inq; eum conjicerentur, & præsertim ea, quæ defunctis carissima fuisse constabat. Non sufficiebat *mortuos canes* parentis affectu luxisse, *Ælian. L. VIII. V. H. c. 4.* Major quippe ipsis habebatur honor. *Audi Herod. L. II. In quacunq; domo*, ait felis, *sponte sua moriebatur, in ea quicunq; morantur, abradunt supercilia sua. Apud quos autem moritur* canis, *hi & totum corpus abradunt & caput. Avehuntur porrò* feles *mortua in sacras ædes, ubi sepeliuntur muriâ conditæ, in civitate. Bubasti.* Canes *verò in sua quisq; civitate sepeliunt in locis sacris.* Plura de *canum* sepultura non ineptè collegit *Joh. Kirchmann. in append. ad Lib. de Rom. funerib. c. 6. p. m. 471.* Ad ipsa tractos fuisse funera ex *Homer. in funer. Patrocli Iliad.* ψ liquet, ubi ovium, boum, equorum, & *canum* mentionem facit. Et *Plin.* testatur *L. IV. ep. 2.* in pyras puerorum interdum aviculas & *canes*, queîs in vita delectabantur, conjectas fuisse. *Habebat*, inquit, *puer mannulos multos & vinctos & solutos; habebat* canes *majores minoresq;, habebat luscinias, psittacos, merulas: omnes Regulus circa rogum trucidavit.* Quisq; ferè Veterum in vita suos parabat *canes* & largè nutriebat, à quibus defunctus laceraretur. Hoc eximium putabatur funus. *Regibus* id cumprimis fuisse solemne, ex *Sil. Ital. L. XIII.* patet: *Usus canis in funeribus.* *ceremonia in funere canes.*

Regia cùm lucem posuerunt membra, probatum est
Hyrcanos adhibere canes. - - - -

§. 2. Veteres *Danorum* Proceres *equum*, tanquam *bellatoris* insigne, *canem* verò, ceu *venatoris*, unà secum condi volebant, ut quibus in vita rebus & studiis se oblectâssent, iisdem in morte comitati deponerentur, aut etiam in altera vita (quanta deliria!) usum ex illis expectarent. Vid. *Saxon. Grammat. L. V. H. D. p. m. 91.* *Viva* autem hæc animalia sepulta credit *M. Brynolf. Episcopus Islandiæ*, patriarum antiquitatum peritissimus, *canis cum Proceribus tumulatus.*

in not.

in not. ad Cl. Stephan. missis. Et apud *Hyrcanos*, *Caspios*, *Bactrianos*, *Persasq;* pro sepulcro erant *canes. Alex. ab Alex. L. III. c. 2. Euseb. L. I praepar. Evangel. c. 3. Sext. Empiric. L. III. p. m. 156. Cael. Rhodigin. L. IX. c. 47. Bonfin. rer. Hungar. Decad. I. Spondan. L. I. camit. sacr. P. I. c. 4. p. m. 40. Pier. Hierogl. L. XVIII. Cicer. L. I. Tuscul. qq. Homer. XXII. Iliad. Barrichii* à morbo convalescentes semetipsos *canibus* objiciebant. *Zvvinger. Th. V. H. T. III. p. m. 3115.*

Epicedia canum. §. 3. Denique ne quis honor deesset *canibus*, non minùs quàm Clariss. Viris & de Rep. optimè meritis, omnis reverentia omnisq; cultus exhibitus est. Cantârunt Poetae venusta epicedia, ut testarentur, in quanto pretio apud ipsos fuerint, digniq;, (*judiciô Rudbert. à Mosheim, J. V. D. & Decan. Patavini*, qui encomium eorum egregiè decantat, *Vid. Amphitheatr. Dornav. T. I p. m. 507. seqq.*) *ut suprà leonem, etiam regiô diademate coronati, brutorum omnium Reges constituantur. Vid. Lips. C. I. epist. ad Belg. 44. p. m. 700. Camerar. C. II. oper. subcis. c. 94. p. m. 365. seqq. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. P. Bemb. Gonzag. Jannum, Franc. Camoenum, J. Cottam &c. apud Dornav. l. d. p. m. 523. seqq. Limn. L. VI. J. P. c. 6. n. 89. Olymp. Villic.* apud eund. *Dornav. l. c. Henr.* Heldens teutscher Gedichte Vortrab *p. m. 170.* Ad. *Frideric. Werner. Notar. Reg. Dan.* Publ. Amici olim nostri, *Carm. Germ. p. m. 30.* Adde *Septem Illustrium Poetarum carm.* (*p. m. 18. 253. & 403.*) *excus. Amstelod. in 8vo. An. 1672. Martial. L. XI. ep. 70. Nestorii* sectatores annuô jejuniô mortem *Artzisburci canis*, quô *Sergius* usus erat, ad adventum suum ipsis significandum, veneratos esse, ex Historicis constat.

Testamentum caninum. §. 4. Subnectimus Testamentum, quod Vir subtilissimus D. *Joh. Schvvartzkopf*, Cancellar. olim *Guelfycus*, sub *canis* cujusdam nomine acutè consignavit.

Actum VII. Kal. Jan. An. à *Lege Caninia* condita

CIↃ. IↃC. LIV.

Coss. P. *Fusio Caninio*, C. *Valerio Catullô*, *Auleeus Tigris Catellus* testamentum feci, quod, quoniam scribere non potui, scribendum dictavi. Aeger sum. Testari volo. Bona mea cui relinquo? ast praeter *cibaria*, *viscera & dotes*, *vestemque*, *sive tunicam* meam, ad ferendas peregrini aeris injurias à Domino meo mihi datam, nihil possideo. De *cibariis* igitur meis ex pane & carne elixâ, assâ, tostâ, eâque tàm ferinâ, quàm domesticâ, do, lego. Fratribus meis, *Zidonio Grypho*, *Resoluto Loddero*, *Q. Cuppido Catulo*, *Tigridi Juniori Asbolo*, *Nepoti* item *ex Cuppido fratre*, *Tigridi novitio*, Praeterea *Rocha Molossa*, *Curtisano Ichnobati*, *Fidisca leuncula*, mihi heu! quondam carissimae, suavissimae, si ad exequias funeris mei venerint, & quidem unicuique horum & harum quotidie quantum una paropsis

paropsis capit. De *visceribus* & *dotibus* meis do, dono *Consiliariis cor* & *cerebrum*, *Aulicis pericardium*, *causidicis linguam*, *Medicis vesicam*, *militibus dentes & ungulas*, Poëtis *caudam*, *Virginibus*, quicquid in me fuit *blanditiarum, jucunditatum & leporum*, *uxoribus lubentias*, *venatoribus & cursoribus talos*, *coquis lumbulos & testes* pro *padagogio*, *Larconibus gulam*, *Parasitis Ventriculum*, *Musicis intestina*, *Pharmacopolis nasum*, *pharmacopolio album græcum* ex optumis cibis à memetipso præparatum. Pilos quidem denegavit Genius gentis paternæ, quicquid tamen mihi fuit de *barba*, do, lego *Tonsoribus*, ut *imberbibus Aulicis* exinde barbas omnis generis, prout unicuiq; placuerit, forment. *Nates* verò do, lego petulantibus *Lacqueis* (nunquam, nisi barbaro hoc nomine, nominandis, mihi per totum servitii mei tempus molestissimis,) pro *instrumento Musico*, *tibiâ nempe utriculari*, quâ, pro loci, materiæ & formæ qualitate, quàm commodissimè, citra impensas & labores, fieri poterit, utantur. *Tunicam* meam do, dono *Gynaceo* pro *pulicibus* sive *capiendis*, sive *asservandis*, sive *prolificandis*. *Pellem* autem meam *maculis pulcherrimis, iisdemq; versicoloribus*, ut Tigridem decebat, cui relinquo? an *Advocatis*? ut, si qui inter eos sunt *versipelles*, maculis abutantur, &, ut olim *Proteus*, in omnes formas sese convertant? nolo. An *alutariis*? ut de aluta exinde confectâ chirothecæ fiant, quibus nonnulli manus *malè olentes*, aut fortè *scabiosas* muniant? nunquàm fiet. An *Notariis*? ut pugillares, seu *palimpsestos* ex eâ fieri faciant, qui imperitiæ quorundam (cum doctis & probis mihi nullum negotium,) inserviant? nequaquam. Utantur illi *pellibus asinorum*, similes nempè similibus, & ut similem manus habeat papyrum. An *Oeconomia* cujusdam *publicæ Ministris*, si qui inter eos sint, fallacibus pro *crumenis*, seu *marsupiis*? absit! *furum* ego semper fui & osor & maxuma formido. Nolo igitur, ut post obitum meum, vel tantilla mei pars ipsorum artibus inserviat. Cui igitur? Tibi *Petro* fidissimo & obsequentissimo, meo quondam & Contubernalium famulo communi, pro *semicinctio*, quô absq; minori molestia *græcum album & nigrum*, aliorumq; commilitonum meorum sordes liquidas & aridas, quoties opus fuerit, exportes. Efferatur corpus meum funere indictitiô, acerbô, posteaquam non picea, sed *cupressus*, funeris haud plebeji index, ante fores posita fuerit. Faces præferat *Tigris novitius ephebus*, Præficarum officiô fungantur *Columbæ*, quarum gemitus pro næniis. Tibicines sint *Psittaci*: Ludii & Histriones *simia & Cercopithecus*. Funus prosequatur universa *Caninorum Quiritium aulicorum* turba cum *ululatu*, *crinibus passis, scissis & pulvere sparsô*. Inprimis verò *Fidissa* mea *Leuncula*, comâ, supercilio, crinibus tonsis, rasis & super pectus meum positis. Feratur funus per forum, seu atrium aulæ, & postquam ibidem à *Petro* meo pro rostris laudatus fuero, ducatur per *portam rubram Esquilinam* ad *Hippodromium*,

nus admittere. *Jul. Cæs.* verò *bonis* tantùm eos mulctabat: deinde, juxta veteres Romanor: LL. *solea lignea* pedibus inducbantur, ne terram, communem omnium parentem, attactû improbô contaminarent, sicque in carcerem detrudebantur. Porrò *igne* comburebantur. Denique *culeo* insuebantur vivi, atq; ita in *flumen* dejiciebantur, sicq; repente *cælum, solem terramq;* ademerunt huic homini, ut, qui necâsset eum, unde ipse natus esset, *careret iis rebus omnibus, ex quibus omnia nata esse dicuntur.* Noluerunt *feris* corpus objicere, ne bestiis quoq;, quæ tantum scelus attigissent, immanioribus uteremur: non sic *nudos in flumen* dejicere, ne, cùm delati essent in mare, ipsum polluerent, quô cetera, quæ violata sunt, expiari putantur. *Cic. pro Roscio.* Crescente autem delictorum numero, & gravitas pœnæ accessit. Primùm *serpentes* cum noxio includi cæpêre, deinde *simia*, deniq; *canis* & *gallus gallinaceus.* Sed antequam includerentur culeo, *virgis* cædebantur *sanguineis. Demster. ad Antiqu. Rosin. L. IIX. c. 24. seqq. p. m. 1412. seqq.* Quam pœnam *Glossa Juris Saxon. L. II. art 14. §.* bringt man aber *f.* 201. eleganter explicat. *Add. Camerar. Oper. subcis. C. II. c. 95. p. m. 368. & Palat. L. III. c. 10. p. 151.* *qui olim pu-niti?*

§. 3. *Charondas*, Thuriorum LL. lator *calumniæ* convictos *myricâ* coronatos per urbem circumduci jussit, quò manifestè ad supremum nequitiæ gradum istos pervenisse constaret publicè, teste *Diodor. Sicul. Bibl. L. XII. c. 12.* Cur autem *myricâ*? quia, docente *Plin. L. XXIV. c. 9.* reponitur inter plantas ἀκάρπους. Consentit *Strabo L. XV.* inquiens: *Sacerdotes Persarum, quoties diras diuturnas alicui imprecabantur, fasciculum virgarum* myricinarum *tenuium manibus tenuisse.* Athenis *calumniantibus* mulcta *pecuniaria* irrogata fuit. Romæ verò *fronti* eorum infaustum *K.* inustum, quo de *Cic. pro Rosc. & Rosin. L. VIII. Ant. Rom. c. 22. p. m 1381. E.* Scribit quidem *Cicero l. c.* crura *calumniantibus* à nemine, suffringi, contrarium verò habet *Nicephor. L. IV. c. 26. & Euseb. L. V. c. 21.* Sed omnium maximè notabile illud pœnæ genus, cujus *Cromer. Lib. XV. Hist. Polon.* meminit. Cùm aliquando in Polonia lites & simultates inter Regem *Uladislaum* & Reginam *Hervvigin* suspicionibus & delationibus susurronum quibusdam excitatæ, ut non longè essent à dissidio ni primores intercessissent. Convenit tandem, ut delatores utrinq; ederentur. Editus *Gnevossius Dalevitzius*, Sub Camerarius Cracoviensis, qui Reginam clàm apud maritum Regem probri insimulaverat, qs. absente illô *Wilhelmus Austrius* secretò Cracoviam venisset, & cum Regina consvevisset. Qua de re satisfecit Regina Regi Jurejurando. Ceterùm in *Gnevossium* judicium de infamia *Vislicia* in conventu Procerum institutum est. Ibi accusatus damnatusq; cùm non probâsset, quæ dixerat, nec dixisse se negare posset, ex decreto Judicii, *se mentitum esse, clarâ voce & latratû subter scamnum* editô

II. calumniantibus. qui olim puniti?

Exemplum memorabile.

editô, *professus est.* Gravissima certè & infamiæ plena mendacii retractatio, quæ fiebat publicè *latratû caninô* adjunctô. Olim quoq; *Poëtis*, aliorum famam *allatrantibus*, *canem* prœmii locô datum fuisse, ex *Carol. Paschal. L. V. Coron. c. 14. p. 328.* patet.

III. Pacis violatoribus. §. 4. *Militaris & ignominiosa* pœna κυνοφορίας, Majoribus nostris usitata. Meminit ejus *Lehmann. in Chron. Spirens. L. IV. c. 2. p. m. 271. & L. V. c. 4. p. m. 389. Joh. Pistorius T. I. de rer. German. Scriptor. p. m. 474. Serrar. L. V. de reb. Mogunt. p. 818. Spangenberg. in Chron. Mansfeld. c. 224. p. 261. Aldrovand. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 534. Schard. in Lex. Jurid. p. m. 524. Bangert. in not. ad Helmold. Chron. Slav. L. VII. c. 2. p. m. 502. seqq. Zvvinger. Th. V. H. T. I. p. m. 200. Limn. Lib. VI. J. P. c. 6. n. 90. seqq. Besold. Thes. pract. voc.* Hundtragen *p. m. 407. Cujacius L. XI. observ. 22. Mart. Crusius P. II. annal. Svevic. L. X. c. 14. Dodechin. ad ann. 1155. Arnold. Lubecens. L. VII. c. 2. Otto Frisingens. L. II. de gest. Frid. Barbaross. Carion. Lib. IV. Chron p. m. 902. Dresser. Isag. hist. Millen. VI. P. I. p. m. 358. Gryphiand. de Weichbild. Saxon. c. 58. n. 9. seqq. Höping. de Jure insign. c. 2. §. 2. n. 30. Kirchner de Rep. Disp. XVI. Coroll. 4.* & qui unus instar omnium est, *V. Cl. Joh. Henric. Meibom.* cujus *eruditissimam epistolam* in calce dabimus. Certè *Frid. Oenobarbus Hermann.* Com. Pal. Rheni, cum decem sociis & Comitibus, publicæ pacis turbatoribus, per integrum milliare *canem* portare coegit. *Winckelmann. in Cæsareol p. m. 82. Sleidan. Lib. III. de IV. Monarch p. m. 256. G Sabin. in Cæs. Germ. p. m. 215.* Conf. suprà *Sect. II. Membr. I. c. 3 §. 3.*

canis ignominiosum munus. §. 5. Legati Hungarorum, teste *Wittekind. Corb. L. I. annal. p. m. 13.* adierant Henr. Cæs. pro solitis muneribus; sed ab eo spreti, in patriam vacui reversi sunt. Hinc gravi hostiliq; manu intrant Saxoniam. Illi verò scientes eos appropinquare, seq; ad pugnam paratos, pinguissimum pro munere eis objiciunt *canem*. Munus sanè ignominiosum!

IV. Machis. §. 6. Refert ex *Cromer. Aldrov. l. c.* cùm an. 1530. *Pragæ* Judæus cum Christiana muliere rem habuisset, ipse in vase picato Soli fuit expositus cum *pudendo* ex dolii foramine propendente, appositô cultro. Hic verò caloris solaris impatiens, membrò, quô peccaverat, amputatô, terga dedit; quem fugientem atrocissimi *canes* dimissi lacerârunt.

V. Judæis. § 7. *Judæi* de patibulo suspendendi, ad majorem ignominiam, socium plerunq; habent *canem*, Vid. sîs exemplum in *Chron. Brunsvicens. Bunting. P. II. p. 79. B.*

mors Callisthenis. §. 8. Acerbiùs *Alex. Macedo.* Hic enim *Callisthenem* Philosophum, cum propter salutationis Persicæ morem interpellatum insidiarum, quæ sibi paratæ fuerant, conscium iratus finxisset, truncatis crudeliter membris,

membris, naribus, naso labiisq; cum *cane* in cavea clausum circumtulit. *Justin. L. XV. c. 13,* Aliter tamen *Plutarch. in Alex. c. 98. & Diog. Laert. in Arist.*

§. 9. Proprius olim patibuli cruciatus erat, dicente *Apulejo, de aureo asino L. VI. c. 5.* si *canes* & *vultures* intima protraherent viscera. Addit autem *canes.* Viden ergò, cruces non semper fuisse prealtas. Quomodo enim, si *canes* attingerent & *lupi*? nam hos addit *Catullus in epigr. Vid. Cl. Lipsii L. II. de cruce c. 13.* *proprius patibulo cruciatus.*

§. 10. Annotavit *Nicolaus Ægidius, Ludovici XII.* Gall. Regis. Secretarius, *Roberto Normanno* quondam indictum fuisse pœnitentiæ locô, ut per *septennium* non loqveretur, & *reliquiis canum semesis* vesceretur. Adde D. *Ægid. Strauch. disp. de ritu prisco publicè pœnitentium habit. Wittenb. An. 1664. d. 30. Jul. §. 21.* *singularis pœnitentia Roberti.*

CAPUT. XI.

De usu canis in plectendis insontibus.

§. 1.

CHristianos, pellibus ferarum inclusos, *canum* laniatui expositos fuisse, tradit *Tacit. L. XV. annal.* De aliis quàmplurimis piis clarisq; Viris, eadem fata expertis, consule, *Gesner. L. I. de quadrup. p. m. 237. Aldrov. L. III. de quadr. c. I. p. m. 496. Camerar. C. I. oper. subcis. c. 38. Zvvinger. Th. V. H. T. II. p. m. 162. Euebs. L. V. Hist. Eccles. c. 1. Sagittarium Lib. de cruciatib. Martyr.* & alios. *Pii clarique viri à canibus laniati.*

§. 2. Turcas Christianorum corpora *canibus* lanianda objicere notum est constatq; inter omnes. Audivimus nuper in *Hungaria* & *Austria* fœdissimi tyranni vocem: *ne canem in oppido relinquam*, utinam eâ mente, quâ *Aurelian.* Imperat. dixisset. *Wenckelm. Cæsareol. p. m. 27.* Et adhuc *cervas* fugientes persequitur, *Ps.* XXII 17. easq; lacerat. *Jer. XV. 3.* Sed *canes in terram immisit, ubi non est venatio*, i. e. interprete *Andr. Sennerto in Cent. sing. prov. arab. 6.* iratus est ante tempus: Deo verò gratias, quod *canis iste novem habens animas*, seu *Pyrgopolynices Plautinus, in Mil. glorios. a. I. Sc. 1, v. 17.* *Justitiam & Clementiam* divini Numinis viderit, nisi fortè *podicem canis* inspexit. Scilicet insidianti insidiæ plerunq; perniciosæ, (Vid. *Richter. axiom. hist. 384.*) exemplô *Prusiæ*, Regis Bithyniæ, apud *Just. L. XXXIV. c. 4.* & vulpeculæ aucupis à *cane* captæ in fabulis. Ut enim *canem*

> - - - - *pavida nactum vestigia cervæ*
> *luctantem frustrà copula dura tenet. Ovid. V. trist. 9.*

Ita Christianos nequaquam furor, aut minæ tyranni detinere seu fugare potuêre, quin potius ipsi occurrerent & cæderent, ut eò citius iret *ad regnum inquieti canis, unde non unquam remeavit ullus. Senec. in Hercul. Oet. ℣. 1525. Caridani enim intrepidi transeunt, etiamsi canes latrent, juxta adagium Turcicum.*

canum pietas erga Martyres. §. 3. Si legeris *Surium T. III. 10. Maj. & XV. Jun. & Aringh. in Rom. subterran. Lib. I. cap. 7. §. 9. seqq.* miraberis omninò stupendam *canum* pietatem erga projecta Martyrum cadavera. *Alexandri* Martyris corpus *canes* è flumine extraxerunt, istudque matri ostenderunt quærenti. *Sur. T. III, 13. Maj. Aringh. l. a. §. 17.* Conf. *Balth. Bonifac. hist. ludicr.*

& canum. §. 4. *Didacus Salazar canem molossum* in captivam anum Americanam, quam cum literis, falsâ sub specie, inanibus amandârat, emisit, Crudeli spectaculô infelicis vetulæ in frusta discerptæ oculos pasturus. Illa irruentem in se notæ feritatis *canem* intuita, flexis genibus in terram procubuit, supplexque adoravit: *Domine canis, en fero literas ad Gubernatorem, parce, rogo, ne sævias, Domine canis!* Ille qs. precessen- fisset, substitit, ac mitior factus, *alterô crure sublatô*, ut solent *canes* ad parietem, *despectam perminxit.* Res miraculo fuit Hispanis, puduitq; interficere, cui *canes* pepercissent. *Camerar. C. I. hist. medit. c. 38. Ursin. Acerr. Philol. mantiss. §. 119. Girolam. Benzon. L. III. hist. nov orb. c. 5. p. m. 295. Ovied. in hist. Indic. L. XVI. c. 11. Thuan. L. LXXXV. f. 144.*

& parvulos. Cùm *Gargori* ex filiæ stupro nepos provenisset, & ipse pudore flagitii variis generibus parvulum extinguere vellet, *canibus* etiam *jejunis*, & multarum dierum abstinentiâ cruciatis, objecit. At non solùm non nocebant, sed quædam etiam *uberibus* alebant. *Justin. L. XLIV. c. 4.* Cyrum *canis* fœmina lactâsse dicitur, *Id. L. I. c. 4. Ælian. L. XII. V. H. c. 42. Cæl. Rhodig. L. XXI. c. 37. Herodotus* tamen in *Clio* pro fabula habet, è nutricis nomine *Spaco* i. e. Medorum linguâ, *canis* nata.

Euripidis mors. §. 5. *Euripides*, tragicus Poeta, ab *Archelai* Regis cœna in Macedonia domum hospitalem repetens, *canum* morsibus laniatus obiit. *Crudelitas fati tantô ingeniô non debita*, infit ille, qui in historia valet maximè *L. I. X. p. m. 438.* Scilicet *Promerus*, Regius Minister, optimum Vatem valdè exosum habuit. Quare postea *canes* in eundem solvit, à quibus discerptus periit. Inde adag: Προμέρου κύνες: & istud; κυνὸς δίκην, cùm quis novô casû pœnas iis dat, quos aliquando læsit, exemplô *Cyri*, si vera retulit *Justin. L. I. c. 8. Herodot. L. I. c. fin. Diodor. L. II. c. 44* à quibus dissentit *Xenoph. L. VIII. & Curt. L. X. c. 1.* Vid. fusiùs de placida *Cyri* morte *J. Ern. Gerhard. diss. de Cyro c. IX. §. 4.*

PARS SECUNDA,
Membri Secundi
Agit de uſu canis politico- ſagato

CAPUT I.
De uſu canis in fallendo hoſte.

§. 1.

NUnc togam commutabimus *ſagô*. Ecce igitur *canis* uſum in *fallendo* hoſte. Quidam *nuncij* vice eo uſi ſunt in bello. Siquidem epiſtolas, aliquô eſculentô obvolutas, ei *deglutiendas* præbuere, ut poſtmodum ex mactatæ beſtiæ viſceribus proſiliret. *Aldrov.l.d.p.m.534.* Quî *Pelopidas*, Thebanus, cum duodecim ſociis, & *canibus venaticis*, veſtitû agreſti Athenis in patriam venerit, eamque obſidione liberârit, fuſiùs recitabit *Nep. in pelopid. c.2.* *uſus canis in fallendo hoſte.*

§. 2. Siccine *ſtratagemata* licita? damnantur à multis, quorum argumenta collegit *Schönborn. L. VI. Polit. c. 27.* Sed hæc aliaq; belli ſophismata, quorum faſciculum exhibet *Val. Max. L. VII. c. 4. & boni militis & boni etiam viri ſunt.* Hoſtis eſt, in quem ea uſurpamus, hunc quôvis modô perdere Jus faſq; eſt, haud ſecus ac feras non vi manûq; tantùm, ſed laqueis & retibus captare licitum. Bis vicit, qui ſine ſanguine vicit. Sic Iſraelitæ *Benjamitas*, permiſsû divinô, per inſidias oppreſſerunt. *Jud. XX. 28. ſeqq.* Et ipſe Deus mandavit *Davidi*, ut à tergo adoriretur *Philiſtinos*, *II.Sam. V. 23.* ita aperto Dei juſſu oppidum *Haj* ex inſidiis occupavit *Joſua Joſ. VIII. 2. ſeqq.* *an ſtratagemata licita?*

§. 3. Deniq; ſumma putatur Ducum gloria, victoriam ſine periculo comparare, *Polyæn. ſtratag. 1.* quale exemplum recenſet *Schenck. Lib. VII. obſ. 9.* Hæc autem vera victoria, quæ *ſalvâ fide & integra dignitate* paratur. *Flor. L. I. c. 12.* Vid. ſuſiùs *Liebenthal Colleg Polit. exercit. XIV. qu. 8. Lipſ. L. V. Polit. c. 17. Bernegger. quæſt. miſcell. ex Tacit. n. 26. Gerhard. qq. polit. Decad VII. qu. 5. Schonborn. Lib. VI. Polit. cap. 27. Ernſt. introd. ad ver. Vit. c. XVI. §. 70. Harprecht P. I. Diſp. ad inſt. Imp. XVIII. Coroll. 2. p.m. 302. Keckerm. L. I. Polit. c. 30. Danæus Lib. II. Eth. Chriſt. cap. 16. Frontin. Ranzovius & Reuſnerus de ſtratagemat.* *Vera victoria quæ?*

CAPUT. II.

De usu canis in lustratione exercitus.

§. 1.

usus canis in lustratione exercitus

THrasybulum primo vaticinia ex *caninis extis* concepisse, tradit *Cal. Rhodig. L. XII c. 35.* Nos jam *Macedonicum* speculabimur exercitum in cujus *lustratione* solenniter adhibita *canis*. Discissæ enim viscera ultimo in campo, in quem deducebatur exercitus, ab utraq; abjiciebantur parte. Intra id spatium armati omnes stabant, hinc equites, illinc phalanx. *Curt. L. X. c. 9. Liv. L. XL. c. 6.*

ethnicorum κακοζηλία

§. 2. Ethnicus hic ritus (ut plurimi alii) à Dei institutis à diabolo ad gentiles translatus est. Vid. *Gen.* XV. 10. Quæ enim à Deo miraculosè, & à sanctis hominibus piè prudenterq; facta, ethnici, vel levi famæ aura perceptâ, vel è scriptis fortè biblicis hausta, partim ad pravam traxerunt imitationem, partim fabulis obscurârunt, partim pro lubitu addendo, demendo, prorsus vitiârunt & ad alia detorserunt, ita tamen ut semper aliqua *Veritatis*, eminus illis cognitæ, *vestigia* deprehendas.

exemplis illustrata.

§. 3. Sic primi *hominis creatio* occasionem dedit figmento de *Prometheo* ex luto hominem fingente. *Paradisum* mutârunt alii in *campos elysios*, alii in *hortos Adonidis* atq; *Hesperidum*. *Ate* Homeri, seu *Pandora* Hesiodi, feminarum longè pulcherrima, prima à DIs condita, & mala omnia in mundum spargens, est *Heva*. *Bacchus*, olim dicebatur *Boachus*, est idem ac *Noachus*. Deinde expunxerunt literam O, mutâruntq; N in B, ut sonaret *Bachus*, quam vocem postea literâ C. auxerunt, ut scriberetur *Bacchus*. Jupiter *Hammon*, quis alius, quàm *Chamus* Noæ filius? Turris *babylonica* exstructio ansam dedit fabulandi de *gigantibus* aditū structuris ad cœlos, & Jovem inde deturbaturis. *Niobe* in lapidem versa nulla alia est, quàm *Lothi* uxor. *Hercules* Judæorum *Simson*. Miræ vastitatis *leo Nemæus* respondet *Simsonis leoni Thymniathæo*. Infamis *servitus*, quam Hercules servivit *Omphale*, est *meretrix Gazæa*, & *Dalila* Simsonis. Herculis *columnæ* sunt binæ istæ *columnæ*, queîs fultæ erat domus *Philistæorum*. *Gehennam* fecêre *Phlegetontem* divinorum dogmatum fures. *Vulcanus* est *Tubalcain*, prout hæc bellè & fusè explanant *Fridlib. Theol. exeget. T. I. p. m. 22. Sennert. de consf. & dissens. c. 3. Dilherr. T. II. disput. acad. p. m. 173. seqq. Anonym. in elegantissimis suis observation. Mythol. Natal. Comit. annex. Taubmann in præfat. Comment. in Cyrin, Vairus L. III. de fascino c. 1. p. m. 212. & Cl. Clauder, Præceptor olim noster in inclyto Casimiriano ad Itzam, in not. suis MSS. ad Q. Hor. Flaccum. M. Joh. Fabric. disp. de Dei simia.*

CAPUT III.

De usu canis in Victoria prænuncianda.

§. 1.

Cum *Maximilianus Sfortia*, Dux Mediolanensis, Helvetiorum insigni virtute *Mediolanum*, pulsis Gallis, recuperâsset, obsidebat exercitus Gallicus *Novariam*, ubi tum *Sfortia* non sine summo periculo & formidine cum aliquot Helvetiorum copiis erat. Jam muros prostraverant Galli, & cùm summa esset civium in urbe trepidatio, Helvetii incredibili audaciâ mirè insultabant Gallis, provocabantque, *ut per patentem murum irrumperent*; interim, in Gallorum contemtum, contra hiatus disjecti muri *tectorum* tantùm *lintea* transversis suspensa perticis prætendentes. Et certè Galli, licèt aditus pateret, non fuêre ausi subire murum, sed motis castris à *Novaria* discesserunt. Tum *canes* Gallorum, castris relictis, magnô agmine *Novariam* ingressi Helvetiorum excubias agentium crura lambere, caudis blandiri, adulari, submissisque auribus singulis applaudere cœperunt, tanquam Helvetii jam ipsorum forent Domini. Ea res Helvetiis certam videbatur de Gallis victoriam polliceri. Nec spes fefellit. Vid. *Comment. rer. in orbe gestàr. Laurent. Surij Carthusian. p. m. 157.* *Usus canis in Victoria prænuncianda.*

§. 2. Sic cùm ad *Valentiam* in Belgio exercitus *Francisci* Galli Carol. V. copiis oppositus esset, ad passus circiter 500, accidit, ut *canes* castrenses sæpius extra castra procurrerent, tandem autem infestis dentibus concurrerent. In ea pugna *canes* Cæsariani gallicanos in fugam conjecêre, quâ victoriâ Cæsar: exercitus eventum conjecit, animique eidem mirificè crevêre. Plura hujus rei exempla collegit, hoc qui recitat, *Piccart. Dec. III. obs. hist. polit. c. 5. p. m. 154.* *bellum Carol. V. cum Francisco Gall. Rege.*

§. 3. Quid verò illud, quod *L. Paulo* Consuli evenit: quàm memorabile! cùm ei sorte evenisset, ut bellum cum Rege *Persa* gereret, & domum è curia regressus, filiolam suam nomine Tertiam, quæ tum erat admodum parvula osculatus, tristem animadverteret, interrogavit: quid ita eô vultû esset? quæ respondit: *Persam periisse.* Decesserat autem *catellus*, quem puella in deliciis habuerat, nomine *Persa*. Arripuit igitur omen *Paulus*, èq; fortuito dicto qs. *spem certam clarissimi triumfi animo præsumsit.* Val. *Maxim. Lib. I. c. 5. §. 3.* *obitus Persa quid portenderit?*

CAPUT IV.

De usu canis in prænuncianda clade, morte &c.

§. 1.

Usus canis in prænuncianda clade & aliis malis.

SUnt ominosa, eaque infausta, exempla variarum cladum aliorumque malorum, quorum prodromus & signum fuit *canum latratus & ululatus*. Recensent ea vetulæ ad colum, senesq; in triviis, & pusiones nostri in scholis. Dabit eadem *Samuel Meiger.* L. *II. nudei hist. c.* 10. *Majol. Colloq.* 2. *T. II. p. m.* 194. *Jul. Capitolin. in Maximin. Junior. c. f. Paul. Diacon. L. V. Hist. miscell. p. m.* 820.

§. 2. Juvabit paucula subnectere. An. 1553. aliquot septimanis ante stragem illam Saxonicam ingens *canum* turba in Misnia congregabatur, strepitus excitabat, latrabat, sylvasq;, campos, urbes, pagos fœdis ululatibus terrebat, quod ne fortuitum, dicas, inspice annales seculi superioris. *Kornmann. de mirac. mort. P. IV. c.* 156.

& felis.

§. 3. Sic Principis mortem portendi, auditô frequenti *canum* ululatû, scribit *Camerar. C. I. subcis. oper. c.* 73. cum *Keckermann. Curs. Philos. disp. XVIII. qu.* 9. *Felis* equidem *Stephani Cardani* præsensit fata. In pedes enim erecta, miserô clamore ante lectum editô, conclavi sese proripuit, neq; deinde uspiam comparuit. Simile quid in ædibus lanionis observatum. *Hier. Cardan. L. IV. de var. rer. c.* 75. Vulgus nostrum frequentiorem *ululatum caninum* infallibile signum *incendij* alicujus, seu *obitûs*, credit.

qui canis pluviam designet?

Quî verò *canis* humum mordens pluviam futuram designet, explicat *Vair. L. II. de fascino c. IV. p. m.* 78. *& Masen, in specul. Imagin. C. IX. p. m.* 105. De *Jesseny cane* mortem præsagiente D. *Franc. Sat. Med. Contin.* 8. *p. m.* 4.

CAPUT V.

De usu canis in armis & cassidibus militum.

§. 1.

usus canis in armis & cassidibus.

CAnes jam olim in casside pro cristis & hodie adhuc exstare; fusè tradit *Stevvech. ad Veget. L. II. c.* 20. In canone Provinciarum, & militum, qui à Constantino usq; ad Theodosium, Honorium, & inferiores plerosq; alios sub Impp. Roman. militabant, clypeus habebatur, in quo *luteus canis* in alba parma, cujus medium pelta rubra occupabat; hic verò *canis* infernè positus sub ipsa pelta pedibus sursum versis; erat is ejus Ordinis, qui *Menapij* dicti sunt, & sub Magistro militum per Thracas Stipendia faciebant. *Pier. L. V. Hierogl. p.* 52.

§. 2. Canem

§. 2. *Canem* eôdem gestû vidit inversum in altero clypeo, sed qui *cœrulei* coloris esset, parma itidem alba, cujus umbilicus aureus, quem ruber circulus ambibat, ab altero densioris lutei cœruleo ipse quoq; circumscriptus. Insigne hoc erat *Tertiodecimannorum*, qui ejusdem militiæ ordo fuit; sub eodem Magistro militum. *Idem l.c.* *Tertiodecimanni.*

§. 3. Non præteribo ordinem militarem eorum, qui dicuntur *Petulantes juniores*, sub Magistro militum per Illyricum. Hi enim, ut assumtum nomen hieroglyphicâ picturâ testarentur, *canem luteum* in rubra parma præferebant, in cujus medio orbis erat lutei coloris, canis supernè pedibus, quoad fieri poterat, exporrectis. *Idem l. a. p. 55. Camerar. C. II. hist. med. c. 95. Osyridem* quoq; *canem* habuisse pro signo militari, cum multis aliis testatur. *Schard. in Lexic. Jurid. T. I. p. m. 97.* *Petulantes Juniores.*

CAPUT VI.

De usu canis in quærendo hoste & ipso prœlio.

§. 1.

Essecciius, Comes & Legatus Anglicus, habuit in exercitu suo circiter 800 *Anglicos molossos*, cùm contra rebelles Hybernos, jussû Reginæ, proficisceretur, ut non tantùm custodes castrorum essent, sed etiam in hostes, majori ex parte nudos, irruerent, eosq; in latibulis, antris ac sylvis delitescentes latratû suô proderent. *Richter. axiom. Oecon. c. 262. p. m. 448.* Eâdem intentione etiamnum *canes* generosi in finitimis munitionibus Dalmatiæ & Croatiæ contra insidias Turcarum aluntur, quamvis diversâ planè ratione à priori. Hi enim instituuntur, non ut in hostes irruant, & cum iis pugnent, lacerentvé, sed ut odoratû suô latentes in sylvis investigent, iisq; repertis mox ad suos recurrant, & latratu indicent, monstrentq;, hostes non procul abesse, idq; inprimis *Zengæ*, munitione Istriæ, fieri ab oculatis testibus habet *Idem l. a.* *Usus canis in quærendo hoste & ipso prælio.*

§. 2. *Celtas* equidem multis uti *canibus*, quos ad venandum aptissimos gignit Britannia, scribit *Strabo L. IV. Magnetes*, accolæ Mæandri, teste *Ælian. L. XIV.* cùm bellum Ephesiis inferrent, singuli equites commilitonem secum adduxerunt *canem venaticum* & servum jaculatorem. Cùm nunc ad manus ventum esset, proruendes *canes* aciem hostis terrore, sævitia & implacabili impetu perturbârunt. Servi verò ante Dominos prosilientes jaculabantur. Atq; post *canum* ferociam, qui dispulerant ordinem, servi quoq; non leve hosti detrimentum intulerunt. Tertiò demum ipsi equites hostem aggressi sunt. *Richter. axiom. Oecon. 262. p. m. 448. Henricus VII.* Rex Britanniæ, Carolo V. contra Regem Galliæ cum quadringentis millibus militum totidem *canes* auxiliares misit. *Ol. M. L. XVII. c. 7.* *exercitus canum.*

Biörno, inclinatâ ſuorum acie, ſolutum nexibus *moloſſum* concitabat in hoſtem, quem ferrô obtinere non poterat, *caninô* morsû Victoriam adepturus. Quæ res adverſariis probroſam peperit ſtragem, cùm fortium phalanx mordicus laceſſita profugeret. *Saxo Grammat. L. VI. H. D. p. m. 101.* Halyatten, *Ælian. L. VII.* Colophonios, *Solin. Polyh. c. 20.* Cimbros, Finnos, aliosq; Boreales, *Ol. Magn. L. X c. 13. & XVII. c. 7.* in prœlio etiam uſos fuiſſe *canibus*, certum eſt. Noſtrâ quoq; memoriâ P, *Leo à Cieza in Hiſt. Ind. commemorat*, Hiſpanos *canum* præſidiô adjutos in orbe novo ſubigendo. *Conf. Biſciol. L. XVII. hor. ſubciſ. c. XI. p. m. 1289. L. II. c. 20. orb. maritimi p. m. 483.* & Nos ſuprà *Sect. I. c. II. §. 12.*

an canes alendi in exercitu? §. 3. Hinc naſcitur quæſtio: *an canes alendi in exercitu?* ſunt, qui ajunt, præſertim *rabioſos*, quòd hoſti plurimùm poſſent nocere, etiam prodeſſe ad excubias & vigilias nocturnas. Alii negant, tùm quod vorax hoc animal militi detrahat de neceſſario commeatu, tùm quòd latratu nocturnô plerunq; noceat, cùm clandeſtinis excubiis opus ſit. Vid. *Keckermann. L. I. Polit. c. 30. p. m. 1035.*

MEMBRUM III.

Agit de Uſu canis Oeconomico.

CAPUT I.

De uſu canis in purpuræ inventione.

§. 1.

canis purpuram invenit. Attendite Reges! audite Principes? quantum debeatis *cani*. Ab hac enim beſtia ſuperbiam veſtram, quam *purpuram* dicitis, primò obtinuiſtis. Etenim piſcator aliquando conchas ceperat, verùm teſtæ duritie perſpectâ prædam deteſtatus, qs. maris fecem abjecit. Fortè *canis* inventas dentibus comminuit, floreq; illô ſanguinis os infecit totum. Paſtor ratus vulnus accepiſſe, aquâ marinâ abluit. Sed ſanguineum colorem ſplendidiorem evaſiſſe conſpicatus, manusq; ex attactû purpuraſcentes, hanc teſtæ naturam intellexit. Quare, ut rem penitiùs exploraret, inſertô lanæ glomere deprehendit eôdem infectam oeſtrô. Sic novum hunc fullonicæ theſaurum reperit. *Urſin. Acerr. Philol. Lib. II. n. 297. Alex. Sardi L. II. de rer. invent. c. 9.* & alii.

§. 2. Alii ferunt, *Herculis* ad Nympham euntis *cani* hoc accidiſſe: *Polyd. Vergil. Lib. III. de invent. rer. c. 6. p. m. 224. Nonnius Poëta ✝. L. 40. Dionyſ.* ita:

Καὶ

Καὶ Τυρίης σκοπίαζε δεδευμένα φάρεα κόχλῳ,
πορφυρέοις σπινθῆρσιν ἀκοντίζοντα θαλάσσης,
ἰχνεύων ἀλιεργὸς ἐπ' αἰγιαλοῖσιν ἐρίπνων
ἐνδόμυχον χαροπῇσι γενείασι δύσκελον ἰχθῦν,
χιονέας πόρφυρε παρηίδας ἔνδοθι κόχλου,
χείλεα φοινίξας δνοερῷ πυρί, τῷ ποτε μούνῳ
φαιδρὸν ἁλιχλαίνων ἐρυθαίνετο φᾶρος ἀνάκτων.

Sic Græc: ita latinè

Et Tyriæ spectra infectas vestes concha;
purpureis splendoribus micantes maris,
ubi canis *cursitans in maris littoribus, madens*
abditum sublucentibus faucibus admirandum piscem
niveas rubescit maxillas intra concham,
labra purpurissans roranti igne, quo olim solo
amoena purpuratorum rubefiebat vestis Regem.

§. 3. Idem refert *Pollux L.I. de verbis idoneis ad Commodum. Tyrÿ ferunt*, ait, *captum amore Herculem Nympha cujusdam indigenæ, cui nomen Tyros, sequebaturq́; cum canis antiquô more, quô dominum canes usq́; etiam ad concionem comitabantur. Quare* canis *hic Herculeus reptantem scopulis purpuram conspicatus, peresâ carunculâ, sua sibi labra cruore puniceo inficit. Cum igitur ad puellam Hercules venisset, delectata illa insueta tinctura, quam ceu florentem in ejus* canis *labris aspexisset, affirmavit, sibi cum illo posthac nihil fore, nisi ad se vestem afferret, etiam* canis *illius labris splendidiorem. Quocirca inventâ Hercules animante, collectoq́; sanguine, munus puellæ detulit, primus* (ut Tyrii dictitant,) *autor Punicæ infecturæ*, quod verò negat *Scalig. exercit. 325. p. m. 1046.* Vid. sîs plura apud *Cassiodor. L. I. Var. formul. Lazar. Bays. de re vestiaria, Fab. Columnam in sing. tract. de purpur excus. Romæ* ad 1616. in 4to. *Höping. de jure insign. c. 2. §. 7. Sect. II. memb. 1. n. 707. Sachs. L. I. Gammarol. c. 16. p. m. 372. seqq. B. Bonifac. in hist. Ludicr. L. I. c. 61.*

CAPUT II.

De usu canis in ovis excludendis.

§. 1.

HAbeo M. *Thomæ Sagittarÿ Stendaliensis, Poet. Cæs. & PP. Jenens. exercitationes Physicas*, edit. *Jen.* in 4t. in quarum calce vir quidam eruditus hanc apposuit historiam lectu dignam. Paupercula vidua *Marksula* in Thuringia alebat *gallinam* ovis incubantem, quæ verò mo- *canis usus in excludendo ovi.*

 ricbatur.

riebatur. Interea (mira, sed vera narro,) *catellus domesticus* vices supplebat gallinæ & excludebat ova. Pulli autem moriebantur.

pulli gallinaces in furno & sterquilinio exclusi, §. 2. Ex ovis quoq; in *sterquilinio* pullos excludi posse, plebi notum est. Vid. *Bartol. C. III. hist. 100.* Et quis nescit *furnos Ægyptiorum*, in quibus tria vel quatuor millia ovorum reponunt, ut omnia simul excludantur? Per universam enim *Ægyptum* pulli gallinacei à matre non excluduntur. *Bellon. L. II. obs. 31.* Elegans hoc artificium imitatus est in *Dania Christian. IV.* & in Italia *Magnus Etruriæ Dux Ferdinand. II. Bartholin. C. VI. hist. X I.*

sub axillis, §. 3. Nobile Gynæceum conspiraverat aliquando ad excludendum calore proprio *pullum* sine ope gallinæ. Igitur divisis operis singulæ de gynæceo partem sibi laboris sumebant, *ovumq;* gallinaceum successione mutuâ sub *axillis* eâ pertinaciâ fovebant, donec debito tempore revera pullus è testa prodiret, cui caloris humani communicatio tantam erga homines appetentiam ingeneravit, ut ab assidua eorundem societate etiam repulsus amoveri non potuerit. *Schott, in append. ad L. XII. phys. Curios. c. 6. p. m. 1377.* Ita *Livia* Imperatrix fertur *ovum* tamdiu *in gremio,* gremio fovisse, donec ex eo fœtus fuerit exclusus. *Deusing. de Gener. Microcosmi P. II. Sect. I. §. 6. p. m. 66.*

ova sine incubatu exclusa. §. 4. Ova *crocodili* in cista servata, ovò caloribus æstivis ruptô, exclusa esse, ovaq; *serpentum* in olla frigida relicta sine ullo incubatu perfectos & aliquandiu viventes fœtus produxisse, refert *Borrich. c. 10. de Hermet. Ægypt. & Chem. sapient. p. m. 270.*

CAPUT. III.

De usu canis in Vectura.

§. 1.

Usus canis in Vectura, Habent, ait M. *Paul. Venetus de region. Oriental. L. III. c. 48. p. m. 401. canes maximos asinorum instar, qui rhedæ sunt assveti.* Carent autem vehicula illa rotis, facta de lignis levibus & planis, ut duo homines in uno sedere & vehi queant, nec facilè in luto merguntur, propter latitudinem. Igitur quando mercator aliquis venit, imponitur vehiculo & ligantur ordine quodam *sex canes* ad vehiculum illud trahendum, & quòcunq; à ductore, qui cum mercatore in rheda sedet, diriguntur illuc trahunt rhedam, transeuntes per lutum & aquam. Non possunt autem *ultrà unius diei spatium* laborem illum sustinere, sed transactô die alii ad rhedam ligantur *canes*, cùm in pagis multis passim in regione illa ad hoc officium canes alantur.

§. 2. Sin-

§. 2. Singulare donarium est à Rege Persarum magno *Mogoli* missum. Rhedam sc. sex elegantissimi *molossi* trahebant, intusq; sedens *simia* singulari gravitate dirigebat. *Antverpiæ* etiam & *Bruxellis canes* trahis & minoribus plaustris junguntur. Insulanos quoq; Septentrionales *canes* luporũ instar robustos habere, quos & ad jugũ copulant, & rebus necessariis trahendis assuefaciunt, testis est *Thuanus à Stöckio enucleat. P. IV. p. m. 143.* *donum singulare.*

§. 3. Sic *Heliogobalus* ingentes *canes*, quos *anserum jecinoribus* pavit, *quaternos currui* junxit. *Winckelman. Cæsareol. p. 20. Zwinger. Th. V. H. T. II. p. m. 2015. & Æl. Lamprid. in vit. Heliogabali.* Plura huc facientia vid. sis apud *Gesner L. I. de quadrup. p. m. 215. Zwinger. Th. V. H. T. I. p. m. 405. Cardan. Var. lect. L. I. c. 4. p. m. 36. Joh. Xiphilin. in epit. Dion. p. m. 269. Boosch. L. II. c. 29. p. m. 250. Sybelist. in epist. ad Olear. Henr.* Siverd. *P. II.* Grönländischer Beschreibung *c. 4. p. 39. & c. XI. p. 64. rer. Moscovit. Autor. var. p. m. 63. & Nos suprà S. I. c. 2. §. 12.* Alii *veru vertunt*, alii *rota circumactũ aquam è puteis hauriunt.* Vid. in calce *Caj. libell. de can. Britann.* Vidi quendam tympanum doctè pulsantem. *Heliogabali dementia.*

CAPUT. IV.

De usu canis in monstranda via, re pecuaria, venatione, & domûs custodia.

§. 1.

IN *Germania* & alibi passim cœci mendici *canem* hodogetam sibi eligunt, quô munere etiam fideliter fungitur. Vid. *J. Fabri, Lyncei, exposit. animal. nov. Hispan. Nard. Anton. Recbi p. m. 469.* Sic *Caranus*, primus Macedonum Rex, jussû oraculi, ducibus *capris* imperium quæsivit & obtinuit. *Justin. L. VII. c. 1. Aristomenes*, duce *vulpecula*, ex ferali barathro, in quod conjectus erat, emersit ut ex *Pausania refert Ursin. L. II. Acerr. philol. §. 287.* Duce *Falcone* Islandiam (quam ultimam veterum *Thulen* esse, cum Amico nostro *Sebast. Laurenberg. Math. PP. olim in Reg. ac Equestri Sorana*, in sua de *America priscis cognita disp. Inaugural. coroll. 9.* rectè statuimus) detectam esse, plurimorum est assertio. *canis hodogeta.* *Islandia.*

§. 2. Quàm necessarii & utiles *canes* sint ad pecora tuenda, in venatione & domûs custodia, lippis & tonsoribus notum est. *Vid. Bisciol L. XVII. hor. subcis. c. 11. p. m. 1289. Argentorati* olim in summo templo (im Münster) *canes* noctu custodes templi alebant (quod & prisci fecêre,) quos non ita pridem abrogârunt, ubi somnô aliquem vinctum, & ibi ex improviso pernoctantem dilacerârunt. *canes custodes.*

§. 3. Rex *Monomotava* in India pro custodia corporis sui alit 200. *canes*, Leibgvarde von Hunden

canes, teste Godfrid. Schultz in der kurtzen Welt-Beschreibung *p. m.* 509. Bene igitur *Columella L. VII. de R. R. c.* 12. *Hoc animal* (canem) *mercari debet & tueri agricola, quod & villam & fructus familiamq; & pecora custodit.*

CAPUT V.

De usu canis in cibis.

§. 1.

Origo esus canis. ABara ad *mensas* delatas fuisse, carnes è *Porphyrij L. IV.* conjiciunt Eruditi. Cùm enim *Pygmalionis* tempore victimæ pars fortè in terram decidisset, excipiens eam sacrificulus, ut in aram reponeret, adustos digitos ori inconsultò admovit, quò dolorem ex ustione inflictum leniret, ipse postea, degustatâ pinguedine & jucundò nidore allectus, non solùm carnes edit, sed & uxori porrexit. Hinc ad reliquos mortales perventum fuisse *carnium* esum non pauci contendunt. At κρεοφαγία etiam ante diluvium fuit. Vid. Cl. *Sebizij L. III. de alim. fac. c. 2. Ægid. Strauch. Dub. hist. & chronol. diss. 6. th. 6.*

Pythagoras abstemius, negatur. §. 2. *Pythagoras* verò (ex cujus domo *templum* factum est, ipseq; pro Deo cultus, *Justin. L. XX. c. 4.*) omnem *carnis* usum penitus damnasse fertur. Audi enim, quid apud *Nason. L. XV. Metam. f. 2.* dicat: Refert tamen *Aristoxenus apud Gell. L. IV. c. 11.* ipsum *minusculis porculis & hædis tenerioribus* victitâsse.

Insolita fercula. caro canina. §. 3. Sanè *equinam Plin. L. XVIII. c. 10. Petr. Petrej. de Erlesunda in Hist. Muscovvit. P. I. p. m.* 114. asininam, *Galen. L. I. de fac. alim. c. 2.* felinam *Salmut C. I. obs. 47.* & *caninam* carnem homines, extra necessitatis casum, comedisse, constat; *Justin. L. XIX. c. 1.* inprimis *catellorum castratorum, Galen. L. III. de fac. alim. c. 2.* Adeò puri enim habebantur *catuli* lactantes ad cibum, ut etiam Numinibus placandis hostiarum vice adhiberentur. *Hippocrat. L. IV. de superfœt.* Adde *Vincent. Spec. Nat. L. XIX. c. 11. Nonn. L. II. de re cibar. c. 7. & Gyrald. hist. Deor. Synt. XVII. p. m.* 520. Nec minori appetitu majores *canes* æstimârunt, *Bisciol. T. I. adverf.* L. XVI. c. 7. uti de *Græcis* insigniter probat *Petr. Castellan.* L. III. *de esu carn. c. 11.* quod verò *Porphyrius* L. I. negat. In *Sinarum* regno adhuc hodie in macellis *catulorum* caro venditur, & incolis quotidianus ferè cibus est. *J. Fab. Lynceus de animal. nov. Hispan. c. 1. Trigaut L. de Regno China c. 3. p.* 23. quod etiam de *Gambris Cadamust. in sua navigation. c. 43. Ileribus, Bruson.* L. III. *Mirabil. c. 2. p.* 293. & *Tartaris* scribit *Eduard Berevvord. in scrutin. Religion. c. 4. p.* 43. Adde *O. Dapper. Afric. p. m.* 450. *Petr. Martyr. de Insulis nuper inventis p. m. 7. c. m. Ferdinand. Cortes. narrat. secund. de nova maris Oceani Hispania, Nierenberg.* L. VIII.

H. N.

H. N. c. 13. Th. Magirum in Florileg. p. m. 513. Sext. Empiric. L. III. p. m. 156. Ulyss. Aldrovand. L. III. de quadrup. p. m. 529. Gesner. L. I. de quadruped. p. m. Athen. L. IIX. Coragium mortuos *canes*, putredine & vermibus scatentes, cupidè voràsse, testatur *Joh. Walter. in Temp. historic. n. 241.*

MEMBRUM IV.

SEU

ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ,

Agit de usu canis satanico.

CAPUT I.

De usu canis in fallendo Agrippa, aliisque illusionibus diabolicis.

§. 1.

HEnricus *Cornelius Agrippa*, Nettesheimensis, (Vir, judiciô *Jovij* in elogiis, *qui immensô captû, vastâq; memoriâ scientiarum Artiumq; omnium rationes arcanaq; intima & summos apices complexus, disciplinas convellit, religiones in dubium revocavit, studiorumq; omnium labores, festivâ declamatione derisit*,) cùm magicis superstitionibus deditus, & , referente *Zvvingero Th. V. H. T. II. p. m. 1332.* Cacadæmona secum *atri canis* specie circumduceret, *Lugduni* in obscura taberna animam agens collari *canem* liberavit, cum his verbis: *abi perdita bestia, quæ me totum perdidisti.* Ille præcipiti cursû in vicinum *Ararin* se demersit, nec uspiam postea comparuit. *Add. Del-Rio L. II. Disquisit. magic. qu. 29. & J. Christ.* Frommanns *tr. de fascinat. L. I. P. I. S. 2. c. 21. §. 1. p. 290. & L. III. P. IV. S. I. c. 6. §. 10. p. 585.* *canis usus in fallendo Agrippa.*

§. 2. Habeo ex ore veneficæ, ad rogum damnatæ, publice confitentis, se *atro cani* insidentem per aera ad sua conventicula delatam fuisse. Eadem fassa est, diabolum sub formâ *canis* cum ipsa rem habuisse. Credat, qui velit; ego ἀπέχω. *in delatione sagæ ad sua conventicula.*

§. 3. Pusionibus nostris notum est spectrum istud nocturnum, quod Vulgò dicunt den wilden Jäger. Sœpius obvium habui eundem peradolescentulus propè *Hasfordium* ad Mœnum, in *Diœces. Herbipolitana.* At quid animi tunc mihi fuisse putas? *der wilde Jäger.*

- - - - - *anne quod agna,*
si quà lupos audit circùm stabula alta frementes;

aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
ora canum, *nullos audet dare corpore motus?* *Ovid. L. VI. Metam.*

Nequaquam. Risi potius panicum aliorum timorem & ludibria Dæmonis. Habeo autem agnatum, quem socius iste ad *Vitram* miserrimè excruciavit, ut etiam gravissimum inde sibi contraxerit morbum.

ut canis *in vacuo leporem cùm gallicus arvo*
vidit, & hic prædam pedibus petit, ille salutem. *Id. I. Met.*

Sic phantasticus ille Venator bonum agitavit Virum. Adde quæ *M. Job. Pratorius P. L. C.* habet de alio spectro *canis* formâ apparente in Betrachtung der blutigen Leipzischen Spital-Speise *edit. an. 1678. de Pauli Rederi* filiola.

CAPUT II.

De κυνανθρωπία Phantasticâ diabolica.

§. 1.

nobilis in canem mutatus.

A. C. 1673. ipsis Kal. Januar. publicè circumferebatur Nobilis Germanus in *canem* mutatus, & æneâ figurâ expressus. Prodiit postea libellus ex Polonica linguâ, ut ajunt, in Teutonicam versus, operâ *Cosmi Pierij, Bohemi*, qui fabulam prolixiùs narrabat. Finxerant primò: nobilem fuisse ex illustri familia *Bohemica*, ideoq; nomini ejus parcendum. Vah! siccine nemo eum amplius à facie cognovit, capite humano tamen immutatô? Ipsissimus ille (cujus interpretem agit præfatus *Pierius*) apertè fatetur, se fuisse κυνάνθρωπον, non tamen nobilem aut Comitem, sed *rustici* filium. In scholis bene institutus venit ad nobilem quendam polonum, cujus famulus, deinde quæstor factus est. Mandârat an. 1668. Dominus Ministro, ut tributa exigeret à rusticis. Huic officio satisfacturus, etiam à vetula, quod debet, flagitat. Denegat illa: hinc vaccam abduci jubet iste. Anus convitiis proscindit Virum, ut tandem à verbis ad verbera descenderent. Quô factô discedit. Næ clamat Vetula, pænitebit olim Te facti, non feceris mihi impunè. Vix elapsâ horâ rediit tributum solutura. Recipit vaccam. At cùm pecuniam numeraret quæstor, ista Furia suspensô gradû à tergo accedit, ejusq; cervicem, nescio quô ungentô, inungit. Subitò in *atrum villosumq;* convertitur *molossum*. Sed quò se proripit illa? hâc facie integrum quadriennium, salvô tamen & integrâ ratione humanâ, diversis dominis inserviit. Demum aliô unguentô, quod venefica ante excessum conjugi Quæstoris dederat, ipseq; fortè invenerat, cùm se unxisset, in hominem transformatus fingitur.

§. 2. Recog-

§. 2. Recoxit nugivendulus iste fabulam *Cluver. Hist. univ. L. X. in append. p. m. 790. B.* In finibus ait, Muscoviæ Mens. Mart. an. 1632. vivebat Vir, nobilis genere, dignitate Quæstor, nomine *Albert. Pericofius.* Hic miseram plebem, si tributa tardiùs exsolveret, pecoribus & jumentis spoliare svetus. cùm domo fortè abesset, unicâ nocte omnem injustè quæsitum gregem amisit. Extinctum subitanea internecione; quicquid rapuerat, quicquid coemerat homo improbus. Revertenti peregrè nunciat servus, inde uxor cladem divinitus immissam. Ad hoc frendere homo blasphemus, sclopetum in cœlum explodere, nefandas eructare Voces, qui interfecit, devoret. *Si noluisti me edere, tu te edas.* Ad furiosos in Deum latratus guttæ destillârunt sanguinis. Homo confestim in *canem* conversus *nigrum*, ululando invasit pecudes morticinas, iisq; pasci cœpit. Mulier gravida, viri casui superstes, tanti horrore judicii exanimata est. *in fabula hujus origo.*

§. 3. De tyranno subitò in *vulpem* mutato, vide, quæ ex *Jocelino* narrat *Nierenberg L. II. de mirac. nat. in Europ. c. 43.* De *Teridate*, Rege Armeniorum, in *porcum* transformato lege *Torreblanc. L. I. Dœmonol. c. 4. p. m. 17.* Quæ de *βοανθρωπίᾳ Nabuchdonosoris* refert sacra pagina, propter auctoritatem divinam credimus. *Veram* putat *Bodin. L. II. Dæmon. c. 6. & Torreblanca L. I. Dæmon. c. 4. Mercurial. L. I. Pract. c. 17.* dicit: meram fuisse *melancholiam*, ab atra bile ortam, cui adstipulantur *Valles. Philos. sacr. c. 80. p. m. 506. Deusing. dissert. de Lycanthrop. §. 31. Balduin. L. III. c. 5. cas. consc. 8. Weinrich. de monstr. c. 27. Th. Bartolin. L. de morb. biblic. c. 13. Vairus L. II. de fascino c. 12.* modum *imperceptibilem* fingit. *Danhauer Colleg. Psychol. disp. I. Controv. 5. p. m. 27.* ait: fuisse hanc mutationem οὐ κατὰ σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἶδος. Nos sententiam & argumenta *Schotti* amplectimur. *L. III. Phys. curios. c. 21. p. m. 445.* *alius in Vulpem mutatur. βοανθρωπία Nabuchdonosoris.*

§. 4. Ceterùm quî stulta & fictitia illa κυναν- seu λυκανθρωπία fiat, ego sanè non capio. Dic enim, quicquid velis, aqua hærebit ubiq;. Si fiat secundum *animam*, eja! quis avellit eam à corpore? num secundùm *corpus?* amabo, ubi tamdiu latitat anima? si dixeris, secundùm *utrumq;*, satanas equidem totum hominem converteret in lupum aut *canem.* Fingis *miracula*? probetur, ea verè per diabolum fieri posse. Quid ergo superest? vana phantasmata; nil quæras amplius. Glaucoma objicit vetulis & filiis incredulitatis, quod ipsi solenne, teste *Codronch. L. III. de morb. venef. c. 7. Remig. L. II. Dæmon. c. 17. Jac. Martini L. II. Exerc. Metaph. G. Horst. L. II. de nat. hum. exerc. 9. qu. 9. Phil. Ludovic. Elich. L. II. Dæmon. c. 12. Hoc enim,* ait *Lactant. L. II. Instit. c. 15. faciunt diaboli, ut id, quod non est, homini sic ante oculos sistant, ac si revera ita foret.* Sed ad Pythagoricam à Phantastica, pace tamen tuâ, Mi Lector, κυνανθρωπίαν. *λυκανθρωπία ficta.*

CAPUT III.

De κυνανθρωπία Pythagorica.

§. 1.

κυνανθρω-πία pythagorica. FAs est breviter de hac juxta mentem *Pythagoræ* discurrere. *Phantastica* enim illa & imaginaria, cujus exemplum habent *Forest. L. X. obs. 26. & Salmut. C. I. obs. 83.* nihil hîc ad nos. Verè & pulcrè *Poeta L. XV. Met. f. 3.*

omnia mutantur.

Omnia mutantur, nihil interit, errat, & illinc
huc venit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus
spiritus, èq́; feris humana in corpora transit,
inq́; feras noster, nec tempore deperit ullô.
Utq́; novus facilis signatur cera figuris,
nec manet, ut fuerat, nec formas servat easdem;
sed tamen ipsa eadem est, animam sic semper eandem
esse, sed in varias doceo migrare figuras.

forma & anima Synonyma. *Forma* & *anima* nobis sunt *synonyma.* Et quicquid heîc forma seu anima dicimus, neutiquam dictum esse volumus de *rationali hominis anima*, siquidem de *formis materialibus* nobis tantùm sermo est.

quid sit nasci & mori?

Ex aliis alias reparat Natura figuras,
nec perit in toto quicquam (mihi credite) mundo.
Sed variat faciemq; novat; nasciq; vocatur
incipere esse aliud, quàm quod fuit antè: moriq;
desinere illud idem, cùm sint huc forsitan illa,
hac translata illuc. Summa tamen omnia constat. Id. l. c. f. 4.

nihil omninò perit. *Hippocrates L. I. de diat.* sic: *Nihil omninò perit, neq; oritur, quod prius non erat, verùm invicem commista & discreta alterantur. Homines quidem putant, id quod ex orco* in lucem *augetur, oriri, quod verò* ex luce ad orcum *imminuitur, perire, magisq; oculis, quàm rationi, fidem esse adhibendam. Senec. ita ep. 36. Cogita eorum nihil, quæ ab oculis abeunt, & in rerum Natura, ex qua prodierunt, & mox processura sunt, reconduntur, consumi. Desinunt, non pereunt.* Certè nulla forma juxta suam substantiam perit, varias autem subit vicissitudines. Nam quæ jam vitali suô munere functa est, & destinatas sibi vices exegit, redit in *orcum*, ubi beatâ fruitur quiete, donec aliô die in *lucem* revocetur. *Rhod. Colloq. I. disp. 2. p. m. 38. super Ide. Med. Phil. Severini, Beccher. Oedip. chym. T. I. coroll. 4. p. m. 28.*

orcus & lux Hipp. quid? §. 2. Quod verò Hipp. vocat ᾅδην, seu, ut alii scribunt, ᾅδην *orcum*, id Orpheus *noctem*, Herm. Trismegist. (qui, quorundam judiciô, Patri-

archa *Josephi* fuit, *Sachs. Ocean. Macr. micr. §. 2 p. m.*) Τὸ ἀφανὲς, Apollon. Thyan. ὕλαν, Senec. *rerum naturam*, Servius *generalitatem*, Hesiod. & alii, Poetæ *Chaos* dixerunt. Quod vero Hipp. & Orpheus vocant φάος *lucem*, Apollon. φύσιν appellat. Docet itaq; *Cous*, primam quandam esse materiam Indigestam & inconspicuam, neq; in oculorum sensum cadentem, ex qua fiunt omnia, & in quam resolvuntur omnia, eamq; vocat ᾅδην, qs. *rem invisibilem*, sicuti res ex materia ista productas φάος *lucem*. Cùm itaq; Dei spirit. per *Mosen* expressè doceat, primam mundi materiam fuisse invisibilem & tenebricosam, imò fuisse dispersarum atomorum choas, nullâ sui parte cohærens, neminem fugit, *Hippocr.* hîc non aliud docuisse, nec *Democritum*, hujus Doctorem, in *atomis* suis aberrâsse, licèt ei multa affingantur falsa & inepta.

§. 3. Si *canis* moritur, ne credas velim, ipsum perire. *Mutatur*, non interit. Uti enim ex nihilo nihil fit: sic etiam aliquid nunquàm abit in nihilum. *Canis* desinit esse *canis*, at non perit. Migrat ex *luce* in *orcum*, & ex hoc vicissim in *lucem*. Non pereunt formæ ejus à corpore inseparabiles. Formæ, dixi, ut intelligas pluralitatem. Velut enim in homine, sic etiam in *cane*, & aliis brutis, inest & amarum & salsum, & dulce, & acidum, & insipidum, ac sexcenta alia, quæ pro copia & viribus varias habent facultates, *Hipp. de prisca Medicin.* & formas proprias, licèt sub specificæ jugo coercitas. Si enim propriis formis carerent, dic mihi, unde diversæ istæ qualitates, amarum, dulce, & sexcenta alia, possent secerni, per se existere, (jugô specificæ formæ excussô) & conspicuæ fieri? Nec agere desinunt istæ formæ, utut videantur mortuæ, seu, ut magis philosophicè loquar, in eum conditionis statum sint detrusæ, quo potentia actiones vitales exercendi ipsis sit ligata. *Fel canis* epilepsiam, *stercus* anginam pellit, unde tanta vis? non certè ab occulta & phantastica qualitate, nec à spiritibus, qui sine anima nihil magis efficiunt, quàm malleus sine fabro, sed ab anima seu *forma*. Ubi autem hæc, ibi Vita. Hûc quadrat istud *Apollon. Thyanæi*: οὐδεὶς θάνατος, *in epist. ad Valer.* Nec vita, ex scholarum placitis, tantùm est animæ & corporis unio, sed insita rebus vis & ἐνέργεια. Bene igitur *Marius Victorin. contrà Arium. L. IV.* *Nihil funditus interit, unde rectè dicitur, quòd ex vita mors efficiatur, & ex morte Vita*: quòd nempè vigore vivendi compositi cujuslibet corporis fiat usq; ad certa resolutio, & rursus in aliam compositionem iisdem condictis fiat ex morte reparatio. Ecce! typographum. Ex iisdem characteribus, sed aliter atq; aliter dispositis, alias atq; alias effingit orationes. Ædificium fit ex variis partibus materiæ præ existentibus, ex quibus rursus dissolutis aliud atq; aliud cõflari potest, additis vel detractis lapidibus, asseribus, aliisq; partibus, atq; corũ situ variatô. Hunc in modum ex certis principiis, sed quæ interitum

qui canis moritur?

mors nulla.

nescirent, diversimodè coeuntibus, omnes omnium rerum mutationes fieri dixerunt Veteres Philosophi. *Vid. Cl. Basson. phil. nat. L. I. int. 1, a. 3. p.m. 8.* Certè una forma sub diverso corporis schemate in Naturæ theatrũ prodire potest. *Sennert. de cons. & dissens. c. XII. p. m. 326.*

qui rectè intelligendus pythagoras? § 4. Ex corpore *canis* nunquàm anima migrabit in hominem, ita, ut deserat omnia *canis*, & homo fiat *canis*. Est enim anima inseparabilis; nec ulla substantia hujus vel illius speciei mutatur in substantiam alterius speciei. Substantia enim non recipit magis vel minus, ut gradus aliqui vel addi, aut demi queant. Et licèt forma *canis* sese aliquando sub alio involucro occultet, non tamen essentialis aliqua fit mutatio. Sic quando venit in novam mistionem, & ex formâ specifica fit subordinata, suam naturam non deponit, sed disparet modò aliis permista, non autem desinit esse. In nulla corruptione suam naturam essentialem amittit. Insanus, qui retur, animam specificam ex hoc in aliud migrare corpus. Formæ subjugatæ, non tantùm *ultima*, sed etiam *media* vitæ (vid. *Kerger. de Ferment. S. I. c. 6.*) participes, at captivis similes, unà cum corpore suo in alienum potius *trahuntur*, quàm migrant, & si spes pristinæ libertatis affulget, aut corpus suum sibi, non alienum, reædificant, (quod est mediæ vitæ) aut aliâ ratione per operationes sibi proprias vitam suam ultimam sustentant. *Mulier, capra, elaterium comedentes, pueris purgatio*, ait *Cous VI. Epid. Comm. 5, text. 25.* Nam si mulier, vel capra, aliquod purgans assumserit, lac earum purgans fit. Scilicet formæ purgantium in lacte sunt subjugatæ, à nutrice autem lac istud haustum simul trahit formas purgantium. Nutrix non purgatur, quia robustior est, quàm ut formæ subjugatæ in corpore illius è servitute emergere queant. Infans autem, qui lac nutricis suxit, purgabitur. Sic formæ purgantium debile infantis animæ imperium temnunt, & sibi congruentes actiones moliuntur, quæ sunt purgare. Stigmate igitur dignus, si istam purgantium per lac capræ, nutricem, infantem, *circumvectionem* dixero μετεμψύχωσιν?

qui canis migret in hominem? §. 5. Sed quî *canis* migrat in hominem? ad corporis alicujus constitutionem & nutritionem varia rerum miscibilia desiderantur. Horum fons & abyssus est totum hoc *sublunare*, in quo variæ fiunt formam successiones, ut hæ jam emineant, jam rursus supprimantur. Nunc audi! Nutriuntur parentes variô ciborum genere, plantis & carnibus brutorum. Plantæ extrahunt sibi succum ex terra convenientem, id quo latet acidum, amarum, acerbum, dulce & omnigenum, singula suis formis, suis animabus prædita. Omnia ista ex *orco* Hippocr. evocantur. Inter hæc sæpiùs tale quid continetur, quod vel olim in alterius plantæ & bruti v. g. *canis*, constitutione fuit deprehensum. Imò in homine potuit esse. Non enim absurdum est, aut impossibile, aut illa miscibilia, quæ

ante

ante aliquot secula in nostris avis fuerunt, iterum à plantis attrahantur. His cùm bruta vescantur, ipsaq; iterum nobis cedant in alimentum, fieri certè potest, ut illud, quod anteà fuit in homine aut bruto, rursus in hominis corpus migret. Et licèt profundiùs in terram abscondantur corpora defuncta, fiunt tamen variæ evaporationes, quæ pluviis miscentur, & cum iisdem fœcunditatem terræ promovent. Ecce! *canem* in campo mortuum. Hic certè non festinat ad non ens, nec perit, sed desinit saltem esse *canis*. Corruptus enim, munere jam destinatô peractô, ad suum recurrit fontem. Aër ad aërem, aqua ad aquam, ignis ad ignem, terra ad terram. In hac beata quiete manent tamdiu singula, donec, datâ occasione, rursus *ex Orco in lucem* evocentur. Omnia autem hæc miscibilia ad *orcum* relapsa, eq; hoc in *lucem* reducta suis gaudent formis, quæ cùm in alia migrent corpora, in Te, me, & alios, hoc quid aliud est, quàm μετεμψύχωσις? Sed devorent *canem* corvi, vermes &c. annon etiam sic formarum seu animarum fit transmigratio? viscera *canis* mortui suas habent formas: devorata ea à corvo, vermibus &c. mutantur in chylum, hic abit in sanguinem, ex hoc demum fiunt spiritus & caro, manentibus semper formis. Sic *canis* in fluvium abjectus voratur à piscibus. Hos cùm tu postea edas, quidnî dicam, te simul particulas *canis*, seu acidum, dulce, & omnigenum istud, quod fuit anteà in cane, comedisse? Formæ enim, quoties & quôcunq; modô mutentur, non pereunt, omnibus coctionibus & alterationibus penitus elusis. *Vid. Kerger. L. de ferment. S. I. c. 4.*

§. 6. At si omnium *canum* mortuorum formæ seu animæ manent, ipsi utiq; erunt immortales? ut *canis* generetur, magnus desideratur apparatus. Non enim tantùm elementa primarum qualitatum, sed & acidum, amarum, insipidum, & sexcenta alia bene convenire debent, ut anima ex iis sibi corpus fabricet. Hæc compages si resolvitur, & totius corporis organa destruuntur, & unumquodq; iterum per se incipit existere, quod antea animæ imperio erat subjectum, adeoq; regina è suo regno expellitur, hoc equidem sat mortis est. Constanter itaq; cum *Hippocr.* nostro l. c. *nihil omninò perire* dicimus, ut sc. planè abeat in nihilum. Solvuntur modò & dissipantur omnia, mirô fœdere quæ antea erant connexa. Nec aliquid oritur, quod prius non erat, sc. in suis causis. Non potest interire *canis*, nisi omnia intereant. Totum quippe compositum *canis* resolvitur, & propter hanc resolutionem desinit esse *canis*, i. e. non ampliùs vocatur *canis*; sed miscibilia, quæ corpus composuerunt, manent perpetuò. Et hæc quia manent, *canis* non abit in nihilum.

Objectio.

Resp.

§. 7. Una accensa candela vel millia millium reaccendere potest. Lumen hoc, quod datur in omnibus candelis, est ab una illa priùs accensâ. Hoc lumen verò antequam omnibus aliis candelis communicaretur,

Simile.

non fuit nihilum, sed datum in ista una candela, à qua per multiplicationem ad cunctas est propagatum. Sic quando adhuc hodiè nascitur homo, *canis* &c. eô fit modô. In cibis amarum est, salsum, dulce, acidum & sexcenta alia. Ex his primò fit chylus, ex chylo sanguis, è sanguine demum spiritus & caro. Optimum autem, quod ex sanguine & spiritibus redundat, & qs. totius synopsis ac fructus est, ab animâ in corpore accenditur, adeoq; aptum redditur, ut, positis omnibus requisitis, hoc in novum individuum illius speciei animetur.

ἀνακεφαλαίωσις. §. 8. Ex hisce vides, & rerum multiplicationem per novam generationem quidem esse verum, & nihil ominus tamen nihil omninò perire aut oriri, quod antea non fuerit. Rectè igitur *Salomon Eccl. I. 9. Quid est, quod fuit? ipsum, quod futurum est. Quid est, quod factum est? ipsum, quod faciendum est. Nihil novi sub sole. Nec valet quisquam dicere: ecce! hoc recens est. Jam enim processit in seculis, quæ fuerunt ante nos.* Et *cap. 3. Didici*, ait, *quod omnia opera, quæ Deus fecit, perseverent in perpetuum. Nec possumus iis quicquam addere, nec auferre, quæ Deus fecit, ut timeatur. Quod factum est, ipsum permanet; quæ futura sunt, jam fuerunt, & Deus instaurat, quod abiit.*

Objectio. §. 9. Dicis fortè: *Salomo* loquitur de affectibus & actionibus mortalium, vel species rerum tantùm considerat, & generationem naturalem innuit. Quod enim olim factum est, & nunc fit, & quod nunc fit, olim

Resp. quoq; est factum. Concedo. Sed longiùs prospexisse sapientissimum Monarcham, sequentia testantur verba. *Una*, infit, *generatio labitur, altera succedit, terra autem stat in seculum. Sol oritur & occidit, adq; suum regreditur locum &c. Omnia sunt ex pulvere, & revertuntur in eum.* Nonne idem *Sol*, qui hodiè occidit, cras oritur? nonne *Venti* in eadem, ex quibus eruperunt, loca abdita, Dei mandatô expletô, sese recondunt? nonne *flumina* fluunt ex mari & refluunt ad idem? Sic omnia sunt ex pulvere, & relabuntur in pulverem. Ne intelligas autem tantùm per pulverem elementum frigidum & siccum, sed quicquid in pulveris speciem mutari potest, sive sit acidum, seu amarum, vel dulce, aut omnigenum. Et sic una generatio labitur, altera succedit: terra autem stat in perpetuum. Homo non moritur, at Thomas, Joannes &c. moritur. Species enim humana, seu esse illud universale est incorruptibile. Cùm moritur Thomas, Johannes &c. & corpus ejus putredine dissolvitur, non pereunt statim principia Thomæ, Johannis &c. nec miscibilia, quæ corpus ejus composuerunt. Sic *canis* moriens non perit, sed anima ejus materialis manet in sua propria materia, manent cetera miscibilia. Summa: desinit esse, non perit. *Canis* enim, porcus, asinus &c. naturam non minùs reddunt integram, quàm homines. Vid. latiùs *Cl. Ambros. Rhodij, Reg. Gymnas. Christianiæ in Norvvagia olim. Phys. & Mathem. P. P. Dialogum de transmigrat. animar.*

mar. excus. Hafniæ 1639. literis Sartorianis in 8vo. Adde his *Paganini Gaudentij tract. de ead. materia, excus. Pisis 1641. in 4to.* Siccine, inquis, omnia Dei opera perseverant in æternum? Ita: mundus enim non καθ' ὑσίαν, ἀλλὰ κατὰ σχῆμα peribit. *Desinet* aliquando talis, sed non *abibit in nihilum*, verùm in substantiam pulchriorem & perfectiorem, *Vid. Franc. Vallesii philos. sacr. c. 65. p. m. 406. & c. 89. c. fin.* *object.*

SECTIO III.

EST

Chymico-Medica.[1]

CAPUT I.

De vivi canis usu Medico.

§. 1.

NUnc utile miscebimus dulci, *usum canis Medicum* fideliter explanaturi. Herculeâ clavâ, i. e. divinis remediis, monstrum istud horrendum, quod *Herculeum* vocamus *morbum*, cædendum esse, quis inficiabitur? Vidit tamen *Cardan. de var. rer. L. VII. c. 33. p. m. 261. epilepsiam* ab ancilla in *canem melitæum* feliciter transplantatam. Narravit etiam *D. Langelott*, Archiater Schlesvicensis, Cl. *D. Grube*, Phys. Hadersleb. historiam fœminæ cujusdam *epilepticæ*, quæ consveverat sana adhuc noctu *catulum* quendam secum in lecto habere, qui etiam pro more jam tum insultu laborantis epileptico lectum repetiit sæpius. Fœmina, materiâ paulatim à *cane* attractâ, sibi reddita est feliciter. *Vid ej. de morbor. transplantatione analysin nov. p. m. 37.* Conf. *Ephemer. Germ. Curios. ann. VII. obs. 11.* *epilepsia in canem transplantata.*

§. 2. In *dentium dolore catellum* genis apposuit ancilla, sensitq; levamen: sed *canis* dolorum impatientiâ hinc inde cursitare & latrare cœpit. Idem expertus est Scriba in *tumore colli*, notante *D. Bartholin. C. VI. hist. anat. 53.* *Debilis ventriculo* accubitus *canis* svavissimè opitulatur. Languidus enim calor & ferè emortuus à calente bestiæ spiritu suscitatur *Vid. Verulam. hist. vit. & mort. p. 413. Capivacc. apud. Craton. L. VI. consil. 66. p. m. 393. Rolfinck. in epit. affect. L. III. c. 2. p. m. 191. J. Cæs. Baricell. in hort. genial. p. m. 333. Avicenn. L. III. fen. 13. Schröder. Pharm. Med Chym. L. V. Cl. 1.* *Finckius* Prof. Hafn. torquebatur *colico dolore*; *canis melitæus* ventri cùm impositus *odontalgia. tumor colli. debilitas ventriculi. colica.*

 positus

positus incaluisset, urgebat exitum, vomebat vehementer & tormina colica patientis remittebant. *Id. Bartholin. loc. hoc §. cit.* *Passionem scorbutico-colicam* in amico compescui *catello* ventri imposito. Similem historiam in Palatinatu notavit *Wincklerus*, Collega Curiosus. *Bulichius*, olim Reg. Archiater, tunc Urbis Hafniensis Præses & Consiliarius Regius, *diabeten* patiebatur cum dolore post nephriticos dolores singulis mensibus recurrentem, inter multa alia tentabat etiam curam transplantatoriam, sed exiguo (aliquali tamen) cum successu. Exhibebat *cani* Sal urinæ propriæ, unde *canis* mortuus pilis cadentibus. *Ephem. Cur. German. T. II. obs. 162.*

diabetes.

arthritis. §. 3. In omni *arthritide* nihil præsentius ad sopiendos, etiam acerbissimos, cruciatus, quàm *catelli*, membris affectis adhibiti, ii præcipuè, judiciô *Mizaldi, C. I. hist. 87. queîs pilus est concolor.* Hinc ab *Hannemanno* nostro, Amico Venerando, dicuntur *Magnetes podagræ.* Svavi enim calentiâ; effluxu nativum hominis calorem languidum & evanescentem exsuscitant, & fotû continuô humorem, doloris autorem, vel attractione ad se rapiunt, eliciuntq; vel diaphoresi, i. e. digerendi vi ac discussoria, incidunt & dissipant. Amotis enim fracti & enervati sunt articuli, ægrèq; pedibus insistunt, maximâ doloris parte in se translatâ *Lemnius L. II. O. N. c. 13. Borell. C. III. obs. 28. Ephem. Germ. Curios. Ann. IV. obs. 51. Petr. Bayr. in suo veni mecum L. XIII. c. 9. p. 380. Meyer. de arthritid. c. 9. p. 161. Rob. Flud. ap. Th. Bartholin. C. III. hist. 66.* Tolerabilior hæc podagræ transplantatio quàm illa, qua fit in arbores, qua de *Losel. de podagra S. II. Membr. 2. art. 2. subsect. 5. p. m. 293.* licèt non nesciam, ridiculas hujusmodi transplantationes felicem exitum aliquando habuisse.

pestis. §. 4. *Buboni pestilentiali* circa vulvam vidua quædam *catellum* feliciter admovit, notante *Israël. Schmidio in obs. MSS. Parotidibus* admoveri jubet *Riven. de febr. pestilent. p. m. 144.* Certè *canes* in omni peste fuisse suspectos, primosq; adventantem luem expertos, ex illo *Homeri* colligunt interpretes. *Strage canum primò* &c. & *Naso L. VIII. Metam. Vim primi sensêre canes* &c. Fingitur Apollo arreptô arcû ac suprà navium stationem sese collocans, pestem in Græcorum copias jaculatus, ne *mulis* quidem & *canibus* intactis. *Vid. Gubert. Cognat. Nozoren. annot. ad J. Jov. Pontan. Dial. 5. p. 3651. T. IV. oper.* Scilicet *canes* magis sentiunt effectum, ob suum cum hominibus perpetuum contubernium & convictum: infectô siquidem cibô pasti, dum pannis linteisq; incumbunt, effluvia in se Contagiosa non possunt non derivare. *Kircher. de peste S. II. p. m. 257.* Singularis historia, quam ex *Alex. Benedict. L. de peste recitat Reyf. in camp. elys. jucc. qq n. 66. §. 1.* Nimirum quendam Mercatorem nobilem sibi narrâsse, cùm in *Taurica* regione negotiaretur, & sævissima pestis aeris vitiô orta esset,

sictii.

singularis historia.

Medi-

Medicum istius loci omnes *canes* occisos passim per vicos abjici jussisse, qui distenti & putridi tetrô odore cœlum implebant, quô remediô civitas servata est. Credat, qui velit.

§. 5. Vidit *Scalig. canem lue venereâ* affectum, eò quôd emplastra de- *lues Venerea.* vorâsset, quæ Domino suo eôdem malô afflictò applicata erant. *Boosch. L. II. c. 29. p. m. 251.* Alius *scorbuto* miserè vexatus, svasû *Cnöfelij*, *cani* linturam pedum & cutis, multis maculis fœdatæ, permisit, sicq; de die *scorbutus.* in diem sensit levamen. *Canis* autem totus factus est scabiosus. Applicato tamen ☿ dulci, & externè bene lotus, sanus evasit. *Eph. Germ. Curios. T. IV. obs. 51.* "Alius *contracturâ brachij* à vulnere laborans *multos canes* oc- *contractura* cidebat, & brachium calore Ventris aperti fovebat. Erat autem Medicus, qui *canum* misertus, ipsi hoc consilium dedit, ut *canis* vivi ventri brachium sæpius applicaret, nec hoc successû caruit: ex communicatione *D. Winckleri*, Med. Bregens. Et tantum de *vivi canis usu Medico*. Ceterùm si planta arescere incipiat & qs. contabescere, *canis* cadaver *cadaver canis ad plantas sepultum.* juxta illam radicem sepeliri jubet *Honorat. Faber, L. II. de plant. proposit. 141 §. 9. p. 71.* At ego omnis generis animalium cadavera ad arborum radices, spe ulterioris fructuum proventus, ab hortulanis tumulari vidi.

CAPUT II.

De calvaria, cerebro, & oculis canis.

§. 1.

Calvaria canis incinerata deficcat *ulcera*, curat *vitia sedis*, *rhagades*, & *calvariae canis usus.* *tumores testiculorum*. In *ambustis* & *pterigiis* commendatur à *Plinio*. Intrinsecus (in vino sumta) *icterum* sanat. *Schröd. Pharm. Med. Chym. L. V. Cl. 1. p. m. 274. Wilh. van den Boosch. hist. med. L. II. c. 30. Dionys. Fontan. L. I. de intern. morb. cur. p. m. 76. in convulsione* hoc commendat balneum: *in convulsione.*

℞. Malv. alth. an. Mij. Chamæpit. salv. beton. stæch. helichrysi. chamom. pseudonard. fol. laur. an. Miß. Sem. lin. fœn. gr. an ℥iiij. *caput unum*, *aut duo CANIS* seu vulpis, Coq. in aq. quâ lavetur membrum convulsum.

§. 2. Coctum *canis cerebrum* pro insigni arcano in debellanda *mania* *cerebrum canis in mania.* venditat *Cl. Frid. Hoffmann. L. I. M. M. c. 19. p. m. 291.* Retulit *D. Michaëlis* Sacerdos, in suo pago intra triduum sanatum fuisse *maniacum*, exhibitô *canis cerebrô* coctô: addidit verò: unius coloris *canem* esse debere. Affirmavitq; præterea, sibi adhuc tres notos esse, qui eôdem modô sanati sint. Idem iisdemq; verbis habet *Sennert. L. I. Prax. P. 2. c. 4. p. m. 421.*

 ut lapsus

ut lapsus videatur *Hoffmann.* dum pro *Sennerto D. Michael.* posuit. Scio ortam fuisse stoliditatem ex comesto *feus cerebro*, apud *Salmut, C. III. obs.100.* nihilominus verò *canis cerebrum* in præfato affectu multum tulisse opis certò etiam scio.

in phrenitide. ℞. *cerebr. catellor.* 7. vel 8. dier. q. v. destill. destillat. imbibe Vitriol. & destilla iterum per retortam, accipiesq; liquorem in phrenitide tibi saluberrimum; ex communicatione D. Birlingii.

Vid. etiam *Rolfinck. Meth. Consult. L. 2. consult. 8. p. m. 142. & Macas. in promt. Mat. Medic. L. II. S. 13. c. 10.* Si plura desideres de *cerebro canino.* Etiam *ossibus fractis* linteolo impositum, superimpositâ lanâ, quæ subinde suffunditur rosaceô, aut vinô austerô, egregiè medetur. *Boosch. L. II. Hist. med. c. 30. p. m. 253.* & si per septem dierum spatium angulis oculorum immittatur, *glaucomatibus* spondebis levamen & medelam. *Aldrov. l. c. p. m. 530.*

in ossibus fractis.

& glaucomatibus

fabula physica. §. 3. *Oculum canis nigri* excisum manûq; detentum præsentium *canum* latratus arcere, *Schwimmeri Curios. Phys. dissert. VII. p. m. 113. Coleri L. XII. Oecon. c. 73. Weckeri L. VI. de secret. c. 9. p. m. 231. Godenl. Mirac. nat. p. m. 8.* & plurium fabella est.

CAPUT. III.
De dentibus canis.

§. 1.

dentium significatio. CUm *canes*, ut plerunq; feræ sylvestres, & aliæ domesticæ, potissimùm *dentibus* pugnent ac lædant, synechdochicè & metaphoricè *dentes* & *maxillæ* crebriùs pro omni *vi* & hostium *potentia* ponuntur. *Ps. LVIII 7. & CXXIV. ℣. 6. Ps. III. 7. 8. Frenduerunt adversùs me dentibus suis*, i. e. effuderunt omnem fremitum & iram. *Thren. II. 16. Sibilaverunt & frenduerunt dentibus.*, i. e. acerbissimo & prorsus hostili animo sunt. Alii habent: *nudârunt dentes*, ut alluderent ad *canum* gestus, qui commoti solent rictum aperire, gingivas sublevare, & illos longiores *dentes* in lateribus monstrare & exporrigere.

§. 2. Denotant quoq; *dentes* prominentem *petram* aut *scopulum. I. Sam. XIV. 4. Munditiès* verò *dentium* famem significat. *Amos IV. 6. Domus dentis* est pulcherrima domus, eò quòd uti apud Judæos olim ebore exornabantur, quod SS. simpliciter *dentem* vocat κατ' ἐξοχὴν, quia *dens elephantis* omnium maximus & spectatissimus. *Amos III. 15.* In *dentibus* hominum *candor* laudatur, & bonam valetudinem significat.; contrà *rubigo*, *flavedo*, ac *scabri-*

ac scabrities. Dentes tui sicut greges tonsarum descendentes ex lavacro. Cant. IV, 2. Dentes ejus lacte candidiores. Gen. LIX. 12.

§. 3. *Dentem canis* rabidi, qui momordit, avulsum brachioq; alligatum *hydrophobiæ* resistere, vulgi practica est, nec omninò temnenda. *Canis dentium* cum melle & butyro mandibulis illitus infantium *dentitionem* feliciter promovet & facilitat: gargarismis inspersus, cum posca mistus & impositus *odontalgiam* sopit. *Fr. Hofmann. L. I. M. M. c. 19. p. m. 303. Conf. Macas. L. II.* (quem citavimus) *S. 13. c. 30.* Plebs nostra in *febre quartana* collo & brachio appendit, quo levamine, non video. *Rhas.* contra *icterum*, *& Galen.* contra *dentium mobilitatem* commendat.

dens canis in rabie. *dentitione infantium.* *odontalgia.* *quartanâ, ictero & dentium mobilitate.*

CAPUT. IV.

De lingua canis.

§. 1.

MAgnus *linguæ salivaq; caninæ* usus in ulceribus, exemplô *Lazari, Luc. XVI. c. 21. & Olonis Vegeti apud Ol. M. L. V. hist. Sept. c. 12.* Jussit aliquando Nobilis *Redus cani* morsum affricari à vipera in extremo naso, ipse tamen eundem adeò *linguâ* detersit, ut mortem evaserit, nec tamen linguæ nec gingivis aliquid mali accidit. *Vid. ej. observ. de Viper. p. m. 14. c. f.* Rectè igitur dicit *Becker. in præf. Med. Microcosm. balsamum inesse linguæ caninæ, quô inflicta sibi sanet vulnera.* Lambendo enim ulcera saniem sordesq; abstergunt, vi salis volatilis in saliva contenti, sicq; ulcera siccant. At in *mundificatione & siccatione ulcerum consistit curatio. Gal. L. III. M. M. c. 4.*

linguæ canis ad ulcera.

§. 2. Quantum valeat *lingua* humanæ linctus in *variolis*, Exc. *Bartholin.* venustâ probat historiâ *C. I. 29.* Occupârant variolæ epidemicæ universam faciem tenelli pueri, & oculis minitabantur exitium, frustrà aliis tentatis, nutrix dolore infantis commota & commisseratione, *linguâ propriâ* oculos pueri lingebat, sicq;, reseratis oculis, abstersâq; sanie, convaluit infans morti antea relictus.

humana in variolis.

§. 3. *Sputum* jejuni hominis pro *alexipharmaco fascini* habebant Veteres. Pulchrè *Virgil. in Cyrim. ℣. 369. seqq.*

sputum contra fascinum.

At nutrix patulâ componens sulphura testâ,
Narcissum Casiamq; herbas incendit olentes:
Terq; novena ligat triplici diversa colore
fila: ter in-gremium *mecum, inquit,* despue, *Virgo,*
despue ter Virgo. - - - - -

Conf. Juvenal. Sat. VII. ℣. 112. Pers. Sat. II. v. 33.

Propter *fascinum* enim *ter* sibi in *sinum spuebant*, videbanturq; fascinum arcere. Vid. *Propert. L. IV. eleg. 7.* Hinc etiam vulgus, quoties ad publicam secedit latrinam, *ter despuit* in locum, antequam levet alvum.

dubium sacrum. §. 4. Mirari quis posset, cur Deus passim *tactû*, etiam *verbô*, incurabilibus vexatos morbis sanitati restituerit, in sanando autem *coeco* usus sit *linimento ex pulvere sputo consperso*? At vide, si placet, *quæstion. epistol. Beverovicij p. m. 1. seqq.* cum annexâ responsione *Annæ Mariæ Schurmannæ*, Virginis eruditissimæ, utinam & orthodoxæ!

CAPUT V.

De corde & hepate canis.

§. 1.

fabula. Cor *canis* gestatum mutos reddere alios, est fictio plebis, nugarum artificis, quam *Sperling. L. III. Zool. c. 19. axiom. 1.* deridet. Novi quendam, qui rustico *quartanario* pulverisat. in aq. card. bened. propinavit, sed infausto successû. An pro *leporino caninum* malitiosè substituerit, non facilè dixerim. Scio, inquit *D. D. Göckel. Consil. Med. XIX. p. 225.* Comit. rabidi *canis cor* siccatum *demorsis* cum emolumento porrexisse.

Jecur canis in rabie. §. 2. *Jecur* autem *rabidi canis* coctum ad ℥ij. in particulas dissectum, & primis XXIV. hor. post morsum nondum absolutis, oblatum contrà *rabiem* ceu *specificum* commendat *Fr. Hoffmann. L. I. M. M. c. 19. p. m. 292. & Greg. Horst. L. VII. de morb. contagios. & malign. obs. 23. p. m. 334. D. Göckel. consil. med. XIX. p. m. 225. Add. Kircher. L. de peste S. III. c. 6. p. m. 336.* Inquiens: *canis rabidi vulnus aliis inflictum* tutiùs *non curatur*, *quàm* hepatis canini *esu*; *& p. m. 348. hepar canis rabidi a demorsis devoratum* summo & unico *contra hydrophobiam est remedio. Consentit Weker in Synt. Medic. L. I. P. III. p. m. 231.* Vulneri tantùm *applicatum* magis probat *Hildesheim in Spicileg. 2. de hydrophob. p. m. 207.* quàm *internè* sumtum. Ita, vidimus cum *Matthiol. in L. II. Dioscor. p. m. 297.* quosdam, devorato *Jecinore rabidi canis*, mansisse superstites, sed aliis præterea adhibitis remediis. Qui enim *soli hepati* fisi sunt, periêre.

mihi est suspectum. §. 3. Etenim si ex stramento, in quo *rabidi* sues decubuêre, equi, oves bovesq; rabiem sibi contraxerunt, *degustatô saltim stramine, Schenck. L. VII. obs. 52.* si venatores apud *Fernel. L. II. de abdit. c. 14. carne lupina (& porcina Borell. C. I. 75.) rabie conspurcata*, & fercula inter apposita, complures egerunt ad rabiem, non facilè suaserim *Jecur canis rabidi* in ὑδροφοβίᾳ. Placet po-

eet potius *Agricol. in Chirurg. parva* empl. ex *hepate canis rabidi* cum *oleo scorpion.* confectum.

CAPUT VI.

De felle, splene, & intestinis canis

§. 1.

FEL *canis nigri* suffitu, vel ejusdem sanguis omnibus parietibus illitus, maxima præstare dicitur tàm ad expiandos malos dæmones, quàm maleficia, ubicunq; fuerint. *Wier. L. V. de præst. c. 21. Felle nigri canis* suffitas domus habere, & genitalia sub limine defodere, salutare putatur contra amatoria fascina. *Vair. L. I. de fascin. c. 14.* ℞. *fellis canini* aut lactis ℈j. mell. opt. tantundem, calefac, infunde auri, occlude lanâ, nihil potentius aut certius ad ulcera aurium, etiamsi jam à cancro fuerint corrosæ *Boosch. L. II. c. 30. p. 254.* Est etiam *fel canis* ingrediens *noctiluca* apud *Staricium* im Heldenschatz *P. IV. p. m. 351.* Extrinsecus abstergit *maculas faciei* inunctum: melle illitum *oculorum albugini* medetur. Plura de *felle canino* dabit *Macasius l. c. 5. Barbette. L. I. prax. c. 1. & nos infra cap. 18. §. 2.* Sed *fel canis piscis* adeò venenosum est & lethiferum, ut vel unicum ejus granum, nisi subitò obstes, intrà septiduum occidat. *Ardoyn. L. IV. de Venen. c. 17.*

fel canis cōtra Veneficia. fascina amatoria. ulcera aurium. oculorum vitia. fel canis piscis lethiferum.

§. 2. Hominem aliquô *splenis* vitiô affectum *Ægyptii* sacerdotes per *canis* hieroglyphicum denotabant, cùm *gracillimus & tenuissimus cani lien* sit. *Pier. L. V. Hierogl. p. m. 53.* Commendat *Boosch. l. a. p. m. 254. spleneticis* lienem *catellorum* nondum videntium, quô successu, probet, qui velit. Ego pollicem converto, utut *Aldrov. l. d. p. m. 530.* eundem cum *Petræo Diss. Harmon. L. II. p. m. 255.* premat. *Hipp. tamen L. de morb. intern. spleneticos carnibus caninis* vesci jubet.

splen canis hieroglyphicum. pro lienosis.

§. 3. Retulit mihi olim rusticus in Cimbria, sibi *colicâ* affecto à Studioso in Sp. vini pulv *intestini canis* feliciter fuisse exhibitum. At forte *lupinum* fuit. Hoc enim in profligando *dolore colico* singulare, experientiâ *Riverij C. I. obs. 59. 86.* & in *Obs. à Pacheq. communicat. n. 2.* idq; Nos, in curando Reverendiss. ac Illustriss. Dn. CHRISTOPHORO, S. R. I. Principe, Abbat. Corb. omnibus aliis frustrà tentatis, *infallibile* deprehendimus.

error, corrigitur.

CAPUT VII.

De testiculis canis.

§. 1.

Stimuli Veneris. AD excitandam Venerem & necessitas & libido varia peperit remedia, *confectiones magnanimitatis, morsulos viriles, rotulas stimulantes, species diaSis, cristas galli, passerum cerebrum*, quorsum singula dicam?

testiculi canini. §. 2. Vir honestus ac eruditus anno ætatis 63. ob molestissima rei domesticæ tædia & onera, duxit Juvenculam vegetam & robustam. At cum Optimus Senex vota conjugis explere nequiret, (utpote cui, *Eudopij* apud *Petron.* verbis, *funerata erat pars illa, quâ quondam Achilles fuerat, & frigidior rigente brumâ confugerat in viscera mille rugis operta*,) rixæ nascebantur & odia. Frater ejus, lepidum caput, motus hosce compositurus, *cani in ipso coitu testiculos* exscindit, siccatosq; languido & inscio Seni bis quotidie ad drachm. duas cum jusculo exhibet felici cum successu.

alia historia. §. 3. Vidi circumforaneum idem remedium in simili casu faustè exhibentem. Salacissimum animal *canis*. Quis dubitet ergò, *testiculos* ejus, præsertim *in coitu* exsectos, Venerem insigniter proritare? Conf. *Craton. L. VII. Conf. Med.* 90. elect. è radic. testicul. maj. *canis* contra *sterilitatem*.

Observ. Lustrum ferè nunc est, quòd me accesserit fæmina, honesta alioquin & bonæ famæ, conquerens de marito, sibi aliàs dilectissimo, nulliq; molesto, at, ob frequentissimos, nec amplius tolerandos, coitus, quos ultra quinq; septimanas, singulis ferè horis diu noctuq; acriter repetierat, sibi & conjugi molestissimo, causam hujus excessus & remedium anxiè & sub rosa, ut par erat, indagatura. Variis in medium prolatis, quæro, num aromatibus, calidisvé aliis, seu stimulantibus crebriùs vesceretur homo aliàs summè biliosus? Non, dixit, quod ego quidem sciam. Et licèt refrigerantibus utatur e. g. endiv. lactuc. æstus tamen non extinguitur. Servat autem sibi *Elect.* quoddam *Stomachicum*, à famoso Doctore (ita plebecula nostra salutat agyrtas & impostores,) magnô pretiô emtum, quo de crebrò sumit, superbibitô haustulô vini generosi. Apage! dicebam: hinc forsan illæ lachrymæ. Cedò igitur *nobile stomachicum*. Gustavi, fæminamq; cum marito seriò reprehendi, Precibus tamen utriusq; satisfacturus, abjectô elect. diætam commendo sobriam tenuemq;, (omnibus calidis & acribus penitus proscriptis, frenôq; rationis *feroci istâ bestiâ*, *ut Plazzon.* vocat partem illam, quâ Viri sumus, *L. I. de part. gener. c.* 16. coercita) *& usum nitri in aq. nymph.* solut. Cujus usû mitior factus, sibiq;, & conjugi præsertim, gratior. Ego interim

ratus,

ratus, Agyrtam vel ex ignorantia vel malitia hoc subſtituiſſe electuarium. moneo virum, ut prece pretioq; formulam ejusdem ab eo impetret, aut repugnantem, (ne plures ita falleret) ope Magiſtratus, compellat. Et factum eſt. Ecce autem, Mi Lector, admirabile *ſtomachicum*, manû Idiotæ Impoſtorisq; deſcriptum.

℞. Pyber alb.	℞. piper. alb.
Zinomanah Untz. j.	cinamomi Unc. j.
pruabus dauhri	priapi tauri
mater leber anah Untz ij.	matricis lepor. ana Unc. ij.
Zeh repron pazer Untz. iij.	Cerebri paſſer. Unc. iij.
Teſtibus Kabini & gallo Untz. ij.	*teſtium canin.* & gallor. Unc. ij.
Confexi onum allkürmes com pleto Untz. iß.	Confect. alcherm. complet. Unc. iß.
Stinc maris Untz. iß.	Scinc. marin. Unc. iß.
Folſe chaino Untz. j.	*Vulv. canin.* Unc. j.
Viad com Sirybus cort citron & aqua Zinomanahi electu arium. Sicnet	fiat cum ſyrup. cort. citr. & aqua cinamomi electuar.
Köſtliche Magen-Ladwerg vor allen Schaden / offt des Tags einer Caſtanien groß.	Signet.

Videte & ridete, ſeu potius deflete mecum inſaniam & impoſturas ſeculi. Deus meliora! O vos, qui ad clavum reip. ſedetis, hujusmodi urbium purgamenta virgis, fuſtibus & enſe expellite, ne vos cum Civibus veſtris pereatis! *Medicum honorari* juſſit Altiſſimus, *Eccleſ.* XXXVIII. 1. non homicidas, aut circumforaneos, omnium nebulonum anteſignanos.

CAPUT VIII.

De pilis canis.

§. 1.

Abjecta res eſt *pilus*, Deo tamen *ſacrificij vice* oblatus, *Exod.* XXV. 4, quiq; ſuum habet uſum. *Pilos Indicorum canum* pannificio cedere, *P. à S. T. Carmelita* retulit. *Johannes*, pœnitentiæ Doctor, habebat indumentum è *pilis camelinis καὶ ζώνην δερματίνην* Matth. III. 4. *pilis canum ad veſtes.*

§. 2. *Pilos caninos* morſui *rabidorum* etiam plebecula imponit. Contra *epilepſiam* hoc amuletum commendat *Foreſt. L. X. obſ. 60. p. m.* 391. *pili contra morſum canis in epilepſia.*

℞. macropiperis, *crinis nigerrimi canis* an. ℈ß. utriusq; coralli, sem. sinapi alb. an. ℈ß. sem. pœon. & rad. ejusd. an. ʒß. f. pulv. crasso modo contusus, & sacculo lineo imponatur, filoque appenso collo alligetur, ut sub camisia surculam stomachi attingat.

Plura de *pilis caninis* notârunt *Lemn. apud Mizald. C. V. §. 74. memorab. Renodaus L. I. instit. pharm. c. 13.* & alii.

experimentum. §. 3. Ab uno & altero accepimus, ait *Schwimmer. Curios. Phys. Dissert. 5. §. 8.* experimentiam non simplicem probâsse, *capillos* puerorum primùm recisos, pedibus applicatos levare dolorem. Certum enim est, atomos ex podagricis egredi, quæ se insinuent externæ rei applicatæ, & prout in re, extrinsecus alligata, inveniunt promtam receptivitatem, simulq; extrinsecum trahendo vel dispellendo eas promovet. Denique ne nescias, *cur canum irâ accensorum pili erigantur*, evolve *Vogleri Comment. de reb. naturalib. & Med. in SS. p. m. 233. ad istud Syr. XXVII. 15.*

CAPUT IX.

De pelle canina.

§. 1.

pellium usus antiquorum. Pellibus semper religiosè usu est antiquitas. Qui à Diis aliquid petebant, cubabant in eorum, quorum ope indigebant, fanis, responsa ab iis vel vigilantes, vel in somniis accepturi, teste *Diod. Siculo L. I. Bibliothec. c. 25. & Tibullo L. I. eleg. 3. Strab. L. XVII. Sveton. in vit. Vespasian. c. 7. Xiphilin. in epit. Dion. p. 318. Tacit. L. IV. Hist. c. 81. Plaut. Curcul. a. I. S. 1. ℣. 62. Virgil. L. VII. aneid. ℣. 86. seqq.* Vid. fusiùs de hac *Veterum incubatione in fanis* Deorum (quam ἐγκοίμησιν dixêre Graji,) Medicinæ causâ facta, elegantissimam dissert. *Cl. Henr. Meibomij*, sub præsidio *Conring. Helmst.* an. 1659. *habit.*

ex pellibus capella. unde capella? §. 2. Erant olim in tentoriis domunculæ *pellibus caprarum* tectæ, in quibus Missæ celebrantur. Hinc *Capella* nomen *Durand. L. II. divin. off. c. 10. Petr. à Beeckin Aquisgrano c. 2. p. m. 18. Martin. in lex. philol.* Alii inde derivant *capellam*, quòd capiat λαὸν. Franci Reges olim, boni ominis causâ, in exercitu servabant cappam S. Martini, quam sub tentorio sanctè custodiebant, idque à *cappa capella*, & presbyteri, custodes *cappæ*, *Capellani* inde dicebantur. Fuisse etiam *Capellanos* & *ArchiCapellanos* antiquitus *Cancellarios* & *ArchiCancellarios*, ex vetustissimis membranis didici. *capellani & Archicapellani.*

Sic

Sic *Eginbard.* dicitur Caroli M. *ArchiCapellanus* & *Notarius. Chron. Laurisheim. ad ann. 805.* Vid. prolixiùs hac de re *Bernh. à Mallinckrot Tract. de ArchiCancell. L. I. p. m. 119. Goldast. T. 2. T. 2. Alemann. rer. p. 5. Lindenbrog. in Glossar, & Cl. Bangert. not. ad L. I. Helmold. c. 79. p. m. 177.*

§. 3. Veteres Germani *pelles* gerebant, teste *Tacit. de Germ. c. 17.* Inprimis *ursinis* crebrius incubêre, inde dicti Bährenheuter. Bellè *Frid.* Hoffmann *C. III. epigr. 54.* *unde Bährenheuter.*

A bellis quoties pubes Germana quievit,
fessaq; pacificis condidit arma focis.
Tum ventrem pascens & molli dedita somno
pellibus ursinis *otia duxit iners.*
Hinc homo pigrescens, nullâq; exercitus arte,
ursina incubitor pellis in orbe cluet. i. e. Bährenheuter.

§. 4. Ipsos Deos Romani *caninis pellibus* induebant. *Pier. L. V. Hieroglyph. p. m. 49.* Priscos Heroes *ferinis pellibus* corpora texerunt, *Stephan. in L. I. Sax. Grammat. p. m. 34.* Primum Adami vestimentum *pellis* erat, *Gen. III. 21.* & veteres sanctos ambulâsse ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ait *epist. ad Hebr. XI. 37.* *ex pellibus vestimenta.*

§. 5. Ex *pelle canina* vulgus noster chirothecas, & tibialia conficit. *Grönlandi* vestimento, inclusia, casas, naviculas, (quas Hafniæ Danorum vidi,) ex *pellibus* & *intestinis canum marinorum* faciunt. Operæ forsan pretium erit ex Miscellan. nostris Historicâ Geographic. in Acad. olim collect. integrum locum de Grönlandia hîc annectere. *chirotheca, navicula &c.*

Grönland lieget im Eiß-Meer hinter der Insul Ißland etliche 60 Meilen. Wird von vielen für eine Insul gehalten / aber es ist glaublicher / daß es an der Ost-Seiten an Tartarey/und an der Westen an America stosse. Arngrimus Jonas, Islandicus, meldet / daß Grünland A. C. 982. erst erfunden / 4. Jahr hernach eingenommen und bewohnet / und zwar von einem Erich Ruffus, oder Roth-Haar genandt / welcher aus Norwegen von adelichem Stamm und gutes Vermögens / mit seinem Vater Thorwald/ (andre sagen wegen eines begangnen Todt-Schlags /) sich nach Ißland begeben / Und weil Erich / nach Absterben seines Vaters / mit etlichen fürnehmen Häuptern dieses Orthes nit friedlich leben können / habe er sich ferner nach Norden begeben / da er Grünland angetroffen. Und weil er das Land an selbem Orth der Anfarth mit Graßgrün bewachsen gefunden / habe er dem Land solchen Namen gegeben / Hierauf viel Ißländer beredet/ daß sie sich auch dahin gewendet. A. C. 1000 ist Erichs Sohn / Leif genandt / von Grünland nach Norwegen geseegelt / durch den König Olaus daselbst getaufft / und mit einem Priester wieder zurück sich gewendet / und *de Grönlandia.*

so weit gebracht / daß sein Vater Erich sich mit allem seinem Volck tauf-
fen lassen / und den Christlichen Glauben angenommen. Diese des Erichs
Nachkommen haben sich hernach vermehret / Städt und Klöster erbauet /
und ihre Bischöffe gehabt. Garde hat die Bischoffliche Residentz geheissen.
An. 1023. ist Grönland dem Königreich Norwegen zinßbahr / und an.
1261 gar unterwürfig worden. Zu der Zeit nun haben die Ißländische
und Norwegische Schiffe Grünland offt besucht / die Norweger noch biß
zu der Königin Margreten Zeit. Und weil das Einkommen von Grün-
land zu der Nordwegischen Könige Tafel-Güter gewiedmet worden / hat
niemand ohne Erlaubniß dahin gedürft / ist also die Schiff-Fahrt nach
Grünland stecken blieben. Christian. III. und Fridericus II. Könige in
Dännemarck haben solche erneuert / aber theils das Land nicht finden / theils
wegen des Eises nicht anseegeln können. Die Königin Elisabetha in En-
gelland hat 3. Schiffe dahin gesandt / aber weil sie die Völcker wild / türckisch
und feindlich angetroffen / ihnen nicht trauen wollen. An. 1605. hat Kö-
nig Christian IV. unter dem Admiral Lindenau 3. Schiffe dahin gesandt /
welche auch wohl ankommen / unterschiedene gute Hafen angetroffen / und
hat ihnen das Land wegen der grünen Wiesen sehr beliebet. Die Wilden
haben auch ihre Trachten willig mit den Dähnen vertauscht / und wurden
5. davon gefangen in Dännemarck gebracht. An. 1606. sind wieder 5.
Schiffe dahin gesand worden / drey von Wilden mitgegeben / einer aber ist
gestorben / und der ander hat sich ins Wasser gestürtzt. Ob nun wohl die
Dähnen abermals glücklich angelendet / haben sich doch die Wilden sehr
feindlich gegen ihnen erzeiget. An. 1607. sind abermal zwey Schiffe da-
hin gesandt worden / aber haben wegen des vielen Eises / so wie hohe Berge
aufeinander gelegen / nicht ankommen können. Hierauf haben etliche
Kauf-Leute in Kopenhagen dahin zwey Schiffe gesandt / so geschehen An.
1636. welche auch beym freto Davis (so Johann Davis an. 1586. erfun-
den / angelendet / mit den Wilden gehandelt / und 2. gefangen mitgenom-
men. Inzwischen ist Grünland in 20. Jahren unbesucht blieben. An. 1656.
hat Frideric. III. König in Dännemarck Henrich Müllern ein Schiff aus-
rüsten lassen / und dahin segeln. Und weil solche Reise wohl abgieng / sind
sie noch 2. Jahr nacheinander dahin gelauffen. Die letzte Reise geschah
an. 1654. lieffen im Frühling aus Kopenhagen / und kamen im Ausgang
des Heu-Monats vor Grünland wohl an / handelten mit den Wilden / so
anfangs nicht trauen wolten / gar wohl / kriegten 4. davon gefangen / nem-
lich einen Mann / Ihiob genandt / so zwischen Bergen und Kopenhagen
starb / zwey Frauen / eine von 45. Jahren Künelling / die andre von 25.
Jahren / Kabelau / diese war durch welche sie alle gefangen / und ein Mäg-
den von 13. Jahren / Sigoko. Sie sind von statur kurtz und untersetzt /
breit

breit von Angesicht / kurtz von Händen und Füssen / setzen diese immer einwerts. Sehen in allen Stücken den Samojeden / ja auch den Nagaischen Tartarn gleich / ohne daß die Grünländer schwärtzer / und weichere Haut haben / welche als Seide anzugreiffen. Unter dem Gesicht haben sie lange schwartze Striche / welche sie bekommen / wann sie mannbahr werden. Ihre Sprach fällt auf tartarische Arth! Ihre Kleider machen sie aus See-Hunds-Fällen und Rennthiere Häuten / das Rauhe heraus gekehret. Ihre Hember sind von drögen See-Hunds-Därmern / gehen kaum biß an das Gesäß / heissen Kappissil. Ihre Hütten sind einer Ehlen tief in der Erden mit Seden und See-Hunds-Fellen überzogen. Ihre meiste Handthierung ist mit Fische fangen / welche sie mit Pfeilen zu schiessen wissen. Ihre Speissen sind Speck von See-Hunden / und allerhand Fische / Rennthiere ꝛc. trincken Fischtrahn und Wasser. Es ist vermuthlich / daß die Grünländer aus America und Tartarey entstehen / weil sie den Tartarn in allem fast gleichen. Conf. quæ *Bartholin.* habet in *act. Med. Hafniens. T. II. obs. 31.* paulo tamen aliter. *& Olear. in Technothec. Gottorpiens. p. 5.* In armamentario Regio Hafniæ vidi naviculas Grünlandicas oblongas, è *pellibus canum marinorum* artificiosè confectas.

§. 6. In aula Serenissimæ Saxon. Ducissæ *Christinæ &c.* Dominæ *pellis canina in paralysi.*
olim meæ clementissimæ, *Melchioris Buchneri*, Secret. conjux *Magdalena*,
paralytica, svasû, *D. Widemerckeri*, crebriùs summô cum levamine utebatur *pelle caninâ* recente & adhuc calidâ. Chirothecæ ex *pelle caninâ* paratæ *scabie.*
manuum leniunt *pruritum*. *Dolorem colicum* eâdem bis compescui Ita *Cl.* *colica.*
Grube agninâ pelle eodem modo usurpatâ duas fœminas morti proximas cum stupore adstantium servavit. *Vid. dissert. de morb. transplant. p. m. 38.* Amuletum suum *Minderer.* involvit *pelli canina*, in der Kriegs-Artzney p. 124.

§. 7. Eandem variis essentiis arthriticis impraegnatam, & artubus *podagrâ.*
dolentibus circumvolutam, insigne *podagricis* præbere levamen, præter famosum istum *Italum, Francisc. Joseph Burrhi*, mihi quondam notissimum,
& alii sunt, qui asserunt. Fassus est rusticus coram Judice in Comitatu *in Venere.*
Hanoviensi, & de quo uxor ejus questa est, quòd scilicet, *vinctis ligulâ ex pelle canina testiculis*, crebros & vix tolerabiles repetierit congressus, quod *D. Reiselio*, *Amphioni* nostro acceptum refero. *Grülingius* strumam in no- *in struma.*
bili virgine faustè curârit, sincerè descripsit *L. V. Med. Pract. P. III. c. 19. p. m. 586.* inter alia induxit *corio canino* empl. & scrophulis post inunctionem imposuit. Imò ipsa illinitio super tenso *corio canino* eôdem linimentô madefacto, mane ac Vesperi fiebat, quod minimè temnendum est.

CAPUT X.

De pinguedine canis.

§. 1.

pinguedo canis ad vulnera & cruorem coagulatum.

VUlgus internè eam adhibet in *abstergendis* & *consolidandis vulneribus* ac *ulceribus*, inq; *phtisi* & *cruore ex casu dissolvendo.* At omnes pinguedines nil aliud sunt quàm salia volatilia concentrata, ab occulto acido sale unctuoso suppressa. Hinc licèt *pinguedo canis* ob sal volatile ulcera pulmonum & concretum sanguinem abstergat ac dissolvat, ob acidum tamen occultum nocet, cùm ulcera magis putrida ac sordida reddat. Consonat *Schönborn in Manual. Med. pract. p. m. 99.* Et Amicissimus noster *Achilles* sanctè, fassus est, se optatum effectum *nunquam* esse expertum. *Grüling.* tamen de *morb. infant. c. 27.* iis dedit in jusculo. *Birlingius* noster in *appendi. var. medicament. ad C. I. Advers. Med. p. m. 134.* a. unguentum hocce contra *tabem* communicat:

in tabe.

℞. Unguent. dialth. ℥iß.
arregon.
axung. taxi
ursi an. ℥j.
canis ℥ß.
Oleum castor.
vulpin. an. ʒvj.
Juniper.
later.
terebinth. an. ʒij.
Pulv. alum. ust. ʒiß.
piper. nigr.
euphorb. an. ʒj.
caryoph. ℈ij.
castor. ʒß.
croci ℈j.
aqua vit. alb. ℥ij.
cer. ℥vij. M. f. l. a. Unguent.

in hydrope.

§ 2. Ceterùm pinguedinis usum in *hydrope* Curiosi nostri *ann. III. Ephem. obs. 322.* historiâ juvenis probârunt, qui post febrem in *ascitem* lapsus, variisq; remediis, frustrà tamen, usus, ut tandem desperârit, inprimis *dysenteriâ* superveniente. Tandem svasû Ducissæ guttulas

aliquot

aliquot *axungiæ canis* in jusculis usurpavit, & tumor pedetentim remisit.

§. 3. *Externè* varia ingreditur *unguenta* & *emplastra*. Nervinum equidem *Augustan.* à *Zvvölfer.* prudenter reformatum in tollendis frigidis nervorum morbis eorumq; dolotibus eximium est. *Vid. pharm.* Aug. *Class. XVII. p. m. 618.* Sic autem fiat: *unguentum nervinum.*

℞. Herb. recent. salv.
ivæ arthetic.
majoran.
rorismarin.
menth.
rutæ
paralys. c. flor.
Fl. recent. lavendul.
hyperic.
chamomill.
melilot.
Summit: antethi an. recent. Mj.
Bacc. Junip.
lauri an. ℥j.
Rad. pyrethri ʒij.
Incis. & contus. immergantur in
Ol. lumbricor.
vulpin.
anethin.
hyperici an. ℥iij.
terebinth. ℥j.
axung. human.
cati sylvestr.
canis an. ℥ß.

Macerentur sine affusion. Vini (ne illud, dum evaporat, subtiliores omnium ferè ingredientium partes secum rapiat,) per septimanam unam vel alteram, posteà in cucurbita semel atq; iterum ebulliant, exiguâ, quæ prodit, humiditate herbis & oleis reaffusa, tum fortiter exprim. & colenti, in express. & colat. dissolv.

Mastich. opt. ℥ß. terebinthin. ℥iiij.
ceræ ℥iij. benzoin in ℥ij. Spir. Vin. rectific. dissolut. ʒvj.

Sicq; sine ulteriori coctione, utpote quam enumerata balsamica ingredientia,

entia, propter spiritus ipsorum in coctione promtè exhalantes, non ferunt, f. l. a, unguent. nervosis partibus saluberrimum.

aliud unguent. nervin. §. 4. Aliud nobile unguent. nervin. idem habet *Zwölfer. in append. ad Pharm. Reg. p. m. 186.*

℞. *axung.* recent porcin. ℔iiß.
canis ℔ß.
human. ℔iv.

Quibus commistis immergant. seqq. per vices & successû temporis, singula tamen incis. & contus, scilicet

Gemmar. populi arbor. recent. ℥iv.
Summit. abiet. vel laricis arboris recent. (föhrene Gipfel) tempore Veris. ℥iij.
Summit. Junip. recent. eodem tempore ℥iij.
Herb. recent. calaminth. mont.
chamæpyt.
majoran.
menth. crisp. odorat.
origan.
puleg. an. ℥ij.

H. rorismarin. ℥iv.
salv. ℥v.
serpill. floresc.
thymi floresc. an. ℥iß.

Fl. recent. cham. rom. ℥ij.
lavend. ℥iij.
paralys. ℥j.
bacc. laur. ℥iij.

Factâq; maceratione sufficienti in cellario, ebulliant parùm in alemb. vitr. suô capitellô munitô, & præposito recipiente pro receptione particulæ humiditatis, quæ transit, post dum adhuc parùm calent, f. colat. cum forti expressione. spec. infusar. expresso statim immergantur

Lumbric. terrestr. benè purgat. ℥vj.

ac in eo emori & suffocari permittantur, factâq;, adhuc unicâ ebullitione vel saltem digestione in alembic. vitreo, denuò coletur unguent. & à lumbric. separetur, superaddendo particulam humiditatis, vel aqua odoriferæ per alembic. coquendo prolectæ, item

Oleum stillat. salv. ʒij. vel. ʒß.
majoran. ʒj. odoris gratiâ.

f. l. a. unguent. cui, si balsam. Indic. de Peru addideris, efficacissimum habebis. *Add. Velsch. C. I. Mictomim. obs. 71.*

aliud in paralysi manuum. §. 5. Ὁ κρατιστος *Crato* in *manuum paralysi* hoc ordinavit. *L. III. Consil. 22, & L. II, epist. p. m. 326.*

℞. Cochlear.

℞. Cochlear. nigr. urant. in olla, & collect. ex his humiditat. pinguis ℥iß.
Pingued. ardeæ, taxi, *canis domest.* an. ℥j.
ſevi hircin. cervin. an. ℨiij.
Mucilag. rad. alth. per Sp. Vin. extract.
ſapon. Venet. diſſol. in ſucc. alth. an. ℥ß.
Oleum lumbric. ℥ij. pulv. lumbric. terreſtr. ℥vj.
M. f. s. a. unguent.

§. 6. In *motibus convulſivis* hoc præſcripſit *Sennert. L. I. prax. P. 2. c. 28. p. m. 569.* *in motibus convulſivis.*

℞. Oleum terebinthin.
lumbric. terreſtr. an. ℥iß.
pingued. human. ℥j.
canis ℥ß. M.
f. l. a. unguent.

§. 7. In *membrorum atrophia* ex *Popio* ſeq. commendat. liniment. *Becker. Med. Microcoſm. L. II. c. 2. p. m. 104.* *in atrophia.*

℞. *Pingued.* microcoſm.
canin.
Oleum junip.
Sulphur. per. c. an. ℥iv. M. pro linimento. Primò autem fricentur membra Sp. aromat. poſtea hoc inungantur. Aliud contra *atrophiam* & *contracturam* habet. *Seb.* Greiſe *in ſua Chirurg. p. m. 57.*

℞. axung. vulp.
tax. an. ℔ß.
Mumiæ ex medull. ℥iiij.
pingued. cat. ſylv.
canis an. ℥ij.
f. l. a. unguent.

Imò ſolâ *axung. canin.* loca dolentia & *contracta* feliciter inunxit *Foreſt. L. X. obſ. 122.*

§. 8. Aliud laudabile unguentum in *vulneribus* & *ulceribus*, *cancro*, *aliisq; cacoethicis malis* feliciter uſurpandum dabit *Mynſicht.* in *Armament. Med. Chym. Sect. XXXV. p. m. 494.* *in putridis & cacoethicis malis.*

℞. Gummi galban. elect.
opoponac.
ammoniac. an. ℥j.

Solut. in acet. Vin. forti cum expreſſion. Col. expreſſ. ab aceto ſeparetur, & ſeparato tandem adde.

axung. human.
canis
cervi
urſi an. ℥ß.

Mixt. inde cucurbitæ ſuper affundendo

Oleum Terebinthin.
bacc. laur. an. ℥ß.
CC. ℥ij.
Sulphuris mediante Olei Jugland.præpar.
Antimon. dulc. ex pulv. emetico per retort. de- (stillat.
Vitroli per laminas ferri edulcorat.
Plumbi an. ℥j.

Iterum misce: postea ad ☉m, vel alio loco calido diger per aliquot dies, & quotidie cum spatul. lign. agitent. & sic pretiosissimum unguentum habebis; quô Paracels. tàm recentia vulnera, quàm inveterata ulcera intra paucos dies consolidavit. Vulnera etiam desperata, lentigines, lupum, cancrum, & podagram curat. Omnibus amputatis & conquassatis muscu'is membrisq; medetur. Leucophlegmaticâ capitis laborantibus, abrasis prius capillis, & postmodum loco affecto impositum, benè facit. Herniosis item & antiquâ plagâ in inguinibus affectis præstat auxilium. Verbo: *Virtus ejus satis laudari nequit.* Immittatur cum pluma nigræ gallinæ, vel cum stuppis, superimpositô empl. stiticô vel diasulphur.

contra Veneficia

§.9. Sequens unguentum contra *veneficia* ex *Carrichtero* valdè commendat *Henr. ab Heer in obs. oppidò rar. n. 8. p. m. 127. seqq.*

℞. *adip. canis bene liquat.* & *mundat.* ℥iv.
ursi ℥viij.
capon. ℥xxiv.

tres truncos visci colurni adhuc virent. frustatim sect. & tusos, dum humescunt, contund. autem simul lignum, fol. & baccas. M. omnia in phiola, quam Soli IX. septiman. cùm exposueris, virentem extrahes balsamum, quô veneficiatorum corpora, loca maximè dolentia; & juncturas inungendo certô experimentô curabis.

Oleum ex adipe canis.

§. 10. Modùm conficiendi *Oleum ex adip. canin.* in curatione vulnerum præstantissimum docet *Digby P. II. Medic. experim. p. m. 156.*

pingued. can. ad tumores Venereos.

℞. *can. pinguem*, abjectisque visceribus & perforatô dorsô: imple sem. lin. & fœn. gr. rad. alth. an. q. s. pon. in furn. & collige pingued.

Quam ad *dolores* & *tumores Venereos* commendat *Crato L. de morb. gallic. c. fin.*

empl. nervinum.

§. 11. Eximium *empl. nervinum*, adip. *canin.* nobilitatum, communicat *Zwelfer. in append. ad pharm. reg. p. m. 189.*

℞. Tere-

℞. Terebinth. clar. odorat. ℥vj. in qua liquefac
Gummi Carannæ puriſſim. ℥j.
pulv. gummi tacamahac. ℥ij.
elemi
anim. Sagapen. an. ℥iß.
Maſtich. elect. ℥ij.

His liquatis add. ſeqq. commiſta & liquefacta ſimul jam tùm in alia patella, ſc.

Cer. flav. odorat. nov. ℥viij.
axung. human. & *canis recent.* an. ℥j.

Et dum adhuc liquata in diplomate hærent, ſuper injiciantur ſeqq. ſubtiliſſimè inciſ. & contuſa, nimirum

Gemmar. popul. arbor. recent. ℥iv.
Summit. abiet. vel laric. (fehrene Gipfel) ℥ij.
Junip. recent. ℥iß.
Herb. recent. calaminth. mont.
chamæpyt.
majoran. an. ℥iß.
roriſmarin.
ſalv. hort. an. ℥iij.
Pulv. croci Auſtriac. ℥iß.
diluti ad form. pullis c. pauxill. vini alb. in quo
Lumbric. terreſtr. ℥ij. ebullierunt,
Pulv. bacc. laur.
oliban. & myrrh. an. ℥iiß.
& in fine, cum qs. refrixerint, immiſceantur
balſam. Indic. de Peru ℥j.
Oleum ſtill. ſalv.
majoran. an. ℥iß.

M. exactè, ut f. s. a. empl. nervos & debilitata membra egregiè roborans.

§. 12. In *hernia* pro ſenioribus tale extat empl. apud *Cl. Becker. in Med. Microcoſm. L. II. c. 2. p. m. 105.* *in hernia.*

℞. Gummi ammoniac. tragac. ſangv. dracon.
ſucc. hypociſt.
acaciæ an. ℥ß.
aloes ſuccot. ℥ij.
thur. maſtich. ichtioc. ſarcocoll. an. ℥ij.

 Pulve-

Pulveris. infund. in s. q. acet. fortiss. stent per biduum in loco calente, ut dissolvantur, exprim. fortiter per linteum. Deinde

℞. *Pingued.* human. ℥j. Medull. cervin.
urſi Oleum lumbr. terreſtr.
taxi laurin. an. ℥ß.
lepor.
canis,

Sevi hircin. cer. virgin. Terebinth. lot. an. ℥ij.
Picis navalis ℥j. colophon. ℥ß.
Liquefiant omnia lentô igne, M. cum suprà dictis,
Demum inspergantur seqq. subtilissimè pulverisata.

Eboris usti ℥j. lap. hæmatit. ℥ß.
bol. armen. ℥ij. minij officin. ℥j.
rad. aristol. rot. cortic. granat.
gallar. balaust. an. ℥j.

Coq. ad cerati crassitiem spatulâ semper agitando, & manibus Oleo humectatis. F. Magdaleon S. groß Bruch-Pflaster für alte Leute.

plures. adi-pis canin. effectus. §. 13. Refert ex *Alberto Aldrovand. Lib. III. de quadrup. c. 1. p. m. 535.* *pinguedinem nigri canis*, cum Oleum sambuc. mixt. & in lampade habente ellychnium è *pilis caudæ caninæ* in mediis ædibus accensam, homines circumstantes fœdâ formâ efficere. Fissuris mammarum inuncta mire prodest.

alii. §. 14. Unguentum sagarum pro solenni transvectione ad earum sabbatha plerumque fit ex *adipe* felis, *canis* &c. Commendatur etiam *pingued. canin.* contrà *scabiem* ejus. *Phæmo.* in κυνοσόφ. *c. XXXII. p. m. 12. Pinguedo de matrice canis* sumta, & cum pane *cani* data, facit ut alii eum sequantur. Eâdem *pinguedine* calceamenta inuncta *canes* sequentes allicit, si credis *Wecker. L. VI. de secret. c. 9. p. m. 231.* Quî verò *pinguedo canis* in salvolatile sublimeretur, docet *David van der Beck Experim. circ. rer. nat. princ. p. m. 15.* Plura de hac *pinguedine* vid. sîs apud *Burnett. in thes. pract. Lib. I. S. 40. subsect. 6. & 11. Tilemann. de mat. medic. p. 156. & Macas. l. c.* passim.

CAP. XI.

CAPUT XI.

De carne canina.

§. 1.

DE usu *carnis caninæ* in cibis suprà *S. II. Membr. 2. P. 2. c. 5.* bene multa diximus, ad quæ lectorem remitto. Add. sîs *Jonston. H. N. de quadrup. L. III. p. m. 180. A. Jam.* de usu Medico. Equidem *cachexiam* è mala victûs ratione in *hydropem* abeuntem non semel percuratam fuisse à *carne canina*, sincerè mihi retulit Excell. D. *Ludovici*, *Archiater Saxô-Gothan. Amicus honoratissimus.* *caro canis in hydrope.*

§. 2. Et haud ita diu *Isnaci* in Thuringia vivere desiit fæmina, superioribus annis, ob annonæ summam caritatem, in *cachexiam* lapsa, *assatâ canis carne* feliciter restituta. Simile exemplum notavimus in *Borea.* *& cachexia*

§. 3. Milites superiori bellô intestinô extremâ fame ad *Bernburgum* vexati, postquam equos tantùm non omnes devorâssent, ab *anasarca* & *œdemate pedum* cum mulieribus comestâ *caninâ* liberati sunt, uti plures laudatissimo amico, in *Electorali* ad *Albim Acad.* tunc degenti, candidè retulerunt. *& œdemate pedum.*

§. 4. Vulgo non invidebimus hæc fercula, sub spe sanitatis, usurpanda, licèt elegantiora Ars nostra languentibus spondeat remedia. Si verò dira fames alia suaserit, veluti *Parisiensib. apud Thuan. hist. L. XCIX. p. m. 966. Zvvinger. Th. V. H. T. I. p. m. 264.* omninò ferendum est. Tunc enim longè deteriora apponit necessitas, qualia exempla consignârunt *Sax. Grammat. L. I. p. m. 15. Hamelmann. Chron. Oldenburg. P. I. c. 18. p. m. 59. Th. Europ. T. III. p. 1026. Val. Max. L. VII. c. 6. Nic. Tulp. L. I. 43. Petr. Petrej. hist. Muscovitic. P. 2. p. m. 228.* Imò ipse Cous *L. de superfœt.* mulierem, quæ concipere appetit, *catellos elixos* esse vult.

CAPUT XII.

De ossibus canis.

§. 1.

OSsa canis ad *philtra* valere, ait *Chabot. in Horat. epod. 5. & Bond. in eund. loc.* Sed quis *philtris* naturaliter conciliabit amorem? Vid. sîs *Sennert. L. I. prax. P. 2 c. 10. p. m. 358. & L. II. Inst. Med. P. III. S. 2. c. 4. p. m. 422. Mercurial. apud Craton. L. II. epist. p. m. 262. Freitag. noct. med.* *ossa canis ad philtra?*

med. c. 74. p. m. 322. Mœb. Inst. Med. L. II. P. 2. c. XI. p. m. 251. Rod. à Castro L. IV. Med. Polit. c. 2. J. Matth. qu. 32. Riolan. L. II. de abdit. c. 19. Elwert. in disp. inaugur.

Ossa canis in hydrope. §. 2. Circumforaneus verò *sicca canum ossa* in vino hydropicis propinabat, nec sine successû, ut fide digni retulêre. Equidem *Formius*, Chirurg. *Monspeliens.* in observat. *Riverio* communicat. num. 5. vidit mulierem paupercul am & *hydropicam*, cui vetula suaserat, ut *cujuslibet animalis ossa* sub dio *exsiccata* sumeret ad ℥j. per integrum mensem cum vin. alb. succo petroselin. infst. & convaluit.

Succus petroselin. extr. §. 3. Succus ita extrahitur. ℞. fol. petroselin. Mj. involv. linteo, coq. sub cinerib. calid. deinde contund. in mort. sensim affund. s. q. vin. alb. expr. succ. & vinum ad cyathi quantit. inque eo ossa pulverisat. dissolv. Sum. mane per mens. Ex *ossibus caninis* & cinerib. Chymici & Metallurgi *catellos suos* faciunt, fortissimum ignem sustinentes.

Catelli Metallurgici.

wo der Hund begraben liege? §. 4. *Norimbergæ* in curia, ubi aditus patet ex Senaculo ad atrium hypocausti Rerum provincialium, *officulum* quoddam, ut ajunt, *caninum*, catenulâ alligatum, intra lapidum fissuras ex alto propendet, cum ipsissima *canis* figura, lapidis exteriori faciei spithamæ longitudine insculpta, à plebejis antiquissimis curiæ characteristicis signis annumeratum, hac addita explicatione vana: Hier liege der Hund begraben. Ex communicatione *Hermetis* nostri.

CAPUT XIII.

De Lacte canino.

§. 1.

Lac priscis gratum. GRatissimum priscis *lac*, quod de *Suevis Cæsar L. IV. de bell. Gallic. de Britannis L. V. de Germanis L. VI.* unà cùm *Tacit. de vet. German. c. 23. de Scythis Justin. L. II. c. 2. de Nomadibus Solin. c. 33.* de aliis alii narrant. *Vid. Schock. tr. de butyro c. 4.* *Helmontius* tamen *tr. de infant. nutrit. ad vit. long. p. m. 622.* omnem *lactis usum* in ipsa infantia aversatur. Ut alimentum ordinarium ad vivendum quidem permittit, non autem ut vitæ longæ inserviat. Fateor: posset infans tenui & delicato quovis liquore ali *sine lacte*, consentiente *Courvæo de nutrit. fœt. in uter. P. I. c. 3. p. m. 6.* nec ineptæ sunt *Helmontii* rationes, legi tamen meretur judiciosa dissert. Curiosi *Garmanni de nutrit. infant. Lips. habit. an. 1667.*

rejicitur.

error Nierenberg. §. 2. Nunquàm verò subscribimus *Nierenberg. L. VII. c. 22.* dicenti: *lac caninum infantibus magnum esse tutamen, tùm maximè, si ab infante canis*

ipsa

ipsa fugatur. *Cynamulgos* quidem, Indiæ populos, (de quibus *S. I. c. 1. § 4.*) *canes* mulgere & lacte eorum vesci, ex *Gesner. refert Mœbius L. IV. Inst. Med. P. 2, c. 4. p. m. 491.* at hoc quid ad nos? Quid *lac* valeat in formandis moribus ex historia *Justin. L. XLIV. c. 4.* discere poteris. Conf. *Borell. C. II. obs. 20.* *cynamulgi.*

§. 3. An verò *Æsculapius lacte canino* nutritus sit, dubium est, licèt id asserant *Nat. Com. L. IV. Mythol. c. 11. Zuving. Th. V. H. T. IV. p. m. 3666. Aldrov. L. III. de quadrup. c. 1. p. m. 525.* Tradunt enim, *Phlegiam*, Regem Lapitharum in Thessalia, Coronidis, quæ mater *Æsculapii*, Patrem, Peloponnesum ingressum, filiam gravidam ex Apolline, quòd tamen is non senserat, secum adduxisse: cùmque in *Epidauri* montem pervenisset, illam in finibus ejusdem puerum enixam, quem avus proposuit in monte, qui ab eventu postea *Titthias* i. e. *papilla* vocabatur. Ibi enim *capra* lac infanti præbuisse, & sic papillis *capræ* infans nutritus esse dicitur. Capram hanc *canis* à grege, cujus custos erat, discedens observabat, eique se comitem jungebat, hinc rumor: ipsum *lacte caninô* esse nutritum. *Pausan. in Corinthiac. L. II. Tarquit. de Vir. illustrib.* Sed cui bono *lac caninum* in Arte saluberrima? *an Æsculapius lacte caninô nutritus?*

§. 4. Mulier *difficilè pariens*, aut in utero *fœtum mortuum* retinens, si de *lacte catulæ* modico mellis & vini æqualiter sumat, facilè sentiet partum *Boosch. L. II. c. 30. p. m. 255.* Empiricus, notante Amico meo *Achille*, in *δυςοκίᾳ* summo cum successu exhibuit cum *aq. puleg. pulv. ex lacte canin. coagulat. & in charta in loco calid. siccat. cum croc. orient. & cinam. momento.* Hunc pulverem pro summo arcano venditabat, eumque, ut dixi, felicissimè parturientibus propinabat. Cùm *canis* sit animal facilè pariens, atque unô partû plures *catulos* sine magnâ difficultate enitatur, probabile est, ipsius lacti vim aliquam fœtum pellendi inesse. Consentit *Dioscor. Nierenberg. Lib. VII. H. N. cap. 63. p. m. 127. B.* qui lac *primi partûs canis* capillorum ortum amputare scribit. Commendatur quoque contrà *dolorem* & *gravitatem aurium*, *nigredinem* & *scabritiem linguæ* tepidum, *Boosch. l. a. Joël. L. II. Prax. S. VII. c. 7. p. m. 256.* contrà *albuginem* & *inflammationem oculorum*. Hinc *Q. Seren. Sammonic.* *Lac canis in δυςοκίᾳ.* *contra luxuriem pilorum. dolor. aurium. scabritiem linguæ. inflammationem oculor.*

Si genus est morbi, miserum quod lumen adurit,
hic calor infusô mitescit lacte caninô.

CAP. XIV.

CAPUT. XIV.

De ſanguine canis.

§. 1.

ſanguis canis contrà toxica.

SAnguinem *caninum* cum ſucceſſu bibi ajunt contrà *morſum rabioſæ beſtiæ* ac toxicum. *Plin. Lib. XXIV. cap. 4. Wecker. ſynt. utr. Medicin. Lib. I. Part. III p.m. 232.* Ego ut omnem beſtiarum, ita *canini* ſanguinis eſum uſumque omninò averſor. Damnat eundem Deus, *Gen.* IX. 4. *Lev.* III. 17. XVII. 10. XIX. 26. *Deut.* XII. 16. *Conf. differt. Bartholin. de ſanguin. vetit*, & vid. sîs hiſt. *de felis* ſanguine improvidè hauſto valdè memorabiles apud *Schenck. Lib. VII. obſ. 79.* & *Salmuth. C. I. obſ. 47.* Certè κυανθρωπίαν phantaſticam ex *ſanguine canino*, inprimis arterioſo, calidè hauſto oriri, certum eſt. Pulchra *Sennerti ratio L. II. Inſt. Med. P. 3. S. 2. c. 4. p. 424.*

ſanguis hominis in curatione epileptica damnatur.

§. 2. Quorſum igitur *ſanguinis hominis* in curanda *epilepſia?* quòd *diaboli cum inventum* (ut *Jonſtan. Thaum. nat. Cl. X. cap. 3. a. 3.* prudenter vocat,) toto animô execramur cum *Sennert. Lib. I. pr. P. 2. c. 31. qu. 15. Tulp. Lib. IV. obſ. 4. Libav. diſp. de lachrym. cruent'* cumque aliis Chriſtianis Medicis, (Vid. *Bonett. Lib. I. Medicin. Septentr. S. XIV. c. 33.*) quicquid etiam in contrarium adducant ſanguiſugæ. Quid autem de *ſanguine canino in Chirurgia transfuſoria* cenſendum? verbo: eſt res nullius pretii.

ſanguis caninus, in peſte.

§. 3. ℞. *ſanguin. canis.*

hirci, cum grumis nigri panis,

add. pauxill. acet. & ſacchar. coq. & cum pulv. ſcord. rad. tormentill. alth. ſymphit. maj. & melle q. s. ſine cera in lene empl. ſubige, utere contra peſtem. *Jacob. Weizius, Archiat. Gothan. Amicus Curios. in ſua de peſte meditat. c. fin.* Quas præſtigias Diabolus in cœnobio quodam, *ſanguine caninô*, pro ipſius Redemptoris ſanguine adorato, callidè exercuerit, cum publica fama teſtabitur *Deuſing. in faſcic. differt. ſelect. p.m. 127.*

hiſtoria.

CAPUT. XV.
De Urina canis.

§. I.

Bonus lucri odor ex re qualibet, ait apud *Sveton*, *Vespasianus* Imperator. *Canes* enim ante regimen *Anastasii* quoq; erant *tributarii*. *Zeiler*. C. III. epist. p. 357. Nos equidem cum lotio-Physicis (quos Freitag. *Noct. Med. c. 14. p. m. 59. Lang. L. II. epist. 23. Fuchs. L. IV. Inst. Med. S. III. c. 1. Forest. L. de incert. urin. judicio* justè castigant,) nunquam ex urina captavimus lucellum. Ridiculum enim & insulsum plane est ex lotii intuitu de morborum indole aut ægrotantium statu & conditione, haruspicum more, quicquam certi ac solidi velle divinare. Exosculor itaque prudentissimum *Londinensium* Medicorum decretum à *Primeros. L. II. de error. vulg. c. 5.* consignatum, omnesq; istos speculatores urinæ procul ire jubeo. Similes omninò sunt *morioni isti Aquisgranensi* apud *Freitag. l. c. p. m. 59.* *lotio-Physici castigantur.*

§. 2. Interea pretium suum ponimus *urinæ*, Vilissimo enim huic latici vitam & salutem non uno nomine debemus. *Vid. Beckeri Med. Microcosm. c. 9. Mizald. C. I. §. 12.* memorab. & alios. Auribus instillata *gravi auditui* subvenit, teste *Verzascha C. I. obs. med. 91.* Ad *dentium corrosionem* & *cariem* quidam commendant hoc: *canis in gravi auditu,*

℞. *Urin. catuli*, thuris, dentis canin. an. q. s. Redig. in pulv. M. cum urin. & impon. denti eximendo. *Sennert. L. II. Prax. P. I. c. 10. p. m. 27.* *ad dentium corrosionem*

Urina canis pastoralis feminæ acrochordones seu *verrucas* solô illitû, (at sœpe iteratô, tollit certissimè, quod euporiston minimè temnendum Er. *et verrucas,* fordiæ in nobili aliqua Virgine probatum, teste *Achille nostro Curioso*. Commendatur etiam ad *ulcera capitis manantia* & *furfures*, *nomas genitalium* cohibet, *phocasq;* abstergit. *Wecker. Syntagm. Utr. Medic. L. I. P. III. p. m. 234.* *et ulcera capitis,* Additô *nitrô lepram & pruriginem* tollere, ait ex Dioscorid. *Nierenb. L. VII. H. N. c. 63.* *et pruriginem.*

§. 3. At nugæ, quas *Plin. L. XXIX. c. 5.* vendit inquiens: *si quis in canis urinam suam egesserit, eum torporem in lumbis sentire.* Plura vid. sis apud *J. David. Ruland. in Pharmacop. Stercorar. & Urinaria.* *Somnium Plinii,*

§. 4. Singulare & omninò curiosum est, quod *Spielenberg.* de Comitissa Hungarica, summâ *catellorum* fautrice & nutrice, nimirum quæ, post diuturnam dysuriam, quotidie animadvertit cum urina sua veros,

& examine vario probatos, pilos longitudine medii digiti exire, colore inter se distinctos, albos nempe flavos & ruffos, adeoque eos omninò referentes, quibus aliquot ejus *caniculi* versicolores amicti erant. A qua trichiasi quidem liberata, sed, cùm *canes* non dimitteret, locô pilorum multos quotidiè flocculos perquàm subtiles, quantitate seminis milii, nubeculæ distinctæ vicem præstantes, prædicto vero ipsorum colore æquè inter se variegatos, minxit. *Excell. D. D. Bonet. L. III. Med. Septentr. S. 29. c. 6.*

CAPUT XVI.

De stercore canis.

§. 1.

Natura benignitas.

ADeò benigna & æqua est Natura, ut etiam abjectissimas sordes ad magnos servet usus. Nos tamen orientem adoramus Solem, &, nisi ab extremis Indis cuncta sint petita, nostræ sordent dementiæ. At quousq; deliramus? domi est, quod quærimus. In nostris sylvis, agris, pratis, hortis, stabulis parturit benevola Natura, quicquid ad tuendam & restaurandam flagitamus sanitatē. Nec cogites velim Lector,

- - - - - - *quòd stercore fœda canino*
atria displiceant oculis venientis amici. Juven. Sat. 14.

ulus stercoris anserini.

§. 2. Næ obstructum *hepar* lienemq; ex voto recludit *stercus anserinum* ob pastum *rad. gramin.* & insignem dissolvendi vim, quæ in isto stercore propter caloris excessum, deprehenditur. *Petraus Nosolog. dissert. harmon. XXXIII. T. II. p. m. 192. Pavoninum* inveteratam curat *vertiginem*, *Hartmann. Prax. Chym. c. 18. §. 2.* In *epilepsia* quoq; mirè efficax. *Borell. C. III. obs. 15.* præsertim *album pavoninis excrementis* derasum, & in decocto *millefolii* propinatum, Herculeum morbum, ab *immoderata Venere* ortum, validè domat, exemplô Illustris Neogami apud *Henr. ab Heer obs. oppid. rar. n. 18. p. m. 232. Bubulum* M. Maj. collectum miram præbet aquam contra *calculum*, *F. Hofmann. Lib. I. M. M. c. 12. p. 190. hydropicis* & ad curanda *ulcera cancrosa* eandem commendat *Quercet. Med. Spagyr. c. 6. p. m. 134.* De stercoris *suilli* vi *antifebrili* lepidam narrat historiam D. *Cummen. ann. III. Eph. Cur. Germ. obs. 120.* de summa ejus potentia in sistenda *hæmorrhagia Müller in Myster. Med. Chym. p. 73.* Rusticus Antverpianus in myropolium aliquando divertens *animi deliquium* patiebatur, cum vitæ periculo, sed *fimô equinô* naribus admodô servatus est. *Lemn. L. II. O. N. c. 2. Conf. Salmut.*

pavonini,
bubuli
suilli.
equini.

mut. C. *III. obs.* 71. *& Mizald.* C. *I. Memorab. h.* 42. *Asininium* in *ictero* sanandà efficacissimum, *Kircher. de Magnet. L. III. P. VII. c. 6. p. m.* 720. & sistenda *hemorrhagia*, *Schonborn. Manual. Med. pract. p. m.* 219. *Cervinum* secretum est ad *hydropem*, *Plin. L. XXVIII. c.* 17. *Conf. Matthiol. in Dioscor. L. II. c.* 73. *p.* 309. *seqq.* *Lupinum in colico dolore* miraculi instar. *Zacut. Lusit. L. II. M. P. H.* 96. Plura congessit *Castor noster* II. D. *Albrecht. Phys. Hildesiens. in Dec. II. Miscell. Cur. Germ. ann. I. obs.* 81. *Poterius in Pharmac. Spagir. p. m.* 66. *J. Dav. Ruland. in pharmac. stercorar. Achilles* noster de *card. bened. p. m.* 114. *& Dryander in Manud. ad mat. med. p. m.* 183. De *humani* stercoris usu in re medica latè *Becker. L. I. Med. Microcosm. c.* 10. *p. m.* 62. *seqq.* præsertim in *cancro ulcerato*, *Hippocrat. noster*, *D. Giseler*, *Phys. Brunsvic. Amicus olim optimus*, *ann. II. Eph. Cur. German. obs.* 148. *in peste*, *River. observ. communic.* 18. *& aliis venenis. Zac. Lusitan. L. III. obs.* 89. Nos de stercore *canino*. *asinini.* *cervini.* *lupini.* *humani.*

§. 3. Pharmacopœi *album græcum* vocant, ad differentiam *nigri*, quod est muscerda. Risum movent cordato *Hoffmanno in Paralip. Offic. c.* 41. *p.* 661. nominant etiam *flores Melampi*, at nos simpliciter *stercus*, idque in *angina pituitosa* jure prædicamus. Imò vix est præstantius pharmacum vel in *angina*, vel in *magna tonsillarum inflammatione*, aut *iis*, quibus ex *glandularum affectionibus suffocationis periculum* imminet. Accipe igitur, resicca, tritumq; modicè cribra & serva ad usum, melle dilutum, idq; parti affectæ illitum, *Zac. Lusitan. M. P. H. L. I. obs.* 82. *Epiphan. Ferdinand. in obs. p.* 345. Nobilis quidam *diuturnâ gutturis inflammatione* laborans, à nemine, etiam *selectissimis remediis*, restitui poterat, tandem à *Scholiast. Forest. L. XV. obs.* 10. dato eclegmate ex *stercor. canin.* sacch. penid. & syr. viol. ac diamor. pulv. ireos ℈ß. injectô, ad refrenandum odorem, ex voto convaluit. Ipsemet ego in molesta hac inflammatione, quæ ἀφωνίαν ex potu subsequebatur (*vid. ann. III. Miscell. Cur. Germ. obs.* 60.) sordidi hujus excrementi virtutem sensi eximiam. Rectè igitur *Mynsicht. in Armament. Med. Chym. Sect. XXXVII. p. m.* 520. cataplasmati suo contrà *anginam* immiscuit, ut & *Plater. L. II. observ. p. m.* 385. *cum Sennert. L. II. prax. P. I. c.* 24. *p.* 116. *Grûling. Med. Pr. L. II. P. I. c. 1. p.* 155. gargarismus in hac affectu sequens. *canini.* *usus ejus in angina.*

℞. Lact. Vaccin. recens mulcti ℥xii.
alb. græc. præp. ʒiij.
virid. æris ʒß,
Mell. ros. colat. ℥ij. f. gargarism.

Etiam in tussi pituitosa insigniter prodest, uti experientia me docuit. *in tussi pituitosa.*

§. 4. Per clysterem infusum *colicos dolores* compescit. *Smet. Lib. II. Miscell. Med. c.* 45. *p. m.* 113. *Sennert. Lib. III. Med. Pr. P. II. S. 2. c.* 2. *p.* 276. talem præscribit. *in colica.*

℞. Rad. alth. ℥ß.
H. parietar. mercurial. viol. fl. chamom. an. Mj.
Sem. lini fœn. gr. an. ʒij.
caric. pingu. n. iij. Coq. l. a. Col. ℞. ℥x.
admisc. elect. diacathol. ℥j.
hier. f. ʒij.
Mell. ros. sol. ℥ij.
Oleum viol. ℥iij.
stercor. canin. alb. ʒij. M. f. clyst.

ulceribus malignis &c in ozænâ & ulceribus narium. §. 5. Medetur etiam *malignis ulceribus* (inspersum) *apostemata* rumpit, *exulcerationes* abstergit, durosq; *tumores* emollit. *Cl. Sennert. L. I. Prax. P. III. Sect. 4. c. 1.* efficacem commendat aquam, quæ non solùm in *ozænis*, sed omnibus *narium* ac *oris fœtidis ulceribus* maximè utilis:

℞. Mell. rosacei ℥ij. Sulphur. vivi, alum. crud. an. ℥j. *alb. græci*, Summit. sabin. an. ℥ß. spongiar. sambuc. ℥j. fol. hyperic. rut. rorismar. plantag. salv. pulegii an. Mß. coq. omnia in vin. & aqu. ℔ij. ad consumtionem digiti transversi, sub fin. add.
ærugin. æris ℥j.

& relinqu. donec refrixerint, postea col. S. usui. Cujus tempore in cochleari calefiant, & penicillo aqua madida locus exulceratus illinatur, vel lana mollis, aut linteum eâ madidum, naribus immittatur. Vid. etiam Guil. Fabricius C. II. obs. 23. Lactè caprino haustum (in quo prius ignitì calculi fuerunt extincti, aut ignitum ferrum, quod Græci *στόμωμα* vocant,) *dysenteriam* curat, quin & *periodicas circulares ve febres* depellit, si cochlearis mensura in accessu ex vino præbeatur bibendum, insciô ægrotô. *Matthiol.* quod historiâ recentissimâ sanctè attestari possum. *in Diosc. L. II. c. 72. p. 310. Massar. L. III. Prax. c. 22. p. m. 465. Epilepticis* datur ab *Aldrovando lib. sæpiss. cit. p. 531. & Petræo diss. harmon. VI. p. m. 132. in hæmorrhagia. Idem diss. XII. p. m. 232.*

dysenteria, febribus, epilepsia, hæmorrhagia.

tumore. §. 6. Habeo agnatum (est observatio prænominati *Israël Schmid. ex MS.* ejus.) qui sub brachio olim dextro sensit *tumorem* valde magnum gravissimos excitantem dolores. Conjux ejus propinat albiss. pulv. in aq. card. ben. Crevit tumor jamjam ruptionem minaturus. Parochus istius loci svadet empl. ex cepis contus. addit. Sal. culin. ficu ac *sterc. canin.* Quô impositô brevî post ruptus tumor multum pus evomuit, & in hoc quàmplurimos vermiculos. *Conf. Plater. L. III. obs. p. 656.* Ingreditur etiam potionem vulnerariam decantatissimam *Lipsiæ Schleinitziorum.* *vulneribus.*

quale stercus optimum. §. 7. Non immeritò autem *stercus album* ex *albo cane* (inprimis qui *ossibus* duntaxat vescitur,) *Maj. mense* collectum, vel cùm *canicula* ascendit,

dit, præfertur, quia hujusmodi *canes* melioris sunt constitutionis, & in *alvo* stercore *sal abstergens, discutiens, aperiens, resolvens volatile* continetur, quod in diebus *canicularibus*, cùm *canum* natura exaltatur, penetrantius & subtilius evadit. *Vid. sis latius P. Ægnet. L. III. c. 27. Aetium Tetr. serm. 4. c. 47. Avicenn. I X. 3. c. 11. Dioscor. L. II. c. 73. Matthiol. Comm. in h. l. Plin. L. XXX. c. 8. Gesner. L. I. de quadrup. c. de can. Paschal. L. I. de cur. morb. c. 24.* & alios. Cur autem *stercus canis* per quatuor horti vel agri angulos terræ infossum *erucas, papiliones* & *pulices*, ut vulgò putant, *terrestres*, aliaq; insecta abigat, indagine dignum foret, nisi mihi videretur, hoc non sine superstitione passim ab hortulanis fieri. *An insecta abigat?*

CAPUT XVII.

De vomitu canis.

§. 1.

FAlsò credidit *Plin. L. XI. c. 37. solos canes* inter bruta *vomere*. Frequentiùs vomunt (causam dat *Mercurial. L. VI. V. L. c. 18.*) at non soli. Ægri, aut lumbricis infestati, tritici herbâ devoratâ vomitum sibi cient. *Arist. L. IX. H. A. c. 6.* Et sic homines primò usum *vomitoriorum* & *purgantium* edocuisse, *tradit. Ælian. L. V. c. 46. Canibus*; ait, *herbam Natura ostendit, quâ suis vulneribus medeantur. Idem si lumbricis vexentur, segetem herbescentem depasti eos excernunt. Cum autem alterutrum ventrem exhaurire habent necesse dicuntur herbam quandam comedere, cujus vi partim evomenda partim dejicienda alvo, quicquid in iis redundat, ejiciunt. Unde Ægyptios & Syrmaismum, quò utrumq; ventrem expurgant, didicisse ferunt.* *Plinii error.* *Canes Vomitoria monstrarunt.*

§. 2. Quî autem fiat *vomitus*, cum *Cl. Rudbecio obs. anat. 20.* ita notavimus in *cane* vivo aperto. Primò *Pylorus* se contrahit, mox *systole* totius ventriculi ab orificio inferiori ad superius sequitur; & tandem *Oesophagus* materiam effundit. *Vomitus quî fiat?*

§. 3. Quid vero *vomitus* in Medicina? *Boosch. l. a. & Jonston. L. III. Hist. animal. quadr. tit. 3. c. 1. p. 177.* ventri illitum ad educendam *hydropicorum* aquam commendat. Mendicus mihi nuper narravit, se in *erisypelate* feliciter usurpâsse *canis* sui vomitum, exq; eo laudabile sensisse levamen. An vera dixerit, nescio. *Vomitus canis in hydrope. in erisypelate.*

CAPUT XVIII.

De catellis.

§. 1.

in apoplexia. CОntra *apoplexiam* hoc extat empiricum apud *Francisc. Hildesheim. in spicileg. de morb. capit. p. m. 539.*

℞. *Canem nigrum lactantem*, pulverisatumq; in aq. pulegii propina.

Veteranus Venator de *catello masculo nivei coloris* idem asserit.

in epilepsia. §. 2. In *epilepsia*.

D. Kolbij specificum. ℞. *Catell. recens natum* pro sexûs differentia, (est tamen superstitio) exime *fel*, uno vel altero die ante novilunium, persora officulô seu lignô, impone Acet. destillat. digere in loc. calid. per unum alterumvè diem, abstrahe Acetum destillatum ad remanentiam aquositatis fellis. Dos. gut. iij. vel iiij. in Ignis vel sp. lil. convall. Sunt, qui pulv. *catelli* adhuc *lactantis* præbent cum aqua puleg. *Fr. Hildesheim l. c. p. 669.* Vel da *fel catuli lactantis* strangulati cum liquore convenienti. Ita Ducis *Buckengami* filiolus est sanatus. *Fr. Hoffmann. L. I. M M. c. 19. p. 292. Lac. River. L. I. c. 6. prax. p. m. 33, Hildesheim. Spicileg. VII. p. 609.* Equidem Cl. D. *Ludovici*, *Archiat. Gothan.* Fautorem meum singularem, hoc experimentum plus *vice simplici* destituit, etiam in affectû *consensuali. Forsan*, ait in liter. ad me datis, *aliquando acorem p. n. vellicantem in stomacho pusionum correxit, aut suscitativum saltem fuit. Conf. ejus dissert. l. de pharm. mod. secur. applic. p. m. 515.* Addo binas observ. *Nestoris nostri II.* Amici colendi, in *Medic. Septentrion.* à Celeberr. *Boneto* nuper repetitas *L. 1. Sect. 14. c. 35.* Puellula v11. annorum *XV. paroxysmis epilepticis* An. 1672. correpta, ad quam vocatus statim dedit ipsi aq. suam picarum sœpius expertam, post pulv. epilept. cum ap. Langii, sed frustrà: imò multa, quæ ab aliis pro infallibilibus euporistis habentur, sine omni successu data sunt. Placuit tandẽ efficaciã *fellis canini* experiri, cujus adhuc *calentis gut. v.* cum *aq. epilept. Lang.* puellæ dedit, *paroxysmô statim remittente.* Dosis sœpius reiterata, ægraq; feliciter restituta. Die octavô Mart. ejusd. anni Idem vocatus ad puerum XV. annor. Primò in nares inspiratus pulv. ptarmicus. Secuta sternutatio, sicque morbus solutus. Postea enema injectum, &, ne recidivam pateretur, *fel canis nigri* dedit in aq. sua antapoplect. ter quaterq; reiteratâ dosi ista, *amplius nihil tale passus est.* Venator ille apud *Hildesheim. in spicil. cit. p. 609.* substituit *felem*; at malè. Cujuscunq; verò coloris canis sit, perinde est, nec sexûs habenda est ratio. *Conf. T. III. Act. Med. Hafn. obs. 21.*

§. 3. *Catu-*

§. 3. *Catulus* per dorsum incisus, veluti porcus, abjectis interioribus, relictô tamen corde, hepate & pulmone, & ita capiti impositus, contra *phrenitidem* commendatur à *Vincent. L. XIX. Spec. Nat. c. 17. River. in prax. p. 52.*. *in phrenitide.*

§. 4. *Unguentum catulinum Leonelli Faventini in Med. pract. c. VII. p. m. 63. in paralysi* tale. *in paralysi.*

℞. *Catellos ruffos*, eviscera & elixa in Aq. sufficient. usque ad ex ossation. ita ut in superficie ossa prorsus denudata sint. Collige liquor. cumq; eo inungantur nucha & artus resoluti.

§. 5. *Oleo catellor.* usus est *River. in convulsione C. I. obs. 52.* Ita autem componitur à Medicis *Londinensibus.* *in convulsione.*

℞. Oleum olivar. ℔iiij.
Catell. nuper natos n. ij.
Verm. terrestr. (lumbr.) vin. alb. ablut. ℔j.

Coctis *catellis* ad ossium compaginis dissolutionem, injiciantur vermes, & paulò post exprim. Deinde cum terebinth. cypr. ℥iij. Sp. vin. ℥j. perficiatur oleum s. a. Vid. *Pharmacop. Londin. p. m. 259.* Aliud *ruffi canis* Oleum pete ex *Alex. Pedemont. L. I. de secret. p. m. 38. River. C. I. obs. 52.* linimentum tale.

℞. *Oleum catellor.*
lumbric. terrestr. an. ℥ij.
amygd. dulc. ℥iij. M.

Ipse ego in hoc affectu *catulis* cum herbis nervinis in aq. coct. feliciter usus sum.

§. 6. In *spasmo* Egregium unguentum ex *Pareo* commendat *fabric. Hildan. c. 24. tr. de gangrena*, oleô *catellorum* auctum: secretum prodidit *Birlingius* noster, Amicus & Collega Curiosus, in *append. Adversar. Curios. p. m. 173. A.* quod ipsius verbis recitabimus. *& spasmo.*

Nimm eine fette Ganß/exenterire sie/ und nimm das Fett von den Därmen ab/ hernach nimm 2. kleine junge Hündlein/ exenterire sie auch, rursus à visceribus separando pinguedinem. fülle die Gans damit an/ und nehe sie zu/daß aber das abgeschnittene Fett vom Hunde und Gans erst hinein gethan sey/ abiectis visceribus brate sie/exstillantem pinguedinem excipe acet. rutaceo, in vase sub ansere collocato, inunge locum spasmo tentatum Miraberis. Sisto me testem, utpote quô faustè usus sum in puella paralytica. *Balsam. è catulis* composit. fit ita:

℞. *Catul. integr. in vin. alb.* suffocat. coq. cum herb. nervin. Oleis & resin. in balsam.

Qui

Qui *contracta membra* sanat, *ischiadicos & arthriticos* dolores compescit. *Schröd. L. V. pharm. Med. Chymic. Class. 1. p. 275. A. Bruel. prax. med. p. m. 22. Salom. Alberti, Prof. olim Wittenb. in Praelect. MS. in IX. libr. Rhazae c. X.* commendat hoc balneum.

℞. Catul. vulp. n. 1. ij. aut iij vel *catul. canin.* totidem, & viscerib. exemt. coq. in aq. suff & quart. part. succi aneth. injice hed. terrest. & beton. an. Mj. simul ebulliant, donec caro ab ossib. separetur, f. balneum. Pinguedo supernatans ex decoct. refrigerat. collig. eâq; tota membra perungantur.

in rabie. §. 7. *Catuli recens nati coagulum* ex aq. potum contra hydrophobiam commendat *Hoffmann. Lib. I. M. M. c. 19. p. 292. Andr. Furnerius ex catulis*

in pilorum luxuria. aquam destillat, quam in *cohibendo pilorum augmento* mirificè praedicat.

in tabe. §. 8. Cl. *Dornavij* conjux planè tabidum filium lavit in decocto *trium catulorum*, qui feliciter restitutus est. *T. III. Eph. Cur. Germ. obs. 328.* Similia vidimus exempla.

in cancro. §. 9. Pulv. cancror. in cancro *J. Dominic. Sala* & *Bened. Sylvatic* cum fructu adhibuerunt in *Aqua latrabili Bartoleti* dilutum, & petiis intinctis carcinomati applicatum. Ita autem paratur:

℞. *Catellos adhuc lactant.* pone vivos in B. exque iis destill. Aqua, ad mediam tantùm eorum consumtionem, post extrahe: ebulliant in s. q. virg. aur. adjiciendo superiorem aq. destillat. & tamdiu bulliant, quousq; caro separetur ab ossibus. Tandem omnia simul destill. in MB. & s. ad usum.

Vid. *Sachsii nostri Gammarol. p. m. 803.*

Caput *catelli* unius mensis in clibano siccat. & in pulv. redact. *cancro ulcerato* inspersum eundem curare prodidit empiricus apud *Velsch. C. III. Mi-Ctomimem. obs. 32.*

in dolore intestinorum. & praecordiorum. §. 10. *Catulus* coctus, sed ante nonum diem occisus, & comestus; *intestinorum dolores curat in aeternum*, est hyperbole *Vincent. Lib. XIX. Spec. Nat. c. 17. Lactans catulus* dolentibus *praecordiis* applicatus adfert dolorem. *Id. l. c. Lienem catulorum* nondum videntium *spleneticis* commendat *Bosch. L. II. c. 30. p. m. 254.*

in Urinae incontinentia. §. 11. Saepius puerperis à partu accidit *urinae incontinentia*, quam Cl. *Sennert. L. IV. Prax. P. 2. S. c. 9. p. m. 466.* curat balneô, in quo fol. beton. salv. laur. rorismar. puleg. origan. fl. stoech. arab. cocta sunt; à balneo verò pubem inungi jubet seq. unguento:

℞. *Catellos pingues*, *qui in Oleum lumbric.* lil. alb. & vulpin. ad carnis ab ossibus separationem coquantur, adde

Thuris;

Thuris, ftyr. calamit. benzoes, opopanac. macis an. ℥j.
Olei nuc. mosch. expr. ℥ß. pingued. anserin. Cer. an. q. s.
f. l. a. Unguent.

§. 12. Ex *catellis* quinque vel sex dies natis, calore & spiritu nativo uberrimè adhuc præditis, destillando præstantissima elicitur Aqua, insipida, nec odore vel sapore ingrato imbuta, ad instar aq. font. quæ quantis virtutibus excellat, ex eo liquet, quòd si membris dolore atrocissimô podagrico obsessis pennâ saltim illinatur, vel linteolô in eâ madefactô parti dolenti applicetur, sine ligatura, in instanti ferè præsentissimum percipietur levamen, doloribus evanescentibus. Præterea hæc Aqua internè exhibita in epilepsia, tùm infantum, tùm adultorum, virtutibus non exiguis pollet, mitigando & compescendo furentem archeum. Hinc & plurimis affectibus aliis atrocibus, hystericis præsertim, proficua est, hac tamen lege ne alienis & heterogeneis rebus permista, sed solâ, nullâ re additâ peregrinâ, exhibeatur. Porrò & hoc notatu dignum est, quòd cùm hæc Aqua spiritum vivificum & consequenter summè volatilem contineat, ea ad longum & diuturnum tempus viribus salvis asservari nequeat, utut arctè & studiosè Vitrum, quô asservatur, obturetur, sed ut protinus ac destillata est, (quò citiùs eò meliùs) affectui, seu interno seu externo, adaptetur, necessum est, cùm ultrà duas vel ad summum tres septimanas vires non retineat. Scias autem, mi Lector, *integros vivosque catellos* alembico vitreo immittendos esse, & sic, applicatô capitellô, receptaculôque vitreô præpositô, & juncturis undique luto benè clausis, subitò & derepente in MB. instituatur destillatio, continueturque donec omnis humiditas prolecta sit, quæ studiosè in vitro angusti orificii cerâ & vesicâ optimè clauso servanda est, vel protinus in usum trahenda; quod secretum candidè revelavit *Zwölfer. in append. ad animadvers. pharm. August. p. m. 49.* Sequens unguentum in *arthritide* à *causa frigida* multum prodesse, testatur *Paraeus L. XVII. Chirurg. c. 15.*

in arthritide, affectu hysterico &c.

℞. *Catellor. junior.* rejectis pellib. capitib. pedib. & intestin. n. ij. includ. illos anseri pinguior. & add,
ranar. vivar n. x.
viperar. in frusta concis. sine exuviis n. iiij.
Theriac. Mithridat an. ℥ß.
fol. salv. anth. rut. thym. an. Mß.
bacc. laur. Junip. conquassat. an. ℥ß.
nuc. mosch. zinzib. piper. charyoph. an. contus. ℥j.

unguentum nobile.

Hæc omnia anseri include, & pingued inter assandum destillantem collige, postea que cum s. q. ceræ, terebinth. Venet. & parum Aq. vitæ f. unguent. Aliud vid. in *Medicin. experiment. Digbaana P. II. p. m. 9. edit. Francof.*

in vulnerib. ex machin. bellic. §. 13. Unguentum ad *vulnera ex machinis bellicis contracta* parat *Weckerus in antidot.* ex *duobus catellis* recens natis, ℔iv. Oleum vid. & ℔j. verm. terrestr. Aliud dabit *Barbette P. II. Chir. L. II. c. 9.*

contra veneficia. §. 14. Contra *veneficia* & *incantationes* hoc habet unguent. *Nicol. Casp. Elvvert. in disp. inaugur. de philtris habit. Heydelberg. an. 1673.*

℞. Sulphur, galban, asæ fœtid, aristol, hyperic, rut. an. ℥iij. f. l. a. suffumigium. Tunc

℞. adianthi suo tempore collect. ℥ß.
medull. off. equin. &
catulor. adhuc lactant. an. ℥ß.
sangu. hirci,
talp. ad ℥iij.
butyr. è lact. equin. ℥ß.
visci colurni ℥ij.

Contus. & pulveris. M. ad phialam, quam 9. dies ☉ cùm exposueris, nobilissimum extrahes unguent. *Joh. Agricola* contra *veneficia* hoc commendat emplastrum in *Chirurg. parv. p. 648.*

℞. Rad. filic. maj. ℥j. antirrhin. adiant. aur. an. Mij. (ante Solis ortum collect.) Herb. verben. Mj. bacc. junip. Mij. coq. in s. q. Aquæ herb. adiant. post expr. & fund. in vascul. seu fictil. add. *sangu. catell.* ℥ij. corall. rub. præpart. ℥j. cer. ℔ß. Resin. ex visco coryl. parat. ℥j. terebinth. ℥ij. f. empl.

pro splenetic. §. 15. *Catellorum* nondum videntium *lienem* devoratum *spleneticis* commendat *Galen. L. de Med. facilè parab.* Conf. nos suprà *cap. VI. §. 2.*

Unguent. admirabile neuriticum. §. 16 Communicavit Cl. *Dan. Prottenius*, meus quondam in inclyta Hafniensi Commilito, postea Phys. Helsingorens, *unguentum admirabile*, in doloribus arthritidis tam vagæ, quàm simplicis, luxationibus, ariduris membrorum, spasmo, & quàmplurimis aliis nervoso generi familiaribus morbis præsentaneum, stupendæque virtutis remedium, quod sequens est.

℞. *Can. Junior.* per totam cutem *rubicundi* coloris; hunc duor. mens. vel sex ad minimum septimanarum spatio, ad satietatem ciba

ac sagina

ac ſagina juſculis ex lacte, cui ſimplicia nevritica (eg. *teſtudines*, *concha*, *lumbrici*, *oſſicula pedum animalium* contuſa ; herbæ itidem floresque *rorismar. lavend, ſalv. beton. hyperic.*) fuerunt incocta, paratis. Deinde benè ſaginatum ac eviſceratum imple iterum modò recenſitis ſpeciebus, præſertim verò *lumbricis* tàm terreſtribus, quàm humanis, *limacibusque*, albis pariter ac rubris, quibus inſuper axung. human. atque caſtor. adjungere, ac loco lardi exterioribus ejus partibus limaces lumbricoſque circumcirca intertexere poteris. Atque ſic demum hoc modo præparatum *canem* unà cum pilis lento Carbonum igni admove, ac deſtilla ex inde, pinguedine ſœpius humecta eundem ſuperficialiter, idque tamdiu repete, usque dum liquor iſte ſatis imbutus ſuprà dictarum ſpecierum virtutibus. Tum recipe hujus oleoſæ pinguedinis ℔ij. eique antequam prorſus frigeſcat, infund. axung. human. ac caſtor. deſtillat. an. ℥iij. ol. *lavendul, roriſmar, ſuccin. deſtill.* an. ℥iß. Quod ita præparatum unguent. S. ad uſum. Omnibus aliis è *cane* confectis unguentis palmam præripit. Admirandæ inſuper ac voto plerumque reſpondentis efficaciæ in omni, etiam truculentiſſima, *colica*, tùm exteriori regioni abdominis inunctum, tum ipſimet alvo, mediante clyſtere, intus injectum. Coloris elegantiam augere poteſt *croc. orientalis*. Dum nimirum proportionata quædam illius portio tàm ab initio ſtatim reliquis exenteratus *canis* referciri debet, ſpeciebus intermiſceatur, quàm poſtmodum quoque in nodulo colligata calenti adhuc injiciatur pinguedini. Gratiorem ſvavioremque odorem facillimè conciliabit *moſch. ambr. Oleum roſat* &c. Virtutem ejus exaltat ol. *hyperic. viſcique*, inprimis *colurni*, ſicque in convulſionibus *epilepticis*, & cruciatibus à *veneficio* inductis, ſalutari planè & feliciſſimo eſſe poterit auxilio. Vid. Excell. *D. Bonett. Medicin. Septentrional. Collatit. L. I. Sect. IV. c. 14. p. m. 69. ſeqq.* Conf. §. 5. 6. & 12. hujus capitis.

SECTIO IV.

EST

Physico-Medica.

DE

RABIE,

SEU

ΥΔΡΟΦΟΒΙΑ,

cujus

CAPUT I.

De nomine potissimum: & an priscis fuerit cognita?

§. 1.

Morbi canum tres. MOrbi *canum* tres sunt: *rabies, podagra, angina. Illa cum difficultate sanatur, ista omnino insanabilis, hac ducit ad mortem*, ait *Nicol. Leonicen. de serpent. p.m.307.* Licèt verò *Vegetius* in *Mulo Medic.* ac *Pharmo Philosophus*, seu potiùs *Demetrius Constantinopolitanus*, cognomentô *Pegapomenus L. de cura canum Lips. à Rivino edit. an. 1654.* Summusq; *Aldrovand. lib. sæpiùs citat. p.m. 498. seqq.* de brutorum (*canisq;*) morbis latè egerint, nos tamen de iisdem alibi etiam disputavimus. Hîc de *rabie*.

etymolog. rabiei. §. 2. Gravissimus equidem & abstrusissimus omnium affectus est *ὑδροφοβία*, seu *rabies*, quam non ineptè *miraculum Naturæ* vocavit *Heredia L. I. disp. c. 1.* Non datur enim *majus venenum*, quàm *caninum*. *P. J. Faber L. V. Panch. p. 602.* Dicitur *ὑδροφοβία* ab accidente, quòd eâ affecti *aquam* omnemque liquorem respuant ac horreant. Teutones vocant Wasserscheu. *Rabies* autem dicitur, qs. *rapiens*, *à rapiendo*, quòd rabiosi vehementiori & insolentiori veluti irâ accensi alios, notos & ignotos, *rapiant*, illisq; morsum infligentes malum communicent.

error Galeni. §. 3. *Canina* vocatur, non quod à *canibus* tantùm infligatur, seu quòd soli *canes* rabie corripiantur, uti falsò docuit *Galen. L. VI. de loc. aff. c. 5.* siquidem & cetera bruta in *rabiem* incidunt, quod multis exemplis probat *Arist. L. IIX. H. A. c. 22. Aurelian. L. III. acut. c. 9. Fernel. L. II. de abdit. cap. 14. Bartholin. C. V. hist. 52. Casp. à Reys. Camp. elys. jucund. qq. 61. Schenck. L. VII. obs. 55. & Jacob Caranta Decad. Med. Phys. L. II. c. 1. p. m. 133.*

133. Sed quia *canes* maximè præ aliis animalibus rabidi fiunt, cumq; familiariùs nobiscum vivant, faciliùs hoc malum nobis communicant.

§. 4. Utrum priscis notus fuerit hic affectus, antiqua lis est. *Mercurial. T. III. Consil. 61.* negat; ipse autem *Epicharmus*, discipulus *Pythagoræ*, meminit hujus morbi, teste *Plin. L. XX. c. 9.* & *Dioscorid. L. VIII. c. 2.* describit eundem, additis remediis. Miror, doctos Viros adeò sollicitos esse de lana caprina. Amabò, quid juvat scrutari, an *rabies* seu *scorbutus* veteribus fuerit cognitus? cura me, est unicum ægrotantium votum. Evicit tamen *Hercules* noster è *Strabone in Ephem. Germ. Curios. ann. II. obs. 234.* Arabibus *scorbutum* fuisse notissimum. Quid ampliùs requiris? *an rabies priscis nota?*

CAPUT II.

De scrutinio causæ morbi.

§. 1.

E Tripode autem *Cous L. de Art. t. 30.* ἡ γνώμη ἰητροῦ καὶ ἣν ἀγαθὸς, καὶ ἣν ἀγχίνοος τὰ πολλὰ ξυντελέα τῆς προφάσιος. Rationem dat L. de flatib. c. p. inquiens: εἰ γάρ τις εἰδείη τὴν αἰτίην τοῦ νοσήματος, οἷός τ᾽ ἂν προσφέρειν τὰ ξυμφέροντα τῷ σώματι ἐκ τῶν ἐναντίων ἱστάμενος τῷ νοσήματι. Fas igitur, ut *causam* morbi indagemus sollicitè: hâc erutâ *præcipuum* ac *penè unicum Artis nostræ secretum*, uti *modum medendi* vocat *Guid. Patin. in epist. Bartholian. C. III. p. m. 61.* manifestum erit. *causa morbi benè scrutanda.*

§. 2. Plurimi ad inscitiæ aram, *occultas qualitates*, confugiunt. Nos verò cum *Fracastorio L. de morb. contag. c. 3.* istos, *tanquam nihil dicentes docentesq;* jure odimus, & cum *Excell. Paulli L. de febr. malign. §. 21. occultos morbos* catè explodimus, licèt *Galen. II. Simplic. Penelopen*, Doctorem suum, castiget, quòd hujus affectûs (rabei) rationem è causis manifestis reddere conetur. Sit itaque omnibus sua *reverentia*, & *decus*, & *laus*, laborum proemium, quod cum *Scalig. S. III. exerc. 160.* & *relinquimus* libenter, & *concedimus* cumulatè, & *deferimus* liberaliter. Interim nulla magna nomina reformidabimus veritatem, veritatis gratiâ indagaturi. Hæc enim divinum illud *fermentum* est, quod in philosophi animo ita turgere debet, ut capi nequeat: ad hujus præsidium & conservationem etiam *propriam delebimus sententiam*, monente *Stagirita I. Eth. 7.* *occultæ qualitates explodunt.* *Veritas mea norma.*

§. 3. Verè & acutè *Kircher. errantium Medicorum Hermes*, qui mihi totus hæret in medullis, *L. de Peste S. I. c. 8. p. m. 94.* *Mirantur*, ait, *Medici in exoticis morborum quorundam constitutionibus effectus penè prodigiosos, & p. n. ordinem evenientes; tentantur omnia, pharmacopolia ferè suis evacuan-* *aureus aphorismus.*

 tur

tur medicamentis, nullâ tamen spe salutis promovendæ relictâ. Qui si latentis inimici molimina ritè dignoscerent, forsan in optatum tandem sanitatis portum per appropriata medicamenta infirmum constituerent. Rectè etiam *Borell. C. I obs. 89. Plerunq;*, dicit, *morbos, quorum causas è longinquo petebant Medici*, vermibus *multis ejectis, curatos vidi*. Symbolum suum addit *Excell. D. Christian. Lang. in præfat. sup. Kirch. tr. de peste. Omnes*, inquiens, *singulosq; morbos, qui à præstabili putredine & suspecta humorum vitiosorum fermentatione scaturginem suam adipiscuntur, juxta susceptæ analogiæ amussim esse animatam, seu undiq; verminosam progeniem, intrepide statuimus, minimè nos fallente prospera tunc curationis successu, si dederimus, quæ vermibus specificè sunt infesta, & quæ robustam præcipitandi vim habent.* Sunt enim revera, (judiciô Cl. *Ramsey, in considerat phys. de vermib.*) *malum epidemium, quod magis interimit, quàm ulla pestis.* Profectò, inquit *Phil. Marci* apud *Bonet. L. III. Med. Sept. S. XVI. c. 4. sæpenumero in morbis intricatissimis τὸ θεῖον hariolamur: at si rem apertioribus oculis pensitamus, vermes sunt atq; lumbrici. Adeò peritissimos etiam deludere novit fœdum hoc atq; ignobile animalium genus. Signa enim eorum nonnunquam adeò obscura & symptomata adeò multa, ut doctissimos aliquando Medicos fallant. Forest. L. XXI. obs. 28. Schol. θεῖον* itaq; Hippocr. non tàm mihi Sulphur. est, judiciô *Kircheri de pest. S. III. c. 7. quàm colluvies animata.*

CAPUT III.

De Vermibus ubiq; in Macrocosmo.

§. 1.

Vermes ubique. INtuemini mecum, queîs *oculi sunt in capite, Eccles. II. 14.* universum hoc, quod mundum dicimus, & miramini innumera *vermium* agmina, vel tamen *seminia*, aut *excrementa* eorum *seminio* impraegnata, *in aqua.* inevitabiliter in nos transplantanda. *Aqua* ægris pariter ac sanis ad vitam maximè necessaria, *Gal. L. I. Simpl. c. 4.* unde pro *omni alimento* ponitur, *Neh.* IV. 23. ejusq; penuria pro *maxima pœna. Amos* IV. 6. 8. Quàm fœdè autem scatet *vermibus*. Cl. *Paul* Brand unica in aquæ guttula innumerum vermiculorum oberrantium numerum vidit. *Bonet.* *in & sub terra.* *L. III. Med. Septentr. S. X. c. 18.* Quot reptant in & sub *terra?* hi, vel eorum *semina* ac *excrementa*, cum succo nutritio à plantis attracta, ad animalia, & demum ad nos, jure qs. perpetuô, deveniunt. Omnia excellenter putrida *verminosa:*

: : : : *hæc dilapsa liquescunt,*
afflatúq; nocent, & agunt contagia latè. *Ovid. VI. Met. f. 25.*

Quot atomi verminosæ in *aëre?* notante etiam Incomparabili *Harvéo* *in aëre.* *Exercit. de gen. anim. 41. p. m. 149.* Hæ per Inspirationem, alilsvé modis, attractæ sunt reverà antiquus iste *Python*, quo de *Ovid. L. I. Met. f. 8.* Sanè athmosphæra, seu aer, effluviis sæpè putridis & *verminosis*, sub forma rubiginis, interdum, segetes & fructus horarios corrumpentis, arborumq; foliis arefactis auripigmenti adinstar, adhærentis, scatet, variaq; in sinu suo occultat seminia morbifica facilimè in nos trahenda. Ferunt, in *Quitensi* provincia, cœlô serenô, nonnunquam in ipso *aëre* *hist. singularis.* quosdam excludi *vermes*, qui in terram delapsi in *angues* mutantur *bicaudatos*, eâ qualitate imbutos, ut, quemcunq; momorderint, eum statim, resolutis sanguinis ostiis, non tantùm ex omnibus Naturæ orificiis, sed & per ipsos poros, cruorem profundere usq; ad ultimum hominis exitium cogant, *nullô adhuc* contra tam immane malum *inventô remediô. Kircher. de Peste S. III. c. 3. p. m. 307.* In *Islandia* pluit interdum *lumbricis*, notante *Wormio* apud *Bartholin. L. de luc. brutor. c. 15. p. m.* *pluvia lumbricorum.* *229.* Vin' causas horum insectorum geneseos? adi jam laudatum *Kirch. L. XII. Mund. Subterr. S. II. c. 8. p. m. 372.*

§. 2. Plantas ζωογονεῖν, ut *Theophrast.* loquitur, *L. III.* de frugum *planta verminosa.* vitiis, nemo inficiabitur. Illota *salvia* multos enecuit. *Schenk. L. VII. obs. 81. Mizald. C. I. Memor. h. 1.* Causam referebamus olim in *halitum* *salvia.* *bufonum*, sub salvia hospitantium. Sed *Kircher. L. de pest. p. m. 71.* nebulam discussit. *Vermiculi* sunt, qui virulento suo humore hoc lethum apportant, quamvis *Paterson.* hanc observation. suô experimento suspectam reddere velit in *Ephem. Germ. Curios. L. II. obs. 27.* Vidit insignis *Helmont. in Tumul. pestis p. m. 884.* Mens. Jul. decrescente Lunâ, *bufonum* oculos *albis vermiculis* adeò refertos, ut uterq; in eos transformatus videretur. De *vermibus* in *fœniculo* eorumq; vi exitiali vid. *fœniculum.* *Schenck. L. VII. obs. 150.* licèt *Panarol. Pent. V. obs. 40.* vim istam ab alia deleteria facultate derivet. *Rusticorum theriaca*, ut *Galen. L. XII. M. M. c. 8. p. m. 309.* vocat *allium*, *vermes* quidem necat & expellit. Hinc *allium.* *Thestylis Maroniana. Ecl. II. v. 10.*

- - - - *rapidô fessis messoribus æstû*
allia *serpillumq; herbas contundit olentes.*

Conf. *Macer. L. I. c. 5.* *Arnolfus* tamen Imperator *alii* usu *lethali verminatione* objit. *Krantz. L. III. Saxon. c. 3.* In *card. bened.* invenit ver- *card. bened.* mes *Kerger. L. de Ferment S. I. c. 10. p. m. 98.* in spongiola *cynosbati* *cynosbat.* *Jonston. Thaum. nat. Cl. VIII. c. 24. art. 3.* in *roremarino* Hagedorn / *rosmarin.*

Curios. Pegas. II. *in Ephem. Germ. Curios. obs.* 190 *& in capite mortuo* ejusdem *Hannemann. in Decur. II. Miscell. Curios. ann. I. obs. 135. Franc. Corvinus*, Botanicus Roman. indiversissimæ speciei herbis singulari studiô in singulis singularem reperit *vermem*, *Kirch. L. XII. Mund. subterr. T. II. S. I. c. 9. p. m. 347.* Conf *Sachs. Gammarol. P. I. c. 13. §. 12.* Imò *singula arbores* adeò *diversos* habent *Vermes*, ut hujus arboris *vermes* ad alios translati supervivere nequeant. *Bartholin. de morb. Bibl. p. m. 132.* Ratio est: quia cuiq; alimentum ex *propria* subministratur *materia*. *Theophr. Eres. de caus. plant. L. V. c. 14. p. m. 339.* Annon fortè *fungi mortem Galen.* L. II. *de alim. c. 69.* & tâm gravia excitârunt symptomata, *Zacut. L. V. M-P. H. 23. Joh. Theod. Schenk. hist. gen. humor. c. 2. p. m. 36.* propter perniciosissimos *vermiculos* intus hospitantes? Simpliciter itaq; damnamus cum *Sebiz.* L. II. *de alim. fac. c. 8. p. m. 416. & Kirch. de peste S. II. c. 2. p. m. 205.* imò, si sumptuosissimè parati sunt, *fimeto* eos dabimus cum *Excell. D. à Bernitz. in Eph. Germ. Curios.* T. II *obs. 54. in Schol. p. m. 112.* In *moris* esse *vermes*, cum experientia confirmat *Cardan. in Hipp. progn. t. 18.* Hinc ea in ventriculo corrupta *veneni* naturàm induunt. *Galen. L. de cib. c. 8.* Nec *rubi* ab hoc fato sunt immunes *S. Paulli Bot. quadrip.* Cl. III. *p. m. 457.* *Fragorum* innocentiam seriò tuetur *Nonnius* L. I. *de re cibar. c. 30.* cur verò à communi labe excipiantur, ego non video. Frumenta *situm* contrahentia maxima apportant damna, exemplô *pestis Delphicæ* an. 1557. *Forest.* L. VI. *obs. 9.* Proxima autem *pestis* causa *putredo animata*, seu minutissimi vermiculi, vel potius atomi verminosæ, quod invictis rationibus & multis exemplis probat *Kircher. meus L. de peste.* Inter nitentia culta infelix *lolium* & sterlles dominantur avenæ; queritur Mantuanus Poeta I. *Georg. ℣. 154.* Quanta *lolij* noxa sit, declarant historiæ *Galen. I. de alim. c. ult. & Wieri* L. III. *de præstig. Dæm. c. 18.* Sed & ista nequitia est à *fœtura Verminosa*. Ideò inter *frugum morbos* refertur *lolium à Plin.* L. XXVIII. c. 17. Fimus quod occulit *vermes*? & hi conspurcant fruges tantemq; nocere capiunt. Ideo *Lemn.* L. I. *O. N. c. 78.* rectè defendit *Hesiodum stercorationem* improbantem, *Arborum fructibus blandas* subesse *vitæ insidias* & *latentem pestem*, pleriq; ignorant, bene dicit *Nonnius* L. I. *de re cibar. c. 28.* scilicet cùm à variis arrodantur & conspurcentur *vermibus* ac insectis, eorumq; imbibant *excrementa* & *seminia*, non est, quòd miremur, eos furtim & sine sensu occidere. Muscæ profectò, inprimis majusculæ, alimentis seu crudis, seu coctis, insidentes, fermentumq; *verminosum* malignum in cibos transportantes, vel ovis ubiq; suis, è quibus nascuntur *vermes*, alimenta conspurcantes, mihi maximè semper fuêre suspectæ. Non semel enim ex iisdem, cibariis immersis, assumtisq; , κάθαρσιν ortam notavi. Audiamus igitur Optimum Senem D. D. *Sim. Paulli Botan. quadrip.* Cl. II. *p. m. 80.*

singula herbæ,
& arbores.
fungi.
mora.
rubi
frumenta.
lolium.
fimus.
fructus arborum,

Lini & *cannabis* fasces in aquis maceratæ reliquam inficiunt aquam, quod lugubris *Pena* historia apud *Schenck L. VII. obs. 8.* testatur. Et licèt linum non usq; adeò tetrum spiret odorem, tamen ab ejusmodi *corruptis aquis* seminia *malignarum febrium* quis sibi non spondebit? *D. Paulli in Botan. quadrip. Cl. III. p. m. 235.* In his verò uberrimus *vermium* proventus. P. à *Castro in opusc. de febr. puncticul.* In *Chili*, Americæ meridionalis provincia, *arbor* est, in cujus foliis *vermes* primò nascuntur, qui dum in terram concidunt, mutantur in *serpentes*. Ratio est: quòd arbor per radices ad se attrahat succum *semine serpentiferò* fœtum. *Kirch. L. de Magnet. p. m. 623.* *Plantas, fructus, radices*, & *semina* in officinis prostantia, suos quoq; alere *vermes*, meritò suspicamur cum *Aug. Hauptmann. in epist. ad Kircher.* Asteriscum meretur diligentissimi *Borelli C. III. 54.* observatio. Viditis *semina tamarisci* saltâsse, crebrisq; saltibus à mensa decidisse. Ejus miraculi causa erant *vermes* intus latitantes. Idem facere *filicis semen* afferit ibid. In *Kali* geniculis quoq; *serpentulos* invenit. l. c. Nec *aquas destillatas* quis excipiet, quæ eò citiùs in *vermes* animantur cùm *sale* suo sint orbatæ. Ideò sagacissimus *Langius*, Prof. Lips. eas vocat *cadavera*, *in Miscell. Med. cur. p. m. 93.* In *vitium* pampinis conspicimus etiam *vermes*, quorum mentio fit in sacris. *Deut. XXVIII. 39.* Sunt in *Sacchari Act. Med. Hafn. Vol. I. obs. 54.* in *aceto* copiosissimi, *Pincer Lib. III. ænigmat. c. 26. Baccius. L. I. de nat. vin. c. 23* & *L. VI. de thermis c. 21. Bartholin. C. IV. h. 13. Vogt.* Physical. Zeitvertreiber *C. II. n. 41. Paterson. in Eph. Cur. Germ. T. II. obs. 27. & T. I. obs. 13.* *serpentiformes Borell. obs. microsc. 5.* aut *anguilliformes Eph. Curios. Germ. ann. I. p. 26.* Scribit tamen *Nardius in noct. genial. I. p. m. 75.* se microscopio in *debilibus* tantùm vinis observâsse aliquot. Et *Billich. anat. ferment. platon. c. 5. §. 49.* autumat: saltem ex *aceti corruptela* eos nasci. Sed *Carol. Piso concl. Phys. path. 62. p. m. 137.* aut *nunquam*, aut *ægerrimè*, *corrumpi* seu *putrescere acetum* contendit. *Kergerus de Ferment. S. I. c. 10. p. m. 97.* in aceto ab *omni putredine* aut *corruptione* salvo vidit *vermes*. Quocirca *Panarol. Pent. IV. obs. 36.* *omnia aceta, etiam acerrima*, (generosiora enim vina acerrima exhibent aceta, *Sachs. Ampelogr. Curios. S. VIII. c. 1. p. m. 528.*) *verminosa* esse affirmat, eorumq; *acredinem* ex *majori vermium copia* deducit, quòd verò cum *Castore nostro II. Dec. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 77.* negat *Th. Willis de ferment. c. 8. p. 50.* *Thomas Bartholin.* tamen. Fil. PP. Hafn. etiam in *paucissimo aceto vermes* notavit, *Act. Med. Hafniens. T. V. obs. 7.* In *sale* coloniensi *vermes* inventi, teste D. *Reiselio*, *Vid. Ephem. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 52.* *in pipere Vol. II. Act. Med. Haffniens. obs. 111.* In *cerevisia*, per unicam duntaxat noctem in vitro benè clauso & mundo à me servata, vidi nuper altero die ultra 70. *vermes albos longosq;*. Et quis non mirabitur mecum *Jaspidem cariosum* Celeberrimi D. *Velschij*, Amici olim optimi, in *Miscell. Cur.*

à lino febres maligna.

Hist. curiosa.

Vermes in plantis officinalibus.

in semine tamarisci.

in pampinis vitium.

in saccharo.

aceto.

in sale.

in pipere.

in Jaspide.

Cur. Germ. T. I. obs. 154. Hi *vermiculi* quo nomine speciali vocandi sint, quærerem ego cum *Cl. D. Majore*, Amico maximo, *c. 34. memor. Sachsian. p. m.* 59.

in carne. §. 3. *Caro Lunæ* madori exposita subitò animatur *in vermes*, observante *Kirchero L. de pest. p. m.* 70. Causam vult dicere *Plut. L. III. Symp. c.* 10. & *Macrob. L. VII. Saturnal. c.* 16. At nisi oculus sit armatus, nullos omninò cernes, etsi *totus* fores *oculeus*, ut Comicus jocatur *Aulul. a. III. S.* 6. ṽ. 19. *Caro leanæ putredini obnoxia* juniori cani famelico nuper objecta est *Viennæ*, & *canis* sequenti die *ἄνω καὶ κάτω meros excrevit vermes. Eph. Cur. Germ. ann. II. obs.* 5. Auf dem Berg Cybeles genandt / (ait Cl. *Ditherr. in addit: pract. Thes. Besold. ad verb.* Fasten *p. m.* 252. *B.*) bey Neapels ist ein Kloster / da auf eine Meil Wegs in der Nähe herum / man weder Fleisch / Eyer oder Milch-Speise essen kan / oder hinbringen / weilen von Stund an Würme und Maden drinn wachsen / es sey gleich gesotten / geräuchert *in lardo.* oder gesaltzen. In veteri *lardo vermes* non solùm oculis & villis horridos, sed & *innumera* alia *animalcula* alterius figuræ vidit *Borell. obs. microsc.* 14. *in piscibus.* *Pisces* nullis morbis aut *vermibus* esse obnoxios, credunt multi, quos inter etiam *Nonnius L. III. de re cibar. c.* 8. respondet autem *Arist. L. VIII. H. A. Sagittar. exerc. phys. XII. th.* 20. *Franz. hist. anim. sacr. c.* 1. *p. m.* 599. In *mulli* piscis ventriculo *vermiculi* nascuntur *seminivori*, *Jonston. Thaumat. Nat. Cl. VIII. c.* 24. *a.* 1. aliosq; pisces multos in ventriculo habere *vermes* nar- *in ostreis.* rat *Arist. L. VI. H. A. c.* 16. De *vermibus* in *ostreis* vid. *Eph. Erudit. à Nitschio* *in cervis.* *vers. T. II. p. m.* 169. *seqq. Cervis*, ob molestam *vermium* rosionem circa cornuum radicem, eadem decidere, rectissimè docet *Zwölfer. in Pharm. Aug. reform. p.* 807. licèt id neget *Schenck. Prof. Jenens. in epist. Sachs. Gammarol. affix. p. m.* 937. Imò omnes *cervos* suo in *capite* vivos alere *vermes*, (præter eos, quos Engerle vocant,) haud minores iis, quos *putridæ carnes* gignere solent, numero circiter XX. testatur *Arist. L. II. H. A. c.* 15. *Plin. L. XI. c.* 37. *Graba in Elograph. p.* 34. *Matthiol. in Diosc. L. II. c.* 52. *p. m* 290. *Nierenberg. L. VI. H. N. c.* 9. Et legi omninò meretur, quæ de *capitis cervini ac vervecini vermibus* notavit *Cl. Fr. Redi in experiment. circa generat. insect. p.* 305.

in ovis. §. 4. In *ovis* deprehenderunt *vermes Fort. Licet. Aquapendens* & Chili- *in alveari-bus.* archa apud *Bartholin. C. VI. h.* 87. In *alvearibus* interdum minutissimi conspiciuntur, apes qui necant, & mel conspurcant. *Coler. Oecon. Germ. L.* *in lacte.* XIII. c 143. *p. m.* 565. *Lac*, inprimis *acidum*, *vermibus* est refertissimum. *in caseo.* *Kirch. L. XII. Mund. Subt. S. I. c.* 10. *p. m.* 352. Pulvis in *caseo* innascens *prodigiosum* refert animal. *Borell. obs. microsc.* 27. Quot sunt animalia *vermes*, eosq; *venenatos*, vorantia, quæ nobis cedunt in alimentum! an nobis noxia sint, necne, jam non disquiro. Vid. *Sebitz. L. V. de alim. fac. probl.* 56. *p. m.* 1348.

p.m. 1348. *Higmor. I. Anat.* P. II. *c.* 3. *p.m.* 24. *Moeb. Fund. Med. Physic. c. XI. p.m.* 159. *Sennert.* L. VI. *Prax.* P. VIII. c. 1. *Zacut.* L. II. *M. P. H. p.m.* 792. *Lang. I. epist.* 69. *Matthiol. in praef.* L. VI. *Dioscorid.* Hoc saltem ajo: nos ita participes fieri *vermium*, aut *seminum* eorum, vel tamen *excrementorum*. Excrementis autem *fœcundam* quoque inesse materiam *excrementa fœcunda.* & *principium vitale*, rectè tradit *Arist.* L. III. *de gen. anim. c.* 3. Exempla addunt Eruditi *Lemnius* L. II. *O. N. c.* 4. *D. Sim. Paulli Botan. quadr. Cl.* 2. *p.m.* 140. *Kerger. de ferment. S. I. c.* 6. *p.m.* 51. Margraf. *hist. plantar. Brasilens.* L. III. c. 7. *p.m.* 140. *Kircher. de peste* S. III. *c.* 3. *p.m.* 308. *D. Sorbait in Eph. Curios. T. II. obs.* 103.

§. 5. Est *avis* Indorum *Tuputa*, narrante *Nierenb.* L. X. c. 14. quæ *Avis Verminosa.* tota farcitur *vermibus*, hosq; pro carne habet, his singula membra imbuta, præter hos & pellem nil carneum. Cutem non perforant densis exornatam pennis. Versatur in carectis & herbosis locis, proceras arbores non amat. *Phasiano* formâ similis est, sed minor. Conf. *Fr. Fernandez. hist. avium nov. Hispan. Tract.* 2. *c.* 221. De *vermibus* in *viperis* vid. *Nobil. Redi de viper. tract. p.m.* 29.

§. 6. Quid dicam de *vermivoris* istis apud *Plin.* L. XXVII. c. 24. *Vermivori.* & *Ælian.* L. XIV. *de anim. c.* 13. *Sachs. Gammarol.* L. II. *S. I. c.* 1. *p.* 550. *Musca* quàm fœdè cibos & nos conspurcent, non animadvertimus. *Crabro* in nobilem Neapolitanum *pestem* transfudit. *Kirch. de peste* S. II. *c.* 4. *p.* 247. *Patersonius* in musca occisa LXXII. *vermes* membranæ in- *observatio.* clusos numeravit aquâ limpidissimâ refertos. Certè ex *majorum* muscarum excrementis proveniunt *vermes* carnibus infesti. Quid? quòd *omnia animalia, quadrupedia, volatilia, aquea suos habere vermes*, asserimus cum *Kirchero in epist. ad August. Hauptmann.* Conf. *Joh. Theodor. Schenck.* L. I. *Exercit. anat.* III. *S.* 2. *c.* 8. *p.m.* 233. Nec *nix* caret *vermibus*. *in nive Vermes.* Vid. *Ol. Magnus* L. II. *Hist. Sept. c.* 8. *Olear.* L. I. *Roset. Persic. c.* 42. *Plin.* L. XI. c. 35. *Bartholin.* L. *de nive c.* 9. *Vogt. disp. de nive p.m.* 92. *Franz. hist. anim. sacr. P. V. c.* 5. *p.m.* 831. *T.* IV. *Ephem. Cur. Germ. p.m.* 80. *seq. Sachs. Gammarol. p.m.* 265. Inprimis *fulmine* icta paucos intra dies fiunt *verminosa*. *Senec.* L. II. *quæst. nat. c.* 31. Vide sîs etiam, quæ de *vermibus arborariis, fruticariis, leguminariis, frumentariis, herbariis, animalium & hominum*, studiosè collegit *Jonston.* L. III. *de insect. c.* 2. Conf. *Aldrov.* L. VI. *de insect. c.* 2. *p.m.* 647. *seqq.*

CAPUT IV.

παράδοξον de igne fatuo verminoso.

§. 1.

ignis fatuus PLus ultrà: *Fatuum ignem* scholæ dicunt pinguem, Sulphuream & nitrosam exhalationem, cujus partes per minima dispersæ, nocturni frigoris, tanquàm contrarii, vi comprimuntur, & collectæ postea per ἀντιπερίστασιν flammam concipiunt, *Sperling. L. V. Inst. Physic. c.7. Fromond.* L. II. *Meteor. c. 2. a. 1. Keckermann.* L. VI. *Physic. c. 4. Magir.* L. IV. *Phys. c. 3. Jonston. Thaumat. nat. Cl. 3. c. 3. Sagittar. Exerc. Phys.* IX. *th. 6. Brendel. disp. V. Phys.* §. 23. *Combach.* L. III. *Phys. c. 2.* & complures alii. Quærenti, cur sequentem fugiat, & fugientem sequatur, respondent ex *Conimbr. Colleg. Comm.* II. *Met. c.* 2. quia, cùm quis accedit, aerem propellit, & cum eo simul istum Ignem. Si verò fugit, aerem secum trahit, & cum eo *lapsus Gottwaldi.* ignem. Cachinnum movet hæc opinio *Joh. Gottvvaldo disp. de meteor. ign.* §. 40. sed cùm ipse cum *Cicogna* P. I. *theat. Nat.* VIII, 5. *Euphorm. Sat. I.* aliisque (quos *Hornius* L. II. *H. N. c. 2. p. 83.* recenset,) putet, ignem fatuum esse *Dæmonis ludibrium*, turpiter labitur, omnemq; effundit gratiam.

ubi inprimis erret? §. 2. Circa paludes, macella, sepulcra, & loca suppliciis destinata frequentiùs errat fax ista fatua. Novimus autem, & videmus tantùm non quotidiè, quot agmina *verminosa* interdiu ibi ludant. Hæcne noctû quiescere credis? Omnia creata *nativam* habent *lucem*, & *insecta* eâdem radiant, quod Illustris *Bartholin. in splendido suo de Luce animal.* L. II. c. 12. clarissimè probavit, *Add. J. Theod. Schenck. hist. gener. de humorib. c. 5. p. 72.* & *lampyrides* circa festum S. *Joh. Bapt.* vesperi maneq; scintillantes abunde *παράδοξον.* testantur. Hinc conjicit acutissimus *Langius*, almæ Philyréæ Decus eximium, in *animadv. MSS. ad Fabri Pathol. Spagyric.* fatuum ignem nil aliud esse, quàm *innumeras minutissimorum Vermiculorum turmas, culicum generi* non adeò dissimilium, quorum lux à *diurna* quidem obfuscatur, *noctû* autem fit illustris flammamq; exhibet.

objectio. §. 3. Dices: licèt insit cunctis animatis *lux* quædam, non tamen in omnibus manifestatur, ita, ut *splendorem* emittat. Etiam oculis hominum lux inest, ipsi tamen noctu splendorem non emittunt. Sic est: sed quid exinde? lucidi hominis oculi *noctû* splendorem non emittunt. E. nec *Responsio.* *vermes*, aut alia insecta, de quibus Nos. Imò sæpius luxerunt oculi noctû, exemplô *Tiberij apud Plin.* Lib. XI, c. 37. Civis Brigantinus altis tenebris

bris cuncta distinguebat acutissimè, *Conimbr. L. II. de anim. c. 99.* quod de seipso fatetur *Cæl. Rhodigin. Lib. XV. A. L.* Vid. *Th. Barthol. de luc. homin. c. 14. p. m. 81. seqq.* pluscula citantem exempla. Ecce! *putrida ligna! interdiu* non lucent, at *noctu* splendorem emittunt clarum; unde hic? non nisi à *vermibus* intus stabulantibus. Insecta in Italia *noctu* per campos volitantia non tantùm *lucent*, sed etiam *ardent*, quod suo damno expertus est *G. Endius Apol. pro circul. sangu §. 35. p. m. 102.* In nova Hispania *vermis* reperitur magnitudine *scarabæum* æquans, qui *nocturnô* tempore tantam de se spargit *lucem*, ut *ardentis candelæ instar euntibus viam monstret. P. Hispan. P. 5. c. 3.* De pluribus *vermium* speciebus *splendido fulgore* coruscantibus vid. *Ovied. L. XV. hist. Ind. c. 2. & Libav. disp. de ignium miracul. th. 20. habit. Coburg. 1614.* *exempla splendida.*

§. 4. *P. du Tertre, Ord. Prædicat. in hist. Antillar. à Gallis inhabitat. P. II. de muscis lucentibus*, quæ in illis terris habentur, asserit, quòd fusci coloris sint & *interdiu*, cùm *lumen* suum abscondunt, pro *muscis* communibus habeantur. *Nocte* verò appropinquante (audin?) tantùm, ait, eas vibrare *lumen*, ut *stellulas* etiam per agros transcursitantes referant. Incolæ eas capiunt, quò *luminis loco* suis in ædibus uti queant. Addit Autor, Clericos adhibere eas, cùm ex *Breviario* suo orant, eosq; tam facilè *unâ lucente muscâ* officiô fungi posse, quàm *unâ accensâ candelâ*. Quò verò capi possint hæ muscæ, nullâ re amplius opus esse, quàm ut sub vespertinum tempus *candelam* vel *titionem lucentem* ad fenestram apponant. Captas, dicit etiam, non nisi XV. dies, aut tres summùm septimanas vivere, *lumenq;* ipsarum debite reddi, cùm morbô afficiuntur, omninò verò extingui, si moriantur. *Vid. T. III. Ephem. Erud. à Nitsch. vers. p. m. 101. seqq. Add. Libav. L. I. de orig. rer. Grimmij, Med. olim. in Ind. Orient. obs. 172. in Dec. II. ann. I. Miscell. Cur. Germ. Nierenberg. L. XIII. H. N. c. 3. & Bartholin. l. c. c. 12.* *muscæ lucentes.*

§. 5. Verosimile itaq; & istos *vermiculos*, de quibus nobis sermo est, *noctû lucere*, dumq; ob motus sui instabilitatem, & inordinatum aeris flatum, modò ad dextram modò ad lævam vergunt, modò antecedunt, modò sequuntur, modò altiùs, modò depressius volitant, glaucomâ objicitur ignorantibus. Scribit ex *Roberto Flud. Casp. Schottus Phys. Curios. L. XI. c. 9. p. m. 1208.* illum aliquando *ignem fatuum* noctu in- & assecutum, ac reperisse materiam non igneam, sed *viscosam* & *lubricam*, compactam, in modum *spermatis ranarum*, distinguentibus *nigris* & *exiguis maculis* subalbidam, quæ vice *speculi* redderet stellarum lumen. *captura ignis fatui.*

§. 6. Quòd heroinam illam apud *Scalig. exerc. 174.* (*Conf. Libavij disp. de ignium miraculis th. 10. seqq.*) cùm in mediis tenebris *capillus* pecteretur, *ignem* vomere visam, ut pluribus accidit, spectat, ait *Lang. in MS. Animadv. ad Pathol. Fabri*, reverà nihil aliud fuêre, quàm *acori spiritu & sulphure* *cur capilli pectinati luxerint?*

no vitali manifesto gaudentes , qui capillis fermè insensibiliter accrescunt & adhærescunt. Decidentes enim non secus ac *cicindela* micant & scintillant.

inprimis loti? Interroganti , cur *loto* & postmodum *pectinato capite* magnis confertim hujusmodi *scintilla* decidant , & secus fiat in *illoto* , respondet , quòd , dum *lotus capillus à viscida & unctuosa immunditie liberatur , acori* , seu bestiolæ illæ, *tàm firmitêr , quia glutine illo destituuntur , adhærescere lotis crinibus nequeant , unde his pectinatis promtiùs delabuntur.*

& contrà. Contrà si *illotum caput , crinis etiam multâ visciditate & glutinosâ impuritate imbutus , cui tenaciùs inhærent , & dentibus pectinis tàm facilè non cedunt.* Cadit itaq; opinio *Libaviana. disp. cit. th.* 17. Scrutamini Naturam , quotquot æquo & vero sincerè favetis ! Ego verò ulteriori *Curiosorum* dispuisitioni ut *omnia* , sic hoc quoq; *παράδοξον* , lubenter expono. *Nihil mihi abscondo , nihil transeo : quare enim quicquid ex erroribus meis timeam , cùm possim dicere : Vide , ne istud amplius facias , nunc tibi ignosco. Senec. L. III. de Ira c. 36.*

CAPUT. V.

De objectionibus cum responsis.

§. I.

1. objectio. SEd quis cernit istos *vermiculos* , de quibus tu supra ? *profani sunt , qui nihil aliud verum putant , quam quod* pugnô *tenere queant. Plat. in Theod. p.* 120. Quæ *oculorum aspectum effugiunt* , ea *mentis acie* (& armatô oculô) comprehenduntur.

Resio. *Hipp. L. de Arte.* Quis cernit *atomos?* E. non dantur? Quis videt *cavitatem in pilis?* est tamen docente *Bartholino L. III. Anat. reform. c. 1. p. m. 307. & L. III. de luc. animal. c. 2. p. 250. Panarol. Pent. IV. obs. 34. Cæsalpin. L. V. quæst. peripat. 3. Lindan. Med. Phys. p. m. 852.* *Poros* in *septo cordis* rarò cernes , sunt tamen teste *Sachsio in Ocean. Macro Microcosm. §. 60. Bartholin. L. II. Anat. ref. c. 7. p. m. 267. & C. II. hist. 67. Helmont. in Blas. human. §. 21. Bordbeck. C. IV. obs. 20. Knobloch. Inst. anat. disp. IX. c. 3. §. 11. Galen. L. VI. U. P. c. 17.* licèt id negent Viri pariter docti & celebres *Slegel. de sanguin. motu c. 7. Highmor. L. II. Anat. P. 2. c. 4. J. D. Horst. Manud. ad Medicin. P. I. c. 1. §. 2. p. m. 41. Maur. Hofmann. in disp. singul. de h. m. Walaus epist. 1. ad Th. Bartholin.* Quis vidit occulta *seminia* , è quibus *vegetabilia* emerserunt in *homine & brutis? Vid. Bartholin. C. II. hist. 20. T. I. Act. Med. Hafniens. obs. 3. Epherm. Erudit. à Nitsch. edit. T. IV. p. 126. seqq. Misell. Cur. Germ. ann. II. obs. 53. Bonet. L. III. Med. Sept. S. XII. c. 14. Borell. C. I. obs. 10. Sachs. Ampelogr. L. I. c. 7. p. 62. & in append. ej. p. m. 17. Gammarolog. p. m. 187. seqq. Nierenberg. L. I. Hist. nat. c. 10.*

historia curiosa. Est *monstrum* quoddam *ma-*

rinum, Laplandiæ, Finmarchiæ (& Norvvagiæ) incolis sub elevatione poli 71. gr. 30. Seekrabbe dictum, quod in vicinia castelli Wardehus se conspiciendum dare solet mari à ventorum impetu planè tranquillô. Formâ refert *cancrum Heracleoticum*, vel Majam, ut *Gesner. in hist. anim.* hoc cancri genus depinxit. At magnitudo ejus planè monstrosa, & suô ambitu tantum comprehendit spatium, ut *turma militum* in ipsius dorsi plano possit exerceri. Quando mare in malaciam se componit, à ventis est tranquillum, & sol tempore æstivali radiis suis abblanditur, solet hoc monstrum paulatim & motu ferè insensibili ex aquis altiùs atq; altiùs emergere, & dorsum suum calori solis exponere. In qua statione manet immotum, donec Sol altiores cœli partes deserat, & Horizonti fiat propior, calorq; ipsius remissior. Tunc, ut motû lento & vix sensibili è profundo maris emersit, sese demittit, & sub undis occultat. Videntibus videtur esse scopulus musco obsitus, quamdiu in planitie maris excubat. At si quis scaphis propiùs accesserit, brachia expandit, & hamis uncisq; suis, quodcunq; apprehendit, ad se pertrahit. Incolæ putant, quòd homines tali modo captos devoret. Quando autem mare à ventis turbatur, latet in profundo nemini nocivum, uti *Hafniæ Danorum* in ædibus *Amplissimi Viri Matthiæ* Haßens/ *S. R. Maj. in Collegio bellico Camerarii expeditissimi, Hospitis mei honoratissimi*, quondam antiquâ fide retulit *Cl. D. Ambros. Rhodius Med: & Mathemat. Reg. Christianiæ in Norvvagia, Amicus sincerissimus.* Conf. *Eph. Cur. Germ. ann. VIII. obs. 51.* Addidit alius in Borea Amicus, in *dorso* istius belluæ *arbores* satis *proceras* aliquando progerminare. Verè sic est, ut *Eccles. XLIII. 26.* ait. Unde autem *arbores in dorso*? *ex suo seminio.* Vid. *Kircher. L. III. Magnet. P. V. c. 3. p. m. 631. seqq.* Cumq; *arbores* istæ ad debitam creverint magnitudinem, imò *floruerint*, necesse est, ut suam quoq; habuerint *circulationem*, non secus ac animalia, qua de eruditè disserit *Hesperus noster*, Amicus venerandus, in *dissert. botan. de plant. Gottorpiens. ann. 1655.* Vid. etiam mirabilem *barbarorum* insertionem apud *Curt. L. VI. c. 5. L. IX. c. 1.* Conf. *Gorop in Indo Scyth. p. 485. Carol. Clus. L. II. exot. Münster. L. IV. Cosmogr. c. 2. Mandelsloh. epist. ad Olear. script. & an. 1645. edit. & Curt. Varior. p. 621.* & miraberis *circulum* in *plantis* paucis adhuc notum. *Circulatio in plantis.*

§. 2. Proh! quàm suaviter somnias, quàm bellè nugaris! Pausa, amice. Omnia, quæ nunc *vetustissima* creduntur, *nova* fuêre: hoc quoque *inveterascet*, & quod hodie *exemplis* tuemur, inter *exempla* erit. *Tacit. L. XI. Annal. 24.* Absurdum planè videtur *embryonem*, *Th. Bartholin. C. VI. h. 100.* *mulam*, *Nierenb. L. VI. H. N. c. 2.* ac *vitulam Sachs. de mir. lap. nat. p. m. 57.* in *utero* fuisse *pragnantem*, totam civitatem cum incolis subitò in *saxa* fuisse mutatam, *Bartholin. C. II. hist. 100.* hominem sine *lingua* locutum Idem *II. objectio.* *Bufo-*

C. II.

C. III. *hist. 22. Ann.* III. *Miscell. Cur. Germ. p. m.* 560. feminam peperisse *glirem*, *Barthol.* C. I. *h.* 10. *gallinam*, *Lyser. obs. 6. ad Th. Bartholin. miss. & piscem* fuisse *viviparum*, *Nierenb. de mirac. nat. in Europ. L. VI. c. 41.* alium *quatuor*, *S. Paulli de febr. mal.* §. 58. alium *sex* dies sine omni *pulsu* vixisse. *Bartholin.* C. IV. *h.* 42. Omnia hæc & sexcenta alia ἄπιστα videntur καὶ παράδοξα, sunt tamen vera & subtili speculatione digna. Fuit seculum, quo de *Antipodibus* doctrinam non solùm subsannabat plebs imperita, sed etiam docti & sublimes Viri *fabellæ* loco eam habebant, adeò quidem, ut *Vigilius*, *Episcopus Invaviensis*, (quem *Aventin.* L. III. *Annal. Bojor. divinarum humanarumq́, rerum perquam peritum, in Mathematicis etiam disciplinis ac profana Philosophia magis, quàm tunc Christiani mores ferebant, eruditum* nominat,) à sacerdotio depelleretur, quòd *Antipodas* pro concione asseruisset. Dari tamen eos, notum est, nec prisci nescivêre.

Epis. ob Antipodas depositus.

III. objectio. *Resp.*

§. 3. Esto! dicat alius, largiar hæc. At num *vermiculi* tui post tot coctiones & alterationes resurgunt? Maximè. Si ex *lumbricorum terrestrium* pulvere *verminantibus* puerulis propinato alii nascuntur *lumbrici*, ut catè suspicatur *Sennert.* L. III. *Prax. P. 2. S. I. c. 5. p. m. 213. Henr. ab Heer in obs. oppidò rar. n.* IX. *p. m.* 137. *Sperling. de O. F. p. m. 33. & Dryander* noster, Amicus maximus, *Manud. ad mat. med. p. m.* 155. Nosq; hujus rei flebilem nuper vidimus tragediam. Et si ex pulverisatis ac propinatis *salamandris* & *bufonibus* alii generantur, *Borell.* C. III. *obs.* 57. quidnî *vermes* in corpore humano, tot coctionibus elusis, resuscitentur? suspectus ideò mihi semper fuit *pulvis bufonum in hydrope*, utut eum commendent *Petraus Nosol. diss. harm.* 35. *p.* 235. *Wier.* L. III. *de præstig. c.* 35. *Solenand. S. V. Cons. med. n.* 15. *Donat.* L. VII. c. 7. *Fr. Hofmann.* L. I. *M. M. c.* 19. *River.* L. VI. *prax. c.* 6. *G. Horst. S. 2. ep. med. p. m.* 355. de quo in *Phrynographia* nostra *Curiosa*, σὺν Θεῷ, latiùs. *Formas* enim à suis *corporibus* nunquam *avelli Kergerus L. de ferment. S. I.* prolixè probavit.

pulv. bufon. in hydrop. suspectus.

plantarum resurrectio.

§. 4. Certè plantas è *semine* suo, in *cinere* latente, resurgere, multa testantur exempla apud *Kirch.* L. XII. *Mund. subterr. S. 4. p.* 414. *Kerger. l. c. S. I. c. 6. p. 50. seqq. D. Major. dissert. de cancr: & serpent. petref. p. m.* 32. *Sachs Ampelogr. p. m.* 636. *& in append. p. m.* 67, *Borell.* C. II. *obs* 21. *&* C. III. *obs* 71. *Vogt. Curios. Phys. c. 2. Borrich. L. de Hermet. Ægypt. & Chem. sapient. p. m.* 361. *seqq. in Act Med. Hafn. T. I. p. m.* 78. *seqq.* utut Celeberimus *Rolfin. c.* L. VI. *Chym. c. 3. & Conring. L. de Herm. Med. II. c.* 7. inter *non entia Chymica* reponant, & pro *commento* vel *magica* re habeant. Audi tu doctissimum *Higmorum* admirandæ hujus resurrectionis modum acutè docentem L. I. *anat. P. 4. c. 5. p. m.* 105. Ipsa quidem planta non resurgit, sed idolum ejus seu imago explicata, ne quis habeat, quod rodat.

CAPUT VI.

De vermibus ubiq; in Microcosmo.

§. 1.

NUnc pusillum perambulabimus orbem in quovis angulo hostes inquilinos digitô tibi monstraturi. Ecce in *capite* & *cerebro* apud *Holler. L. I. de morb. intern. c. 1. Jouvert. c. 9. de affect. capit. Forest. L. IX. obs. 2. in schol. Avicenn. Fen. tr. 2. c. 3. & L. III. canon. Mont. c. 19. t. 4. anasc. morb. Montan. Consil. 39. Paraeum L. IX. c. 22. Hildan. C. I. obs. 16. Baricell. in hort. genial. p. m. 135. Conradin. de febb. malign. c. 11. Bonett. L. I. Med. Septentr. Sect. VII. cap. XI. p. m. 74. A. Sachs. Gammarol. p. m. 275. Duret. in Holler. L. I. c. 54. Bartholin. C. VI. h. 3. Ephem. Germ. Curios. ann. II. obs. 147. & ann. III. obs. 266. Th. à Veiga ad c. 5. L. 4. de loc. aff. Galen. Mercurial. L. IV. de Morb. mul. c. 12. Ganner. obs. apud Meibom. in disp. de cephalalg. Helmst. habit.* an. 1673. & complures alios. *Vermes ubique in homine. in capite & cerebro.*

§. 2. In *pilis* quotidie cernimus. Vidit *Borell. C. I. obs. 23. pilos* verè *animatos.* In *oculis Lusitan.* C. VII. *curat. 63.* σκωληκιῶντα ὦτα, ut *Dioscorid. ait* L. III. exhibent. *Galen.* L. VII. de *Med. simpl. fac. Valesc. de Taranta* L. IV. c. 30. *Gruling.* C. I. *obs. 79. Montan. Consil. 40. Ephem. Cur. Germ. T.* IV. *obs. 5. Velschius* C. III. *Miscell. med. obs. 73. Ruland. C. X. curat. 82. Bonett.* L. I. *Med. Septent. Sect.* XXII. *cap. 67. &* S. XXIII. c. 5. *Forest.* L. XII. *obs. 8. Bened. Sylvatic.* C. II. *consil. 19. Aet.* L. VI. c. 86. *Henr. à Moinichen obs. 16. Panarol. Pent.* IV. *obs. 27. Salmut.* C. II. *obs. 39. Bartholin.* C. III. *h. 96. Miscell. Curios. Germ.* T. II. *obs. 24.* in *naribus* offendit eos *Bartholin*, C. I. *h. 64. Borell.* C. III. *obs. 45. in schol. & obs. microscop. 31. Holler. ad* L. I. *c. 54. de morb. int. Hildesheim spicileg. 1. de cerebr. & capit. morb. int. p. m. 45. Bonett. Lib. cit. Sect.* XXIII. c. 4. *Trincavell.* L. IX. c. 11. *Eph. Cur. Germ. ann.* IV. *p. 35. Horst.* L. I. *obs. p. 139. Hornung. cist. med. ep. 112. & 214. Th. à Veiga Comm. ad* L. I. *c. 5. de loc. aff. Forest.* L. I. *obs. 26. & 28. in schol. Beniven. obs. 100. Fernel. L. V. Pathol. c. 7. Tulp.* L. IV. *obs. 11. &* L. I. *obs. 26. Alsar. Crucius de quaesitis per epist.* C. III. *p. m. 188. seqq. Conf. Bonett.* L. I. *Med. Septentrion. S.* VII. c. XI. In *dentibus Alex. Bened.* L. VI. *de curat. morb. c. 13.* Dodon. *ad c.* 100. *de abdit. Beniv. Crato* L. V. *conf. 8.* Curiosus *Pechlin.* apud *Bonett.* Lib. II. *Med. Septentr.* S. IV. c. 16. (qui, recitatâ flebili historiâ, vivum horum vermium schema exhibet,) *Th. à Veiga Comm. ad* L. I. cap. 5. *de loc. aff. & Salmut.* C. III. *obs. 32. in lingua Mont.* T. IV. *anasf. morb. c. 19. Eph. Cur. Germ. ann.* VIII. *obs. 100. Smet. L. X. Miscell. p. m. 582. Schenck.* L. I. *obs. 387. in aspera arteria Athasarav. c. de tussi.* *in pilis. in oculis. in auribus. in naribus. in dentibus. in lingua. in aspera arteria.*

in mammis. *in mammis Ronsæus epist. miscell.* 10. *Rondelet. Hist. aquat. c. de cancr. fluviatil.* *in corde.* *in corde Baricell. hort. genial. p.* 322. *M. Aur. Severin. L. IV. de rar. abscess. p. m.* 281. *J. D. Horst. Manud. ad Medicin. P. I. c.* 1. *S.* 2. §. 3. *p. m.* 43. *Bonett. L. II. Med Sept. S. XIX. c.* 15. *Hartmann. prax. chym. p. m.* 154. *Scholiast. ad Holler. de morb. int. L. I. c.* 29. *Zacut. L. I. Admir. pract. obs.* 130. *in pericardio.* In *pericardio Spherer. in observ. Schenck. L. II. obs.* 194. *P. à Castro in prax. MS. citante Sachsio in ocean. Macro - Microcosm.* §. 39. *in pulmonibus.* In *pulmonibus Aloys. Mundella dial.* 6. *Beniven. de abdit. c.* 77. *Fernel. de part. morb. & sympt. c.* 10. *p. m.* 568. *Avenzoar. Lib. I. tr. xi. c.* 3. *Th. à Veiga Comm. cit. Joach. Camerar. in obs. ad Schenck.* §. 3. *in hepate.* In *hepate Wier. L. IV. de præstig. Dæm. c.* 16. *Bartolin. L. I. Anat. ref. c.* 14. *Schenk.* L. III. *obs.* 33. *Sect.* 2. *Hildan. C.* I. *obs.* 10. *Borell.* C. III. *obs.* 33. *Ephem. Erudit. à Nitschio vers. T. IV. p. m.* 85. *seqq. Crato L. VI. ep.* 34. *Jonston. Thaumat. nat.* Cl. VIII. *c.* 24. *a.* 1. *Stoltz apud Greg. Horst. ep. med. S.* XVIII. *p. m.* 501. *Eph. Cur. Germ. T. I. obs.* 50. *in vesicula fellea.* In *vesicula fellea Hildan. C.* I. *obs. chir.* 60. *Mercurial. L. IV. de morb. mul. Ephem. Erudit. à Nitschio vers. T. IV. p. m.* 85. *in renibus.* In *renibus Fernel. de part. morb. & sympt. L. VI. c.* 10. *p.* 568. *Bartholin. L. I. Anat. reform. c.* 17. *p. m.* 116. *Gerh. Blasius P. VI. obs. med.* 12. *Vid. Vidius Lib. X. c.* 14. *de curat. membror. Fontech. Med. Christ. specul. p.* 417. *Tulp. L. II. obs.* 49. *Eph. Cur. Germ. an.* III. *obs.* 261. *in vesica.* De *vermibus in vesica* natis, lege *Güldenklee L.* III. *cas.* 38. *Joh. de Muralto in Dec. II. anni I. Miscell. Curios. obs.* 104. & per *meatum urinarium* exclusis *Decur. Misell. Cur. allegat obs.* 77. *Bonnet.* L. III. *Medic. Septentr. S. XXIX. c.* 31. 32. *Olig. Jacob.* PP. Hafniæ *T. V. Act. Med. Hafn. obs.* 105. *J. Matth.* Heß *Cas.* 3. *observ. Med. p.* 130. *Salmut. C. I. obs.* 49. *in ventriculo.* *in Ventriculo Schenck.* L. III. *obs.* 205. *Sect. I. Scholiast. Forest. L. XXI. obs.* 26. *Bartolin. C. IV. h.* 77. *Eph. Cur. Germ. ann. IV. obs.* 38. & 80. *Solenander. Cons. Med. S. V. p. m.* 490. Putat quidem *Geilfusius L. II. inst. med. c.* 6. cum *Forest.* L. XVIII. *obs.* 19. *in schol. vermes in ventriculo* non reperiri, nisi istûc irrepserint, sed respondet *Sennert.* L. II. *Inst. med.* P. II. *c.* 9. *p. m.* 256. & *Donat. L. IV. H. M. c.* 26. *in intestinis.* *in intestinis Schenck.* L. III. *obs.* 79. 194. *S. I.* Quoties perforârunt ista cum *ventriculo? Æginet. L. IV. c.* 57. *Avicenn.* L. III *fen.* 16. *tr.* 5. *c.* 1. *Paræus L. XIX. c.* 3. *Bonet.* L. III. *Med. Sept. S. II. c.* 7. *Eph. Curios. Germ.* T. I. *obs.* 145. *seqq.* & in *append. ej. Tom. p. m.* 35. *Hipp.* VII. *epid. t.* 105. *in umbilico.* *in umbilico Höchstetter L. V.* P. II. *Decad.* 6. *Zacut. Lusit. pr. adm.* L. II. *obs.* 33. *Plater.* L. III. *obs. p. m.* 831. *Borell.* C. I. *obs.* 40. *Sennert.* L. III. *Prax. P.* 4. *c.* 4. *Frid. Hofmann.* L. I. *M. M. c.* 19. *p. m.* 326. *Forest.* L. II. *obs.* 35. *in schol.* & L. XXI. *obs.* 26. & *L.* VII. *obs.* 75. *Omnibon.* L. IV. c. 13. *Trincavell.* L. IX. c. 11. *Schenck.* L. IV. *obs.* 261. *in utero.* In *utero Autor de morb. mulier.* L. II. *Harmon. Gynæc.*

c. 25. Schenck. L. IV. *obs. 312. Bartholin.* C. I. *h. 89. Eph. Cur. Germ. obs. 75. ann.* VIII. *Panarol. Pent.* IV. *obs. 12.* narrat, fœminam quandam quolibet mense sine ullo labore quàmplurimos *vermes mensium locô* excrevisse. In *vasis spermaticis Mercurial.* L. IV. *de morb. mul. c. 1. in testibus Plut.* L. VIII. *symp. qu. 9. in inguine Schenck. L. V. obs. 59. Fallop. de tumorib. p. n. c. 4. Plater.* L. III. *obs. p. m. 831. Tulp.* L. III. *obs. 12. in ano, Bertrut. Tr. 5.* S. III. c. 3. *Joh. à Jessen in obs. in malleolis & pedibus Lang.* L. II. *ep. 42. Plut.* L. IIX. *Symp. qu. 9. Borell. C. I. obs. 28. Remig.* L. III. *Dæmon. c. 1.* — *in vasis spermaticis. in testibus. in inguine. in ano. in malleolis & pedibus.*

§. 3. Est in *Brasilia*, peculiare *vermium* genus semicubitum oblongorum, qui in *plantis* pedum, in modum globuli fili duplicati, conglomerati jacent & mordicant, quosq; singulari artificiô, sc. exiguâ *trochleâ*, extrahere norunt incolæ. Si verò *disruptus* seu *laceratus* aliquis extrahitur, mortem infert certissimam, ut bonâ fide mihi retulit Vir ἀξιόπιστος & ἀψόλοπτος *Dn. Petr.* Lützen / *Senator & Capitaneus Christiani-Hafniæ Danorum, Amicus Colendus.* Conf. *Miscell. Cur. Germ. ann. IV. obs. 174.* (ubi tamen aliter notavit *Lachmund.*) & inprimis *Guilielm. Pison.* L. III. *de Med. Brasil. c. 22.* Valde etiam memorabile, quod *J. Albert.* à Mandelsloh *in epist.* ad *Olearium* script. & *Slesvici* an. 1645. *edit.* de civitate Indiæ, Kamron dicta, *p. m. 4. c. f.* his verbis refert: Auch ist das Wasser sehr ungeschmackt / und ungesund / machet vielen Leuten Haar-Würme / etliche Ehlen lang / zwischen Fell und Fleisch wachsen / und stirbt auf den Holländ- und Englischen Schiffen daselbst das meiste Volck. — *bisi singulares. alia.*

§. 4. In *dorso* & *spina dorsi vermes* tibi sistent *Sennert.* L. II. *Prax. P. 2. c. 24. &* L. II. *inst. med. P. 2. c. 9. p. m. 256. Fr. Joël L. X. Prax.* S. III. *art. XI. p. m. 559. Forest.* L. VIII. *obs. 15. in schol. Borell.* C. I. *obs. 80. Sebiz.* T. II. *Specul. Med. pr. P.* VI. *c. 34. p. m. 1339. seqq. Ephem. Curios. Germ.* T. II. *obs. Dudithius in epist. ad Wencesl. Raphan.* Nec est, quòd Cl. *Mœbius* L. II. *Inst. Med. P. 2. c. 14. p. m. 138.* cum *J. Theod. Schenckio exercit. anat. L. I. S. 2. c. 3. p. m. 213. & Frid. Hofmanno L.* I. *M. M. c. 19. p. m. 344.* existimet, non esse *vermes*; sed *recrementa* viscosa, & in cutis poris condensata. In *partibus musculosis* vidit eos *Scholtz. epist. 27. & Sennert. Lib.* II. *Inst. med. P. 2. c. 9. c. f. in sanguine Kircher. Art. M. luc. & umbr. L. X. P. 2. c. 8. §. 15. pragm. 2. p. m. 832. Plin.* L. XXVI. *c. 13. Rhod.* C. III. *obs. 61. seqq. Sachs. in ocean. Macr. Micr. §. 139. Schenck.* L. III. *obs. 15. Lang. disp. de morbillis §. 57. Rod. à Castro de febr. puncticul. S. I. §. 15. Ephem. Curios. Germ. T. I. obs. 50. in schol. &* T. II. *obs. 154.* Experientissimus D. D. *Sim. Paulli L. de febb. malign. & in Botanic. quadrip.* C. III. *p. m. 342.* cum *Cl. Schockio L. de ferment. c. 25. p. m. 450.* impugnat quidam *Kircherianam* de sanguine malignè febricitantium ordinarie ver- — *in dorso & spina dorsi. in partibus musculosis. in sanguine.*

 rie ver-

rie *verminoso* experientiam *L. de peste P.* II. *p.* 240. At ideone atrô carbone notandus, quinq; hispidas, setosas, hirsutas &c. salis volatilis figuras etiam *animatas* statuerit? Ita, *ut Paulli*, sunt corpuscula maximè salina, quæ *μύσματα* dicimus modò cum *Paullini animata* ea dixeris. Vid. infrà cap. IX. §. 6. *Borell.* C. III. *obs.* 4. insecta *balæniformia* in *sanguine* humano, tanquam in rubro Oceano, natantia vidit, siphonibus retrò capita instructa, quîs eructabant sanguinem. *Renodæus* L. III. *pharm. c.* 33. sectâ brachii venâ, *vermem* palmi longitudine erupisse cum *sanguine* refert. In *urina* observavit *vermes Solenander S.* 5. *Consil. Med. p.* 488. *Rhod.* C. III. *obs.* 35. *Eph. Cur. Germ. ann.* IV. *obs.* 156. *Pacheq. apud River. obs.* 40. *commun. Bartholin.* L. I. *anat. Ref. p. m.* 131. & C. I. *h.* 89, *Bonnet.* L. II. *Med. Septentr. S.* XIX. *c.* 15. & S. XXI. *c.* 1. *Cardan. ad* 4. *aph.* 76. *Mont.* L. IV. *c.* 19. *Paræus* L. XIX. *c.* 3. *Tulp.* L. II. *obs.* 50. *seq. Mæb, Fund. Med. Physiol. c.* XVII. *p. m.* 442. *Plater.* L. III. *obs. p. m.* 844. *Cur. Germ. Miscell. T.* I. *obs.* 50. *in schol. Henr. ab Heer in Spadacren. c.* 8. *Salmuth.* C. I. *obs.* 49. Et annon *Myssenbruchius semen humanum animalculis* multorum generum repletum vidit, idque verissimum esse *Vollerus* postea dixit *Th. Bartholin. F. PP. Hafn. Vid. T. V. Act. Med. Haffniens. obs.* 7.

in urina.

in semine humano.

§. 5. En! amice Lector hos ego saltem, aliudq; agens, observavi quot latent occulti? Quantum enim est quod nescimus! Salsè interdum jocamur: der Kerl hat einen Wurm / er wurmt: Profectò serio dico, & candidè dico: *omnes omninò homines vermes nutrire in suis corporibus.* Ὁμόψυφον habeo Virum omni elogio majorem *Kircher. de pest.* S. II. *c.* 4. *p.* 240. licèt non singuli similes sint *opilioni* isti *verminoso*, quo de *Nestor meus* II. *Vol.* III. *act. Med. Hafn. obs.* 11. vel *cubicularii* istius *vermibus l. d. obs.* 56. Laudo sagacitatem mulierum in Gallia, rectè sibi persuadentium, *omnes pueros laborare vermibus*, notante *Riverio in obs. communic. à Pacheq.* 57. *p. m.* 308. Causam ingeniosè reddidit *Magnus Kircher. Mund. subterr.* L. XII. *sect.* 2. *c.* 1. *p.* 357. quod frequenter *lacte* vescantur. Hoc autem *vermibus* omnino scatet, qui ex *seminio*, vel *alimento*, à vaccis & nutricibus assumto, orti, unà cum chylo in ubera earum derivantur.

omnis homo habet vermem.

§. 6. Hisce & similibus exemplis môtus *Aug. Hauptmann.* fertile ingenium, *in epist. præ limin. tr. de viv. mort. imag. edend. ad P. J. Fabrum ann.* 1650. *in 8vo edit.* & *in epist. ad Athanas. Kircher. eod. anno excus. in tr. de therm. Wolckenstein.* & *in* peculiari *libello* (quem tamen nunquam vidi,) intrepidè asserit; *mortem naturalem nihil aliud esse quàm substantiam verminosam* seu vermiculum insensissimum, qui (è suo seminio) in subtilissimo excrementi genere minutum corpus assumit, & tenacissi-

an mors naturalis sit vermis?

nacissimæ vitæ est, quia ex constantissimi principii excremento, *salinô* putâ, eandem capit. Hanc controversiam hîc quidem non facio meam, magis tamen mihi arridet, quàm *Arist.* somnium *L. II. de gener. anim. c. 1.* & *Galeni* delirium *L. XIV. U. P. c. 11. peccati stipendium mors*, Rom. V. 12. quid autem istud *propriè* sit, quod omnibus & singulis τὰς παμφάγυς ὀδύνας infigit, (ut *Agapetus Diacon.* apud *Justinian. Imp.* loquitur,) est quæstio sublimiori ingenio digna. Viden', ubi latitent *vermes*, eorumvè *seminia* & *excrementa*, quæ ut declinemus, parùm cati sumus.

CAPUT VII.

De vermibus, justissimi Dei flagellis.

§. 1.

Miraberis mecum justa Dei judicia & gravissima supplicia plerunq; per *vermes* exercita. *Herodes Ascalonita γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυχεν. Act. XII. 23.* Add. *Joseph. L. XIX. A. J. c. 2. & de B. J. c. 4. Nicephor. L. II. H. E. c. 13. Cluver. Hist. univ. p. m. 234. Bartholin. de morb. bibl. c. 23.* quod etiam de *Juliano*, Juliani *Apostatæ* avunculo, *Socrates L. V. c. 7.* de *Antonio Meligalo Arnold. Ferron. in Francisco I. sub init. L. VI.* de *Antiocho Epiphane* Syro II. *Maccab.* IX. 9. de *Maximino Euseb. L. IIX. H. E. c. 28.* de *Hunnerico*, Vandalorum Rege, *Mich. Sachs. Chron. P. II. p. m. 18.* de *Illustrissimo* quodam *Donat. L. I. M. H. c. 5.* de *nobili Walter Temp. histor. n. 267.* & de *aliis Petrarcha Lib. II. de remed. utriusq; fort. ac Ursin. acerr. philol. L. III. §. 24.* recensent. *Herodes σκωληκόβρωτος. & alii.*

§. 2. Justissimus Zebaoth *Judæ* & *Israëli* excidium denunciaturus inquit *Hos.* VI. 12. ero Ephraimo quasi *tinea*, & domui Judæ *qs. putredo.* Rebelles *Judæos* puniit *manna verminosa. Exod.* XVI. 20. Novimus, quosdam ex Naturæ principiis demonstrare voluisse, quî βρῶμα istud πνευματικὸν I. Cor. X. 3. *verminari* potuerit, sed hoc est *candens ferrum* non forcipe, verùm *digitis contrectare. S. Chrysost. hom. 5. in I. Cor.* Unam eandemq; fuisse *Mannam* Israelitarum & nostram officinalem, *Valles. Phil. sacr. c. 57. p. m. 361. seqq. & Lemn. herb. bibl. explic. c. 3.* defendunt. At, licèt magnam permittamus similitudinem, major tamen occurrit dissimilitudo; utramque pulcrè delineant *Schiz. L. II. de alim. fac. p. m. 297. seqq. Densing. diss. de Manna §. 78. seqq. Sennert. L. IV. Phys. 8. Kekermann. L. VI. Phys. c. 10. Martin. in Lex. philol. & Zeiler. C. V. epist. 358. C. IV. qu. 30. p. 151.* Murmurantes *Israelitas dracunculis* excruciavit Vindex scelerum. Eos adeò *malignos* divinat *Licet. L. III. de spont. vivent. ortu c.* XI. ut eorundem membra crudeliter *manna verminosa. dracunculi Israëlitarum.*

ter

ter *eroserint*, *erosa inflammârint*, *inflammata dolore vexârint*, ab effectû deniq; morboso *ignei* denominationem traxerint. Quam opinionem cum Excell. *Bartholino L. de morb. bibl. c.6. p. m. 31.* lubens amplector. plantam *Jona*, seu *cucurbita* fuerit, vel *hedera*, aut *ricinum*, abrupit *vermis*, si Theophylacto credimus, *eruca*.

planta Jona Verminosa

§. 3. *Juditha*, admirabilis Heroina, gentibus cladem expositura ait c. XVI. 21. Deum corpora eorum afflicturum *igne* & *vermibus*. Idem populo suo animum additurus, ne pertimescat inimicos suos, spondet; *tineas* eos esse exesuras uti *pannum* *Es. L. I. 8. Eccles. VII. 19.* *Seneca dolores podagricos* nervosè explicaturus ait *L. de vit. beat. c. 17.* remedia podagræ meæ compono, contentus, si rariùs accedit, & *minùs verminatur*. *Martial. L. XIV. ep. 23.* molestissimam *aurium pruriginem* eâdem voce exprimit sic enim:

podagra Verminosa.
& aures.

Si *tibi morosâ* prurigine verminat *auris*,
arma damus tantis apta libidinibus.

& femina.
Jesus Vermis.

Et fœminæ, dicente *Heinsiô*, *Exercit. sacr. p. m. 291.* dicuntur *verminari*, cùm imminentes *partûs dolores* sentiunt. JESUS sævissimos suos cruciatus publicè declarans queritur Ps. XXI. 7. se esse *vermem*. Scio quid de hoc *verme* disputent Critici, quòd scilicet non fuerit *lumbricus*, sed *Theolaath*, Scharlacks-Wurm / *vermis ex grano ilicis coccigera* (de qua *Quiqueran. apud Clusium L. I. rar. plant. c. 16. Plin. L. XXI. c. 8. Dioscorid. L. IV. c. 43. Bellon. C. I. obs. 17.* prolixè agunt,) natus. Vid. *Schindler. Lexic. hebr. p. m. 1974.* Qui verò *purpuram* cum *coccino* malè confundit. *Purpura* est conchæ genus in mediis faucibus liquorem illum habens, tingendis vestibus expetitum, *Plin. L. IX. c. 36.* At *coccus* est fruticis genus. Nec naturæ tantùm ratione, & materiæ, sed etiam ipsô *colore* & usu differunt. Quare quis mirari posset, quòd *chlamy*, quam *Matth.* XXVII. 28. vocat *coccineam*, *Marc. c. XV. 17.* & *Johann.* XIX. 11. appellent *purpuream*. At hic nodus solvitur, si dicamus latiùs *purpurei* voce usos esse *Marcum* & *Johannem*. Nec desunt ejus acceptionis exempla apud classicos Autores. *Vid. G. J. Vossii Etym. p. m. 144.* Add. sis *D. Henr. Mülleri de JESU patiente not. 36.* *Jobus* c. XXIV. 20. caducam impiorum gloriam & gaudium *verminosum* fore divinat. Imò ineffabiles damnatorum cruciatus cum *verme nunquàm moriente* comparantur. *Es.* L XVI. 24. *Marc.* IX. 44. 48. *Eccles.* VII. 19. Sic apud *Virgil. L. VI. Æneid. ṽ. 597. seqq.* & *Ovid. L. IV. Met. f. 13.* tales cruciatus depinguntur per *vultures* utrinq; assistentes, qui *Tityi* jecur fodiebant. Quam fabulam *Homerus* confinxisse videtur, (ait P. *Ravanella Biblioth. sacr. P. 2. p. m. 810.*) ut quidam censent, quòd à Patribus accepisset, esse *vermem*, qui nunquàm moritur, *rodentem* conscientiam, ita ut *vermem* mutârint in *vultures*. Nam apud antiquissimos patres,

error Schindleri.
cruciatus inferni Verminosi.

etiam

etiam ante *Esaiæ* tempora, locutionem illam de *verme rodente*, eô, quô diximus, sensû usitatam fuisse, verosimile est. *Cœl. Rhodigin. L. X. c. 14.*

CAPUT VIII.

De abstrusis morbis à vermibus ortis.

§. 1.

NUnc *morbos* etiam scrutabimur *abditos* sanè & *stupendos*, quorum fabri erant *vermes*. Videbimus, quàm multos *occiderint*, Medicis ne suspicantibus quidem tantum nefas: quàm multi contrà, iis à *Natura* vel *Arte* expulsis, mirabiliter fuerint *servati*, ut lucem fœneremur thesi infrà proponendæ. *Vermes abstrusorum morborum fabri.*

§. 2. Lutetianæ puellæ in vico Delphino, annor XII. curatis *variolis* (malè fuerunt curatæ, cùm nihil aliud sint, quam *animata putredinis soboles*,) *tantus capitis dolor* supervenit, ut (bone Deus!) *trium mensium spatio nec dormire* potuerit, nec *requiescere, nullas dolore inducias concedente*. Tandem cùm *tabida* obiisset, *statim apertô craniô deprehensa fuit universa cerebelli substantia* in dextro, à reliquo corpore sejuncta, *nigrâq;* tunicâ involuta. Ruptâ *tunicâ* nigrâ *vermem vivum pilosum duobus punctis splendidis locô oculorum* viderunt *ejusdem ferè molis*, *quâ reliqua cerebelli portio*, qui duar. horar. spatio supervixit, *Bartholin. C. I. h. 64.* Ancilla Cimbrica *diu capitis doloribus enervata*, cum forte reclinatô capite rhedæ incumberet, alius autem, ipsa insciâ, baculo fortiùs rhedam percuteret, statim *fractum cranium* dissiliit, *innumerabilibus Vermiculis* prodeuntibus. Alia *diuturnô* quoq; *capitis dolore* tentata, cùm pavimentum heri sui scopis purgaret, & fortè fortuna quidam januam opinione citiùs in caput ejus aperiret, eandem mortis aleam subiit. In Scania rustica fœmina *caput sæpè dolebat*, *dolore toties remittente*, *quoties vermes*, *caudâ bifidâ*, *colore albô*, *magnitudine grani siliginis per aures exibant*. *Bartholin. C. VI. h. 3.* Stockholmiæ mulieri in caput retrolapsæ cranium diffractum per magnas rimas *locustarum germinantium examen* ostendit, quæ *ingentes anteà capitis dolores* fecerant, ipsumq; *cranium ad fragilitatem istam exederant*, referente D. D. *Reiselio*, *Consil. & Archiatro Stutgardiano*, *Amico honorando*. Nobilis Norvvagus *lue venereâ* laborans tàm *immani capitis dolore* comprehendebatur, ut non solùm *deliraret*, sed etiam *sævis convulsionibus animiq; deliquiis crudeliter constrictus* fuerit, quod gravissimum symptoma *nullis penitus internis medicamentis* cedere voluit, donec tandem *empl. ran. Vigon. cum mercurio* temporibus applicaret Medicus Bergensis *D. Treubler.* ubi *miraculi instar dolor recessit* & nunquam rediit. *dolor capitis acutissimus.*

Bartho-

Bartholin. C. III. *epist. med.* 55. Alius, *eâdem lue* infectus, etsi probè curatus videretur, tamen *longô ac diuturnô capitis dolore, nullis remediis cedente*, affligebatur. Tandem apertô craniô sub eo inventum suprà duram matrem nigriusculum quid *instar gurgulionis*, qui *vermis cùm auferretur, cessavit dolor*, nec amplius rediit. *Forest.* L. VII. *obs.* 9. *in schol.* Annon autem genuina *luis venereæ* causa *Vermiculi*? annon ☿ *pestis eorum*? vid. nos *infrà* c. *IX.* §. 16. Capitanei cujusdam servus annor. XXIII. percipiebat *exquisitissimos capitis dolores*, maximè in sincipite, qs. *aliquid cerebro inesset, quod rodendo ipsum vellicaret*. Dicebat autem, se omninò existimare, *vermes esse convolutos*, & *ex motu eorum ejusmodi cruciatus se percipere*. Nec fefellit eum suspicio. Expulsi sunt enim *plurimi*. *Hildesheim. Spicil. I. de cap. aff. p.m.* 41. Vetula Biterrensis post *ingentem hemicraniam* 40. *vermes ascaridiformes per nares* emisit, & sic curata est. *Borell.* C. *IV. obs. in epilog.* Ancillæ *acerbè longèq; ex capite dolenti, neq; ullis remediis adjutæ* tulit tandem suppetias *vermis è naribus* prorumpens, longitudine medii digiti. *Tulp.* L. IV, *obs.* 11. Nobilis Virgo *continuis capitis doloribus* afflicta, variisq; frustrà tentatis, pilulas devoravit, & *quinq; vermibus, erucis similibus, ejectis*, sanata est. *Salmut.* C. II *obs.* 51. Nobilis quidam Danus in templo Hagestedano sepultus, *dolore capitis confectus* fuerat à *verme* longo, qui ex *naribus* mortui prodiit, & tumbæ ferali suâ pyxide inclusus servatur intumulo. *Th. Bartholin. L. de Med. Poet p. m.* 24. Pluscula hujus rei exempla vid. *apud Plater.* L. III. *obs. p.* 830. *Bonett.* L. *I. Medicin. Septentr. S. V. c.* x1. & *Sect.* XXIII. *c.* 5. *nec non Sect.* XXIV. *c.* 16. *in schol. D. Luc. Schrökl. Schenk.* L. *I. obs.* 35. 77. *seqq. Hildan.* C. I. *obs.* 8. *Greg. Horst. in epist. med. S.* XVIII. *Donat.* L. *IV. H. M. c.* 26. *Rhod.* C. *I. obs.* 74. *Ronsæum epist. X. in Eph. Cur. Germ. ann.* II. *obs.* 147. & *in Decur. II. Miscell. Cur. ann. I. obs.* 99. *in schol.*

stupenda convulsio & contractio faucũ &c. §. 3. Puella XIV. annor. in *collo constrictionem* sentiens, multis *frustrà* adhibitis, tandem in ipso paroxysmo, instante *suffocationis* periculo, advocat *Tonnerum*, Med. Ulmens. qui ægram offendit erectam in lecto sedentem, & querulam de *ingenti contractione faucum*, sibi, respiratione interceptâ, moriendum clamantem, nî subitò subveniatur. Conspicuus etiam aderat *motus convulsivus utriusq; brachii & cruris*, modò *dextrum brachium*. *modò sinistrum ad pectus*, *modò dextrum crus*, *modò sinistrum magnâ violentiâ ad nates usq;*, invitâ ægrâ, qs. *funiculis* alligata, alternatim reflectebantur. *Oblongis* tandem *vermibus*, cum vitiosis humoribus excretis symptomata remiserunt. *Thonner.* L. II. *obs. p.m.* 94. Conf. *Dec.* II. *Miscell. Curios. ann.* I. *obs.* 120. & *Bonet.* L. I. *Med. Septentr. S. XV. c.* 5. *p.m.* 133. & L. III. *S.* 16. *c.* 4.

catalepsis & lingua peregrina. §. 4. Alia 13. annor. *variis symptomatibus* & *catalepseos* specie laborans, *tribus idiomatibus* peregrinis, cunprimis *gallico*, quod tunc temporis

poris non adeò perfectè callebat, sine hæsitatione loquebatur. Tandem post *multorum alexipharmacorum usum vermis mirandæ formæ ore exclusus est, & symptomata desierunt.* Vid. *analect. ad Miscell. Cur. Germ. ann. IV. p. m. 303.* Alia octennis *eodem morbô* correpta *septem diebus nihil hauserat* præter Jus pulli, in quo portulaca decocta fuerat; Jacebat *pallida, muta, sine sensu & motû graviter respirans.* Tandem mater ex melle glandem injecit, & ægra sine sordibus *42. vermes rejecit,* sibi feliciter reddita. *Schenck.* L. I. *obs. 107.* Italus quidam, nunquam in *Germania* versatus, ac ne per somnium quidem *germanicam linguam* callens, tamen *germanissimè* loquebatur. *Vermibus autem excretis, morbus cum lingua evanuit. Cardan.* L. VIII. *de Var. rer. c. 43. Conf. Zacut. Lusit.* L. III. *pr. admir. obs. 222.*

§. 5. Civi Vratislaviensi *febricitanti* post quintum paroxysmum *lingua subitò intumuit admodum,* & *nigrore infecta* visa est. Aperitur vena sub eâdem, mox *vermiculus* vivus prorupit & post aliquot guttulas sanguinis alius paulò major, (cujus iconem exhibent *Collect. Eph. Cur. Germ. ann.* VIII. *obs. 100.*) *quô rejectô convaluit.* *lingua tumor.*

§. 6. Nobilis *desperatâ phtisi diu* pressus tandem fatis cessit. Ex *ore naribusq;* defuncti *innumeri* prodibant *vermiculi, rubrô capite,* cunctis stupentibus. *Bartholin. C. I. h. 46.* Alius etiam pro *tabido* habitus, *vermibus expulsis, curatus est. Borell. C. I. obs. 90.* Senatoris cujusdam filiolus decennis pro *phtisico* à parentibus & famoso Medico diu habitus, tandem ad me defertur. Metuebat pusio, quod alii prædixerant, lethum. Quare, re altiùs expensâ, confide, ajebam, mi fili, cape hunc pulverem, & lustra excreta tua. Miraberis consalinos. Paret: cumque *incredibili phlegmatis copia ultrà centum rejecit vermes fœdissimi coloris, adhuc pancraticè valens.* *phtisis.*

§. 7. Princeps quidam valetudinarius *gravissimè* decumbens *exercitatissimos undiquaq;* convocabat Medicos. Propinabantur *generosissima* remedia, *nullô sequente levamine.* Tandem *tyro* artis nostræ, Archiatri principis amicus, asseruit, se legisse, *vermis quoddam genus cordi nonnunquàm innasci,* quod solô *alliô* manè sumtô necaretur. Seniores exsibilant tyronem. Morbus acquirit majores vires. Summa: Princeps moritur. Apertô cadavere scrutantur abditam morbi causam, & ecce! deprehendunt *vermem album præ acutô rostellô eôq; corneô præditum, cordi adhærentem.* Conjicitur in mensam, adjectô in circulum *alliô.* Torquet se mirificè; tandem verò *allii* nidore victus succumbit. *Schenck. L. II. obs. 194.* Gebhard Mejer quadragenarius, cùm *diu malè* habuisset, & plurimis medicamentis, ipsisque *acidulis Pyrmontanis incassum usus* fuisset, de improviso sanitati restitutus est, *taniâ in rotundum glomum* *morbus occultus.*

convolutâ, *& per posticum emissâ.* *Lt. Brechfeld in Act. Med. Hafn. Vol. III. obs. 71.*

colica. §. 8. Puella triennis *diu*, at *frustrà*, pro *colica* tractata, tandem, *rejectis vermibus*, integrè convaluit. *Thonner. L. III. obs. 4.* Nobilis Matrona per aliquot annos *anorexiâ* laborârat, tandemque planè consumta erat. Sed idoneis exhibitis remediis mucosam substantiam cū *minutis Vermiculis* excrevit felicissimè. *Mœb. Fund. Med. Phys. c. XII p. m. 205.* Honesta fœmina in Diœcesi *Corbeiensi*, elapsô post partum octiduô, *varia* & *insolita* patiebatur *symptomata*, quæ, dum crederet Medicus, à partûs difficultate provenisse, electis ad hanc rem medicamentis compescere fideliter studuit; At laterem lavit. Tandem aliud qs. agens ipsa emeticum sumsit, à quo per biduum vel *mille erucas & vermiculos diversi coloris evomuit*, *omni dolore penitus cessante.* *Conf. Ephem. Cur. ann. VII. obs. 234.* Civis Chemnicensis dies noctesq; *intolerabili cruciabatur horrore, nullis remediis tantisper cedente.* Tandem, *expulsis per alvum duobus vermium globulis, ovi gallinæ magnitudine, subitô cessavit horror*, & patiens consuetos iterum adiit labores. *Garmann. in Eph. Cur. Ann. I. obs. 104.*

anorexia.

Varia symptomata puerpera.

horror.

cardialgia. §. 9. Faber lignarius *cardialgiâ biennium gravissimè* laborans, *peritissimos* quosq; consuluit Medicos, at *frustrà*. Deniq; pituitâ *ἀνω* ejectâ, unà cum *lumbrico palmari, capite rubrô, levi, pisiformi, lanuginoso, caudâ lunatâ, quadrupede, pristinam recuperavit sanitatem.* *Schenck. L. III. obs. 216.* Alius, ob *cardialgiam* & *dolorem lancinantem circa umbilicum*, plures etiam consuluerat Medicos, tandem *D. Ledelius*, pract. Grunberg. præscripsit evacuans, quod illicò secum aufert rusticus. Cumq; alterô lapide à civitate distaret, moræ impatiens arripit vitrum, probèq; liquorem exhaurt, putans, operationem differri eòusq; dum iter hoc esset emetitus: acriter itineri insistit, vires medicamenti motû excitatæ operatione viatorem interturbant. *Exclusô itaq; verme bicipite, digiti longitudinis, horridioris aspectûs, omnium dolorum autore, lassior quidem, sed omnimodè sanus* factus. *Ephem. Cur. Germ. ann. III. obs. 84. & 285. Act. Med. Hafn. T. V. obs. 34. Bonet. L. III. Med. Sept. Sect. V. c. 2.*

Vagi dolores. §. 10. Juvenis quidam de *vagis dorsi* & *intestinorum doloribus* conquerens, inprimis de *frigore nasi*, quem proximô triduô sideratum iri casurumq; asseveranter juravit, epotis catharticis *octingentorum* & *octo pedum lumbricum latum* excrevit, nullô adhuc capite spectatô. *D. Borrich. Vol. II. Act. Med. Hafn. obs. 47.* Scriba quidam sensit *dolores* ventris, *dorsi*, *lateris*, *& cordis*, adeò ut non amplius *erecto corpore* incederet. Tandem meô consiliô purgans ex rad. Jalapp. sp. diat. c. rhab. & crem. Tartari sumsit, ac *latissimum diversiq; coloris vermem* excrevit, *omni molestiâ evanescente.* Adeò verum est, quod de *Jalappa* in *expellendis lumbricis latis* suis experimentis confir-

confirmant *Drawiz. de scorbut. tit. 2. p. m. 117. & Argonauta noster tr. de absinth. p. 125.*

§. 11. *Variolas* & *morbillos* nihil aliud esse quàm *animatam, ac innumerorum minutissimorumq́; ,* vel *atomorum ad instar insensibilium, vermiculorum pullulaginem*, acutissimus *Langius*, explosô Veterum errore, rectissimè docet in judiciosissima sua de *Morbillis disp. habit. Lips. an.* 1660. Adde *Zacut. L. III. pr. admir. obs. 46. Rhod. C. III. obs. 64. Borell. C. II. obs. 72. & obs. micr. 31. Bartholin. C. V. h. 20. Hauptmann. de Therm. Wolckenstein. p. m. 207. Fr. Joël. L. IX. Pract. Sect. 5. p. m. 518. Sachs. Ocean. Micr. macr. §. 149. Forest. L. VI. obs. 53. Rubeum in hist. med. exerc. 7. Schol. p. m. 107. Crat. L. VI. epist. 34. Eph. Cur. German. ann. III. obs. 28.* Rectè igitur *Grassius* ☿ ceu *singulare veneni variolici alexipharmacum*, commendat, quia hostis est *colluvies animata. Eph. Germ. Curios. ann. III. obs. 56.* Curiosam hîc narrabo historiam, *hist. curiosa.* positionem *Langij* bellè confirmantem. Fuit in Pomerania paucis ab hinc annis rusticæ filius, qui anno ætat. XII. *variolis* corripiebatur. Mater paupercula, ob rem domi angustam, vetulam consulit, hujusq́; consiliô, filio *theriac.* propinat in *aq. card. ben.* ægrumq́; ad sudorem componit. Quid fit? paulò post ægrotans in universa cute *intolerabilem* sentit *pruritum:* rogat igitur matrem, ut fortiter ipsum fricet. Annuit ipsa. Pruritus augetur. Tum æger: quæso, accuratiùs inspice corpus meum. *Repit, mordet, pungit, vellicat*, & quid singula? Genitrix perlustrat nudum filii corpus, & ecce! *undiquaq́; minutissimos vermiculos è poris cutis partim egressos, partim egredientes* deprehendit. Attonita vicinis rem insolitam indicatura, filium frigido aeri nudum expositum relinquit. Reversa vix spiritum trahentem invenit, qui tandem, graviore *syncope* superveniente, eôdem die excessit. Conf. *sis ann. VI. Eph. Curios. obs. 3.* Similem ferè historiam narrat *Cl. Schmiedius*, Phys. Gedanens. in *ephem. cit. ann. VIII. obs. 85.* Adde *Henr. ab Heer obs. an. 23.*

Variola & morbilli.

§ 12. Mirandos alioquin *sudores* recensent passim Naturæ Consulti. *sudores miraculosi.* *Sudorem mellis Rhod. C. III. obs. 68. epota cerevisia, Salmut. C. II. obs. 28. viridem, Borell. C. II. obs. 56. nigerrimum, Zacut. L. III. pr. admir. obs. 73. Curios. Germ. in Ephem. ann. VI. obs. 10. vini rubri, Bartholin. C. IV. h. 61. Sachs. Ampelograph. p. m. 395. arenularum, Bartholin. C. I. h. 34. J. D. Horst. Manud. ad Medic. P. I. c. 2. p. m. 123. Zac. Lusit. L. III. pr. admir. obs. 53. urina, Salmut. C. II. obs. 82. atramenti Bartolin. in Act. Med. Hafniens. Vol. I. obs. 80. statuarum, Th. Europ. T. VI. p. m. 632. Lips. de D. Virg. Aspricoll. c. V. p. m. 11. Bartholin. C. VI. h. 93. croceum, Hildan. C. VI.* luteumq́; ab assumto rhabarbaro, *D. Menzel. Eph. Cur. noster. obs 78. Ann. VI. obs. 77. oleosum & pinguem, Eph. Cur. Germ. ann. VI. obs. 170. & ann. II. obs. 19. cæruleum, Eph. Cur. cit. T. VI. obs. 67. luteum lib. dict. p. m. 113. crystallisatum ibid. voluntarium Act.*

Med. Hafn. Vol. IV. obſ. 82. perpetuum volæ manûs Ol. Borrich. Vol. V. act. cit. obſ. 76. ſeptem annorum, Tulp. L. III. obſ. 42. poſt mortem ad quartum usq; diem, Ephem. Curios. T. III. obſ. 83 & T. VI. obſ 185. ſanguineum, Ariſtot. L. III. H. A. c. 9. & L. III. Part. anim. c. 5. Maldonat. T. I. in Matth. c. 26. Fernel. L. VI. Pathol. c. 4. Tulp. L. II. *obſ. 31. G. Horſt.* P. II. *obſ. 15. Drexel.* P. II. *de-lic. gen. hum. c. 1. §. 3. Rolfink Diſſert. anat.* L. VI. c. 62. *Donat. L. I. M. H. c. 2. Thuan.* L. XI. *hiſt. Bartholin. hypomn. IV. de cruc. Chriſt. Libav. diſp. de lachrym cruent. §. 4. Becker. L. I. Med. Micr. c. 5. Zacut. Luſit.* L. III. *obſ. 72. Jonſton. Thaumat. nat. Cl. X. c. 3.* G. Fabricius L. III. *Annal. Miſnic. Th. Europ.* T. II. *p. m. 115. Mercurial. L. IV. V. L. c. 12.*

dyſenteria. §. 13. Vir ſexagenarius *dyſentericus*, poſtmodum febre tertianâ laborans, cùm jam convaleſcere videretur, pulſus apparuit *intermittens, per tres aut quatuor dies,* cum animi angore & virium proſtratione. *Cauſa à Medicis inveſtigari non potuit.* Tandem *lumbricus craſſitie digitum æquans, longitudine brachii, excretus eſt, & integrè æger reſtitutus River. C. III. obſ. 3.* Puer octennis *dyſenteriâ epidemiâ lethaliter* decumbens, cum cruore copioſo & ramenta inteſtinorum rejiciebat; vires omninò collapſæ, dolores acuti, mors ante fores. Precibus tamen parentum commotus, præſcribo e elect. mollè è conſ. roſ. laud. opiat. conſ. alcherm. c. ſyr. cydon. confect. Fluxus imminuitur, dolores quieſcunt, ſomnus obrepit, cuncti ſperant meliora. Sequenti die ex tamarind. Myrob. citr. rhab. & ſyr. roſ. ſolut. datur potiuncula. Purgatur blandè, excretis ſimul *lumbricis craſſis & magnis.* Do contra *vermes* ſpecificum :: expulſi *innumeri*, ſervatô puero, qui adhuc optimè valet. Vid. ſuſiùs de *verminoſa dyſenteria Act. Med. Hafn. T. V. obſ 31. & Bonet.* L. III. *Med. Septentr. S. X. c. 17.*

contractura, tumor ventris. §. 14. Alius quinquennis, cum virium & nativi caloris jactura, *febre lenta, ventrisq; tumore*, & *ſubſecuta brachiorum*, inprimis *pedum, contractura;* ut neq; *ſtare* neq; *ambulare* amplius poſſet, miſerè correptus, *vermibus expulſis*, ex voto curatus eſt. *D. Fribe, Amicus Curios. in Eph. Germ. ann. III. obſ. 53.* Alius ſeptennis *univerſali contractura* decumbens, *ventre immenſum diſtento, facie cadaveroſa, pedibus inflatis, manibus fœdiſſima ſcabie obductis* quondam ad me delatus obtinuit pulv. ex Mercur. dulc. CC. crud. raſp. &c. Quô ſolô, Dei gratiâ 73. *vermes* expuli, puerô in integrum reſtitutô, *Conf. Eph. Cur. Germ. Ann. VI. §. 1. obſ. 136. & Bonet. Med. Septentr. L. I. Sect. XV. c. 4.*

Peſtis. §. 15. *Peſtis* cauſa adeò latuit in occulto, ut etiam *Jul. Palmar. de febb. peſtilent. c. 17.* queratur: *inſcrutabili Dei conſilio cognitionem* hujus mali *nobis fuiſſe denegatam. Nemo enim hactenus* ſatis *explicavit*, addit *Sennert. L. IV. de Febr. c. 2.* Sed *Kircher. Philoſophus* verè ἰσόθεος, Amicus olim optimus, in *aureo* ſuo *peſtis ſcrutinio*, quod reverâ eſt *abſtruſioris Naturæ amuſſium, & tituban-*

tubantium Medicorum statua Mercurialis, solidè evicit, *sagittas* istas *volantes* Ps. XCI. 5. *Deut.* XXXII. 21. nihil aliud esse, quàm *minutissimos vermiculos*. I nunc, livor, & cepas ede!

§ 16. Erat rusticus sexagenarius, morbo *atroci*, *novo*, aut saltem *paucis cognito*, à *quindecim annis* malè detentus. Locum affectum nec *digito*, nec *instrumento* tangi patiebatur. *Poterius* tandem pennulâ Oleo Mercur. imbutâ tumorem istum leviter tetigit, à *quo omnis dolor sublatus* Videbatur. At sequente die redibant insultus. Admovetur potentiale causticum tumori, escharam basilic. unguent. & butyr. procurando. Quâ sublatâ *vermes pertenues*, *veluti pili*, prodierunt, qui scalpro attriti *tantos dolores* suscitabant, ut non licuerit ipsos forcipibus evellere, æger enim statim *humi concidebat*, unum tantùm vivum, *apis* instar *aculeo nigro* armatum extraxêre, ceteros laceratos, & mortuos. Cùmq; *vivum* istum in manum poneret Medicus, illicò momordit & *gravissimum* excitavit dolorem. Vulnere tandem persanatô lætus ille rusticus domum se contulit. *Poter. C. I. curat. 47. p. m. 91.* De pluribus *abscessibus*, *tumoribus*, *vulneribus* & *ulceribus Verminosis* vid. *Severin. de abscessib. c. 7. p. m. 144. Dec. II. Miscell. Cur. ann. I. obs. 126. & 104. Cabrol. obs. 27. Ronsæus ep. X. Paræus L. XIX. c. 3. Fallop. c. 4. de tumor. p. n. Bartholin. C. II. h. 23. & C. V. h. 63. Donat. L. IV. c. 26. Borell. C. II obs. 86. Lemn. L. II. O. N. c. 40.* Plater. *L. III. obs p. m. 831. Forest. L. VII. obs. chir. 10. Eph. Cur. Germ. ann. III. obs. 322. & ann. IV. obs. 190. Hildan. C. I. obs. 56. Tulp. L. III. c. 12.*

morbus insolitus, atrox, novus.

tumores, abscessus & ulcera Verminosa &c.

§. 17. Puella quinquennis pro *fascinata* habita, *vermiculis diversicoloribus* & *multipedibus*, *lumbricorum terrestrium* magnitudinem referentibus, unà cum arena, luto &c. per os frequentissimè rejectis, Oleum hyperic. compos. ceu particulari remediô, præmissis universalibus, à D. *Fabricio*, Med. Norinb. feliciter curata est. *Wolfgang. Fabricius in Disp. de signat. plantar Coroll 2. p. m. 36.* Conf. *Frider.* Kåsebergs disp. inaug. *de morb. a fascino c. I. p. m. 9. seqq. & c. V. p. 30. habit Jenæ an. 1682.*

morbus à fascino.

§. 18. Typographi Servestani filia *tantos patiebatur dolores*, ut omnia, quæ ore contingeret, præ dolore arroderet. Ex defunctæ corpore complures proripiebant *vermes*. *Salmut. C. I. obs. 26.* A Batavo quodam, post *varios dolores* & *maciem* extinctô, *vermis*, secessit *multiceps*, *cauda longa*, *cornu gemino*, *cancro similis*, *palmi longitudine*. *Rhod. C. III. obs. 66.* Novimus Nobilem, robustô corpore, in morbum, *Medicis ignotum*, *cum acerrimis doloribus* lapsum, & intra biduum mortuum. Ex cujus cadavere *candidi vermiculi*, *digiti longitudine*, catervatim prodibant Medentium inscitiam publicè coarguentes.

dolores acerrimi.

§. 19. Quanta multitudo puerperarum *Lips.* à *morbillis igneis*, ipsis der Friesel/ peremta sit, testabitur *Welschius in sua disp. An. 1655.* habita. At der Friesel

unde iſtud malum, niſi à *putredine animata?* Grandæus iſte ap. *Braſavol. ad*
Vermes ejecti multos ſervant. *26. aph.* L. III. cui omnia ad funus erant parata, *vermibus* ejectis, præter
omnium ſpem, convaluit. Idem accidit puero in Pruſſia, *Becker. L. I.*
Med. Micr. c. 12. p. 67. & nobili Matronæ apud *Monard. de ſimpl. nov. orb. c.*
de verbena.

§. 20. Vidiſti B. L. ὡς ἐν τύπῳ autores *abſtruſiſſimorum* & *atrocium*
ἀφωνία. morborum: Juvat tamen plura ſubnectere παραδείγματα, *animatæ Noſo-*
logiæ interpretamenta. A *vermibus* enim ἀφωνία, (ſeu rectiùs ἀναυδία.)
phrenitis. *Zac. pr. admir.* L. II. *obſ. 36.* phrenitis, *Paracelſ.* L. II. §. 2. Mania, *Eph.*
Germ. Curios. T. IV. obſ. 37. Eraſm. Declamat. de laud. Medicin. T. I. oper.
inquietudo. *p. 456.* Add Excell. *Bonetti Med. Septentrion.* L. I. *Sect. 20. c. 4.* inquie-
apoplexia. tudo, *Beniven. c. 92.* apoplexia, *Zac. Luſitan.* L. II. *pr. admir. obſ. 36.* in-
incubus. cubus, *Sennert.* L. I. *pr. P. 2. c. 29.* epilepſia, *Barthol. C. VI. h. 20. Zac.*
epilepſia. *Luſit.* L. II. *M. P. H. c. 17. Nic. Piſo* L. I. *de morb. cognit. & curat. c. 19.*
Foreſt. L. X. obſ. 65. Grüling. C. III. obſ. 74. Mœb. L. II. *Inſt. Med. P. 2.*
c. 12. Rhod. C. I. obſ. 59. Hauptmann. in epiſt. ad Athan. Kircher. & Nos
Vigiliæ. multa hujus rei habuimus exempla. Vigiliæ cum ejulatu diuturnæ, *Eph.*
odontalgia. *Germ. Curios. ann. VIII. obſ. 36.* Odontalgia *T. V. Act. Med. Hafn. obſ.*
aurium dolor, *108. Bonett.* L. II. *Med. Septentr. Sect. IV. c. 13.* aurium dolor, *Panarol.*
polypus. *Pent. IV. obſ. 27.* polypus, *Monard. de Med. ſimpl. ultrà Ocean.* paralyſis,
paralyſis. *Salmut. C. I. obſ. 44.* ſtupenda αἱμοῤῥαγία *D. Ernſt. in Dec. II. Miſcell. Cu-*
αἱμοῤῥαγία. *rios. ann. I. obſ. 99. Bonett. L. I. Med. Septentr. Sect. XXIV. c. 16. Schenck.*
Lib. VII. *obſ. p. m. 467. Pleuritis, Rhod. C. II obſ. 12. Schenck L. II.*
pleuritis. *obſerv. 92. Geſner.* Lib. III. *epiſt. p. 49 Bonett. l. d. p. m. 374. Quer-*
tuſſis. *cet. in demonſtr. Herm. med. c. 5. River. C. I. obſ. 5.* tuſſis, *Th. à Veiga*
Comm. ad L. I. Gal. de loc. aff. c. 5. Beniven. c. 77. de abdit. Schenk L. II.
obſ. 51. Rolfinck. diſſ. de tuſſi p. m. 115. Mœb. L. II. *Inſt. Medic. P. 2. c. 10.*
cordis palpitatio, cordis palpitatio, *Foreſt.* L. XXI. *obſ. 26. in ſchol. Paræus* L. XIX. c. 3.
ſyncope. ſyncope *Zacut.* L. II. *pr. adm. obſ. 40. Bonett.* L. III. *Med. Sept. S. XVI. c 4.*
mammarũ dolor. *Schenck.* L. III. *obſ. 218. Panarol. Pent. IV. obſ. 29.* mammarum dolores,
Rons. ep. 10. cancer ulceratus, *D. Giſeler in Eph. Cur. Germ. ann. II. obſ.*
cancer ulceratus, *148.* fames canina, *Trallian.* L. VII. c. 4. *Donat.* L. IV. *M. H. c. 2. Foreſt.*
fames canina. L. XXI. *obſ. 28. in ſchol. Dodon. ad c 87.* dolor Ventriculi, *Witer.* L. IV.
de præſtig. dæmon. c. 16. River. C. II. obſ. 6. Bartholin. C. II. h. 23. Schenck.
dolor Ventriculi. L. III. *obſ. 78. Dodon. ad c. 85. Beniven.* deglutiendi difficultas, *Avicenn.*
Fen. 16. 3. tr. nauſea, River. C. I. obſ. 28. *Bartholin. C. I. h. 47.* vomitus,
deglutiendi difficultas *Moeb. Inſt. Med.* L. II. *P. 2. c. 5. p. m. 183. Lemn.* L. II. *O. N. c. 40.* isq; cru-
nauſea. entus *Decad. II. Miſcell Cur. ann. I obſ. 7.* Ventris dolor, *Tonner.* L. III.
Vomitus. *obſ. 1. & 2. Zac. Luſit.* L. II. *pr. admir. obſ. 31.* & tumor ejusdem *Foreſt.*
dolor Vẽtris & tumor. L. XXI. *obſ. 26. in ſchol.* quem etiam Nos notavimus nuper. Dolor iliacus
dolor iliacus *Foreſt. lib. cit. obſ. 31. in ſchol. Dec. II. Miſcell. Cur. ann. I. obſ. 118. & 164.*
Hildan.

Hildan. C. I. *chir. obſ. 75.* conſtipatio alvi, *Henr. à Moïnichen obſ. 16.* & fluxus, *River.* C. I. *obſ. 28.* teneſmus, *Foreſt. lib. cit. obſ. 29. in ſchol.* hydrops, *Foreſt. ibid. obſ. 26. Bartholin.* C. I. *h. 90.* atrophia *Borell.* C. I. *obſ. 5.* renum dolor, *River. in obſ. commun. n. 40. p. m. 302. Sennert.* L. III. *prax. P. 7. S. I. c. 7.* δυσουρία *Schenck.* L. III. *obſ. S. poſt* ἰσχουρία, *Schenk. l. cit. obſ. 312.* Mictio cruenta. *Idem l. d. obſ. 294. Sect. poſt* Gonorrhæa, *Borell. obſ. Microſc. 53. Aug. Hauptmann. de Therm. Wolckenſtein. p. m. 208.* uteri dolor & durities, *Panarol. Pent. V. obſ. 33.* dolor oſſis ſacri, *Barthol.* C. II. *h. 79.* & pudendorum, *Gerh. Blas obſ. Med. P. VI. n. 10.* nec non pubis & penis, *Eph. Germ. Curios. obſ. 14.* ſpaſmus horribilis, *Foreſt* L. X. *obſ. 117. Schenkius* L. I. *obſ. 217. Dravvitz de ſcorbuto Tit.* II. *p. m. 127.* Febres, *River.* C. I. *obſ. 28. & 91.* C. II. *obſ. 12. & 16. Bartholin.* C. II. *h. 33.* C. VI. *h. 29. Schenck.* L. III. *obſ. 81. Hipp. IV. Epid. 23. Smet.* L. X. *Miſcell. p. m. 563. Borell.* C. III. *obſ. 4. Höchſtett. Dec. I. obſ. p. m. 62. Sachs. Ocean. Micr. Macr. §. 139. Hauptmann. de Therm. Wolckenſtein. p. m. 199. & 249. Miſcell. noſtr Curios.* T. II. *obſ. 104. P. à Caſtro de febr. punctic. S. I. §. 15. Heurn. de morb. capit. p. m. 55. Donat.* L. IV. *c. 26. Rubeus hiſt. Med. exercit.* IX. *p. m. 122. Panarol. Pent. I. obſeru. 41. Pent. V. obſ. 15. Gr. Horſt. S.* XVIII. *epiſt. 1. ſeqq.* Nosq; multa notavimus exempla, Scabies, *Borell.* C. II. *obſ. 72.* & Nos crebriùs obſervavimus. *Cirones*, ſeu *acori*, Rietlieſen/quid niſi *vermiculi?* quos depinxit *Aug. Hauptmann. in epiſt. ad R. P. Kircher. Vermes capillares* ſub unguibus quantos excitant cruciatus; & ſunt rêverà *vermiculi.* Breviter: Nos cum *Kircher. noſtro* T. II. L. XII. *Mund. ſubterr. S. 2. c. 7.* omnes morbos, ſeu ex- ſeu internos *vermibus* obnoxios credimus quod tamen limitatè & ſobriè accipias velim. Vid. *infrà c. XI. §. 1.* Add. *diſt. de Vermibus Joh. Michaël. PP. Lips. habit. ibid. an. 1628.* Felix ergò

alvi conſtipatio, & fluxus. hydrops. atrophia. renū dolor. δυσ- & ἰσχουρία. mictio cruenta. gonorrhæa. uteri dolor & durities. dolor oſſis ſacri. & pudendorum. pubis & penis. ſpaſmus. febres. ſcabies. cirones. vermes capillares. omnes morbi in- & externi.

- - - - - - - quicunq; dolore
alterius diſcit poſſe carere ſuo. Tibull. III. *eleg. 6.*

§. 21. Ferè oblitus eſſem *phthiriaſin*, fœdiſſimum morborum, quo de vid. *Schenk. L. V. obſ. 170. Sim. Paulli Bot. quadr.* Cl III. *p m. 216. Amat. Luſit.* C. III. *curat. 58. Foreſt.* L. VIII. *obſ. 15. in ſchol. Donat.* L. I. *c. 5. Borell.* C. I. *obſ. 20.* Inprimis ſingulariter notandus eſt morbus iſte *univerſaliter verminoſus*, qui, (teſte *Hulſio* L. VII. *Navig. Holland. c. 48. Conf.* T. II. *Eph. Curios p. m. 79. Nierenb.* L. XII. *H. N. c 34. & Zacat.* L. III. *obſ. 94.*) incolas pariter & exteros ſine ullo diſcrimine corripit, cùm *Minam*, Luſitanorum urbem, in medio regionis *Guineæ* præter navigant, quodq; *Hamburgi* & *Hafniæ* ab aliis fidei plenis fuſiùs accepi.

phthiriaſis. morbus univerſaliter verminoſus.

Hui! homunculi quanti ſumus. Plaut. Rudent. a. I. S. 2. ℣. 66. & Capit. in Prolog. ℣. 51.

CAP. IX.

CAPUT. IX.

De lue Venerea vere Verminosa.

§. 1.

κύαμοι Pythagoræ quid?

ORaculum *Pythagoræ* fuit: *ἀπέχου κυάμων*, *abstine fabis*. Quid autem *κύαμοι* propriè sint, adhuc in schola Criticorum est pomum Eridos. Varia opinionum divortia vide sis apud *Laert.* L. VIII. c. 1. *Sebiz.* L. II. *de alim. fac. p.* 224. *Nonn.* L. I. *de re cibar. c.* 9. Nos pollicem premimus *Cl. Dn. van der Linden. Med. Physiol c.* 7. *a.* 3. §. 28. *p.* 269. B. qui per *κυάμους sororiantium mammarum papillas* rectissimè intelligit. Sic enim olim dictas esse, testatur *Ruff. Ephes. L. I. c.* 11. Mammæ quidem summum (*θηλὴ*) *papilla*: ejus autem prima in pubescentibus exsertio *κύαμος*, *faba*, nominatur. Quo tempore quia & florere Virgines, & turgere simul incipiunt. Idcirco Philosophi monitum:

> Δειλοὶ, πάνδειλοι κυάμων ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι.
> *Ah miseri, miseri, à cyamis subducite dextras.*

Amor quippe & melle & felle est fœcundissimus. Gustu dat dulce, amarum ad satietatem usq; aggerit. Plaut. Cistell. a. I. S. 1. *ỽ.* 71. si qui tamen obsequi vereantur, in hosce *cudatur faba ista Terent. Evn. a. II. S* 3. *ỽ.* 89. Add. *Taubmann. Comm. in Plaut. Capt. II. S.* 1. *p. m.* 252.

an lues Sulphura priscis nota?

§. 2. Vexatissima quæstio: *an priscis fuerit nota hæc lues?* si scortatorum flagellum, quod ultrò fatebitur quisq; excessus autem detestandi amoris impurusq; concubitus cum ipsis mundi natalibus creverint, ratione *essentiæ*, cum toto *symptomatum* consortio, (ignotâ tamen *vera* ejus *causa* & *Methodo medendi*,) utiq; antiquissima erit. Quid enim ad nos nominum innovatio & multiplicatio? uti latiùs probant *Zac. Lusit.* L. I. *M. P. qu.* 53. *Joh. Lang. Vol. I. epist.* 42. *C. à Reys Camp. elys. jucund. qq.* 59. *n.* 4. *Christ. Lang. in animadv. MSS. ad Pathol. Spagyr. fabr. Campegius* Lib. II. *prax. c.* 12. *Tob. Knobloch de lue vener. P. I. c.* 2. Quis enim credat, Cyprios istos milites non meruisse stipendium, quorum *caro* tamen instar *carnis asinorum*, & *fluxus instar fluxus equorum? Ezech.* XVI. 26. XXIII. 20. O *vulva, satiari nescia! Prov.* XXX. 16. Quod verò, judiciô *Hier. Reusneri exercit. I. de Scorbut. Cons noster* III. *Epid. Sect.* 3. vivis coloribus *luem* hanc depinxerit, dubito. Satius erit cum *Sennert.* L. VI. *prax.* P. IV. c. 1. *pestem* defendere. Nihil *modò in morbo* accidit, quôd non acciderit *olim*, *Lang.* L. II. *ep.* 14. i. e. *nil novi sub* Sole. *Eccles. l.* 9. Et annon *Syracides* (qui, tempore *Ptolomæi*

error Reusneri.

Ever-

Evergetis, seu ducentis annis ante Christum incarnatum, vixit.) jam à 2112. annis graphicè hunc morbum descripsit? c. XIX. 3. Quî autem & quando ex India, operâ *Columbi*, delatus sit ad Europœos, notum est constatq; inter omnes.

§. 3. *Ex contagio* tantùm nasci, non *propriò vitiò*, *Sebiz.* T. II. *Spec. Med. pract. P. IX. c. 2.* cum *Sennert.* L. VI. *prax. P. VI. c. 4.* & sexcentis aliis opinatur. Ita: contagiosissima est, non, secus ac elephantiasis, (qui affectus infrà mihi iidem sunt,) quæ μιάσμαla sua *mediate* per *venerem*, *lactationem*, *contactum corporalem*, *oscula*, *vestes*, *linteamina*, *sordes & excrementa*, *putridos malignosq; vapores & exhalationes &c.* vel immediatè & *ad distans* longè lateq; diffundit. Ad distans, ajo: quis enim limitem ei ponet? quis terminum figet? Si cancer (quo de *Tulp. IV. 7.*) longinquè virus suum sparsit, quidnî & hæc spurcities? Dicit tamen *Panarol. Pent.* III. 1. Si meretrix post coitum *spongiæ intactæ & nunquam usurpatæ particulam* internè in vulvam immittat, non infici à morbo hoc, nec aliis, etsi inficiatur, luem istam communicare. Conf. *Zac. Lusit.* L. II. *pr. mirand. obs. 125. Sebiz. dissert. de contag. thes. 122. & Winther. disp. inaugural. de contag. pestilent. th. 16.* egregiè philosophantem de *contagio in distans*. *an tantùm ex contagio nascatur?*

§. 4. Quid autem *contagium?* hîc rhodus: hîc salta. Cl. *Willisio c. 12. de febrib. p. m. 224.* est *vis* ista, seu *actio*, *quâ affectus quispiam residens in uno corpore sui similem excitat in alio.* Consonat ferè *Diemerbrock. L. I. de peste c. 10.* Elegans responsum: Cl. *Dobrzenskij* ideò contagium est, quia constat certo *Seminio fermentabili* apto inficere viciniam, corpus ægri ambientem. Omne autem semen peculiari gaudet odore, quem in actu fermentationis exspirat, & vicinæ parti communicat, isq; participat de *fermento*, cujus natura aptissima ad sese multiplicandum. Omnis seminis natura) dispositionibus requisitis præsentibus v. g. corpore apto, humiditate, & calore conveniente,) est, ut incipiat moveri, & vim suam, operâ *fermentationis*, exerere, subsequente hîc *corruptione ac putredine. Bonett* L. II. *Med. Sept.* S. III. c. 4. Benè! *Sennerto* L. IV. *de febr. c. 3. p. 333.* est μίασμα, seu *seminium vitiosum*, *è corpore agro emissum*, *quod in analogo corpore receptum similem in eo morbum gignere & producere aptum natum est.* Ago gratias! Excell. D. *Sim. Paulli*, Fautori olim nostro singulari, *Lib. de febr. malign. §. 11. 12. & 41.* placêt *salia volatilia, natura temperiei corporis humani inimica.* Quem κατὰ πόδα sequitur *Zephyrus* noster *tr. de febr. petechial. c. 10. p. m. 143.* Bonum factum! *Joh. Gerb. Winther* in sua eruditissima *disp. inaug. de contagio pestilent. habit. Marburg.* an. 1677. *M. Febr. est actio, quâ corpus infectum per effluvia virulenta in alio corpore dispositio, mediante motu fermentativô, eundem affectum producit.* Optimè! *Thom. Erast. disp.* XIII §. 8. & *epist. 22. p. m. 76. morbi contagiosi sunt, quicunq; insignem habent putredinem.* Hinc κεράτιγος *contagium quid?*

Crato L. II. *epist. p. m. 246. contagii fomitem dicit putridam exhalationem.* Verissimum! *Kergerus Sennerti* vitulâ arat, dicens: *Sect.* III. c. 2. *p.* 215. de *Ferment.* contagium se habere *fermenti instar, quod alteri massæ, non fermentatæ mistum facit, ut & ipsa effervescat.* Ita omninò est! *Fr. Joel T. V. prax. S. 3. p. m. 42.* contagium est *omne, quod corporali suo contactû, aut mediante spiritû, aut aere halitûq;, aut fomite aliud inficit, & suam venenatam qualitatem communicat.* Et hoc concedimus. *Athanas. Kirchero*, Amico post fata etiam venerando, *L. de peste S. I. c. 7. p. m. 60. sordida & virulenta putredo* est unica & verissima *contagii causa.* Habet enim: *Sect. cit. c. 5. p. 35. seqq. omnis putredo excellens* hoc à natura sibi insitum, ut effluendo ab infecto corpore in alterum, *mediante eâdem virulentiâ, contaminato aere, sese exoneret, & hic concepta putredine in complures alios conferat.* Est enim *putredo lenta, viscosa, maligna, cum fætore utplurimùm conjuncta.* Omnis autem *putredo S. I. c. 7. §. 2. experim. 6. p. m. 79.* insita sibi ad *animalium generationem quædam seminaria* habet, quæ mox externo & opportuno calore in *vermium* colluviem erumpunt, *tantò* quidem *periculosiorem, quantò ipsa putredo ex peregrina & spuria quadam degeneratione virulentior est.* Et sunt hujusmodi contagiosa effluvia S. II. c. 4. *p. 249.* adeò *tenuis & subtilis substantia, ut nihil ferè sit, quod non penetrent, & tenacitate suâ conspurcent* εὕρηκα!

fusius exponitur. §. 5. Nec ex allegatis autoribus quenquam mihi contrarium video. Siquidem contagium est *actio*, (E. gaudet adhuc *formâ* seu *vitâ.* Hæc enim dat operari. Ἄψυχα nihil omninò agunt:) & quidem *talis actio*, ut vel ex *unica atomo pestifera* eadem sævissima lues vel in *aliquot millia* hominum disseminari queat. Hem, *quanta actio!* (2) est μίασμα, νοσερὸν, ἀπόῤῥοια, σπέρμα, *inquinamentum, morbida exspiratio, seminarium vitiosum, & fermentabile, maximè corruptum, virulentum*, & à posteriori, seu effectû, consideratum, *arsenicale, mercuriale, antimoniale, napellinum &c.* (quæ ut meliùs intelligas, vid. *disp. cit. Wintheri th. 13.*) sed *verè animatum. Sicutì enim* (loquor ore *Sennerti* L. IV. *febr. c. 2.*) *è corpore vivente* NB. *semen* (dexter mihi salit oculus) *decisum animatum* (oho! quid amplius requirimus?) *specie simile illi, à quo decisum, producere potest.* (Sunt mera oracula;) *Ita* (haudaliter) *contagiosus humor*, (matrix & domicilium seminii,) *vel vapor è corpore infecto emissus, atq; in aliud corpus receptus, similem illi morbum inducere potest.* Anima autem domicilii sui architecta, quod *Themistii* axioma insigniter illustrat *Kerger. de ferment. S. I. c. 6.*) *Habetq;* μίασμα *hoc* (quàm bellè discurrit) *se instar fermenti, quod alteri massæ non fermentatæ mistum facit, ut & ipsa effervescat.*

§. 6. Ex

§.6. Ex hoc *Democriti* puteo ipsam ἀλήθειαν traxerunt *D. Paulli* & *Tilingius* noster l. c. sincerissimè dicentes : *corpuscula illa minima*, seu μιάσματα, *Salia esse volatilia, sanguinem nostrum fermentantia, at visum effugientia*. Ita : sunt corpuscula contagiosa *salina*, (activa & ideò animata.) Quantæ molis enim, si μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 1. *Cor. V. 6. Vapor autem seu halitus quid aliud*, quàm *evaporatio humoris putridi, ex innumerabilibus & insensibilibus corpusculis composita, quæ, ubi auram liberiorem invenerint, mox sese dilatando omnia circumsita virulentia contagii sui inficiunt? Kircher. l. c. p.* Addo Scholion Candidissimi nostri *Paulli de feb. malign.* §. 37. postrema Sennerti verba pulcrè illuminantia. *Recipe*, inquit, *unum alterumve cochleare fecis cerevisiæ, superaffunde ipsam cerevisiam subtepidam recens coctam; annon parvam hanc illius quantitatem aut massam ilicò videbis diffluere ac diffundi, mox ab ea capacissimum vas aliquod tonnarum aut doliorum cerevisia plenum ita fermentari, ut massula ista fecis fluxa jam, u. ià cum cerevisia ipsa. vase illô, quamvis capacissimô, contineri nequeat, imò superfluere eam, & ceu aquas extra ripas diffluentis coerceri non posse, interveniente nimirum* ζύμα, *experieris? Quin & si convasetur*, ut sic loquar, *hac nondum satis defecata cerevisia ob insignitam fecis cerevisiæ δραστικὴν facultatem, ob exiguam quantitatem salis, in fece cerevisiæ delitescentis, vasorum junctura, Vietoris deditâ operâ & summô studiô qs. conglutinata, ita sæpè hiscunt, ut omnis cerevisia per eas profluat*. Ita, Venerande Senex, sunt (inprimis) corpuscula *salina*, sed *animata* : quorum vis & actio, præter motum, potissimum consistit in diversissima minimarum particularum, queîs constant, figurâ. Prout enim variam figuram induunt, & quædam in pyramides, trigona, tetragona, hexagona &c. efformantur : ita etiam respectu harum, sunt vermiculi, seu potius atomi *verminosa*, acutæ, hispidæ, rigidæ, hirsutæ, setosæ, hamatæ &c. & hâc ratione vel pungentes, vel scindentes, vel lancinantes, vel constringentes, sed & diversissimorum saporum, acidi, amari salsi, dulces, austeri, quorum respectû, mediante ζύμα, in corpore disposito, stupenda faciunt phænomena. In *sale omnium* viventium & hujus universi *vita salusq*. Unde quicquid parùm habet *salis*, brevi moritur, quod de *scarabæis* notat *P. J. Faber* L. III. *Panchym. c. 3.* quia minùs resistere possunt *putredini* & corruptioni. Contrà cervus longævitatem suam inprimis *sali*, quod copiosum habet, acceptam refert, *Graba in Elaphogr. p. m. 48.*

& illustratur.

in sale omnium salus.

§.7. Stat inconcussus *Helmontii* canon : *Quæcunq; situm ac fracedinem putredinemq; contrahunt, necessariò etiam vermes concipiunt.* Quò contumacior affectus, eò contumacior, Virulentior, tenacior ac viscosior etiam præsupponitur causa. Qualis enim ille, talis hæc. Graviori

omnia putrida verminosa.

viori

vlori autem corruptioni proprium est, ut humores fiant mucosi, & facilè viscosam fracedinem ac glutinosissimam tenacitatem obtineant, ut quotidie in cunctis liquoribus putrescentibus videre est. Quò magis igitur liquida corrumpuntur, eò glutinosior & pertinacior fit eorum viscíditas, (*verminosa* fœturæ commodissima matrix & acceptissimum habitaculum,) atq; suspectissima & verè virulenta effluvia, seu μίασματα, vel spiritus fracidi, Archéum insigniter lædentia. Quæ cùm pariter non nisi in pertinaci & viscosa oriantur materia, pertinaciter etiam partibus adhærent. Prout igitur humorum corruptio, ita etiam morbi, quorum varietas ex distinctis hisce corruptionis gradibus promi potest & debet.

unius corruptio alterius generatio. Cumq; unius rei corruptio (i.e. corporis naturalis misti in minima sua, è quibus constat, resolutio,) alterius sit generatio, (quod universa rerum Natura testabitur,) certè manifestum est, non istud, quod vitâ omninò privatum, putredinis nomen mereri. Quæ semper ad generationem, tanquam finem suum ultimum, & principium alterius, tendit.

contagium à putredine. §. 8. Omne contagium præsupponit *putredinem*, (quicquid *Diemerbrock L. 1. de peste c. 8. probl. 4. & c. 10. annot. 3.* aut alii contradicant,) eamq; *gravem*, *insignem*, *excellentem*, ut turpe sit & absurdum de contagio sine putrefactione, vel neglectâ eâ, loqui velle. *Excellens* verò *putredo* necessariò *verminosa* seu animata, quod ad nauseam demonstrârunt *Kircherus* & *Lang. l. c.* Ubi ergò *viva* putredo, ibi quoq; *viva* μιάσματα, seu effluvia, aut atomi.

omnis homo verminosus. Rectè sibi persuasit *Kirch. l. c. p. m. 240. hominem*, tàm *vivum* quàm *mortuum*, *innumeris* (licet invisibilibus & insensibilibus) scatere *vermiculis*, de quibus infrà in *Jobo verminoso* latiùs.

responsio ad objectiones. §. 9. Non ponimus (ut quidam putant,) contagii productum (nisi μίλου μικῶς) pro ejus causa. *In* (non *ex*) putredine, sed *ex suo seminio* in nobis putridisq; humoribus contento (generatione æquivocâ, totius Scripturæ & Naturæ scandali, æternùm explosâ,) *vermiculi* nascuntur. Nec microscopia prudentem facilè decipient, qui non vitro tantùm, ratione & experientiâ proscriptâ, pueriliter credit. Quibus nutrimur, iis constamus. Nullus verò cibus aut potus, cum quo non hauriamus *semina verminosa*, quod abunde diximus. E. iis etiam reverà constabimus. ἓν τὰ πολλὰ, καὶ τὰ πολλὰ ἕν. Unum multa, & multa unum, est vetus Sapientum regula. Hinc in homine *amarum* & *dulce*, & *salsum*, & *acidum* & *acerbum*, & *insipidum*, *aliaq; sexcenta*, quæ pro copia & viribus varias habent facultates (formasq; proprias, etsi sub jugo specificæ coercitas.) Mixtione quidem & mutuâ inter se contemperatione neque cernuntur, neq; hominem molestiâ afficiunt. *At si sexcenta illa*, aut horum quicquid, *per se secernitur* (jugo sc. animæ superioris exemtum,) & *per se existit, tunc conspicuum redditur, & hominem molestiâ afficit.* Impugnat quidam Nobil.

Redi Kircheriana circa *putredinem animatam* facta experimenta, sed, ut candidè fatear non movent me ejus rationes. Hominem fuisse *Kircherum*, non nescio, ideoq́, non semper ipsi assentio, sed potiùs ab experientia delusus apertè contradico. (Vid. *cap. ult. §. 3.*) Sola mihi bona, quæ vera sunt. Et hæc cùm *plerumq́;* ex *abysso Naturæ* fideliter promserit Vir ἀϑυνάσιος; spretò qualitatum occultarum phantasmate, remq́; suam egerit feliciter, cum *Langio* cum *errantibus Physicis Medicisq́ natum* esse quidnî publicè dicam? *in præf. sup. Scrut. pest.* *Kirch. defensio.*

§. 10. Notes autem, quæso, ad fabricam corporis humani, illius, præsertim sanguinis & succi nervosi, compagem ex innumeris & insensibilibus particulis, juxta idéam & characterem Archéo, ejus fabricatori, impressam confluxisse: hæ particulæ juxta omnes suas extremitates se invicem adeò arctâ contiguitate non complectuntur, quò minus, ob diversissimarum earum magnitudinem, figuram & situm, numerosissima relinquantur spatia, quæ, cuniculorum instar, in longum producta, *poros corporis* dicimus. Et licèt partium corporis nostri æquè solidarum ac inprimis fluidarum particulæ constitutivæ, maximè heterogeneæ & diversæ indolis sint, legitimâ tamen proportione commistæ, sub moderamine Archéi, ceu supremi Ducis, in continua, sed *æquabili*, fermentatione naturaliter versantur: hæ verò sibi invicem variè occursando & illidendo, ita tandem contemperantur, ut in justæ consistentiæ massam fibrosam atq́; balsamicam, nutriendis partibus solidioribus aptam, cedant. Hæc verò, si quid exoticum, heterogeneum & non miscibile ei confunditur, statim præter modum & naturam ebullit & effervescit, qui ὀργασμὸς modò majori, modò minori impetu absolvitur, semper tamen ita, ut densissimam effluviorum nebulam os & patentia cutis spiracula eructent. Sic ex corpore contagioso innumera minimorum corpusculorum effluvia, seu *atomi verminosæ*, malignitatis indolem & ἐνέργειαν exactè referentia, continuò effumant, quæ pro activitatis suæ sphæra circumcirca *velut nebulam seu halonem constituunt*, *& instar lanuginis in pomo persico, qs. vestiunt*, *Willis de febrib. p. m. 225.* virusq́; suum quaqua versus veluti irradiatione quâdam explicant. Μετεμψύχωσιν non ineptè dixero contagii hujus circumvectionem, & profectò quid aliud est? Valet enim non secus ac surculus ab arbore abscissus, adq́; tempus sepositus, postea verò alteri trunco insertus, ex minima & vix visibili gemmula arborem ejusdem speciei & naturæ artificiosissimè producere. *atomi corporis humani.* *Sunt in continua fermentatione.* *quando a. mp. n.*

§. 11. Quòd verò non omnia *æqualiter* corpora inficiantur contagiô, (ut, præter alia, Chirurgorum exemplô, in lue venerea infectis confirmatur,) explosis occultarum qualitatum nugamentis, fit ob defectum corporis dispositi. Temperies minimè in primarum qualitatum tempe- *cur non omnia corpora contagio inficiantur?*

 rie

ric subsistit, sed potius in varia & diversissima partium corporis, inprimis verò spirituum & humorum textura, κρᾶσει & motu, pororumque diversâ amplitudine & figura, ac ex diversa minimorum corpusculorum & heteregeneorum magnitudine, figura, situ & motu resultante. Quod temperamentum pro varia mutatione harum affectionum à qualibet causa externa variè quoq; immutatur. Si igitur Archéus fortis, intrepidus, & ad concipienda μιάσματα non adeo pronus, corpus densum, pravorum humorum expers, siccum, compactum, & sanguis, ob acidi præeminentiam, constipatus, minùs aptus eris, eò quòd seminaria virulenta horum poros non facilè penetrant, aut, si penetrent, minimè tamen noceant. Acidum enim massæ sanguineæ spiritibus venenosis, volatilibus alkalicis, sese fortiùs opponendo cuspides eorum hebetat & avertit, donec, finito certamine, spiculis eorum obtusis & fractis, pacis fœdera ineant. Sanè vespillones & vetulæ languentium famulæ plerunq; & diu etiam manent immunes, eò quòd κρᾶσις eorum ab effluvio contagioso sensim ac sensim ita immutata, ut eidem fere respondeat, & spiritus corporum eorum exoticis quodammodo homogenei & familiares facti sint. Quorum verò Archéus pavidus, corpora nimis laxa, humida, vitiosisq; humoribus referta, facilè concipiunt labem, nec non illi, quorum sanguis copioso sulphure adusto aliisq; impuritatibus scatet, ut & consanguinei, quod probè notandum. Vid. *Tiling. l. c. c. 10.* At

Elegans simile. nimiùm ne credite Teucri! Est *enim cum seminario* (inquit Excell. D. *Pauli de febr. malign. §. 48.*) *qs. cùm ex chalybe scintillas aliquot excusseris, quibus tamen omnibus non ignescit universus fomes ilicò, sed punctulum solùm illius unum alterumvé, aliis, decem scintillis incassum intercidentibus, quorum tamen quædam ita præparant eundem, ut quo loci ad scintillas fovendas pridie aut heri ineptus erat, is hodie vel postridie tibi antelucanis studiis debito inserviat ad lampada ex eo succendenda*, cujus rei exemplum dabit Cl. *Willis L. de febr. c. 18. p. 238.*

§. 12. Quî verò deleterii & fracidi isti spiritus, μιάσματα, seminia virulenta, σπέρματα &c. tantos motus in microcosmo ordiantur & absolvant, suprà §. 6. similitudine *fermenti* perspicuè docuimus. Exoticus *Qui contagium agat?* nempe quòvis antrô, rimâ, vel ostiolô subintrans, (cutis enim porosa, & excrementa viscerum omni momento recipit, mox massæ sanguineæ occupat poros, & vel dubio aut aperto Marte omnes adoritur humores, eosq; fermentô malignô imprægnat, donec omnes eorum diversæ indolis particulas in ὀργασμὸν cieat. Hinc furibundus Archéus hosti obviam progressurus summa imis confundit, ingentesq; turbas & molestias in toto corpore creat: vel soli Archéo, totius œconomiæ vitalis moderatori, occultâ & tacitâ quadam fermentatione institutâ, cruoris partibus intactis, terrorem incutit, quo dein, ob conceptam contagii

imagi-

imaginem, in fugam versô, ipsum cor, mediante circulatione, occupatum fermenti peregrini præsidiô munit, quod ibidem sanguinem per venas influum, & à naturali cordis fermento Sulphureo-nitro-aereo inspirari cupidum, duplici clade conficit, vel insigni acredine, tanquam variâ telorum acie, illius fibrillas, instar brachiolorum extensas, resecat, dissolvit & incidit, queîs amputatis spiritus cum particulis sanguinis balsamicis, instar fumi ab igne tenues avolant in auras. Hinc reliquus cruor in ichorem & vappam nutriendo corpori inutilem, facessit: aut deleteriâ aciditate pollens omnes crassiores sanguinis particulas, quasi hamulis instructus esset, fortiter constringit, unde cruor in partes secedens, vel statim in ipso corde, instar lactis acidiusculi ad focum, coagulatur, vel ad circulandum ineptus postmodum intra angustos vasorum anfractus congelatus putrescit. Utrovis modò *κράσις* sanguinis pervertitur, unde maximorum symptomatum ilias. Hôc modo rerum potius Monarcha virulentus, quod ei libet, licet. Conf. cum Curioso *Wimbero l. c. Fracastor. L. I. de contag. c. 7. & D. Paulli de febr. malign.* §. 47. 48. 49. Tantùm de *contagio*.

§. 13. Quî verò absq; eo, *propriô vitiô*, ob execrandum Veneris excessum, fœdissima nascatur lues, pauci capiunt, quod tamen *Nic. Massa c. 2. de morb. gallic. & Zac. Lusit. L. I. M. P. H. qu. 3 b.* contendunt. Sisto tibi consensum testium cum aliis partibus. Annon immoderata Venus *ventriculum* refrigerat, & *sal* ejus *fermentale*, quo de solidè disputat *Mœbius Fund. Med. Physiol. c. 10.* absumit aut obtundit? Ita *Rex* iste, ut *Q. Ser. Sammon. c. 17.* ait, *Paterfamilias*, *Macrob.* verbô *L. VII. Saturn. c. 4.* officio suo exit, vitiosumq; elaborat chylum, cujus vitium in omnes manat partes & nuspiam corrigitur. (2.) *cordis calorem* exhaurit & impendit. Cùm enim sine *Cerere & Baccho* frigeat *Venus* (hinc *Aristophanes* apud *Athen. L. X. c. 15.* vinum aptè vocat *Ἀφροδίτης γάλα*, & *Horat. III. C. 18. sodalem Veneris*,) fit utiq;, ut *Veneris* excessus calorem nativum *absumat*, *vini* autem excessus præter naturam *augeat*, sicq; multæ colliguntur cruditates, quæ tandem *verminosam* spondent messem. *Testes* quid præstent cordi, spadones & castrata animalia satis testantur, totô eorum temperamentô notabiliter mutatô. Hinc *Ægyptii* Regem ipsis ademtum & fractas ejus vires *hieroglyphicè* delineaturi, pingebant *Typhonem castratum. Mœb. Fund. Med. Physiol. c. XIX. p. 462.* Hanc stupendam testium vim catè ponderans *Parisanus L. II. exercit. 5.* eos non tàm *speciei conservandæ*, quàm *individui perficiendi* causâ datos esse pronunciat. Et *Galen. L. I. de semin.* eos *cordi* ferè anteponit. (3.) *Cerebrum* totumq; *nervosum genus* valde lædit Venus immodica, spiritus animales & humorem oleaginosum avidè absumendo. Semen enim non tantùm ex subtiliori *sanguinis* parte conficitur, ut pu-

Quî lues Venerea sine contagio nascatur? damna excessus Veneris.

Seminis materia.

tabant Veteres, nec ex *fero* solo, quod *Barbatus* vult *differt. de sanguin. & ej. sero*, sed etiam ex *succo oliaginoso* è cerebro per nervos ad testes fluente, uti *Charleton exercit. phys. anat. X. c. 8.* rectissimè docuit, cui *Wartonus, Glisson. & Mæb. l. a. p. m. 482.* meritò subscribunt. Vide memorabilem *Hertodij* historiam in *Eph. Germ. Curios. T. I. obs. 4.* *Sperma ceti* quid aliud quàm *cerebri excrementum*, licèt id neget *Schröder. L. III. Pharm. Med. Chym. c. 31.* Vide tu Excell. *Bartolin. C. III. ep. med. 70. p. m. 291. & T. II. Act. Med. Hafniens. obs. 30. ac Museum Wormij L. I. S. I. p. 34.* Adde sîs *Ammanni* nostri *Manud. ad mat. med. p. m. 39. seq. & Ephem. nostr. Curios. T. I. obs. 136.*

cur Scythæ sectis retrò aures venis, steriles facti?

§. 14. Et nunc demum, stante hac hypothesi, scimus, cur Scythæ, *sectis retrò aures venis*, steriles facti fuerint? Novi sententiam *Vallesij L. II. Controv. 8. p. m. 72. Highmori L. III. Disquisit. anat. P. II. c. 6. p. m. 241. Steph. Roderic. à Castro L. qua ex quibus IV. c. 5. p. m. 262. Sennert. L. III. Prax. P. IX. S. 2. c. 1. qu. 1. Laurent. L. VIII. Anat. qu. 4. Casp. à Reys Camp. elys. jucund. qq. n. 56.* & plurimorum, optima tamen mihi videtur *Hippocr. L. de genitura*: *Maxima siquidem*, ait, *seminis pars è capite* secundùm aures *in spinalem medullam fertur. Ipse autem meatus sectione, cicatrice obductâ, consolidatur.* Ita verè est, quicquid contradicat *Sennert. l. a.* Refert quidem *Rhodius C. I. obs. 87.* arterias secundùm aures dissectas fuisse sine *omni sterilitatis noxa*: Idem affirmat *Prosp. Alpin. Lib. II. de Med. Ægypt. c. 10. & 14.* cum *Riolano L. V. Enchirid. anat. c. 6.* Ast ego *Hipp.* meum exosculor. Quidam acceptô in occipite vulnere *omnem Veneris appetitum* amisit, ita ut nec *libidinem*, nec *erectionem*, nec *seminis ejaculationem* vel exitum sentiret. Dicat adhuc aliquis (addit fortunatus Senex D. *Sorbait in Ephem. nostr. Curios. T. II. obs. 104. p. m. 117.*) caput ad coitum & semen nihil conferre, falsamq; esse *Platonis* in *Timæo* sententiam asserentis: *semen à cerebro & medulla decidere*, quæ plurium fuerit sententia, quamvis non negemus, *semen* esse excrementum ultimi alimenti ab *omnibus* partibus decisum, sed *maximè à capite.*

hist. singularis.

§. 15. Deniq; omnes omninò corporis partes ab incontinentia Veneris enervantur & labefactantur, purioriq; alimenti portione spoliantur, (*flos enim sanguinis totiusq; corporis* semen,) balsamus vitæ absumitur, animæ vires franguntur, pori cutis, ob exhaustum calorem, constipantur. Hinc omnium viscerum fermentorum corruptio, coctionis eorum debilitatio, excrementorum retentio, retentorum putredo tandem animata, seminibus in ea jam se manifestantibus. At cur non omnes immodicè utentes concubitu hanc labem concipiunt? causa sine patientis aptitudine non agit. Qui ergo robusti & bono corporis habitu præditi, tam facilè hanc luem ex solo Veneris excessu non contrahunt. Interim continuatô hoc libidinis œstrô, exhaustisq; [illegible] ribus laudabilibus,

cur non semper immoderata Venus hoc malum procreet?

libus, quævis tandem in corpore delitescentes impuritates & superfluitates excrementitiæ ad loca genitalia, per lascivos hosce labores valdè inflammata & avidiùs attrahentia, confluunt. Non secus enim in titillatione & voluptatis venereæ pruritu, quàm in dolore fieri humorum affluxus solet, & sic uterq; sexus, per immodicum congressum, corporis sui vitia & corruptelas, quæ tempore quietis sopitæ latitabant, mutuò transferunt, ac sibi invicem citissimè effectissimeq; communicant, inprimis si Vir rem cum menstruata habeat, atq; insuper crebriores coitus accedant. Hinc appositè hoc malum *virulenta & contagiosa corporis cachexia* dicitur. Emergat itaq; pudenda & detestanda hæc calamitas ex contagio, vel citra istud, vera tamen, unica & proxima ejus causa quærenda est in *putredine animata*, quam *Faber in Path. pag. venerem mordax, purulentam & putrefaciens* scitè appellat. Id est, in *seminibus verminosis*, ex putredine emergentibus, inq; principio *salino* viventibus seseq; sustentantibus.

§. 15. Hanc thesin nostram confirmamus (I) *autoritate divinâ Eccles. XIX. 3.* Textus græcus edit. *Basil. 1550.* sic. Καὶ ὁ κολλώμενος πόρναις, τολμηρότερος ἔσται. Σῆτες καὶ σκώληκες κληρονομήσουσιν αὐτὸν, καὶ ψυχὴ τολμηρὰ ἐξαρθήσεται. *Et qui conjungitur meretricibus*, (iis velut sese agglutinans,) *temerarior* (i. e. ad quævis scelera audacior) *ab iis fiet. Putredo* (σῆτες potius significant tineas) *& vermes hæreditabunt illum*, (putrescet adhuc vivus fietq; spirans cadaver) *& anima temeraria tolletur* (vigor animi & corporis in scortatore illo temerario anima enim συνεκδοχικῶς pro homine) *exarescet. Tolletur de numero viventium anima ejus. Lutherus* nervosè reddidit. Die sich an Huren hängen / werden wild / und kriegen Motten und Würme zu lohn / und verdorren den andern zum mercklichen Exempel. Würme) Gloss. marginal. habet: Frantzosen / Leuse (addo *Morpions*) und andre Bettlers-Kranckheiten. Venustè etiam *Matthesius Concion. 3. super Syracid. c. 19. p. m. 112.* Wer sich an sie hänget / und an ihnen klebet / oder an sie gepicht / gekuttet und geleimt ist / und behängt sich mit unzüchtiger Bübin oder Wölfin / wie ein Bettler mit Muscheln / der ist ein Narr / und bleibt ein Narr / und wann gleich St. Peter oder Salomo sein Vater wäre. Da folgen Motten / da kommen die Frantzosen / und der Leib wird zerfressen / und fällt dahin / als wann die Motten und Schaben in die Kleider kommen. Item: da kommen Würme / und allerley schändliche / unflätige und gefährliche Kranckheiten. (II.) *Symptomatibus* e. g. *carie in tibiis, brachiis, dentibus*, inprimis *cranio, osse palati* ac *nasi*, (quod Venereis maximè familiare,) bubonibus, cephalalgia, pilorum defluvio, articulorumq; doloribus &c. quorum omnium vix aptiorem certioremq; causam finges præter *putredinem animatam*, ut *Langius* ad oculum demonstravit.

probatur (I) autoritate divinâ.

(II) symptomatibus.

ſtravit. At genius ſeculi talis: qui *plurimùm decipit, cum admiratur Hipp. L. I. de diæt.* In bigamo decollato & anatomiæ ſubjecto, ob continuum Veneris exercitium, oſſa *carioſa*, ut ad ſceleti ſtructuram inepta eſſent, olim *Jenæ* vidit Amiciſſimus *Pollux*. Imò ipſæ maxillæ & ligamenta oſſium ita corrumpuntur, ut planè loco moveantur & dislocentur, ac firmamento ſuô deſtitutæ penitus decidant, ut hujusmodi diræ luis ſpectacula in noſocomiis (præſertim *Italicis* ac *Gallicis*) videri poterunt.

(III.) αὐτοψία. (III.) Ipsâ *αὐτοψία*. Inſpice *bubones*, Scævola ſim, ſi non inveneris vermes, fretus experientiâ *Placentini apud Kircher. de peſte S. 2. c. 4. p. m. 241. & Dn. de Monconnis in Itin. T. I. p. 178.* modò calculum bene ponas, &, ſpretâ quorundam oſcitantiâ, altiùs ſcruteris grandia Naturæ magnalia. In *gonorrhæa virulenta* vidit *inſectulum limaciforme Borell. obſ. micr. 53.* quod 30. aut 40. peperit ova, è quorum quibusdam *vermiculi ſubtiliſſimi & hirſuti* prodibant. *Kircherus, magnum* iſtud *Urbis & Orbis miraculum, L. XII. Mund. ſubterr. S. I. c. 10. p. 352.* in *ſcabie venerea vermes limacum inſtar tantæ fœcunditatis vidit*, ut intra dimidiam horam ad 50 alios ſimiles ſibi partus effuderint. Conf. ſîs *Lemnium L. II. O. N. c. 40. & Wier. L. III. de præſtig. dæmon.* De *ſemine humano verminoſo* ſuprà *cap. 6. §. 4.* paucula diximus. Tale certè in *venereis* erit. Hinc non ineptè *Aug. Hauptmann.* de *thermis Wolckenſtein. p. m. 208.* Dieſes Ungezieffer erweckt in ihren/ der Venus Rittern / membris genitalibus durch das ſtetige Corrodiren und Nagen einen ſtetigen pruritum, libidinis œſtrum, und dannenhero auch involuntarium ſeminis effluxum, *Nocte os meum perforatur doloribus*, clamat *Jobus c. XXX. 17.* des Nachts wird mein Gebein durchbohret.

cur dolor Venereus noctû potiſſimùm exaſperetur? Cur autem *noctû* potiſſimùm dolores venerei exaſperantur, ut etiã *noctis torturam Helmont.* vocet? Diu ſc. pori ſemper magis conſtipati ob ambientis aeris frigidiuſculam temperiem, hinc cauſa morbifica ad interiora relapſa partes extimas relinquit, imò velut torpida ab aere ambiente redditur, fomentis quoq; & unguentis dolores demulcentur. *Noctû* verò & in lecto, ubi talia plerunq; ceſſant, partes incaleſcunt, pori aperiuntur, & cauſa morbi ad exteriora reverſa, ibiq; magis expanſa, ut ſic ferociùs ſæviat. In hac enim corruptionis & morbificæ fermentationis actu archéus extra orbitam vagans, & in lucta illa, quam contrà materiam peccantem aggreditur, ad furorem qs. redactus, dolores inſigniter auget. Quî enim aliàs inſultus hoſtiles abigere tentet? ubi igitur fortiùs repugnat, materiâ viſcidâ & glutinosâ nequaquàm cedente, ibi ſymptomata etiam fortiora: cùmq; in locis membranoſis & nervoſis præſertim tenaciùs impacta & qs. infixa hæreant *μιάσματα*, quorſum ſtupemus dolores & ſymptomata ibi ſæviora?

(IV.) methodo communi. (IV.) *Methodo communi.* Numen & ara Medentium Mercur. *In ſola hujus energia eſt virtus recondita omnis curationis*, eſt ora-

est oraculum *Langianum*. Mercurius verô qui enecet *vermes* curiosè dicet *Battus in Ephem. Curios. T. II. obs. 24.*

§. 17. Indignatur *Bartholinus*, Doctor olim noster, Eruditissimo *Pineda*, quòd *Jobum* lue hâc infectum proclamârit, *L. de Morb. biblic. p. m. 39.* At pace Tuâ, VIR Optime, verè dixit *Pineda*, quicquid dixit, binasq; tuas objectiones suprà diluimus. Pepigerat quidem Hussæus princeps fœdus cum oculis suis, *ut ne cogitaret quidem de virgine c. XXXI. 1.* At voluit Satanas sanctum *castumq; Jobum* singulari ignominiâ & cruciatû afficere, ut ferè scomma istud *Zophar* in eum quadrârit c. XX. 11. *Ossa ejus replebuntur vitiis adolescentiæ, & ex eo in pulvere dormiet.* Plura dabimus cap. seq. *an Jobus lue hac infectus?*

CAPUT X.

De Jobo Verminoso.

§. 1.

NOn crediderat *ἀντίδικος* I. *Pet.* V. 8. fieri posse, quin *Jobus* post ereptas facultates, post abactos greges, post occisos liberos, eversamq; domum *adhuc retineret innocentiam* suam, sed potius in rabiem actus, Deo malediceret. At *sicuti Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum! c. I. ℣. 21.* est pæan *Jobi. I.* nunc, averne, & finge triumfum! *constantia Jobi.*

§. 2. Alio igitur die ad secunda Comitia angelica, tanquam apertè invidus & mendax, vi vocatus in jus, ut, quanti criminis reus foret, intelligeret, innocentissimum *Jobum* falsò accusando. *Nunquid considerâsti servum meum Job, Virum simplicem & rectum, timentemq; Deum ac recedentem à malo, & adhuc* (post tot clades) *retinentem innocentiam? Tu verò* (pessime veterator) *commovisti me, ut affligerem eum frustrà. c. II. 3.* *Pellem pro pelle*, infit versutissimus mango. Sugillat *Jobum*, tanquàm *ἄσπργον*, qs. diceret: pelles alienas discerpi seu auferri quorsum ægre ferat, *modò suam servet integram.* Sanitas & vita omnium rerum pretiosissima Alioquin *mitte manum tuam*, (utere virtute & potestate tua fortiùs,) *& tange* (affige) *os ejus & carnem*, (infer dolores, frange vires, novas deniqùe per corporis dolores & cruciatus insidias para.) *Et tunc videbis*, (was gülts? ponit extra omnem dubitationis aleam, quòd incredibilis sit morborum dolorumq; vis ad frangendam Virtutem hominis,) *quod in faciem* (publicè) *benedicat tibi. Ecce!* (dictum factum,) *in manu tua est.* Cæde, crucia, torque, flagella, uti placuerit. *In manu tua est.* Amplissima equidem, *Satanas denuò citatur.* *sugillat Jobum.* *Job. damnatur.*

dem,

dem, limitata tamen, licentia. *Verùm animam illius ſerva.* Rationem & intellectum ne turba, unde ſtupidus, inſenſilis & mente alienatus fiat. Percute, ut vis, tantùm ei vitam non adimas jubeo.

Jobi plaga. §. 3. Et *egreſſus* eſt *Satanas* (velociter & alacriter) *à facie Domini,* (Angeli, qui Dei vice functus, eiq; locutus erat,) *& percuſſit Jobum ulcere peſſimo à planta pedis ad verticem usq, c. II. 7.* Merum pus, ulcus merum, idq; *verminoſum*, erat Job, *Pathologia animata venuſtiſſima Synopſis.* Una eademq; cauſa & materia morbificæ in ſingulis membris & viſceribus diverſos peperit morbos à planta pedis usq; ad verticem. Noverat diabolus, rerum naturalium peritiſſimus, iſtud *Democriti* apud *Hippocr. in epiſt. ad Damaget.* ὅλος ἄνθρωπος ἐκ γενετῆς νοῦσος ἐστίν. Latent enim in ipſo varia *ſemina morbifica* verè *animata*, in minimis licèt atomis. Nullum quippe vivens, nullum elementum, nulla planta, nihil in hoc univerſo, in & ex quo non varia *vermium* genera producantur, ut, non *quodammodò* cum Philoſopho *III. de P. A. c. II.* ſed *ſimpliciter*, dicamus: *animarum omnia plena.*

totus homo à generatione morbus.

§. 4. In prima rerum creatione, ubi virtute divinâ generationis & multiplicationis vim acceperunt *ſemina*, omnes res puræ, integræ, perfectæ & incorruptibiles erant. Poſt lapſum verò *puris* illis *ſeminibus*, ex maledictione divina, novæ ſupervenerunt tincturæ, quarum miſtione totius creaturæ pulchritudo miſerrimè eſt defædata, & prima ac *pura* illa *ſemina* novis qs. at infauſtis, veſtimentis obducta & involuta. Hæc *impura ſemina*, eâdem Dei potentiâ eſſe multiplicantia, qs. hoſpites & advenæ, radicibus & ſeminibus puris & perfectis in generationum principio obſequuntur quidem, donec ſub fallaci ſervitutis ſchemate opportuna tandem nocendi tempora captent. Separata enim & exaltata genium ac indolem ſuam produnt, morborum & mortis fabri. Homo autem, qui omnium rerum ſublunarium miniſterio utitur, univerſis impuritatibus coinquinatur, & infinitas morborum mortisq; ſpecies imbibit. Conſiſtunt enim hæc *ſeminia radicesq*, in colluvie *arſenicali, ſulphurea, ſalina, vitriolata, mercuriali, æruginoſa, napelloſa &c.* mixta tamen cum puris primisq; rerum radicibus.

Semina morborum.

§. 5. Omnis ſubſtantia, quatenus talis, bona eſt. Nec ulla mali natura, ſed *boni amiſſio*, mali meruit nomen, quod *accidentaliter* tantùm ſubſtantiæ inhæret. Homo neutiquam ex materia *ſimplici*, ſed *diverſis & contrariis* miſcibilibus compoſitus. Nullum elementum *purum* aut *ſimplex.* Ipſe Sol, *miraculum Altiſſimi, Eccles. XLIII. 2.* corpus *miſtum*, & variâ *ſeminum* miſcellâ fœtus eſt, quiq; ſuos patitur morbos. Hæc miſcibilia omnia pura, pacata, tranquilla, perfecta, ſine corruptione & morte fuiſſent in ſtatu integritatis, quatenus illa, nunc ſanitati contraria, nullam vim intuliſſent, ſed veluti mancipia, compedibus vincta, Deô

non dantur ſimplicia

ita

ita volente, sub domino quietè permansissent. Non enim ad mortem, sed vitam, conditus erat homo. Ut igitur valeret, & optimâ frueretur sanitate, ac temperamentum haberet πρὸς τὸ ϑυμὸν, necesse utiq; erat, ut omnia amicè conspirarent, in sua contemperatione manerent, & hominem nullâ molestiâ afficerent. Post lapsum verò, nexû hoc mutuæ concordiæ solutô, sanitati contrariæ tincturæ in corpore nostro latitantes, imperio formæ superioris & specificæ excussô, seu nunc juris factæ alias tincturas sub liberiori conditione hostiliter invadunt & oppugnant. Ita certè novæ superveniunt tincturæ per emersionem è suis causis, ex actu primo in secundum, non verò per novam creationem. Quam orthodoxam acutissimi *Severini* doctrinam c. XII. *Ideæ Med. Philos.* temerè impugnant *Sennert. de cons. & diss. Chym. cum Arist. & Galen. c. 16. p. m. 453. seqq. & Freitag. c. 68 noct. Med. p. m. 288. seqq.* Vide tu *Cl. Rhodij disp. sup. Severin. l. c. p m, 180. seq.* & meliora edoceberis, Venenum in sua substantia bonum est. Quòd verò hunc & istum occidat, fit malum. *Substantiale* malum non datur, sed accidentale, seu alicui. Sic miscibilia in corpore humano, ex maledictione divina, post lapsum novas qualitates, corpori nostro inimicas, suscitant, &, quæ homini sunt amica, contrariis suis qualitatibus & molestiis nobiliter afficiunt, suâque impuritate & malitiâ corrumpunt & contaminant, ac malum tantummodò *accidentale* referunt. *qui homo ad vitam conditus.* *post lapsum corruptio.*

§. 6. Vulgò ex quaternione *humorum*, in massa sanguinis existente, omnium morborum causas fabricant, at malè. Vid. *D. Ammann. in Parenes. ad discent. L. II. P. 2. c. 12. p. m. 142. seqq. Willis L. de febr. c. 1. p. 99 Higmor. L. II. P. III. Anat. c. 4. p. 192. Mœb. Fundam. Med. Phys. c. 12. p. m. 257.* Ego quidem cum *Hipp.* eos admitto, tanquàm *matrices & receptacula seminum morbificorum*, videlicet *acidi, amari, salsi, dulcis, insipidi, omnigeni.* Hæc enim sunt, ait *Senex* noster *L. de prisc. Med. quæ habent magnam vim*, non *calidum* aut *frigidum*, nec *humidum* vel *siccum*. Humores, quatenus humores. i. e. primarum qualitatum subjecta, adeò potenter nos non afficiunt, sed *quatenus acidum & sexcenta illa* includunt. Latent enim in illis, velut in terra, omnigenæ facultates. Hæ quidem, quamdiu sunt in mutua sua contemperatione, neq; cernuntur, neq; homini molestias creant. Ubi verò harum quippiam secretum fuerit, & per sese extiterit, tunc & conspicuum fit, & hominem lædit. *humores Galeni fičti.* *quatenus admittendi.*

§. 7. Cùm itaq; in corpore *Jobi* matrices & receptacula *morbificorum seminum* fuerint, sc. *acidum, amarum, salsum, dulce, insipidum, acre, & sexcenta alia*, quæ pro copia & viribus varias habebant facultates, eaq; hactenus sub specificæ formæ dominio pacatè vixerint, ὀρϑοςασίως utique permansit. Satanas autem, impetratâ à Deo licentiâ, eâq; amplissimâ, *quamdiu Jobus ὀρϑοςάδιος.*

 per-

qui autem percussus? percussurus eum, ceu carnifex & tortor, ulcere pessimo à planta pedis usq; ad verticem, totam œconomiam vitalem turbavit, istaq; sexcenta, mixtione & mutuâ inter se contemperatione invisibiliter & absq; molestia hactenus manentia, in auxilium *ex orco in lucem* evocavit, secrevit, suiq; juris & conspicua fecit, sicq; mediante ζέα p.n. contrà *Jobum* unitis viribus inflammavit, ut ipsi tot fuerint diaboli, quot *vermiculi*, quot pori corporis, tot ostiola mortis. *Mirabiliter* enim cruciabatur. *Job.* X. 16.

§. 8. Ulcus *malignum* (ut LXX. habent) malignam præsupponit materiam. *Sechin.* In fonte dicitur *Sechin*, & ita vulgò vertitur. *Exod. IX. 10.* eâdem voce hujus ulceris meminit Deus. *Deut.* XXVIII. 27. *&* 35. *Philo L. I. de vit. Mos.* vocat *Phlyctenam*, hitzige Blatter/ wild Feur. Ardens esse ulcus, ex *Exod.* IX. 8. seq. patet. *Videbatur*, ait *Philo L. II. de vit. Mos. unum ulcus à vertice usq; ad imos pedes, his quæ membratim sparsa erant, continuâ serpigine in unum coëuntibus. Sic Jobus unum ulcus erat, unaq; plaga corpus ejus universum.* Ulcus dico, non ulcera. Propterea autem *una plaga* memoratur, quia totum corpus & omnia membra *unô* contexit *ulcere*, atq; ad *unum* convertit *dolorem. Orig. in Job.* Potuit autem hoc ulceris genus serpere per totum corpus à planta pedis usque ad verticem. *Galen. de Tumor. p. n.* *Φαγέδαιναι.* *c. 13.* Φαγέδαιναν vocat, quæ carnem undiquaque perrodit, devorat & circumjectum habet tumorem. Alii *Chironium* à *Chirone*, qui talia sanâsse dicitur; *chironium.* *Telephium* à *Telepho*, qui illis erat affectus. *telephium.* *Bartholin. L. de morb. bibl. c. 7. p. m. 43.* mavult *ulcus Syriacum*, *ulcus Syriacum.* cujus descriptionem pete ex *Aret. L. I. de caus & sign. acut. morb. c. 9. Coccejus in Comm. Job.* ait; *certum genus ulceris* hîc definire, esse *vaticinari.* Consentit *Polus in Synops. Criticor. Sacr. Vol. II. in h. l.* Itaq; ὁ θαυμάσιος *Bartholin.* pro quovis tumore & scabie pustulisq; ulcus hîc accipiendum putat, *& l. c. p. 51. scorbutum*, ejusq; ulcera, accessisse retur, ut reliqua incommoda evitet, quæ aliorum ulcerum difficultates inferunt. Sanè, ulcera scorbutica, & alia chironia, cum gallicis certare, atq; sœpe dubiam præstare faciem, verissimum est. *Ammann. in Paranes. L. II. P. 3. c. 4. p. 179.*

primus Jobi affectus ulcus verminosum. §. 9. Primus itaq; *Jobi* affectus (cui alii tamen paulatim accessêre, ut eò longiùs torqueretur,) fuit *ulcus malignum. Drexel. in Jobo c. XV. p. m. 259.* cum *Pined. Comm. in c. 2. S. 3. ℣. 7.* Φαγέδαιναν vocat ἀπὸ τοῦ φάγειν, ulcus tetrum, *verminosumq;*, totô serpens corpore, artus miserè depascens & urens, ipsasque exedens carnes. Quàm bellè vocat *verminosum.* Et S. *Chrysost.* citante *Pined. l. a. ulcera Jobi vermium fontes & tabifici humoris rivulos dixit, edacem vermium pœnam tabescentes ac defluentes artus consumentem. L. de bono patient.* Ita: quodcunque fuerit ulcus, *verminosum* fuit, & *ideò* satis *malignum.* Quidni enim tota ruinósi *Jobi* natura, jamdudum

dudum ἐν γενέσει corrupta & morbosa, ex percussione Satanæ, magis magisq; omni momentô fieret corruptior, i.e. ad alterius rei, è suo *seminio*, generationem proclivior? Consilium Satanæ neutiquam erat cutim tantùm radere, sed carnes, ossa, ipsasq; harum medullas, nervos, venas & singula membra ac viscera diu noctuq; immanissimè torquere, idque non mensibus XII. ut Ebræi volunt, sed septem annis, *lingua* solummodò salvâ, c. X. 20. quam non sine astû sibi reservabat, ut haberet *Jobus*, quô Deo malediceret. Non potuisset ergò crudeliores, subtiliores & fideliores eligere ministros, quàm *vermes*. *Fœdus Dei simius*, non nescius, quàm plurima, eaq; gravissima, judicia, ministrantibus iis, Jehova exercuerit, in *Jobo* quoq; simile tentare voluit, nec sine successû.

§. 10. Causa *doloris* proxima & immediata ut *unica* tantùm est, ita ad eam omnia, quæ vulgò dolorem efficere creduntur, redigere oportet. Fallunt enim, qui plures simul proximas causas doloris, inq; iis *intemperiem*, & *continui solutionem*, venditant. Intemperiem *sine* materia, tanquam non *entium germanam sororem*, *omniumq; volubilium nugarum*, & *vanitatum vanissimam vanitatem*, cum *Lang. in Miscell. Cur. Med. n. 2. Ammann. L. II. P. I. Paranes. c. 3. p. 123. Rhod. disp. suprà c. XII. Id. Med. Phil. Severin. p. m. 175.* meritò explodimus. Nec à simplici intemperie, (seu *calida* aut *humida* fuerit,) plures enim non dantur, si dentur,) oritur dolor, utpote cujus actio tempus postulat & pedetentim progreditur. Quid autem *continui solutio*? ego sanè nescio, nec tu forsan. *Ammann. l. c. p. 204.* Quid ergò *dolor*? *indignatio*, seu *irritatio spiritus vitalis*, seu Archéi, ab objecto dolorifico facta. Ut enim hic ex objecto puritatis jucundam, sic quoq; ob impuritates molestam & tristem primariò efficit sensationem, partibus ubiq; insitus. Sive à causis externis, seu à sanguine corrupto malignèq; alterato, vis & molestia inferatur Archéo, colluctabitur cum eodem, totamq; œconomiam vitalem turbabit, quod sine *fermentatione*, *ζέσει*, & singulari quadam commotione, minimè fieri potest. In hac corruptione & putredine sanguinis (quæ sanè subsequitur) humorumq; eximia, acidum, salsum, amarum, & omnigenum in iis delitescens, ex orco in lucem, ex actu primo in secundum excitatur, aliiq; infesti spiritus ac fuligines simul elevantur, inflammantur, & ita miasmatibus istis animatis atomisq;, in & sub acido, acri, salso &c. occultis, ad bellum intestinum faces & calcaria subduntur, quæ omnia ex aurea de *Fermentatione* doctrina (sine quâ nec orimur, nec morimur, nec validi aut languidi simus, Vid *Kerger. Willis &c.*) prolixiùs ad oculum patent.

Causa doloris proxima unica.

Intemperies sine materia fabula.

Continui solutio.

Dolor quid.

§. 11. Hæc autem μιάσματα, seu *semina animata*, quantum lacessere & perturbare spiritum nostrum, utpote totâ substantiâ ipsi infensa, & partes, inprimis *membranosas*, quibus, ob tenacitatem, firmiter adhæ-

rent, lancinare, rodere, pungere, terebrare & vellicare queant, facile est dijudicare. Uti enim *Natura*, seu spiritus vitæ, omnium *morborum* & dolorum *effectrix*, ita quoq; eorum *curatrix*. Impossibile enim est, ut contrà collectas impuritates, & montes qs. cruditatum, sine molestia & notabili incommodo corporis insurgere, pugnare, aut easdem adeò leviter exantlare & expellere valeat: non secus ac *Dynastes*, cui subditorum cura est maxima, non sine suorum clade & quodam patriæ excidio, in hostem prodire, eumq; sternere ac territorio suo fugare: vel *mater*, quamvis officiosissimè blandiens, prolem suam à fœda porrigine atque pediculorum turmis altiùs impactis ἀναλγύτως purgare potest, Cl. *Lang. Miscell. Med. Cur. n. 34. p. 114.*

Natura morborum effectrix & curatrix

dolor à Sale.

§. 12. Cl. *Severini*, Vir *celebritatis splendore & immortali memoriâ longè dignissimus*, (ut epitaphium ejus habet *Hafniæ* in templo Cathedrali à me visum,) *Frider. II. & Christian. IV. Archiater*, dolorem à *Sale* deducit, nec ineptè, A combustione dolor: unde nisi à *sale*? quercus fortiùs urit, quàm abies, quia plus habet *salis*. Lustra cineres, & annon in fumo major mordicatio? si in fumo, cur non in igne? Certè ista loca vehementissimos patiuntur dolores, quæ confluentiam habent cum *salibus* potentissimis seu, in quibus *salium* spiritus penetrantissimi latent, & ad extremitates ducuntur, e.g. orificium ventriculi, renes, intestina &c. Viscera verò, cùm careant membranis, nec intertexantur substantiis, in quibus *salium* spiritus potentissimi latent, eorum enim spiritus obtusi, tantis doloribus non affliguntur. Conf. *Rhod. in h. l. p. m. 197. seqq.*

qui percussus Jobus?

§. 13. Dum igitur percuteret diabolus Jobum, simul commovit *acidum*, *austerum*, *salsum*, *omnigenum* in corpore ejus, exq; *orco* in *lucem* evocavit: seu miasmata & semina *verminosa*, in principiis istis latentia, inq; iis se conservantia, nunc exaltata, incocta, & ab aliis secreta singula, summas vires & insignes potentias calamitosâ symptomatum pernicie ostenderunt. Formæ enim subjugatæ, (*atomi verminosa*) spretô & subversô specificæ dominiô, suam quæq; vitam nobiliorem, cum mixti naturali resolutione, affectârunt, ut Hussæus princeps brevî à capite ad plantam ulceribus *verminosis* scatuerit, qui dubio sine, ut *acori*, *acutissimis*, *rostellis*, *oblongisq;*, *quadruplicibus & ferè telisformibus* caudis (*vid. Hauptmann. in epist. ad Kirch.*) instructi, quotidie sese multiplicârunt, adq; cutaneas oras & cutis spiracula perducti, alimentum suum desiderantes continuò morsicârunt, pupugerunt, pedumq; suorum consimiliter acuminatis qs. filamentis & cuspidibus loca affecta indesinenter titillârunt & lancinârunt, unde furibundus archéus, partibus læsis insitus, licèt tanto examini impar, irritatus tamen vires quidem suas, ut potuit, opposuit, inq; hac lucta dolorificos pruritus, seu pruriginosos dolores, auxit, & afflicto ad-

ctô addidit afflictionem. Humoribus interim, sub illa Archei indignatione, copiosius affluentibus, major fermentatio facta, ut tota cutis hinc inde elevata intumuerit, æstus febrilis & insolitus (quem *ignem sacrum*, seu aliter vocites, nihil ad me,) accesserit, sicque, ob ulcera infinita passim protuberantia, Jobus in *cadaverosum* quendam *mucorem*, summè foetidum, conversus fuerit. Quos dolores ac intolerabilem pruritum ipse testâ rudiore, in fimeto forsan repertâ, cutim undiquaq; radendo, minimè demulsit, sed dolores insigniter auxit, non sine cachinno diaboli. Verè igitur clamat: *Circumdedit me lanceis suis, c. XVI. 15. innumeris vermiculis*, qui singula membra & viscera usq; ad intimas ossium medullas *rodunt & lancinant*, ac non secus me *circumdederunt*, quàm *sagittarii scopum suum. Posuit enim me sibi qs. signum. ℣. 16.*

§. 14. Sufficiebat Diabolo, Deô sic volente unica, eaq; levissima, *una percussio sufficiebat.* percussio ad millia & decem millia ulcera maligna *Jobo* infligenda. *Muscasio* referente *Kircher. de Peste S. II. c. 4. p. 247.* nobilis cujusdam naso fortè insidens, & promuscidis unicô spiculô eidem infixô, tumorem quendam effecit, quô sensim crescente, & intrà viscera serpente venenô pestilentiali, intra biduum extinctus est. Bone Deus! si tantùm *musca*, quantùm poterit Rex muscarum *Beelzebub?* Posito. πονηρὸν, sine percussione & absq; præviâ (ut sic dicam,) corruptione sanguinis, omnibusq; aliis suprà dictis, *atomum* saltem malignam & contagiosam, omnium totius corporis ulcerum & symptomatum matrem, corpori *Jobi* affricuisse, sat certè fuisset malorum. Impossibile autem sine corruptione & putredine ea excludi. Quicquid autem hujusmodi μιάσματα agunt, fermentando agunt. Cùmq; *sale* sui generis volatili & animato abundent, ceteris paribus, & causis adjuvantibus non impeditis, ea & facilè did:, ocyusq; in universum corpus penetrare, inq; eo, pro diversitate partium affectarum & subjectorum, diversissimos & stupendos edere possunt affectus, ut in *Iobo* videmus.

§. 15. Sive igitur saltum fecerit Satanas, seu lentiùs festinârit, quod *Jobus mors viva.* SS. reticuit, certissimum tamen, fuisse in *Iobo omnigenam & planè universalem totius corporis, omniumq; partium, tàm continentium, quàm contentorum, seu humorum, corruptionem & putredinem verè animatam, ipsumq; adeò spirans cadaver, Pathologia animata consummatissimam idéam.* Ideò in threnis suis c. VI. 4. *sagittæ Domini in me sunt*, i. e. *vermiculi* carnem meam perforantes, quosq; Satanas, Deô volente, instigavit ad comedendum, omnemq; corporis mei sanguinem sugendum. *Sagitta ista* penitus defixæ, omnes adhuc in me sunt, hærentq; in intimis membranis ac medullis, nullâ adhuc extractâ. *c. VII. 5.*

Job intus forisq; verminosus.

§. 16. Sanè *Jobum* intus forisq; *Vermibus* fuisse plenissimum, *uti cadaver putridus*, asserit *Drexel de Jobo c. XV. p. m. 253.* idq; prisci testantur Patres Ecclesiæ, quorum syllabum exhibet *Pined. in Comment. c. 2. ℣. 6. & VI. p. 144. Caro mea putredine induta est c. VII. 5.* i. e. cooperta *vermibus.* Mein Fleisch ist um und um würmicht und koticht. Koticht / non tam propter ulcera & saniem, sed etiam *excrementa vermium*, (ubi enim alimentum, ibi etiam excrementum,) quorum corruptio aliorum erat generatio. Quis enim inficiabitur, ex excrementis, semine adhuc turgidis, colore superveniente, alios propullulâsse *vermes?* c. XVII. 14. vocat se *putredinis* (mortis) filium. Dixi *putredini: pater meus es* tu: *mater mea & soror mea vermibus*, queîs vivus adhuc scateo. LXX. Interpretes *Jobi* conjugem sic faciunt loquentem: c. 2. *Tu in putredine vermium sedes, pernoctans sub dio.* Ipse *Jobus c. XXX. 17. qui me comedunt, non dormiunt. Tertull. Lib. suprà cit. Dissecabatur*, ait, *diabolus, cùm erumpentes Job bestiolas in eosdem specus & pastus foraminosa carnis ludendo revocaret*, qs. diceret: Hîc, ô mei *vermiculi*, manete in meo corpore: in hæc pascua enim nati estis. *In multitudine eorum consumitur vestimentum meum, & qs. capitio tunicæ succinxerunt me c. XXX. 18.* i. e. juxta *Paraphrast. pined. ob doloris vim ac nimiam morbi gravitatem, putredinisq; manantis copiam, denique scatentium vermiculorum multitudinem, ipsa mea vestis putrescit & atteritur, atq; adeò cogor vestem sæpius invertere ac omninò etiam mutare. Nam totius corporis fœditas ipsam vestimenti faciem mutat & destruit. Ipsum verò vestimenti capitium & os infestissimis hujusmodi bestiolis turmatim adscendentibus, & qs. effervescentibus, concrescit & constringitur, ita ut me jam capere non possit, neq; commodè respirare permittat.*

putredo & vermis synonyma.

Sacræ Pandectæ *putredinem & vermem* promiscuè sumunt. Jobi XXV. 6. *homo* dicitur *putredo*, & c. XXI. 26. *vermis* ac *tinea*: *Esa.* XIV. 11. & quod dicitur *Vermis* à LXX. à Vulgato nominatur *putredo & vermiculus. Adam* dicitur *putredo*; est enim prima *vermium* origo, & mortis. *Filius* autem *hominis vermis*, i. e. *filius Adam*, seu *putredinis.* Sunt itaq; in lingua sancta *vermis & putredo* synonyma. Ein Mensch die Made / und ein Menschen-Kind der Wurm. Jobi. XXV. 6.

signacula Laconum.

§. 17. *Lacones* olim, notante *Hesychio*, lignis à *vermibus* corrosis, variis notis insignitis, utensilia & alia obsignabant, eaq; signacula *θριπήδεστα* vocabant. *Ursin. Theol. Symbol. c. 140. p. 165.* Dignum patellâ operculum! Quàm benè *vermibus* obsignatur, quod à *vermibus* olim devoratur. *Adam* enim, ut dixi, *putredo*, *& nos*, filii ejus, *vermes!* Consumimur enim velut à *tinea. Job. IV. 19. Tinea* occulta & singularis Dei vindicta, quam de his, qui externâ facie splendent, Deus sumere solet, dum eos paulatim enervat, & comminuit virtutem eorum & in pulverem redigit, omnemq; obfuscat splendorem; non secus *ac tinea* ligna, magna

licèt

licèt beneq; solida, corrodere paulatim solet, quæ tandem levissimô ictû confringuntur & abeunt in vagos pulveres. Nil igitur mirum (ait *Eliphas*) si *corrosus à vermibus* videaris; Nam *tinea* divinæ vindictæ ex peccatorum tuorũ latente *putredine* qs. procreata te debilitavit, & in pulverem redegit. Sic *Hos. V. 12.* Ego qs. *tinea* Ephraim, & qs. *putredo* domui Judæ. Paulatim enim amiserant Vires, & nihil roboris, præter externam quandam & inanem speciem, retinebant. Vidit enim ℣. 13. Ephraim *languorem*, & Judas *Vinculum* suum. Captivus enim & post terga revinctis manibus adductus est ab hoste.

§. 18. Stomachatur ferè Summus *Bartholin. L. de Morb. bibl. p. m. 39.* in erud tissimum *Pinedam*. quòd scripserit, *Iobum* quoq; *lue venereâ* fuisse correptum, eò, quòd istô seculô fœdum hoc malum nondum innotuerit, & quòd non nisi per contagium propagetur. *Nihil* enim *ineptius* dici posse, retur *Steph. Roderic. Castrens. quæ ex quibus L. I. c. XXI. p. 48.* At respondimus suprà c. *IX. §. 2. 3. seqq. Lepra & lues Venerea Ammanno nostro Lib. II. Paranes. P. III. c. 4. p. 177. seqq.* est unus idemq; affectus seu morbus. Et enim (I) uterque contagiosus & hereditarius. Nec obstat, quosdam, Chirurgorum exemplô, contagium luis Venereæ in dubium vocare. *Vid. c. IX. §. 11.* Hereditariam esse, historiæ *Rhod. C. III. obs. 83. & Lud. Vivis in August. L. XXII. C. D. c. 22.* confirmant. Rationem dabit *Cl. Nettelbach. in disp. inaugural. de epileps. habit. Wittenb. an. 1667. c. VI. p. m. 27. seq.* (II) Una eademq; utriusq; morbi causa, nequaquàm atra bilis, seu humor crassus, viscidus, acris & mordax, sed *putredo animata*, (i. e. *atomi Verminosæ*, in putredine, ceu matrice & diversorio, stabulantes,) quas seu *venenum corrosivum*, seu *universalem totius corporis cachexiam & corruptionem universalem*, seu cum *Paracelso totius corporis in putrefactionem omnimodam degenerationem dicas*, perinde est. (III) Uterq; morbus æq; *Hippocr. Galen. ac Arabibus*, quoad *causas* genuinas & *curationem*, omninò fuit incognitus, & qs. pagus bohemicus. Næ *putredo sordida, muscosa, tenax, Virulenta* ac *viscosa*, verbô: *animata* est unica & vera omnis *contagii* causa, uti in *scabie, lue Venera, elephantiasi, lepra*, omnibusq; aliis *contagiosis & salsuginosis* morbis abunde videre est. (IV.) Adsunt utrobiq; eædem læsiones omnium facultatum & symptomatum, v. g. corrosio uvulæ, palati, narium, raucedo, apolecia, gonorrhæa, fœtor &c. (V.) Ut luis Venereæ stipendiarii à publico consortio excludendi: ita leprosi. Hinc dicitur Aussatz/ qs. extrapositio, quòd nimirum extra sanorum hominum collegia poni debeant, etiam lege div nâ *Lev XIII. 44. IV. Reg. XV.* (VI.) Signa lepræ vid. *Exod. IV. 6. Lev. XIII. 1. seqq. Num. XII. 10.* luis Venereæ omnes dabunt practici. (VII.) Adest eadem methodus & difficultas curand. In Mercurio & Antimonio utriusque morbi medelæ spes. *Est enim in*

Cl. Bartholini opinio contra Pined.

lepra & lues Venerea unus affectus

Mercurio balsamus regenerativus ac incarnativus. In ejus visceribus natura qs. in unum gazophylacium sanguinem indidit purgandi vim. Rolfinck. L. IV. de aff. part. c. 4. p. m. 383. Hoc saltem intercedit discrimen, quòd in V. T. lepra, jussû Dei, extraordinariè à sacerdotibus curaretur, nostra verò lues ordinariè à medentibus Artis suæ gnaris. *Nocte os meum perforatur doloribus, v. XXX. 17. nec per noctem taces pupilla oculi Thren. II 18.* Cur autem *noctû* inprimis tormenta augeantur, dixi *suprà c. IX. §. 16.*

Scorbutus pro lue Venerea habitus. §. 19. Hodie lues hæc plerunq; nomine *scorbuti*, aut *scabiei*, dissimulatur. Sæpè etiam *psora scorbutica* pro *lue Venerea* habetur. Vir quidam nobilis, & Canonic. Eccles. Cathedral. fœdissimâ scabie crustosâ, eâque candidissimâ, siccâ tamen, per totum ferè (præsertim in capite & dorso) totus ferè qs. obductus cum intolerabili & assiduo pruritu, summâ cachexiâ, doloribus per intervalla (inprimis noctû) atrocibus, deturpato faciei colore, pedibus maximè tumidis, notabili, fœtore, & gravi halitû, omnibus domesticis molestô &c. à plurimis pro *leproso & elephantiaco*, ab aliis pro *luis Venereæ Candidato* diu, at frustrà, curatus. Tandem meum extorsit judicium. Omnibus sobriè expensis; Domine, ajebam, nec *Græcus*, nec *Arabs* es, nec *Gallus*, vel *Neapolitanus*. Si priscâ Germanorum fide patientiam & obsequium mihi spoponderis, ego vicissim tibi, Deo ita volente, sanitatem polliceor. Apage lepram cum pudendagra! *Scorbuticus* es. Hoc Augiæ stabulum qui repurgaverit, te servabit. Præmissâ itaq; Venæ sectione, purgantibus &c. sub ipso cane, dici vix potest, quantum opis mihi tulerint Mercurius & Antimoniû Proh! clamat plebecula nostra: *Sub ipso cane?* Ast hoc delirium jamdudum explosêre *Primeros. L. IV. de error. vulg. c. 11. p. 138. seqq. Fr Hofmann. L. I. M. M. c. 7. p. 62. Holler. ad IV. aph. 5. Heurn. ad h. l. Horat. Augen. L. III. de miss. sanguin. c. 20.* inprimis doctissimus *Laurent. exercit. XVII. in hunc aphorism.* Quòd verò nunc tam frequens non sit lepra apud Judæos, rationem dabit *Buxtorf. Synagog. Judaic. c. 23.*

Job leprosus. §. 20. Cùm igitur ulcus istud (*Sechin*) passim cum leprà conjungatur, *Levit.* XIII. 18. 19. 23. *Deut.* XXVIII. 27. & 35. etiam vox *tangendi* crebriùs ad *lepræ* plagam accommodetur, & in *Arabia* ac *Syria*, nec non *Ægypto* fuerit familiaris, nosq; cum *Ammanno* lepram & luem Veneream pro *eodem affectu* habeamus, *Pinedam* utiq; defendimus. Deflet *Jobus cutim denigratam*, c. XXX. 30. *ejus duritiem & asperitatem rugarum*, c. XVI. 16. *pulchritudinem ejus devoratam & consumtam*, c. XVIII. 13. *carnes ad ossa appressas, hisq; consumtis, pellem ossibus adhærentem*, c. XIX. 20. *nasum resimatum, omnemq; formam immutatam*, ideò omnibus amicis *incognitus*, c. II. 12. *pedes tumentes, inq; nervo positos*, c. XIII. 27. *labia crassiora, absumtisq; reliquis partibus, sola circum dentes relicta*, c. XIX. 20. *ossa perforata*, c. XXX. 17. *Vid.*

Pined.

Pined. l. 4. Meritò itaq; à consortio hominum in sterquilinium publicum extra muros à vespillonibus delatus. *Procul* enim stabant amici, *c. II. 1. grande* hoc *prodigium Ps. LXX. 7.* visuri.

§. 21. Medicis omnem penè artem in uno homine per septennium frustrà consumentibus, (*non erat enim, qui ferret auxilium Iob. XXX. 13.*) res angusta tandem domi & curta suppellex. Interim morbi cum doloribus, & erumpentium *vermium* turmis, crevêre: inde fœtor intolerabilis, ut nemo amplius ad tam graveolens cadaver sine vitæ discrimine paulò diutiùs potuerit consistere. Omnia conclavia fœtoribus & contagiô infecta. Hinc diffugêre omnes. Quod *Iobus* gravissimè sentiens: *fratres meos*, lamentatur, c. XIX. 13. *seqq. longè fecit à me, & noti mei qs. alieni recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, & , qui me noverant, obliti sunt mei. Inquilini domus mea & ancilla mea sicut alienum habent me, & qs. peregrinus sum in oculis eorum. Servum meum vocavi, & non respondit: ore propriò deprecabar illum. Halitum meum* (fœtidum) *exhorruit uxor mea, & orabam filios uteri mei &c. Nunc autem derident me juniores tempore, quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei. In Canticum eorum versus sum, & factus sum illis proverbium. Abominantur me, & longè fugiunt à me, & faciem meam conspuere non Verentur.* *Job desperatus, ab omnibus derelictus,*

§. 22. Ut autem corpus *ulcerosum* mollius aliquandò sederet, nec alii inficerentur, collocabatur in fimo, etiam *medela* gratiâ. Quanta autem anxietas, seu tædium sui, quod ferè comitari solet febrim ἀσώδη, i. e. *anixosam*, (qua de *Stephan. Roderic. Castrens. L. qua ex quib. l. c. 21. p. m. 47.*) affixerit *Iobum*, apertè fatetur c. X. *Marcescebat enim anima ejus c. XXX. 16. & elegit suspendium. c. VII. 15. Dolor* quippe eum *oppressit*, c. XVI. 7. & *spiritus attenuatus est*, c. XVII. 1. *ossa aruerunt pra canmate*, c. XXX. 30. & *membra in nihilum redacta sunt.* Saltem *labia circa dentes relicta*. c. XIX. 20. Hinc vigiliæ molestissimæ, & *alia noctis terriculamenta. Noctes laboriosas ennumeravi mihi.* c. VIII. 3. *Si dixero: consolabitur me lectulus meus, & relevabor loquens mecum in strato meo, terres me per somnia, & per visionem horrore concutis.* ℣. 14. *Cogitationes mea dissipata sunt, torquentes cor meum: noctem verterunt in diem* c. XVII. 12. *febris anxiosa.*

§. 23. Imò crediderim cum *Bartholino*, accessisse *scorbutum*, ob caussas præcedentes. *Animi* enim *mæror ingens*, propter amissa bona, liberos, conjugem & amicos, totum ipsum corrumpebant. *Posuit me in proverbium vulgi, & exemplum sum coram eis.* c. XVII. 6. *Comminans mihi infremuit contra me dentibus: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.* c. XVI. 10. Adde *aeris constitutionem ad littora Syria maritima, victum pravum ex inopia rei familiaris.* Hinc ἰλιὰς κακῶν. Vix mihi ostenderis symptoma in *Iobo*, quod non commodè etiam ad *scorbutum* trahi possit, *lancinationes* putâ, *inquietudines*, *Job. scorbuticus.*

 dines,

dines, dolores, febrim, halitum fœtidum, atrophiam, ulcera maligna, cephalalgiam, palpitationem cordis, syncopen, dentium mobilitatem, asthma, arthritidem vagam &c. Sed non nisi à *putredine animata* derivamus scorbutum. Si θεσις nostra integra. Torquear t'e ut velint; Dd. pedem nuspiam certè figent, nisi in *Patholog. animata. Effudit in terram viscera* (rectiùs *fel* mcu.n.) c. XVI. 13. Ea signum *dysentericum! Convulneravit lumbos meos*, ibidem sunt *dolores nephritici. Interiora mea efferbuerunt sine requie* c. XXX. 27. *Antequam comedo, suspiro* c. III. 24. & *tanquam inundantes aquæ, sic rugitus mei.* Intestina, viscera, pulmo, cor &c. ebulliunt, commoventur, qs. subjectis prunis, absq; ullâ requie. נוּי enim me decoxit. *Attenuetur fame robur ejus, & inedia invadat costas illius*, c. XVIII. 12. ait *Bildad. In amaritudinibus commoratur oculus meus*, c. XVII. 2. Omnia tumida, purulenta, tabida & *verminosa*, dolor & anxietas ubiq;. *Vid. c. IV. 7. Concidit me vulnere super vulnus.* c. XVI. 14. *Diabolus* enim, ait *Drexel.* in *Jobo suo c. XVI. p.m. 267. Pharmacopœus artificiosissimus & tortor vaferrimus, hos morbos gradatim & per intervalla, non unà omnes, intulit, ne necaret, quem ad novas identidem pœnas diu capiebat vivere, & ut tantò citiùs desperaret sic afflictus, quantò tardiùs finem expectaret.*

CAPUT. XI.

De vera rabiej causa, signis, remediis.

§. 1.

HÆc B. L. operosè præmittere volui, ne nescires potentiam, malitiam, mysteria, imò miracula *Vermium.* Quòd verò suprà *c. 8. §. 20.* omnes morbos iis obnoxios dixerim cum *Kirchero*, ita accipias Velim, quòd in *omnibus* nonnunquam subesse possint, etiam singuli *aliquando* ab iis oriri & adhuc oriantur. Næ morbos, vulgò *occultos, contagiosos, & ob corruptos, putridosq; humores valde suspectos*, e.g. luem veneream, scorbutum, lepram, variolas, pestem &c. sine *Pathologia animata* (quæ nihil novi aut paradoxi in se complectitur, modò limites non excedat,) cognoscere velle, est Solem sine Sole videre. Sed ad *rabiem.*

quinā morbi à Vermibus?

§. 2. Credidit *Libautius ad IV. aph. 5. canes ex intuitu imaginis suæ in aquis formam suam mirari, oblatrare, & succedente demum febre, ita in rabiem agi*, quod etiam de *equabus* dixit *Columella L. VI.* Alii post imperitorum carecta, *occultas* putâ *qualitates*, turpiter delitescunt, *morbum*

opinio Libautij.

alterum.

bum totius substantiæ fingunt, nihilq; rectum aut vetum credunt, nisi quod ipsi fecerint. Excell. D. D. *Ammanno*, Med. Lips. acutissima *disp. de rabie habit. ibid. pro Loco, ut ajunt, §. 7. est delirium à veneno quodam* Ammann. *peculiari in animali genito & homini communicato productum, cum vehementi liquidorum, aquæ potissimum, abominatione.* Nec curiosas opiniones Doctissimi *Joseph. de Aromatariis L. de rabie contagiosa P. III. & IV.* Jos. de Aromatar. cum Cl. *Meibomio in dissert. de h. m.* aspernatur, cui *rabies* nihil aliud quàm *cynanche*, seu *angina contagiosa*.

§ 3. Ego genuinam, proximam & immediatam hujus mali causam nostra. in *putredine animata*, suprà fusius descriptâ, confidenter pono, ad quam te amando. Ecce naturam & temperiem *canis*: quàm calida, sicca & summè biliosa. Calore multum humidi quotidie consumente, utiq; multa coacervantur excrementa, fumos & fuligines copiosissimè exhalantia. Sic pori obstruuntur, & caloris ventilatio sufflaminatur. Dumq; nihilominus calor sensim augetur magisq; aduritur, adustum calidum tandem ex gradu nativo in p. n. degenerat; unde eo omnia excrementa retenta & congesta, inflammata & adusta *venenum* illud *peculiare*, (ut *Ammann.* loquitur) hydrophobias genitricem, excludunt. Quàm sordida, rancida, & virosâ putredine imbuta devorat *Canis*! quàm *putidas vermiumq; plenissimas* aquas haurit! nec ipsis cadaveribus, etiam dirâ contagione infectis, aliquando parcit. Inde Arab. proverb. *cadaver fœtidum illi gravius est carne capri anniculi*, & stercus comedit. Σκύβαλον græcè, etiam *Phil.* III. 8. qs. κυσίβαλον, quod *canibus* projicitur. Inde *Vulturius* apud *Phædrum* fab. 27. & *Martial. I. ep. 84.*

non miror, merdas si libet esse cani.

Hæc *putredo* virosa & verè *animata*, unà cum nutrimento quotidie sumto, maximam δυσκρασίαν producit. Fermentata enim & in intimis fibrarum recessibus diffusa, ibidem veluti sub clandestina quadam statione delitescit, donec, sub caniculæ inprimis ortum, excitata in tantam veneni qualitatem exaltetur. Tunc enim, novâ fermentatione accedente, ab externo calore irritetur, ut, laxatis fienis, magnâ Vaporum turbâ concomitante, caput feriat, ubi salinam suam virulentiam meninges lancinando inq; furias stimulando maximè exerit. Frigus verò hybernum poros cutis constipat, caloremq; naturalem concentrat; hinc fuliginosa excrementa supprimuntur, spiritus conculcantur, putredo augetur, & μιάσματα *verminosa* eò citiùs animantur. Inter cetera, queîs vescitur *canis*, nihil, judiciô *Kircheri nostri T. II. L. IX. Mund. subterr.* Kircheri Loc. *sect. 2. c. 4.* adeò ad *rabiem* magis facit, quàm *sanguis menstruus*; nec pfus. ab *alia causa* eandem provenire publicè asserit. Ita: si menstrua *excel-*

lenti

lenti putredine, seu *animatâ*, imprægnata, maximè nocent. Sin: ne metuas velim. Dedi olim in Saxonia inferiori *cani famelico* incluso per integrum octiduum nihil, præter ossa vitulina & *sanguinem menstruum valde corruptum*, à fœminis plebejis & *scorbuticis* rejectum, at studiosè asservatum, mihique transmissum, certitudinem *Kircheri* anixè visurus. At non rabidus, *dysentericus* tamen, factus decimo die in orgastulo suo periit, erumpentibus subitò è cadavere *innumeris vermiculis*. Pluries tentavi, nunquam sine detrimento & interitu ferè *canum*, ut nullum in *rabiem* egi, quod ipsemet miror. Non igitur dixerim: *à nulla alia causa rabiem oriri*. Interim sententiæ nostræ constanter inhæremus. Consentit *Ionstonus L. IV. de quadrup. p. m. 178.* disertè asserens. *Rabidi fiunt canes ab esu putridorum ciborum, & carnibus vermibus scatentibus, inprimis diebus canicularibus.* At sues etiam *putridas* aquas sordesq; varias, & cum iis *vermes* ingerunt, quidnî etiam aguntur in rabiem? *canes* frequentiùs *rabire* alibi diximus. Non quævis animalia, sed prædisposita, rabiunt. Ita morsi aliquando à *rabidis* nullum sensêre damnum, vel tamen tardiùs: alii statim *rabie* correpti, uti corpora & cetera erant disposita. Vid. *Schenck. L. VII. obs. 53.*

Historia. — *Obj. Rejectio.*

Vermes sub lingua & in capite rabidorum.

§. 4. Quæ de *vermiculis sub lingua* (sunt *Plinii lyttæ*) & in *capitibus rabidorum boum canumq;* (quò etiam alludit *Gratius in Cyneget. ℣. 385. seqq. Add. Barthij animadv. in h. l.*) vulgò credunt, nec inepta nec falsa sunt, utut *Crucius de quæsit. per epist. C. III. p. 194.* & alii cum *Reysio Camp. elys. juc. qu. n. 62. §. 1.* rideant. Admittit eosdem *Ioseph. de Aromat. P. IV. de rab. contag. c. 7. c. fin.* Laudo curiosum rusticorum in Dania studium, qui in *capitibus rabidorum boum, equorum, oviumq; vermes* apertè notârunt. *Barthol. C. III. epist. 48. p. m. 198.* Idem mihi fassi sunt quàmplurimi. Bene *Vossius L. IV. Idol. c. 59. quod multi*, ait, *non viderunt, cernunt subinde vulgares animæ, rustici, piscatores, quibuscum si sermonem serere haut gravaremur, plura sciremus Naturæ arcana. Amphion* noster, Amicus *Reiselius*, nunc *Consil. & Archiater Studgardianus*, reperit in sinistri lupini renis superstite membrana *vermem* XXI. Uncias, seu pollicem longum, serpentis formâ, subque tenerâ cute *alium* pede longum, ore patulo, capite cruento, *plures* insuper albos minores. In narium quoque spongioso osse duos invenit latiusculos, velut qui in ovium hepate sunt, & dicuntur Egeln. Hosce *vermes* rectissimè *rabiei causam* conjicit. Oho! clamas, *conjicit*! ita: quid enim ars nostra nisi *conjecturalis*? Vid. D. D. *Ammanni præf. ad discent. Parænesi Ejus præmiss. & ann. III. Eph. Cur. Germ. obs. 193.*

Observatio.

Autoris curiositas.

§. 5. Ego, ut nihil omitterem, quantum ad notitiam Veritatis, ab ipsis *canicidis* per alios expiscatus sum, annon & ipsi in *rabidis canibus* occisis similes notâssent historias? Negantes promissô prœmiô monui, ut scru-

ut ſcrutarentur. Multum enim intereſſe, ut ſcirem. Fecêre, bisque mihi monſtrârunt *vermes* in *capitibus, renibus ac inteſtinis canum, ob rabiem* cæſorum, inventos. Servo mihi *Diog. Laert.* quondam Hafniæ Danorum ex ſelecta, ni fallor, Bibliotheca Incomparabilis Viri *D. Chriſtiani Oſtenfeldii, Philos. U. Jur. & Med. D. hujusq; in inclyta Hafnienſi PP. inq; Summo Tribunali Reg. Aſſeſſ. & olim Academ. ICtorum Patavii Rect. adq; Principem & Senatum Venetum Orat.* cui laudatiſſima Acad. ob res bene geſtas, imaginem è *marmore in Palatio Academico*, & alteram *ari inciſam* poſuit *Patavii an. 1654. Præceptoris & Fautoris olim mei ſummè Venerandi*, legitimè comparatum, in cujus calce hanc inſcriptam reperio obſervationem. *Vidi canem, ex cujus totô corpore magnô cum fætore* innumeri prodibant vermes albi, *qui ei intra biduum mortem intulêre miſerrimam. Hic* canis radibus *antea fuerat, ſanatus tamen iterum. Cùm verò cadavere equino* intolerabilem mephitim longè latèq; ſpirante *veſceretur, denuò incidit in iſtum morbum, in quo etiam periit.* Ipſum *Oſtenfeldium* hæc ſcripſiſſe dubito. Novi enim adhuc ſtylum manumq; ejus. Quisquis tamen fuerit, non temnenda ſcripſiſſe cenſeo.

D. Oſtenfeldii elogia.

Obſerv.

§. 6. Cùm anno 1674. ipſis diebus canicularibus *Hamburgô* cum aliis in Saxoniam inferiorem proficiſcerer, occurrit nobis, in rheda amicè confabulantibus, haud procul ab ignobili quodam viculo, (nomen ejus tinea, ſeu blatta in Adverſariis meis exedit,) circa crepuſculum, *canis* paſtoralis *rabidus*, quem, ne aliis in vicinia noceret, ocyus quidam è ſociis noſtris plumbeô globulo trajecit, nomine Tobias Lorch/ Pruſſus, Chirurgiæ Candid. literisq; benè tinctus. Qui, cùm me Medicum eſſe reſciviſſet, multis humanitatis officiis, in itinere non ſemel præſtitis, amicitiam meam ambiit & promeruit. Poſt ſobriam cœnam mihi in horto ambulanti ſeſe ſociat, cauſam rabiei cupidè indagans. Placuit Juvenis ſtudium. Expoſitis ergò meis de *putredine animata* conjecturis, ſummam gratitudinem ſinceramq; mentem conteſtabatur, Agè, inquiens, Mi Domine, ita ſi Tibi placuerit, cum Vulcano in cornu exibimus, veritatem ſciſcitaturi. Ego ſerrâ caput cæſi diſſecabo, curioſi hujus ſpectaculi ſitientiſſimus. Da ſpatium, dixi, tenuemq; moram. Ortô Sole exſpatiabimur, grande hoc miraculum fortè viſuri. Fecimus diſſectô capite neuter quidem fœtorem perſenſit, ambo tamen deliquio animi correpti cœpimus titubare, illeq; vomere. Sumtis verò rotul. bezoard. ſtatim nobis ex voto redditi. Hinc contra venenum, quantum potuimus, bals. antapoplect. & acet. theriacal. Timæi (mihi admodum familiari) ſatis muniti, ſufflaminato halitû, clauſisque naribus & ore, hôcq; acetô illo repleto, accensâq; circa cadaver [illegible], ex ligno quercino & fagino congeſtâ, propiùs & animoſius acceſſimus mirabilia Na-

Obſerv. ſingularis.

turæ contemplatur. O si tunc nobis adstitisset *Reysius*, expunxisset forte *merum cerebelli sui figmentum in Camp. elys. qu. 61. §. 1.* publicè pronuncians, se injuriam fecisse *Jacobo de Partibus*. Totum cerebrum maximè putridum è calvaria statim prolapsum in gramine longiùs diffluxit, inq; eo diversi vermiculi, quorum plusculos in majoribus bullis, è visco so putriq; cerebri liquore elevatis, vel ex motu interiori notavimus. Hæc agentibus supervenit canus opilio Anatomen nostram visurus. Qui, cum utrumq; adhuc qs. attonitum cerneret, cum cachinno ajebat: Dat eß mich wat ohles/ und eck hebbe niet als juw in die schole gegahn. Met den schapen ists eben so. *Mihi sanè nihil novi. cùm tamen literis nunquàm me mancipârim. Par ratio cum ovibus.* Notastine talia spectacula in ovibus? Juw syd seltzame Lude / hefft juw solche Wörme nit mehr geseihn? Dat sind voll Wörme / die kniepen den bestern die brege entzwey / und macken sie gantz düselicht / dat sie weder rast noch rau hebben. *Mirabiles socii! vidistis tales Vermiculos? sunt rabidi vermes, (seu potius vermes rabiem inferentes,) corrodunt bestiis cerebrum, inq; rabiem agunt, ut quiescere nesciant.* Uterq; ei X X I.V. grossos Ostendens, Dic nobis, quæ sumus, ô Bone Senex, at dic seriò, an res ita se habeat. Ille corrugatâ fronte: Wat scholl ick ohlde Mannlügen / (nunc pectus suum palmâ tundens,) ey so hohle mick de Düfel! *Quid? si ego silicernium vobis mentiar, rapiat me diabolus!* Wollt juw dat best innwendig begikken/und solche kniepers seihn? dat glöft man/ Ohlde Lüde sind keine Narren. *Vultisne interiora canis, inq; iis vermiculos contemplari? Vera loquor, credite mihi. Et senes adhuc sapiunt.* Bene: manum igitur ad canem. Quod si feceris, gratiam mereberis & hoc prœmium. Ille, sumtô prius jentaculo, devoratisq; XII. nî fallor, baccis lauri, quibus se canitiem suam debere sanctè fatebatur, rem animosè aggrediens, nobis interim procul sensim recedentibus, apertô canis ventre, viscera, pedô suo hinc inde, longiùs aliquantulum recedens, subindeq; volutans, allium mandebat. Cùm verò nullos cerneret vermiculos, præter lumbricum ex intestinis protractum, cum indignatione dicebat: De ohlde Düfel hefft die kleine Krupers alle gefraten / putans: lumbricum istum minores Vermiculos omnes devorâsse. Hinc, signô nobis à reliquis itineris sociis datô, oblatô prœmio discessimus. Ille tripudians, inflatâ tibiâ utriculari, ad diversorium nos usq; comitabatur, facta & acta Anatomes nostræ

Obj. campestris, Sociis prolixiùs enarrans. Sed, heus tu, si hoc malum à vermibus, cur *Hacquard.* Reg. in Dania Chirurgus, Amicus quondam noster, in anatome hydrophobi nullos omninò reperire potuit? Vid. *Bonet. L. I. Medicin. Septentrion. Sect. XX. c. 9.* Nec cerebrum,

Resp. ob instrumentorum defectum, introspectum est. Et licèt nulli, oculis

saltem

saltem obvii, in cerebro inventi fuissent, quid inde? Cadaver infaustæ illius *Catharinæ*, quæ annis retròq; XX. innumeros bufones vomitû rejecerat, (quâ de *Bartholin. C. IV. hist. 94. & Reines in epist. Med. Philolog. p. m. 20.*) à Curioso *Sirio* nostro *D. Vollgnadio*, dissectum ne vestigium quidem bufonis amplius exhibuit. Ergone relatio ficta? *Vid. Ann. I. Ephem. Curios. Germ. obs. 103.* Adeò salutare est istud *Coi* nostri monitum *Prac. t. 11. Ne pigeat etiam ab Idiotis requirere, quod usui esse potest, quod Casp. Bartholin. in suo de studio Medico Consilio c. fin.* repetit. Narravit etiam mihi Nobil. Dn. *Francisc. Guilielm.* à Steinhauß/ Fautor olim honorandus, in dissectis *capitibus* rabidarum *ovium*, ab aliis, quorum officium erat, diligentiùs examinatis, aliquando *integros globulos vermium plenos* fuisse repertos. Et in evisceratione *lupi*, ob *rabiem* à rusticis Westphalis cæsi, in dextro *rene* planè exeso, *vermem rubicundum, sed albis maculis eleganter distinctum, palmam infantis longum, caudâ bifurcata, & acutô rostellô* armatum inventum esse, à Veterano quodam Venatore in Comitatu *Waldeccensi* olim accepimus. *alia.*

§. 7. Quocunq; igitur modô *rabies* nobis communicetur, seu *contactû corporali e. g. morsû, Salm. C. I. obs. 96.* salivâ *Matthiol. in Lib. VI. Diosc. c. 36. Forest. L. X. obs. 27. Matth. de gradibus consil. 82. Ephem. Cur. Germ. T. VI. obs. 142.* osculô *Card. L. II. contradict. 9. tract. 5. & Palmar. L. VI. de morb. contag. f. 267.* contrectatione, *Id. de venen. & l. cit. Zacut. L. VI. hist. 17.* halitû, seu inspiratione & odore, *Cæl. Aurelian. L. I. sign. & caus. morb. acut. c. 7. & L. III. c. 9.* manducatione carnis animalium rabidorum, *Fernel. L. II. de abdit. rer. caus. c. 14. Kirch. de pest. S. II. c. 2. p. 207.* lactis usû, vaccæ sc. à rabido cane demorsæ, *Güldenklee L. VII. cas. 23.* vel ex *urina* rabidorum humi sparsa: *Gokel. consil. med. XIX. p. 212.* sive ex solo terrore, *Plater. L. I. obs. 83.* aut à Veneno in corpore humano genito, *qualia exempla habent P. Sal. Divers. de aff. part. c. 19. Salm. C. II. obs. 12. & Donat. L. VI. c. 1.* Posse enim, *citrà morsum* vel *contagium*, venenum in nobis generari, contrà *Mercurial. L. I. de Venen. c. 14. Bias* noster *Curiosus Scharffius*, Archiater Sondershusanus, Amicus honorandus, *tr. de Venen. in genere c. VI. p. 60. seqq:* cum *Theophrasto Curiosô*, Exc. D. *Schellhammer. disp. de peste c. III. §. 12. seqq. Sennert. L. II. Inst. Med. P. 2. c. 12. p. m 248. & Höchstetter. Dec. IV. obs. med. cas. 7. in schol.* rectissimè defendit. Quocunq;, inquam, modò *rabies* nobis communicetur, *atomi verminosæ*, seu σπέρματα vel seminia fermentabilia, simul in nos derivantur, vel tamen ex *seminio*, antè in nobis contento, suscitantur, quæ non secus ac ictû suo *tarantula* ἐχέτως suæ velut genium, *vi fermenti deterioris*, (quo sine nihil omninò fit,) inducunt. Ut enim in *seminibus* vegetabilium tota latet *idea plantarum*, *communicatio rabiei per contactum corporalem.* *Simile.*

tarum, quæ ſub veris initium, jam tum tumente & ſale ſuo gravidâ tellure, ipsô quoq; calore Solis, genuinô coctionis opifice, in partem veniente excitatur, digeritur, perficitur. Sic in exigua admodum particula, in *minima atomo*, *fermenti* ita dicti, morsû, contactû, aliove modô in hominem translati, inq; corpore ejus paulatim luxuriantis, *tota reconditur indoles ſymptomatum*, quæ poſt variè produntur pro vario ægrotantium temperamento, læsâ putà phantaſiâ, ac læſis ſpiritibus à fermento illo peregrino. Vid. Cl. *Grube de ictu Tarantulæ artic. 2. Sect. I. p. 24.* Conf. *nos ſuprà c. IX. §. 12. & Excell. D. Ammann. de rabie, thes. 19.*

de virtualem, ſeu ad diſtans.

§. 8. De *virtuali contactu*, ſeu operatione *ad diſtans*, dubitare videtur *Alexander Menjotius diſſert. de hydrophobia.* Sed quid reſpondebit *Hild. obſ. chirurg. p. m. 1127.* ubi plures *non rabidi* ex *μιάσματος* communicatione, aeri factâ, ex improviſo omnes ſtatim *rabire* deinceps cœperunt? Hoc maximè mirandum, quî virus hoc tàm citò aliquando naturam noſtram in *caninam* qs. convertere queat? De morſu equidem, eôq; profundiore, res caret dubio. Per venas enim & arterias, mediante circulatione, ocyùs ad cor penetrat: etiam de halitû, ſalivâ, oſculo &c. Scilicet venenum nobis communicatum eâdem pollet virtute, quâ in ipſo *cane* ſe exerit, adeoq; nihil eſt niſi *virus animatum*, in nos tranſplantatum, in quo ſemper aliquid latet *canini*, ideali virtute nobis communicatum. Hinc ſtatim in corpore noſtro fermentatum, ubi in actum ſe exerit, multas fuligines ex humoribus Sulphureo-Salinis, exoticô vapore miſtas in caput exhalat, ubi in vitream quandam materiam, tenuem verò & ſubtilem translucidamq; reſolvitur, quæ ceu in ſpeculo ideam canis, ſeu analogam ſpeciem, quam ſub transfuſo veneno latera dicimus, phantaſiæ objicit, non ſecus ac mulier picâ laborans, dum ſe aliquo in loco fricat, ſpiritibus imaginatrici vi commotis, in fœtu, analogo frictæ partis loco, rei deſideratæ formam imprimit. Ita *rabioſus* velut in *ſpeculo* quodam *ideati canem* contemplans in *canem* ſe verſum fingit: unde quicquid viderit, ſeu aquam, ſeu ſpeculum, ſemper, ex errore phantaſiæ, quæ intus intuetur, extra quoq; talem ſe apparere ſibi perſuadet, ut iſte apud *Salm. C. I obſ. 83.* Accedit ad vehementiam imaginationis *memoria canis*, à quo morſus eſt. Idem ei contingit ac melancholico, ſeu hypochondriaco.

quî virus tam citò naturam convertat?

§. 9. Omne venenum, quocunq; modò communicatum, imprimit cerebro quandam ſpeciem rei in hujusmodi humore relucentis. (*Cerebrum felis in rabiem actæ* comeſtum alios fecit *rabidos*, *Kirch. T. II. Mund. ſubterr. L. IX. S. 2. c. 4.* ut ſe feles eſſe crederent. Conf. *D. D. Göckelii conſil. med. XIX. p. m. 216. ſeq.* Ideoq; generis loco ſuprà §. 2. *Dryander* noſter catè poſuit *delirium*, licèt in quibusdam gradus obſervet, quod notes velim. At venenum hoc ad *corni*, *ſanguinariaq;* contactum excitari, meræ fabulæ ſunt.

rabies à cerebro felis.

sunt. Retulerunt hydrophobi sanati *Kirch.* T. II. Mund. subterr. L. IX. in vitreo ille humore cerebro fluctuantis aquæ species, & in ea *canis* natantis, seq; persequentis speciem exprimi. Unde memoriâ *canis*, qui eos momorderat, in vitreo liquore natantis adeò consternari, ut summopere eam aversentur. *Saliva canis rabidi* virulentissima optimè concocta, digesta & spiritibus deleteriis, seu seminiis fermentabilibus, referentissima, necnon idéali quadam à canis imaginatione transfusâ virtute fœta est, quid mirâre igitur, illam vel ad primum attactum poris inditam ad vitalia membra sensim proserpere, donec tandem vehiculo fuliginum in caput elata effectus tremendos sortiatur. Conf. *Gökelium loc. dict.* *Saliva canis rabidi.*

§. 10. Quemadmodum in panificio fermenti grana aliquot inficiunt *contagio suo* massam farinæ maximam, & in suam naturam transmutant. Sic etiam *saliva canis rabidi* (*sale volatili*, seu seminio fermentabili, copiosè prægnans) in minima quantitate, mutando humores, spiritus, partes & consequenter actiones hominis, inducit *hydrophobiam.* Nam ante morsum spiritus hominis erant placati, adveniente verò *fermentô hydrophobicô, in saliva canis gliscente*, ligantur vel destruuntur hominis fermenta, & in illorum vicem subit prædictum *canis*, pro cujus natura commorsi assumunt *canis mores, gesticulationes, latrando, ringendo, & aquas timendo. D. Ammann disp. de rabie th.* 20. Prima seminaria, (ait Cl. *Fracastor.* circulationis sanguinis licèt planè ignarus,) *quæ adhærent, è vicinis humoribus, ad quos habent analogiam, consimilia sibi alia generant* (NB.) *& propagant, & hæc alia*, (quàm acutè loquitur!) *donec tota humorum massa & moles afficiatur. Vel simul cum aëre, qui attrahitur, ingrediuntur commista contagionis seminaria, quæ, ubi intro ducta sunt, non eâdem facilitate regrediuntur, per exspirationem, quâ ingressa per inspirationem fuêre, quoniam agglutinantur humoribus & membris, & nonnulla etiam spiritibus, qui contrarii speciem refugientes, secum & inimicum ad cor ferunt. Non enim dicendum est*, (ut quidam ajunt,) *venena & contagiones præcipuè cor petere, atq; aggredi, uti inimicum, q. s. cognitio & voluntas iis insint. Tardiùs autem penetrant, quæ per se minùs acria sunt, aut in lentore multo sepulta, & analogiam habentia ad crassiores humores, & quæ per venas trahuntur; celeriùs autem, quæ per anhelitum, & quæ subtiliora sunt, & acrimoniæ majoris* (ecce salia!) *ad spiritus autem analoga L. I. de Contag. c. 7. Conf. D. Amman. disp. de rab. thes. dict.* Curiosissima est *Exc. D. Dolæi* observatio de *saliva verminante* in scorbutico, dubio sine à peculiari vi seminifica in sero putrido corruptoq; orta, provocantis ad *Kircheri* mei experimenta, judiciô ipsius, verè *irrefragabilia. Bonett. L. II. Medic. Sept. S. III. c. 3.* Quidnî potius *salivam* rabidi *canis* judicavero *verminantem?* ita sanè totus mihi persuadeo. *Simile.* *μιάσματα qui agant?*

§. 11. Quæritur itaq; *, quare venenum nunc citiùs, nunc tradiùs actuetur?* *Quæstio.*

tur? *septennium* enim delituisse, scribit *Borell. C. I. obs. 74.* *septendecim*, *Brasavol. 2. aph. Comm. 23. 18.* *Gvainer. L. de venen. c. 12.* *viginti* annis *Bonet. L. I. Med. Sept. S. XX. c. 8.* imò *triginta*, *Borell. l. c.* & *quadraginta*, *M. Zabarav. apud Sennert. L. I. prax. P. 2. c. 15. p. 431. B.* Refert *Libav. de Gammaris in disput. habit. Coburg.* an. 1610. *th. 10.* quendam à *catello*, quem rabire nescivit, demorsum, neglectô vulnere post trimestre eô ipsô tempore, quô uxori virgini ductæ accubare primâ nocte debebat, in *rabiem* incidisse, & strangulatam sponsam dentibus lacerâsse, posteà seipsum invasisse. Conf. *Cl. Göckel. consil. med. 19. p. m. 223.* Quid causæ? non benè respondit *Phil. Henr. Bayer in disp. inaug. de rabie habit. Giesæ c. 3. §. 5. p. m. 9.* nec *Sennert. omne tulit punctum Inst. Med. L. II. P. III. S. 2. c. 4. p. 426.* Scopum ferit *Borell. loc. cit. semina morborum* cum acutissimo *Severini*, animosè defendens. Quæ cùm in solida corporis parte aliquandiu hæreant, carceres suos adeò velociter perfringere, in sanguinem prorumpere, ibiq; novas fermentationes instituere nequeunt. Secus verò, si massæ sanguineæ statim immergantur. Ecce Variolas, aliquando in infantia, pueritia, adolescentia, nonnunquam in senio aut virili ætate prorumpentes. Mirare, sed rimare! Vel etiam, censente *Sennerto de cons. & dissens. c. 12. p. m. 345.* seminale istud principium in *materia lenta & tenaci* sæpe qs. sopitum diu latere, & externis injuriis ac impressionibus resistere, tandemq; iterum emergere, & suas actiones edere potest. Conf. aureolam disput. sub umbone Celeberrimi D. D. *Schelhammeri* an. 1682. *Helmst. de peste habit. c. VI. §. 7.* Sanè consistit causa diversitatis operationum in diversa venenorum natura, diversisq; eorum qualitatibus, in diversa hominum, & climatum, sub quibus vivunt, constitutione, membriq; læsi nobilitate & præstantia, victûsq; ratione. Cum enim alia venena plus salis fixi, alia plus volatilis contineant, alia ex Venereis, alia ex Mercurialibus magis vel minus constent principiis; hinc & diversæ videntur operationes. Illa enim, quæ ex sale fixo adjunctâq; materia terrestri & aquea sunt composita, minusq; Veneris vel Mercurii admixtum habent, tantis non pollent viribus, quantis illa, quæ ex sale volatili, vel ex Venere aut Mercurio magis sunt conflata, uti prolixiùs demonstrat *Bias* noster *de venen. c. 3. p. 29. seqq.*

Observ.

Ratio.

unde abominatio aquæ?

§. 12. Consequens rabiei est *aqua potissimùm abominatio.* Miserrimum enim morbi genus, in *quo æger & siti & aquæ metû simul cruciatur. Cels. L. V. c. 13.* Ego *Artis conjecturalis* socius, singularem conjicio *ἀντιπάθειαν* inter *rabientium vermiculos*, & peculiarem ab his factam cerebri dispositionem, quæ splendorem liquidorum visû non admittat. Mira enim & diversa veneni vis. *Borell. C. III. obs. 62.* *Non semper tamen rabidi aquam fugiunt. Vid. Salmut. C. III. obs. 90. & Göckel. Consil. Med. 19. p. m. 220.*

Scilicet

Scilicet cum rabidus operationes, ut dixi, intellectûs corruptos habeat, fit equidem, ut ex longa circa *canes* cogitatione imprimantur ejus imaginationi formæ & *idola canina*, sic, ut continuò ferè præ oculis *canes* habere putet, tunc inprimis, quando aquam, ceu splendidum speculum imaginem reddens, intuetur, imaginatur sibi, in ea *canes* esse. Unde licèt sitiat & postulet aquam, eam tamen inspectam fastidit. Metum verò hunc cum ratione aliqua concipi, ut non nemo retur, vix credo, cùm ratio hîc corrupta. Δύναμιν φανταστικὴν potius dixero, quia & rabidus *canis* aquam horret, cujus *fermentum* nobis communicatum similem fermentationem producit, nosq; in hoc tertio *cani* similes facit. Sitis autem illa ex sulphureo-salino adusto humore, fæturæ *verminosæ* matrice, qui adurit viscera, lancinat meninges, inflammat spiritus, eosque continuâ cum veneno (ita enim nominabimus) luctâ, incredibili animi angustia & inquietudine vexat.

§. 13. Signa diagnostica pariter & prognostica omnes dabunt Practici. Probè autem nosse oportet *ὑδροφοβίας rabiem* verè manifestantes. Vid. *Sebiz. Spec. Med. Pr. P. IX. c. 4. p. m. 3023. Paraus* pro certissimo signo habet, si panis sanguine, è vulnere morsi manante, imbutus *famelico cani* objiciatur. Dicunt enim, cum non solùm aversari, sed ne quidem olfacere. Vis canum admodum odora & certa, quâ virus etiam animalis consimilis oppidò potest percipi, & interdum etiam ipsa olfaciendi sagacitas ipsô morsu alteri quoque communicatur, ut *Borell. C. III. obs. 68.* de quodam commorso refert, qui *è longinquo* venientes amicos, *quamvis non viderit, solô olfactû* poterat distinguere, dicens: hic jam venturus est. *Signa rabiei.*

§. 14. De *corpusculis catuliformibus* in *urina* conspectis plurimi dubitant; at vide tu *Avicenn. L. IV. dist. 6. tr. 4. c. 7. Borell. C. I. obs. 28. D. Major de cancr. & serpent. petref. §. 40. Ardoyn. L. VII. de venen. c. 3. Schenck. L. VII. obs. 61. Hafenreff. de cut. affect. Lib. III. c. 6. C. à Reys. camp. elys. Juc. qq. n. 62.* & miraberis stupenda hujus rei exempla. Revera enim in *lotio rabidorum* hujusmodi animalcula interdum generantur. Si *saliva canis* rabidi hoc seminium ad *verminationem caninam* in se continet, ut speciosâ historiâ confirmat. *Salmut. C. II. obs. 83. & Sennert. L. II. Inst. P. III. S. 2. c. 4. p. 430.* Add. *Ejusd. de cons. & dissens. tr. c. XII. p. m. 345.* quidni etiam accedente phantasiæ vitiô, illud ulterius propagetur, efformetur & urinæ communicetur. Necest, quòd cum *Seneca L. II. quæst. nat. 31.* putes, *nullum animal venenatum verminare, nisi fulmine prius sit tactum.* Quamvis enim tale facilè fiat *verminosum*, non tamen verum est; *nullum animal venenatum verminare.* Illustrissima *Budiana* A. C. 1 6 3 0. oretenus retulit *D. Spindlero*, se suis vidisse oculis, mulierem, ex *morsu canis rabidi diu rabidulam*, *Catuli in urina rabidorum.* *Seneca error.* *historia.*

bidam, aliquando ultrà XVIII. *frusta albicantia* ejecisse *catellis nuper natis ita similia*, *ut ovum ovo*, quod ex communicatione *Excell. DD. Eph. Collect. Vratislav. habeo.* Conf. *ann. VIII. Miscell. Curios. obs. 58. Reys. Lib. cit. qu. 62. § 4.* prolatis Variorum exemplis & autoritatibus, *corpuscula catuliformia* confirmantibus, suam annectit ἐποχὴν, dicens: non *omninò fabulosum* esse, quod de urina rabidorum dicunt: conspici quidem in ea *catulis* aliquid aliquando simile. Et mox infrà: Licèt hujusmodi miracula non penitus in Naturæ majestate impossibilia judicem, potius tamen ea *corruptis rabientes imaginationibus*, quas *canis* perpetuò obvolvit, tribuendum fore censeo. Quod uti aliquando non nego, sic intrepidè asserimus: è *seminio hydrophobico* hujusmodi animalcula, seu *ideas caninas* verè in *lotio* interdum generari posse. Relega historias suprà *S. I. c. 3. §. 57.* inspersas, & dic mihi, unde *canis* in stomacho & *cattus?* nisi è suo *semine*, quomodocunq; etiam ingestô. O miracula Altissimi!

remedia præstantiora. §. 15. Superest, ut paucis dicamus præstantiora contra hoc malum remedia, cetera apud Practicos vide. Memini rixas *Erasistrati* olim contra V. S. motas apud *Gal. L. V. de V S.* cujus sequaces *Helmont. de febr. c. 4. & Kerger. de Ferment. S. III. c. 3.* qui omnem V. S. usum omninò aversantur. At cate responderunt Summi Viri *Rolfinck. in Med. Spec. Comment. p. 370. & Meth. de febr. general. c. 124. Mœb. in sing. disp. habit. Jen. 1654. Conring. in disp. habit. Helmst. an. 1651. Maur. Hofmann. in disp. habit. Altorf. 1661. Fr. Hofmann. L. I. M. M. c. 13.* in nostro verò affectû nihil solatii à V. S. Cucurbitulæ tamen aliquando spondent. *Julius Palmarius*, Med. Parisiensis, discipulus *Fernelii*, *L. de mors. can. rabid. p. 277.* præscribit alexipharmacum, quod, omnibus aliis remediis neglectis, temtâq; victûs ratione, quocunq; à morsu tempore usurpetur, pro *certissimo ac tutissimo* habet, ut quô *nullum* unquam animal usum fuerit, quod non abominandi hujus affectûs periculum evitârit, illæsis tamen capitis partibus, & modò vulnus inflictum capitis partes ore superiores non attigerit, aut aquâ elotum fuerit. Tale autem est,

an V. S. hic valeat? arcanum Palmarii.

℞. fol. rut. verben. salv. plantagin. polyp. absinth. vulg. menth. artemis. melissophyl. beton. hyperic. cent. min. Singul. p. æ. (e. g. ℥ ij.)
Collig. autem singul. quando sunt efficacissima, sicc. in umbra.
F. Pulv. Dos. à ʒiß. ad ʒij. cum dupla quantit. sacch. singul. matutin. in vin. seu Juscul. calid.

approbatum. Hujus pulv. felicem usum *internum* & *externum* commendat *Güldenklee L. VII. cas. 22. Sennert. L. I. prax. P. 2. c. 16. p. 440. Blasius Med. Univers. c. 5. p. 391. Petr. de Heredia in tract. Var. disp. I. c. 4. p. 13. Eberhard. Gockel. consil. med. XIX. p. m. 208.* Et ego Celebratissimi hujus Viri experimentum (licèt nondum à me probatum) magni æstimo. Sed cùm ipse nesciverit,

sciverit, unde tantæ Vires huic pulv. fuerint, dicam; à plantis *vermibus omninò inimicis*, e.g. *rut. salv. absinth. cent. hyperic.* Nihil enim aliud *bezoardica*, seu *alexipharmaca*, quàm *remedia vermibus insensissima & à quibus horum natura omnimodè abhorret*, uti è tripode loquitur *Ang. Hauptmann. in epist. ad Kircher, c. f.* Rectè igitur commendantur sudorifera v.g. decoct. *angelic. petasit, card. ben. scord. pimpinell. Theriac* &c. Hæc omnia sc. enecant & expellunt vermes. Bene etiam venator ille apud *Schenck. Lib. VII. obs. 72.* ceu specificum, suâ experientiâ laudavit *pimpinellam*. *Hepar rabidi canis* haud facilè suaserim. *Vid. Sect. III. c. 5. §. 3.* *Cynorrhodon*, tanquam unicam hujus mali medelam, in somnio Oraculum monstravit. *Plin. Lib. VIII. c. 41. & L. XXV. c. 2. Adde Schenck. L. VII. obs. 67. & Exc. Hagendorn.* Colleg. & Amici Curiosi, *Cynosbatolog. L. IV. c. 2. art. 1. p. 142. seqq.* De aquæ immersione ad nauseam practici. *Gammari verum* hujus veneni *bezoar*, judiciô *Guainer. de Venen. c. 12.* Vid. de iis *Sachsii nostri Gammarolog. L. II. Sect. 2. c. 3. p. 638. seqq.* D. *Michael* in lit. ad *Sachs.* testatur, se nihil invenisse salubrius, quàm *spirit. Cancr. rectific.* cum *Tinct. bezoard.* mist. & ad 50. 60. gutt. per aliquot dies exhibit. addit insuper *pulv. Cancr. calcin.* & sic nullis aliis internis remediis opus fuisse addit. *Sp. sal. commun. rectif.* ad ℥j. in Aqua appropr. consummatus ille Medicus apud *Ammann. in disp. de rabie § 53.* singulariter commendat. *Vermes majales* nobilis quidam felici cum successu dedit in *Miscell. Cur. Ann. III. obs. 524.* *J. Agricol. in Chirurg. parv. infundit* vulneri Oleum Antimonii cum sal. gemm. destill. quæst. ij. membrô tamen suprà ligatô, ne latiùs serpat venenum. Excell. D. D. *Hannemanni*, Amici Venerandi, infallibile ἰαματικὸν, cujus beneficiô matrem suam *multos jam actû rabidos* feliciter restituisse fatetur, est hoc:

bezoardica quid? *sudorifera.* *pimpinella* *cynorrhodos.* *gammari.* *sp. Cancr. rectif.* *sp. sal. comm.* *Oleum Antimonii.* *secretum Hannemanni.*

℞. Rut. abrotan. beton. angustifol. & salv. angustif. fol. an. Mj. incis. aff. acet. vin. opt. ℔j. siq; tempus permittit, per aliquot horas maneat in infuso; exprim. & add. Ther. Androm. ℥ij. Adulto dabis magnum haustum, Juniori seu puerulo cochleatim.

Si verò periculum metuatur, add. ℔. card. fullon. Mj. vel hujus sem. contus. ℥j. Vulnus commorsum per IX. dies apertum tenendum, ac prædictæ herbæ expressæ post fricationem cum bacillo è Vite applicandæ omni mane tamdiu, donec æger in portu naviget. Si adhuc metus periculi adsit, repetatur potio. *Tota Resp. Medica simile euporiston vix habet, quod aquè prosit*, ait *Nestor noster Vol. II. Act. Med. Hafn. obs. 110.* Placet etiam pulv. ejus ibid.

& pulv. ejus.

℞. Pulv. sem. card. fullon. ℥ij. CC. præpart. ℈ij. lap. bez. gr. XV. H. c. ben. scord. an. ʒß. terr. sigill. præpart. ℈j. R. tormentill. ʒj. oc. Cancr. pp. ℈j. magist. ♁ diaph. ʒß. lap. percar. ℈ij. cort. citr. ℈iß. f. p.

& *ideò* placet, quia ex *medicamentis vermes necantibus* conflatus est. Tutius tamen fuerit, & longè Jucundius singularia componere remedia è *regno minerali, colluviei animatæ specificè adversa*.

dubium. amuleta. & alia. §. 16. An Gallus iste frixis ovis cum Oleo dat. sine potu *rabiem* curârit, ut *Borell. C. III. obs. 38.* vult, dubium est. Amuleta non æstimo. Quid verò de *Hispanis Salvatoribus* apud *Schenck. L. VII. obs. 76. S. Bellini & Donini* templo apud *Cæl. Rhodig. L. XVII. A. L. c. 28. Matthiol. L. VI. in Diosc. cap. 37. G. Horst. Dec. X. qu. med. 2. Stolâ S. Huberti* apud *Helmont. in Idea dement. p. 229. c. f. carmine Apulorum* apud *Reys. in camp. elys. qu. 22. §. 2. & Schenck. lit. cit. obs. 74.* Judica, quicquid velis, ego *ἐπέχω*. *P. Joh. Faber Chir. spagyr. c. 8. p. 992. Sal ipsius canis rabidi* ex carne extract. ad ℨj. in Aq. theriac. ℥j. singul. hor. matut. propinat. Imponitur etiam vulneri à *rabido cane* inflicto ad ℨj. in ead. Aqua.

Epilogus. §. 17. Habes nunc, A. L. CANEM nostrum censuræ Tuæ modestè subjectum. *Si contigerit Tibi in rebus naturalibus* acutiùs *videre, ducas, quæso, manu me ad eandem contemplationem & cognitionem*, cùm visus adhuc mihi sit hebetior. Hoc enim est, censente *Pergamenô, de opt. dicend. gen. c. f. Præceptoris officium.* Sta nunc calame, & age, priscâ Martyrum formulâ, (qua *de Dilherr. Lib. I. Elect. c. fin. Joach.* Hildebrand *in Arte bene moriendi c. 9. p. m. 158. & Drexel. Prodr. Æternit. c. 2. §. 47.*)

DEO GRATIAS!

ADDEN-

ADDENDA.

Ad Section. II. Membr. II. Part. I. c. 8. de usu canis in insignibus.

Excommunicatione V. Cl. & Excell. Dn. Dan. Guilielm. Molleri, Prof. Norici, Amici candidissimi, hæc adhuc dabimus Curioso Lectori:

COmites de *Saarvverden* in galea insigniũ habent caput *canis* cũ collo. *Comites à Sarvverd.*
Com. à *Dillingen* in galea habẽt caput *canis* cum collo, & in scuto IV. *ca-* *Dilingen.*
nes integros, ad gressum compositos, ita quidem, ut in superiori sui
parte duo, & in inferiori rursus duo sibi mutuò oppositi compareant.
Vid. *Sibmach.* Wapenbuch *L. II. p. m. 14.* Com. à *Ordingen* in galea gestant *Ordingen.*
caput *canis* cum collo. l. c. p. 17. Com ab Heiligenberg in galea idem, Heiligen-
p. 21. L. B. à *Vinstingen* idem p. 29. & L. B. à *Wardt.* p. 32. L. B. à Lieben- berg.
stein *canem* integrum quatuor pedibus galeæ insistentem, p. 35. L. B. à *L. B. à Vinstingen. & Wardt.*
Leubelfing in dextra galea culcitræ insidentem *canem* integrum album cũ
millo rubro p. 37. L. B. *Lamberg.* Z. Orteneck sinistræ galeæ coronæ in- Liebenstein/
sidentem *canem* integrum, & in scuto duos *canes*, unum supra alium, in
cursum protensos. p. 39. Nob. Tyrol. *Rubatsch* galeæ *canem* album integrũ Leubelfing/
insidentem, caudâ recurvâ, & in scuto canem integrum currentem. p. 41. Lamberg.
N. Styr. dicti die Hunde galeæ insidentem *canem* integrum album, & in scu- *Rubatsch.*
to *canem* ejusdem coloris currentem caudâ recurvâ. p. 43. N. Styr. *Wei-* Hunde.
linger in galea caput *canis* cum collo inter duas cristas, & in scuto caput *Weilinger.*
canis cum collo. p. 44. N. Siles. Schnorrbein/ Hoff genandt/ in galea *canem* *Schnorbein.*
clucitræ insidentem, & anterioribus pedibus in saltum exporrectis. p. 51.
N. Siles. Schwartz in galea caput *canis* cum collo, p. 51. N. Siles. dicti ab *Schvvartz.*
Hund ex galea assurgentes IX. flor. caryophyll. rubei coloris, & in scu- Hunde.
to cœruleo *canem* album IV. pedibus insistentem, caudâ recurvâ, auri-
bus propendentibus & millô luteô. p. 50. N. Sil. von Tauchritz & N. Ba- Tauchritz/
var. à Satzenhofen in galea caput *canis* cum collo. p. 61. & 78. N. Bavar. à Satzen-
Leubelfing in galea *canem* culcitræ insidentem. p. 78. N. Bav. à. *Wembding.* hofen/
in galea caput *canis* cum collo & millo aculeato, & in scuto eandem *canis* Leubelfing/
formam. p. 78. N. Bavar. à *Kemnad.* in galea caput *canis* cum collo. p. 79. *Wembding.*
N. Bav. die Hunde von Lauterbach/ quorum insignia vide p. 90. N. Bav. *Kemnad.*

 von Hunde.

Tobelheim. von Tobelheim in galea *canem* anterioribus pedibus in saltum extensis, & in scuto *canem* integrum currentem. p. 92. N. Bav. ab *Au-*
Aurach. VVinegk. *rach*, & *Winegk* in galea *canis* caput cum collo, p. 94. & 97. N. Franc. von
Deucher. Vestenberg idem p. 101. N. Franc. Deucher in galea caput *canis* cum col-
Hund- lo cœrulei, & millo albi coloris p. 57. N. Franc. Hundbrechken. Vid. *Sib-*
brechken. *mach.* Wapenbuch p. 79. N. Rhen. *Fischenig*, & ab Haltenheim in galea
Fischenig. Halten- caput *canis* cum collo. p. 103. N. Rhenani Hundbusch/ vid. *Sibm. l.c.* p. 104.
heim. Nob. Rhen. Hendschuchsheim & à *Boderich* in galea caput *canis* cum col-
Hunds- lo. p. 106. & 110. N. Rhen. *Randenrod* in galea *canem* album cum millo lu-
busch ꝛc. teo culcitræ rubræ posterioribus pedibus insidentem & prioribus insi-
Randen- stentem. p. 112. N. Rhen. Buwinckhusen von Wallmerodt/ Hombrich &
rod. Hombrich Hochkirchen in galea caput *canis* cum collo p. 113 à *Rhege* in galea & scu-
ꝛc. to caput *canis* cum collo, p. 114. à *Segnhofen*, genandt Anstel / à *Velbruch*,
Rhege &c. dicti Meirl / à *Boldelnberg*, genandt Keßel/ in galea caput *canis* cum collo.
Horst ꝛc. p. 114. seqq. item ab Horst zur Horst/ à Kendenich / *Bongard*, ab *Hugen-*
pott, idem in galea. p. 116. 119. seqq. à *Gronstein* in galea caput *canis* coro-
Humen ꝛc. natum cum collô. p. 115. N. Rhen. ab *Humen*, *Weyenhorst*, *Gripswvald*, à
Velis à *Gosen*, *Heusenstam*, Nesselrodt/ ab Hohenegk/ die Schrammen von Hö-
Mecheln. ven/ habent in galea caput *canis* cum collo. p. 121. seqq. N. Rh. à *Mecheln*
in galea *canem* integrum IV. pedibus insistentem, & in scuto 3. *canes* integros pedibus insistentes, & in forma trianguli locatos. p. 120. N. Rh.
Seckingen. à *Seckingen.* & *Thermo* in galea caput *canis* cum collo & anterioribus pedi-
Thermo. bus extensis, in scuto itidem. p. 124. N. Rh. à *Reuschenberg* galeæ imposi-
Reuschenberg. tum pileum, cui ad saltum compositus *canis* impositus est. p. 131. N. Alsat.
Noppen. *Noppen* von Hundsfelden insignia vid. ap. *Sibmach* p. 126. Nob. Als. *Murn-*
Murnharten &c. *harten*, ab Hohenstein / *Krechel*, *Wittenheim*, *Waselnheim* in galea caput *canis* cum collo. p. 126. 128. 132. 134. N. Als. *Beger* von Bleyberg in ga-
Beger. lea caput *canis* cum collo inter duo vexilla. p. 127. N. Als. à *Brandeck*,
Brandeck. Stuben- alii. Randeck / idem, sed inter duo cornua p. 128. N. Als. à Stubenweg
weg. in galea *canem* album sine millo culcitræ insidentem, & in scuto *canem* 4.
Hunger- pedibus cursum minantem. p. 129. N. Als. ab Hungerstein in galea caput
stein. *canis* cum collo, & anterioribus pedibus, in scuto integrum *canem* exsi-
Ratsam- lientem. p. 129. N. Als. à *Rathsamhausen* in galea caput *canis* cum lingua
hausen. Truchses. &c. exsertâ, & collo & collari. P. II. p. 192. N. Svev. *Truchses* von Stetten/ die Erringer von Norendorf / Truchses von Waldeck/ die Aalchingen, von Haldermansteten / *Aurbach*, die Vögt von Sumerau und Praßberg.
in galea caput *canis* cum collo.
Castner. N. Svev. die Castner in galea *canem* rub-
Rotzbü- rum pedibus insidentem, & in scuto itidem. P. I. p. 88. N. Svev. Rotz-
hel. bühel / in galea & scuto *canis* caput cum collo, colore luteo rubroque distinctum.

ftinctum. p. 96. N. Svev. von Egg in dextra galea *canis* caput cum collo, in finiftra *canem* culcitræ infidentem, in fcuto duos *canes* falientes, alterum in campo finiftro partis fuperioris, alterum in dextro partis inferioris. p. 121. N. Haff. von Hundelshausen vid. *Sibmach.* Wappenbuch. P. II. p. 134. N. Haff. die Hessen zu Wigdorff in galea fedentem *canem* integrum intra duas lanceas. p. 136. N. Haff. die Hunde zu Kirchberg in galea *canem* profilientem & in fcuto itidem. p. 139. N. Helvet. *Messickhorn* in galea *canem* album cum anterioribus pedibus, & caudâ recurvâ millôq; rubro, in fcuto autem *canem* integrum currentem. *P. I. p. 136.* N. Helv. ab *Eppenberg* in galea *canem* cum anterioribus pedibus fed fine cauda p. 138. N. Helv. Reinsperg in galea *canem* ambulantem intra duo cornua. p. 148. N. Helv. von Wesenberg in galea caput *canis* cum collo & linguâ exfertâ, atq; in aure finiftra tres globulos. *P. II. p. 197.* N. Helvet. à *Praramon* in galea caput *canis* cum côllo & lingua exfertâ. p. 197. N. Helvet. à *Lauternau* idem. p. 200. N. March. die von Büren in galea fedentem *canem* retrofpicientem, & in fcuti campo dextro fuperiore, & finiftro inferiore itidem *canem* hâc figurâ locatum p. 176. N. Westph. von Meppen in galea *canem* dextro pede anteriore linguam apprehendentem. p. 188. Patric. Norinb. *Haller*, genandt fonft Müntzmeister / in galea caput *canis* cum collo. *P. I. p. 156.* P. Nor. *Weigel*, in galea *canis* caput cum collo & pedibus anterioribus. p. 157. P. Nor. Harter / genandt Brackenfelser in galea caput *canis* cum collo, & in fcuto itidem. p. 159. P. Nor. *Beringsdörfer* in galea caput *canis* cum collo & pedibus anterioribus, in fcuto autem integrum *canem* pofterioribus infiftentem, anterioribus protenfis. p. 161. P. Nor. die Hagelsheimer / dicti Helden / in galea *canis* caput cum collo. *P. II. p. 212.* Patric. Brunfvic. von Dorstedt in galea *canem* fedentem cum criftis in capite, & in fcuti fuperiori parte duos *canes*, & in inferiori unum itidem fedentem. p. 181. P. Brunfv. von Ilten in galea profilientem *canem* juxta columnam criftatam, & in fcuto duos *canes* falientes, unum in fuperiori, alterum in parte inferiori. p. 185. P. Brunfvic. *Berckefelden* in galea *canem* integrum album pedibus infiftentem cum millo luteo, & in fcuto itidem. *P. I. p. 123.* Practic. Ulmenf. die Baldinger in galea *canem* fedentem intra duo cervi cornua, & in fcuto *canem* exfilientem. *P. II. p. m. 209.* Ita ex *Sibmacher.* honoratiffimus *Moller.*

Egg. Hundelshausen. Hessen. Hunde zu Kirchberg. Messickhorn. Eppenberg. Reinsperg. VVesenberg. Praramon. Lauternau. Buren. Meppen. Müntzmeister. Harter. Beringsdörfer. Helden. Dorstedt. Iltem. Berckfelden. Baldinger.

Oppidum Brackenheim habet in fcuto fuorum infignium *canem* ambulantem *album* in campo rubrò, cujus millus loro aliquo ad fcutum alligatus eft. Nullius aliàs urbis infignia vidi, quæ *canis* figuram haberent, præter *Quedlinburg*, de quo fuprà.

Brackenheim.

Ad eand. *Sect.* idem *Membr.* eandemq; *Part. c. IX. §. 3.*
De usu *canis* in funeribus.

Andreas Gail, Filius Summi illius ICti, Pract. observ. Autoris celeberrimi, inter alia epigrammata sua etiam habet istud, cujus titulus: *Lamentatio* canis, *cùm ad mortem raperetur*:

Parvus ego ingenuâ specie & probitate *catellus*,
natus & Euganea notus in urbe bene.
Sub domina vixi sospes meretrice tot annis,
illius edoctus lambere crura, manus,
Observare vagis custos latratibus ædes,
furaces rapido pellere ab igne catos.
Nunc quia me scabies & conficit ægra senectus;
quæ sint humani nil super esse diu.
Victima Neptuni spumantis raptor ad aras,
atq; mea gaudet de cute tressis homo.
Sed tolerare juvat: vixi, patriamq; replevi
prolibus, & longâ posteritate *canum*.
E quibus ante alios vultu *Narcissus* amicô,
ante pedes Dominæ statq; salitq; meæ.
Hic in muneribus Patri succedat ademtis,
& pergat stirpem non abolere suam.
Et si terra mihi tumulum negat, unda relinquit,
vixi hominum, vado nunc *canis* esse Deûm.

MANTIS-

MANTISSA CURIOSA

Consilio Celeberrimorum Virorum
annexa.

D. D. Thom. Bartholinus, Hæredita. in Hagestedt, Augustissimi ac Potentissimi Daniæ &c. Norvveg. Reg. Archiat. Primar. inq; Summo Tribunali Reg. Assessor, Inclytæ Academ. ibid. Prof. Honor. & suæ Facult. Decanus Perpetuus,

Vir θαυμάσιος & super æthera notus,
Doctor olim meus honoratissimus.

DE *canibus Britannicis Joh. Cajus*, Britannus doctissimus, ad *Gesnerum*, Naturæ Bibliothecarium, libellum conscripsit prorsus curiosum, Raritate se commendat, ut dignus sit, qui Tuæ *Cynographia* addatur, veluti præclara lacinia pulcræ purpuræ assuenda.

[*Ita in literis Hafnia Danor. ad me datis*, quas integras orbi Erudito dedit *Vol. III. Act. Med. Hafniens. obs. 86.*]

JOH. CAJI, BRITANNI,

DE

CANIBUS BRITANNICIS
Libellus
ad
Conr. Gesnerum &c.

SCripsimus ad Te, Charissime *Gesnere*, superioribus annis historiam de variis quadrupedum, avium atq; piscium formis: variis herbarum atq; fruticum speciebus & figuris. Scripsimus & de *canibus* quædam ad Te seorsim, quæ in libro tuo de iconibus animalium ordine se-

cundo mansuetorum quadrupedum, ubi de *canibus sectiicis* scribis; & in fine epistolæ tuæ ad *Guilielm. Turnerum* de libris à Te editis inter libros nondum excusos te editurum polliceris. Sed quia de *canibus* nostris quædam in eo libello mihi videbantur desiderari, editionem prohibui & alium promisi. Quamobrem ut promissis meis starem, & expectationi tuæ satisfacerem, homini omnis cognitionis cupido universitatem generis, differentiam atq; usum, mores & ingenium, veluti methodo quadam conabor explicare. Dispartiar in tres species, *generosam*, *rusticam* & *degenerem*. Sic ut de illa primò: de hâc postremò: de rustica medio loco tibi dicam. Omnes *Britannicos* vocabo, tùm quòd una Insula *Britannia* ut *Anglicos* omnes, sic quoq; *Scoticos* omnes complectatur: tùm quòd venationibus magis indulgemus, quia voluptati ex feris & venatione, propter animalium copiam atq; hominum otium, magis *Britanni* sumus dediti, quàm eorum animalium indigi atq; *Scoti*. Ergò cùm omnis
ex generosis Venaticis. ratio generosæ venationis vel in persequendis feris, vel in capiendis avibus finiatur, *canum*, quibus hæc agitantur, duo genera sunt: alterum, quod *feras* investiget, alterum, quod *aves* persequatur. Utraq; latinis uno & communi nomine dici possunt *venatica*. Sed Anglis cùm aliud esse videatur *feras sectari*, aliud *aves capere*, ut primum *venationem*, secudum *aucupium* nominant: ita *canum* nomina volunt esse diversa; ut, qui feras arcessunt, *Venatici*, qui aves, *aucupatorii* dicerentur. *Venaticos* rursus divido in *quinq;* genera. Aut enim *odoratû*, aut *visû* fatigant feras, aut *pernicitate* vincunt, aut *odoratû* & *pernicitate* superant, aut *dolò* capiunt. Qui *odoratû* fatigat, & promtâ alacritate in venãdo utitur, & incredibili,
Sagax ad investigandum sagacitate narium valet, á qua re nos *sagacem* hunc appellamus, quem Græci ab investigando ἰχνεύτην, à nare ῥινηλάτην dicunt. Huic labra propensa sunt, & aures ados usq; pendulæ, corporisq; me-
Leverarius. dia magnitudo. Hunc *Leverarium* vocitabimus, ut universum genus in certas species atq; nomina reducamus: cùm alioqui usus aut officii nomine in unitatem speciei adigi nullo modo queant. Nam alius *leporis*, alius *vulpis*, alius *cervi*, alius *platis cerotis*, alius *taxi*, alius *lutræ*, alius *mustela*, alius *cuniculi* (quem tamen non venamur nisi casse & viverra) tantùm odore gaudet: & in suo quisque genere & desiderio egregius est. Sunt ex his, qui duos ut vulpem atq; leporem, variatis vicibus sequi student, seu non eâ felicitate, qua id quod natura sequi docuit; errant enim
terrarius? sæpiùs. Sunt, qui vulpem atq; taxum solùm, quos *terrarios* vocamus: quòd subeant terræ cuniculos, more viverrarum in Venatu cuniculorum, & ita terrent mordentq; vulpem atq; taxum, ut vel in terra morsu lacerent, vel è specu in fugam aut casses cuniculorum ostiis inductas compellant. Sed hi in sagacium genere minimi sunt. Qui insequuntur ma-

tur majores: propenso & hi labro atq; aure, nec vivas tantùm, uti memôrati omnes, sed & mortuas quoq; conspersi sanguinis odore persequuntur; Sive enim vivæ sauciantur feræ, atq; è manibus venatorum elabantur, seu mortuæ ex vivario sublatæ sint. (sed profusione sanguinis utræq;) isti canes odore facilè persentiscunt & subsequuntur. Eam ob causam ex argumento *sanguinarii* appellantur. Cùm tamen fieri solet, ut furum astutia nullô conspersô sanguine abripiatur fera, etiam sicca hominis vestigia per extentissima spatia nullo errore sequi nôrunt, in quantalibet multitudine secernere, per abditissima & densissima loca appetere, & si flumina tranant, etiam persequi: cumq; ad ulteriorem ripam perventum est, circuitû quodam, qua fugitum est, investigare, si primo statim odore in vestigium furis non inciderit. Sic enim arte inveniunt, quod fortuna nequeunt, ut rectè videatur ab *Æliano* scriptum *L. IV, c. 39.* Τὸ ἐνθυμητικὸν καὶ διαλεκτικὸν canibus hisce venaticis inesse: nec ante cessant persequi, quàm sunt fures comprehensi. Eos luce in tenebris habent heri: nocte producunt, quò alacriores in persequendo sint tenebris assueti, quibus prædones delectantur maximè. Idem cùm fures insequuntur, non eâ donantur libertate, quâ cum feras, nisi in magna celeritate fugientium furum, sed loro retenti, herum ducunt, qua velut ille celeritate, sive pedes sit, sive eques. In confiniis Angliæ atq; Scotiæ, propter frequentia pecorum & Jumentorum spolia, multus usus hujus generis canum est, & principiô discit pecudem & armentum persequi, posteà furem relictô armentô. In hoc genere nullus est aquaticus naturaliter, nisi eos ita nominare placeat, qui lutram insequuntur, qui subinde ripas, subinde aquas frequentant. Non recusant tamen omnes aviditate prædæ tranantis flumina etiam aquis se committere. Sed hoc desiderii potius est quàm naturæ. Quod autem ex his aliquas, *Brachas* nostri, *Racha* Scoti suâ linguâ *nominant*, in causa sexus est, non genus. Sic enim canes fœminas in venatico genere vocare solent nostri. Ad postremum, in natura sagacium est, ut alii pervestigando taceant ante excitatam feram, alii statim ad primum odorem voce prodant animal, etsi remotum adhuc & in cubili; & quò juniores, eò petulantioris oris & mordacioris sunt. Ætas enim & venandi assiduitas experientiam in his facit & certitudinem, ut in aliis omnibus: maximè cùm nôrint obtemperare Domino, vel inhibenti vel animanti. Quod visû lacessit, nare nihil agit, sed *oculo*: *Oculo* vulpem leporemque persequitur, *oculo* seligit medio de grege feram, & eam non nisi bene saginatam & opimam, *oculo* insequitur: *oculo* perditam requirit: *oculo*, si quando in gregem redeat, secernit, ceteris relictis omnibus, secretamque cursû denuò fatigat ad mortem. *Agasaeum* nostri non abs re, quòd

Margin notes: *Sanguinarius.* — *Agasaeus.*

 inten-

intento sit in feram *oculô*, vocant. Usus ejus est in Septentrionalibus Angliæ partibus magis quàm meridionalibus: locis planis & campestribus quàm dumosis & sylvestribus, equitibus magis quàm peditibus, quoad cursum equos incitent, (quibus delectantur magis quàm ipsâ prædâ) assvescantq; sepes & fossas inoffensè & intrepidè transilire & aufugere, quô insessores per necessitates & pericula saltem fugâ sibi quærant, aut hostem insequendo, cùm velint, cædant. At si quando canis aberraverit, datô signô, quàm mox accurrit, & feram de integro subsequens, clarâ voce cursûq; celeri ut antè lacessit. Quod pernici-

Leporarius. tate vincit, *leporarius* dicitur: quòd præcipua ejus cura præcipuusque usus est in persequendo lepore. Quanquam & in capiendo platycerote, cervo, dorcade, vulpe, & hoc genus aliis feris & viribus & memorata Velocitate valent: sed plus minus pro suo quisq; desiderio & corporis firmitudine aut exilitate. Est enim strigorum genus, in quo alii majores sunt, alii minores: alii pilo sessili, alii hirtô. Majores majoribus, minores minoribus feris destinamus. Cujus naturam in venatione magnam, in hoc miram deprehendi: quod, referente *Joh. Froisarto Historico L. 6. 4.* leporarius *Richardi* secundi Anglor. Regis, qui antè neminem præter regem agnoverat, venientem *Henr.* Lancastriæ Ducem, ad Castellum *Flinti* ut *Richardum* comprehenderet, relictô *Richardô*, Henric. solitis in *Richard.* favoribus exceperit, qs. adversitates *Richardi* futuras intellexerat & præsentiscerat. Id quod *Richardus* probè animadvertit, atq; ut præsagium futuri interitûs verbis non dissimulavit. Quod sagacitate simul & pernicitate potest, & genere, & compositione corporis medium est inter sagacem illum & leporarium: & à levitate appellatur *le-*

Levinarius seu lorarius. *vinarius*, à locô (quô ducitur,) *lorarius*. Hic propter velocitatem & gravius feram urget, & citiùs capit. Quod dolo agit, *vertagum* nostri

Vertagus. dicunt, quòd se, dum prædatur, vertat, &, circumactò tempore, impetu quodam in ipso specûs ostio feram opprimit & intercipit. Is hôc utitur astû. Cùm in vivarium cuniculorum venit, eos non lacessit cursu, non latratu terret, nec ullas inimicitias ostentat, sed, velut amicus, aliud agens, taciturna, solertia prætergreditur, observatis diligenter eorum cuniculis. Eò cùm pervenerit, ita se humi componit, ut & adversum ventum semper habeat, & cuniculum lateat. Sic enim ille revertentis aut exeuntis cuniculi odorem facilè sentit, & fucus cuniculo omninò tollitur, & prospectû fera fallitur. Ad hunc modum compositus canis & prostratus, aut exeuntem cuniculum & imprudentem in ipso specûs ingressû versutè opprimit, aut revertentem excipit, atq; ad latentem herum ore perducit. Minor hic est sagaci illô, strigosior & erectior aure. Corporis figura leporarium spurium diceres, si major

esset,

esset. Et quamvis eò minor multò sit, unô tamen die tot potest capere, quot justum equi onus esse possunt. Dolus enim illi pro virtute est, & corporis agilitas; Huic similis *canis furax* est, qui, jubente hero, noctu progreditur, & sine latratû odore adversô persequens cuniculos, cursû prehendit, quot herus permiserit, & ad heri stationem reportat. Vocant incolæ *eavem nocturnum*, quòd venetur noctû. Sed hæc de iis, qui feras insequuntur. Quî post aves proximum locum habent, eos *aucupatorios* dici antè proposuimus, Hi ex *generosorum* numero etiam sunt, & duûm generum. Alii enim per *sicca* tantùm venantur: alii per *aquas* tantùm aves persequuntur. Qui per sicca tantum, aut liberô vestigiô & latratû avem investigant, & excitant, aut tacitô indiciô eandem commonstrant. Primum genus *accipitri* servit, secundum *reti*. Peculiaria nomina primum genus non habet, nisi ab ave, adq; venandam natura est propensius. Qua de causa *falconarii* hos *phasianarios*; hos *perdiciarios* vocare solent. Vulgus tamen nostrum communi nomine *Hispaniolos* nominat, q. ex Hispania productum istud genus primò esset. Omnes maximâ ex parte candidi sunt: & si quas maculas habent, rubræ sunt, raræ & majores. Sunt & ruffi atq; nigri, sed perpauci. Est & hodie novum genus ex Gallia advectum, (ut novitatis omnes sumus studiosi,) sed ex toto in albo obfuscatum maculosè, quem *Gallicanum* vocitamus. Secundum genus est, quod tacitô pede atq; ore avem quærit, & nutum juvantis heri sequitur, vel promovendo se, vel reducendo, vel in alterutram partem, dextram aut sinistram, declinando. Cùm *avem* dico, perdicem & coturnicem intelligo. Cùm invenerit, cautô silentiô, suspensô vestigiô, & occultô speculatu, humiliando se prorepit, &, cùm prope est, procumbit, & pedis indiciô locum stationis avium prodit: unde *canem indicem* vocare placuit. Locô commonstratô auceps exporrectum rete avi inducit. Quô factô canis ad consvetum heri indicium seu vocabulum quàm mox assurgit, & propinquiore præsentia aves perturbat, atq; ut inexplicabilibus irretiantur, facit. Quod artificium in cane, animali domestico, mirum videri non debet, cùm & lepus, agreste animal, & saltare, & tympanum anterioribus pedibus numero pulsare, tympanistarum more, & canem dente atq; ungue petere, pedibusq; crudeliter cædere, in Anglia visus est omnium admiratione An. salutis nostræ 1564. Nec est vanum istud, eoq; relatum lubentius, quòd operæ pretium putarem, nihil prætereundem esse, in quo Naturæ spectanda sit providentia. Qui per aquas aucupantur propensione naturali accedente mediocri documento, major his est, & promissione naturaliter hirtus pilô. Ego tamen ab armis ad posteriores suffragines, caudamq; extremam, ad Te, *Gesnere*, detonsum pinxi, ut usus noster postulat, quò

Canis furax. *Ex generosis aucupatorius.* *Hispaniolus.* *Index.* *Lepus tympanum pulsans.* *aquaticus seu inquisitor.*

lat, quò

lat, quò pilus nudus expeditior sit, & minùs per natationes retardetur. *Aquaticus* à nostris appellatur, ab aquis, quas frequentat, sumtâ appellatione. Eô aut aves in aquis aucupamur (& præcipuè anates, unde etiam *anatarius* dicitur, quod id excellenter facit,) aut scorpione occisas educimus, aut spicula sagittasve fallente ictû recuperamus, aut amissa requirimus: quô nomine & canes *inquisitores* eosdem appellamus. Quan-

anatum fallacia.

quàm anas & canem & aucupem quoq; egregiè subinde fallat, tùm urinando, tùm etiam dolô naturali. Etenim si quis hominum ubi incubant, aut excludunt, propinquabit, egressæ matres venientibus spontè se offerunt, & simulatâ debilitate vel pedum vel alarum, qs. statim capi possint, egressus fingunt tardiores. Hôc mendacio sollicitant obvios, & eludunt, quoad profecti longiùs à nidis avocentur: caventq; diligenter

anaticularum providentia.

revertendo, ne indicium loci conversatio frequens faciat. Nec anaticularum studium segniùs ad cavendum: Cùm enim visas se persentiscunt, sub cespite consugiunt, aut carectum, quorum obtectû tàm callidè proteguntur, ut lateant etiam deprehensæ, nisi fraudem canis odore

canis piscator.

detegat. *Canem piscatorem* (de quo scribit *Hector* (*Boëtius*,) qui inter saxa pisces odore perquirit, nullum planè novi inter nostros, neq; ex relatione aliquando audivi, etsi in ea re perscrutanda perdiscendaq; dili-

lutra.

gentior fuerim inter piscatores & venatores: nisi *lutram* piscem dicas, ut

pupinus.

à multis creditur: quomodo & *pupinus* avis piscis esse dicitur & habetur. Sed qui perquirit piscem (si quis perquirat) venationisve causâ, an famis faciat, more ceterorum canum, qui per inediam cadaverum morticinam carnem appetere solent, tum demum ad Te scribam, cùm de ea re certior fiam. Interim id scio, *Ælianum* & *Aetium* lutram *κύνα ποτάμιον* solere appellare. Intelligo etiam, lutram hoc habere cum *cane* commune, quòd per inopiam piscium excursiones in terram faciat, atq; agnos laniet, rursusq; usq; ad aquam satur redeat. Sed inter nostros canes is

phoca.

non est. *Phoca* etiam inter scopulos atq; saxa prædatur piscem, sed in numero canum nostratium habitus non est, etsi canis marinus à nostris ap-

ex generosis delicatis Melitæus seu fotor.

pelletur. Est & aliud genus *canum generosorum* apud nos, sed extra horum ordinem, quos *Melitæos Callimachus* vocat, à *Melita* insula in freto siculo, (quæ hodie usu derivante Malta vulgò dicitur, & Christianô milite nobilis existit,) unde ortum id genus habuit maximè: atq; à *Melita* Siculi Pachyni, ut autor *Strabo* est. Perexiguum id planè, & feminarum lusibus ac delitiis tantùm expetitum, quibus quàm minus est, eò gratius est, ut sinu gestent in cubiculis, & manu in pilentis, genus sanè ad omnia utile, nisi quòd stomachi dolorem sedat applicatum sœpius, aut in sinu ægri gestatum frequentiùs caloris moderatione. Quin & transire quoq; morbos ægritudine eorum intelligitur, plerumq; & morte; qs.

malô

malo in eo transeunte caloris similitudine. Generosorum canum genus jam explicui; nunc *rusticum* adjicio. In eo memorabilia duo tantùm genera sunt, *pecuarium*, seu *pastorale*, & *villaticum*, seu molossum: alterum ad propellendas injurias ferarum, alterum adversùs insidias hominum utile. *Pastorale* nostrum mediocre est, quod illi cum lupo, naturali pecori inimico, res non est, cùm apud nos nullus est, beneficiô Optimi Principis *Edgari*, qui, quô genus universum deleretur, *Cambris* (apud quos magna copia erat,) vectigalis nomine in annos imperavit 300. lupos. Sunt, qui scribunt, *Ludvallum*, Cambriæ principem, pendisse annuatim Edgaro Regi 3000 luporum tributi nomine, atque ita annis quatuor omnem Cambriam, atq; adeò omnem Angliam orbâsse lupis. Regnavit autem *Edgarus* circiter A.D. 959. A quo tempore non legimus *nativum* in Anglia visum lupum: advectum tamen, quæstûs faciendi gratiâ, ex alienis regionibus, ut spectetur tantùm, tanquàm animal rarum & incognitum, sæpiùs vidimus. Sed ad *canem pastoralem*. Is, ad certam heri jubentis vocem, aut ex pugno concluso & inflatû clariorem sibulum, errantes oves in eum locum redigit, in quem pastor maximè desiderat, sicut levi negotio, & immotô ferè pede, pastor quô velit modo ovibus moderetur, vel ut se promoveant, vel gradum sistant, pedem referant, vel in hanc illamvé partem se inclinent. Etenim non ut in *Gallia* & *Germania*, non ut in *Syria* & *Tartaria*, sic in *Anglia* quoq; oves Pastorem sequuntur, sed contrà, pastor oves. Quandoq; etiam, nullo procurrente aut circumeunte cane, ad solum ex pugno sibilum sese congregant palantes oves, metu canis, credo memores unà cum sibilo prodire quoq; & canem solere. Id quod in itinere diligenter sæpiùs observavimus ad pastoris sibilum refrenantes equos, quô videremus rei experimentum. Eôdem etiam cane ovem vel mactandum prehendit, vel sanandum pastor capit, nullâ prorsus læsione. *Villaticum* vastum genus est & robustum, corpore quidem grave & parùm velox, sed adspectû truculentum, voce terrificum, & quovis Arcadico (qui tamen ex leonibus creditur provenire) potentius atq; acrius. Quod ostiis fideliter custodiendis destinamus, cùm metus est à furibus, villaticum appellamus. Hisq; utile 1. contra vulpem atq; taxum, qui rem pecuariam faciunt. Valet etiam ad sues agrestes persequendos, domesticos è frugibus aut arvis abigendos, taurosq; capiendos atq; retinendos, cùm usus aut venatio postulat, singuli singulos, quàmvis intractabiles. Est enim acerrimum genus & violentum, formidabile etiam homini, quem non reformidat. Neque enim ad arma expavescit: quoq; acrius fiat, assvescunt nostri naturam arte & consvetudine juvare. Etenim ursos, tauros, arctylos, aliaq; fera animalia, præfectis certaminum arctophylacibus, nullô millô, nullô coriô

ex rusticis.

pastorale.

lupi nulli in Britannia.

Edgarus.

Villaticus seu catenarius.

lô coriô defenſos exagitare: ſæpe etiem cum homine Sude, clava, enſeve armato concertare docent, atq; ita ferociores acrioresque reddunt & imperterritos faciunt. Vis illis ſuprà fidem, & pertinax mordacitas, usq; adeò ut tres urſum, quatuor vel leonem comprehendant. Quod videns aliquando (ut fama eſt) *Henr.* VII. Angliæ Rex prudentiſſimus, quotquot erant, ſuſpendi juſſit, indignatus, ut infimi & ignobilis generis canes generoſo leoni & animalium Regi violentiam inferant, memorabili exemplô ſubditorum, ne quid contrà Regem gens rebellis audeat. Haud abſimilis etiam hiſtoria de eo fertur, quòd falconem quendam ſuum, á Falconariis vehementer laudatum, quòd in aquilam quid auderet, quàm mox occidi juſſit, ob eandem rationem. Hoc genus canis etiam *catenarium* à catena ligamento, quâ ad januas interdiu detinetur, ne ſolutum lædat, & tamen latratû terreat, appellatur, & quanquàm *Cic. pro Roſcio* opinetur, ſi canes luce latrent, iis crura ſuffringantur, noſtri tamen homines propter ſecuritatem vitæ atq; rei longè aliter ſentiunt.

Cicero.

fures. Nam furum apud nos plena ſunt omnia; etiam luce, neq; infamem mortem ſuſpendia metuunt. In cauſa eſt non arcta res ſolùm, ſed veſtis vitæq; luxus atq; faſtus etiam, ſed petulantia, ſed otium & ſuperbia Salaconum μεγαλοῤῥίνων, qui nihil aliud, quàm ut equi inſultare ſolo & greſſus glomerare ſuperbos, quàm gyro breviori flecti, qui nihil aliud, quàm ſeverè, quàm otioſè mendicando accuſata non merente corporis infirmitate ſpoliare.

Valentinianus. Sed his *Valentinianus* Imperator benè proſpexit LL. latis, ut, qui nullo corporis morbo laborantes, corporis infirmitatem deſidioſi ignaviq; prætexentes mendicarent, perpetui colono ei inſervirent, qui eorum ignaviam proderet atq; accuſaret, ne eorum deſidia onerosa populo odioſave ſit exemplo.

Alfredi vigilantia. *Alfredus* quoq; Regno adminiſtrando tantâ vigilantiâ juſtitiâq; uſus eſt, ut, ſi quis per vias publicas incedens, marſupium auri plenum veſperi perdidiſſet, manè atq; adeò poſt menſem unum, integrum ac intactum inveniret, uti *Ingulphus Crogladenſis in Hiſtoria* refert. Noſtrâ autem ætate nihil ferè ſecurum, ne in ædibus quidem, quamvis accuratè concluſis.

canis cuſtos. *Cuſtos* quoq; (Græcis οἰκουρὸς) à cuſtodiendis non ſolùm villis, ſed & mercatorum ædibus, & quibus ampla res eſt domi, iſte nominatur. Eam ob rem canes publicè alebantur Romæ in Capitolio, ut ſignificent, ſi fures venerint.

laniarius. Dicitur & *laniarium*, quòd eorum uſus multus ſit laniis agendis & capiendis beſtiis.

Moloſſus, Sed & Moloſſicum quoq; & *Moloſſum* Latinis dicitur à *Moloſſia*, Epiri regione, ubi hoc genus canes boni & acres erant.

mandatarius. Eſt ex hoc genere, quem *mandatarium* ex argumento appellamus: quòd domini mandatô literas, aliasvé res de loco in locum transferat, vel medio incluſas, vel eidem alligatas. Quæ ne intercipiantur, vel fuga, ſi impar ſit, diligenter cavet.

lunarius. Eſt & *lunarium*, quod nihil aliud quàm

cuſto-

excubias agit ; quàm insomnes noctes totas protrahit baubando ad Lunam, ut *Nonij* verbô utar. Ex quibus grandiores atq; graviores, etiam rotæ amplioris circumactû, aquam ex altis puteis ad usus rusticos hauriunt, quos *aquarios* appellamus ex officio: & sarctores ærarios va- *aquarius.*
gos manticis ferendis memorabili patientiâ levant, à qua re *sarcinarios* *sarcinarius.*
nuncupamus. Præter has villaticorum qualitates atq; usus, hanc unam habent præcipuam, quòd amantes Dominorum sint, & odium gerant in externos. Quô fit, ut per itinera Dominis in præsidio sunt, quos à furibus defendunt, vivos salvosq; conservant: à qua re etiam *canes defenso-* *defensor.*
res Jure dici possunt. At si quando vel multitudine, vel majore vi opprimatur Dominus, atq; concidat, usu compertum est, herum non de- *canum amor & fides.*
serere ne mortuum quidem, sed eum ad multos dies per famis & cœli injuriæ patientiam peramanter observare, & homicidam, si occasio dabitur, interficere, aut saltem prodere vel latratû, vel irâ, vel hostili insultû, qs. mortem heri ulturum. Hujus rei exemplum fuit nostrâ memoriâ canis cujusdam viatoris, qui *Londinô* rectè *Kyngestonum*, octo Regum co- *Kyngestonum.*
ronatione percelebre oppidum, profecturus, cùm bonam itineris partem confecisset, latronum insidiis in Comparco, valli, amplô & spatiosô, nemoribus obsito, & latrociniis infami locô, occubuit. Canis item ille Britannus genere, quem *Blondus* suâ memoriâ scribit, non longè Parisiis hero à rivali interemto, & homicidam prodidisse, & canis ultionem homicida deprecatus esset, jugulaturum fuisse. In incendiis quoq;, in conticinio, seu intempestâ nocte, incidentibus eò usq; latrant annosi canes, etiam prohibiti, dum à domesticis excitatis percipiatur locus: & tùm suâ sponte cessant à latratu, quod usû compertum est in Britannia. Nec minor erat fides in eo cane, qui Domino profundam foveam per venatum incidenti nunquàm abfuit, dum sui unius Judicio sublatus is per funem fuit; in quem cùm oris cavernæ proximus esset, insistebat canis, tanquàm ulnis amplexurus revertentem herum, impatiens longioris moræ. Sunt, qui focum non patiuntur dissipari, sed prunas in focum pede removent, prius cogitabundi aspicientes, quâ ratione possit id à se fieri. Quod si pruna ardentior fuerit, cinere obruunt, ac dein nare in locum promovent. Sunt quoq;, qui noctû villici officium præstant. Cùm enim lectum petit herus, & omnia centum ærei clau- *Canum ingenia.*
dunt vectes, æternaq; ferri robora, nec *custos absistit limine Janus*, (ut scribit *Virgil*,) tùm si prodire jubet herus canem, is per fundos omnes oberrat, quovis villico diligentior, etsi alienum quid invenerit, sive hominem, sive bestiam, abigit, domesticis relictis animalibus atq; servis. Sed quanta in his fidelitas, tanta varietas in ingeniis. Nam sunt, qui ore infreno latrent tantùm nullo morsû. Verùm hi minus tremendi,

quod

quod timidiores sunt. Canes enim timidi vehementiùs latrant, ut est in proverbio. Sunt qui latrent atq; mordeant: ab his cavendum quidem, quia admonent futuræ injuriæ, sed non lacessendum, quoniam irâ concitantur ad dentem, ipsi etiam natura acerbiores. Sunt, qui sine voce prosiliunt, impetu involant, jugulum petunt & crudelius lacerant. Hos formidato, quia animosiores sunt, & incautos opprimunt. Istis notis ignavum genus à strenuo, audex à timido discernunt nostri. Etenim

nota ignavia seu audacia. ex malo genere *catulum* quidem habendum existimant, quod nullum necessariis usibus human s commodiorem canem isto putent. Nam si quis commemoratos eorum usus ad summas velit revocare, quis hominum clarius aut tantâ vociferatione bestiam vel furem prædicat, quàm iste latratu? quis domitor ferarum potentior? quis famulantior domini? quis fidelior comes? quis custos incorruptior? quis excubitor vigilantior? quis ultor aut Vindex constantior? quis nuncius expeditior? quis deniq; sarctor ærarius gestandis sacrinis tolerantior? Atq; hæc quidem de canibus Britannicis generosis atq; rusticis, qui genus suum servant,

ex degeneribus. diximus. De *degeneribus*, & ex horum diverso genere mixtis, quòd nullam insignem veri generis qualitatem formamq; referant, non est quod velim plura scribere, sed ut inutiles ablegare: nisi quòd vel advenas latratû excipiant, etiam luce, & eorum adventus domesticos commonefaciant, unde *canes admonitores* appellamus; vel quòd in officio culinario, cùm assandum est, inserviant, & rota minore gradiendo, veru circumagant, pondereq; suô æquabiliter versent, ut ne calo aut lixa quidem ar-

Versator. tificiosius, quos hinc canes *versatores*, seu veru versatores nostrum vulgus nominat. Postremos omnium generum, quæ primò memoravimus.

tympanista. Sunt etiam canes nostri degeneres, & ad *tympanum* saltare, & ad lyræ modos se movere docti, multaq; alia erecti proniq; facere, quæ à vagis quæstuosisq; heris exequi didicerunt. *Lyciscum* nullum istic in Anglia

lyciscus. habemus nativum, ut ne lupum quidem, ut est ante comprehensum:

Lacæna. nec aliud genus nullum, præter *Lacænam* & *Urcanum*: illum ex cane &

Urcanus. vulpe, (quam multam habet Anglia, & domi inter canes, vel animi, vel morbi causâ, sœpè alit,) hunc ex urso & cane catenario: quos licet inimicos, pruriens tamen libido sœpè ita hîc conjungit, ut alibi solet. Nam cum tigride Hircanos, cum leone Arcadicos, cum lupo Gallicos commiscuisse legimus. In hominibus quoq;, quibus ratio est, inimicos animos conciliat stulta illa res & naturalis, ut Moria loquitur. Est hic *Urcanus* sœva bestia & *intractabilis ira*, (ut Graji Poetæ verbis utar,) ceteros canes nostros omnes feroci crudelitate superans, vel aspectûs torvitate terribilis, in pugna acris, & vehemens, tantaq; mordacitate, ut citius discerpas, quàm dissolvas: nec taurum, ursum aut leonem reformidat, vel cum cane illo Alexandri Indico certè conferendus. Sed de his ha-

ctenus, ut de Britannicis verba fecimus. Externos aliquos & eos majusculos, *Islandicos* dico & *Lituanicos*, usus jamdudum recepit, quibus toto corpore hirtis, ob promissum longumq; pilum, nec vultus est, nec figura corporis Multis tamen, quod peregrini sunt, & grati, & in Melitæorum locum assumti: usq; adeò deditum est genus humanum etiam sine ratione novitatibus. ἐρῶμεν ἀλλοτρίων παρορῶμεν συγγενεῖς: miramur aliena, nostra non diligimus. Neq; hoc in canibus solùm, sed in artificibus quoq; usu venit. Nostros enim, licèt doctos & peritos fastidimus, belluam è longinqua barbarie alienoq; solo profectam, tanquam asinum Cumani, aut hominem Thalem nostri suscipiunt. Id quod *Hippocr.* subinit. *libr. sui* περὶ ἀγμῶν rectè suâ ætate observavit, & nos libello nostro, seu consilio de Ephemera britannica ad Populum Britannicum copiosius explicuimus. Atq; in hoc genere quò quisq; indoctior, audacior, incogitantior, hoc pluris fit apud nostros, atq; etiam apud torquatos istos Princeps & Proceres Ceterùm de externis canibus nihil dico, qui de Britannicis tantùm voto tuo satisfacere studeo, *Conrade*, Vir doctissime. Interea tamen quæ aliàs ad Te dedi, de *cane Getulo* seorsim scripsi, quòd rara species ejus videbatur. De certo genere ipse plenissimè scribis. Verùm cùm longiùs jam produximus hunc libellum, quàm priorem ad Te, brevius tamen, quàm pro natura rei, quod habuimus rationem studiorum tuorum, memoriæ causa quæ de canibus Britannicis diximus, in diagramma reducemus. Et quia vulgaribus nominibus delectaris, ut ex literis tuis didici, ea quoq; latinis apponemus, & singulorum rationes exponemus, quò nihil tibi sit incognitum aut desideratum.

externi canes, *canis Getulus.*

			Nomina Latina		Anglica.
Canes ergo Britannici sunt	Generosi	venatici	Sagax	terrarius	Hunde: Terrare.
				leverarius	Harur.
				sanguinarius.	Bludhunde.
			agasæus		gasehunde.
			leporarius		grehunde.
			levinarius, seu lorarius,		leviner, or lyemoner.
			vertagus.		tumbler.
		aucupatorii.	Hispaniolus.		spaniel,
			index,		Setter,
			aquaticus seu inquisitor.		Water spaniel, or Fynder.
		delicati	melitivus seu fotor.		spaniel genlle or comforter.
	Rustici		pastoralis,		Spepherdes dogge
			villaticus seu catenarius.		mastive, or bende dogge.
	Degeneres,		admonitor,		Wappe,
			versator		turnespete,
			saltator.		Danser.

Ista

Ista vocabula nostratia cùm nihil apud Te, hominem peregrinum, loquantur sine interpretatione, ut latinorum vocabulorũ rationem priùs reddidimus, ita Anglicorum jam reddemus, quò Tibi pateant universa, eô etiam quô prius observatô ordine. *Hunde* igitur (quem inter venaticos *sagacem* diximus) à verbo nostro Hunte / quod apud nostros *venari* significat, unica tantùm immutatâ literâ derivata appellatione nomen habet. Quod si à vocabulo vestrate Hunde (quod *canem* in universũ apud vos significat,) propter vocum similitudinem appellari credas, Mi *Gesnere*, ut non magnopere repugnabo, cùm adhuc retinemus multa germanica vocabula à Saxonibus, cùm Angliam occupârunt, nobis relicta, ita illud admonebo, commune quidem nomen *canis* apud nos Dogge esse, *venatici* verò *canis* Hunde. Similiter à verbo nostrati *Gase* (quod fixius rem aliquam & attentiùs contueri est,) Gase Hunde appellatur nostris, quem anteà *agasaeum* nominari diximus. Neq; enim odoratû, sed prospectû attento & diligenti feram persequitur iste canis, ut jam antè memoravimus, & si nonsum nescius, etiam apud Latinos *Agasaei* vocabulum inter canum nomina reperiri. A *Gre* quoq; Grehunde apud nostros invenit nomen, quod præcipui gradus inter canes sit & primæ generositatis. *Gre* enim ap. nostros *gradum* denotat. Hunc latinè *leporarium* dicebamus. A levitate *Leviner*, à loro *Lyemmer* appellatur is, quem *levinarium* & *lorarium* latinè nominavimus. Nam *Leymne* nostrâ linguâ *lorum* significat Quod autem à levitate *Levipur* h.e. à latina voce Britannica deducimus: cur in libris nostris sparsim à Græcis dictionibus & latinis Italicis & Germanicis, Gallicis & Hispanicis nostratia multa derivamus, unde ortum eadem multa habuerunt: & quemadmodum ab origine sua etiam multa per corruptionem jam declinârunt, Libellô nostro de Symphonia, seu consonantia vocum Britannicarum, fusiùs explicabimus. Postremus inter Venaticos *vertagus* est, quem *Tumbler* vocitamus; quòd *tumble* apud nos *vertere* est Latinis, & *tumblere* Gallis, unde ortum habet id nomen *Tumbler*, mutatâ vocali in liquidam nostro more: contra quam in lingua gallica & Italica, in quibus liquida ante vocalem, magna ex parte in aliam vocalem vertitur, ut impiere & piano pro inplere & palno, quæ e. g. adduco, cùm infinita sint. Post venaticos sequuntur *Aucupatorii*, inter quos primus est *Hispaniolus*, quem ab Hispania voce nomen accepisse prius diximus. Nostri omissâ aspiratione & primâ vocali *Spainel* & *Spamel* expediti sermonis causâ proferunt. Secundus *Index*, quem nostri à *Setter* nominare solent, à verbo *Sette*, quod locum designare nostris Britannis significat. Post hunc subsequitur *aquaticus*, h. e. *Water Spainel*, à vocibus *Water* & *Spaine* (h. e. aqua Hispania) deductô nomine. Nam aqua, in qua se exercet canis iste *Water*: & Hispania (unde primum hoc genus tractum ex nomine creditur) *Spaine* apud nostros vocitatur. Non quòd isti canes non sint etiam nativi

Margin notes: *Sagax.* *Agasaeus.* *leporarius* *levinarius.* *Vertagus.* *aucupatorij* *index.* *aquaticus.*

tivi in Britania, sed quod generale & Commune nomen, qui ex Hispania primò profecti putantur, istæ canum species (ut & ceteri aucupatorii) adhuc vulgò referũt, etsi in Britannia oriantur, & peculiari aliqua vocis notâ aut qualitatis Indiciô secernantur apud nos: ut est ista species vocis Water, h. e. aquæ, appositione. Alio etiam nomine à *Finder* canis iste appellatur, quod quærendo *invenit* res deperditas, quæ res nostris, Fynde/ h. e. invenire dicitur. Nos tamen ab inquirendo latinum nomen huic fecimus, quòd præcipua pars inventionis in inquirendo est. A venaticis & aucupatoriis transitus est ad delicatos, rusticos & degeneres. *Delicatum, Melitaeum* & *Spainel gentle* h. e. Hispaniolum generosum, nominavimus à generositatis nomine datâ appellatione, quod inter nobiles Viros atq; fœminas versari, & iis in delitiis atq; ad lusus esse consuevit, ut erat illud Gorgonis κυνίδιον apud *Theocrit.* in Syracusiis, quod discedens servæ diligentiæ pari cura cum infante commiserat, ut catellum quidem illa intrò revocaret, puerum verò vagientem placaret. Ad alia inutilis canis iste est, nisi ad ea, quæ jam diximus ante, nisi ad fovendum stomachum debilitatum frigore, nisi ad prodendum adulterium, quod fecisse hujus generis catellum quendam siculum refert *Ælian. L. VII. c. 25*, animal. Rusticos *Speyeherdes Aogges, Mastirces* & *Bandedogges* nominavimus, illorum quidem deductô nomine à pastore, qui *Speyeherde* apud nos dicitur, quod custoditores, quæ nostris *Schepe*, appellantur; istorum à ligamento, quod bande & sagina, quod *maste* villicis nostris hominibus dicitur. Est enim crassum genus canum & benè saginarium hoc catenarium. Etsi non sum nescius *Augustin. Niphum, Mastinum* (*mastivum* nostri dicunt,) pecuarium existimare, & *Albert. Lyciscum*, ex cane & lupo genitum esse, scribere: quamvis idem pro molosso magna ex parte vertat. Ad postremum degeneres *Wappe* & *Turne spere* nominari dicebamus, hunc à verbo nostrati *turne*, quod est *vertere* & *Spete*, seu *Spede*, ad imitationem italorum, quod *veru* dicitur: illum à naturali canis voce *Wau*, quam in latratu edit admonendo, Unde originaliter *Waupe* dicendum fuit, sed euphoniæ gratiâ bonæq; consonantiæ, vocali in consonantem mutatâ, *VVappe* à nostris vocitatur. Etsi me non fugit, *Nonium* à voce naturali *Bau* formare suum *baubari*, non à *VVau*, quemadmodum & Græci à suo βαύζειν. Jam verò quòd *dansare* nostris *saltare* sit, latinis si didiceris, non est de canis saltatoris nostri nomine amplius quod ipse expetas. Ita habes, Mi *Gesnere*, non solùm canum nostratium genera, sed & nomina quoq; latina atq; Anglica, officia atq; usus, differentias atq; mores, naturas & ingenia, ut non sit, quod desideres in hoc argumento amplius. Et quanquam forsan omni ex parte non satisfecerim Tibi in edendo, (ceu in desiderus omnis festinatio in mora esse videatur) quòd inhibuerim editionem sudioris istius libelli, quem ad Te, quanquam ad privatum amicum, non ad editionem publicam, ante annos quinq; dederim, tamen in hoc spero me satisfecisse Tibi, quòd mora fecit aliquantò meliorem, & δευτέραι φροντίδες lectû commodiorem,

Margin notes: Fynde. — inquisitor. — Delicati. — rustici. — Versator. — saltator.

F I N I S.

R. P. ATHANAS. KIRCHER, SOC. JESU
Theolog. & Linguar. Orient. in Gymnasio Romano PP. Fautor noster, dum viveret, singularis.

REm facies Lectori Curioso haud ingratam, si *cynologio tuo* affixeris *elegantem epistolam Meibomii* de κυνοφορία. Licèt enim hac de re satis fusè locutus sis, velim tamen, ut *monitum meum æstimes*. Sincero sincerè &c.
[Ita *in literis paulò ante excessum Româ ad me datis.*]

D. D. JUSTUS CORTNUMMIUS, Med. Prof. & Decan. in Reg. ac Equestri Acad. Soran. Doctor olim meus optimè meritus.

UBinam gentium latet *tuus canis?* quando latrabit? Vidi nuper apud *Weizium* nostrum, Amicum tuum, *pulcherrimum opusculum de canis portatione Veterum*, dignum sanè, quod tuæ *cynographia* addatur. *Omninò curiosum est, fac, ne pereat.* &c.
[Ita *in literis Sorâ Danorum ex Insula Selandia quondam mihi inscriptis.*]

D. JOH. HENRICI MEIBOMII, Medici ac Historici Χαριστάτυ, *de*

CYNOPHORIA,
seu
Canis portatione ignominiosa.

EPISTOLA
ad
CL. VIRUM
JOH. MARQUARDUM, ICtum Equitem D. Marci, & Consul. Reip. Lubecensis.

Occasio epistola. RUminor adhuc mecum sermones, Vir *Excellentissime, affinis & Amice pl. honorande*, quos eruditissimè de more suo nudius quartus in convivio nuptiali *Andreæ Alberti Bromsii, Patritii Lubecensis*, nobiscum serebat

rebat Consul Reip. nostræ Amplissimus *Antonius Golerus*, *ICtus* clarissimus. Erant illi, ut scis, partim ex Antiquitate, partim ex præsenti rerum statu desumti quos dum invicem reciprocamus, memini à Te mentionem factam ejus pœnæ, quâ delinquentes olim quidam sub imperatoribus Germanis *canem portare* fuerint coacti. De ea enim re Te legisse apud *Theod. Reinkingium*, *Archi Episcopi Bremensis Cancellarium*, Virum mâgnæ eruditionis, amicum etiam nostrum ac fautorem. Ego, ignarus quid *Reinkingius* scripsisset, quæ in rem præsentem facere putabam, ac quorum ex Historiarum lectione recordari poteram, in medium proferre, & quid κυνοφορία illa, seu canum portatio, sibi voluerit explicare. Nunc ex *Adversariis* meis rem totam paulò pleniùs Tibi edisseram, quod facturum me tum recepi, ac Tibi non ingratum fore certus sum. Primum igitur κυνοφορίας exemplum *Witechindus*, *Monachus Corbeiensis*, *Princeps Saxonicarum rerum scriptor*, posteritati consignavit. Refert enim *L. II, Annal.* imperante *Ottone I.* sive *Magno*, qui anno Salvatoris DCCCCXXXVI. ad Imperii gubernacula ascendit, *Eberardum*, Franconiæ Ducem, Conradi I. Imp. fratrem, collectâ manû Bruningi, cujusdam è Saxonum primoribus, civitatem Elmeri occupâsse, incendisse, habitatoresq; omnes, nullô habitô ætatis aut sexûs discrimine, trucidâsse: eaq; re graviter commotum Imperatorem, *Eberardum* condemnâsse in pœnam C. talentorum, omnesq; militum principes, quos in suo facinore habuerit adjutores, *dedecore canum* affecisse, ut *ad urbem regiam Magdepurg eos portarent*. *Witechindum* ad verbum ferè exscripsit *Alb. Krantz. Saxon. L. III. c. 15.* Nam & C. talentorum mulctam *Eberhardo* Imperatore indictam ait, & auxiliarios *dedecore* notatos, ut in *urbem Magdeburgum canes deducerent*. Ubi in eo tamen peccat *Krantzius*, quòd, *moris canes portandi* ignarus, non *portatos* eos, sed *deductos*, scribat, contrà *Witechindi* mentem. Unde & notatur hoc nomine ab *Henrico Meibomio*, Parente meo, *Notis ad Witechindum*, ubi κυνοφορίας hujus is etiam meminit, sed ὡς ἐν τύπῳ & autoribus quibusdam tantùm nominatis. *Christophorus* verò *Lehmannus*, incertum quô auctore, *Eberhardum* non C. talentis damnatum, sed à κυνοφορία liberato mulctam *multorum equorum* indictam notat *L. V. Chron. Spirens. c. 4.* Ex neutro tamen, sive *Witechindo*, sive *Crantzio*, certò colligas, quod & quale fuerit *canem illud dedecus*, quiq; illi *canes*, quos *delictorum convicti* portaverint, aut quem in modum id facere fuerint coacti. Operæ pretium fortè non credidit *Witechindus*, rem suo ævo omnibus notam pluribus exponere. *Krantzio* verò, ut puto, non alii fuêre autores ad manus, ex quibus vel ipse pleniùs rem caperet, vel nos edoceret, aut *Witichindo* faculam alluceret. Id verò ante quàm nos tentemus, alia primùm κυνοφορίας aliquot exempla hîc subjiciemus.

I. κυνοφορίας exemplum.

Lapsus Krantzii.

II. exemplum. *Alterum* autem horum habet *Sethus Calvisius in oper. chronol. ad annum* M C IX. cujus verbis, cùm autorem non nominat, id adscribemus. *Borivoi*, inquit, *Dux Bohemiæ, à Svanteplocho Ducatu exutus exulabat. Svanteplocho autem defunctô, cùm succederet Ladislaus, Borivoi Ducatum recuperaturus Pragam invasit. Ladislaus Henrici V. Imp. auxilium implorat, qui statim mittit exercitum, qui Borivoi Ducem aliosq; rebelles capit, iisq; partim oculos eruit, partim in vincula conjicit. Præfectus urbis, quod noluisset Ladislaum Dominum admittere, cogitur* scabiosum canem *portare, à quo stercore multipliciter inquinatus*

III. exemplum. *est, deinde barba ipsi abscinditur & relegatur.* Exemplum *tertium* habet *Otto, Frisingensis Episcopus.* Is *Lib. 2. de rebus gestis Friderici Barbarossæ*, sub quo vixit, cap. 28. (ubi de bello agit; quod absente Imperatore in terra Italia, *Arnoldus*, Moguntinensium Archi Episcopus, & *Hermannus*, Comes Palatinus ad Rhenum, concitârant, atq; omnia ferro flammisque vastârant,) refert, Imperatorem reversum in Comitiis *Wormociensibus* anno CIϽ CLVI. *Archi Episcopo* quidem, *ob senium morumq; gravitatem, & Pontificalis ordinis reverentiam*, parsisse, in *Palatinum* verò graviter animadvertisse, & addit: *Vetus consuetudo pro lege apud Francos & Suevos inolevit, ut, si quis nobilis, ministerialis, aut colonus, coram Judice pro hujusmodi excessibus* (turbatione pacis, incendiis, rapinis,) *reus inventus fuerit, antequam mortis sententia puniatur, ad confusionis suæ ignominiam, nobilis* canem, *ministeralis* sellam, *rusticus* aratri rotam *de Comitatu in proximum Comitatum gestare cogatur. Hunc morem Imperator servans, Palatinum Comitem* Hermannum, *pacis publicæ turbatorem, quamvis magnum Imperii Principem, cum decem Comitibus, complicibus suis*, canes per Teutonicum milliare portare *cogit. Hoc iam districto judicio per totam transalpini Imperii latitudinem promulgato, omnes terror invasit, ut universi magis quiescere, quàm bellorum turbini inservire vellent.* Hæc *Frisingensis*: cujus verba *Guntherus*, antiquus Germaniæ Poeta, *L. V. Ligurini*, quô ejusdem *Barbarossæ* res gestas describit, versibus expressit non inelegantibus, si ævum spectes, quô vixit. Et *primo in libri argumento* sic scribit de Imperatore ipso:

> - - - *& meritâ consumit clade nocentes:*
> *Cumq; Palatino Comites bis quinq; potentes*
> ferre canes scapulis, *fœdissima pondera, cogit.*

Mox explicatiùs in *libro ipso:*

> *Quippe vetus mos est, ut, si quis, Rege remotô,*
> *sanguine vel flammâ, vel seditionis apertæ*

turbine,

turbine, seu crebris regnum vexare rapinis
audeat; ante, gravem quam fuso sanguine pœnam
excipiat, si liber erit de more vetusto
impositum scapulis *ad contigui Comitatûs*
cogatur per rura canem *confinia* ferre.
Sin alius, sellam: *cujus dispendia pœnæ*
ille Palatinæ custos celeberrimus aulæ
non potuit vitare Comes, cunctisq; videndus
portavit scapulis *passus plus mille* latrantem.
Hanc quoq; tunc alii, simili pro crimine, pœnam
sustinuêre decem Comites, totidemq; coacti
fœda tulêre canes *generoso pondera collo.*
Cujus inauditæ pœnæ timor altus in omnes
irruit: ut nullus Procerum præsumeret ultra
armatâ certare manu, sed pace sequestra
judicis arbitrio sua jura reposceret æqui.

Meminit rei sic gestæ etiam *Dodechinus append. ad Mariani Scoti Chron. sub annum* CIↃCLV. & ex decem jam dictis Comitibus, qui *canes* unà cum *Palatino* portârunt, aliquot nominatim recenset. *Rex*, inquit, *nativitatem Domini Wormaciæ celebravit*, ubi *Hermannus, Palatinus Comes, & Emicho, Comes de Linengen, Gotfridus de Spanheim, Henricus de Katzenelenboge, Conradus Comes de Kirberg, Henricus Comes de Didissen & alii, ex parte Hermanni*, canes *portaverunt, & sic Dominus* Arnoldus *Episcopus ab excommunicatione eos absolvit. Ex parte verò Episcopi*, canes *portare (quidem cœperunt Ludovicus, Comes de Lohim, & Guilielmus Comes de Glisberg, & alii*; sed, *ob reverentiam Archiepiscopi, cessare ab Imperatore jussi sunt.* Tangit demum eandem historiam *Georg. Sabinus in Cæsaribus Lib. I.* Ejus versus de *Friderico Barbarossâ*, qui huc pertinent, ascribo:

Mos erat antiquis, qui publica commoda pacis
Cæsare turbâsset bella gerente foris.
Totius Imperii reus inspectante Senatu
ut canis *impositum corpore ferret onus.*
Ergo quod Italicus dum concita gessit in oris
bella, Palatinus moverat *arma domi*;
Hunc *licet invitum detrectantemq; coegit*
inclyta *per Nemetum mœnia ferre canem.*

Recentissimum & *ultimum κυνοφορίας* exemplum, (quod quidem extare putem,) quodq; circa annum CIↃCCII accidisse conjicio,) *Arnold. Abbas* *IV. & ultimum exemplum.*

Abbas Lubecens. habet *Chron. Slavor. Lib. VII, c. 11.* Ait is, *Gerhardum* (Dynastam *Querfurtanum*,) quòd *Henric. Decan. Magdeburgicum, hominem pium, & Ecclesiæ suæ decus, in via regia cum complicibus suis hostiliter invasisset, & resupinatum oculis privâsset, à Philippo Imp. jussum* CIↃ *marcas argenti injuriato persolvere, de feudo suo C. marcas argenti Ecclesiæ majori resignare, cumque multis nobilibus hominium ei præstare, & cum* IↃ *militibus militarem ei pœnam exsolvere*: i.e. *ut singuli milites de loco perpetrati sceleris, usque ad fores majoris Ecclesiæ*, caniculam *deferrent.* Ex recensitis verò horum Autorum verbis ac testimoniis multa colligi possunt. Primò enim manifestum ex iis

κυνοφορία pœna antiqua. est, κυνοφορίαν fuisse *pœnam antiquam* apud *Francos, Suevos, Saxones* & *Bohemos* usitatam. Sed cur ejus, inquies, si res ita habet nulla mentio, nullum vestigium in istarum gentium LL. quarum non paucæ jamnum hodie exstant? dixerim, legem scriptam de ea non extitisse, *more* tantùm & *consuetudinem veterem pro lege*, *Guntherus morem vetustum*, ut qui jam inoleverit & viguerit ante *Ottonis M.* tempora, quem postmodum vel desitum, vel neglectum, *Fridericus I.* seu *Barbarossa*, in usum revocaverit, ut ex *Frisingensi* colligas, qui priscum hunc morem rursus servâsse *Fridericum* notat. *Portatos* porrò *canes* in *scapulis* aut *collo*, & *Frisingensis* & *Guntherus* docent, eosq; interdum ad majorem despectum *scabiosos*, ut est in *Calvisii* exemplo: & quidem *per aliquot mille passus*, aut *milliare Germanicum unum aut alterum*, *aut ex uno comitatu, hoc est districtu, in alium vicinum*; (aus Wormser Graveschafft in die Speirische / ut interpretatur *Christoph. Lehmann. Chron. Spirens. L. IV. c. 11.*) aut ex *loco perpetrati alicujus facinoris ad proximam Ecclesiam*, ut est apud *Arnold. Lubecens.* vel ad *urbem regiam*, *in qua nempe Imperator pro tempore residebat*, ut insinuavit *Witechindus.* Deinde &

& ignominiosa. hoc liquet, κυνοφορίαν *pœnam fuisse ignominiosam. Witechindus* enim, & cum eo *Krantzius*, non aliam ab causam eam *dedecus* vocant: *Frisingensis* expressè *ignominiam*: *Güntherus* in *Versibus* adductis *summi probrum pudoris*, in argumento verò libri *canes* ipsos, qui portabantur, *fœda* & *fœdissima* appellat *pondera.* Maximè autem pœnâ illâ affici solitos eos, qui, *absente Imperatore, pacem turbâssent publicam*, bella concitâssent civilia, ac flammis rapinisq; omnia concussissent, ex prioribus duobus exemplis liquet. Nec aliunde est, quod *Arnold. Lubecens.*

ac militaris. *pœnam* eam vocat *militarem*, quòd *militibus* solùm, atq; inter eos *nobilibus* & *primoribus* irrogaretur, ut diserte notant *Frisingensis* & *Güntherus*; quorum ille *nobilium*, hic *liberorum* indicat fuisse pœnam: alios vel *sellam*, vel *aratri rotam*, in simili causa, portare coactos. Interdum tamen in *minoribus* etiam *delictis* huic pœnæ fuisse locum, exemplum

Gerhar-

Gerhardi Querfurtani ex *Arnoldo* jam dicto ostendit, qui, ob *Decanum occisis in via Regia privatum*, eam sustinuit. Et verò non tam pœna illa inferioris, quàm supremi maximè ordinis nobiles castigatos, ex jam dictis satis manifestum est. Nam *Hermannum Palatinum magnum Principem Imperii* vocat *Frisingensis*; *Guntherus celeberrimum aulæ Imperatoriæ custodem*. Imò nec *Ecclesiastici* Principes ejusdem pœnæ planè exsortes fuêre. *Frisingensis* enim, quemadmodum & *Guntherus*, *Arnoldo* Archiepiscopo non tantùm, ob pontificalis ordinis reverentiam, sed simul ob senium & morum gravitatem, à *Barbarossa* parcitum ajunt. *Dodechinus* verò notat, non minùs ex parte *Archiepiscopi*, quàm ex parte *Palatini*, Comites quosdam *canes* portare cœpisse, sed, ob reverentiam Archiepiscopi, cessare ab Imperatore jussos. Deniq; & hoc ex jam dictis colligas, aliquando *solâ κυνοφορίας* pœnâ castigatos fuisse delinquentes, aliquando verò post *κυνοφορίαν ulteriori* etiam *aliqua pœnâ* affici consvevisse, pro delicti, ut puto, ratione. Prius ex *Frisingensi*, *Gunthero Dodechinoque* liquet, apud quos nec *Palatinus*, nec quisquam ceterorum, præter *κυνοφορίαν*, aliâ pœnâ fuit punitus; Posterius *Witechindi*, *Calvisii* & *Arnoldi Lubecensis* exempla docent. In quibus aliis post *canum portationem*, in majorem contumeliam, *barba resecta & relegatio decreta*, aliis *mulcta insuper pecuniaria* injuncta, alii *ultimo supplicio & gravi pœnâ fusi sanguinis*, ut *Guntherus* loquitur, fuerint affecti. Quæras tamen, si pœnæ istud genus *antiquum* fuit, cur *Gunterus* id vocaverit *inauditum*? respondit *Conrad. Rittershus.* ICtus eleganter doctus, in *not. ad Gunterum*, pœnam *inauditam Gunthero* non esse *novam*, *inusitatam*, *non fando cognitam* aut *auditam*: sed *divulgatam*, *ab omnibus auditione perceptam*, *cognitam*: ab inaudio, quod est cognosco, auditu percipio. Atque id sensus verborum etiam requirit. Verùm quærat hîc porrò aliquis, an pœnæ hoc genus *domi natum* fuerit recensitis nationibus, an *aliunde*, aut ab aliis ad eas derivatum & in usum receptum? Curiosior quispiam morem à *Græcis* primùm ad *Scythas*, inde ad *Bohemos*, ac tandem ad *Germanos* devenisse, suspicari queat. Apud Græcos enim jam olim expiationis quoddam genus in usu erat, quo ii, qui aliquid commiserant, ut lustratione aut expiatione opus haberent, *cane* solebant expiari; quem circùm caput solebant circumagere, lustrationemq; istam *περισκυλακισμὸν* appellabant, quod per *σκύλακος*, seu *catuli*, *circumductionem* fieret. De ea re *Plutarch.* in *Romulo*: *Græci*, inquit, *in Sacris lustrationibus catulos efferunt, ac passim exigunt eos, quam ceremoniam περισκυλακισμὸν vocant.* Et pleniùs in *probl. Rom.* ubi ait: τῷ δὲ κυνὶ σχεδὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, Ἕλληνες ἐχρῶντο, καὶ χρῶνται καὶ μέχρι νῦν ἔνιοι σφαγίῳ πρὸς τοὺς καθαρμοὺς, περισκυλακισμὸν δὲ τοιοῦτο γένος τοῦ καθαρμοῦ καλοῦντες. *Canem*

cum alias conjunctâ, (margin)

cur inaudita? (margin)

ubi orta? (margin)

περισκυλακισμὸς [illegible] (margin)

enim omnes, ut ita loquar, *Græci usi fuere, & etiamnum utuntur eo aliqui, ut notâ ad lustrationes, & circumcirca abstergunt eos, qui lustratione indigent; genus hoc expiationis περισκυλακισμὸν vocantes.* Meminit ritus etiam *Theophrast.* in *charact. eth. cap.* περὶ δεισιδαιμονίας, loquens de homine superstitioso, qui ubi quid sinistri viderit aut somniaverit, ἱερέας καλέσας, σκίλλῃ ἢ σκύλακι κελεύειν αὐτὸν περικαθᾶραι, *piscatricibus vocatis jubeat se scylla aut cane expurgari.* Verùm vix est, ut à Græcorum expiatione hac descendat, aut originem sumserit κυνοφορία nostra. Illa enim propriè non *pœna* erat, nec à *Magistratu* delinquentibus irrogabatur; sed à *Sacerdotibus* decernebatur iis, qui vel *se commisisse aliquid putabant, aut alioquin lustrationi se subjiciebant*, ubi quid ominosi ipsis accidisset. Κυνοφορία autem *pœna* fuit *criminibus expiandis* à *Principe* indicta. Quæram verò iterum, quæ ratio sit, aut esse queat κυνοφορίας jam dictæ, aut κυνοβασταξίας, Viris nobilibus à Majoribus nostris irrogatæ? *Andr. Favinus aux traictees des premires officiers de la Couronne de la France, livre II. chap. XI.* duplicem affert rei causam, apud *Joh. Jacob. Speidelium in notab. Jurid. Histor. Lit. H. num. 56.* Alteram putat esse, ut *portatione canis* ostenderetur, Reum esse ex *nobili* prosapia, cui ob generis dignitatem permissa fuerint *venandi Jura*, inferioris conditionis hominibus non concessa. Alteram verò, ut sicuti *canis* est qs. *emblema* ac *Symbolum fidelitatis* erga herum: ita *Nobilis, felonia convictus*, palam ostentaretur populo tanquam *homo nequam* & *perjurus* erga Principem suum & benefactorem, qui propterea non minùs puniendus sit, quàm est *canis*, qui *fidei* exemplum præbens, propterea meretur amari, quod, dum hero consulatur, ipse mortem pugnando pro eo subire non exhorrescat. Hæc ille. Verùm prior causa nihil ad rem facit. Neque enim ideò reus *portare canem* jubebatur, ut *nobilitatis* ejus, aut prosapiæ ac *juris venandi* esset insigne, sed pœna & contumelia. Causa altera propiùs veritatem esse videtur, atque eadem fere est cum illa *Christoph. Pflugii*, quâ reum admoneri putavit *neglecti officii*, quod fuisset *excubare in aula*, aut etiam *imperio principis*, *Principemque custodire & defendere*: quam causam suô etiam calculô probat *Rittershus. in not. & Phil. Camerar. Hor. subcis. C. II. c. 95.* Hæc igitur illa fuit apud Majores nostros *canum ignominiosa portatio*: quâ ignominiosius tamen fuisse autumo, quod Veneti *Franciscum Dandalum, Canem* ex eo appellatum, sub mensam *Clementis* Pontificis, quoties is vel pranderet vel cœnaret, se instar *canis prosternere, & vinculis collum induci* passi sunt, ut ab interdicto liberarentur, quod refert *Volaterranus Geogr. Lib. 4.* & objicit ipsis Imp. *Maximilian. in respons. ad belli denunciationem sibi factam apud Melch. Goldast.* in Reichs-

causa κυνοφορίας.

Fr. Dandalus, canis cnodictus?

Hand-

Handlungen pag. 71. Ex prisco porrò hoc *canes* portandi more *J. Lips. C. III. ad Belg. ep. 44.* natam putat *convitii* illam apud Gallos *vocem canail-le*, Itali *canaglia* dicunt, & explicant *gentaglia vile & abjecta*, ac si fecem populi dicas & terræ filios. Et addit *Lips. in annalibus* alibi redditam vocem illam *canile lignagium*, quod interpretatur *canilem prosapiam*. Italis enim *legnagio* est stirps, prosapia. *Lubecenses* nostri eodem respicientes, plebem infimam vulgò per convitium vocant die Teven-Kinder / *canicularum liberos*. Nec minus etiam familiare hodie est simile convitium *Turcis*, *Ungaris*, *Polonis*, nationibusque aliis non paucis. Quemadmodum & vulgò *canis militare* dictum est in hostem, ut pridem notavit vetus interpres *Terent. ad illud in Eunucho a. IV. s. 7. ain' verò canis?* Verùm enim verò, hoc quidem certum est, Veteres per convitium *canes* olim appellâsse homines vel sordidos & pudoris vacuos; vel sævos, crudeles ac sanguinarios, & veluti humanitate exutos. Ita ab impudentia *Homericus Achilles Iliad. α. Agamemnonem* vocat κυνὸς ὄμματ' ἔχοντα. *Helena* scelerum suorum sibi conscia semetipsam in Odyssea κυνῶπιν nominat. Eandem ob causam *Diogenes* appellatus est *canis*, ut sectatores ejus *Cynici*. Item *Avidienus* apud *Hor. Serm. L. II. Sat. 11.*

cui canis ex vero ductum cognomen adhæsit.

Nec aliunde est proverbium: κυνὸς κύντερος, *canis impudicior*, sive, si fas ita est loqui, *cane caninior*. Ob sævitiam sortita canis nomen est *Hecuba*, quod

omnia mala ingerebat, quenquam aspexerat,

ut *Plaut.* de ipsa ait, *Menæchm. a. V. sc. 1.* Item ille apud *Lucilium*,

Nequam & magnus homo, laniorum immanis canes ut,

Prudentius in *Vincentio canes* appellavit *tyranni satellites*, seu *carnifices* & *lictores*, quibus utebatur in martyribus excruciandis, quando dixit:

sævam tuorum perspicis
languere virtutem canum.

Convitia tamen ista nullô modô à κυνοφορίᾳ, seu *canum illa portatione* originem traxisse censeo: sed *portationem* potius ipsam pœnæ locô iis ipsis indictam, qui *canum* instar fuissent sævi, truculenti, sanguinarii, ac sanguine & rapinis, absente Domino, omnia miscentes. Pœna verò *Nobilium* fuit: *ministerialis*, ut *Otto Frisingensis* ait, *Sellam*; *rusticus*, seu colonus, *aratri rotam portare* cogebatur. Per *nobiles* olim ferè intelligebantur *Comites*, & proximi ab his *Dynastæ*, *Günther. liberos* vocat, die Freyen / aut Freye Herrn. *Ministeriales* erant, qui hodie se vocant

canaille, *canaglia*. *Teven-Kinder*. *Vox canis in convitium*. *nobiles*. *ministeriales*.

cant *nobiles*, die Ritterschafft; Discrimina passim, maximè in literis antiquis, videre est, quæ huc congerere non est animus. *Ministerialium* igitur pœna fuit *sellæ portatio*. Sed quæ *sella* illa, & cur ab his portata? *Christoph.* quidem *Colerus* apud *Rittershus.* pro *sella* legi mavult *felem*, h. e. *catum*; ac si Ministeriales feloniæ convicti, tanquam inferioris nobilitatis homines, in signum majoris ignominiæ, *felem* portare coacti fuerint, nobilibus & superioris ordinis reis *canem* portantibus. Sed rejicit hanc emendationem *Rittershus.* quod non tantùm apud *Günterum*, sed & apud *Frisingensem Sella* scribatur, nec utrobiq; locum fuisse corruptum verisimile fit. Igitur *Sellam* ipse retinet, & *Symbolum* eam putat esse *ignaviæ & vilitatis*. *Sellularios* enim & *Sedentarios* homines esse ignavos & viles. Indicari igitur vult pœnâ illâ, delinquentes non ad *Ministeriales* amplius, sed *viles* homines pertinere. Hanc interpretationem recipit & laudat *Camerarius*. Sed quid si *sellam* accipiamus pro *ephippio*, cui in equo insidetur, ut accepit idem *Günterus*, *L. IV. v. 58.* & dicamus, pœnâ hac *Ministeriales* ideò affectos, quòd eâ velut degradarentur, ac *pedibus* ire cogerentur, *sellamq; portare*, cui antè insidebant; quo modo rustici & coloni *aratri rotam* ferre cogebantur, ut admonerentur, se *glebæ addictos agrum colere aratroq; terram* proscindere debere, non tumultus, seditiones aut incendia excitare. Verùm quò dilabor? puto sufficere hæc posse, satisq; ex his intelligi, quid *κυνοφορία* apud majores nostros fuerit, & quibus puniendis instituta, quòd saltim explicare promiseram. Tu vale *Affinis Suavissime*, & tui amantem redamare, quod facis, perge. *Lubecæ VII. Kal. Mart.* An. CIC ICXLIII.

Sellæ portatio.

& aratri rota.

conclusio.

ADDEN-

ADDENDA POSTMISSA

cum addendis Mantissæ Curiosæ de Canibus Britannicis & κυνοφορίαι præmissis, conjungenda.

Ad Sect. II. Membr. 2. c. VI.

Videbis etiam canes in aris & saxeis monumentis. Ut in Appia via lapideum extat altare, cujus ad basin canis sculptus, hac præmissâ inscriptione apud Reinesium Class. I. Inscript. 231.

DIANÆ RÆSIANÆ Q. RÆSIUS Q. FIL. PAL. SURDINUS CUM RÆSIA HERCULANIOLA SACRUM.

Apud Eundem quadratum superest saxum, & in ejus fastigio canes qs. currentes duo eminent; quibus inscriptio subjungitur hoc sensu:

JOVI O. M. SUMMANO, EX SUPERANTISSIMO, SOLI INVICTO APOLLINI, LUNÆ, DIANÆ, FORTUNÆ, MARTI, VICTORIÆ, PACI C. ANTISTIUS ADVENTUS EG. AUG. PR. PER. DHT.

Vid. quæ ibi Summus Antiquarius edisserat, & in ædibus Graevianis, si placet, saxum vise.

Ad Sect. II. Membr. II. Part. I. cap. 7.

de usu *canis* in *moneta*.

Canes ergó *catuliq;* non in Romanis solùm, sed Græcis etiam *numismatibus*, locum honorificum meruerunt, sive ad Deos ipsos, partemq; religionis aliquam, sive ad homines, à quibus cusi fuère, illorumq; gesta referantur. Istud enim ex antiquitate nummaria intellexi, quanquam ab aliis prætermissum fuerit, ut *canes* & animalia, quæcunq; nummis exprimuntur veteribus, rerum aut divinarum vel humanarum certa symbola & signa putem. De *canibus* hoc meum obser- *canes in nummis cui bono?*

observatum fiet illustrius siquidem singula, in quibus extant, numismata *Ursini Patiniq́*, penu librisq; nummariis paululum perlustravero. *Fulvius* autem *Ursinus* in sua præfatione primum, idq; incertum, h. e. nulli Romanæ familiæ ascriptum suppeditat, & in una quidem parte caput Viri *laurô* circumdatum, in altera *Victoriam* alatam, hujusq; manû dextrâ coronam *lauream*, erectò ibi tropœo proximam, ut *canis* adstet medius, & ROMA subtus addita. Quin nummum illum *victorialis*, quos *Varro* dixit, annumerem, nullus dubito: *Canis* autem inter *victoriam* & *tropæum* medius quid velit sibi, nec ab *Ursino* dicitur, nec est conjectû facile, nisi hoc animal *Marti* sacrum, & *Victori* congruum dicas. Hûc etiam spectat nummus *Antestiæ* gentis, quô instar *feminæ galeatæ* Roma, & *Castores* duo, seu *Tyndarides* gemelli, equis concitatissimis Vecti, hastâ stellisq; ad pileum appictis conspicui, & *catulus* ad pedes equorum celerrimus, & C. ÆSTI. seu ANTESTIUS, exhibentur. Denarii certè isti *Victoriæ* Deæ, *Castorumq́* signis præditi apud Antiquarios ex ævo ultimo superesse creduntur. Nummus porrò apud *Ursinum* alius caput Viri, nempe *Axsii Nasonis*, galeâ ornatum, & currum Dianæ *cervis* duobus junctis, *caneq́* festino elegantissimum repræsentat. Multum igitur ad hujus explicationem *Callimachus in hymno Dianæ Apod. Rhodius L. III. Claudian. in Stilicon. L. III. & Scheffer. L. de vehiculis veterum I. c. 9.* conferent. Quid? quod in gente *Carisiæ* quidam denarius caput *Dianæ* crinibus in nodos compositis, & lunulâ vertici appictâ, *canemq́ Venaticum*, unà cum epigraphe, T. CA. TITO *Clariss*. inscribit. Idem etiam *Dianæ* caput non æquè pulcrum gentis *Posthumiæ* nummus habet, alterâq; parte *canem Venaticum* grandiorem, C. POSTUMII subscriptô nomine, ut ludis secularibus & *Dianæ* honori utrumq; *Ursinus* tribuat. Illa ipsa ludorum solennia & Dianam hoc indice respexit denarius argenteus AUGUSTO Cæs. & M. DURMIO III VIRO inscriptus; qui unâ parte imaginem *Augusti*, alterâ *cervum* procumbentem, *canemq́* mordicus tergo inhærentem continet. Meq; ab his solennibus in gente *Hosidia* recedunt duo denarii; quibus *aper* telô confossus, & *canis* rictû instans apertissimô, excuduntur Insuper gens *Mamilia*, quæ suas à *Telegono*, *Ulyssis* filio, repetebat origines, reliquit denarium, hujusq; unâ parte *Mercurii* alatum caput, alterâ *Ulyssem* peregrinô habitû, *pileoq́* & *cane* socio, à quo post XX. annos cognitum *Homer. Odyss. ρ.* tradidit. Inscriptio C. MAMIL. LIMEA. C. *Mamilium Limetanum* refert. Gens item *Marcia* nummos dedit argenteos ANCO Marcio Regi, à quo prosapiam deducebat, PHILIPPO Consule, cujus equestris statua *equo* μιλτώρῳ & assultante *catulo* insignis. De *Caninia* & *Catulorum* gente, Romanis inscriptionibus, nummis

Nummi Ursiniani. *alius.* *alius.* *alius.* *alius.* *alius.* *alius.* *plures.*

mis & monumentis inclyta ne dicam. Imperatorum series, & [illegible] æneì, quos Illustris *Patinus* edidit, nummi complures, nec a[illegible] insti[illegible] meo alieni faciunt. Ubi sub initium nummus extat *Philadelphiæ* græcus, Romano, uti videtur, Imperio dicatus, ut in uno latera ΔΗΜΟΣ i. e. *populus*, & caput diademate cinctum; in altero ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, i. e. *Philadelphensium Neocororum*, & *Diana* Venatrix cum *cane* ad pedes Venatico appareant. Quin isti *Neocori* Flamines sacrorumq; Ministri fuerint, nemo, quod sciam, post *Seldenum* in græcis marmoribus, petitum in *Var. Lect. L. IV. cap. 10. Albert. Rubenium*, & *Reinesium* in suis *Inscriptionibus Class. II. 86.* nunc dubitat. Nec ergo ad Populum Rom. hæc spectat epigraphe, sed ad *Collegium Philadelphiense Asiaticum*, sacris *Dianæ* ac ludis secularibus occupatum. Quo de Inscriptiones operis *Gruteriani* & *Reinesiani* plures, nummiq; Impp. quibus *Diana* inter duos *cervos* media & curru vecta sistitur, testatum faciunt. Præterea nummi complures Dianæ *canem* aliquem, *cervis* penitus omissis, associant. Sunt enim qui AUREL. ANTONINUM AUG. parte unâ, *Dianam* alterâ Venatricem, *canemq; Venaticum*, & locum, unde prodierint, vel urbem demonstrant, utpote COL. A. A. PATR. sive *Coloniam Arcem Augustam Patrensem*, urbem in longissimo *Peloponnesi* promontorio structam, & fanô *Dianæ* celebrem, uti *Pausan. in Archaic. L. VII.* & *Seguvinus* in *nummis selectioribus* eam describit. Sunt in Thesauro *Patiniano*, qui M. COMMODUM ANTONINUM AUG. & TEMPORUM FELICITATEM sub eo, quatuor declarant *pueruli*, quorum tres *nudi*, unus calathum *floribus* plenum, alter *falcem*, tertius *fruges*, quartus *vestem* corpori injectam habet, pro IV. anni temporibus notandis, tertioq; medius blanditur *canis*, ad venationem *autumno* opportunissimam significandam. Sunt, qui *Commodi* uxorem CRISPINAM AUGUSTAM unâ parte, alterâq; *Dianam* inter duos *canes* mediam proponunt. Videas quoque in nummo PESCENNII NIGRI *Dianam* venatoriô cultû, arcû, sagittâ & *cane* sociô instructam, ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ adjecto vocabulo, *Cæsareæ* nimirum *Germanicæ*, quæ *Comagenes* in Syria Euphratensi urbs fuit, teste *Stephano Lib. de Urbibus*. Insuper hæc nummi JULIÆ AUGUSTÆ, quam *Septimius Severus* uxorem habuerat; GETÆ, DIADUMENI, ALAGABALI AUGG. eandem prorsus *Dianam*, *cane* ad pedes proximo, & vel EPHESIORUM TER QUATERQUE NEOCORORUM, vel ANCHIALENSIUM, vel THUATERENORUM urbe abdita sed *græcis* nominibus complectuntur. Nec aliam nummus duplex JULIÆ MAMMÆÆ, quæ mater *Alex. Severi* fuerat, Impp. MAXIMINI GORDIANI & uxoris hujus

Neocori. *alii.* *Patiniani.* *Pescennii.* *plures.*

hujus TRANQUILLINÆ, itemq; PHILIPPI filii cum *cane* venatico præbebunt, mutatis urbium per *Asiam* præclararum vocabulis. Duo autem nummi præ ceteris insigne spectaculum constituunt. Unus AQUILIÆ SEVERÆ, inter *Alugabuli* conjuges non postremæ, duas *petras*, *olivam*, & huic implicitum *serpentem*, *canemq;* cum nautilo, concha quodam marina, exhibet. Ut inde *Patinus* conjectet, *TURI*, cujus nomen conspicitur, significari *ostrum*, cumq; *canem*, qui comestis *ostreis* ad herum ore purpurato rediens ita *purpuram* primus detexit. Alter ALEXANDRI SEVERI. *Cybelen*, Deûm Matrem, hujusque ad pedes proximum *rictû apertô canem*, dextrôque pede altius elevatô. COL. AUG. PIA. METR. SIDO. h.e. *Colonia Augusta*, *pia*, *Metropolis*, *Sidone* addita. Hinc denique in nummis LIC. VALERIAN. *Sexies* Diana eminet, mutatô paullum habitû, ter quidem *venatrix* acerrima, *cane* ad pedes venatico, & cervô semel additô bis autem sub *Fortuna* ac *Junonis* specie, ac toties arbores sylvestres media, semper *Ephesiis* quandoque *Neocoris* græcè inscriptis. Nam Dii deæque Veterum personam assumserunt adeò diversam & multiplicem, ut tota *Theologia Mythica* in *Gyraldi* & *Vossii* libris inconstans, lubrica ac Polypo mutabilior doceatur. Unus tamen & perpetuus *Dianæ* venatricis habitus, & arcus & pharetra, & *canis* ad pedes venaticus, inter numismata LIC. GALLIENI, uxorisque, quam sibi junxerat, SALONINÆ *Chrysogones*, & una ex urbibus inscriptio servatur, sive illa ΕΦΕϹΙΩΝ, sive ΕΦΕϹΙΩΝ ΝΕΟΚΟΡΩΝ ΕΦΕϹΙΩΝ ΑϹΙΑϹ, h.e. *Ephesiorum*, aut *Neovororum*, aut *Asiæ primorum* fuerit. Cultus enim *Dianæ* per *Asiam* majorem minoremque in urbibus præstantissimis, ast *Ephesi* & templo & ad*miraculum* superbo & singulari religione floruit. Postea tamen subsecuti Cæsares à *Diana*, & hujus imagine, paululum recesserunt; vel quòd honor illi publicus frigesceret, vel quòd animi ad religionem veriorem indies aut pararentur, aut traducerentur. Unicum adhuc numisma *Caracallæ* incidit, fortasse dignum, quòd è *Thesauro Patiniano* huc afferam. Unâ parte *caput* Imperatoris *laureatum*, altera *circum* exhibet Romanum, & in eo agitata, ut mos erat, *vehicula*, & *canes* quatuor cum *equis* cursû, ceu videtur, celerrimô certantes. Adeoque *canum* locus in *sacris*, *nummis*, *ædibus circo* & *campo Martio* nonnullus, certè honorificus, fuit.

Aquilia. *alius.* *L. Valerian.* *Deorum dearumque metamorphosis.* *cultus Dianæ.* *nummus Caracallæ.*

Ad

Ad Sect. II. Membr. II. P. I, cap. 8.
de usu canis in insignibus.

EX galea L. B. à *Kiesel* zu Kaltenbrunn emergit caput *molossi* album, nigris distinctum maculis, & linguâ exertâ. E sinistra galea coronata Dnn. à *Kölnitz* caput *molossi* album, exertâ linguâ. Ex anteriori galea L. B. ab Unverzagt *caput nigrum*, pedibus atris protensis. Die Engel in Austria habent in galea inter cornua bubula *caput caninum*, linguâ exertâ. Tyrotini ab Iphofer ex altera galea coronata *molossum atrum* prosilientem, & in clypeo quadripartito eandem *canis* figuram, cum duobus integris & albis *venaticis*, in campo rubro currentibus. Dnn. à Kurneck ex galea caput *molossi* album, linguâ rubrâ exertâ. Nob. à *Seydel* in Carinthia ex galea caput *molossi* nigrum linguâ exertâ: Idem die Liebmänner von Trusch. Nobil. Siles. à Nadelwitz in galea habent *canem venaticum* album millatum, ad *viridem* arbusculam stantem. N. Bavar. à *Laüming* in galea *canem* sedentem coronatum. N. Bav. à Krätzl in galea *canem* cum millo salientem. N. Svev. *Geldrich* von Sigmarshofen quatuor ostendunt *canes* in insigni, tres *rubros* in campo currentes, & unum galeæ insidentem. N. Suev. die Jäger von Gerbringen caput è galea *molossi*. N. Rhen. die Rüden von Wollenberg in scuto *rubro* habent *caput canis album* cum *nigro* millo, idem in galea. N. Rhen. à Bellendorff in scuti bipartiti parte alba *cæruleum canem*, in parte verò cœrulea *album*, utrumque pedibus protensis & millô colligatum, caudis tamen sibi obversis. N. Hass. à *Ratzenberg* in galea *canem* cum millo, linguâ exertâ, *pileatum* & sedentem. N. Misnici Grünrodt in scuto luteo vertagum album cum millo nigro, caudâ erectâ, anterioribus pedibus protensis: ex galea coronata molossi caput album, cum millo nigro, linguâ exertâ. N. Misn. à *Rülcke* in scuto *canes venaticos duos*, alterum *nigrum*, alterum *album*; galeæ insidet *niger*. N. Alsat. à *Botzheim* in galea prominens *albi molossi* caput, linguâ exertâ, inter duo cornua bubula. N. Siles. von Hund habent in *cæruleo* scuto *album canem* cum millo. Nob. Patric. Norinb. à *Muffel* ex galea coronata caput *molossi* album, linguâ exertâ anterioribus pedibus protensis.

L. B. à Kiesel. *Kölnitz.* Unverzagt. Engel. Iphofer. *Kurneck.* *Seydel.* Liebmänner. Nadelwitz. *Laüming.* *Krätzl.* *Sigmarshofen.* Die Jäger. Die Rüden. Bellendorff. *Ratzenberg.* Grünrodt. *Rülcke.* *Botzheim.* Hund. *Muffel.*

Patr. Augustani die Schöttlin *canem venaticum* in scuto. Hæc ex *Sibmach.*

Ad Sect. II. Membr. III. cap. 3. circa fin.
De usu canis in vectura.

Canes Veru Vertentes.

SCripsit mihi superiori septimanâ Excell. Dn. *Casp. Sagittarius*, S. *Th. D. & Hist. PP.* in alma Salana celebratissimus, Fautor & Amicus honoratissimus, Se etiam *canem veru vertentem* in Monast. S. *Ludgeri*, propè Helmstadium, vidisse, aliosque duos in arce *Rensburgensi* An. 1661. qui stationes tam accuratè observabant, ut alter neq; verberibus neq; blanditiis ad alterius munus obeundum posset adigi.

INDEX CYNOGRAPHIÆ SPECIALIS.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

Fasci-

G.

H.

 Hundii

I.

K.

L.

M.

N.

O.

FINIS.

ERRATA.

ERRATA.

Pag. 1 lin. 3. pro Ξ pone Z. lin. 4. leg de Epict. diss. lin pen. leg. cimbrico. Pag 2 lin 9. leg. ne catulus quidem relinquendus. lin. 11. leg. Maximinum. lin 22. leg. caninia. Pag. 9. lin. 24. leg Gothan lin ult. leg. eòdem Pag 5. lin 3. ad nomen Æliani adde L. VI c. 10. & L. X c. 30. non pertinent enim ad Torreblane. Ergò ibi dele. lin 31. leg. cynosbates p. 6. lin 5. leg Curcul pro Curcut. lin. 11 leg epigr 24 & dele p 184. lin. 20. leg. medicum; p 7. lin. 2. leg. Turc. lin. 16 leg. ad. lin. 19 leg. ideoq; lin. 21. leg. Schirasensem. lin. 25. leg Elachsar & notat pro notas. lin. 30. leg. Salvian p. 8 lin. 24 leg. μάσσειν. lin. 25. leg. lautitiam pro lavitiam. lin 28. leg. σαίνειν. p. 9. lin. 29 leg antiqui. p 10. lin. 8. leg. Israelis lin. 23. post vocem Episcopi) adde: projectos lin. ult. leg. quadrup. p. 11. lin 14. leg. ἰσχύειν. p. 13. lin. 24. leg. vocalis pro vocati. lin. 35 leg. dixi p. 14. lin 12. leg. feras lin 32 leg. templorum. p. 15. lin. 22. leg. ὅτι pro ὅτε: δέρματ: AC ἐάσιν. p. 16 lin. 1. leg. Monconny. lin. pen leg. Membr. II. & adde P I. a. 4. lin. 36. leg. Alectryomantia p 17. lin. 7. pro ad leg. anno. lin. 26 leg. Africa. p 18. lin. 3. pro dim lege Aim lin 6 leg Helmold. lin. 19. leg. ἀναλαν θῖς. P 19. lin 7. leg. est autem canis brutum. lin 13. leg. μιμήσει. lin pen. leg. assuefacta. pag. 21. lin. 9. leg. apparent lin. 29. leg. analogicum. pag. 22. lin. antep. leg. fures. p 23. lin. 16. leg. habuisse. p. 24. lin. 27. leg. dominum. p. 25. lin 7. leg. jensus. lin 9. leg. ingens. lin 14 leg pastus. lin 28 leg auferrentur. lin. antep. add. ex Baron. T. IX. Annal p. 26. lin 6. pro & leg. § 17 p. 27. lin. 8 pro cap leg est lin 13. pro & pone, §: lin. 15. leg. praclarum. lin. ult. leg. Villagognonis. p 28. lin 14. leg. nationes. lin. 26. leg. meliteaj; & add. Ursin. L. III. lin 29 leg stupemus p. 29 lin 2. leg compositè. lin. 36. leg Islandia p. 30. lin. 21 leg. inunxeris p. 31. lin. 20. leg Ecl pro Ed. lin 26. leg clausos. p. 32. lin. 10. leg κυνῆν. lin 19. leg εἴδεσι. p. 33. lin. 5. leg. offit. p. 34. lin. 30. leg. absq; p 35 lin ult leg. i. e. nascentibus. p. 36. lin. 2. leg. Lagograph. lin 25. leg. ocyus. lin. 36. leg. vigesimum lin. 35 leg. Trojanum. p. 38 lin. 34. leg. saginentur p. 39. lin. 19 leg carnes lin 21 leg συνάγχην. lin 39 lege abominabilis. p. 40 lin. 7. pro Vi. r. leg. Virg. p. 41 lin. 33. leg. Leonicen p. 42. lin. 7. leg. quod. lin. 23. leg. abscissâ. p. 44. lin. 8. leg devorantem lin 10. leg deorsum. p. 45. lin. 29 leg cane. p. 46. lin. 13. leg. Aeke. p. 48. lin. 25 leg. volatilisationem lin. 35 leg. thes. p. 49 lin. 11. leg. Barthol pag. 50. lin. 3. add. de canis vesica) calculosa. pag. 51. lin 22. leg. Zephyrus. pag. 53. lin 27. leg incessat. p. 54. lin. 20. verba hac; maresin coitu coharentes pertinent ad marginalia. p 55. lin. 19 pro 743 lege 343. p 56. lin 2. pro 269. lege 396 p 57. lin. 21. pro 731. lege 231. p 58. lin. 10 leg. gallinis. p. 59. lin. 19 leg. Pegusianos lin 20 leg Sinuatas. p. 60. lin. 25. leg dysenterici p. 62. lin. antep. leg. Sat p. 63 lin. 3 pro & lege et lin. 27. leg fulmine. lin. antep. leg Gen. XL p. 65 lin post vocab: canis domesticus) leg. obstructas. lin. 30. lege custodiam p. 66 lin 14 lep. Sejanus. lin 28. leg venerandа. p. 67. lin. 14. lege prandia. p 68. lin. 4. leg. ornamentum lin 6 leg λύες. lin. 11. leg fuge. lin 13. leg. notanda lin. 14. leg plenilunio. lin. 33. leg. canibus. lin. antep. leg. inclusisse. p. 70. lin. 1. leg. ceteris pro casulis. lin. 31. leg. alibi. lin. 38. leg. unà Jacuère. lin. ult. leg. Laubanenses. p. 71. lin. 24. leg. Kerckring. p. 72. lin. 27. leg. portis. lin. 19. vocem Anubin ( ) include. lin. 22. leg. Numena. p. 73. lin. 5. leg. διειδέστερον lin. 29. leg. quoddam. lin. antep. leg. ipsa. p. 74. lin. 18. leg. vocabantq; p. 76. lin. 4. leg. Colta. lin. 23. leg. num. 68. pro 83. lin. 26. leg. σκυλακίοις. lin. antep. leg. locus. p. 77. lin. 15. leg. Dea. lin. 18. add. voci Lacadamonius) in lin. 26. leg. σκυλάκιον. p. 78. lin. 12. leg. περιαγνίζειν lin. 13. leg. qui expiabatur. lin. 17. leg. Menach. lin. 36. leg. Cynophontin. p. 79. lin. 4. leg. Lib. pro Lap. p. 80. lin. 18. leg. etymologico. lin. 19. leg. aliquod. lin. 23. add. in) servando Jena p. 82. lin. 5. leg. omnia. p. 83. lin. 21. voc. ult. add. prabuisse. lin. 18. leg. pallio. lin. antep. leg. refer. p. 86. lin. 28.

 leg.

leg. devicta gentis ignaviam. p. 87. lin. 19. leg. Sarsboj. lin. 23. leg. Ugris. lin. 24. leg. afunt. p. 90. lin. 6. pro der leg. zur p. 92. lin. 10. pro Kirbach leg. Kirchberg. lin. 24. leg. ab pro ac. p. 95. lin. 8. leg. foro. lin. 27. leg. Plut. in Publicol. p. 96. lin. 1. leg. tricipitem. lin. 20. leg. fidelitate. lin. 38. leg. aquila. lin. antep. leg. XLIX. p. 98. lin. 3. leg. adjectis. p. 99. lin. 10. leg. familiaris. lin. 19. leg. galeâ. p. 100. lin. 8. leg. fauce. p. 101. lin. 16. leg. VVangenheim. lin. 31. leg. Campegiorum. p. 102. lin. 17. leg. stella. p. 108. lin. 32. leg. pudendo. p. 110. lin. 17. divid. preces sensisset. & in margine pro canum leg. ad §. 4. anum. p. 112. lin. 30. leg. fulta. p. 113. lin. 10. lege lectorum pro sectorum. p. 114. in marg. leg. pre (non per) nunciandâ. p. 115. lin. 32. leg. prorumpentes. p. 116. lin. 30. leg. ostro. p. 117. lin. 1. leg. εχοσιαζε & φάρμα. lin. 4. conjung. ἰνδόμυχον lin. 7. leg. τεσσαίνιδο. lin. 12. leg. faucibus. l. 13. leg. rubefecit. l. 15. leg. Regum. p. 120. in marg. leg. origo esus carnis. p. 121. l. 2. in fine supple p. m.) 152. l. 3. leg. L. XII. non IIX. p. 122. l. 13. leg. phantastico. l. 33. leg. salvâ. p. 124. l. 16. leg. de forma seu anima. p. 125. l. 1. leg. Joseph. l. 9. leg. chaos. l. 12. leg. falsa. p. 126. lin. 32. leg. formarum. l. 35. leg. in quo. l. ult. pro aut leg. ut. p. 128. l. 10. leg. verum. p. 130. l. 23. leg. qua pro quo. p. 132. l. 16. leg. Goclenl. p. 133. l. 26. leg. commiseratione. lin. 33. leg. salvâ. p. 136. l. 5. add. & quorsum singula? l. 9. leg. Euclopi. p. 137. l. 23. leg. seculi, non secuti. lin. antep. leg. δερματιζουν. p. 138. lin. 28. leg celebrabantur. p. 139. l. 6. leg. incubuêre. lin. 17. leg. διγέιοις. lin. 19. leg vestimenta & indusia. p. 140. l. 14. leg tüchisch. p. 141. lin. 33. supple. Qui Grulingiam. p. 143. lin. 35. lege colent. p. 144. l. 30. leg. aquis. p. 145. l. 7. leg. saltem ol. l. 11. leg. iterum ol. p. 146. l. 6. leg. vitrioli. p. 147. l. 10. leg. axung. hum. ℥ij. can. recent. ℥iij. l. 22. lege pultis. p. 148. l. 20. lege oleo. l. 30. leg. volatilisetur. p. 150. l. 9. leg. mist. l. 17. leg. ipsissima p. 151. circa fin. cap. integer §. omissus, quem addas Celsus sic. §. 5. Lac deniq; caninum (inquit Sextus) recrescere pilos evulsos non patitur, si locum, unde evulsi sunt, statim linieris. Ergo locum crinis vulsi sine lacte canino avulsamq; vetat rursus procrescere sylvam p 152. l. 13 leg. sanguis l. 14. conjungo diabolicum, & lege Jonston. p. 153. l. pen. post voc. nutrice add. refert. p 155. l 1. leg asininum lin 2. leg. sanando & l. 19. leg. suffocationis l 31. leg hoc pro hâc. lin 35. leg. gargarism p. 156. lin. 8 lege olei. lin 26. ad voc. Matthioli conjunge conjungenda, & catera verba: quod historiâ recentissimâ &c. parenthesi include. p. 157 l. 4. lege Æginet. p 158. l. 12 lege aqu. non ignis. l 20. leg. secul. pro secur. l. 24. lege aq. non ap. p. 160. l. 30. lege aufert pro adfert. l. pen lege oleo. p. 161 l. ult. leg caryoph. p. 162. l. 6 lege olei viol. p. 163. l. 21. add. quibus) exenteratus canis p. 165. l. 24. lege ἀγχίνο & ξυνέτιοι. lin. 25. lege εἰδεῖν, & εἰπὴ. l. 26. lege προσφέρειν. l 24. lege rabies. p 166 l. 8. leg. scaturiginem. p. 167. lin. 36 leg allii p. 168. l 1. add T. II. l 28 lege quot l. 29 leg tandemq;: & cupiunt p 170 l. 30. leg merentur p. 173 l 24. lege debile p 174 l. 3. lege magu pro magnis. lin. 21. lege disquisitioni. lin. 18. lege Thead. pro Theod l 26 leg Brodbeck l 32. leg. Miscell p 176. l. 20. leg. tragœdiam. p. 177. l. ult. leg Albasarav. p. 180. l. 2 leg. quicunq; l. 7. leg. queis. p. 182 l. 6. leg. cladem. lin. 19. leg Tholaath. l. 27 leg chlamys p. 185 l. 35. conjung. præacuto. p. 186. l. 25. leg exhaurit. p. 189. l. 25 lege oleo pag 190. l 1 leg grandævus lin 33. leg. VVier. p 191. lin. 26 leg. disp. non dist p 192. in margin. pro sulphura l. Venerea p. 193 lin 3 l. delata. lin. 29. l. hinc pro hic. lin. antep. l. disposito. p. 195 lin. 5. l. ζυμοῖ. lin. 18. l. ζίσει. lin. 31. l. ζίσει. p. 196. lin. 28. l. scandalo. p. 198. lin. 2. l. κεγίει. p. 199 lin. 6. l. cum pro eum. lin. 26 l. incendit. p 200. lin. 2. l. oleaginoso. p. 201. lin. 12 l. venenum pro Venerem. lin. 13. l purulentum. p. 202. lin. 1. l. eum pro cum. p. 204. lin. 22. l. sese pro esse. p. 205 lin. 7. leg. sua pro seu. p 206. lin. 5. leg. ζίσει. lin. 32. leg. paranes. lin. 34. l. φέγειν. p. 207 lin 29. l ζίσει. p. 210. lin 9. l. calore pro colore. p. 211. lin. 9. l. abactus. lin. 16. l. est pro & p. 214. lin. 6. l ea pro ea. p. 215. lin. 2. leg. acutissimo. lin. 7. l. differt. lin. 31. leg irritatur. p 216. lin 8. l. at prout. lin. 24. l sin p. 219. lin. 17. leg. contactu. p. 220. lin. 25. l. latere. lin. 27 l. imaginatricis. lin. 28 l. ideali. p. 221. lin. 2. l. cerebri. lin 6. l. refertissima l 31 l. qua pro quot. l. ult. l. tardius. p. 222. lin. 27. lin. 30. & lin. 32. sulphur substitue pro Venere. NB p. 224. l. 12 l. relege. p. 225. l. 23. l. gutt. pro quast. l. 31. l. herb. pro lib. p. 226. l. 30. l. loco pro lit. p. 227. l. 24. leg culcitra. p. 229. l. 32. leg. patric. pro Pract. p. 230. l 13. l. sinus pro sint.